

Macid b. Süleyman Er-Rassî

CUMA HUTBELERİ

*Dinin Temel Esasları, Güzellikleri, Faziletleri,
Üstünlükleri ve Onu Bozan Unsurlar*

**Bu Kitabın Yayına Hazırlanmasında Joud Charity
(Hayır Derneği) Destek Olmuştur**

الغراباء
guraba

جمعية جود الخيرية
Joud Charity

ماجد بن سليمان الرسي

مجموع خطب جمعة

في أصول الدين ومحاسنه وفضائله
ومزاياه ونواقضه

ساهمت جمعية جود الخيرية في إعداد هذا الكتاب للنشر

الغرباء
guraba

جمعية جود الخيرية
JOD CHARITY

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

Hamd yalnız Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, kendisinden sonra peygamber gelmeyen Peygamber'e olsun.

İmdi...

Bu, içinde dinin temel esaslarını ve İslâm'ın kaidelerini ele alan, İslâm'ın güzelliklerini, faziletlerini ve üstün yönlerini açıklayan, aynı zamanda ona aykırı olan ve onun kemaline zarar veren hususları ortaya koyan bazı hutbeleri topladığım mütevazı bir derlemedir. Ayrıca bu hutbelerde yılın bazı faziletli zamanlarına da değinilmiştir.

Cuma hutbelerinin toplum üzerinde davet ve eğitim açısından güzel bir etkisi olması ve bu derlemenin hazırlanmasının hatiplere ve ıslah için çalışanlara kolaylık sağlaması sebebiyle, toplam yüz sekiz hutbeden oluşan bu derlemeyi hazırlamayı uygun gördüm.

Yüce Allah bu derlemeden; yazarını, okuyucusunu ve yayımlayanını faydalandırsın. Peygamberimiz Muhammed'e, onun ailesine ve ashabına Allah salât ve selâm eylesin; çokça selâm olsun.

Bunu yazan:

Mâcid b. Süleyman er-Rassî

17 Cemâziyelâhir 1447

E-posta:

majed.alrassi@gmail.com

KİTAPTA Kİ HUTBELERİN KONUSU

I. İmanın Altı Esası Hakkında Hutbeler (17 Hutbe)

1) Allah'a İman

- Allah'ın Varlığına İman Hakkında Bir Hutbe
- Allah'ın Rubûbiyetine İman Hakkında Bir Hutbe
- Allah'ı İbadette Teklemek Gerektiğine İman Hakkında Bir Hutbe
- Allah'ın İsim ve Sıfatlarına İman Hakkında Bir Hutbe

2) Meleklerle İman

3) Kitaplara İman

4) Peygamberlere İman

- İki hutbe

5) Ahiret Gününe İman

- Sekiz hutbe

6) Kadere İman

II. Peygamber ﷺ Efendimize İmanı Pekiştiren Hutbeler Serisi (12 Hutbe)

1- “Muhammed Mustafa ﷺ Yüce Allah'ın Rasûlüdür” Şehadetini Gerçekleştirmenin Şartları ve Onu Bozan Unsurlar

2- Muhammed Mustafa ﷺ'e İman Etmenin Gereklere

3- Muhammed Mustafa ﷺ'in Kadrinin Yüceliğine Dair On Delil

4- Muhammed Mustafa ﷺ'in Haklarından Biri de Ona İtaat Etmektir

5- Muhammed Mustafa ﷺ'in Haklarından Biri de Ona İsyan Etmekten Sakınmaktır

6- Muhammed Mustafa ﷺ'in Haklarından Biri de Onu Sevmektir

7- Sahabeye Saygı Duymak Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın İtikadî Esaslarındandır

8- Peygamber ﷺ'in Haklarından Biri de Hanımlarına Saygı Duymaktır

9- Muhammed Mustafa ﷺ'in Haklarından Biri de Ehl-i Beyt'ine Hürmet Etmektir

10- Muhammed Mustafa ﷺ'in Üzerimizdeki On Hakkı

11- Nebi ﷺ'e Salât Getirmenin Faydaları

12- Nebevî Hicret'ten On Altı Ders

III. İslâm'ı Bozan On Şey Hakkında Hutbeler Serisi (10 Hutbe)

1- İslâm'ı Bozan Birinci Unsur: Allah'a Şirk Koşmak

2- İslâm'ı Bozan İkinci Unsur: Müşrikleri Tekfir Etmemek, Küfürlerinde Şüpheye Düşmek veya Dinlerini Sahih Görmek

3- İslâm'ı Bozan Üçüncü Unsur: Müşriklerin Yolunun, Peygamber ﷺ'in Yolundan Daha İyi Olduğuna İnanmak

4- İslâm'ı Bozan Dördüncü Unsur: İslam Dininin Herhangi Bir Hükmünden Nefret Etmek

5- İslâm'ı Bozan Beşinci Unsur: Dinin Emirlerinden Herhangi Biriyle Alay Etmek

6- İslâm'ı Bozan Altıncı Unsur: Sihir Yapmak

7- İslâm'ı Bozan Yedinci Unsur: Kehanet

8- İslâm'ı Bozan Sekizinci Unsur: Müslümanlara Karşı Kâfirleri Desteklemek

9- İslâm'ı Bozan Dokuzuncu Unsur: İslam Şeriatının Dışına Çıkmanın Caiz Olduğuna İnanmak

10- İslâm'ı Bozan Onuncu Unsur: İslam Dininden Onu Öğrenmeyerek ve Onunla Amel Etmeyerek Yüz Çevirmek

IV. İslâm Şeriatının Kırk Özelliği Hakkında Hutbeler Serisi (8 Hutbe)

V. Namazın Önemi ve Faziletleri Hakkında Hutbeler Serisi (4 Hutbe)

1- Namazın Önemi

2- Namaz Vakitlerine Erken Gelmenin Fazileti Hakkında Kısa Bir Hutbe

3- Cemaatle Namaza Koşmanın Vacipliğine ve Namaza Gitmeyip Ticaret ve Benzeri İşlerle Meşgul Olmanın Haramlığına Dair On Delil

4- Cuma Namazı; Özellikleri, Sünnetleri ve Müstehabları

5- Cuma Gününün Bazı Özellikleri ve Faziletleri

VI- Faziletli Günler İle İlgili Hutbeler

- 1- Zilhiccenin İlk On Gününün Özellikleri ve Faziletleri Hakkında Kısa Bir Hutbe
- 2- Arefe Gününün Özellikleri Hakkında Kısa Bir Hutbe
- 3- Kurban Bayramı Hutbesi - Yirmi Durak
- 4- Muharrem Ayını Yüceltmek ve Aşure Orucu Faziletinin Beyanı

VII. Ramazan Ayı İle İlgili Hutbeler (5 Hutbe)

1. Ramazan Ayından Çıkarılan On Hikmet
2. Ramazan Ayının Otuz Özelliği (İki Hutbe)
3. Ramazan'da Kur'an Okumayı Çoğaltmaya Teşvik
4. Kadir Gecesinde On Özelliği
5. Ramazan Bayramı Hakkında On Nasihat ve Ramazan Bayramı Hutbesi

VIII- Beytül-Makdis ve Mescid-i Aksa'nın On Hususiyeti

IX- Yeryüzünde Bozgunculuk Yapmanın Yasaklanması Hususunda Uyarı

X- Korona - Hastalığı ve Tedavisi -

XI. Tevhid ve Ona Aykırı Olan Şeyler Hakkında Hutbeler (15 Hutbe)

A- Tevhid Türleri İle İlgili Hutbeler

- 1- Tevhidin Kısımları – 1. Bölüm (Rububiyet Tevhidi)
- 2- Tevhidin İkinci Kısımının Beyanı; İbadet (Ulûhiyet) Tevhidi, 2/1 Bölüm
- 3- Tevhidin İkinci Kısımının Beyanı; İbadet (Ulûhiyet) Tevhidi, 2/2 Bölüm
- 4- Tevhidin Üçüncü Kısımının Beyanı; İsim ve Sıfat Tevhidi

B- Kelime-i Tevhid İle İlgili Hutbeler

- 1- "La İlahe İllallah"ın Manası ve Gerçekleştirilmesinin Şartları
- 2- İbadetin Tanımı ve İki Rükünün Beyanı
- 3- İbadetin Kabul Edilmesinin İki Şartı

C- Dua İle İlgili Hutbeler

Dua İbadetine Giriş – Birinci Bölüm

- Dua İbadetine Giriş – İkinci Bölüm
- Dua İbadetine Giriş – Üçüncü Bölüm
- Dua İbadetine Giriş – Dördüncü Bölüm
- Dua İbadetine Giriş – Beşinci Bölüm
- Dua İbadetine Giriş – Yedinci Bölüm
- Dua İbadetine Giriş – Sekizinci Bölüm

XII- Salih Kimseler Hakkında Aşırıya Kaçmaya Karşı Uyarı

- A- Salih Kimseler Hakkında Aşırıya Kaçmaktan Sakındırma İle İlgili Hutbeler
 - 1- Salih Kimseler Hakkında Aşırıya Kaçmaya Karşı Uyarı – 1/3
 - 2- Salih Kimseler Hakkında Aşırıya Kaçmaya Karşı Uyarı – 2/3
 - 3- Salih Kimseler Hakkında Aşırıya Kaçmaya Karşı Uyarı – 3/3
- B- Salih Kimseler Hakkında Aşırılık Tezahürleri İle İlgili Hutbeler
 - 1- Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırıya Kaçmanın Birinci Tezahürü
 - 2- İkinci Tezahürü: Kabirlerin Üzerine Mescit İnşa Etmek
 - 3- Üçüncü Tezahürü: Kabirlerin Kireçle Boyanması, Üzerlerine Odalar ve Kubbeler İnşa Edilmesi
 - 4- Dördüncü Tezahürü: Kabrin Toprağının Yükseltilmesi
 - 5- Çeşitli Diğer Tezahürleri - 5 - 8
 - 6- Dokuzuncu Tezahürü: Ölülerden Kendileri İçin Allah'a Dua Etmelerini İstemek
 - 7- Onuncu Tezahürü: Salihlerin Bizzat Zatları veya Allah Katındaki Makamları İle Tevessül Etmektir
 - 8- On Birinci Tezahürü: Kabirlerin Başında Allah Teâlâ'ya Yapılan Duaların Kabul Edileceğine İnanmak
 - 9- On İkinci Tezahürü: Salihlerin Kabirlerine Yolculuk Yapmak
 - 10- On Üçüncü Tezahürü: Kabirleri Bayram Yeri Edinmek
 - 11- On Dördüncü Tezahürü: Kabirlerin Başında Beklemek (Ukûf) ve Onları Tavaf Etmek
 - 12- On Beşinci Tezahürü: Kabir Sahipleri İçin Kurban Kesmek

- 13- On Altıncı Tezahürü: Onların Üzerine Yemin Etmek ve Onlara Adak Adamak
- 14- On Yedinci Tezahürü: Onları Heykel ve Timsal Şeklinde Tasvir Etmek
- 15- On Sekizinci Tezahürü: Peygamberlerin ve Salihlerin Uğradığı Yerleri Sadece Bu Sebeple Ziyaret Ederek Allah'a İbadet Etmek
- 16- On Dokuzuncu ve Yirminci Tezahürü: Onlardan Gizlice Korkmak Ve Onlara Rububiyet Sıfatları Atfetmek
- 17- Yirmi Birinci Tezahürü: Yasaklanan Teberrük (Hutbe 1/1)
- 18- Yirmi İkinci Tezahürü: Yasaklanan Teberrük (Hutbe 1/2)

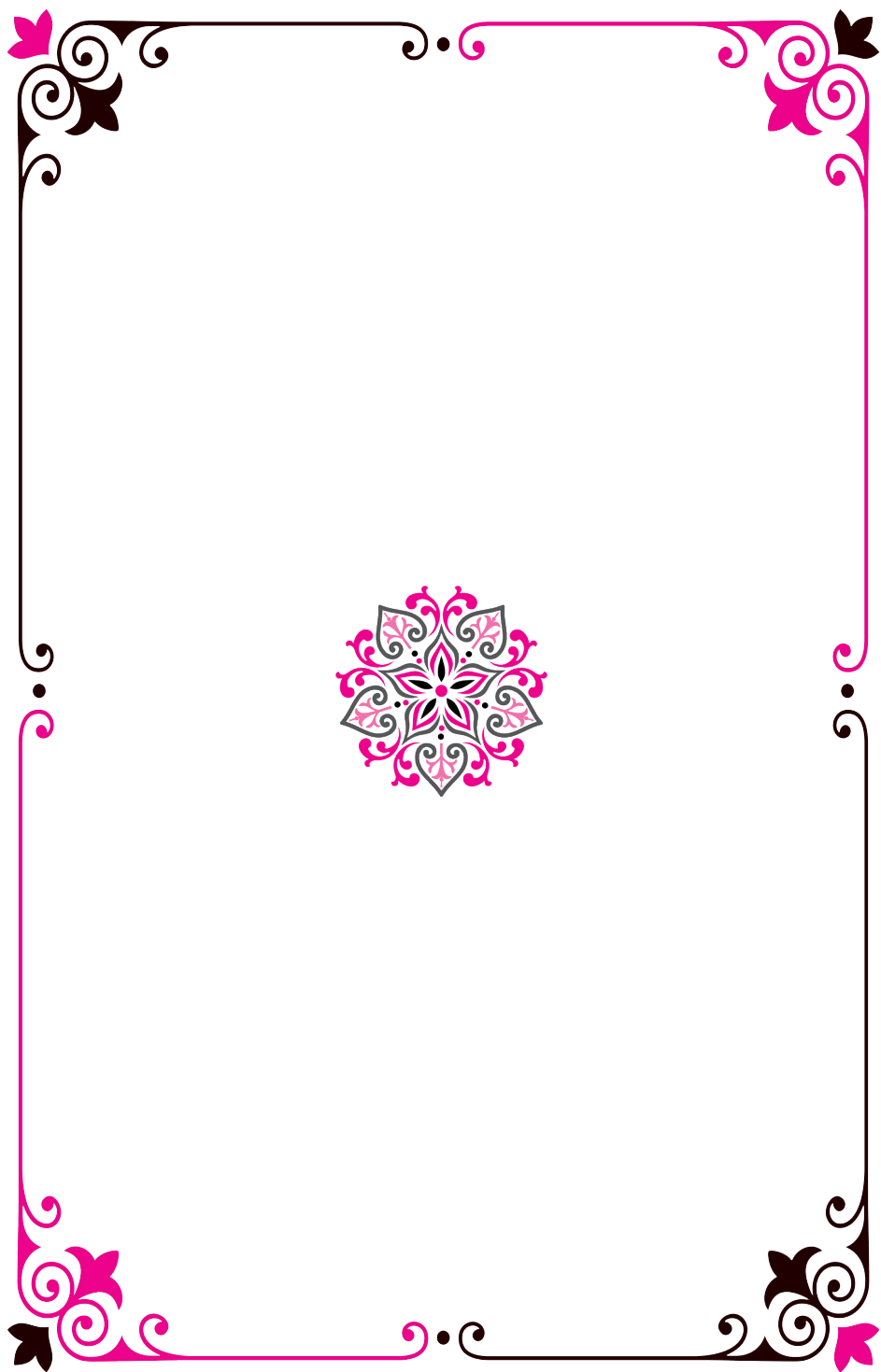
XI. Kabirlere Saygısızlık Şekilleri, Şer'î ve Şirk İçeren Kabir Ziyareti ve Kabircilik Düşüncesinin Kaynakları Hakkında Hutbeler (7 Hutbe)

- 1- Ölülerin Diriler Üzerindeki Meşru Hakları
- 2- Şer'î ve Şirk Olan Kabir Ziyaretleri
- 3- Kabirlerin Tahkir Edilmesi – Beş Tezahür

Mezarlara Tapınma Düşüncesinin Kaynakları

- Mezarlara Tapınma Düşüncesinin Kaynakları – 1
- Mezarlara Tapınma Düşüncesinin Kaynakları – 2
- Mezarlara Tapınma Düşüncesinin Kaynakları – 3
- Mezarlara Tapınma Düşüncesinin Kaynakları – 4

I- İMANIN ESASLARI İLE
İLGİLİ HUTBELER

A- ALLAH'A İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

1- ALLAH'IN VARLIĞINA İMAN

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının, O'nun gözetlemesi altında olduğunuzu bilin, O'na itaat edin, asla O'na isyan etmeyin.

Bilin ki Allah Teâlâ'ya iman dört hususu kapsar; O'nun varlığına iman, rubûbiyetine iman, ulûhiyetine iman ile isim ve sıfatlarına iman. Bu hutbemizde sadece Allah'ın varlığı üzerinde duracağız.

Allah Teâlâ'nın varlığına iman hususuna fitrat, akıl, şeriat ve duyular delalet etmektedir.

* Fitratın Allah'ın varlığına delaleti: Her mahlûk, önceden bir düşünme veya öğrenme olmaksızın Yaratıcısına inanma fitratı üzere yaratılmıştır. Bunun Allah'ın kitabındaki delili şu ayettir: **“Hani Rabbin, Âdemoğullarının sırtlarından zürriyetlerini almış ve onları kendilerine şahit tutarak, ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ demişti. Onlar da ‘Evet, şahit olduk’ demişlerdi.”** (Araf, 172)

Bu ayet, insanın fitraten, Allah'ın varlığını kabul etmeye meyilli olduğunu gösterir. Kalbine sonradan engel/perde gelenler hariç, kimse bu fitratın gereğinden uzaklaşmaz. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Her doğan, fitrat üzere doğar. Sonra anne-babası onu Yahudi, Hristiyan veya Mecusi yapar.”*⁽¹⁾

Bu sebeple insanın, başına bir darlık/sıkıntı geldiğinde doğası ve fitratı gereği “Ya Allah!” dediğini görürüz. Müşrikler bile Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* döneminde Allah'ın varlığını kabul etmişlerdi. Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında **“Andolsun, onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan elbette, ‘Allah’ derler.”** (Zuhruf, 87) buyurmuştur. Bu baptaki ayetler pek çoktur.

* Akıl Allah'ın varlığına delaleti:

Ey Allah'ın kulları! Bu mahlûkatın, öncekilerin ve sonrakilerin mutlaka onları yoktan var eden bir yaratıcısı olması gerekir. Çünkü bir şeyin kendi kendini var etmesi mümkün değildir; yokluk kendini yaratamaz, zira o, var olmadan önce mevcut değildir. O halde nasıl başkasını yaratan olabilir?!

Aynı şekilde bu varlıkların bir yaratıcı olmaksızın tesadüfen var olması iki sebepten dolayı imkânsızdır:

- Birincisi, her sonradan olanın mutlaka bir var edicisi olması gerekir. Akıl ve şeriat buna delalet eder. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdır?”**

- İkincisi, varlıkların bu eşsiz nizam, uyumlu denge, sebepler ile sonuçlar ve canlıların birbiriyle olan kopmaz bağı içinde, hiçbir düzensizlik ve çatış-

(1) Buhari (1359). Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

ma olmadan varlığı, onların bir yaratıcı olmaksızın tesadüfen meydana gelmesini kesinlikle engeller. Çünkü tesadüfen var olan bir şeyin aslı nizamlı/düzenli değildir, o halde varlığını sürdürürken ve gelişirken nasıl nizamlı olabilir? Allah Teâlâ'nın şu sözüne kulak verin: **“Ne güneşin aya erişip yetiştmesi gerekir, ne de gecenin gündüzü geçmesi. Her biri bir yörüngede yüzmektedir.”** (Yasin, 40)⁽²⁾

Bir bedeviye “Rabbini ne ile bildin?” diye sorulunca bedevi şöyle demiştir: “Devenin gübresi, deveyi; tezek, eşeği; ayak izi de yürüyene delalet eder. O halde burçlar sahibi gökyüzü, yollar sahibi yeryüzü ve dalgalar sahibi denizler, her şeyi işiten ve gören Allah’a delalet etmez mi?”

Ey Allah'ın kulları! Allah'ın yaratmasındaki mucizelerden biri de sivrisinektir. Allah, cüssesinin küçüklüğüne rağmen onda pek çok hikmet var etmiştir. Ona hafıza, düşünce, dokunma, görme ve koku alma duyuları ile beslenme kanalı vermiştir. İçine boşluk, damarlar, beyin ve kemikler yerleştirmiştir. Takdir edip hidayet veren ve hiçbir şeyi boş yere yaratmayan Allah her türlü noksanlıktan münezzehtir.

Bir şair, münacatında şöyle demiştir:

*“Ey karanlık gecede zifiri karanlıkta,
Sivrisineğin kanat çırpışını gören!
Onun boynundaki damarların birleştiği yeri,
Ve o incecik kemiklerdeki iliği gören!
Damarlarındaki kanın akışını,
Boğumdan boğuma geçerken gören!
Gözlerini dikip bakmaksızın,
Karın boşluğundaki karanlıkta cenine ulaşan gıdayı gören!
Adımlarının bastığı yeri ve
Aceleci yürüyüşündeki izleri gören!
Korkunç ve karanlık denizin dibinde,
Ondan daha küçük olanın sesini duyup gören!”*

(2) Bu konuda şu esere bakınız: Abdülaziz b. Abdullah ez-Zehrânî, *İbdâu'l-Hâlik fî Nazmi Halkıhi Delîlun alâ Vahdâniyetihi*, Dâru't-Tevhîd, Riyad.

İlk zamanlarda benden sadır olanları,

Sileceğin bir tövbe ile bana lütufta bulun!”⁽³⁾

Sonuç olarak, bu mahlûkat kendi kendini var edemediğine ve tesadüfen de var olamayacağına göre; onları var eden birinin olması zorunludur ki O da âlemlerin Rabbi olan Allah’tır.

Ey Allah’ın kulları! Allah Teâlâ bu aklî delili ve kesin burhanı Tur suresinde şöyle zikretmiştir: **“Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdılar?”** (Tur, 35) Yani onlar bir yaratıcı olmadan yaratılmadılar, kendi kendilerini de yaratmadılar. O halde onları yaratan birinin olması gerekir ki o da Allah Teâlâ’dır.

Bu sebeple Cübeyr b. Mut’im *radıyallahu anh* henüz müşrikken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Tur suresini okuduğunu ve **“Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdılar? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar? Hayır, onlar kesin olarak inanmıyorlar. Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Yoksa her şeye hâkim olan onlar mıdır?”** (Tur, 35-37) ayetlerine ulaştığını duyduğunda şöyle demiştir: “Kalbim neredeyse yerinden uçacaktı. İşte bu, imanın kalbimde ilk yer ediydi.”⁽⁴⁾

Yüce Allah, yüce Kur’an’ı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan mağfiret diliyorum. Siz de O’ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd yalnız Allah’adır. Salat ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. Bundan sonra...

Allah’tan sakının ey Allah’ın kulları!

Bilin ki şeriat da Allah Teâlâ’nın varlığına delalet etmiştir. Bütün semavî kitaplar bunu haykırmaktadır. Ayrıca bu kitapların mahlûkatın maslahatını içeren hükümlerle gelmesi; onların, mahlûkatının maslahatını bilen hikmet

(3) Şihâbüddîn Ahmed el-Ebşîhî, *el-Müstetraf fî Külli Fennin Müstetraf*, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, 1413, s. 374.

(4) Buhari 4853, 4023. Dağınık olarak rivayet etmiştir.

sahibi ve âlim bir Rab'den geldiğinin delilidir. Keza hakikatlerin, doğruluğuna şahitlik ettiği kevnî haberlerle gelmesi de haber verdiği şeyi var etmeye kadir bir Rab'den geldiğinin delilidir.

Ayrıca Kur'an'ın uyumu, çelişkisiz oluşu ve birbirini doğrulaması; onun hikmet sahibi ve âlim bir Rab'den geldiğine kesin bir delildir. Zira Allah Teâlâ **“Hâlâ Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı, onda birçok çelişki bulurlardı.”** (Nisa, 82) buyurmuştur. Bu da Kur'an'ı konuşan Allah Teâlâ'nın varlığına bir delildir.

Ey Allah'ın kulları! Duyuların Allah'ın varlığına delaleti iki yöndendir:

Birincisi; duyduğumuz ve şahit olduğumuz dua edenlere icabet edilmesi ve darda kalanların imdadına yetiilmesi, O'nun varlığına kesin delildir. Zira duaya icabet edilmesi, duayı işitip ona karşılık veren bir Rabbin olduğunu gösterir. Nitekim Allah Teâlâ **“Nuh da daha önce dua etmişti de Biz onun duasını kabul etmiştik.”** (Enbiya, 76) ve **“Hani Rabbinizden yardım istiyordunuz, O da duanızı kabul etmişti.”** (Enfal, 9) buyurmuştur.

Enes b. Malik *radiyallahu anhu*'tan rivayet edildiğine göre; bir adam cuma günü minberin karşısındaki kapıdan girdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ayakta hutbe okuyordu. Adam, “Ey Allah'ın Rasûlü! Mallar helak oldu, yollar kesildi. Allah'a dua et de bize yağmur yağdırsın.” dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ellerini kaldırıp *“Allah'ım, bize su ver. Allah'ım, bize su ver. Allah'ım. bize su ver!”* dedi.

Enes dedi ki: “Vallahi gökyüzünde ne bir bulut ne bir parça ne de herhangi bir şey görüyorduk. Sel dağı ile aramızda hiçbir ev veya yapı yoktu. Derken o dağın arkasından kalkan gibi bir bulut çıktı. Göğün ortasına gelince yayıldı ve yağmur yağmaya başladı. Vallahi bir hafta boyunca güneşi görmedik.”

Sonraki cuma günü bir adam yine aynı kapıdan girdi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ayakta hutbe okuyordu. Adam “Ey Allah'ın Rasûlü! Mallar helak oldu, yollar kesildi. Allah'a dua et de yağmuru durdursun.” dedi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ellerini kaldırdı ve *“Allah'ım! Üzerimize değil, etrafımıza. Allah'ım! Tepelere, dağlara, küçük tepelere, vadilere ve ağaçlık yerlere yağdır.”* dedi. Yağmur kesildi ve biz güneşte yürüyerek çıktık.⁽⁵⁾

(5) Buhari 1019, Müslim 897.

Dua edenlere icabet edilmesi, Allah'a sığınarak icabet sebeplerini yerine getirenler için şahit olunan bir durum olmaya devam etmektedir.

Ey Allah'ın kulları!

Duyuların Allah'ın varlığına delaletinin ikinci yönü ise peygamberlerin mucizeleridir. İnsanların gördüğü veya işittiği mucizeler, onları gönderen Allah Teâlâ'nın varlığına kesin bir delildir/burhandır. Çünkü bunlar insanın gücünün ötesindeki işlerdir ve Allah bunları, elçilerini desteklemek ve onlara yardım etmek için gerçekleştirir.

Musa *aleyhisselâm*'ın mucizesi buna örnek verilebilir. Allah ona, asasıyla denize vurmasını emredince o asasıyla denize vurmuş, bunun üzerine deniz yarılarak on iki tane kuru yol açılmış ve su, onların aralarında dağlar gibi durmuştur. ,yani Allah Teâlâ **“Bunun üzerine Musa'ya, ‘Asanla denize vur’ diye vahyettik. Deniz derhal yarıldı, her parçası koca bir dağ gibi oldu.”** (Şuara, 63) buyurmuştur.

Ey Müslümanlar! Allah'ın varlığını ikrar/kabul etmek, fitratın ve duyuların delalet ettiği fitrî bir mesele olduğu için, elçiler, kavimlerine **“Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi olur?”** (İbrahim, 10) demişlerdir.

Tüm bunlardan çıkan sonuç şudur:

Allah'ın varlığına iman etme hissi fitratlara yerleştirilmiştir; akıl, duyu ve şeriatla bilinmektedir. Kalbi haktan saparak dinden çıkan bir mülhitten başkası bunu inkâr etmez; Allah'a hamdolsun bu tür insanlar da insanların arasında azınlıktadır.

Sonra Bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve elçin Muhammed'e salat ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, tabîinden ve onlara kıyamete kadar güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve şirk koşanları (müşrikleri) zelil eyle, din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları doğru yolda giden hidayet rehberleri eyle.

Allah'ım! Bütün Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halklarına karşı merhametli eyle.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük etmek isteyeniyi kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını onun aleyhine çevir.

Allah'ım! Bizden hayat pahalılığını, vebayı, faizi, zinayı, depremleri, im-tihanları ve fitnelerin açığını ve gizlisini, özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm diğer Müslüman ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz, bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi olan Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam elçilerin üzerine olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Macid b. Süleyman er-Rassî

Cübeyl şehri, Suudî Arabistan Krallığı

2- ALLAH'IN RUBÛBİYETİNE İMAN

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kalamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının ve O'nun gözetimi altında olduğ-u-nuzu bilin. Allah'a itaat edin ve O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ'ya iman dört hususu kapsar; birincisi O'nun varlığına iman, ikincisi rubûbi-yetine iman, üçüncüsü ulûhiyetine iman, dördüncüsü ise isim ve sıfatlarına imandır. Bu hutbemizde sadece rubûbiyetine iman konusunu ele alacağız.

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'nın rubûbiyetine iman etmek demek, O'nun ortağı ve yardımcısı olmayan tek Rab olduğuna inanmak demektir. Rab; yaratma, mülk ve emir -bu kâinatı çekip çevirme- yetkisi kendisinde

olandır. Allah'tan başka yaratıcı, O'ndan başka mülk sahibi ve O'ndan başka emir veren yoktur.

Allah Teâlâ yaratmada tek olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Bilesiniz ki yaratmak da emretmek de O'na mahsustur.”** (Araf, 54) Yine şöyle buyurmuştur: **“Göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır.”** (Bakara, 117) Başka bir ayette ise **“Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah'a hamdolsun”** (Enam, 1) buyurmuştur.

Ey müminler topluluğu! Allah'ın yarattıklarının en büyükleri, on üç varlıktır. Bunlar gökler, yer, güneş, ay, yıldızlar, gece, gündüz, insanlar, canlılar, yağmur, rüzgârlar, denizler ve nehirlerdir. Allah Teâlâ Kur'an'da, özellikle Casiye suresinin başı gibi yerlerde bunları yaratmış olmakla çokça övünmüştür: **“Hâ Mîm. Kitab'ın indirilmesi, mutlak güç sahibi, hüküm ve hikmet sahibi Allah tarafından. Şüphesiz göklerde ve yerde müminler için (Allah'ın varlığını ve kudretini gösteren) deliller vardır. Sizin yaratılışınızda ve (Allah'ın) yeryüzünde yaydığı her bir canlıda, kesin olarak inanan bir toplum için ibretler vardır. Gecenin ve gündüzün değişmesinde, Allah'ın gökten bir rızık (yağmur) indirip de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde ve rüzgârları yönlendirmesinde, aklını kullanan bir toplum için deliller vardır.”** (Casiye, 1-5)

Mülkte tek oluşunun delili şu ayetlerdir: **“De ki: Çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, acizlikten ötürü bir yardımcıya da ihtiyacı bulunmayan Allah'a hamdolsun. O'nu tekbir ile yücelt.”** (İsra, 111) Yine şöyle buyurmuştur: **“İşte bu, Rabbiniz Allah'tır. Mülk O'nundur. O'nu bırakıp da taptıklarınız, bir çekirdek zarına bile hükmedemezler.”** (Fatır, 13)

Emirde tek oluşunun delili ise şu ayetlerdir: **“Bilesiniz ki yaratmak da emretmek de O'na mahsustur.”** (Araf, 54) Yine şöyle buyurmuştur: **“Biz bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, ona sözümüz sadece ‘Ol’ demektir; o da hemen olur.”** (Nahl, 40) Başka bir ayette ise **“Bütün işler O'na döndürülür.”** (Hud, 123) buyurmuştur.

Ey Müslümanlar! Emir iki çeşittir; şer'i/dinî emir ve kevnî emir. Şer'i/dinî emir, şeriatlarla ve peygamberliklerle ilgili emridir. Yüce hikmetinin gerektirdiği şekilde dilediği hükümleri emreden ve dilediğini yürürlükten kaldıran, ancak Allah'tır. İnsanlara hallerine en uygun olanı, durumlarını ıslah

edeni ve katında makbul olan ibadetleri meşru kılan O'dur. Çünkü O, kullarının halinden haberdar olan, onlara neyin iyi geleceğini bilen ve onlara çok merhametli olandır.

Yüce Allah'ın emrinin ikinci çeşidi ise kevnî emirdir. Bu, kâinatın işlerini çekip çevirmekle ilgilidir. Bulutların hareket etmesini, yağmurun yağmasını, hayatı, ölümü, rızkı, yaratmayı, depremleri, sıkıntıların giderilmesini ve dünyanın sonu gibi kâinatta meydana gelen olayları emreden ancak Allah'tır. Allah bunlardan birini emrettiğinde o mutlaka gerçekleşir. O'na galip gelecek veya O'nu engelleyecek kimse yoktur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Biz bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, ona sözümüz sadece ‘Ol’ demektir; o da hemen olur.”** (Nahl, 40) Yine **“Bizim emrimiz birdir, bir göz kırpması gibidir.”** (Kamer, 50) buyurmuştur. Yani bir şeyin olmasını istediğimizde emrimiz sadece tek bir kez “Ol” demektir; o zaman o şey göz açıp kapatıncaya kadar, bir ân bile gecikmeksizin olur.

Sonuç olarak; Allah'ın emri ikiye ayrılır; kevnî emir ile kıyamet günü mükâfat veya ceza hükümlerinin kendisine bağlandığı şer'î/dinî emir.

Yüce Allah, yüce Kur'anı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim için ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin, şüphesiz ki O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd yalnız Allah'adır. Salat ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun.

Bundan sonra...

Allah'tan sakının ey Allah'ın kulları! Bilin ki mahlûkattan hiçbirinin, inandığı şeyin aksini söyleyen bir mütekebbir (kibirli) olması dışında, Allah'ın rubûbiyetini inkâr ettiği bilinmemektedir. Nitekim Firavun, kavmine **“Ben sizin en yüce rabbinizim.”** (Naziât, 24) ve **“Ey ileri gelenler! Sizin için benden başka bir ilah tanımıyorum.”** (Kasas, 38) dediğinde bunu bir inançla değil, büyüklük taslayarak ve zorbalıkla söylemişti. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur: **“Kendileri de bunların doğruluğuna kesin olarak inandıkları hâlde, zulüm ve kibirlerinden ötürü onları inkâr ettiler.”** (Neml, 14)

Şunu da bilin ki -Allah size rahmet etsin- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in dönemindeki müşrikler, ibadette O'na ortak koşmalarına rağmen Allah'ın rubûbiyetini kabul ediyorlardı. Onlar Allah'ın yaratan, rızık veren ve bu kâinatı çekip çeviren olduğuna inanıyorlardı. Fakat buna rağmen putları ve heykelleri ibadette O'na ortak koşuyor; dua, kurban, adak ve secde gibi ibadet çeşitlerini o ortak koştuklarına yöneltiyorlardı. Bu sebeple kâfir oldular. Yaratıkları üzerindeki rubûbiyetine inanmaları onlara fayda vermedi. Çünkü rubûbiyet tevhidinin gerektirdiği ulûhiyet tevhidine iman etmediler.

Bilinmektedir ki sadece rubûbiyeti ikrar etmek, Allah'ı ibadette birleştirmekle birleşmedikçe İslam'a girmek için yeterli değildir. Allah Teâlâ aziz kitabında, müşriklerin Allah'ın yarattıkları üzerindeki rubûbiyetini ikrar ettiklerini beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“De ki: ‘Eğer biliyorsanız söyleyin; yeryüzü ve yerdekiler kimindir?’ ‘Allah’ındır’ diyecekler. De ki: ‘Öyleyse siz hiç düşünüp öğüt almaz mısınız?’ De ki: ‘Yedi kat göğün Rabbi ve yüce Arş’ın Rabbi kimdir?’ ‘Allah’ındır’ diyecekler. De ki: ‘Öyleyse siz hâlâ sakınmaz mısınız?’ De ki: ‘Eğer biliyorsanız söyleyin; her şeyin melekûtu (mutlak egemenliği) elinde olan, kendisi her şeyi koruyup kollayan fakat kendisi korunmaya muhtaç olmayan kimdir?’ ‘Allah’ındır’ diyecekler. De ki: ‘Öyleyse nasıl olup da büyüleniyorsunuz?’”** (Müminun, 84-89)⁽⁶⁾

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve elçin Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salat ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, tabîinden ve onlara kıyamete kadar güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve şir koşanları zelil eyle, din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle.

(6) İbn Kesîr'in bu ayetlerin tefsiriyle ilgili söylediklerine, keza Şinkîfî *rahimehullah*'ın (Yunus, 31; Yusuf, 106; İsrâ, 9) ayetlerinin tefsirinde “Kur'an-ı Kerim'de kâfirlere karşı, Allah Teâlâ'nın rubûbiyetini itirafları üzerinden çokça delil getirilmektedir...” kısmından itibaren söylediklerine bakınız.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları doğru yolda giden hidayet rehberleri eyle.

Allah'ım! Bütün Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halklarına karşı merhametli eyle.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edeni kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını onun aleyhine çevir.

Allah'ım! Bizden hayat pahalılığını, vebayı, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin açığını ve gizlisini; özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz, bize dünyada da, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi olan Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, elçilerin üzerine olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Macid b. Süleyman er-Rassî

Cübeyl şehri, Suudî Arabistan Krallığı

3- İBADETİN YALNIZCA ALLAH'A HAS KILINMASININ GEREKLİLİĞİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin." (Al-i İmran, 102)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir." (Nisa, 1)

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir." (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın keliması; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan korkun ve sakının. O'na itaat edin, isyan et-meyin. Bilin ki Allah'ın emrettiği en büyük şey, tevhiddir. Tevhid, Allah'ı iba-dette birlemek, yalnızca O'na kulluk etmek ve O'na hiçbir şeyi ortak koşma-maktır. Bu, Allah'ın cinleri ve insanları yaratmasındaki temel gayedir. Nite-kim Allah Teâlâ şöyle buyurur: **"Ben cinleri ve insanları ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım."** (Zariyat, 56)

Ey Allah'ın kulları! İbadet, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu bütün gizli-açık söz ve amelleri kapsar.

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Namaz, zekât, oruç, hac, doğru sözlülük, emaneti yerine getirmek, anne-babaya iyilik, akrabayı ziyaret etmek, ahitlere vefa göstermek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, kâfir ve münafıklara karşı cihad etmek; komşuya, yetime, yoksula, yolcuya ve kölelere iyilik yapmak; hayvanlara şefkat göstermek, dua, zikir ve Kur'an okumak gibi amellerin hepsi ibadettir.

Aynı şekilde Allah'ı ve Rasûlünü sevmek, Allah'tan korkmak, O'na yönelmek, dini yalnızca O'na halis kılmak, O'nun hükmüne sabretmek, nimetine şükretmek, kazasına rıza göstermek, O'na tevekkül etmek, O'nun rahmetini ummak ve azabından korkmak gibi hususlar da Allah'a ibadetin birer parçasıdır.”⁽⁷⁾

Ey Allah'ın kulları! Peygamberlerin *aleyhimusselâm* daveti işte bu tevhid türü, yani ulûhiyet tevhidi üzerine yoğunlaşmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Senden önce hiçbir resül göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur; şu halde bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”** (Enbiya, 25)

Bütün peygamberler, kavimlerine **“Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur.”** (Araf, 65) demişlerdir.

Ey müminler! Allah Teâlâ'nın yalnızca Zatına ibadet edilmesini hak etmesinin en büyük delili, O'nun bu kâinatın rubûbiyetinde (Rabliğinde) tek olması, ortağının ve yardımcısının olmamasıdır. Rubûbiyet; yaratma, mülk, rızık ve tedbiri kapsar. Yani Allah'tan başka yaratıcı, mülk sahibi, rızık veren ve tedbir eden/işleri çekip çeviren yoktur.

Allah Teâlâ yaratmada tek olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Allah her şeyin yaratıcısıdır. O, her şeyin üzerinde vekildir** (her şeyi görüp gözetendir).” (Zümer, 62)

Mülkte tek olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“İşte bu, Rabbiniz Allah'tır. Mülk O'nundur. O'nu bırakıp da taptıklarınız, bir çekirdek zarına bile hükmedemezler.”** (Fatır, 13) Çekirdek zarı (kıtmîr/قَطْمِير), hurma çekirdeğinin üzerindeki o ince beyaz zardır.

(7) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 10/149-150, Küçük bir tasarrufla iktibas edilmiştir.

Rızık vermede tek olduğunun delili şu ayettir: **“Şüphesiz rızık veren, güç ve kuvvet sahibi olan ancak Allah’tır.”** (Zariyat, 58)

Emirde -ki buna *tedbir* de denir- tek olduğunun delili şu ayettir: **“Bütün işler O’na döndürülür.”** (Hud, 123) Bu kâinatın idaresi; yaşatmak ve öldürmek, yağmur ve kuraklık, zenginlik ve fakirlik, sağlık ve hastalık, güven ve korku gibi kâinatta cereyan eden her şey ancak Allah Teâlâ’nın emriyle gerçekleşir.

Ey Müslümanlar! Ulûhiyet tevhidinin zıddı, O’na ibadette şirk koştur. Bu da ibadetlerden herhangi birini Allah’tan başkasına yöneltmektir. Bir insanın, Allah’a ibadet ettiği gibi ibadet edeceği, O’ndan korktuğu gibi korkacağı ve Allah’a yakınlaştığı gibi kendisine yakınlaşacağı birini/bir şeyi Allah’a ortak kılmasıdır. Kabirde yatanlara ibadet eden, onlar için kurban kesen, adak adayan, onları tavaf eden, eşiklerine yüz süren, rızık verdiklerine veya fayda-zarar dokundurduklarına inanarak onlardan bereket bekleyenlerin yaptığı eylemler şirk olan amellerdendir. Bunlar, kulun “ibadete layık tek varlığın Allah olduğu” yönündeki imanını boşa çıkarır.

Ey Allah’ın kulları! Şirk, Allah’ın yasakladığı en büyük günahdır. Zira Allah Teâlâ, peygamberine şöyle vahyetmiştir: **“Andolsun, sana ve senden öncekilere şöyle vahyedildi: ‘Eğer Allah’a ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun.’ Hayır! Yalnız Allah’a ibadet et ve şükredenlerden ol.”** (Zümer, 65-66)

Yüce Allah, şirk koşanlar için büyük bir ceza belirleyerek şöyle buyurmuştur: **“Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.”** (Maide, 72)

Ey müminler! Allah Teâlâ şirki birçok şer’î ve aklî delille iptal etmiştir. Şer’î delile örnek olarak şu ayeti verebiliriz: **“Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.”**(Maide, 72)

Şirkin geçersizliğine dair aklî deliller ise pek çoktur; en önemlileri şunlardır:

Birincisi: Müşriklerin ibadet ettiği bu sahte ilahlarda ulûhiyet özelliklerinden hiçbir eser yoktur. Onlar yaratılmışlardır, yaratamazlar; kendilerine ibadet edenlere ne fayda sağlayabilirler ne de onlardan zararı defedebilirler.

Ne hayata ne ölüme ne de yeniden dirilmeye güçleri yeter. Göklerde ve yerde hiçbir şeye sahip değildir ve Allah'ın mülküne ortak da değildir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Onlar, Allah'ı bırakıp hiçbir şey yaratamayan, aksine kendileri yaratılmış olan, kendilerine ne bir zarar ne de bir fayda verebilen; öldürmeye, hayat vermeye ve yeniden diriltmeye güçleri yetmeyen ilahlar edindiler.”** (Furkan, 3)

Yine şöyle buyurur: **“De ki: ‘Allah’tan başka (ilah olduğunu) sandığınızı şeyleri çağırın. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığına bir şeye sahip değildirler. Onların buralarda hiçbir ortaklığı yoktur ve O’nun onlardan bir yardımcısı da yoktur.’ O’nun huzurunda, kendisinin izin verdiği kimseden başkasının şefaati fayda vermez. Nihayet kalplerinden korku giderilince, ‘Rabbimiz ne buyurdu?’ derler. ‘Hakkı buyurdu’ derler. O, yücedir, büyüktür.”** (Sebe, 22-23)

Durumları böyleyken, onları ilah edinmek cehaletin ve batılın en büyüğüdür!

Ey Allah'ın kulları! Şirkin batıl olduğuna dair ikinci aklî delil şudur: Bu müşrikler, Allah Teâlâ'nın, her şeyin hükümrânlığı elinde olan, koruyan ama kendisine karşı korunulamaz olan tek Rab ve yaratıcı olduğunu kabul ediyorlardı. Bu durum, O'nu rubûbiyette birledikleri gibi ulûhiyette de (ibadet-te) birlemelerini gerektirir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbimize ibadet edin ki Allah'ın azabından korunasınız. O, yeryüzünü size bir döşek, gökyüzünü de bir bina yaptı. Gökten su indirip onunla rızık olarak size çeşitli meyveler çıkardı. Öyleyse, siz de (O'nun tek yaratıcı olduğunu) bile bile Allah'a ortaklar koşmayın.”** (Bakara, 21-22)

Buna göre Allah'tan başkasına veya Allah ile beraber ibadet edilen herhangi bir ilaha ibadet etmek batıldır/geçersizdir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Bu böyledir. Çünkü Allah hakkın ta kendisidir. O'nu bırakıp da taptıkları ise batıldır. Şüphesiz Allah yücedir, büyüktür.”** (Hac, 62)

Yüce Allah, yüce Kur'an'ı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, her günahattan dolayı kendim için ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'a mahsustur, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun.
Bundan sonra...

Yüce Allah'tan sakının ey Allah'ın kulları! Bilin ki insanların Allah ile Allah'ın yarattıkları arasında en çok şirk koştukları ibadetlerin başında dua ibadeti gelir. Kur'an ve Sünnette duayı yalnızca Allah'a has kılmanın önemi üzerinde durulmuş ve başkasına yönelik yapılması yasaklanmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Rabbimize yalvara yakara ve gizlice dua edin.”** (Araf, 55) Yine şöyle buyurmuştur: **“Darda kalana, kendisine dua ettiği zaman icabet eden, sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan kimdir?”** (Neml, 62) Başka bir ayette **“Kullarım Beni senden soracak olurlarsa, şüphesiz Ben yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm.”** (Bakara, 186) ve **“Allah'tan, lütfunu isteyin.”** (Nisa, 32) buyurmaktadır.

Yüce Allah'ı duada birleme konusu, Kur'an'da yaklaşık üç yüz yerde çeşitli formlarda vurgulanmıştır. Ey Allah'ın kulları, duada ihlasa sarılın ki kurtuluşa eresiniz.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Kim Allah'tan başka bir şeyi Allah'a denk tutup ona dua ederek ölürse, ateşe girer.”*⁽⁸⁾

Buhari ve Müslim'de rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e “Allah katında hangi günah en büyüktür?” diye sorulmuş, o da *“Seni yaratmış olduğu halde Allah'a bir denk/eş koşturmuştur.”*⁽⁹⁾

Bu hadiste geçen “nidd” ifadesi, benzer ve emsal demektir. Kim Allah'tan başkasına dua ederse, ondan yardım dilerse, ona adak adarsa veya ona kurban keserse yahut ibadetlerden birini ona yöneltirse, o kişi ister peygamber, ister veli, ister melek, isterse cin veya put olsun, onu Allah'a denk tutmuş demektir.

Ey Müslümanlar! Allah, kendisinden başkasına yapılan duayı Kur'an'ın iki yerinde batıl/geçersiz olarak nitelendirmiştir. Birincisi Hac suresindeki şu

(8) Buhari 4497. Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

(9) Buhari 4761; Müslim 86. Lafız Müslim'e aittir. Hadis, İbn Mesud *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

ayettir: **“Bu böyledir. Çünkü Allah hakkın ta kendisidir. O’nu bırakıp da taptıkları ise batıldır.”** (Hac, 62) İkincisi ise Lokman suresindeki **“Bu böyledir. Çünkü Allah hakkın ta kendisidir. O’nu bırakıp da taptıkları ise batıldır.”** (Lokman, 30) ayetidir.

Ey müminler! Hem geçmişte hem de günümüzde duada şirk koşulmaktadır. İster Mesih’e dua eden Hristiyanlar, ister ineğe ve heykellerine dua eden Hint dinleri mensupları, isterse diğerleri olsun, bu, aslında müşrikler arasında yaygındır.

Aynı şekilde duada şirk koşulması, İslam’a nispet edilen bazı fırkalar arasında da görülmektedir. Şeyhlerine dua eden ve onlardan bereket bekleyen aşırı sûfiler, Ehl-i Bey’e dua eden Rafizîler ve kabir sahiplerine dua eden kabirperestlerin durumu buna örnektir. Onlar bu şirklerine rağmen Müslüman olduklarını ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’i sevdiklerini iddia ederler. Oysa İslam onların bu şirkinden berîdir. Basiret körlüğünden Allah’a sığınırız ve Allah’tan bize tevhid ve sünnet nimetini daim kılmasını dileriz.

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir erek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem o günde yaratıldı, o günde vefat etti, Sûr’a o günde üflenir⁽¹⁰⁾ ve kıyamet o günde kopar (bayılıp ölmek o gün yaşanacaktır).⁽¹¹⁾ Öyleyse o günde bana çokça salat getirin; çünkü salatlarınız bana sunulur.”⁽¹²⁾*

Allah’ım! Kulun ve elçin Muhammed’e salat ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, tabiinden ve onlara kıyamete kadar güzelliikle uyanlardan razı ol.

-
- (10) Sûr’a ikinci üfleş kastedilmektedir. Bu, İsrâfil’in üflediği bir boynuzdur. İsrâfil, Sûr’a üflemekle görevli melektir ve o üflediğinde tüm mahlûkat kabirlerinden kalkacaktır.
- (11) İnsanların dünya hayatının sonunda şiddetli bir sesle sarsılıp bayılmalarıdır ki böylece hepsi ölür. Bu sarsıntı Sûr’a ilk üfleş sebebiyle olur ve iki üfleme arasında kırk yıl vardır.
- (12) Ahmed (4/8) ve diğerleri rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvud*’da, *el-Müsned* muhakkikleri ise 16162 numarasıyla eseri sahih kabul etmişlerdir.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve şirk koşanları zelil eyle, din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları doğru yolda giden hidayet rehberleri eyle.

Allah'ım! Bütün Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halklarına karşı merhametli eyle.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edeni kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir.

Allah'ım! Bizden hayat pahalılığını, vebayı, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin açığını ve gizlisini; özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi olan Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, elçilerin üzerine olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Macid b. Süleyman er-Rassî

9 Cemaziyelahir 1442, Cübeyl şehri, S. Arabistan Krallığı

4- ALLAH'IN İSİM VE SIFATLARINA İMAN

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerhlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

Asıl konuya gelecek olursak...

Sözlerin en hayırlısı Allah'ın keliması, rehberliğin en hayırlısı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlar-dır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan korkun, O'ndan sakının. O'na itaat edin, is-yan etmeyin. Bilin ki Allah'ın isim ve sıfatlarına iman etmenin, İslam aki-desindeki konumu pek yücedir. Allah Teâlâ, aziz kitabının pek çok yerinde isim ve sıfatlarıyla Kendini övmüştür. Nitekim bu konuda **“Allah, her şeyi hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”** (Şuara, 220) ve **“Allah, çok bağışlayı-cıdır, çok merhamet edicidir.”** (Nisa, 106) gibi sayılamayacak kadar çok delil mevcuttur.

Kerem sahibi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in de şerefli sünnetin pek çok yerinde Rabbini övmüş, O'nu celal ve kemal sıfatlarıyla nitelendirmiştir.

Allah'ın isim ve sıfatlarına iman, kulun O'ndan korkmasını, bundan do-layı da O'na razı olacağı şekilde ibadet etmesini sağlar. Nitekim şöyle denil-miştir: “Allah'ı en iyi tanıyan, O'ndan en çok korkandır.”⁽¹³⁾ Bu sebeple Al-lah'ın isim ve sıfatlarını bilen âlimler, Allah'tan en çok korkan insanlardır. Ni-tekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan gereğince korkar.”** (Fatır, 28)

(13) Muhammed b. Nasr el-Mervezî, *Ta'zîmu Kadri's-Salât*, 786. Ahmed b. Âsım el-Antâkî'den rivayet etmiştir.

Allah'ın isim ve sıfatlarına iman etmek bu derece önemli olduğu için müminin, Yüce Allah'ın, kitabında Zatı için veya Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde kendisi için ispat ettiği isim ve sıfatları, O'na yakışacak şekilde kabul ederek bu imanı şer'i ölçülere göre gerçekleştirmesi vaciptir/zorunludur.

Ey müminler! Allah'ın isim ve sıfatlarına imanı gerçekleştirmek iki hususu gerektirir:

Birincisi: Onları tahrif, tatil, tekyif ve temsil yapmadan, geldikleri zahir/görünen mana üzere anlamaktır. Bunun delili, Allah'ın **“En yüce sıfatlar Allah'ındır.”** (Nahl, 60) ve **“O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla işiten-dir, hakkıyla görendir.”** (Şura, 11) ayetleridir.

İkincisi: Doğru imanın gerektirdiği ikinci husus ise Allah'ın isim ve sıfatları hususunda Kitap ve sünnette var olanla yetinmek, bunlarda yer almayan bir isim veya sıfat uydurmamaktır. İmam Ahmed şöyle demiştir: “Allah, kendisini vasıflandırdığından fazlasıyla vasıflandırılmaz.”⁽¹⁴⁾

Ey Allah'ın kulları! İsim ve sıfatlara imanın zıddı, onlarda ilhada düşmek, yani bu isim ve sıfatları inkar edip doğru yoldan sapmaktır. Aslında “ilhad;” -sözlükte- *meyletmek* demektir. Kabirdeki “lahid” de kabrin yan tarafına meyilli bir yarık olduğu için bu ismi almıştır. Buna göre Allah'ın isim ve sıfatlarında ilhad; onları anlamada Arap dilinin ve selefin anlayışının gerektirdiği doğru anlayıştan sapmaktır.

İlhadin pek çok türü vardır; bunların hepsi ya doğru manayı murat edilmeyen bir manaya çevirmek (tahrif) ya da manayı tamamen iptal etmek (tatil) üzerinedir. Bunların hepsi isim ve sıfatlara imana aykırıdır, Allah hakkında bilgisizce konuşmaktır. Selef-i Salihînin ve onlara uyanların şiddetle reddettiği bidatlerdendir. Allah Teâlâ'nın, işleyenleri azapla tehdit ettiği günahlardandır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“En güzel isimler Allah'ındır. O'na o güzel isimleriyle dua edin ve O'nun isimleri hakkında ilhada sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını çeceklerdir.”** (Araf, 180) ve **“Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme; çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”** (İsra, 36)

(14) Kādî Ebû Ya'lâ, Hanbel b. İshak'ın biyografisinde ondan rivayet etmiştir, *Tabakâtü'l-Hanâbile*, 1/386.

Ey Müslümanlar! İsim ve sıfatlarda ilhadın en meşhur türü **tahriftir**. Yani bunların manalarını; Arap dilinin, sahabenin ve onlara güzellikle uyanların anlayışının gerektirdiği hakiki manasından saptırmaktır. Çünkü bu sayılanlar anlayışlarını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den almışlardır ki bu ne yüce bir anlayıştır! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlar için “*İnsanların en hayırlısı benim asrımda yaşayanlardır, sonra onları takip edenler, sonra da onları takip edenlerdir.*”⁽¹⁵⁾ buyurarak hayırla şahitlik etmiştir. Dolayısıyla sahabenin anlayışına aykırı olan herhangi bir şey, Allah’ın dininden değildir; aksine uydurulmuş, sonradan ortaya çıkarılmış bir şeydir.

Rabbimizin *arşa istiva* sıfatını “istila” (ele geçirme) olarak tefsir etmek ve O’nun arşı üzerinde yüksekte oluşunu inkâr etmek, tahrife bir örnek olarak verilebilir. Yüce Allah bundan münezzehtir.

İlhadın bir türü de **tekyiftir**. Yani Allah’ın sıfatlarından birinin nasıllığını/keyfiyetini bildiğini iddia etmektir. Bu haramdır; çünkü Allah, kullarının Zatının sıfatlarını ilmen kuşatamayacağını bildirmiştir: “**Onlar O’nu ilmen kuşatamazlar.**” (Taha, 110) Bu ayet, sıfatların keyfiyetini idrak etme isteğinin önünü kesmiştir. Selef imamları sıfatların keyfiyetini sormayı şiddetle reddetmişlerdir.

Bir adam, İmam Malik b. Enes *rahimehullah*’a gelerek “Ey Ebu Abdullah! ‘**Rahman arşa istiva etti**’ (Taha, 5) ayetindeki *istiva* nasıldır?” diye sordu. Ravi der ki: Malik, terden sırlısklam olana kadar başını öne eğdi. Sonra şöyle dedi: “İstiva bilinmez değildir,⁽¹⁶⁾ keyfiyeti akılla kavranamaz,⁽¹⁷⁾ ona iman etmek vacip, hakkında soru sormak ise bidattir. Seni ancak bir bidatçi olarak görüyorum.” Ardından adamın dışarı çıkarılmasını emretti.⁽¹⁸⁾

İbn Useymin *rahimehullah* Malik’in bu sözü hakkında özetle şunları söyler: “Malik’in bu sözü tüm sıfatlar için bir ölçüdür. Sıfatların keyfiyetini soranların bu konuda soru sorması bidattir. Çünkü sahabîler hayra ve Allah’ın sıfatlarını öğrenme hususunda en hırslı insanlar olmalarına rağmen, asla bir sıfatın nasıllığını sormamışlardır.”⁽¹⁹⁾

(15) Buhârî 2652, Müslim 2533. Abdullah b. Mes‘ûd *radiyallahu anhu*’tan rivayet etmişlerdir.

(16) Yani manası meçhul değildir, aksine malumdur ki o da uluvdur.

(17) Yani keyfiyeti akılla kavranamaz, akıllar onu idrak edemez.

(18) Beyhakî, *el-Esmâ ve’s-Sifât*, 867, 866.

(19) İbn Useymin, *Şerhu’l-Akîdeti’l-Vâsıtiyye*, 1/100, eserinden tasarrufla.

Ey Allah'ın kulları! İlhadin bir türü de **teşbihtir**. Rabbimizin elini mahlûkatın eline benzetenlerin durumu buna örnektir. Allah mahlûkatına benzemekten yücedir. Buhari'nin hocası Nuaym b. Hammâd el-Huzâî şöyle demiştir: "Allah'ı, Allah'ın yarattığı mahlukata benzeten kâfir olur. Allah'ın Zatını vasıflandırdığı şeyi inkâr eden de kâfir olur. Allah'ın ve Rasûlünün nitelendirmesinde bir benzetme yoktur."⁽²⁰⁾

Ey müminler! Allah'ın isim ve sıfatlarını tahrif etmeksizin geldiği gibi anlamak, dört mezhep âlimleri ve diğer Müslüman âlimlerin üzerinde icma ettiği bir husustur. Ebu Hanîfe'nin talebesi Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî şöyle demiştir: "Doğudan batıya bütün fakihler, Kur'an'a ve güvenilir ravilerin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den getirdiği sıfat hadislerine, tefsir etmeden, nitelendirmeden ve benzetmeden inanmak üzere ittifak etmişlerdir. Kim bunlardan birini (kendi görüşüyle) tefsir ederse, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yolundan çıkmış ve cemaatten ayrılmış olur. Şüphesiz onlar (sahabiler) ne niteleme yaptılar ne de tefsir ettiler; bilakis Kitap ve sünnette olanla fetva verdiler, sonra da sustular."⁽²¹⁾

İmam Şafiî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Allah'ın kelimasına, Allah'ın istediği (murat ettiği) şekilde inandım. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kelimasına da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in istediği (murat ettiği) şekilde inandım."⁽²²⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: "Kur'an'da yer alan sıfat ayetlerinin tamamının tefsiri hususunda sahabeden herhangi bir ihtilaf nakledilmemiştir. Sahabeden nakledilen tefsirleri ve rivayet ettikleri hadisleri mütalaa ettim; bu konuda Allah'ın dilediği kadar büyük ve küçük yüzden fazla tefsir kitabını inceledim. Şu âna kadar sahabeden herhangi birinin sıfat ayetlerinden veya sıfat hadislerinden birini, kelimenin bilinen ve anlaşılan zahirî manasının aksine tevil ettiğine rastlamadım. Bilakis onlardan, bu sıfatların ispatı, tesbiti ve bunların Allah'ın sıfatlarından olduğunu beyan etme hususunda tevilcilerin sözlerine muhalif olan o kadar çok nakil vardır ki bunları ancak Allah sayabilir."⁽²³⁾

(20) Zehebî, *el-Uluv* 464.

(21) Lâlekâî, *Şerhu Usûli İ'tikâdi Ehli's-Sünne ve'l-Cemâa*, 3/480.

(22) İbn Kudâme, *Zemmu't-Te'vil*, s. 222, 256.

(23) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 6/394.

İbn Kesîr *rahimehullah* “**Sonra arşa istiva etti.**” (Araf, 54) ayetinin tefsirinde şöyle der: “İstiva konusunda insanların pek çok sözü vardır, ancak bu makamda Selef-i Salihînin; Malik, Evzâî, Sevrî, Leys b. Sa’d, Şafiî, Ahmed ve İshak b. Râhûye gibi imamların görüşleri takip edilir. Bu da sıfatları nasıl olduğuna dair yorum yapmadan, herhangi bir şeye benzetmeden ve iptal etmeden, geldiği gibi kabul etmektir. Müşebbihlerin/teşbihçilerin zihnine ilk gelen zahir mana, Allah hakkında imkânsızdır; zira O’na hiçbir şey benzermez. **‘O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.’** (Şura, 11)

Aksine durum Nuaym b. Hammâd’ın dediği gibidir: ‘Allah’ı mahlûkatına benzeten kâfir olur. Allah’ın, Zatını vasıflandırdığı şeyi inkâr eden de kâfir olur. Allah’ın ve Rasûlünün vasıflandırmasında bir benzetme yoktur. Açık ayetleri ve sahih haberleri Allah’ın celaline yakışacak şekilde kabul eden ve noksanlıkları O’ndan nefyeden kişi hidayet yoluna girmiş olur.’

Malikî âlimi Abdurrahman b. el-Kasım⁽²⁴⁾ *rahimehullah* şöyle demiştir: “Hiç kimse Allah’ı, Kur’an’da Zatını vasıflandırdığından başkasıyla nitelendirmemelidir. O’nun ellerini veya yüzünü herhangi bir şeye benzetmemelidir. Ancak şöyle demelidir: ‘Kur’an’da Zatını vasıflandırdığı gibi O’nun iki eli vardır, yine vasıflandırdığı gibi O’nun yüzü vardır.’ Allah’ın Kitapta Zatını vasıflandırdığı şekilde O’nu niteleyip orada durulmalıdır. O’nun benzeri ve dengi yoktur. Fakat O, Zatını vafsettiği şekilde kendisinden başka ilah olmayan Allah’tır. O’nun iki eli, kendisinin vafsettiği gibi açıktır.

Yine O, **‘Kıyamet günü yeryüzü tamamen O’nun avucundadır, göklerin ise O’nun sağ eliyle dürülmüştür.’** (Zümer, 67) ayetinde Zatını vafsettiği gibidir.”⁽²⁵⁾

Yüce Allah, yüce Kur’an’ı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, her günahattan dolayı Allah’tan mağfiret diliyorum.

Siz de O’ndan mağfiret dileyin, zira şüphesiz ki O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

(24) İmam Abdurrahman b. el-Kasım; Zehebî’nin, *Târîhu’l-İslâm* adlı eserinde (4/1149) belirttiği üzere Malik’in en büyük talebelerinden biridir. 191 yılında vefat etmiştir.

(25) İbnü’l-Kasım, *Usûlü’s-Sünne*, s. 42. Daru’l-Furkan, Mısır.

İkinci Hutbe

Hamd Allah'a mahsustur, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun.

Bundan sonra; Allah'tan sakının ey Allah'ın kulları! Bilin ki Allah'ın isim ve sıfatlarının manalarını bilmenin kulun aklı, kalbi ve azaları üzerinde pek çok faydası vardır.

İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “Esmâ-i hüsnâ ve yüce sıfatlar, yaratma ve var etme üzerindeki etkilerini nasıl gerektiriyorsa, kulluk ve emir üzerindeki etkilerini de aynı şekilde gerektirir. Dolayısıyla her bir sıfatın kendine has bir kulluğu vardır ki bu da o sıfatı bilmenin ve onun marifetine hakiki manada ermenin bir gereğidir.” Bu durum, kalp ve azalar üzerindeki tüm kulluk çeşitlerinde geçerlidir.

Kulun, Rab Teâlâ'nın zarara uğratma, fayda verme, verme, men etme, yaratma, rızıklandırma, diriltme ve öldürme konularında tek olduğunu bilmesi, içinde/batınen O'na tevekkül etme kulluğunu, zahiren/dışında ise bu tevekkülün gereklerini ve semerelerini verir.

Kulun Allah Teâlâ'nın işitme, görme ve ilim sıfatlarını, göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şeyin O'na gizli kalmadığını, O'nun sırrı da sırrın daha gizlisini de bildiğini, gözlerin hain bakışından ve göğüslerin gizlediğinden haberdar olduğunu bilmesi; dilini, azalarını ve kalbinden geçenleri Allah'ın razı olmayacağı her şeyden korumasını ve bu azaların Allah'ın sevip razı olduğu şeylerle bağ kurmasını sağlar.

Bu durum ona içinde hayâ duygusuna sahip olma, hayâ ise haramlardan ve çirkinliklerden kaçınma meyvesini verir. O'nun zenginliğini, cömertliğini, keremini, iyiliğini, ihsanını ve rahmetini bilmesi, ona geniş bir ümit kazandırır, marifeti ve ilmi nispetinde zahirî ve batınî kulluk çeşitlerini yapması meyvesini verir.

Aynı şekilde Allah'ın celalini, azametini ve izzetini tanınması, O'na boyun eğme, tevazu ve sevgi meyvesini verir ki bunlar zahirî kulluğun gerektirdiği neticelerdir.

Aynı şekilde O'nun kemaline, cemaline ve yüce sıfatlarına dair bilgisi, her bir kulluk çeşidi gibi O'na yönelik özel bir sevgiyi gerekli kılar. Neticede bütün kulluk çeşitleri, isim ve sıfatların bir gereği haline gelir; yaratılışın bu

isim ve sıfatlara bağlı olması gibi kulluk da onlara bağlanır. Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın yaratması ve emretmesi, O'nun isim ve sıfatlarının bu alemdeki bir sonucu, eseri ve gereğidir.”⁽²⁶⁾

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah’ım! Kulun ve elçin Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salat ve selam eyle. Hidayet rehberleri olan halifelerden, tabîinden ve onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! Hiçbir bela günahsız inmez ve ancak tövbe ile kalkar; ellerimizi günah işlemiş olmakla birlikte Sana açtık, tövbe ile Sana yöneldik.

Allah’ım! Yemen, Irak, Şam, Filistin, Libya ve diğer Müslüman beldelelerinde güveni hâkim kıl.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Macid b. Süleyman er-Rassî

Cübeyl şehri, Suudî Arabistan Krallığı

(26) İbnü’l-Kayyim, *Miftâhu Dâri’s-Saâde*, 2/510-511, Daru İbn Affan, S. Arabistan.

B- MELEKLERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

MELEKLERE İMAN HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Size ve kendime, Allah'tan korkmayı tavsiye ederim. Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere olan vasiyetidir. Allah Teâlâ **“Biz, sizden önce kendilerine kitap verilenlere de size de ‘Allah’tan korkun’ diye vasiyet ettik.”**⁽²⁷⁾ buyurmuştur. Allah Teâlâ'dan korkun, O'ndan sakının; O'na

(27) Nisâ, 131.

itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki meleklerle iman etmenin İslam dininde muazzam bir konumu vardır. O, imanın rükünlerinin ikincisidir. Melekler Allah Teâlâ ile Rasûller arasındaki vasıtaadır. Melekler âlemi, Allah Teâlâ'ya ibadet eden, O'na kulluk eden gaybî bir âlemdir. Onlarda rubûbiyet ve ulûhiyet özelliklerinden hiçbir şey yoktur. Allah Teâlâ onları nurdan yaratmış ve onlara emrine tam boyun eğme ile onu yerine getirme gücü vermiştir. Allah Teâlâ **“Allah'ın kendilerine emrettiği şeylerde O'na isyan etmezler ve emrolundukları şeyi yaparlar.”**⁽²⁸⁾ buyurmuştur. Yine şöyle buyurmuştur: **“O'nun katında olanlar O'na ibadet etmekten kibirlenmezler ve yorulmazlar. Gece ve gündüz bıkip usanmadan tesbih ederler.”**⁽²⁹⁾ Ayette geçen “La yestahsirûn” ifadesinin manası, *yorulmazlar ve usanmazlar* demektir.

Meleklerin sayısı çoktur, onları ancak Allah Teâlâ sayabilir. Allah Teâlâ **“Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilemez.”**⁽³⁰⁾ buyurmuştur; yani onların sayısını ve çokluğunu ancak Allah Teâlâ bilir. *Sahîhayn*'da Enes *radi-yallâhu anh*'tan rivayet edilen miraç kıssası hadisinde; Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* için gökyüzünde Beytü'l-Ma'mûr'un yükseltildiği, Cebrail'e onu sorduğunda şöyle dediği zikredilir: *“Bu, Beytü'l-Ma'mûr'dur; orada her gün yetmiş bin melek namaz kılar. Oradan çıktıklarında, üzerlerine düşen görev gereği bir daha oraya dönmezler.”*⁽³¹⁾ Yani oraya her gün yetmiş bin melek girmekte, sonra oraya ebediyen bir daha oraya dönmemektedirler. Bu, onların sayısının büyüklüğüne delalet eder.

Ey müminler, meleklerle iman altı hususu kapsar:

Birincisi: Varlıklarına iman etmek.

İkincisi: Onları sevmek -ki onlara düşmanlık eden, kâfirdir-. Allah Teâlâ **“Kim Allah'a, meleklerine, Rasûllerine, Cebrail'e ve Mikail'e düşman olursa bilsin ki Allah da kâfirlerin düşmanıdır.”**⁽³²⁾ buyurmuştur.

Üçüncüsü: Cebrail gibi isimlerini bildiklerimize direkt iman etmek; isimlerini bilmediklerimize ise icmalî olarak iman ederiz.

(28) Tahrîm, 6.

(29) Enbiyâ, 19-20.

(30) Müddessir, 31.

(31) Buhârî 3207, Müslim 164.

(32) Bakara, 98.

Dördüncüsü: Cebrail'in sıfatı gibi, bildiğimiz yaratılış özelliklerine iman etmek. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* onu yaratıldığı asıl sureti üzere gördüğünü, altı yüz kanadı olduğunu ve gökyüzünün ufkunu kapladığını haber vermiştir.⁽³³⁾

Melek, Allah Teâlâ'nın emriyle bazen insan suretine bürünür. Nitekim Allah Teâlâ, Cebrail'i Meryem'e gönderdiğinde, o ona tam bir insan suretinde görünmüştür. Keza Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ashabı arasında otururken ona elbisesi bembeyaz, saçları simsiyah, üzerinde yolculuk eseri görülmeyen ve ashabdan kimsenin tanımadığı bir adam suretinde gelmiştir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına oturmuş, dizlerini onun dizlerine dayamış, avuçlarını uylukları üzerine koymuş ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e İslam, iman, ihsan, kıyamet ve onun alametleri hakkında sorular sormuştur. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ona cevap vermiş, sonra o gitmiştir. Daha sonra Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, ashabına onu sormuş, ardından da “*Bu Cebrail'dir, insanlara dinlerini öğretmek için geldi*” buyurmuştur.⁽³⁴⁾ Aynı şekilde Allah Teâlâ'nın İbrahim'e ve Lût'a gönderdiği melekler de adam suretindeydiler.⁽³⁵⁾

Ey Allah'ın kulları, meleklerin seyyidi Cebrail'dir. O, yaratılış ve ahlak vasıfları bakımından meleklerin en büyüğüdür. Allah onu Kitabından iki ayette beş sıfatla vasıflandırmıştır. Onu “**Değerli bir elçidir, Arş'ın sahibi katında güçlü ve itibarlıdır.**”⁽³⁶⁾ şeklinde vasfetmiştir. Allah bu ayette onu ahlakının keremi ve övülen hasletlerinin çokluğu sebebiyle “kerim/değerli” olarak nitelmiştir. Sonra onun “kavî/güçlü” olduğunu, ardından “mekîn” -yani Rabbi katında itibar sahibi- olduğunu belirtmiştir. Sonra “**Orada kendisine itaat edilendir, güvenilirdir**”⁽³⁷⁾ buyurmuştur; yani diğer melekler arasında kendisine itaat edilen ve vahiy konusunda güvenilir olandır.

Yüce Allah yine onu yaratılışındaki güçle de vasıflandırmış ve nebisi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında “**Ona, müthiş kuvvetleri olan, üstün bir akıl ve sağlama sahip** (Cebrail) öğretti. O, hemen asıl suretiyle doğrul-

(33) Buhârî 3232, 3233; Müslim 174, 177, İbn Mes'ûd *radıyallâhu anh*'tan.

(34) Müslim 9, Ömer b. el-Hattâb *radıyallâhu anh*'tan.

(35) İbn Useymîn, *Şerhu Selâseti'l-usûl*, s. 90-91.

(36) Tekvîr, 19-20.

(37) Tekvîr, 21.

du.”⁽³⁸⁾ buyurmuştur. Yani Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e vahyi öğreten, Cebraîl’dir. Allah onu “şedîdü’l-kuvâ/müthiş kuvvetli” olarak nitelemiştir; yani zahirî ve batınî olarak müthiş kuvvet sahibidir. Allah’ın emrettiği şeyi yerine getirmede, vahyi Rasûllere ulaştırmada, onu şeytanların çalmasından veya içine onda olmayanı katmasından korumada çok güçlüdür. Bu, Allah’ın vahyini korumasındandır ki onu bu güçlü ve güvenilir elçiyle göndermiştir.⁽³⁹⁾

“Zû mirrah” ifadesi; zahirî ve batınî afetlerden ve kusurlardan selamette ve sağlıklı olmak demektir. Bu da yaratılışın kemalini ve güzelliğini gerektirir; zira o, güzelliği ve sağlığı barındıran bir kuvvettir.⁽⁴⁰⁾

Ey Allah’ın kulları, meleklerle imanın beşinci gereği; onların ahlakî sıfatlarından bildiklerimize iman etmektir. Hayâ sıfatı bunlardandır ve bunun delili Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Osman *radıyallâhu anıh* hakkında söylediği “*Meleklerin kendisinden hayâ ettiği bir adamdan ben hayâ etmeyeyim mi?*”⁽⁴¹⁾ sözüdür. Melekler Allah Teâlâ’nın hoşlanmadığı şeylerden hoşlanmazlar. İçinde köpek veya heykel bulunan eve girmezler. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Melekler, içinde köpek veya heykel/resim bulunan eve girmezler*” buyurmuştur.⁽⁴²⁾

Melekler, Âdemoğullarının eziyet duyduğu şeylerden eziyet duyarlar. Nitekim Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* soğan, sarımsak veya pırasa yiyen kimsenin mescide girmesini yasaklamış ve kötü kokulu tütün/sigara içenleri de bunlara dâhil etmiştir. O *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim soğan, sarımsak ve pırasa yerse mescidimize yaklaşmasın; zira Âdemoğullarının eziyet duyduğu şeylerden melekler de eziyet duyarlar.*”⁽⁴³⁾

Ey Allah’ın kulları, meleklerle imanın altıncı gereği; Allah Teâlâ’nın emrine imtisalen yerine getirdikleri genel ve özel görevlerine iman etmektir. Genel görevleri ise Allah’ı tesbih etmek, gece ve gündüz bıkip usanmadan O’na kulluk etmektir. Allah Teâlâ onlar hakkında “**Zikir okuyanlara** (andolsun)”⁽⁴⁴⁾ buyurmuştur.

(38) Necm, 5-6.

(39) Abdurrahman b. Sa’dî, *Teyşîru ’l-Kerîmi ’r-Rahmân fi tefsîri kelâmi ’l-Mennân*.

(40) İbnü’l-Kayyım, *İğâsetü ’l-lehfân*, 2/129.

(41) Müslim 2401, Âişe *radıyallâhu anhá*’dan.

(42) Buhârî 3225, Müslim 2106, Ebû Talha *radıyallâhu anıh*’tan.

(43) Müslim 564.

(44) Saffât, 3.

Bazılarının ise özel görevleri vardır; Allah Teâlâ'nın vahyini nakletmede güvenilir olan Cebrail gibi. Allah onu vahiyle nebilere ve rasûllere gönderir. Bazen meleklerden fertler de vahiyden bir şeyle inebilirler. Allah Teâlâ, **“Zikir bırakanlara; mazereti kesmek veya uyarmak için”**⁽⁴⁵⁾ buyurmuştur. Yani mazereti kesmek (tebliğ ile mazereti ortadan kaldırmak) veya uyarmak için nebilere zikri (vahyi) ulaştırırlar.

Özel görevi olan meleklerden biri de “katr,” yani yağmurun yağdırılması ile görevli olan Mikail'dir.⁽⁴⁶⁾

Özel görevi olan meleklerden biri de Sûr'a üfürmekle görevli olan melek- tir ki isminin İsrafil olduğu meşhurdur.⁽⁴⁷⁾ Sûr ise -hadiste geçtiği üzere- içine üfürülen bir boynuzdur;⁽⁴⁸⁾ bu durum kıyametin kopması ve mahlûkatın di- riltilmesi vaktinde gerçekleşir.

Bu üçü meleklerin en yüceleridir ve içinde hayat olan şeylerle görevlen- dirilmişlerdir. Cebrail kalplerin hayatı olan vahiyle, Mikail yerin hayatı olan yağmurla, İsrafil ise diriliş günü bedenlerin hayat bulacağı Sûr'a üfürmekle görevlidir.

Ey müminler, meleklerden biri de ölüm meleğidir. O, ölüm vaktinde ruhları kabzetmekle görevlidir. Allah Teâlâ **“De ki: Sizin için görevlendirilen ölüm meleği canınızı alır, sonra Rabbinize döndürülürsünüz.”**⁽⁴⁹⁾ bu- yurmuştur. Ölüm meleğinin isminin “Azrail” olarak isimlendirilmesi ise isim ne Kitap'ta ne de Sünnet'te sabit olmuştur. Aksine Kur'an'da sabit olan, yuka- rıdaki ayette geçtiği üzere “ölüm meleği” olarak isimlendirilmesidir.

Ölüm meleğinin meleklerden yardımcıları vardır. Allah Teâlâ **“O, kulla- rı üzerinde mutlak hâkimdir ve üzerinize koruyucular gönderir. Nihayet birinize ölüm geldiği vakit elçilerimiz onun canını alırlar ve onlar hiçbir şeyi ihmal etmezler.”**⁽⁵⁰⁾ buyurmuştur. Ayetteki “elçilerimiz” ifadesi *melek- lerimiz* demektir ki onlar ölüm meleğinin yardımcılarıdır. **“İhmal etmezler”** ifadesi ise kendilerine görev verilen işleri zayi etmezler manasındadır.

(45) Mürselât, 5-6.

(46) Nesâî, *el-Kübrâ* 9024, Ahmed b. Hanbel 1/274, İbn Abbâs *radıyallâhu anhumâ*'dan.

(47) İbn Cerîr *rahimehullâh*, Zümer suresinin 68. ayetinin tefsiri.

(48) Ebû Dâvud 4742, Tirmizî 3244.

(49) Secde, 11.

(50) En'âm, 61.

Meleklerden bazıları yeryüzünde dolaşan seyyah meleklerdir; zikir halkalarını ararlar. Bir ilim ve zikir halkası bulduklarında birbirlerine seslenirler, otururlar ve o halkadakileri kanatlarıyla dünya semasına kadar kuşatırlar.⁽⁵¹⁾

Meleklerden bazıları, insanoğlu annesinin karnında dört ayını tamamlayan rahimlerdeki ceninlerle görevlidir ki Allah bu meleğe; o ceninin rızkını, ecelini, amelini, şaki (bedbaht) mi, yoksa said (mutlu) mi olacağını yazmasını emreder.⁽⁵²⁾

Meleklerden bazıları, Âdemoğullarının amellerini korumak ve yazmakla görevlidir. Her kişi için biri sağında diğeri solunda olmak üzere iki melek vardır. Nitekim Allah Teâlâ **“İki melek (sağında ve solunda) oturarak yaptıklarını alıp kaydederken, insan hiçbir söz söylemez ki yanında gözetleyen ve yazmaya hazır bir melek bulunmasın.”**⁽⁵³⁾ ve **“Şüphesiz üzerinizde koruyucular, değerli kâtipler vardır; ne yaparsanız bilirler.”**⁽⁵⁴⁾ buyurmuştur.

Meleklerden bazıları, kişi kabrine konulduğunda ölüyü sorgulamakla görevli olanlardır; ona Rabbini, dinini ve nebisini sorarlar.⁽⁵⁵⁾

Meleklerden bazıları, cennet ehlinin hizmetiyle görevli olanlardır; onlar cennetin bekçileri, yani oranın eminleridir. Allah Teâlâ cennet ehli hakkında **“Melekler de her kapıdan yanlarına girerler ve ‘Sabrettiğinize karşılık size selam olsun! Dünya yurdunun sonu ne güzeldir!’ derler.”**⁽⁵⁶⁾ buyurmuştur.

Meleklerden bazıları, ateşle (cehennemle) görevli olanlardır. Onların reisi, ateşin bekçisi, yani oranın emîni olan Mâlik'tir. Allah Teâlâ cehennem ehlinin lisanından şöyle buyurur: **“Ey Mâlik! Rabbin bizim işimizi bitirsin (bizi öldürsün) diye seslenirler. O da ‘Siz burada kalıcısınız’ der.”**⁽⁵⁷⁾

Meleklerden biri de dağlar meleğidir. Kavminden eziyet gören Nebi *salallahu aleyhi ve sellem*'e gelmiş ve **“Eğer istersen şu iki dağı (ahşebeyn)”**⁽⁵⁸⁾ onların

(51) Buhârî 6408, Müslim 2689.

(52) Buhârî 3208, Müslim 2643, İbn Mes'ûd *radıyallâhu anh*'tan.

(53) Kâf, 17-18.

(54) İnfitâr, 10-12.

(55) Buhârî 1374, Enes b. Mâlik hadisi. (Münker ve Nekir ismi için bkz. Tirmizî, 1071).

(56) Ra'd, 23-24.

(57) Zuhurf, 77.

(58) Ahşebeyn, Mekke'deki iki büyük dağdır.

üzerine kapatayım” demiştir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ise “*Bilakis ben, Allah’ın onların soylarından, sadece Allah’a ibadet eden ve O’na hiçbir şeyi ortak koştırmayan bir nesil çıkarmasını umarım.*”⁽⁵⁹⁾ buyurmuştur.

Meleklerden bazıları, bulutları sevk eden (zâcirât) meleklerdir; onları Allah Teâlâ’nın dilediği yere sürerler. Allah Teâlâ “**Sevk edip sürenlere** (andolsun).”⁽⁶⁰⁾ buyurmuştur.

Ey Allah’ın kulları, melekler müminleri severler, onlar için dua eder ve bağışlanma dilerler. Allah Teâlâ Arş’i yüklenenler hakkında şöyle buyurur: “**Arş’i yüklenenler ve onun etrafında bulunanlar Rablerini hamd ile tesbih ederler, O’na inanırlar ve müminler için şöyle bağışlanma dilerler: Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. Tevbe edip Senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru! Rabbimiz! Onları da onların babalarından, eşlerinden ve nesillerinden salih olanları da kendilerine vâdettiğin Adn cennetlerine koy! Şüphesiz Sen mutlak güç ve hikmet sahibisin. Onları kötülüklerden koru! Sen o gün kimi kötülüklerden korursan ona rahmet etmiş olursun. İşte büyük kurtuluş budur.**”⁽⁶¹⁾

Melekler, mescitte namazı bekleyen kimse için bağışlanma dilerler ve “**Allah’ım, onu bağışla! Allah’ım, ona merhamet et!**” derler.⁽⁶²⁾

Melekler, mescitte ilk saflarda namaz kılanlar için mağfiret ve rahmet dilerler. Nitekim Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Şüphesiz Allah ve melekleri ilk saflara salât ederler.*”⁽⁶³⁾ buyurmuştur; yani onlar için mağfiret ve rahmet dilerler.

Melekler, insanlara hayrı öğreten kimseye salât ederler; yani onun derecesinin yükselmesi ve makamının yücelmesi için dua ederler. Ebû Ümâme el-Bâhilî *radıyallâhu anh*’tan rivayet edildiğine göre Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Şüphesiz Allah, melekleri, göklerin ve yerin ehli, hatta yuvasındaki karınca ve denizdeki balık bile insanlara hayrı öğretene salât ederler.*”⁽⁶⁴⁾ Yani ona dua ederler.

(59) Buhârî 3231, Müslim 1795, Âişe *radıyallâhu anhâ*’dan; .

(60) Saffât, 2.

(61) Mü’min, 7-9.

(62) Ebû Dâvud 469, Tirmizî 330, Nesâî 733, İbn Mâce 799, Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*’tan.

(63) Ebû Dâvud 674, Nesâî 646, İbn Mâce 997, Berâ b. Âzib *radıyallâhu anh*’tan.

(64) Tirmizî 2685.

Melekler, Müslüman kardeşine bir demir veya silah doğrultan kimseye lanet ederler. Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*'tan rivayet edildiğine göre Ebû'l-Kâsım *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim kardeşine bir demir parçasıyla işaret ederse, onu bırakıncaya kadar melekler ona lanet eder; velev ki o, annesi ve babası bir kardeşi dahi olsa.*”⁽⁶⁵⁾

Melekler, müminlerle birlikte sabah namazına şahitlik ederler: “**Sabah Kur'an'ını da** (ihmal etme); **çünkü sabah Kur'an'ı şahitlidir.**” (İsrâ, 78) Ayetteki “**sabah Kur'an'ı**” ifadesi *sabah namazı* demektir. Onda Kur'an'ı diğerlerinden daha uzun okumak meşru olduğu ve o vakitteki kıraatin fazileti sebebiyle “Kur'an” olarak isimlendirilmiştir; zira ona gece melekleri ile gündüz melekleri şahitlik ederler.⁽⁶⁶⁾

Meleklerden bazıları ise daimî olarak Allah'a ibadetle meşguldürler. Nitekim Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Gök gıcırdadı*⁽⁶⁷⁾ *ve gıcır damak da onun hakkıdır. Orada dört parmaklık bir boşluk yoktur ki bir melek, Allah için alnını secdeye koymuş olmasın.*”⁽⁶⁸⁾

Ey mümin, gökyüzünün genişliğine rağmen meleklerden olan o ibadet edenlerle nasıl daraldığını bir düşün! Azim olan Allah'ı tesbih ederim.⁽⁶⁹⁾

Hülasa melekler, kâinatın işlerini çekip çevirmek üzere Allah'ın kendilerini görevlendirdiği işleri yerine getirirler. Bu sebeple Allah Teâlâ melekleri “**elçiler**” olarak isimlendirmiştir; çünkü onlar Allah'ın kendilerini gönderdiği vazifeleri yerine getirirler. Allah Teâlâ Fâtır suresinde “**Gökleri ve yeri yoktan var eden, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a hamdolsun.**”⁽⁷⁰⁾ buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları, meleklerin şanının yüceliği ve yerine getirdikleri vazifeler sebebiyle Allah onlara yemin ederek “**İşleri çekip çevirenlere** (andolsun)”⁽⁷¹⁾ buyurmuştur. Bu da onların şerefine delalet eder.

(65) Müslim 2616.

(66) İbn Sa'dî *rahimehullâh*, *Teyşîru'l-Kerîmi'r-Rahmân fî tefsîri kelâmî'l-Mennân*.

(67) Atîf, semerlerin çıkardığı sestir; meleklerin çokluğundan göğün gıcırdaması kastedilir. Bkz. *en-Nihâye*.

(68) Tirmizî 2312, İbn Mâce 4190, Ahmed b. Hanbel 5/173.

(69) İbn Ebî'l-İzz el-Hanefî, *Şerhu'l-Akîdeti't-Tahâviyye*, s. 299-301.

(70) Fâtır, 1.

(71) Nâziât, 5.

İbn Teymiyye *rahimehullâh* şöyle demiştir: Meleklerin durumu daha yücedir. Onlar âlemin idaresinde Allah'ın elçileridir. Nitekim Allah Teâlâ “**İşleri çekip çevirenlere** (andolsun)” ve “**İşi taksim edenlere** (andolsun)” buyurmuştur. Allah Teâlâ kitaplarında onlara dair haberlerden ve sınıflarından vasfı uzun sürecek kadar bahsetmiştir; onların âlemdeki izleri mevcuttur.⁽⁷²⁾

Ey müminler, bu, meleklere iman babında faydalı bir mukaddimedir. Allah Yüce Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, tevbeleri kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd Allah'adır ve O, kuluna yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun. Bilin ki meleklere iman şu celil semereleri verir.⁽⁷³⁾

Birincisi: Allah Teâlâ'nın azametini, gücünü ve saltanatını bilmek. Zira mahlûkatın azameti, Yaratıcı'nın azametine delalet eder.

İkincisi: Âdemoğullarına olan inayeti sebebiyle Allah Teâlâ'ya şükretmek. Nitekim O, bu meleklerden Âdemoğullarını koruyan, amellerini yazan ve diğer maslahatlarını yerine getiren görevliler kılmıştır.

Üçüncüsü: Allah Teâlâ'ya, yaptıkları ibadetler sebebiyle melekleri sevmek.

Allah size merhamet etsin! Bilin ki Âdemoğullarının salihleri meleklerden daha faziletlidir; Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın görüşü budur. Çünkü Âdemoğullarının fitratında karşı koydukları ve dizginledikleri bir şehvet vardır; kötülüğü emreden nefisleri ve kendilerini saptıran şeytanları vardır. Melekler ise böyle değildir; onlar Allah'a itaat ve O'nun emri üzere istikamet üzere yaratılmışlardır, şeytanlar onlara musallat olamaz. Dolayısıyla Âdemoğullarından kim Allah'a itaat üzere istikamet gösterir ve nefsinin dizginlerini tutarsa meleklerden daha hayırlı olur.

(72) İbn Teymiyye, *el-Cevâbü's-sahîh li-men beddele dîne'l-Mesîh*, 6/25-26.

(73) İbn Useymîn, *Şerhu'l-Usûli's-selâse*, s. 92.

Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**”⁽⁷⁴⁾ buyurmuştur. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de “*Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o gün yaratıldı, o gün vefat etti, Sûr’a o gün üflenir*⁽⁷⁵⁾ *ve o gün sayha (bayılma/ölüm)*⁽⁷⁶⁾ *olur. Bu yüzden o gün bana çokça salât edin, zira salâtlarınız Bana sunulur.*”⁽⁷⁷⁾ buyurmuştur. Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, tâbiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellelikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım, İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle.

Allah’ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah’ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

Allah’ım, her yerdeki Müslümanların hallerini ıslah eyle, üzerlerindeki zulmü kaldır.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru. Kudret sahibi olan Rabbin onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Gönderilen peygamberlere selam olsun.

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

6 Şaban 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

(74) Ahzâb, 56.

(75) İsrâfil’in sûr’a ikinci üfleyişi; mahlûkatın kabirlerinden kalkışı.

(76) Sûr’a ilk üflenişle mahlûkatın ölmesi; iki üfleme arası kırk yıldır.

(77) Nesâî 1373, Ebû Dâvud 1047, İbn Mâce 1085, Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned* 4/8. (Elbânî ve *Müsned* muhakkiklerince sahih görülmüştür).

C- KİTAPLARA İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

KİTAPLARA İMAN HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kelamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Müslümanlar! Size ve kendime, Allah'tan korkmayı tavsiye ederim. Zira bu, Allah'ın hem öncekilere hem de sonrakilere olan vasiyetidir. Allah Teâlâ **“Biz, sizden önce kendilerine kitap verilenlere de size de ‘Allah’tan korkun’ diye vasiyet ettik”** buyurmuştur.⁽⁷⁸⁾ Allah Teâlâ’dan korkun ve O’n-dan sakının; O’na itaat edin, sakın O’na isyan etmeyin. Bilin ki semavî kitap-lara iman etmek dinin asıllarından ve İslam’ın kaidelerindendir. O, imanın rükünlerinin üçüncüsüdür. Allah, mahlûkata bir rahmet ve hidayet olması; dünya ve ahiretteki mutluluklarına onunla ulaşmaları için her Rasûl ile bir-likte bir kitap göndermiştir. Nitekim Allah Teâlâ **“Andolsun Biz, Rasûlleri-mizi apaçık delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla beraber kitabı ve mizanı indirdik.”** buyurmuştur.⁽⁷⁹⁾

Allah Teâlâ indirilen tüm kitaplara iman etmeyi farz kılıp şöyle buyur-muştur: **“Deyin ki: Biz Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene; Musa’ya ve İsa’ya verilene ve peygam-**

(78) Nisâ, 131.

(79) Hadîd, 25.

berlere Rablerinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz O'na teslim olmuşuzdur.”⁽⁸⁰⁾ Allah Teâlâ, Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e de **“Ve de ki: Allah’ın indirdiği her kitaba iman ettim.”**⁽⁸¹⁾ buyurmuştur.

Ey müminler, kitaplara iman yedi hususu kapsar:⁽⁸²⁾

Birincisi: Onların gerçekten Allah katından indirildiğine iman etmektir. Nitekim Allah Teâlâ müminlerin vasfı hakkında **“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de. Hepsi Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve Rasûllerine iman ettiler”**⁽⁸³⁾ buyurmuştur. Kitapların indirilmesi vahiy yoluyla olmuştur. Allah, semadan peygamberlere vahyi indirmekle görevli melek olan Cebrail’e kitapları vahyetmiş, sonra Cebrail de her nebiye, kendisine has olan kitabını tebliğ etmiştir.

Kitaplara imanın kapsadığı ikinci husus; isimlerini bildiğimiz kitaplara iman etmektir. Bunlar altı tanedir: İbrahim ve Musa’nın sahifeleri, Musa *aleyhisselâm*’a indirilen Tevrat, İsa *aleyhisselâm*’a indirilen İncil, Davud *aleyhisselâm*’a verilen Zebur ve Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e indirilen Kur’an. Bazı âlimler Musa’nın sahifelerinin Tevrat olduğunu söylerler ki bu durumda kitapların sayısı beş olur. İsimleri zikredilmeyen diğer kitaplara ise icmalî olarak iman ederiz.

Kitaplara imanın kapsadığı üçüncü husus; Allah’ın, peygamberlerine indirdiği orijinal kitaplara iman etmektir; tahrif edilmiş olanlara değil. Mesela Allah’ın Musa *aleyhisselâm*’a indirdiği Tevrat’a ve Meryem oğlu Mesih İsa *aleyhisselâm*’a indirdiği İncil’e iman ederiz. Kastedilen Tevrat ve İncil budur. Yoksa şu an Yahudi ve Hristiyanların ellerinde bulunan ve öyle isimlendirilse dahi Allah’ın indirdiği orijinal olmayan kitaplar değildir. Bilakis ehl-i kitabın elindekiler, kendilerinden öncekilerden işittiklerini yazan insanların imla ettikleri şeylerdir; içlerinde doğru da yanlış da vardır. Daha sonra gelenler bunları orijinal Tevrat ve İncil’e nispet etmişler, asırlar boyu bu inanç üzere devam ederek hem sapmış hem de saptırmışlardır. Peygamberlerin kitapları kaybol-

(80) Bakara, 136.

(81) Şûrâ, 15.

(82) Bkz. Muhammed b. Sâlih el-Useymîn, *Şerhu Selâseti’l-usûl*, s. 94.

(83) Bakara, 285.

maya maruz kalıp korunmayınca, Allah, nebisi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i Kur'an ile göndermiş ve onu tahriften ve kaybolmaktan korumuştur. Allah Teâlâ **“Şüphesiz o Zikri (Kur'anı) Biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette Biziz”**⁽⁸⁴⁾ buyurmuştur; Zikir ise Kur'an'dır.

Ey Allah'ın kulları, kitaplara imanın kapsadığı dördüncü husus; haberlerinden sahih olanları tasdik etmektir; Kur'an'ın haberleri ve önceki kitapların değişmemiş veya tahrif edilmemiş haberleri gibi. Kur'an ve Sünnet'in, doğruluğuna veya yalan olduğuna şahadet etmediği haberleri ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözü gereği ne tasdik ederiz ne de yalanlarız: *“Ehl-i kitap size bir şey anlattığında onları ne tasdik edin ne de yalanlayın. ‘Allah’a ve Rasûllerine iman ettik’ deyin. Eğer anlattıkları batıl ise tasdik etmemiş, eğer hak ise yalanlamamış olursunuz.”*⁽⁸⁵⁾

Kitaplara imanın kapsadığı beşinci husus; onlardan nesh edilmemiş olan hükümlerle amel etmektir. Bu, Allah Teâlâ'nın **“Allah size (hükümlerini) açıklamak ve sizi sizden öncekilerin yollarına iletmek ve tevbenizi kabul etmek ister.”**⁽⁸⁶⁾ ve **“İşte onlar Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir; sen de onların hidayetine uy.”**⁽⁸⁷⁾ buyrukları gereğidir. Nesh edilmemiş hükümlere örnek olarak kısas hükümleri verilebilir. Allah Teâlâ, Tevrat hakkında **“Biz orada onlara; cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralara karşılıklı kısas yazdık.”**⁽⁸⁸⁾ buyurmuştur. Bu hüküm bizim şeriatımızda da geçerlidir; çünkü şeriatımız onun aksini getirmemiş ve onu nesh etmemiştir.

Kitaplara imanın kapsadığı altıncı husus; kitapların tek bir akideye, yani üç türüyle tevhide (Rubûbiyet tevhidi, Ulûhiyet tevhidi ve İsim-Sıfat tevhidi) davet ettiğine iman etmektir.

Kitaplara imanın kapsadığı yedinci husus; Kur'an'ın önceki tüm kitaplar üzerinde hâkim ve gözetleyici (müheymin) olduğuna iman etmektir; dola-

(84) Hicr, 9.

(85) Ebû Dâvud (3644), Ebû Nemle el-Ensârî *radiyallâhu anh*'tan rivayet etmiştir; Şuayb el-Arnaût *es-Sünen* tahkikinde hadisi hasen görmüştür. Hadisin aslı Buhârî'deki (4485), Ebû Hureyre *radiyallâhu anh* rivayetindedir.

(86) Nisâ, 26.

(87) En'âm, 90.

(88) Mâide, 45.

yısıyla o kitaplar genel olarak Kur'an ile nesh edilmiştir. Allah Teâlâ **“Sana da kendinden önceki kitapları tasdik edici ve onlar üzerine bir şahit, bir gözetleyici olarak bu Kitabı hak ile indirdik”**⁽⁸⁹⁾ buyurmuştur. Nesih (hükümün kaldırılması); ibadetleri ve muameleleri içeren şeriatlarda söz konusu olur. Akidelere gelince, nesih onlarda cereyan etmez; bilakis akideler tüm şeriatlarda sabittir. Bunlar Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Rasûllerine, ahiret gününe, hayrı ve şerriyle kadere iman etmektir.

İbn Teymiyye *rahimehullâh* şöyle demiştir: Kur'an da böyledir; o, önceki kitaplarda yer alan Allah ve ahiret gününe dair haberleri pekiştirmiş, bunu daha fazla beyan ve detayla artırmış, buna dair delilleri ve burhanları açıklamıştır. Bütün peygamberlerin nübüvvetini ve Rasûllerin risaletini teyit etmiş, tüm Rasûllerin kendisiyle gönderildiği küllî şeriatları pekiştirmiştir. Kitapları ve Rasûlleri yalanlayanlarla her türlü hüccet ve burhanla mücadele etmiş, Allah'ın onlara verdiği cezaları ve kitaplara tabi olanlara yardımını açıklamıştır. O kitaplardan nelerin tahrif edildiğini, nelerin değiştirildiğini ve ehl-i kitabın önceki kitaplarda neler yaptığını beyan etmiştir. Ayrıca Allah'ın, açıklanmasını emrettiği halde onların gizledikleri şeyleri de ortaya koymuştur. Peygamberlerin getirdiği her şeyi, Kur'an'ın indiği en güzel şeriatlar ve metotlarla sunmuştur. Böylece Kur'an'ın kendisinden önceki kitaplar üzerinde pek çok yönden gözetleyiciliği oluşmuştur. O, bu kitapların doğruluğuna şahitlik ettiği gibi onlardan tahrif edilenlerin yalanlığına da şahittir; Allah'ın ikrar ettiğini bırakıp nesh ettiğini kaldırma hususunda ise bir hâkimdir. Dolayısıyla o, haberî konularda şahit, emrî konularda ise hâkimdir.⁽⁹⁰⁾

Yine şöyle demiştir: Kur'an'a gelince, o bizzat müstakildir; müntesiplemini başka bir kitaba muhtaç bırakmaz. Bilakis o, kitaplarda bulunan tüm güzellikleri ve onlarda bulunmayan pek çok fazlalığı kapsamıştır. Bu sebeple kendinden önceki kitabı tasdik edici ve onun üzerine bir gözetleyici olmuştur; onlardaki hakkı pekiştirir, tahrif edilenleri iptal eder ve Allah'ın nesh ettiğini kaldırır. Böylece -onlardaki hakikatlerin çoğunluğunu oluşturan- hak dini teyit eder;⁽⁹¹⁾ orada olmayan uydurulmuş dini ve orada nesh edilmiş az

(89) Mâide, 48.

(90) İbn Teymiyye, *Mecmûu 'l-fetâvâ*, 17/44.

(91) Yani, onlardaki hakikatlerin galibi (çoğunluğu).

bir kısmı⁽⁹²⁾ ise iptal eder. Zira nesh edilen kısım, pekiştirilmiş olan muhkem kısma oranla oldukça azdır.⁽⁹³⁾

Ey Müslümanlar, semavî kitaplar altı hususta ittifak etmiştir: Birincisi; tek bir şeye, yani sadece Allah'a ibadet etmeye ve O'ndan başkasına -ister put, ister şahıs, ister peygamber, isterse taş veya başkası olsun- ibadet etmeyi terk etmeye davet etmişlerdir. Bu bakımdan peygamberlerin dini birdir, o da sadece Allah'a ibadet etmektir.

Semavî kitapların üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de akidenin asıllarına; yani Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Rasûllerine, ahiret gününe, hayrı ve şerriyle kadere iman etmektir.

Semavî kitapların üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de Allah Teâlâ'ya namaz, zekât, oruç ve hac gibi belirli ibadetlerle kulluk etmenin vacip olmasıdır. Ancak bu ibadetler, o nebinin gönderildiği insanlara göre eda ediliş biçimi bakımından birbirinden farklılık gösterir. Örneğin Tevrat namazı emretmiştir, aynı şekilde İncil ve Kur'an da emretmiştir; fakat namazın kılınışı biçimi ve vakitleri bu üç şeriat arasında farklılık gösterir. Ancak nihayetinde hepsi sadece Allah'a yapılan birer ibadet olma noktasında birleşir ve o şeriattın mensuplarına açıkladığı şekilde eda edilmesi gerekir.

Aynı durum oruç ibadeti ve diğer ibadetler için de söylenebilir.

Semavî kitapların üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de "beş zaruriyat"ın-din, akıl, mal, ırz/namus ve can- korunmasını emretmektir.

Semavî kitapların üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de adaleti ve hakkaniyeti emretmektir. Allah Teâlâ **"Andolsun biz Rasûllerimizi apaçık delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla beraber kitabı ve mizanı indirdik."**⁽⁹⁴⁾ buyurmuştur.

Semavî kitapların üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de güzel ahlakı emretmek ve kötü olanlardan nehyetmektir. Örneğin anne-babaya iyiliği, akrabalık bağlarını gözetmeyi, misafire ikramı, fakir ve miskinlere şefkati, güzel söz söylemeyi ve benzerlerini emretmişlerdir. Aynı şekilde zulüm, düş-

(92) Yani, o az olanı da iptal eder.

(93) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-fetâvâ*, 19/184-185.

(94) Hadîd, 25.

manlık, anne-babaya isyan, namusa saldırı, gıybet, yalan ve hırsızlık gibi çirkinlikleri de yasaklamışlardır.

Bu, kitaplara iman babında faydalı bir mukaddimedir. Aziz Allah yüce Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahtan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, tevbeleri kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd Allah'adır ve O, kuluna yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Rahmetine nail olasıcalar, bilin ki Allah Teâlâ kitabında en büyük iki kitabın Kur'an ve Tevrat olduğunu beyan etmiştir. Kur'an'da bu ikisi sıklıkla birlikte zikredilir; zira onlar kitapların en faziletlisi, şeriatları da şeriatların en kâmil olanıdır.⁽⁹⁵⁾

Ey Allah'ın kulları, şüphe yok ki bütün kitapların en büyüğü Kur'an'dır. Bu sebeple Allah onu tüm semavî kitaplar üzerine gözetleyici kılmıştır, onda diğer kitaplarda bulunmayan bir mucize, beyan ve ilim vardır.

Ey müminler, Kur'an, Allah'ın kelimasıdır; Allah onu hakikaten konuşmuş, sonra melek Cebrail onu Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tebliğ etmiş, sonra Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* onu ashabına tebliğ etmiştir. Ardından göğüslerde hıfzedilmiş, kağıtlarda ve sahifelerde korunmuştur. Daha sonra Kur'an, Râşid Halife Osman b. Affân *radiyallâhu anh* döneminde tek bir kitapta toplanmıştır. O nüshadan çoğaltılan nüshalar günümüze kadar gelmiştir. Allah “**Şüphesiz o Zikri Biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette Biziz.**”⁽⁹⁶⁾ buyururken ne kadar doğru söylemiştir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ bu kitapların sonuncusu olan Kur'an'ın indirilmesindeki pek çok hikmeti beyan etmiştir.⁽⁹⁷⁾ Bunlardan biri, akıl sahiplerinin öğüt alması ve böylece takvaya ulaşmaları için ayetlerinin tedebbür edilmesidir. Bunun delili, Allah Teâlâ'nın “**Sana bu mübarek Kitabı, ayetle-**

(95) Abdurrahman b. Sa'dî rahimehullâh, *Teyşîru'l-Kerîmi'r-Rahmân fî tefsîri kelâmi'l-Mennân*, İsrâ suresi tefsirinin mukaddimesi.

(96) Hicr, 9.

(97) Şu bölümden faydalanılmıştır: Şinkîti, *Advâu'l-beyân*, Sâd, 29 ayetinin tefsiri.

rini düşünsünler ve akıllı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik.”⁽⁹⁸⁾ buyruğu ile **“İşte böylece Biz onu Arapça bir Kur’an olarak indirdik ve onda ikazları türlü şekillerde tekrarladık; umulur ki sakınırlar yahut onlara bir ibret/hatırlatma olur.”**⁽⁹⁹⁾ buyruğudur.

Allah Teâlâ’nın Kur’an’ı indirmesindeki hikmetlerinden biri de takva sahiplerine sevabı müjdelemek, yüz çevirenleri ise azapla uyarmaktır. Allah Teâlâ **“Biz onu, senin dilinle kolaylaştırdık ki onunla takva sahiplerini müjdeleyesin ve inatçı bir kavmi uyarasın.”** buyurmuştur.⁽¹⁰⁰⁾

Allah Teâlâ’nın Kur’an’ı indirmesindeki hikmetlerinden biri de insanlara şer’î hükümleri açıklamaktır. Allah Teâlâ **“İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Zikri indirdik.”**⁽¹⁰¹⁾ ve **“Sana Kitabı, ancak hakkında ihtilafa düştükleri şeyi onlara açıklaman için indirdik.”**⁽¹⁰²⁾ buyurmuştur.

Allah Teâlâ’nın Kur’an’ı indirmesindeki hikmetlerinden biri de müminlere iman ve hidayet üzere sabit kılmaktır. Allah Teâlâ **“De ki: Onu Ruhü’l-Kudüs (Cebail), iman edenleri sabit kılmak, Müslümanlara bir hidayet ve müjde olmak üzere Rabbinin katından hak ile indirmiştir”** buyurmuştur.⁽¹⁰³⁾

Allah Teâlâ’nın Kur’an’ı indirmesindeki hikmetlerinden biri de insanlar arasında onunla -yani Kur’an ile- hükmedilmesidir. Allah Teâlâ **“Şüphesiz Biz sana Kitabı hak ile indirdik ki insanlar arasında Allah’ın sana gösterdiği şekilde hükmedesin.”**⁽¹⁰⁴⁾ buyurmuştur; yani bu Kur’an’da sana öğrettiği ilimlerle hükmedesin demektir.

Allah size merhamet etsin! Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁵⁾ buyurmuştur. Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle.

(98) Sâd, 29.

(99) Tâhâ, 113.

(100) Meryem, 97.

(101) Nahl, 44.

(102) Nahl, 64.

(103) Nahl, 102.

(104) Nisâ, 105.

(105) Ahzâb, 56.

Halifeler olan ashabından, tâbiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzel-likle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle.

Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Kudret sahibi olan Rabbin onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Gönderilen peygamberlere selam olsun.

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

13 Şaban 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

D- PEYGAMBERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

1- PEYGAMBERLERE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

1. Ey Müslümanlar, Allah Teâlâdan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin ve isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ın, kullarına olan rahmetinin bir tecellisi de onlara din ve dünya işlerinde kendilerine fayda verecek şeyleri tebliğ etmeleri, dünyadaki mutluluklarına ve ahiretteki kurtuluşlarına vesile olacak

şeylere rehberlik etmeleri için rasûller göndermesidir. Çünkü insanlar ne kadar ilim ve zekâ sahibi olurlarsa olsunlar, akılları tek başına maslahatlarını en güzel şekilde düzene koyacak umumî ve birleştirici bir şeriat koymada bağımsız olamaz. Bu, beşer aklının sınırlı olmasından kaynaklanır; Allah ise Hakîm ve Habîr'dir, kullarının maslahatlarını en iyi bilendir. Allah Teâlâ **“Yaratan bilmez mi? O, Latîf'tir, Habîr'dir.”**⁽¹⁰⁶⁾ buyurmuştur. Rasûller, Allah'ın şeriatını onlara tebliğ etmede Allah ile mahlûkatı arasındaki vasıtalarlardır. Allah Teâlâ **“Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et”**⁽¹⁰⁷⁾ buyurmuştur.

Rasûllerin rolü bu kadar mühim olduğu için onlara iman etmek, İslam şeriatı da dâhil olmak üzere tüm şeriatlarda dinin asıllarından biri olmuştur. İslam şeriatı, Rasûllere iman etmenin imanın rükünlerinden biri olduğunu ve kulun imanının ancak bununla sahih olacağını beyan eder. Allah Teâlâ **“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve Rasûllerine iman ettiler. O'nun Rasûllerinden hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz.”**⁽¹⁰⁸⁾ buyurmuştur.

2. Rasûllere imanın gereklerinden biri; ilk Rasûlün Nuh *aleyhisselâm* olduğuna iman etmektir. Zira Allah Teâlâ **“Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik.”**⁽¹⁰⁹⁾ buyurmuştur. Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen şefaât hadisinde, insanların şefaât etmesi için Âdem'e geldikleri, onun ise mazeret beyan ederek **“Nuh'a gidin; çünkü o, Allah'ın yeryüzü halkına gönderdiği ilk Rasûldür.”**⁽¹¹⁰⁾ dediği zikredilir.

3. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Rasûl ve peygamberlerin sonuncusunun Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* olduğuna iman etmektir. Allah Teâlâ **“Muhammed sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur.”**⁽¹¹¹⁾ buyurmuştur.

4. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Allah Teâlâ'nın, kavmine müstakil bir şeriat ile gönderdiği bir Rasûlü veya kendisinden önceki şeriatı yeni-

(106) Mülk, 14.

(107) Mâide, 67.

(108) Bakara, 285.

(109) Nisâ, 163.

(110) Buhârî 4476, Müslim 193. Müslim'in lafzı şöyledir: *“Nuh aleyhisselâm'a gelirler ve derler ki: Ey Nuh, sen yeryüzü halkına gönderilen ilk Rasûlsün...”*

(111) Ahzâb, 40.

lemesi için vahyettiği bir nebisi olmayan hiçbir ümmetin kalmadığına iman etmektir. Allah Teâlâ **“Andolsun Biz her ümmete, ‘Allah’a kulluk edin ve tağuttan sakının’ diye bir Rasûl gönderdik”**⁽¹¹²⁾ ve **“Hiçbir ümmet yoktur ki içinden bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın.”**⁽¹¹³⁾ buyurmuştur.

5. Ey Allah’ın kulları, Rasûllere imanın gereklerinden biri; şeriatları farklı olsa da Rasûllerin davetinin bir olduğuna, yani Ulûhiyet tevhidinde davet olduğuna iman etmektir. Buna Allah Teâlâ’nın **“Senden önce hiçbir Rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹¹⁴⁾ buyruğu delalet eder. Şeriatların farklılığı hakkında ise **“Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol kıldık.”**⁽¹¹⁵⁾ buyurmuştur.

6. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Rasûllerin, Allah’ın risaleti yüklenmeleri için seçtiği, bu görevin yükümlülüklerini yerine getirme ve zorluklarına sabretme gücü verdiği beşer olduklarına iman etmektir. Bu durum özellikle ulu’l-azm olanlar için geçerlidir. Allah Teâlâ **“Allah, meleklerden de insanlardan da elçiler seçer.”**⁽¹¹⁶⁾ buyurmuştur.

7. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Rasûllerin yaratılmış beşer olduklarına, rububiyet veya ulûhiyet özelliklerinden hiçbirine sahip olmadıklarına iman etmektir. Allah Teâlâ, Rasûllerin seyyidi, Allah katında mevkisi ve makamı en yüce olan nebisi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e hitaben şöyle buyurmuştur: **“De ki: Allah dilemedikçe ben kendime bir fayda dokundurmaya da zarar vermeye de güç yetiremem. Eğer gaybı bilseydim elbette daha çok hayır elde ederdim ve bana hiçbir kötülük dokunmazdı. Ben ancak iman eden bir kavim için bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim.”**⁽¹¹⁷⁾

8. Rasûllere imanın gereklerinden biri; hastalık, ölüm, yeme ve içme ihtiyacı gibi beşerî özelliklerin Rasûller için de geçerli olduğuna iman etmektir. Allah Teâlâ, İbrahim *aleyhisselâm*’ın, Rabbini tavsif ederken söylediği şu sözleri nakleder: **“Beni yediren ve içiren O’dur. Hastalandığım zaman bana şifa**

(112) Nahl, 36.

(113) Fâtır, 24.

(114) Enbiyâ, 25.

(115) Mâide, 48.

(116) Hac, 75.

(117) A’râf, 188.

veren O'dur. Beni öldürecek, sonra beni diriltecek olan da O'dur."⁽¹¹⁸⁾ Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de "Ben de ancak sizin gibi bir insanım; sizin unuttuğunuz gibi ben de unuturum. Unuttuğum zaman bana hatırlatın."⁽¹¹⁹⁾ buyurmuştur.

9. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Rasûllerin Allah'ın kulları olduğuna iman etmektir. Allah Teâlâ, seçkin Rasûllerini, onları övdüğü makamlarda Zatına kullukla nitelemiştir. Nuh aleyhisselâm hakkında "**Şüphesiz o, çok şükreden bir kul idi.**"⁽¹²⁰⁾ buyurmuştur. İbrahim, İshak ve Yakub aleyhimüsselâm hakkında "**Güçlü ve basiretli kullarımız İbrahim, İshak ve Yakub'u da an.**" buyurmuştur.⁽¹²¹⁾ Meryem oğlu İsa hakkında "**O, kendisine nimet verdiği-miz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldan başkası değildir.**" buyurmuştur.⁽¹²²⁾ Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem hakkında ise "**Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkan'ı indiren Allah ne yücedir.**" buyurmuştur.⁽¹²³⁾

Rasûller Allah'ın kullarıdır; dolayısıyla onlara ne dua ne kurban ne adak ne secde ne de ibadet türünden başka bir şey sarf edilir. Bilakis bunlara layık olan, yalnızca tek olan Allah'tır. Bu husus, Allah Teâlâ'nın "**Senden önce hiçbir Rasûl göndermedik ki ona, 'Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım.**"⁽¹²⁴⁾ buyruğunda olduğu gibi tüm semavî şeriatlarda icma edilmiş bir meseledir.

Bereketli Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günden dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd yalnızca Allah'adır; salât ve selam kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun.

(118) Şuarâ, 79-81.

(119) Buhârî 401, Müslim 572, Abdullah b. Mes'ûd radiyallahu anh'tan rivayet etmişlerdir.

(120) İsrâ, 3.

(121) Sâd, 45.

(122) Zuhruf, 59.

(123) Furkân, 1.

(124) Enbiyâ, 25.

Rahmetine nail olasıcalar, bilin ki Rasûllere imanın gereklerinden biri de Allah'ın bazı peygamberleri diğerlerinden üstün kıldığına iman etmektir. Nitekim Allah Teâlâ **“Andolsun Biz peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık”** buyurmuştur.⁽¹²⁵⁾

Rasûllerin en faziletlileri ulu'l-azm olanlardır ki onlar beştir: Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed *sallallahu aleyhim ve sellem*. Allah Teâlâ onları Kur'an'da iki yerde; Ahzâb suresinde ve Şûrâ suresinde şu kavliyle zikretmiştir: **“Hani Biz peygamberlerden sözlerini almıştık; senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan.”**⁽¹²⁶⁾

“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için de din kıldı.”⁽¹²⁷⁾

Bundan sonra ey müminler; işte bunlar Rasûllere imanın gereklerinden on tanesidir. Müminin bunlarda kökleşmesi ve iman yolunda ayağının sabit olması için bunları bilmesi ve bunlara yakînen inanması gerekir. Hutbeyi kısa tutma sünnetine riayet etmek amacıyla kalan on maddeyi bir sonraki hutbeye erteliyoruz.

Rahmetine nail olasıcalar, bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emredererek **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** buyurmuştur.⁽¹²⁸⁾ Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, hidayet önderlerinden, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle.

Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

(125) Meryem, 13.

(126) Ahzâb, 7.

(127) Şûrâ, 13.

(128) Ahzâb, 56.

Allah'ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız.

Allah'ım, Senden, cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız.

Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğrayanlarımıza afiyet bahşet.

Allah'ım, işlerimizin koruyucusu olan dinimizi ıslah eyle. İçinde maişetimiz olan dünyamızı ıslah eyle. Dönüş yerimiz olan ahiretimizi ıslah eyle. Hayatı her türlü hayrı artırmamıza vesile kıl, ölümü de her türlü şerden kurtulup rahatlamamıza vesile eyle.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlıktan, fenalıktan ve azgınlıktan nehyeder. Tutasınız diye size öğüt verir. Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsin. O'nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

Şevval ayı, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

2- PEYGAMBERLERE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kelim, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâdan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ın, kullarına olan rahmetinin bir tecellisi de onlara din ve dünya işlerinde kendilerine fayda verecek şeyleri tebliğ etmeleri, dünyadaki mutluluklarına ve ahiretteki kurtuluşlarına reh-berlik etmeleri için Rasûller göndermesidir. Çünkü insanlar ne kadar ilim ve zekâ sahibi olurlarsa olsunlar, akılları tek başına ümmetin maslahatlarını en güzel şekilde düzene koyacak umumî ve birleştirici bir şeriat koymada müstakil olamaz. Beşer aklının sınırlı olmasına mukabil Allah Hakîm ve Ha-bîr'dir, kullarının maslahatlarını en iyi bilendir. Allah Teâlâ **“Yaratan bilmez mi? O, Latîf'tir, Habîr'dir.”** buyurmuştur.⁽¹²⁹⁾ Rasûller, Allah'ın şeriatını on-lara tebliğ etmede Allah ile mahlûkatı arasındaki vasıtalarlardır. Allah Teâlâ **“Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et.”** buyurmuştur.⁽¹³⁰⁾

Rasûllerin rolü bu kadar mühim olduğu için onlara iman etmek, İslam şeriatı da dâhil olmak üzere tüm şeriatlarda dinin asıllarından biri olmuştur. İslam şeriatı, Rasûllere iman etmenin imanın rûkûnlerinden biri olduğunu

(129) Mülk, 14.

(130) Mâide, 67.

ve kulun imanının ancak bununla sahih olacağını beyan eder. Nitekim Allah Teâlâ **“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de. Hepsi Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve Rasûllerine iman ettiler. O’nun Rasûllerinden hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz”** buyurmuştur.⁽¹³¹⁾

Ey Müslümanlar, önceki hutbede Rasûllere imanın gereklerinden on tanesini zikretmiştik. Bu hutbede ise kalan on maddeyi tamamlıyoruz.

11. Ey müminler, Rasûllere imanın gereklerinden biri de tüm Rasûllerin en faziletlisinin iki halil; yani İbrahim ve Muhammed *aleyhimüsselâm* olduğuna iman etmektir. Allah Teâlâ bu ikisinden başkasını halil edinmemiştir. “Halillik,” sevginin en üst mertebesidir. Allah’ın İbrahim’i halil edindiğinin delili **“Allah, İbrahim’i halil edindi”**⁽¹³²⁾ ayetidir. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i halil edindiğinin delili ise onun *“Allah azze ve celle arkadaşınızı (kendisini kast ediyor) halil edindi.”*⁽¹³³⁾ sözüdür.

12. Rasûllere imanın gereklerinden biri; iki halil arasında en faziletli olanın Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* olduğuna iman etmektir. Allah onu ilklere ve sonlardan, peygamberlerden ve diğerlerinden olan tüm mahlûkata üstün kılmıştır. O, onların imamı ve efendisidir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* *“Kıyamet günü Âdemoğullarının efendisi benim.”*⁽¹³⁴⁾ buyurmuştur. Yine Allah ona, diğer peygamberlere verdiklerinden daha üstün ayetler/mucizeler tahsis etmiştir.

Nitekim beşeriyetin en çok iman ettiği mucizeler ona aittir ki bunların en büyüğü Kur’an-ı Kerim’dir. Bilindiği üzere peygamberlerin mucizeleri ölümleriyle sona ermiştir; Kur’an ise ebedî bir mucizedir. Onu diğer peygamberlere üstün kılan delillerden biri de Allah Teâlâ’nın diğer peygamberlerde dağınık olan özellikleri onda toplamış olmasıdır; bunlar halillik, kelam (Allah ile konuşma), nübüvvet ve risalettir. Sevginin en üst mertebesi olan halillğe gelince; o, Allah’ın halilidir, Allah da onun halilidir. Yukarıda geçtiği üzere bu vasıfta İbrahim *aleyhisselâm* ile ortaktır. Kelam (konuşma) vasfına gelince; göğe yükseltildiği (Mirac) ve beş vakit namazın farz kılındığı gün Allah

(131) Bakara, 285.

(132) Nisâ, 125.

(133) Müslim (2383) İbn Mes’ûd *radıyallâhu anh*’tan rivayet etmiştir.

(134) Müslim (2278), Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*’tan rivayet etmiştir.

onunla bizzat konuşmuştur. Bu vasıfta Musa *aleyhisselâm* ile ortaktır. Nübüvvet ve risaletle vasıflanması ise **“Ey Rasûl! Rabbinden sana indirilene tebliğ et.”**⁽¹³⁵⁾ ve **“Seni insanlara bir elçi olarak gönderdik”**⁽¹³⁶⁾ gibi pek çok ayetle sabittir. Bu dört sıfat; yani *halillik, kelam, nübüvvet ve risalet*, Nebimiz Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’den başka hiçbir peygamberde birleşmemiştir. Bu da onun diğer peygamberlere üstünlüğünün delillerindendir. Peygamberlerin birbirlerine üstünlüğü babında zikredilen faydalı bilgilerden biri de; Allah’ın Kur’an’da kıssalarını anlattığı peygamberlerin, anlatmadıklarından daha faziletli olduğudur.⁽¹³⁷⁾ Bu, Kur’an’ın şerefinden kaynaklanır; Allah’ın Kur’an’da zikrettiği kimsenin kadr-i kıymeti, zikretmediğinden daha yücedir.

13. Rasûllere imanın gereklerinden biri; aralarında hiçbir ayırım yapmadan hepsine birden iman etmektir. Bunun zıddı ise bir peygamber bile olsa bazılarını inanıp bazılarını inkâr etmektir. Tüm peygamberlere iman etmenin vacipliği hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Deyin ki: Biz Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene; Musa’ya ve İsa’ya verilene ve peygamberlere Rablerinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz ona teslim olmuşuzdur.”**⁽¹³⁸⁾

İbn Cerîr *rahimehullâh* **“Onlardan hiçbirini ayırt etmeyiz”**⁽¹³⁹⁾ ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “Yahudilerin İsa ve Muhammed *aleyhimüsselâm*’ı inkâr edip diğer peygamberleri kabul etmeleri veya Hristiyanların Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i inkâr edip diğerlerini kabul etmeleri gibi davranıp da bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr etmeyiz, bir kısmından uzaklaşıp bir kısmını dost edinmeyiz. Bilakis hepsinin Allah’ın Rasûlleri ve peygamberleri olduğuna, hak ve hidayet ile gönderildiklerine şahadet ederiz.”

14. Rasûllere imanın gereklerinden biri de Kur’an-ı Kerim veya sahih sünnette ismi geçenlere iman etmektir. Kur’an’da yirmi altı peygamberin

(135) Mâide, 67.

(136) Nisâ, 79.

(137) Abdurrahman b. Sa’dî *rahimehullâh*, *Teyşîru’l-Kerîmi’r-Rahmân fî tefsîri kelâmi’l-Mennân* adlı tefsirinde En’âm suresinin 86. ayetindeki **“Hepsini âlemlere üstün kıldık”** buyruğunda bunu belirtmiştir.

(138) Bakara, 136.

(139) *Câmiu’l-beyân fî te’vîli’l-Kur’ân*, Bakara suresinin, 136. ayetinin tefsiri.

ismi zikredilmiştir: Âdem, Nuh, İbrahim, İshak, Yakub, İsmail, Davud, Süleyman, Eyyûb, İlyas, Yunus, Elyesa, Lût, İdris, Hûd, Şuayb, Salih, Zülkifl, Yusuf, Musa, Harun, Hızır, Zekeriya, Yahya, İsa ve Muhammed *Allah onlara pek çok salât ve selam eylesin.*

Sünnette ise Kur’anda ismi geçmeyen bir nebi zikredilmiştir ki o, İsrailoğulları peygamberlerinden İbrahim el-Halil *aleyhimüsselâm* soyundan gelen Yûşa b. Nûndur. Musa *aleyhisselâm*’ın vefatından sonra İsrailoğullarının lideri olmuştur. Netice itibarıyla Kitap ve Sünnette zikredilen peygamber ve Rasûllerin sayısı yirmi yedidir. İsimlerini bilmediğimiz peygamberlere ise icmalî olarak iman ederiz. Kur’an-ı Kerim onlara şu şekilde işaret etmiştir: **“Andolsun Biz senden önce de Rasûller gönderdik; onlardan sana kıssalarını anlattıklarımız da vardır, anlatmadıklarımız da.”**⁽¹⁴⁰⁾

15. Ey Allah’ın kulları, Rasûllere imanın gereklerinden biri de; Allah’ın Rasûllerinin sayısının üç yüz on beş olduğuna iman etmektir. Bunlardan isimleri Kur’an ve Sünnette açıkça belirtilenler az önce sayılanlardır; geri kalanlarını ise bilmiyoruz. Onların sayısını belirleyen delil ise Ebû Ümâme *radıyallahu anh*’tan rivayet edilen şu hadistir: Bir adam, “Ey Allah’ın Rasûlü, Âdem bir nebi miydi?” diye sordu. O da “Evet, kendisiyle konuşulmuş ve (Allah tarafından) ona öğretilmiştir” buyurdu. Adam “Onunla Nuh arasında ne kadar süre vardı?” dedi. “On asır” buyurdu. “Nuh ile İbrahim arasında ne kadar vardı?” dedi. “On asır” buyurdu. “Ey Allah’ın Rasûlü, Rasûllerin sayısı kaçtı?” diye sordu. “Üç yüz on beş kişilik büyük bir topluluk” buyurdu.⁽¹⁴¹⁾

16. Rasûllere imanın gereklerinden biri; onlardan sahih olarak gelen haberleri tasdik etmektir. Bunlar Kur’an-ı Kerim ve mutahhar sünnette yer alan haberler ile siyer ve tarih kitaplarında zikredilen; onların kıssalarını ve özelliklerini içeren sahih haberlerdir. Ehl-i kitabın kitaplarında Rasûller hakkında rivayet edilen ve Müslümanların kitaplarında zikredilen sahih haberlerden kendisini destekleyen bir karinesi bulunmayan haberleri tasdik etmemiz de yalanlamamız da gerekmez. Ancak Müslümanların sahih kitap-

(140) Mü’min, 78.

(141) Hâkim, *Müstedrek* 2/262; lafız ona aittir. Zehebî “Müslim’in şartı üzeredir” demiştir. Taberânî de *el-Mu’cemü’l-Kebîr* (8/118-119) eserinde “Üç yüz on üç” olarak rivayet etmiştir. Elbânî, *Silsiletü’l-ehâdîsi’s-sahiha* (2668) eserinde hadisi sahih kabul etmiştir.

larındakine muhalif iseler o takdirde onları yalanlamak vacip olur. Bunun delili Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: “*Ehl-i Kitabı ne tasdik edin ne de yalanlayın; ‘Biz Allaha, bize indirilene ve size indirilene iman ettik’ deyin.*”⁽¹⁴²⁾ Onlara indirilenden maksat, Allah'ın Musa ve İsa'ya indirdiği orijinal Tevrat ve İncil'dir; şu an Yahudi ve Hristiyanların ellerinde bulunan tahrif edilmiş Tevrat ve İncil değildir.

17. Rasûllere imanın gereklerinden biri; onların kendilerine gönderildikleri şeyi Allah'ın emrettiği üzere tebliğ ettiklerine ve bunu hiç kimsenin cahil kalamayacağı şekilde apaçık beyan ettiklerine iman etmektir. Allah Teâlâ “**Rasûllere düşen, ancak apaçık bir tebliğ değil midir?**” buyurmuştur.⁽¹⁴³⁾ Bu tebliğ ile Rasûllerin, Allah'ın insanlar üzerindeki hücceti olmaları gerçekleşmiştir. Allah Teâlâ “**Müjdeleyici ve uyarıcı Rasûller gönderdik ki Rasûllerden sonra insanların Allah'a karşı bir hüccetleri olmasın. Allah Azîz'dir, Hakîm'dir.**” buyurmuştur.⁽¹⁴⁴⁾

18. Rasûllere imanın gereklerinden biri; Allah'ın onları desteklediği ayetlere (mucizelere) iman etmektir. Bunlara *burhan* ve *delil* de denir. Bunlar, Allah'ın onların nübüvvetlerine delalet etmesi ve durumlarının insanlar için kapalı kalmaması için ellerinde gerçekleştirdiği harikulade işlerdir. İnsanlar, Rasûllerinin beşer gücünün ve takatinin üstünde şeylerle desteklendiğini gördüklerinde onların Allah Teâlâ tarafından gönderildiklerini anladılar; böylece durumlarından emin oldular, onlara iman ettiler ve kalpleri din üzerinde sabit oldu.

Yüce Allah, Azim Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahıtan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

19. Hamd yalnızca Allah'adır; salât ve selam kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun.

(142) Buhârî 7362, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(143) Nahl, 35.

(144) Nisâ, 165.

Allah size merhamet etsin, bilin ki Rasûllere imanın gereklerinden biri de onlara itaat etmektir. Şüphesiz Allah Teâlâ Rasûlleri şeriatlarla göndermiştir. Her Rasûl ile birlikte, ona itaat etmeleri ve ona uymaları için bir şeriat göndermiş ve her şeriatta insanların akidelerinde, ibadetlerinde ve davranışlarında salah bulmalarını sağlayacak talimatlar kılmıştır. Onların sonuncusu Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i de şeriatların en güzeli ve en kâmil olan İslam risaleti ile göndermiştir. İnsanlara ona itaat etmelerini emretmiş ve ona itaati Zatına itaat kılmıştır. Allah Teâlâ **“Kim Rasûl'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur.”**⁽¹⁴⁵⁾ ve **“Eğer ona itaat ederseniz hidayete erersiniz.”**⁽¹⁴⁶⁾ buyurmuştur.

20. Rasûllere imanın gereklerinden biri de; Rasûllerin daima galip geleceklerine iman etmektir. Nitekim Allah Teâlâ **“Allah, ‘Andolsun ki ben ve Rasûllerim galip geleceğiz’ diye yazmıştır. Şüphesiz Allah güçlüdür, Azîz'dir.”**⁽¹⁴⁷⁾ ve **“Şüphesiz Biz Rasûllerimize ve iman edenlere dünya hayatında da şahitlerin dikileceği günde de yardım ederiz.”**⁽¹⁴⁸⁾ buyurmuştur. Şinkîti *rahimehullâh* bu ayet-i kerimenin tefsirinde şöyle demiştir: Bu ayet, Allah'ın Rasûllerinin kendilerine galip gelmek isteyen her kimseye karşı galip geleceklerine delalet etmiştir. Galibiyet iki nevidir: Hüccet ve beyan ile galibiyet -ki bu tüm Rasûller için sabittir-. Kılıç ve mızrak ile galibiyet ise içlerinden savaşla emrolunanlar için sabit olup emrolunmayanlar için değildir.⁽¹⁴⁹⁾

İbn Teymiyye *rahimehullâh*'ın sözlerinin özeti şöyledir: “Peygamberlerin kendilerine muhalefet edenlere karşı hüccet ve ilim ile üstün gelmeleri, düşmanını hezimete uğratan mücahid cinsindendir. Peygamberlerin kendilerine muhalefet edenlere karşı kılıç ile üstün gelmeleri ve onlara galip gelmeleri ise düşmanını öldüren mücahid cinsindendir.”⁽¹⁵⁰⁾ Yine şöyle demiştir: “Cihatta öldürülen bir nebi bilinmemektedir.”⁽¹⁵¹⁾

Bundan sonra ey müminler! İşte bunlar Rasûllere imanın gereklerine dair toplam yirmi faydadır. Müminin bunlarda kökleşmesi ve iman yolunda ayağının sabit olması için bunları bilmesi ve bunlara yakînen inanması gerekir.

(145) Nisâ, 80.

(146) Nûr, 54.

(147) Mücâdele, 21.

(148) Mü'min, 51.

(149) Bkz. Şinkîti, *Advâu 'l-beyân*.

(150) Bkz. İbn Teymiyye, *en-Nübüvvât*, s. 209.

(151) İbn Teymiyye, *Mecmûu 'l-fetâvâ*, 1/59.

Allah size merhamet etsin, bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emredererek **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁵²⁾ buyurmuştur. Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, hidayet önderlerinden, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım, İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle. Allah’ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah’ım, tüm Müslüman idarecileri senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

Allah’ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız. Allah’ım, Senden cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Allah’ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğrayanlarımıza afiyet bahşet.

Allah’ım, işlerimizin koruyucusu olan dinimizi ıslah eyle. İçinde maişetimiz olan dünyamızı ıslah eyle. Dönüş yerimiz olan ahiretimizi ıslah eyle. Hayatı her türlü hayrı artırmamıza vesile kıl, ölümü de her türlü şerden kurtulup rahatlamamıza vesile eyle. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Ey Allah’ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlıktan, fenalıktan ve azgınlıktan nehyeder. Tutasınız diye size öğüt verir. Yüce Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın. O’nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

8 Zilkade 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

E- ÂHİRET GÜNÜNE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 1/8

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kelamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefi-yetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendireceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin ha-kikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”**⁽¹⁵³⁾ buyurmuştur.

Dönüş gününe “Ahiret Günü” denilmiştir; çünkü ondan sonra başka bir gün yoktur. Ahirette Cennet ehli kendi menzillerine, ateş ehli de kendi men-zillerine yerleşeceklerdir.

Aynı şekilde bu güne “Kıyamet Günü” de denilmiştir; çünkü insanlar o günde Allah Teâlâ için ayağa kalkacaklardır. Nitekim Allah Teâlâ o gün

(153) Mü'minûn, 115-116.

hakkında **“O gün insanlar âlemlerin Rabbi için ayağa kalkarlar.”**⁽¹⁵⁴⁾ buyurmuştur.

Ey müminler, Ahiret Günü’ne iman altı hususu kapsar: Birincisi Sûr’a üfürülmesi, ikincisi kıyamet dehşetlerinin meydana gelmesi, üçüncüsü mahlûkatın diriltilmesi (ba’s), dördüncüsü insanların mahşer yerinde toplanması (haşr), beşincisi hesap ve ceza/mükâfat, altıncısı ise cennete ve cehenneme giriştir.

1. Ey Allah’ın kulları, Sûr’a üfürülmesiyle kıyamet gününün başladığı ilan edilir. Sûr, Sûr meleği olan İsrâfil’in iki defa üfureceği bir boynuzdur. *Korku ve bayılma (sa’k) üflemesi* denilen ilk üflemede bütün mahlûkat bayılır ve ölür. Bu uzun bir üflemedir; İsrâfil onu, yeryüzünün doğusundaki ve batısındaki tüm insanlar ölünceye kadar uzatır. Bunun delili Allah Teâlâ’nın **“Bunlar, bir an bile duraksaması (veya dönüşü) olmayan tek bir çığlık-tan (sayha) başkasını mı bekliyorlar?”**⁽¹⁵⁵⁾ buyruğudur; yani dünyaya tekrar dönmek ve ayrılmak yoktur. Sonra Sûr’a ikinci kez üfürülür ve kabirlerinden kalkarlar. Nitekim Allah Teâlâ’nın **“O ancak bir tek haykırıştır (zecra); bir de bakarsın ki hepsi bakıp duruyorlar.”**⁽¹⁵⁶⁾ buyruğu buna delalet eder. İlk üfleme ile hayatta olanlar ölür, ikinci üfleme ile ölümler dirilir. Kur’an-ı Kerim’de Sûr, Müddessir suresinde geçtiği üzere “Nâkûr” olarak da isimlendirilmiştir: **“O Nâkûr’a üfürüldüğü zaman...”**⁽¹⁵⁷⁾

2. Ahiret Günü’ne iman etmeye, Sûr’a üfürülüştü takip eden kıyamet dehşetlerinin meydana gelmesi de dâhildir. Bunlardan biri yeryüzünün sarsılmasıdır. Nitekim Allah Teâlâ **“Yer o müthiş sarsıntısıyla sarsıldığı zaman...”**⁽¹⁵⁸⁾ ve **“Yer şiddetle sarsıldığı zaman...”**⁽¹⁵⁹⁾ buyurmuştur. Kıyamet dehşetlerinden biri de gökyüzünün yarılmasıdır. Allah Teâlâ **“Gök yarılıp da erimiş yağ gibi kıpkırmızı bir gül (deri) haline geldiği zaman...”**⁽¹⁶⁰⁾ buyurmuştur. Yani kırmızı bir deri gibi olur. Çünkü gül kırmızıdır, “dihân” ise

(154) Mutaaffîn, 6.

(155) Sâd, 15.

(156) Nâziât, 13-14.

(157) Müddessir, 8.

(158) Zilzâl, 1.

(159) Vâkıa, 4.

(160) Rahmân, 37.

deridir. Başka bir ayette Allah gökyüzünü o günde “mühl”e benzeterek **“O gün gökyüzü erimiş maden (mühl) gibi olur.”**⁽¹⁶¹⁾ buyurmuştur; yani eriyen bir şey gibi.

O gün dağlar öyle bir öğütülür ki ufalanıp savrulan bir kum yığını veya atılmış yün gibi olurlar; her iki vasf da birbirine yakındır. Dağların öğütülmesi Allah Teâlâ’nın **“Dağlar parça parça edildiği zaman..”**⁽¹⁶²⁾ buyruğunda zikredilmiştir. Ufalanmaları ise **“Dağlar atılmış renkli yün gibi olduğu zaman...”**⁽¹⁶³⁾ ve **“Dağlar savrulan kum yığını haline geldiği zaman...”**⁽¹⁶⁴⁾ buyruklarında zikredilmiştir. O gün dağlar yerlerinden yürütülür, hatta serap gibi görülürler. Allah Teâlâ **“Dağlar yürütülmüş, serap haline gelmiştir.”**⁽¹⁶⁵⁾ ve **“Dağları görürsün de onları donmuş sanırsın; oysa onlar bulutların geçişi gibi geçer giderler. Bu, her şeyi sapasağlam yapan Allah’ın sanatıdır.”**⁽¹⁶⁶⁾ buyurmuştur.

Kıyametin dehşetlerinden biri de güneşin dürülmesidir. Allah Teâlâ **“Güneş dürüldüğü zaman”**⁽¹⁶⁷⁾ buyurmuştur. Güneşin dürülmesi, bir sarık gibi katlanıp dolanmasıdır; sonra fırlatılıp atılır ve ışığı gider.⁽¹⁶⁸⁾ Kıyamet dehşetlerinden biri de yıldızların “inkidâr”ı, yani gökyüzünde yüksekteyken dökülüp kararmalarıdır. Allah Teâlâ **“Yıldızlar dökülüp karardığı zaman”**⁽¹⁶⁹⁾ buyurmuştur. Kıyamet dehşetlerinden biri de denizlerin “tescîr” edilmesi, yani ateş haline gelmesidir. Allah Teâlâ **“Denizler kaynatıldığı (ateşlendiği) zaman”**⁽¹⁷⁰⁾ buyurmuştur. Tabiat kanunlarını kendi kevnî ve kaderî emriyle zıddına çevirmeye gücü yeteni tesbih ederiz. Allah Teâlâ **“Biz bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, ona sözümüz sadece ‘Ol’ dememizdir; o hemen oluverir.”**⁽¹⁷¹⁾ buyurmuştur.

(161) Meâric, 8.

(162) Vâkıa, 5.

(163) Kâria, 5.

(164) Müzzemmil, 14.

(165) Nebe, 20.

(166) Neml, 88.

(167) Tekvîr, 1.

(168) İbn Cerîr *rahimehullâh*’ın ayet tefsirine bakınız.

(169) Tekvîr, 2.

(170) Tekvîr, 6.

(171) Nahl, 40.

3. Ey Allah'ın kulları! Ahiret Günü'ne iman etmeye "Ba's"a (diriliş) iman da dâhildir. Bu, Sûr'a ikinci kez üfürüldüğünde ölülerin diriltilmesidir. Diriliş haktır ve sabittir; Kitap, Sünnet ve Müslümanların icması buna delalet etmiştir. Allah Teâlâ **"Sonra şüphesiz siz, bunun ardından öleceksiniz. Sonra şüphesiz siz, kıyamet gününde diriltileceksiniz."**⁽¹⁷²⁾ buyurmuştur.

İşte o zaman insanlar âlemlerin Rabbi için ayağa kalkarlar; yalınayak, çıplak ve sünnetsiz olarak. "Bühm" olarak; yani dünyadayken sahip oldukları topallık, körlük ve benzeri hiçbir araz/özür kendilerinde bulunmaksızın. Allah Teâlâ **"İlk yaratılışa nasıl başladıysak, üzerimize aldığımız bir vaad olarak onu yine iade edeceğiz. Şüphesiz Biz bunu yapmaya muktediriz."**⁽¹⁷³⁾ buyurmuştur.

Bereketli Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

4. Hamd yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi, ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Bilin ki Ahiret Günü'ne imanın gereklerinden biri de mahlûkâtın mahşer meydanına toplanmasına (haşr) iman etmektir. Haşr, mahlûkâtın, kabirlerinden diriltildikten sonra sevk edilip mahşer yerinde toplanmasıdır. Haşrın delili Allah Teâlâ'nın **"Sizi yeryüzünde yaratıp yayan O'dur; sonunda O'nun huzurunda toplanacaksınız"**⁽¹⁷⁴⁾ buyruğudur.

İbn Abbâs *radiyallâhu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* aramızda ayağa kalkıp bir hutbe verip şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Şüphesiz siz Allah'ın huzuruna yalınayak, çıplak ve sünnetsiz olarak toplanacaksınız."**⁽¹⁷⁵⁾

(172) Mü'minûn, 15-16.

(173) Enbiyâ, 104.

(174) Mülk, 24.

(175) Buhârî 6526, Müslim 2860.

İnsanlar kıyamet gününde bembeyaz, toz pembe/beyaz arası (afrâ)⁽¹⁷⁶⁾ bir yerde toplanırlar. Orada hiç kimse için bir işaret⁽¹⁷⁷⁾ bulunmaz. *Sahîh-i Buhârî*'de Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'tan gelen rivayette belirtildiği üzere çağır-
ran kişi onlara sesini duyurur⁽¹⁷⁸⁾ ve bakış onları kuşatıp geçer.⁽¹⁷⁹⁾

O günde insanlar, cinler, melekler ve hayvanlar toplanır. İnsan ve cin-
lerin toplanmasının delili yukarıdaki ayetin genel hükmüdür. Hayvanların
toplanmasının delili ise Allah Teâlâ'nın **"Yeryüzünde yürüyen hiçbir hay-
van ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki onlar da sizin gibi birer
ümme olmasınlar. Biz Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonra onlar
Rablerinin huzurunda toplanırlar."**⁽¹⁸⁰⁾ ve **"Vahşi hayvanlar toplandığı za-
man..."**⁽¹⁸¹⁾ buyruklarıdır. Meleklerin toplanmasının delili ise Allah Teâlâ'nın
"Rabbinin emri gelip melekler saf saf dizildiği zaman..."⁽¹⁸²⁾ buyruğudur.
Melekler kıyamet gününde Rabbin huzurunda saflar halinde toplanırlar; an-
cak onlar hesaba çekilmezler. Çünkü onlar, Allah Teâlâ'nın kendilerine em-
rettiği şeyi yerine getirmek ve O'na isyan etmemek üzere yaratılmışlardır.
Nitekim Allah onları **"Allah'ın kendilerine emrettiği şeylerde O'na isyan
etmezler ve emrolundukları şeyi yaparlar."**⁽¹⁸³⁾ şeklinde vasıflandırmıştır.

Bundan sonra ey Allah'ın kulları! İşte bunlar Ahiret Günü'ne imanın ge-
reklerinden dört tanesidir. Ahiret Günü'ne iman, ancak bunlara icmalî ola-
rak inanmakla gerçekleşir. Beşinci ve altıncı gerekler hakkındaki açıklama,
Allah'ın izniyle gelecek hutbelerde yer alacaktır.

• Biliniz ki -Allah size merhamet etsin-, cuma günü ve gecesinde en faziletli
amellerinizden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmektir. Allah'ım,

(176) Afrâ; parlak olmayan beyazlık demektir. Bkz. *en-Nihâye*.

(177) Me'lem; yol işaretleri ve benzeri belirtilerdir; bir görüşe göre ise *eser/iz* demektir.
Bkz. İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*. Sehl b. Sa'd *radiyallâhu anh*'tan gelen rivayet için bkz.
Buhârî 6521, Müslim 2790.

(178) Yani onları bir çağırın çağırıldığında hepsi onu işitir; çünkü yeryüzünde sesin ulaşma-
sını engelleyecek duvar vb. bir engel yoktur.

(179) Yani yerin düz olması ve kürevî olmaması sebebiyle bakış ilk kişiden sonuncuya
kadar herkese ulaşır. Bkz. *Fethu'l-Bârî*, 4712 numaralı hadis şerhi.

(180) En'âm, 38.

(181) Tekvîr, 5.

(182) Fecr, 22.

(183) Tahrîm, 6.

kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, hidayet önderlerinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

- Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle.

- Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

- Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

- Allah'ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız.

- Allah'ım, Senden cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız.

- Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğrayanlarımıza afiyet bahşet.

- Allah'ım, işlerimizin koruyucusu olan dinimizi ıslah eyle. İçinde maişetimiz olan dünyamızı ıslah eyle. Dönüş yerimiz olan ahiretimizi ıslah eyle. Hayatı her türlü hayrı artırmamıza vesile kıl, ölümü de her türlü şerden kurtulup rahatlamamıza vesile eyle.

- Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

- Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlıktan, fenalıktan ve azgınlıktan nehyeder. Tutasınız diye size öğüt verir. Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsin. O'nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

15 Zilkade 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 2/8

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kalamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefi-yetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendireceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin ha-kikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”**⁽¹⁸⁴⁾ buyurmuştur.

Ey müminler! Önceki hutbede Ahiret Günü'ne imanın gereklerinden olan Sûr'a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi ve mah-şer meydanına toplanması gibi bazı hususlardan bahsetmiştik. Bugün ise Allah'ın izniyle mahşer meydanında gerçekleşecek bazı detaylar hakkında konuşacağız.

Ey Allah'ın kulları, mahşer meydanında şu dört husus meydana gelir:

1. İnsanların Dehşete Düşmesi: Bunun delili Hac suresinin başında yer alan şu buyruktur: **“Ey insanlar! Rabbinizden sakının; şüphesiz kıyamet**

(184) Mü'minûn, 115-116.

vaktinin sarsıntısı çok büyük bir şeydir. Onu gördüğünüz gün, her emzikli kadın emzirdiği çocuğu unuttur, her hamile kadın yükünü düşürür. İnsanları sarhoş gibi görürsün, oysa onlar sarhoş değildir; fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir.”⁽¹⁸⁵⁾

O günün şiddetinden ve büyük sıkıntısından dolayı insanların akılları karışır ve dünyada ne kadar kaldıkları hususunda yanırlar. Onlardan kimisi “Sadece on gün kaldınız”⁽¹⁸⁶⁾ der, kimisi de “Bir gün yahut günün bir kısmı kadar kaldık; sayanlara sor”⁽¹⁸⁷⁾ der. Başka bir ayette Allah onlar hakkında şöyle buyurur: **“Kıyametin koptuğu gün, günahkârlar dünyada ancak bir saat kaldıklarına yemin ederler.”**⁽¹⁸⁸⁾

O günün şiddetinden ve büyük dehşetinden dolayı insanlar birbirinden kaçır. Allah Teâlâ **“O gün kişi kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçır. O gün onlardan her birinin kendine yetip artacak bir işi/derdi vardır.”**⁽¹⁸⁹⁾ buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları; kıyamet günü dehşete düşecek olanlar, kâfirlerden, bidatçilerden ve günahkâr müminlerden oluşan masiyet ehlidir. Allah Teâlâ **“O gün kâfirler için çok çetin bir gündür.”**⁽¹⁹⁰⁾ buyurmuştur. Ancak Allah'a itaat eden ve haramlardan kaçınan kâmil müminler için durum böyle değildir. Kim dünyada Allah'tan korkarsa Allah onu ahirette emin kılar; kim de dünyada O'ndan emin (korkusuz) olursa Allah onu ahirette dehşete düşürür. Bu, kulu üzerinde iki emniyeti veya iki korkuyu birleştirmeyen Allah Teâlâ'nın adaletindendir. Allah Teâlâ sadık müminler hakkında **“O en büyük dehşet onları üzmez ve melekler onları karşılar,”**⁽¹⁹¹⁾ **“Onlar o günün dehşetinden emindirler”**⁽¹⁹²⁾ ve **“Ateşe atılan mı daha hayırlıdır, yoksa kıyamet günü güven (emniyet) içinde gelen mi?”**⁽¹⁹³⁾ buyurmuştur.

(185) Hac, 1-2.

(186) Tâhâ, 103.

(187) Mü'minûn, 113.

(188) Rûm, 55.

(189) Abese, 34-37.

(190) Furkân, 26.

(191) Enbiyâ, 103.

(192) Neml, 89.

(193) Fussilet, 40.

2. Güneşin Mahlûkata Yaklaşması: Mahşer meydanında güneş mahlûkata bir mil kadar yaklaşır. Bunun sürme milinin uzunluğu mu, yoksa mesafe mili mi olduğu tartışılmış olsa da sonuç değişmez; güneş başlara çok yakın olacaktır.⁽¹⁹⁴⁾

“Güneşten kurtulan kimse olacak mı?” diye sorulursa cevap “evet” olacaktır; Allah’ın kendi gölgesinden başka gölgenin olmadığı o günde, yarattığı bir gölge olan Arş’ın gölgesinde gölgelendireceği yedi sınıf insan vardır. Bu kimseler o günün güneşinden böylece korunurlar -ki Allah bizi onlardan eylesin-. Bunlar adil devlet başkanı, Allah’a ibadet içinde yetişen genç, birbirlerini Allah için seven, bu sevgiyle birleşip bu sevgiyle ayrılan iki kişi, kalbi mescitlere bağlı olan kişi, تنها bir yerde Allah’ı zikredip gözleri yaşaran kişi, mevki ve güzellik sahibi bir kadının gayrimeşru davetine “Ben Allah’tan korkarım” diyerek reddeden kişi ve sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek kadar gizli sadaka veren kişidir.⁽¹⁹⁵⁾

3. İnsanların Havza Gelmesi: Mahşer meydanındaki olaylardan biri de insanların Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in havzına gelmeleridir. Şeriat üzere istikamet gösteren müminler ondan içerler. İki sınıf insan ise oradan uzaklaştırılır: Birincisi, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in vefatından sonra irtidat edenler ve kıyamete kadar onlara uyan mürtedler. İkinci sınıf ise ister sözlü ister fiilî olsun bidat ehlidir; onlar, yabancı develerin sürüden kovulduğu gibi havzın başından kovulurlar.⁽¹⁹⁶⁾

Bu havza, cennetteki Kevser nehrinden iki mîzab/oluk⁽¹⁹⁷⁾ akar. Kevser, çok hayır demektir. Havzın uzunluğu bir aylık mesafedir; içindeki ibriklerin sayısı gökteki yıldızlar kadardır. Suyu süttten daha beyaz, kokusu miskten daha güzel ve tadı baldan daha tatlıdır. Ondandır bir yudum içen bir daha asla susamaz. Cennetten oraya biri altından, diğeri gümüşten iki mîzab akar; genişliği uzunluğu gibi olup San’a ile Medine arası kadardır.⁽¹⁹⁸⁾

(194) Bkz. Müslim (2864).

(195) Buhârî 660, Müslim 1031, Ebû Hüreyre *radıyallâhu anh*’tan rivayet etmiştir.

(196) Bkz. *Sahîh-i Müslim* 2302.

(197) Mîzab (veya mirzâb); dam gibi yüksek yerlerden suyun akması için yapılan oluk demektir. Kâbe’nin oluğu (Mîzâbü’l-Ka’be) gibi. Bkz. *Tâcü’l-Arûs*.

(198) Havz hakkındaki haberler için bkz. *Sahîh-i Buhârî*, Kitâbu’r-Rikâk, Havz Babı; *Sahîh-i Müslim*, Kitâbu’l-Fezâil, Nebimizin Havzının İspatı ve Sıfatları Babı.

Ey Allah'ın kulları! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in havzı şu an mevcuttur. Nitekim kendisi “*Vallahi ben şu an havzıma bakıyorum*”⁽¹⁹⁹⁾ buyurmuştur. Havz hakkındaki haberlerde her peygamberin bir havzı olduğu da bildirilmiştir: “*Şüphesiz her peygamberin bir havzı vardır. Hangisinin geleninin daha çok olacağı hususunda birbirlerine karşı övünürler. Ben, geleni en çok olanın kendim olmasını umuyorum.*”⁽²⁰⁰⁾ Bu, Allah'ın hikmetinden ve kullarına olan rahmetindendir; ta ki önceki peygamberlere uyan müminler de kendi peygamberlerinin havzından içsinler.

Yüce Allah, Azim Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahıtan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

1. Hamd yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi, ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Allah size merhamet etsin, bilin ki kıyamet günü mahşer sahnelerinden biri de “Şefaati Uzmâ”dır. Kıyamet gününde insanların -mümin olsun kâfir olsun- bekleme süresi uzayınca, hesabın başlaması ve herkesin cennet veya cehennem yolunun belli olması için Rableri katında şefaatiçi olmaları üzere peygamberlere giderler.

Beş peygamber; Âdem, Nuh, İbrahim, Musa ve İsa *aleyhimüsselâm* bu görevden mazeret dileyerek çekinirler. Sonra İsa *aleyhisselâm* onları Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yönlendirir. Ona geldiklerinde “Bu iş benim görevimdir” buyurur. Arş'ın altında Allah'ın dilediği kadar secdeye kapanır. Sonra Allah, daha önce hiç kimseye açmadığı şekilde kendisine hamdleri ve güzel senaları açar (öğretir). Ardından kendisine “*Ey Muhammed, başını kaldır! Söyle, dinlenilsin; şefaati et, şefaatin kabul edilsin; iste, verilsin!*” denilir. Bunun üzerine hesabın başlaması için mahşer halkına Allah katında şefaatiçi olur ve Allah

(199) Buhârî 6590, Müslim 2296, Ukbe b. Âmir *radiyallâhu anh*'tan rivayet etmiştir.

(200) Tirmizî 2443, Semura *radiyallâhu anh*'tan rivayet etmiştir; Elbânî, *es-Silsiletü's-sahîha* (1589) eserinde *sahîh* kabul etmiştir.

onun şefaatinin kabul eder. Böylece Âdem'den kıyamet saatine kadar gelmiş geçmiş tüm kulların -mümin ve kâfir- hesabı ve hükmü başlar.

Bu şefaattir, Allah Teâlâ'nın **“Umulur ki Rabbin seni bir Makam-ı Mahmûd'a gönderir.”**⁽²⁰¹⁾ buyruğunda zikredilen “Makam-ı Mahmûd”dur (Övülen Makam). Bu, kıyamet gününde öncekilerin ve sonrakilerin onu öveceği ve gıpta edeceği bir makamdır; zira hesabın başlaması hususunda -mümin, kâfir, insan ve cin- tüm mahlûkat üzerinde onun minneti (iyiliği) olacaktır.

Bu şefaattir çok muazzam olduğu için ilim ehli ona “eş-Şefâatü'l-Uzmâ” adını vermişlerdir ve bu, kıyamet gününde gerçekleşecek olan ilk şefaattir.

Ey Allah'ın kulları! Mahşer meydanında gerçekleşecek olan bu dört hususu Müslümanın daima zihninde tutması gerekir ki Allah'tan korkup çekinsin, salih amellere yönelsin ve Allah'ın gazabını çekecek şeylerden sakınsın.

• Bilin ki *-Allah size merhamet etsin-*, cuma günü ve gecesinde en faziletli amellerinizden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmektir. Allah'ım, kullun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifeler olan ahabından, hidayet önderlerinden, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

• Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle.

• Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

• Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

• Allah'ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız.

• Allah'ım, Senden cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız.

• Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğrayanlarımıza afiyet bahşet.

(201) İsrâ, 79.

• Allah'ım, işlerimizin koruyucusu olan dinimizi ıslah eyle. İçinde maişetimiz olan dünyamızı ıslah eyle. Dönüş yerimiz olan ahiretimizi ıslah eyle. Hayatı her türlü hayrı artırmamıza vesile kıl, ölümü de her türlü şerden kurtulup rahatlamamıza vesile eyle.

• Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

• Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlıktan, fenalıktan ve azgınlıktan nehyeder. Tutasınız diye size öğüt verir. Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın. O'nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

22 Zilkade 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 3/8 (HESAP VE CEZAYA İMAN)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kalamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefi-yetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendireceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin ha-kikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”**⁽²⁰²⁾ buyurmuştur.

Ey müminler! Önceki iki hutbede Ahiret Günü'ne imanın gereklerinden olan Sûr'a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi ve mahşer meydanına toplanması gibi bazı hususlardan bahsetmiştik. Bugün ise Al-lah'ın izniyle hesap ve ceza hakkında konuşacağız.

1. Ey Allah'ın kulları! Hesap ve ceza, Kitap, Sünnet ve Müslümanların icmasıyla sabit bir haktır. Bunların sabit olduğuna dair delillerden biri Allah Teâlâ'nın **“Şüphesiz onların dönüşü Bizedir. Sonra onların hesaba çekil-mesi de sadece Bize aittir.”**⁽²⁰³⁾ buyruğudur. Yine **“Kim bir iyilikle gelirse**

(202) Mü'minûn, 115-116.

(203) Gâşiye, 25-26.

ona onun on katı vardır. Kim de bir kötülükle gelirse sadece misliyle cezalandırılır; onlara zulmedilmez.”⁽²⁰⁴⁾ ve “Kıyamet günü için adalet terazilerini kurarız; hiçbir kimse hiçbir şeyle zulme uğratılmaz. Yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa bile onu getiririz. Hesap görücü olarak Biz yeteriz.”⁽²⁰⁵⁾ buyurmuştur.

2. Ey Allah'ın kulları! Hesap ve ceza, hikmetin bir gereğidir. Şüphesiz Allah Teâlâ kitaplar indirmiş, Rasûller göndermiş, kulların onların getirdiklerini kabul etmelerini ve amel edilmesi gerekenlerle amel etmelerini farz kılmış; buna karşı çıkanlarla savaşmayı meşru kılmış, onların kanlarını, zürriyetlerini, kadınlarını ve mallarını helal kılmıştır. Şayet hesap ve ceza olmasaydı, bu teşri, Hakîm olan Rabbin münezzeh olduğu bir boş uğraş olurdu.

3. Ey Allah'ın kulları, hesap iki türlüdür: Arz hesabı, münakaşa/sorgulama ve azap hesabı. Buna Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözü delalet eder: “Kıyamet günü hesaba çekilen her kimse helak olmuştur.” Âişe *radiyallâhu anhâ* “Ey Allah'ın Rasûlü, Allah Teâlâ ‘**Kimin kitabı sağından verilirse o kolay bir hesapla hesaba çekilecektir**’⁽²⁰⁶⁾ buyurmadı mı?” diye sorunca Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “O ancak arzdır (sunumdur). Kıyamet günü hesapta ince ince sorgulanan (münakaşa edilen) her kimse mutlaka azap görür.”⁽²⁰⁷⁾

Ey Allah'ın kulları! Birinci sınıfa, dünyada üzerleri örtülen günahları kendilerine arz edilen ve Allah'ın kıyamet günü bağışladığı kimseler girer. İbn Ömer *radiyallâhu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Allah mümini (huzuruna) yaklaştırır, üzerine rahmet ve himayesini (kenefini)⁽²⁰⁸⁾ koyup onu örter. ‘Şu günahını biliyor musun? Şu günahını biliyor musun?’ diye sorar. Mümin ‘Evet ya Rabbi!’ der. Nihayet onu günahlarıyla ikrar ettirip mümin kendi nefsinde helak olduğunu düşündüğü zaman Allah ‘Dünyada onları senin için örttüm, bugün de senin için bağışlıyorum’ buyurur ve ona hasenat kitabı verilir.”⁽²⁰⁹⁾

(204) En'âm, 160.

(205) Enbiyâ, 47.

(206) İnşikâk, 7-8.

(207) Buhârî 6537, Müslim 2876, Âişe *radiyallâhu anhâ*'dan rivayet etmiştir.

(208) “Kenefi,” yani örtüsü demektir. Bir görüşe göre ise rahmeti ve lütfu demektir. Bkz. *en-Nihâye*.

(209) Buhârî 2441, Müslim 2768.

4. Ey Allah'ın kulları! O gün Allah'ın insanlar üzerindeki adaletini göstermek için insanların amelleri terazilerle tartılır. Allah Teâlâ **“Kıyamet günü için adalet terazilerini kurarız; hiçbir kimse hiçbir şeyle zulme uğratılmaz. Yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa bile onu getiririz. Hesap görücü olarak Biz yeteriz.”**⁽²¹⁰⁾ buyurmuştur.

• “İyilikler ve kötülükler manevî şeyler olduğu halde nasıl tartılır?” diye sorulursa; cevap, amellerin Allah'ın kudretiyle hissedilir cisimlere dönüşeceği-
ğidir. Amel dışındaki şeyler de böyledir; örneğin ölüm, manevî bir durum-
dur ancak kıyamet günü bir koç suretinde getirilir, cennet ile cehennem ara-
sında kurban edilir ve şöyle nida edilir: *“Ey cennet ehli! Artık ebediyet vardır, ölüm yoktur. Ey ateş ehli! Artık ebediyet vardır, ölüm yoktur.”*⁽²¹¹⁾

• “Müminlerin ve kâfirlerin amelleri birlikte mi tartılır, yoksa sadece mü-
minlerin amelleri mi?” diye sorulursa; cevap, ahirette tartılanın müminlerin
amelleri olduğudur. Şayet müminin masiyetleri yoksa doğrudan cennete gi-
rer; masiyetleri varsa onlarla azap görür, sonra Allah onu cennete sokar veya
Allah onu baştan bağışlar da şefaâtçilerin şefaatiyle yahut Allah'ın minnetiyle
azapsız cennete girer. Kâfire gelince, onun amelleri tartılmaz; çünkü Allah
Teâlâ ona dünyada sağlık, rızık genişliği ve benzeri şeylerle karşılığını ver-
miştir. Ahirette Allah'a kavuştuğunda, dünyada ne hayır işlemiş olursa olsun
onun için ateşten başkası yoktur. Allah Teâlâ kâfirler hakkında **“Onlar ahi-
rette kendileri için ateşten başkası olmayan kimselerdir. Orada yaptıkları
şeyler boşa gitmiştir ve yapmakta oldukları zaten batıldır,”**⁽²¹²⁾ **“Onların
yaptıkları her bir işin önüne geçeriz de onu savrulmuş toz zerrelere haline
getiririz,”**⁽²¹³⁾ **“Rablerini inkâr edenlerin durumu şöyledir: Onların amel-
leri fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu küle benzer. Kazan-
dıklarından hiçbir şeyi elde edemezler”**⁽²¹⁴⁾ ve **“İnkâr edenlerin amelleri
ise ıssız bir çöldeki serap gibidir; susayan onu su sanır, nihayet yanına
varınca orada bir şey bulamaz”**⁽²¹⁵⁾ buyurmuştur.

(210) Enbiyâ, 47.

(211) Bkz. Buhârî 4730, Müslim 2849.

(212) Hûd, 16.

(213) Furkân, 23.

(214) İbrâhîm, 18.

(215) Nûr, 39.

Hülasa, kâfirler ve münafıklar iyilik ve kötülüklerin dengelendiği bir میزان hesabına çekilmezler. Aksine İbn Ömer hadisinde geçtiği üzere, günahlarının ikrar ettirildiği ve başlarına kakıldığı bir takrir hesabına çekilirler; günahları kendilerine gösterilir, inkâr ederlerse, organları, aleyhlerine şahitlik eder. Sonra mahlûkatın huzurunda **“Rablerine karşı yalan söyleyenler işte bunlardır; haberiniz olsun, Allah’ın laneti zalimlerin üzerinedir”**⁽²¹⁶⁾ diye nida edilir ve ateşe fırlatılırlar. Bunda Allah’ın mümini örtmesine, kâfiri ise rezil etmesine dikkat çekme vardır.

5. Ey müminler topluluğu, hesap sahnelerinden biri de insanların, hesaba çağrıldıklarında başlarına gelen kaygıdan dolayı diz çökmeleridir. Câsiye suresinde Allah Teâlâ **“Her ümmeti diz çökmüş görürsün. Her ümmet kendi kitabına çağrılır: ‘Bugün yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz. İşte bu Bizim kitabımızdır; aleyhinize hak ile konuşmaktadır. Şüphesiz Biz yapmakta olduklarınızı kaydediyorduk.’”**⁽²¹⁷⁾ buyurmuştur.

6. Ey müminler, kulun Allah’ın haklarıyla ilgili amellerinden ilk hesaba çekileceği şey namazıdır. Eğer o düzgünse diğer amelleri de düzgün olur; eğer o bozuksa diğer amelleri de bozuk olur.⁽²¹⁸⁾

7. Kulun Âdemoğullarının haklarıyla ilgili ilk hesaba çekileceği konu ise kan davalarıdır. Bunun delili Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in **“Kıyamet günü insanlar arasında hükme bağlanacak ilk konu kanlardır.”**⁽²¹⁹⁾ sözüdür.

8. O gün insan, işlediği kötülükleri inkâr ederse organları aleyhine şahitlik eder; kulağı, gözü ve derisi şahitlik yapar. Allah Teâlâ **“Allah’ın düşmanlarının toplanıp ateşe sevk edilecekleri gün onlar bir arada tutulurlar. Nihayet oraya vardıklarında kulakları, gözleri ve derileri yaptıkları şeyler hakkında aleyhlerine şahitlik eder. Derilerine ‘Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?’ derler. Onlar ‘Her şeyi konuşuran Allah bizi de konuştu; sizi ilk defa O yaratmıştı ve yine O’na döndürülüyorsunuz’ derler.”**⁽²²⁰⁾ buyurmuştur.

(216) Hûd, 18.

(217) Câsiye, 28-29.

(218) Taberânî, *el-Evsat* 1880. Elbânî, *es-Silsiletü’s-sahiha* (1358) eserinde *sahih* kabul etmiştir.

(219) Buhârî 6533, Müslim 1678, İbn Ömer *radıyallâhu anhuma*’dan rivayet etmiştir.

(220) Fussilet, 19-21.

Hasan-ı Basrî **“Bugün hesap görücü olarak nefsin sana yeter”**⁽²²¹⁾ ayeti hakkında şöyle demiştir: “Ey Âdemoğlu! Seni yaratan, sana karşı adil davrandı; seni kendi nefesine hesap görücü kıldı.”

İbn Cerir et-Taberî, *Tefsir*’inde Katâde’den bu ayet hakkında “Dünyada okuma bilmeyen o gün okuyacaktır” dediğini rivayet etmiştir.

9. Ey Müslümanlar! O gün hesaptan yetmiş bin kişi istisna edilir; onlara hesap ve azap yoktur -Allah bizi onlardan eylesin-. Bunlar, Allah’ın kendilerine farz kıldığı ibadetleri yerine getiren, hayırlarda yarışan, haramları ve mekruhları terk eden kâmil müminlerdir.⁽²²²⁾ Ebû Ümâme *radiyallâhu anh*’tan gelen hadiste bu fazilete dâhil olanların sayısının daha fazla olduğu bildirilmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Rabbim bana, ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesap ve azap olmaksızın cennete sokacağını va'detti; her bin ile beraber yetmiş bin kişi ve Rabbimin avuçlarından üç avuç daha.*”⁽²²³⁾ buyurmuştur.

Yüce Allah, Azim Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah’tan mağfiret diliyorum. O’ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

10. Hamd yalnızca Allah’adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan korkun. Bilin ki hesap hem cinleri hem de insanları kapsar. Malum olduğu üzere cinler risaletin umumuna dâhildirler ve onlar da mükelleftirler. Allah Teâlâ “(Allah,) ‘**Sizden önce gelip geçmiş cin ve insan ümmetleri arasında siz de ateşe girin’ der.**”¹ buyurmuştur. Cennet hurileri hakkında ise “**Onlara kendilerinden önce ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.**”⁽²²⁴⁾ buyurmuştur. Bu ayet cennette, oraya insanlar gibi cinlerin de girdiğine delalet eder.

11. Ey Allah’ın kulları! O gün Allah bazı hayvanların hakkını diğerlerinden alarak kısas yapar. Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*’tan rivayet edildiğine göre

(221) İsrâ, 14.

(222) Bkz. Buhârî 6541, Müslim 220, Tirmizî 2446, Ahmed b. Hanbel 1/271.

(223) Tirmizî 2437. Elbânî, *es-Silsiletü’s-sahiha* (1909) eserinde isnadının *sahih* olduğunu belirtmiştir.

(224) Rahmân, 56.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü haklar sahiplerine mutlaka ödenecektir. Hatta boynuzsuz koyun için, kendisini boynuzlayan boynuzlu koyundan kısas alınacaktır.”⁽²²⁵⁾ Yani boynuzu olmayan koyunun hakkı, onu toslayan boynuzlu koyundan alınacaktır. Adaleti ve hikmetiyle akılları hayrete düşüren Allah’ı tesbih ederiz.

Bundan sonra ey Allah’ın kulları! İşte bunlar kıyamet günündeki hesap ve cezaya dair on husustur. Allah bizi kitabını sağından alanlardan ve kolay bir hesapla hesaba çekilenlerden eylesin.

Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, cuma günü ve gecesinde en faziletli amel-lerinizden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirmektir. Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, hidayet önderlerinden, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım, İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle. Allah’ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah’ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl. Allah’ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız. Allah’ım, Senden cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Allah’ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğrayanlarımıza afiyet bahşet. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru. Allah’ım, Nebimiz Muhammed’e, âline ve ashabına çokça salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

(225) Müslim 2582.

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 4/8 (CENNETİN ON VASFI)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kalamı, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefi-yetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendireceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin ha-kikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”**⁽²²⁶⁾ buyurmuştur.

Ey müminler, önceki hutbelerde Ahiret Günü'ne imanın gereklerinden olan Sûr'a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi, mahşer meydanına toplanma, ceza ve hesap gibi hususlardan bahsetmiştik. Bugün ise Allah'ın izniyle Allah'ın müminler için cennette hazırladığı nimetler hak-kında konuşacağız.

1. Ey Allah'ın kulları, Ahiret Günü'ne iman etmeye cennet ve cehen-neme, bunların mahlûkat için ebedî varış yerleri olduğuna iman etmek de dâhildir. Cennet; Allah Teâlâ'nın, kendisine iman etmeyi farz kıldığı şeyle-

(226) Mü'minûn, 115-116.

re iman eden ve Allah ile Rasûlüne *sallallahu aleyhi ve sellem* itaat eden muttaki müminler için hazırladığı nimetler yurdudur. Orada hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan kalbinin hayal bile edemediği nimetler vardır. Allah Teâlâ **“İman edip salih ameller işleyenlere gelince, işte onlar mahlûkatın en hayırlısıdır. Onların Rableri katındaki ödülleri, içlerinden nehirler akan, içinde ebedî kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O’ndan razı olmuşlardır. İşte bu, Rabbinden korkan kimse içindir.”**⁽²²⁷⁾ ve **“Yaptıklarına karşılık olarak onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez.”**⁽²²⁸⁾ buyurmuştur.

2. Ey müminler topluluğu, cennet yüz derecedir. Ubâde b. es-Sâmit *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Cennet yüz derecedir; her iki derece arası yüz yıllık mesafe kadardır -Affân (rivayetinde) ‘Gök ile yer arası kadardır’ demiştir-. Firdevs, derecesi en yüksek olanıdır; dört nehir oradan çıkar ve Arş, onun üzerindedir. Allah’tan istediğiniz zaman Firdevs’i isteyin.”*⁽²²⁹⁾

3. Ey Müslümanlar, cennet tek bir cennet değildir, pek çok cennetten ibarettir. Bu cennetlerin nimetleri de eşit olmayıp farklılık gösterir. Ehli, yaptıkları salih amellere göre orada birbirinden ayrılırlar. Nitekim içindeki her şeyi altından olan iki cennet ve içindeki her şeyi gümüşten olan iki cennet vardır. Allah Teâlâ (derecesi yüksek olan) ilk iki cennet hakkında **“Rabbinin makamından korkan kimse için iki cennet vardır.”**⁽²³⁰⁾ buyurmuş, nimet bakımından onlardan daha aşağıda olan iki cennet için de **“Bu ikisinden başka iki cennet daha vardır.”**⁽²³¹⁾ buyurmuştur.

İbn Cerîr et-Taberî, *Tefsir*’inde bu iki ayet hakkında Ebû Mûsâ el-Eşârîden merfû olarak şu rivayeti aktarır: *“Mukarrebun (Allah’a en yakın olanlar) için altından iki cennet; Ashâb-ı Yemîn (amel defteri sağından verilenler) için ise gümüşten iki cennet vardır.”*

Abdullah b. Kays *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“İki cennet vardır ki kapları ve içindekiler*

(227) Beyyine, 7-8.

(228) Secde, 17.

(229) Ahmed b. Hanbel 5/316; *Müsned* muhakkikleri isnadını *sahih* kabul etmiştir.

(230) Rahmân, 46.

(231) Rahmân, 62.

gümüştendir. İki cennet de vardır ki kapları ve içindekiler altındandır. Adn cennetinde insanların Rablerine bakmaları ile aralarındaki tek engel, O'nun vechi üzerindeki kibriyâ perdesidir.”⁽²³²⁾

Ey Allah'ın kulları! Burada “Mukarrebûn” ile “Ashâb-ı Yemîn” arasındaki farka dikkat çekmekte fayda vardır. *Mukarrebûn* -veya *Sâbikûn/Öncüler-*, farzları ve nafileleri yerine getiren, haramlardan ve mekruhlardan kaçınan kimselerdir. *Ashâb-ı Yemîn* -veya *Ebrâr/İyiler-* ise farzları yerine getiren, haramlardan kaçınan, ancak nafilelere en kâmil manada sarılmayan ve belki bazı mekruhları işleyen kimselerdir. Günahlar hususunda her iki grup da -ister küçük ister büyük olsun- onlardan uzak dururlar. Şayet bir hata işlerlerse hemen tövbeye sarılırlar ve tövbeden sonraki halleri önceki hallerinden daha kâmil olur. Ancak *Sâbikûn* grubunun günahlardan kaçınması daha fazladır.

Ey Allah'ın kulları! *Sâbikûn*'un sevap bakımından *Ebrâr*'dan üstün olmasının sebebi açıktır. Çünkü *Sâbikûn*; namaz, oruç, umre ve hac gibi farz ve nafileleri eda ederek Allah'a itaat ve yasaklarından sakınma hususunda tüm güçlerini sarf etmişlerdir. Aynı zamanda hayra davet, emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i an'l-münker, cihat, sadaka, insanların arasını düzeltme, cami ve su kuyusu inşası gibi işlerle başkalarına da faydalı olmuşlardır.

Ebrâr ise bu hususlarda *Sâbikûn*'dan daha aşağıdadır; hem nefislerini ıslah etme hem de başkalarını ıslah etme yollarında onlar kadar büyük çaba göstermemişlerdir. Bu yüzden sevapları *Sâbikûn*'dan daha az olmuştur.

Sâbikûn'un *Ebrâr*'dan üstün olmasının delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın *Sâbikûn* hakkında **“Orada altın bileziklerle süslenirler.”**⁽²³³⁾ buyururken, *Ebrâr* hakkında **“Gümüş bileziklerle süslenirler”**⁽²³⁴⁾ buyurmuş olmasıdır. Allah Teâlâ, *Mukarreb Sâbikûn*'un nimetleri ile *Ebrâr Ashâb-ı Yemîn*'in nimetleri arasındaki farka Vâkıa suresinin başında ve sonunda işaret etmiştir.

4. Ey Allah'ın kulları, aynı vasıftaki cennet ehli bile kendi aralarında derece bakımından farklılık gösterirler. Öncü mukarrebun, amellerine göre kendi aralarında farklı nimetlere sahip oldukları gibi *Ashâb-ı Yemîn* olan

(232) Buhârî 7444, Müslim 180.

(233) Kehf, 31.

(234) İnsan, 21.

ebrâr da öyledir. Ebû Saîd el-Hudrî *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cennet ehli, aralarındaki derece farkı sebebiyle, ufukta -doğu veya batı cihetinde- süzülüp giden parlak (dürri)⁽²³⁵⁾ yıldızı gördüğünüz gibi, üstlerindeki köşklerde oturanları görürler.*” Sahabîler, “Ey Allah'ın Rasûlü! Bu mevkiler sadece peygamberlere mahsus olan ve başkalarının ulaşamayacağı menziller midir?” diye sordular. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Hayır, canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki bunlar Allah'a iman eden ve Rasûlleri tasdik eden adamların menzilleridir*”⁽²³⁶⁾ buyurdu.

5. Ey Allah'ın kulları, cennet ehlinin en büyük nimetlerinden biri de kadınlardır. Naslar, her mümin için dünyadaki eşleriyle birlikte cennette iki huri olduğunu ve Allah'ın, ameline göre müminin huri sayısını dilediği kadar artıracağını göstermiştir. Huriler nimetini ispat eden ayet ve hadisler mevcuttur. Bunlardan biri, “**Saklı inciler gibi iri gözlü huriler vardır**”⁽²³⁷⁾ buyruğudur. Abdurrahman bin Nasır es-Saîdî *rahimehullâh* şöyle demiştir:

“Havra (huri); gözünde sürme, letafet, güzellik ve parlaklık bulunan kadındır. ‘În’ (iri gözlü) ise gözleri güzel ve iri olanlar demektir. Kadında göz güzelliği, onun hüsn/güzellik sahibi olduğunun en büyük delillerindendir. ‘**Saklı inciler gibi**’ ifadesi; onların beyaz, taze, saf ve parlak inci gibi olduklarını ifade eder. ‘Meknûn’ (saklı) ise gözlerden, rüzgârdan ve güneşten korunmuş, renklerin en güzeline sahip, hiçbir kusuru olmayan demektir. İşte huri de böyledir; hiçbir yönden kusuru yoktur, aksine sıfatları kâmil, vasıfları güzeldir. Ona baktığında gönlü ferahlatıp nazarı mest edenden başka bir şey görmezsin.”

Başka bir ayette ise “**Sanki onlar yakut ve mercandır**”⁽²³⁸⁾ buyrulurken saflıkta yakuta, beyazlıkta mercana benzetilmişlerdir.⁽²³⁹⁾ Vâkıa suresinde ise “**Biz onları yeniden (mükemmel bir şekilde) inşa ettik. Onları bakireler, eşlerine sevgiyle bağlı (urub) ve yaşlılar (atrab) kıldık.**”⁽²⁴⁰⁾ buyrulmuştur.

(235) Dürri yıldız; parlayan, ışığı çok güçlü yıldız demektir. Bkz. *en-Nihâye*.

(236) Buhârî 3256; Müslim 2831.

(237) Vâkıa, 22-23.

(238) Rahmân, 58.

(239) İbn Cerîr bu ayetin tefsirinde İbn Zeyd'den rivayet etmiştir.

(240) Vâkıa, 35-37.

“Urub,” kocalarına sevgi gösteren, “atrab” ise aynı yaşta, yani otuz üç yaşında olanlar demektir.

Allah Teâlâ onları ayrıca **“Onlar için orada tertemiz eşler vardır ve onlar orada ebedî kalacaklardır.”**⁽²⁴¹⁾ buyurarak temizlikle vasıflandırmıştır. İbn Kayyim bu konuda şunları söylemiştir: “Hayızdan, idrardan, büyük abdestten ve dünya kadınlarında bulunan her türlü ezadan temizlenmişlerdir. Batınları (iç dünyaları) ise kıskançlıktan, eşlerine eziyet etmekten, onlara iftira atmaktan ve başkalarını arzu etmekten temizlenmiştir.”⁽²⁴²⁾

Ayrıca Allah Teâlâ, bakışlarını sadece eşlerine çevirdiklerini belirterek **“Orada bakışlarını sadece eşlerine çevirmiş kadınlar vardır.”**⁽²⁴³⁾ ve **“Çadırlarda sadece eşlerine tahsis edilmiş huriler vardır.”**⁽²⁴⁴⁾ buyurmuştur. İbn Kayyim *rahimehullâh* şöyle demiştir: “Onların ‘çadırlarda sadece eşlerine tahsis edilmiş’ olarak vasıflandırılması; yabancılara karşı süslenmekten ve açılıp saçılmaktan menedilmeleri, kendilerini sadece eşlerine has kılmaları, evlerinden çıkmamaları ve eşlerinden başkasını istememeleri demektir. Allah Teâlâ’nın ‘bakışlarını eşlerine çevirmiş’ vasfı ise ilkinden daha kâmindir. Huri, eşine olan sevgisi ve ondan razı olması sebebiyle gözünü sadece ona diker, bakışı ondan başkasına kaymaz.”⁽²⁴⁵⁾

Sünnette ise onların güzelliği hakkında akılları hayrete düşüren vasıflar gelmiştir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Cennete giren ilk zümre, dolunay gecesindeki ay suretindedir. Onların ardından girenler ise gökteki en parlak yıldız gibidirler. Kalpleri tek bir adamın kalbi gibidir; aralarında ihtilaf ve buğz yoktur. Her birinin hurilerden iki eşi vardır; güzelliklerinden dolayı bacak kemiklerinin iliği etin ve kemiğin arkasından görünür.”⁽²⁴⁶⁾ İbn Hacer *rahimehullâh* bu konuda; “İlik, kemiğin içindeki öz cevherdir. Bununla onun son derece saf olduğu, kemik içindeki özün bile kemik, et ve deri arkasından gizli kal-

(241) Bakara, 25.

(242) İbn Kayyim, *Ravzatü'l-Muhibbîn*, 19. Bölüm, s. 348.

(243) Rahmân, 56.

(244) Nûr, 52.

(245) İbn Kayyim, *Ravzatü'l-Muhibbîn*, 19. Bölüm, s. 348 (kısaltılarak).

(246) Buhârî 3246, Müslim 2834.

madığı kastedilmiştir” demiştir.⁽²⁴⁷⁾ Enes *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Eğer cennet kadınlarından biri yeryüzüne bakacak olsa, yerle gök arasını aydınlatır ve o arasını güzel kokuyla doldururdu. Onun başındaki örtüsü dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır.”⁽²⁴⁸⁾ buyurmuştur.

Bir bilgi notu olarak; Muhammed b. Salih el-Useymin *rahimehullâh*, “Huriler için zikredilen bu vasıflar dünya kadınlarını da kapsar mı?” diye sorulduğunda şu cevabı vermiştir: “Bana öyle geliyor ki dünya kadınları zahiri sıfatlarda bile hurilerden daha hayırlı olacaklardır, Allah en doğrusunu bilir.”

6. Ey Müslümanlar, cennet nimetlerinden biri de içecekleridir. Bunlar su, süt, şarap ve bal olmak üzere dört çeşittir ve nehirler halinde akarlar. Allah Teâlâ, **“Muttakilere va’dolunan cennetin misali şöyledir: Orada (gayri âsin) bozulmayan sudan nehirler, tadı değişmeyen süten nehirler, içenlere lezzet veren şaraptan nehirler ve süzme baldan nehirler vardır.”**⁽²⁴⁹⁾ buyurmuştur. Sudaki “gayri âsin” vasfı, uzun süre beklemeyle bozulmayan demektir. “Tadı değişmeyen süt” ise bir hayvandan sağılmadığı, doğrudan nehirlerde yaratıldığı için ekşime gibi değişimlere uğramayan demektir.⁽²⁵⁰⁾ “İçenlere lezzet veren şarap” ifadesi; dünya şarabı gibi acı değil, tatlı olduğuna dikkat çeker. Başka bir ayette ise onda “gavl” olmadığı, karın ağrısı yapmadığı söylenmiştir. “Ondan dolayı sarhoş olup akıllarını yitirmezler.”⁽²⁵¹⁾ buyrulur da akli gidermediği belirtilmiştir. “Süzme bal” is dünyadaki balda bulunan tortu ve yabancı maddelerden arındırılmış olduğuna işaretir.

7. Cennet ehlinin yiyecek ve meyvelerine gelince; sahih sünnette sabit olmuştur ki cennet ehli cennete ilk girdiklerinde onlara sunulacak ilk ikram “balık ciğerinin fazlalığı,” yani ciğerin en lezzetli olan uç kısımlarıdır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in azatlısı Sevbân *radiyallahu anh*’tan rivayet edilen hadiste bir Yahudi âlimi, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’i imtihan etmek için soru sorarken “Cennete girdiklerinde onlara ilk ne ikram edilir?” diye sorar. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Balık ciğerinin fazlalığı” buyurur. “Bundan

(247) İbn Hacer, *Fethu ’l-Bârî*, 6/375.

(248) Buhârî 2796.

(249) Muhammed, 15.

(250) Bkz. Taberî ve Sa’dî tefsirleri.

(251) Sâffât, 47.

sonraki gıdaları ne olacak?” deyince de “*Cennetin kenarlarında otlayan cennet öküzü onlar için kesilir*” buyurur. “Üzerine içecekleri nedir?” sorusuna ise “*Orada Selsebil denilen bir pınardandır*”⁽²⁵²⁾ cevabını verir.

Cennet ehlinin yiyecekleri ve meyveleri hakkında burada zikredilemeyecek kadar çok nas vardır. Bunların hepsini Allah Teâlâ’nın şu buyruğu özetler: “**Onlara canlarının çektiği meyvelerden ve etlerden bol bol verdik.**”⁽²⁵³⁾

8. Ey müminler, cennet ehli için en büyük nimet ahirette Allah’ın vechini görmektir. Suheyb er-Rûmî *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cennet ehli cennete girdiğinde Allah Teâlâ, ‘Size daha da artırmamı istediğiniz bir şey var mı?’ buyurur. Onlar, ‘Yüzlerimizi ak etmedin mi? Bizi cennete koyup ateşten kurtarmadın mı?’ derler. Bunun üzerine perde açılır; artık onlara Rablerine bakmaktan daha sevimli bir şey verilmemiştir.*”⁽²⁵⁴⁾

9. Ey Müslümanlar, cennet ehlinin nimeti sürekli artar ve asla eskimez. Enes b. Malik *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cennette bir pazar vardır ki cennetlikler her cuma oraya gelirler. Derken kuzey rüzgârı eser de yüzlerine ve elbiselerine (cennet kokuları) serpiştirir; böylece hüsn ve güzellikleri daha da artar. Kendi ailelerine hüsn ve güzellikleri artmış olarak dönerler. Aileleri onlara, ‘Vallahi, bizden sonra hüsn ve güzelliğiniz artmış’ derler. Onlar da ‘Sizin de vallahi, bizden sonra hüsn ve güzelliğiniz artmış’ derler.*”⁽²⁵⁵⁾

Yüce Allah, Azim Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah’tan mağfiret diliyorum. O’ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnızca Allah’adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan korkun.

(252) Müslim 315.

(253) Tûr, 22.

(254) Müslim 181.

(255) Müslim 2833.

Bilin ki cennet nimeti çok büyük bir farklılık arz eder. Buna Muğîre bin Şu'be *radıyallahu anh*'ın Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den rivayet ettiği şu hadis delil olarak yeterlidir: “Musa, Rabbine sordu: ‘Ey Rabbim! Cennet ehlinin mevki bakımından en aşağıda olanı kimdir?’ Allah buyurdu ki: ‘O, cennet ehli cennete girdikten sonra gelecek olan bir adamdır. Ona, ‘Cennete gir’ denilir. O, ‘Ey Rabbim! Herkes yerlerine yerleşmiş ve alacaklarını almışken bu nasıl olur?’ der. Ona, ‘Dünya hükümdarlarından bir hükümdarın mülkü kadar mülkün olmasına razı mısın?’ denilir. O, ‘Razı oldum ey Rabbim’ der. Allah, ‘İşte o senindir; onun bir misli, bir misli, bir misli ve bir misli daha’ buyurur. Beşinci-sinde adam, ‘Razı oldum ey Rabbim’ der. Allah, ‘İşte bu senindir, onun on misli de senindir. Ayrıca nefsinin her iştah duyduğu ve gözünün her lezzet aldığı şey de senindir’ buyurur. Adam, ‘Razı oldum ey Rabbim’ der. Musa, ‘Rabbim! Ya mevki bakımından en üstün olanları?’ dedi. Allah, ‘Onlar benim seçtiklerimdir; onların ikram fidanlarını kendi elimle diktim ve üzerine mühür vurdum. Artık onu ne bir göz görmüştür ne bir kulak işitmiştir ne de bir insanın kalbine/hatırına gelmiştir’ buyurdu.”⁽²⁵⁶⁾

Ey Allah'ın kulları! Cennet ve onun nimetleri hakkındaki söz uzayıp gider. Cenneti, vasıflarını ve ehlinin özelliklerini daha geniş öğrenmek isteyen, İbn Kayyim el-Cevziyye *rahimehullah*'ın *Hâdi'l-ervâh ilâ bilâdi'l-efrâh* isimli kitabına başvurmalıdır.

10. Ey müminler topluluğu, cennet ve cehennem şu an yaratılmış ve mevcut haldedir. Bunun delili Allah Teâlâ'nın “**Rabbinizden bir bağışlanmaya ve genişliği göklerle yer kadar olan, muttakiler için hazırlanmış cennete koşun.**”⁽²⁵⁷⁾ buyruğudur; buradaki “**hazırlanmış**” ifadesi kanıttır. Sünnetten delil ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Bilâl'e söylediği şu sözdür: “*Bana Müslüman olduktan sonra işlediğin, faydasına en çok ümit bağladığın amelini söyle. Çünkü ben bu gece cennette, önümde senin nalinlarının tıkrıtısını işittim.*”⁽²⁵⁸⁾ Yine cennetin şu an yaratılmış olduğuna dair delillerden biri, “*Cennete girdirildim; orada inci kubbeler (cenâbiz)*⁽²⁵⁹⁾ *gördüm ve toprağı*

(256) Müslim 189.

(257) Âl-i İmrân, 133.

(258) Buhârî 1149, Müslim 2458.

(259) Cenâbiz; kubbeler demektir, tekili cenbezdir.

miskti."⁽²⁶⁰⁾ hadisidir. Cehennemın şu an yaratılmış olduğuna dair delil ise **"Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının."**⁽²⁶¹⁾ buyruğudur; buradaki **"hazırlanmış"** ifadesi kanıttır. Sünnette ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, İbrahim *aleyhisselâm*'ın dinini ilk değiştiren ve Arap yarımadasına putları getiren Amr bin Luhay'ı cehennemde bağırsaklarını sürürken görđüđü sabittir.⁽²⁶²⁾

Yine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, hapsettiği bir kedi yüzünden cehennemde azap gören bir kadını görmüştür; kadın onu ne doyurmuş ne de yerin haşeratından (haşâşü'l-arz)⁽²⁶³⁾ yemesine izin vermiştir.⁽²⁶⁴⁾

11. Ey Allah'ın kulları, cennet ve cehennem bakidir; yok olmazlar ve fena bulmazlar. Bunun delili Kur'an ve Sünnet'in zahiridir. Müminlerin cennette, kâfirlerin ise cehennemde ebedi kalacakları Kur'an'ın pek çok yerinde geçmiştir. Onların yok olacağını söyleyenin sözü zayıftır ve ona itibar edilmez. Zira nasların zahirine aykırıdır. Allah insanlara anlayacakları dille hitap etmiştir; vacip olan, nasları hiçbir tahrife ve tekellüfe sapmadan geldikleri gibi kabul etmektir.

Ey Allah'ın kulları! İşte bunlar cennete imana dair on husustur. Her mümin bunları bilmelidir ki cenneti sürekli hatırlasın, amel için şevke gelsin, gevşeklik ve tembellikten sakınsın.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru. Allah'ım, Nebimiz Muhammed'e, âline ve ashabına çokça salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

(260) Müslim 163.

(261) Âl-i İmrân, 131.

(262) Buhârî 3521, Müslim 2856.

(263) Haşâşü'l-arz; yerin haşereleri ve böcekleri demektir. Bkz. *en-Nihâye*.

(264) Buhârî 2365, Müslim 2242.

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 5/8 (CEHENNEMİN VASFI)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kelim, rehberliğin en hayırlısı Mu-hammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uy-durulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattir, her bidat dalalettir, her dalalet de ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisaniyla kendilerine yüklediği mükellefi-yetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendireceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin ha-kikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”**⁽²⁶⁵⁾ buyurmuştur.

Ey müminler! Önceki hutbelerde Ahiret Günü'ne imanın gereklerinden olan Sûr'a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlukatın dirilmesi, mahşer meydanına toplanma, ceza, hesap ve cennet nimetleri gibi hususlardan bah-setmiştik. Bugün ise Allah'ın izniyle cehennemin vasfı hakkında konuşaca-ğız; Allah bizi ondan korusun.

1. Ey Allah'ın kulları, Ahiret Günü'ne iman etmeye cennet ve cehenne-me, bunların mahlûkat için ebedî varış yerleri olduğuna iman etmek de dâ-hildir. Cennet, Allah Teâlâ'nın muttaki müminler için hazırladığı nimetler

(265) Mü'minûn, 115-116.

yurdu; cehennem ise Allah'ın iki sınıf insan için hazırladığı azap yurdudur: Bunlar kâfirler ve müminlerden büyük günah sahipleridir.

2. Ey müminler topluluğu, Allah'ın müminlerden olan cehennem ehline azap etmesindeki hikmet, onları günahlarından arındırmaktır. Sonra Allah onları cennetine alır; zira cennet hoştur, oraya ancak hoş (temiz) bir nefis girer. Günahlar ise pistir, bu yüzden öncelikle onlardan temizlenmek gerekir. Bu, O'nun hikmetidir. Allah, müminlerden olan büyük günah sahiplerini azap etmeden de affedebilir. Allah Teâlâ **“Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar”**⁽²⁶⁶⁾ buyurmuştur. Allah kimi affederse bu, O'nun lütfundandır, kime azap ederse bu, O'nun adaletindendir. Kâfire gelince, Allah'ın ona azap etmesindeki hikmet onu aşağılamak ve rezil etmektir. Kâfir için bu azapta bir arınma veya temizlenme söz konusu değildir. Çünkü kötülük onun içine işlemiştir ve ateşle gitmez; Allah'a sığınırız, o orada ebedî kalacaktır.⁽²⁶⁷⁾

3. Cehennemde akla hayale gelmeyecek azap ve ceza türleri vardır. Allah Teâlâ **“Şüphesiz Biz zalimler için, duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmış bir ateş hazırladık. Eğer feryat edip yardım isteseler, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile kendilerine yardım edilir. O ne kötü bir içecektir ve orası ne kötü bir barınaktır!”**⁽²⁶⁸⁾ buyurmuştur. Yine **“Şüphesiz Allah kâfirlere lanet etmiş ve onlar için ebedî kalacakları, hiçbir dost ve yardımcı bulamayacakları alevli bir ateş hazırlamıştır. O gün yüzleri ateşte bir yandan bir yana çevrilirken, ‘Keşke Allah'a itaat etseydik, Rasûl'e itaat etseydik!’ derler”**⁽²⁶⁹⁾ buyurmuştur.

4. Kâfirler cehennemde ebedî kalırlar. Müminlerin asileri ise -eğer Allah onları affetmezse- bir süreye kadar orada kalırlar. Orada düştükleri dil hataları, harama yönelme, akrabalık bağını koparma, haramları dinleme veya onlara bakma, haram mal yeme gibi günahları miktarınca azap görürler. Ancak ateş secde azalarına dokunmaz; bunda namaz ibadetine bir teşrif vardır.

(266) Nisâ, 48.

(267) Bkz. Şinkîtî, *Advâu'l-beyân*, Câsiye suresinin 9. ayetinin tefsiri ve *Def'u ihâmi'l-izi tirâb*, En'âm suresinin 128. ayetinin tefsiri.

(268) Kehf, 29.

(269) Ahzâb, 64-66

Onlardan kimini ateş topuklarına kadar, kimini dizlerine kadar, kimini izar bağlanan yer olan kuşağına kadar, kimini de köprücük kemiğine (turkuve)⁽²⁷⁰⁾ -boğaz çukuru ile omuz arasındaki kemik- kadar yakalar. Bu, cezaların zayıflık ve şiddet bakımından farklılığına delildir. Cehennemdeki süreleri tamamlandığında yanmış (imtuhişû)⁽²⁷¹⁾ olarak oradan çıkarılırlar. Cennetin girişindeki (efvâh)⁽²⁷²⁾

“Hayat Suyu” denilen bir nehre atılırlar; selin getirdiği çer çöp (hamîlü’s-seyl)⁽²⁷³⁾ arasındaki tohumun (hibbe)⁽²⁷⁴⁾ yeşermesi gibi orada yeşerirler. Müminlerin asileri günahlarından böylece arındırıldıklarında cennete çıkarılırlar.⁽²⁷⁵⁾

5. Ey Allah’ın kulları, cehennemin yapısı muazzam, manzarası korkunç, ısısı çok şiddetlidir. Yapısının muazzamlığına Abdullah bin Mes’ûd *radiyallahu anh*’ın şu rivayeti delildir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “O gün cehennem getirilir. Onun yetmiş bin yuları (zimâm)⁽²⁷⁶⁾ vardır; her yularla birlikte onu çeken yetmiş bin melek vardır.”⁽²⁷⁷⁾

6. Manzarasının korkunçluğu Allah Teâlâ’nın “O, her biri saray/ağaç kökü (kasr) gibi kıvılcımlar saçar”⁽²⁷⁸⁾ buyruğundan malumdur. Burada ki kıvılcım, hacimce “kasr” gibidir; kasr ise ağaç kökü (kasara) demektir.⁽²⁷⁹⁾ Yani ondan sıçrayan tek bir kıvılcım bir ağaç kökü büyüklüğündedir; ondan Allah’a sığınırız.

7. Isısının şiddeti ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in “Sizin bu ateşiniz, cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir cüzdür.” sözünden bilinir. “Ey Allah’ın

(270) Müslim: 2845, Semura bin Cündeb *radiyallahu anh*’tan.

(271) İmtuhişû; yandılar demektir. Derinin yanıp kemiğin görünmesine denir. Bkz. *en-Nihâye*.

(272) Efvâh; girişleri demektir. Bkz. Nevevî, *Müslim Şerhi* 183.

(273) Hamîlü’s-seyl; selin sürüklediği çamur ve çer çöptür. Bkz. *en-Nihâye*.

(274) Hibbe (h harfi esreli); sebze ve reyhan tohumu demektir. Üstünlü okunan “habbe” ise buğday, arpa vb. tohumlardır. Bkz. *en-Nihâye*.

(275) Bkz. Buhârî, 7437, 7439; Müslim, 182, Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*’tan.

(276) Zimâm; deve vb. hayvanların bağlandığı ve çekildiği yular/îp demektir. Bkz. *Lisâ-nü’l-Arab*.

(277) Bkz. *Sahîh-i Müslim* 2842.

(278) Mürselât, 32.

(279) Bkz. *Taberî tefsiri*.

Rasûlû, bu ateş bile (azap için) yeterliydi” denilince “*Cehennem ateşi, dünya ateşinden doksan dokuz cüz daha fazla kılındı; her bir cüzün harareti dünya ateşi gibidir.*”⁽²⁸⁰⁾ buyurmuştur.

8. Ey Müslümanlar, cehennemin yedi kapısı vardır. Bu kapıların her birinden insanların belirlenmiş, taksim edilmiş bir kısmı girer. Allah Teâlâ **“Şüphesiz cehennem, onların hepsinin buluşma yeridir. Onun yedi kapısı vardır; her kapı için onlardan ayrılmış birer pay vardır.”**⁽²⁸¹⁾ buyurmuştur.

9. Cehennem ehlinin yemeği bulundukları duruma göre değişir. Zira onların azabı günahlarının miktarı ve niteliği bakımından farklıdır. Cehennem ehlinin bir kısmının yemeği “Gislin”dir. Bu, cehennem ehlinin yaralarından akan irindir. Allah Teâlâ **“Gislin’den başka bir yiyecek yoktur.”**¹⁸ buyurmuştur. Bir kısmının yemeği “Darî”dir. Bu, kuru bir dikenli bitkidir. Allah Teâlâ **“Onlar için Darî’den başka bir yiyecek yoktur.”**⁽²⁸²⁾ buyurmuştur. Bir kısmının yemeği ise “Zakkum”dur. Allah Teâlâ **“Şüphesiz Zakkum ağacı, günahkârların yemeğidir. Erimiş maden gibidir; kaynar suyun kaynaması gibi karınlarda kaynar.”**⁽²⁸³⁾ buyurmuştur. Zakkum, cehennemin dibinde çıkan, manzarası ve tadı iğrenç bir ağaçtır. Allah Teâlâ **“İkram olarak bu mu daha iyidir, yoksa Zakkum ağacı mı? Şüphesiz Biz onu zalimler için bir fitne kıldık. O, cehennemin dibinde çıkan bir ağaçtır. Onun tomurcukları sanki şeytanların başları gibidir. Onlar ondan mutlaka yiyecekler ve karınlarını onunla dolduracaklardır.”**⁽²⁸⁴⁾ buyurmuştur.

10. Cehennem ehlinin içeceğine gelince; onlara “hamîm” -kaynar su- içirilir ve bu su, başlarından aşağı dökülür. Bununla hem bedenlerinin dışından hem de iç organlarından azap görürler; bu su sebebiyle ciltleri erir ve bağırsakları parça parça olur. Allah Teâlâ **“İnkâr edenler için ateşten elbiseler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülür. Bununla karınlarındakiler ve ciltleri eritilir.”**⁽²⁸⁵⁾ ve **“Onlara kaynar su içirilir de bağırsak-**

(280) Buhârî, 3265, Müslim, 2843, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan.

(281) Hicr, 43-44.

(282) Gâşiye, 6; Hâkka, 36.

(283) Duhan, 43-46.

(284) Sâffât, 62-66.

(285) Hac, 19-20.

larını parça parça eder.”⁽²⁸⁶⁾ buyurmuştur. Cehennem ehlinin içeceği, Allah Teâlâ'nın şu kavlinde işaret ettiği başka türden içecekler de vardır: **“İşte bu; (onu tatsınlar!) Bir kaynar su ve bir irindir (gassâk). Ve o türden (başka) çift çift azaplar da vardır.”**⁽²⁸⁷⁾ “Gassâk,” cehennem ehlinin derilerinden süzülen irin ve yaradır.

11. Ey Allah'ın kulları, cehennem ehli içinde azabı en hafif olan kişi, ayaklarının altına iki kor konulan ve bunlardan dolayı beyni kaynayan adamdır.⁽²⁸⁸⁾

12. Kıyamet günü azabı en şiddetli olanlar üç sınıftır: Âl-i Firavun -ki onlar Firavun ve ona uyanlardır-, Maide ashabından inkâr edenler ve münafıklar. Buna dair Hak Teâlâ şöyle buyurur: **“Kıyametin koptuğu gün, ‘Firavun ailesini azabın en şiddetlisine sokun’ (denir).”**⁽²⁸⁹⁾ Maide ashabı hakkında **“Bundan sonra sizden kim inkâr ederse, şüphesiz Ben ona âlemlerde hiç kimseye etmediğim bir azabı ederim”**⁽²⁹⁰⁾ ve münafıklar hakkında da **“Şüphesiz münafıklar ateşin en alt tabakasındadırlar.”**⁽²⁹¹⁾ buyurmuştur.

13. Ateşe iki sınıf insan uğrar: Müminler ve münafıklar. Nitekim Allah Teâlâ **“İçinizden oraya uğramayacak hiçbir kimse yoktur. Bu, Rabbinin katında kesinleşmiş bir hükmüdür”**⁽²⁹²⁾ buyurmuştur. Ancak Allah'ın, kurtulmasını dilediği müminlere ateş dokunmaz; sırat üzerinden geçerler ve onlara hiçbir kötülük isabet etmez. Allah'ın azap etmeyi dilediği günahkâr müminleri ve münafıkları ise sıratdaki asılı kancalar yakalayıp ateşe atar. Müminler günahları miktarınca azap görüp sonra cennete çıkarılırlar; münafıklar ise ebediyen orada kalırlar. Bir sonraki ayette geçen **“Sonra o zalimleri orada diz çökmüş olarak bırakırız.”**⁽²⁹³⁾ ifadesinin manası budur. Ayette geçen “Cisiyyâ” ifadesi, *dizleri üzerine çökmek* demektir ki bu oturuşun en kötüsüdür. Zira insan ancak büyük bir sıkıntı ve bela anında bu şekilde diz çöker.⁽²⁹⁴⁾

(286) Muhammed, 15.

(287) Sâd, 57-58.

(288) Buhârî 6561, Müslim 213, Nu'mân b. Beşîr *radıyallahu anh*'tan.

(289) Mü'min, 46.

(290) Mâide, 115.

(291) Nisâ, 145.

(292) Meryem, 71.

(293) Meryem, 72.

(294) Faydalı bilgi için bkz. Şinkîfî, *Advâu'l-beyân*, Meryem suresi tefsiri. İbn Cerîr'in bu ayet hakkındaki tefsirine de bakılabilir.

14. Kâfirlere gelince; onlar (Sırat'a) uğramazlar, doğrudan ateşe sevk edilirler. Nitekim Allah Teâlâ **“İnkâr edenler bölük bölük (zümerâ) cehenneme sevk edilir”**⁽²⁹⁵⁾ buyurmuştur. “Zümerâ,” gruplar halinde demektir.

15. Cehennem ehli oraya susuz olarak sevk edilirler: **“Mücrimleri cehenneme ‘vird’ olarak sevk ederiz,”**⁽²⁹⁶⁾ yani susuz olarak. “Vird” kelimesinin aslı suya gelmektir. Suya gelmek ancak susuzluktan dolayı olacağı için susuz gruba da “vird” ismi verilmiştir.

16. O gün cehennem ehlinin, cehennem meleklerinin kendilerini tanıyacağı işaretleri olacaktır. Melekler onları tanıdıklarında “nâsiye”lerinden -başlarının ön kısmındaki saçtan- ve ayaklarından yakalayıp güç ve şiddetle ateşe fırlatırlar. Allah Teâlâ **“Suçlular sîmâlarından tanınır; nâsiyelerinden/perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar”**⁽²⁹⁷⁾ ve **“O gün cehennem ateşine itildikçe itilirler (yude‘ûn)”**⁽²⁹⁸⁾ buyurmuştur. “Yude‘ûn,” güç ve şiddetle itilip kakılmak demektir.

17. Ey Allah'ın kulları, cehennem ehlinin azaplarından biri de yüzüstü sürüklenmeleridir: **“O gün yüzüstü ateşe sürüklendiklerinde, ‘Sekar’ın (cehennemnin) dokunuşunu tadın!’ denilir.”**⁽²⁹⁹⁾ Yine önceki ayette geçtiği gibi ateşten elbiseler giydirilmeleri de azaplarından: **“İnkâr edenler için ateşten elbiseler biçilmiştir.”**⁽³⁰⁰⁾ Ayrıca ateşle kızdırılmış bakırdan gömlekler giydirebilirler: **“Gömlekleri (serâbîl) katrandandır.”**⁽³⁰¹⁾ “Serâbîl,” gömlekler demektir; “katran” ise burada ateşle eritilmiş bakırdır. Demir güzlerle darbe almaları da azaplarından: **“Onlar için demirden güzler (makâmi) vardır.”**⁽³⁰²⁾ “Makâmi,” kelimesi sözlükte “mikmea”nın çoğuludur; bu, filin başına vurmak için kullanılan ucu eğri demir bir sopa gibidir. Ayetteki anlamı ise, cehennem bekçilerinin oradakilere vurmak için kullandığı demirden büyük bir balyozdur -ki günümüzde bu çekiç/tokmak olarak bilinir-. Allah'a sığınırız

(295) Zümer, 71.

(296) Meryem, 86.

(297) Rahmân, 41.

(298) Tûr, 13.

(299) Kamer, 48.

(300) Hac, 19.

(301) İbrâhîm, 50.

(302) Hac, 21.

18. Cehennem -Allah bizi ondan korusun-, görür, öfkelenir, uğultu çıkarır ve solur. Görme, öfkelenme ve uğultu çıkarmanın delili, **“Ateş onları uzak bir yerden gördüğünde, onun öfkesini ve uğultusunu işitirler.”**⁽³⁰³⁾ buyruğudur. Yani mahşer yerindeyken kâfirleri görünce kaynamasından dolayı çıkan öfke dolu sesini ve uğultusunu işitirler. Solumasının delili ise **“Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı korkunç solumasını işitirler. Öfkesinden neredeyse çatlayacak hale gelir.”**⁽³⁰⁴⁾ buyruğudur.

19. Ateş alevlenir ve bazen sakinleşir: **“Ateş ne zaman sönmeye yüz tutsa, onlara alevini artırırız.”**⁽³⁰⁵⁾

20. Cehennemin tamamen doldurulacağına dair verilmiş bir söz vardır: **“Fakat Benden, ‘Andolsun cehennemi hem cinlerden hem insanlardan tamamen dolduracağım’ sözü hak olmuştur.”**⁽³⁰⁶⁾

Ey Allah’ın kulları! Bunlar cehennemin vasfına dair Müslümanın sakınması için bilmesi gereken faydalı bilgilerdir. Allah bizi ondan korusun.

Yüce Allah, Azim Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah’tan mağfiret diliyorum. O’ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

21. Hamd, yalnızca Allah’adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan korkun. Bilin ki cehennem şu an yaratılmış haldedir. Bunun delili, Allah Teâlâ’nın **“Kâfirler için hazırlanmış ateşten sakının.”**⁽³⁰⁷⁾ buyruğudur. Buradaki **“hazırlanmış”** ifadesi bunun kanıtıdır. Sünnetten delil ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, İbrahim *aleyhisselâm*’ın, dinini ilk değiştiren ve Arap yarımadasına putları getiren Amr bin Luhay’ı cehennemde bağırsaklarını (kusbeh)⁽³⁰⁸⁾ çeker-

(303) Furkân, 12.

(304) Mülk, 7-8.

(305) İsrâ, 97.

(306) Secde, 13.

(307) Âl-i İmrân, 131.

(308) Kusbeh; bağırsaklar demektir.

ken görmüş olmasıdır.⁽³⁰⁹⁾ Yine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*, hapsettiği bir kedi yüzünden cehennemde azap gören bir kadını görmüştür; kadın onu ne doyurmuş ne de yerin haşeratından (haşâşü'l-arz)⁽³¹⁰⁾ yemesine izin vermiştir.⁽³¹¹⁾

Bundan sonra ey Allah'ın kulları! İşte bunlar cehenneme imana ve oraya girecek olanların vasıflarına dair yirmi husustur. Her mümin bunları bilmelidir ki cehennemi sürekli hatırlasın, amel için şevke gelsin; günahlardan, gevşeklikten ve tembellikten sakınsın.

- Allah'ım! Kabir azabından, cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden, Mesih Deccal'in fitnesinden Sana sığınırız. Allah'ım! Senden cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru. Allah'ım! Nebimiz Muhammed'e, âline ve ashabına çokça salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

(309) Buhârî 3521, Müslim 2856, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen hadis.

(310) Buhârî 3521, Müslim 2856, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen hadis.

(311) Buhârî 2365, Müslim 2242, İbn Ömer *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edilen hadis.

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 6/8 (BAZI KIYAMET SAHNELERİ)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının, O'nun gözetlemesi altında olduğu-
nuzu bilin, O'na itaat edin, asla O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında
hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın
hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine
yüklediği mükellefiyetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllен-
direceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere**

yarattığımızı ve sizin hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”⁽³¹²⁾ buyurmuştur.

• Ey müminler, önceki hutbelerde Ahiret Günü’ne imanın gereklerinden olan Sûr’a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi, mahşer meydanına toplanma, ceza, hesap, cennet nimetleri ve cehennemın vasfı gibi hususlardan bahsetmiştik. Bugün ise Allah’ın izniyle kıyamet sahnelerinden bazıları hakkında konuşacağız.

1. Ey Allah’ın kulları! Ahiret Günü’ne iman etmeye kıyamet sahnelerinden bazılarına iman etmek de dâhildir. Bunlardan biri amellerin yazılı olduğu sayfaların uçuşmasıdır. İnsanlar onları alırlar; istikamet ehli olup cenneti hak edenler sağ elinden, kâfirler ise sol elinden alırlar. Mümin, kitabını sevinç ve müjdeyle alır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Kimin kitabı sağından verilirse o: ‘Alın, kitabımı okuyun! Ben zaten hesabımla karşılaşacağımı biliyordum’ der. Artık o, meyveleri sarkmış yüksek bir cennette, hoşnut kalacağı bir hayat içindedir. ‘Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyecek için’ denilir.”⁽³¹³⁾**

Kâfir ise kitabını solundan ve sırtının arkasından alır. Dünyada Allah’ın kitabını sırtının arkasına attığı gibi, ahirette de kitabı ona sırtının arkasından verilir; bu tam bir karşılıktır. Kitabını hüznün ve pişmanlıkla alır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Kitabı sol tarafından verilene gelince o, ‘Keşke bana kitabım verilmeseydi! Hesabımın ne olduğunu da bilmeseydim! Keşke ölüm her şeyi bitirmiş olsaydı! Malım bana hiçbir fayda sağlamadı, saltanatım da yok olup gitti’ der.”⁽³¹⁴⁾** Yine **“Kimin de kitabı sırtının arkasından verilirse, derhal ölmek için can atacak ve alevli ateşe girecektir. Çünkü o, (dünyada) ailesi içinde neşeliydi. Hiç şüphesiz o, (Rabbine) bir daha dönmeyeceğini sanmıştı. Hayır! Gerçekten Rabbi onu görmekteydi.”⁽³¹⁵⁾** buyurmuştur.

2. Ey müminler topluluğu, kıyamet sahnelerinden biri de sıratın cehennemın üzerine kurulmasıdır. O, ayakların kaydığı, sabit kalamadığı kay-

(312) Mü’minûn, 115-116.

(313) Hâkka, 19-24.

(314) Hâkka, 25-29.

(315) İnşikâk, 10-15.

gan bir yerdir (medhadetün-mezilletün).⁽³¹⁶⁾ Üzerinde kancalar (hatâtîf),⁽³¹⁷⁾ kelâlib⁽³¹⁸⁾ ve genişçe dikenler (haseketün-müfettaha)⁽³¹⁹⁾ vardır; bu dikenlerin ucunda Necid bölgesinde bulunan ve “Sa’dân” denilen diken gibi kıvrımlı uçlar (akîfe)⁽³²⁰⁾ bulunur.

Sonra insanlar onun üzerinden geçerler; ümmetler içinde orayı ilk geçen Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ümmetidir. İnsanlar sırat üzerinden geçerken üç sınıfa ayrılırlar: Selametle kurtulan, yaralanarak kurtulan ve cehennem ateşine itilip düşen. Allah’a itaat edip isyandan sakınan kâmil müminler, o kancalardan ve dikenlerden yaralanmadan ve takılmadan selametle kurtulurlar; bunlar birinci sınıftır.

İkinci sınıf; o kancaların kendilerini yaraladığı ancak yakalayamadığı, böylece sıratı geçen müminlerdir. Bunlar, cehenneme girmeyi gerektirmeyecek kadar günahı olan müminlerdir ki ahiretteki cezaları sadece bu yaralanma olur ve sonra kurtulurlar.

Üçüncü sınıf ise kancaların kendilerini yakalayıp güçle ateşe düşürdüğü kimselerdir. Bunlar, işledikleri günahlar ve büyük günahlar sebebiyle ateşi hak etmiş müminlerdir; günahları miktarınca azap görüp sonra oradan çıkarılırlar.

Aynı şekilde münafıklar da sırat üzerinden geçerken o kancalar onları yakalayıp cehennem ateşine düşürür -Allah’a sığınırız- ve ateşin en alt tabakasında ebediyen orada kalırlar.

Kâfirlere gelince; onlar sırat üzerinden hiç geçmezler. Aksine sırat cehennemine üzerine kurulmadan önce bölük bölük ateşe sevk edilirler. Allah Teâlâ **“İnkâr edenler bölük bölük cehenneme sevk edilir”**⁽³²¹⁾ buyurmuş; Firavun hakkında da **“Kıyamet gününde kavminin önüne düşer ve onları ateşe götürür. Gidilen o yer ne kötü bir yerdir!”**⁽³²²⁾ buyurmuştur. Kâfirlerden her bir fırka; putlar, güneş veya ay gibi dünyada taptıkları şeylerin peşine

(316) Bkz. *en-Nihâye*.

(317) Hatâtîf; ucu eğri demir kanca (hattâf) kelimesinin çoğuludur. Bkz. *en-Nihâye*.

(318) Kelâlib; ucu eğri demir (küllûb) kelimesinin çoğuludur. Bkz. *en-Nihâye*.

(319) Bkz. *en-Nihâye* ve *Lisânü’l-Arab*.

(320) Bkz. *en-Nihâye*.

(321) Zümer, 71.

(322) Hûd, 98.

düşer ve mabudlarıyla birlikte ateşe varırlar. Ateş onlara bir serap gibi görünür, birbirini kırıp geçirir ve onlar da içine dökülürler -Allah bizi bundan korusun-. Daha sonra sırat cehennemine üzerine kurulur; müminler ve münafıklar yuvarıldıkları detaylara göre oradan geçerler.⁽³²³⁾

Ey Allah'ın kulları! İnsanların sırat üzerindeki hızları kendi tercihlerine veya bedensel güçlerine bağlı değildir; aksine amellerine göredir. Nitekim hadis-i şerifte “Onları amelleri yürütür”⁽³²⁴⁾ buyrulmuştur. Ameli salih ve güzel olan hızlı geçer. Onlardan kimisi göz açıp kapatıncaya kadar, kimisi şimşek gibi, kimisi rüzgâr gibi, kimisi kuş gibi, kimisi de soylu (ecâvîd)⁽³²⁵⁾ atlar ve develer gibi geçer. Kimisi koşarak geçer; hatta en sonuncuları sürünerek geçer. Ameli kötü olan ise yavaş geçer; şayet ateşi hak edenlerden ise kancalar onu yakalayıp aşağı çekebilir.⁽³²⁶⁾

3. Ey müminler, kıyamet sahnelerinden biri de müminlerden bir kısmının cennet ile cehennem arasındaki bir köprüde (kantara) bekletilmesidir. O gün, cehennemde azap görüp oradan çıkan müminler, kalplerine takılı kalan kin, haset ve düşmanlıktan kurtulmaları için cennet ile cehennem arasındaki bir köprüde tutulurlar. Kalpleri tamamen temizlenmeden cennete giremezler.

Buhârî rahimehullâh'ın “Onların göğüslerindeki kini söküp attık.”⁽³²⁷⁾ ayetinin tefsirinde Ebû Saîd el-Hudrî radiyallahu anh'tan rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Müminler ateşten kurtulunca⁽³²⁸⁾ cennet ile cehennem arasındaki bir köprüde (kantara) durdurulurlar. Dünyada aralarında geçmiş olan haksızlıklar için birbirlerinden kısas alınır. Nihayet temizlenip arındıklarında cennete girmelerine izin verilir. Muhammed'in canı elinde olan Allaha yemin ederim ki onlardan her biri, cennetteki yerini dünyadaki evinden daha iyi bilir.”⁽³²⁹⁾

(323) Bkz. Buhârî 7437, Müslim 182, Ebû Hüreyre radiyallahu anh'tan. Yine Buhârî 4581, Müslim 183, Ebû Saîd el-Hudrî radiyallahu anh'tan.

(324) Bkz. *Sahîh-i Müslim* 195, Huzeyfe radiyallahu anh'tan.

(325) Ecâvîd; soylu ve hızlı at (cevâd) kelimesinin çoğuludur. Bkz. *en-Nihâye*.

(326) Bkz. Buhârî 7437, 7439, Müslim 182, 183.

(327) Hicr, 47.

(328) Yani oradan selametle çıkarlar veya ona düşmekten kurtulurlar. Bkz. *Lisânü'l-Arab*.

(329) Buhârî 6535.

İbn Teymiyye *rahimehullâh* bu konuda şöyle demiştir: “Habis (kötü/kirli) nefisler, içinde hiçbir kötülüğün bulunmadığı tertemiz cennete girmeye layık değildir. Aksine, nefiste bir kötülük varsa arındırılır ve temizlenir ki cennette yaşamaya uygun hale gelsin.”⁽³³⁰⁾

Yüce Allah, Azim Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

4. Hamd yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Bilin ki kıyamet sahnelerinden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kıyamet günündeki şefaatlere. Bunlar, önceki hutbede zikredilen Şefaati Uzmâ (En Büyük Şefaati) dışındaki dört şefaattir:

Birincisi, müminlerin cennete girmesi için yapacağı şefaattir. Müminler cennete geldiklerinde kapılarını kapalı bulurlar. O sırada Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* cennetin kapısını çalar. Cennetin hazini (bekçisi),⁽³³¹⁾ “Sen kimsin?” diye sorar. O, “*Muhammed*” cevabını verince, bekçi “Senden önce kimseye açmamakla emrolundum” der.⁽³³²⁾ Enes bin Malik *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cennet için şefaati edecek olanların ilki benim ve peygamberler içinde tabisi (ümmeti)*⁽³³³⁾ *en çok olan benim.*”⁽³³⁴⁾ Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* cennete ilk giren kişidir ve ondan önce kimse giremez. Bunda, peygamberler arasında ilk giren olması yönüyle Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, ümmetler arasında ilk giren olması yönüyle de ümmetinin şerefi ortaya çıkmaktadır.

(330) Bkz. *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, 14/344 (kısaltılarak).

(331) Hazin; bir şeyi muhafaza eden bekçi demektir. Cennet hazininin isminin “Rıdvan” olduğu meşhur olsa da buna dair sahih bir delil yoktur; hadiste geçtiği üzere “Cennet Hazini” olarak isimlendirilmesi daha doğrudur (Muhammed bin Ali Âdem el-Etiyobî'nin bildirdiğine göre).

(332) Müslim 197, Enes bin Malik *radıyallahu anh*'tan.

(333) Tabi; insanlardan ona uyanlar demektir.

(334) Müslim 196, Ahmed b. Hanbel 3/140; Dârimî, *Mukaddime*.

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ikinci şefaati; ümmetinden kıyamet günü hesaba çekilmeyecek olanların cennete girmeleri için yapacağı şefaattir. Bunun delili, Ebû Hureyre *radıyallahu anh* tarafından rivayet edilen uzun şefaahadîsidir. O hadiste Allah Teâlâ şöyle buyurur: “**Ey Muhammed! Ümmetinden hesabı olmayanları cennet kapılarından sağ kapıdan içeri al!**”⁽³³⁵⁾

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in üçüncü şefaati; işledikleri günahlar sebebiyle ateşe girmiş mümin asilerin oradan çıkmaları için yapacağı şefaattir. Kendisinin *sallallahu aleyhi ve sellem* şu sözünü kastettiği budur: “*Her peygamberin kabul edilen bir duası vardır. Ben ise duamı ahirette ümmetime şefaah etmek için saklamak istiyorum.*”⁽³³⁶⁾ Keza şu sözü de buna delildir: “*Şefaahım, ümmetimden büyük günah sahipleri içindir.*”⁽³³⁷⁾

Dördüncü şefaah; kendisini savunduğu ve müşriklerin eziyetlerini ondan uzaklaştırdığı için amcası Ebû Tâlib'in azabının hafifletilmesi için yapacağı şefaattir. Abbâs b. Abdilmuttalib *radıyallahu anh*, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e “Amcana ne faydan dokundu? Vallahi o seni korur ve senin için öfkelenirdi” deyince, Efendimiz, “O, ateşten sığ bir yerdedir.”⁽³³⁸⁾ Eğer ben olmasaydım ateşin en alt tabakasında olurdu.”⁽³³⁹⁾ buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları! İşte bunlar kıyamet sahnelerinden dördüdür: Amel defterlerinin uçuşması, cehennemın sırtına sıratın kurulması, müminlerden bir grubun cennet ile cehennem arasındaki köprüde (kantara) durdurulması ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kıyamet günü gerçekleştireceği beş şefaah türü.⁽³⁴⁰⁾

Allah'ım! Ahirette bizi Nebi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şefaati-ne nail eyle. Allah'ım! Senden, cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Allah'ım! Bize sevgini ve bizi Sana yaklaştıracak her amelin sevgisini nasip eyle.

(335) Buhârî, 4712.

(336) Buhârî, 6304, Müslim, 198, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'tan.

(337) Tirmizî, 2435; Ebû Dâvûd, 4739; Ahmed b. Hanbel, 3/213. Elbânî, *Mişkât* 5598-5599, Enes *radıyallahu anh*'tan.

(338) İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*'de der ki: “Dahdâh; aslen yeryüzündeki sığ, topraklara kadar gelen suya denir; burada ateş için eğrileme olarak kullanılmıştır.”

(339) Buhârî 3883, Müslim 209; Ahmed b. Hanbel 1/206.

(340) Bu konudaki açıklama için bkz. İbn Kayyim, *Tehzîbü's-Sünen*, Kitâbü's-Sünne, Şefaahat Babı, 5/2269, (Riyad: Mektebetü'l-Maârif).

Allah'ım! Biz nefislerimize çokça zulmettik, günahları ise ancak Sen bağışlarsın. Katından bir mağfiret ile bizi bağışla ve bize merhamet et; şüphesiz Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edersin. Rabbimiz! Küçük-büyük, ilk-son, aleni-gizli tüm günahlarımızı bağışla.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Allah'ım! Nebimiz Muhammed'e, âline ve ashabına çokça salât ve selâm eyle.

Hutbeyi Hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 7/8 (KIYAMET GÜNÜNDEKİ ŞEFAAT TÜRRLERİ)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliği en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının, O'nun gözetlemesi altında oldu-ğunuz bilin, O'na itaat edin, asla O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefiyetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllен-direceği bir dönüş yeri kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi**

sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”⁽³⁴¹⁾ buyurmuştur.

• Ey müminler, önceki hutbelerde Ahiret Günü’ne imanın gereklerinden olan Sûr’a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi, mahşer meydanına toplanma, ceza, hesap, cennet nimetleri, cehennemin vasfı ve bazı kıyamet sahneleri gibi hususlardan bahsetmiştik. Bugün ise Allah’ın izniyle kıyamet günündeki şefaât türleri hakkında konuşacağız.

Ey Allah’ın kulları! Kıyamet gününde gerçekleşecek olaylardan biri de şefaât etmeye hak kazananların şefaâtidir. Şefaâtçiler altı sınıftır: Rasûller -ki bunların başında beş şefaâti daha önce anlatılan Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* gelir-, müminler, şehitler, küçük yaşta ölen çocuklar, melekler ve Kur’an gelir.

1. Rasûllerin, kendilerine uyan müminler için yapacağı şefaât, günahları sebebiyle ateşe girenlerin oradan çıkarılmasıyla ilgilidir. Bunun delili, Câbir *radıyallahu anhümâ*’dan rivayet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cennet ve cehennem ehli birbirinden ayrılıp cennetlikler cennete, cehennemlikler de cehenneme girince Rasûller ayağa kalkıp şefaât ederler. Allah Teâlâ, ‘Gidin, tanıdıklarınızı oradan çıkarın’* buyurur. Onlar, (ateşte) *yanmış⁽³⁴²⁾ bir halde çıkarılırlar. ‘Hayat’ denilen bir nehre bırakılırlar. Yanık izleri⁽³⁴³⁾ nehir kıyısında dökülür ve ‘teârîr⁽³⁴⁴⁾ (küçük salatalıklar) gibi bembeyaz (tertemiz) çıkarlar. Sonra Rasûller tekrar şefaât ederler. Allah, ‘Gidin, kalbinde bir kırat⁽³⁴⁵⁾ ağırlığında iman bulduğunuz kimseleri de çıkarın’* buyurur. Birçok insanı daha çıkarırlar. Sonra yine şefaât ederler. Allah, ‘Gidin, kalbinde bir hardal tanesi⁽³⁴⁶⁾ ağırlığında iman bulduğunuz kimseyi de çıkarın’ buyurur.”⁽³⁴⁷⁾

(341) Mü’minûn, 115-116.

(342) Mehuş; derinin yanıp kemğin belirmesidir. Bkz. *Lisânü ’l-Arab*.

(343) Yani yanmış kısımları.

(344) et-Teârîr, küçük salatalık fidanlarıdır. (Cennetten çıkan müminler) çabuk büyüdükleri için onlara benzetilmişlerdir; başka görüşler de vardır. Bkz. *en-Nihâye*.

(345) Kırat; bir ağırlık birimidir, günümüzde yaklaşık dört buğday tanesi ağırlığına denk gelir. Bkz. *el-Mu’cemü ’l-Vasît*.

(346) el-Hardal; otsu bir bitkidir; yiyeceklerin tatlandırılmasında kullanılan tohumları vardır, tekiline *hardale* denir. Küçüklükte darbimesel olarak kullanılır. Bkz. *el-Mu’cemü ’l-Vasît*.

(347) Buhâri 6558, Ahmed b. Hanbel 3/325, lafız Ahmed b. Hanbel’e aittir.

Rasûllerin ateşteki müminlere şefaatine bir diğer delil ise Huzeyfe *radıyallahu anh*'ın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'den naklettiği şu hadistir: “İbrahim *aleyhisselâm* kıyamet günü, ‘Ey Rabbim!’ diye nida eder. Allah Teâlâ, ‘Buyur ey kulum!’ buyurur. İbrahim, ‘Rabbim, çocuklarımı (ümmetimi) yaktın’ der. Bunun üzerine Allah, ‘Kalbinde bir zerre veya arpa ağırlığında iman olanları ateşten çıkarın’ buyurur.”⁽³⁴⁸⁾

2. Ey Allah'ın kulları! Kıyamet günündeki ikinci şefaât türü, cennetteki müminlerin, ateşte olan mümin kardeşlerinin oradan çıkmaları için yapacakları şefaattir. Bunun delili, Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: “...Müminler ateşten kurtulunca, canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki hiçbiriniz dünyada bir hakkı almak için Allah'a müminlerin kıyamet günü ateşteki kardeşleri için yalvardığı kadar şiddetli yalvaramaz. ‘Ey Rabbimiz! Onlar bizimle beraber oruç tutuyor, namaz kılıyor ve haccediyorlardı’ derler. Onlara, ‘Tanıdıklarınızı oradan çıkarın’ denilir. Onların (cennetlik müminlerin) bedenleri ateşe haram kılınır;⁽³⁴⁹⁾ böylece ateşin baldırlara veya dizlere kadar yakaladığı birçok insanı çıkarırlar. Sonra, ‘Rabbimiz! Emrettiğin kimselerden orada kimse kalmadı’ derler. Allah, ‘Geri dönün, kalbinde bir dinar ağırlığında hayır bulduğunuzu çıkarın’ buyurur. Birçok insanı çıkarırlar. Yine, ‘Rabbimiz! Emrettiklerinden kimseyi bırakmadık’ derler. Allah, ‘Geri dönün, kalbinde yarım dinar ağırlığında hayır bulduğunuzu çıkarın’ buyurur. Yine birçok insanı çıkarırlar ve ‘Rabbimiz! Emrettiklerinden kimseyi bırakmadık’ derler. Allah, ‘Geri dönün, kalbinde zerre ağırlığında hayır bulduğunuzu çıkarın’ buyurur. Yine birçok insanı çıkarırlar ve ‘Rabbimiz! Orada artık hiçbir hayır (sahibi) bırakmadık’ derler.” Ebû Saîd el-Hudrî derdi ki: “Eğer bu hadis konusunda beni tasdik etmezseniz, dilerseniz şu ayeti okuyun: ‘Şüphesiz Allah zerre kadar zulmetmez. Eğer bir iyilik olursa onu kat kat artırır ve kendi katından büyük bir mükâfat verir.’”⁽³⁵⁰⁾

(348) İbn Hibbân 7378. Şeyh Şuayb el-Arnaût tahkikinde, “İsnadı Buhârî ve Müslim’in şartı üzere sahihtir” demiştir.

(349) Yani cennet ehli olan müminlerin bedenleri ateşe haram kılınır; böylece mümin kardeşlerini oradan çıkarmak için ateşe girdiklerinde ateşin harareti onlara eziyet vermez.

(350) (Nisâ, 40). Buhârî 7439, Müslim 183; lafız Müslim’e aittir.

3. Ey Allah'ın kulları! Kıyamet günündeki üçüncü şefaât türü, meleklerin günahkâr müminlerin ateşten çıkması için yapacakları şefaattir. Bundan sonra Allah Teâlâ, kimseden bir şefaât olmaksızın, kendi keremiyle bir topluluğu daha ateşten çıkaracaktır. Bunun delili Allah *azze ve celle*'nin şu buyruğudur: **“Melekler şefaât etti, peygamberler şefaât etti, müminler şefaât etti; geriye sadece Erhamürrahimin (merhametlilerin en merhametlisi) kaldı** -bir lafızda, **‘Geriye Benim şefaâtım kaldı’** buyurur. - **Sonra ateşten bir avuç avuçlar ve hiçbir hayır işlememiş, kömüre (humem)⁽³⁵¹⁾ dönmüş bir topluluğu oradan çıkarır. Onları cennetin girişindeki ‘Hayat Nehri’ denilen bir nehre bırakır. Selin getirdiği çer çöp (hamîlü’s-seyl)⁽³⁵²⁾ arasındaki tohumun (hibbe)⁽³⁵³⁾ yeşermesi gibi oradan çıkarlar.”⁽³⁵⁴⁾**

Câbir *radiyallahu anhumâ*’dan rivayet edilen hadiste ise Allah *azze ve celle*’nin şöyle buyurduğu geçer: *“Allah, ‘Şimdi Ben kendi ilmim ve rahmetimle çıkarıyorum’ buyurur. Onların (diğer şefaâtçilerin) çıkardıklarının kat kat fazlasını çıkarır. Boyunlarına ‘Allah azze ve celle’nin azatlıları’ yazılır, sonra cennete girerler ve orada ‘Cehennemlikler’ diye isimlendirilirler.”⁽³⁵⁵⁾*

4. Ey Allah'ın kulları! Dördüncü şefaât türü, şehitlerin, mümin kardeşlerine yapacakları şefaattir. Delili, Mikdâm b. Ma’dikerib *radiyallahu anh*’ın rivayet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Şehidin Allah katında altı özelliği vardır: Kanının ilk damlası damladığında⁽³⁵⁶⁾ başışlanır, cennetteki makamını görür, kabir azabından korunur, en büyük dehşetten emin olur, başına vakar tacı giydirilir ki o tacın tek bir yakutu dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır, yetmiş iki huri ile evlendirilir ve akrabalarından yetmiş kişiye şefaâtçi kınılır.”⁽³⁵⁷⁾*

(351) Humem; kömürleşmiş odun/kömür demektir, tekili humemedir. Bkz. *Lisânü'l-Arab*.

(352) Hamîlü’s-seyl; selin sürüklediği çamur ve birikintidir. Bkz. *en-Nihâye*.

(353) el-Hibbe (h harfinin kesresiyle); sebze tohumları ve reyhan tohumlarıdır. Fethalı olan “el-Habbe” ise buğday, arpa ve benzerleridir. Bkz. *en-Nihâye*.

(354) Buhârî 7439, Müslim 183, Ebû Saîd’den rivayet etmişlerdir, lafız Müslim’e aittir; parantez içindeki ifade ise Buhârî’nin lafzıdır.

(355) Ahmed b. Hanbel 3/325. *el-Müsned* muhakkikleri bunu tashih etmiş ve “İsnadı Müslim’in şartı üzere sahihtir” demişlerdir.

(356) Yani kanının ilk fişkırmasında.

(357) Tirmizî 1663, İbn Mâce 2799, Ahmed b. Hanbel 4/131. Elbânî, *el-Cenâiz* (s. 50, h. 1412 baskısı) eserinde *sahih* kabul etmiştir.

5. Ey Allah'ın kulları! Beşinci şefaât türü, "Efrât"ın, ebeveynlerine şefaattir. "Ferat," bülüğa ermeden vefat eden çocuktur. Delili, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Müslüman bir anne ve babanın bülüğa (hins)⁽³⁵⁸⁾ ermemiş üç çocuğu vefat ederse, Allah onlara olan merhameti sebebiyle anne-babayı cennete sokar. Çocuklara 'Cennete girin' denilir, onlar 'Annelerimiz ve babalarımız girmedikçe girmeyiz' derler. Bunun üzerine 'Siz de anneleriniz ve babalarınız da cennete girin' denilir."⁽³⁵⁹⁾

6. Ey Allah'ın kulları; altıncı şefaât türü, Kur'an'ın müminlere şefaattir. Delili, Ebû Ümâme el-Bâhilî *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: "Kur'an okuyun! Çünkü o, kıyamet günü kendisini okuyanlara şefaâtçi olarak gelir. İki çiçek olan Bakara ve Âl-i İmrân surelerini okuyun. Çünkü onlar kıyamet günü sanki iki bulut veya iki gölgelik⁽³⁶⁰⁾ yahut (gökyüzünde) kanatlarını germiş⁽³⁶¹⁾ iki kuş sürüsü gibi gelirler ve kendilerini okuyanları savunurlar."⁽³⁶²⁾

- Ey Allah'ın kulları; işte bunlar kıyamet günündeki altı çeşit şefaattir. Ateşe girmiş olan müminler oradan çıkmak için, girmemiş olanlar ise cennete girmek için bunlardan istifade ederler.

- Yüce Allah, Azim Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi, ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Bilin

(358) Hins; bülüğ çağı demektir.

(359) Nesâî 1875, Ahmed b. Hanbel 2/510. Elbânî, *Sahîhu'l-Câmi'* (5780) eserinde *sahih* kabul etmiştir.

(360) el-Gamâme; bilinen buluttur. "el-Gıyâye" ise insanın başı üzerinde gölge yapan her şeydir. Bkz. *en-Nihâye*.

(361) Firkân; yani iki parça. "Savâf," *sâffeh* kelimesinin çoğuludur, yani uçarken kanatlarını açıp süzülenler demektir. Bkz. *el-Mu'cemü'l-Vasît*.

(362) Müslim 804, Ahmed b. Hanbel 5/249.

ki zikredilen bu şefaatlere herkes nail olamaz. Ancak kendisinde şefaatin iki şartı gerçekleşen kimse için Allah şefaati kabul eder; bu şartlar yoksa şefaattir de yoktur. Bu tür şefaate “şefaati-i müsbete” (gerçekleşmesi sabit olan şefaati) denir. Şefaatin iki şartı şunlardır:

Birinci Şart: Allah’ın, şefaati edecek olana, şefaati etmesi için izin vermesidir. Bu şartın delili Allah Teâlâ’nın **“O’nun izni olmadan katında kim şefaati edebilir?”**⁽³⁶³⁾ ve **“O’nun katında, kendisine izin verilen kimseden başkasının şefaati fayda vermez”**⁽³⁶⁴⁾ buyruklarıdır.⁽³⁶⁵⁾

İkinci Şart: Allah’ın, kendisine şefaati edilecek olandan razı olmasıdır. Bu şartın delili Allah Teâlâ’nın **“Onlar, Allah’ın razı olduğundan başkasına şefaati edemezler”**⁽³⁶⁶⁾ ve **“O gün, Rahmân’ın izin verdiği ve sözünden razı olduğu kimseden başkasının şefaati fayda vermez”**⁽³⁶⁷⁾ buyruklarıdır.

Allah Teâlâ bu iki şartı şu ayette bir araya getirmiştir: **“Göklerde nice melekler vardır ki onların şefaati, Allah’ın dilediği ve razı olduğu kimse için izin vermesinden sonra olması müstesna, hiçbir fayda vermez.”**⁽³⁶⁸⁾

Şefaatin ancak kendisinden razı olunan kimse hakkında olacağına dair delillerden biri de şudur: İbrahim *aleyhisselâm*, babası Âzer için şefaati etmek isteyecek fakat babası müşriklerden olduğu için Allah onun şefaatinin kabul etmeyecektir. Oysa şefaati etmek isteyen kişi, Halîlürrahmân olan İbrahim *aleyhisselâm*’dır.

Ey müminler topluluğu! Bil ki Allah’ın bir kuldan razı olması, ancak namaz, dua, kurban ve adak gibi tüm ibadetleri sadece O’na tahsis ederek tevhide gerçekleştirmekle mümkündür. Nitekim Ebû Hureyre *radıyallahu anh*, “Kıyamet günü senin şefaatinle insanların en çok mesut olanı kimdir?” diye sorduğunda, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kıyamet günü şefaatiyle insanların en mesut olanı, kalbinden veya nefsinden ihlasla ‘Lâ ilâhe**

(363) Bakara, 255.

(364) Sebe, 23.

(365) Kur’an-ı Kerim, yirmi bir yerde kıyamet günü şefaatin ancak Allah *subhânehu ve teâlâ*’nın izniyle gerçekleşeceğini açıkça belirtmiştir. Bkz. *el-Mu’cemü’l-Müfreh li Elfâzi’l-Kur’âni’l-Kerîm*, “ş-f-” maddesi.

(366) Enbiyâ, 28.

(367) Tâhâ, 109.

(368) Necm, 26.

illallâh' diyen kimsedir.”⁽³⁶⁹⁾ Başka bir hadiste “...Ben duamı kıyamet günü ümmetime şefa'at etmek için sakladım. Bu şefa'atim, inşallah ümmetimden Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölenlere ulaşacaktır.”⁽³⁷⁰⁾ buyurmuştur.

Bu ve benzeri hadisler, kıyamet günü şefa'atçilerin şefa'atıyla mesut olmak isteyen kimse için, dua ve diğer tüm ibadetleri ihlasla Allah'a tahsis etmenin şart olduğunu göstermektedir. Şirk koşan, mahlûkata dua eden, onlar adına kurban kesen veya adakta bulunan kimseye ise ne kadar çabalarsa çabalasın hiç kimse şefa'at edemez. Birisi onun için şefa'at etse bile, şefa'at eden Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dahi olsa bu şefa'at kabul edilmez. Çünkü şirk, şefa'atin kabulüne engel olan bir durumdur.

- Allah'ım, ahirette bizi şefa'atçilerin şefa'atıyla rızıklandır. Allah'ım, Senden, cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Allah'ım, bize Senin sevgini ve bizi Sana yaklaştıracak her amelin sevgisini nasip eyle. Allah'ım, biz kendimize çokça zulmettik; günahları Senden başkası bağışlayamaz. Kendi katından bir mağfiretle bizi bağışla ve bize merhamet et; şüphesiz Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edensin.

Rabbimiz! Küçük-büyük, ilk-son, açık-gizli bütün günahlarımızı bağışla.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Allah'ım! Nebimiz Muhammed'e, âline ve ashabına çokça salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

(369) Buhârî 99, Ahmed b. Hanbel 2/373, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan.

(370) Tirmizî 3602, “hasen-sahih” kaydıyla.

AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE – BÖLÜM 8/8 (KABİR FİTNESİ, AZABI VE NİMETİNE İMAN)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının, O'nun gözetlemesi altında olduğu-nuzu bilin, O'na itaat edin, asla O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah, şeriatında hakîmdir, takdirinde hakîmdir, cezalandırmasında hakîmdir. Allah Teâlâ'nın hikmetinden biri de bu mahlûkat için, Rasûllerinin lisanıyla kendilerine yüklediği mükellefiyetlerden dolayı onları cezalandıracağı veya ödüllendi-receği bir dönüş yeri var etmiş olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi**

sandınız? Mutlak hâkim olan hak Allah yücedir.”⁽³⁷¹⁾ buyurmuştur.

Ey müminler! Önceki yedi hutbede Ahiret Günü’ne imanın gereklerinden olan Sûr’a üfürülmesi, kıyamet dehşetleri, mahlûkatın diriltilmesi, mahşer meydanına toplanma, ceza, hesap, cennet nimetleri, cehennemnin vasfı, bazı kıyamet sahneleri ve şefaath türleri gibi hususlardan bahsetmiştik. Bu hutbede ise Allah’ın izniyle yine Ahiret Günü’ne iman kapsamında olan kabir fitnessi, azabı ve nimeti hakkında konuşacağız.

• Ey Allah’ın kulları! Fitne; sorgu ve imtihan demektir. Kabir fitnessinden maksat ise kişinin defnedildikten sonra Rabbi, dini ve peygamberi hakkında sorguya çekilmesidir. Şayet cenaze salih ise Allah sorgu anında onu sabit kılar ve doğru cevabı vermeye muvaffak eder. Şayet kötü ise cevaba muvaffak olamaz ve azap görür; Allah’a sığınırız.

Ölünün kabrinde sorguya çekileceğine dair üç hadis varit olmuştur:

• **Birincisi:** Buhârî’nin Katâde kanalıyla Enes b. Malik *radiyallahu anh*’tan rivayet ettiği hadistir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kul kabrine konulup arkadaşları yanından ayrıldığında -ki o, onların nalınlarının sesini işitir- ona iki melek gelir. Onu oturtup, ‘Şu adam (Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem) hakkında ne diyordun?’ derler. Mümin olan, ‘Onun Allah’ın kulu ve Rasûlü olduğuna şehadet ederim’ der. Ona, ‘Ateşteki yerine bak! Allah orayı senin için cennetteki bir makamla değiştirdi’ denilir. O, her iki makamı da görür. Münafık ve kâfire ise, ‘Şu adam hakkında ne diyordun?’ denilir. O, ‘Bilmiyorum, insanların söylediğini söylüyordum’ der. Ona, ‘(Gerçeği) ne bildin ne de (bilenlere) uydun’ denilir. Demir gürzlerle öyle bir darbe vurulur ki insanlar ve cinler (sekaleyn)⁽³⁷²⁾ hariç çevresindeki her varlığın⁽³⁷³⁾ işiteceği bir çığlık atar.*”⁽³⁷⁴⁾

• **İkincisi:** Berâ b. Âzib *radiyallahu anh*’ın rivayet ettiği hadistir. İki melek, definden sonra mümin ölüye gelip onu oturturlar ve “Rabbin kim?” derler.

(371) Mü’minûn, 115-116.

(372) Sekaleyn; insanlar ve cinler demektir. İbn Hacer, hadis şerhinde şöyle der: “Çünkü onlar yeryüzü üzerinde birer ağırlık (sıkl) gibidirler.”

(373) İbn Hacer’in *el-Feth*’teki sözünden anlaşıldığına göre, “çevresindeki her varlık” (men yelihi) ifadesinden maksat hayvanlardır. Nitekim Bezzâr’ın Ebû Hüreyre’den rivayet ettiği hadiste “*İnsan ve cinler hariç her canlı (dâbbe) onu işitir*” buyurulmuştur.

(374) Buhârî 1374.

O, “Rabbim Allah” der. “Dinin ne?” derler. O, “Dinim İslam” der. “Size gönderilen şu adam kimdir?” derler. O, “O, Allah’ın Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’dir” der. “Bilgin nedir?” diye sorarlar. O, “Allah’ın kitabını okudum, ona iman ettim ve tasdik ettim” der. Gökten bir münadi, “Kulum doğru söyledi. Ona cennetten bir yer döşeyin,⁽³⁷⁵⁾ ona cennet elbiseleri giydirin ve ona cennete açılan bir kapı açın” diye seslenir. Ona cennetin huzur veren esintisi⁽³⁷⁶⁾ ve kokusu gelir; kabri göz alabildiğine genişletilir. Yanına güzel yüzlü, güzel elbiseli ve güzel kokulu bir adam gelir ve “Seni sevindirecek şeyle müjdelen! Bu, sana va’dedilen gündür” der. Ölü, “Sen kimsin? Yüzün hayır getiren bir yüz” der. O, “Ben senin salih amelinim” der. Bunun üzerine ölü, “Rabbim! Kıyameti kopar ki aileme ve malıma döneyim” der.

Sonra kâfirden bahseder: İki melek gelip onu oturturlar ve “Rabbin kim?” derler. O, “Hıh, hıh, bilmiyorum” der. “Dinin ne?” derler. O, “Hıh, hıh, bilmiyorum” der. “Size gönderilen şu adam hakkında ne dersin?” derler. O, “Hıh, hıh, bilmiyorum” der. Gökten bir münadi, “Yalan söyledi! Ona ateşten bir yer döşeyin ve ona cehenneme açılan bir kapı açın” diye seslenir. Ona cehennemin sıcağı ve kavurucu rüzgârı gelir. Kabri, kaburga kemikleri birbirine geçecek kadar daraltılır. Yanına çirkin yüzlü, çirkin elbiseli ve pis kokulu bir adam gelir ve “Seni üzecek şeyle müjdelen! Bu, sana va’dedilen gündür” der. O “Sen kimsin? Yüzün şer getiren bir yüz” der. O, “Ben senin habis amelinim” der. Bunun üzerine ölü, “Rabbim! Kıyameti koparma” der.⁽³⁷⁷⁾

• Ey Allah’ın kulları! Ölünün kabrinde sorguya çekileceğine dair üçüncü delil, Buhârî’nin *Sahîh*’inde Esmâ bnt. Ebî Bekir’den, onun da kız kardeşi Âişe *radiyallahu anha*’dan naklettiği şu hadistir: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “...*Bana vahyolundu ki sizler kabirlerde Deccal fitnesine benzer veya ona yakın bir fitneyle imtihan edileceksiniz. Birinize (melekler tarafından) gelinir ve ‘Şu adam; Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem hakkında ne bili-*

(375) Yani ona cennetten bir yaygı (yatak) yapın.

(376) Ali el-Kârî, *Mirkâtü’l-mefâtih*’te şöyle der: “Min ravhîhâ; yani onun huzur ve esintisinden bir parça. ‘Ravh’ (r harfinin fethasıyla); rahatlık ve rüzgârın tatlı esintisi demektir.”

(377) İmam Ahmed, *Müsned* 4/287, Ebû Dâvud 4753. *Müsned* muhakkikleri isnadının sahih olduğunu ve ravilerinin *Sahîh* ravileri olduğunu belirtmişlerdir. Elbânî de *Sahîhu’l-Câmi*’ (1676) ve *Mişkâtü’l-mefâtih* (1630)’de hadisi *sahih* kabul etmiştir.

yorsun?’ denilir. Mümin veya yakîn sahibi olan kimse, ‘O, Allah’ın Rasûlü Muhammed’dir; bize apaçık deliller ve hidayetle geldi, biz de onun davetine icabet ettik, iman ettik ve ona tabi olduk’ der. Bunun üzerine ona, ‘Huzur içinde uyu; senin gerçekten yakîn sahibi olduğunu zaten biliyorduk’ denilir. Münafık veya şüpheli kimse ise, ‘Bilmiyorum, insanların bir şeyler söylediğini duydum ve ben de aynısını söyledim’ der.”⁽³⁷⁸⁾

Bu üç hadis, ölünün kabrinde sorgulanacağına delalet eder. Mümin olanı Allah sorgu anında sabit kılar ve doğru cevaba muvaffak eder. Nitekim Allah Teâlâ **“Allah, iman edenleri dünya hayatında da ahirette de kelime-i tayyibe/sağlam söz ile sabit kılar.”**⁽³⁷⁹⁾ buyurmuştur. Kâfir ve münafık ise cevap veremezler; Allah da onlara hak ettikleri şekilde muamele eder.

• Ey müminler topluluğu! Ahiret Günü’ne iman kapsamında olan ikinci husus, kabir azabı ve nimetidir. Bunun delili Zeyd b. Sâbit *radıyallahu anh*’ın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’den rivayet ettiği şu hadistir: *“Eğer birbirinizi defnetmekten vazgeçmenizden korkmasaydım, işitmekte olduğum kabir azabını size de işittirmesi için Allah’a dua ederdim.”* Sonra yüzünü onlara dönerek şöyle buyurdu: *“Ateş azabından Allah’a sığın!”* Sahabîler, *“Ateş azabından Allah’a sığınırız”* dediler. Buyurdu ki: *“Kabir azabından Allah’a sığın!”* Onlar, *“Kabir azabından Allah’a sığınırız”* dediler. Buyurdu ki: *“Fitnelerin açığından da gizlisinden de Allah’a sığın!”* Onlar, *“Fitnelerin açığından da gizlisinden de Allah’a sığınırız”* dediler. Buyurdu ki: *“Deccal fitnesinden Allah’a sığın!”* Onlar, *“Deccal fitnesinden Allah’a sığınırız”* dediler.”⁽³⁸⁰⁾

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Biriniz teşehhüdü bitirdiğinde şu dört şeyden Allah’a sığınsın: Allah’ım! Cehennem azabından, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden, Mesih Deccal’in fitnesinin şerrinden Sana sığınırım.”*⁽³⁸¹⁾

• Ey Allah’ın kulları! Kabir azabı iki sınıf insan içindir: Müminlerin asileri ve kâfirler. Birincisinin delili İbn Abbâs *radıyallahu anhümâ*’nın rivayet ettiği

(378) Buhârî 1053. Hadisteki iki lafız arasındaki şüphe (Deccal fitnesine benzer veya yakın ifadesi) râvi Hişâm b. Urve’den kaynaklanmaktadır.

(379) İbrâhîm, 27.

(380) Müslim 2867.

(381) Buhârî 1377, Müslim 588; lafız Müslim’e aittir.

şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* iki kabrin yanından geçti ve şöyle buyurdu: “Şüphesiz bu ikisi azap görüyorlar. Azap görmeleri de (kendi nazarlarında) büyük bir şey yüzünden değil. Onlardan biri koğuculuk yapar, diğeri ise idrarından sakınmazdı.”⁽³⁸²⁾ ⁽³⁸³⁾ Koğuculuk büyük günahlardandır. Aynı şekilde idrardan sakınmamak da böyledir; bunları işleyenler, arınmaları için günahları miktarınca kabirde azap görmeyi hak ederler. Bunların dışındaki günahlar için de -kabir bir ceza yeri olduğu için- kişi, kabrinde günahı nispetinde azap görür.

• Kâfirlerin kabir azabı göreceğine dair delil ise Allah Teâlâ'nın şu buyruğudur: “Zalimleri ölüm şiddeti içindeyken bir görsen! Melekler ellerini uzatmış, ‘Haydi, canlarınızı çıkarın! Allah’a karşı gerçek olmayanı söylemenizden ve O’nun ayetlerine karşı kibirlenmenizden dolayı bugün aşağılayıcı azapla cezalandırılacaksınız’ derler.”⁽³⁸⁴⁾ Buradaki “bugün cezalandırılacaksınız” ifadesi, azabın derhal başlayacağına delildir.

Firavun ailesi hakkında ise “Sabah akşam ateşe arz olunurlar. Kıyamet koptuğu gün de ‘Firavun ailesini azabın en şiddetlisine sokun!’ (denilir)”⁽³⁸⁵⁾ buyrulmuştur. Buradaki “sabah akşam” ifadesi kıyametten öncedir. Zira ayetin devamında “Kıyamet koptuğu gün” diyerek kıyametten önceki azap ile kıyamet vaktindeki azabı birbirinden ayırmıştır.

• Ey Allah'ın kulları! Kabir nimeti ise sadık müminler içindir. Allah Teâlâ “Şüphesiz ‘Rabbimiz Allah’tır’ deyip sonra dosdoğru olanların üzerine melekler iner ve onlara, ‘Korkmayın, üzülmeyin ve size va’dedilen cennetle sevinin!’ derler”⁽³⁸⁶⁾ buyurmuştur. Ayette meleklerin lisaniyla “cennetle sevinin” denilmesi, vefat ve ruhun çıkışı esnasındadır. Ruhun çıkışı sırasındaki bu müjde, nimetin bir parçasıdır ve buna şahittir.

Kur’anda kabir nimetine dair diğer deliller ise şöyledir: “Hele can boğaza dayandığı zaman, o vakit siz (ölmek üzere olana) bakıp durursunuz. Biz ona sizden daha yakınız ama siz görmezsiniz. Eğer ceza görmeyecek

(382) Yani idrarı ile kendisi arasında bir engel (siper) bırakmaz, böylece elbisesine necaset bulaşır.

(383) Buhârî 216, Müslim 292; lafız Müslim’e aittir.

(384) En’âm, 93.

(385) Mü’min, 46.

(386) Fussilet, 30.

(hesaba çekilmeyecek) **iseniz ve eğer doğru söylüyorsanız o canı geri çevirsenize! Fakat eğer o (ölen kişi), Allah'a yakın kılınmışlardan ise, ona huzur (ravh),⁽³⁸⁷⁾ güzel rızık (reyhan) ve nimet cenneti vardır.”⁽³⁸⁸⁾** Buradaki ravh, reyhan ve nimet cenneti müjdesinin ruh boğaza geldiğinde verilmesi, insanın ölüm anıyla birlikte nimetle karşılaşmaya başlayacağını gösterir ki bu, kabir nimetinin başlangıcıdır.

Yine bir ayette “**Muttakileri Allah böyle mükâfatlandırır; onlar meleklerin tertemiz olarak canlarını aldığı kimselerdir. Melekler onlara, ‘Selam size! Yaptıklarınıza karşılık cennete girin’ derler**”⁽³⁸⁹⁾ buyrulmuştur. Burada meleklerin müminlerin canını alırken “**cennete girin**” demeleri kabir nimetine delildir.

- Müminin ruhu çıkmadan hemen önce nimetle müjdeleneceğine dair bir diğer delil de Allah Teâlâ'nın şu buyruğudur: “**Ey huzura kavuşmuş nefis! Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön. (Salih) kullarının arasına katıl ve cennetime gir.**”⁽³⁹⁰⁾

- Ey Allah'ın kulları! Sünnet de müminin ruhu çıkmadan önce nimetle müjdeleneceğine delalet etmiştir. Nitekim yukarıda geçen Berâ b. Âzib hadisinde, mümin, kabirdeki sorulara cevap verdikten sonra meleklerin ona şöyle dediği nakledilir: “*Ey tayyibe (temiz/hoş) nefis! Allah'tan bir mağfiret ve rızaya doğru çık!*” Bunun üzerine ruh sevinir ve kolaylıkla dışarı çıkar. Hadisin devamında şöyle buyrulur: “*Sonra gökten bir münadi şöyle seslenir: ‘Kulum doğru söyledi. Ona cennetten bir yer döşeyin, ona cennet elbiseleri giydirin ve ona cennete açılan bir kapı açın.’ Bunun üzerine ona cennetin esintisi ve kokusu gelir; kabri göz alabildiğine genişletilir. Yanına güzel yüzlü, güzel elbiseli ve güzel kokulu bir adam gelir ve ‘Seni sevindirecek şeyle müjdelene! Bu, sana va'dedilen gündür’ der. Ölü, ‘Sen kimsin? Yüzün hayır getiren bir yüz’ der. O, ‘Ben senin salih amelinim’ der. Bunun üzerine ölü, ‘Rabbim! Kıyameti kopar ki aileme ve malıma döneyim’ der.*”⁽³⁹¹⁾

(387) Ravh; rahatlık demektir. Yukarıdaki ayetlerin tefsiri için ayrıca bkz. *Tefsîru İbn Kesîr*.

(388) Vâkıa, 83-89.

(389) Nahl, 31-32.

(390) Fecr, 27-30.

(391) İmam Ahmed, *Müsned* 4/287; Ebû Dâvud 4753. *Müsned* muhakkikleri isnadının *sahih* olduğunu ve ravilerinin *Sahih* ravileri olduğunu belirtmişlerdir. Elbânî de *Sahîhu'l-Câmi'* (1676) ve *Mişkâtü'l-mefâtiḥ* (1630) eserlerinde hadise *sahih* demiştir.

• Ey Allah'ın kulları! İşte bunlar kabir fitnesinin, azabının ve nimetinin hak olduğuna dair Kitap ve Sünnet'ten katî delillerdir. Bunlara ancak hak yoldan sapanlar karşı çıkar.

• Yüce Allah, Azim Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahattan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun. Bilin ki Ahiret Günü'ne imanın⁽³⁹²⁾ pek çok semeresi vardır; bunların en önemlileri şunlardır:

• **Birincisi:** O günün sevabını umarak ibadetlere rağbet etmek ve onlara sarılma hususunda hırslı olmak.

• **İkincisi:** O günün azabından korkarak günah işlemekten sakınmak (dehşet ve korku duymak).

• **Üçüncüsü:** Müminin, dünyanın geçici zevklerinden mahrum kaldığında, ahiretin nimet ve sevabını umarak teselli bulması.

• **Dördüncüsü:** Allah Teâlâ'nın adaletini kavramak; zira O, kullarına, amellerinin karşılığını tam olarak verecektir; hayra hayır, şerre şer.

• **Beşincisi:** Allah Teâlâ'nın hikmetini bilmek; çünkü O, kullarını boş yere yaratmamış, aksine onları ibadet etmek, emirlerini tutup yasaklarından kaçınmak gibi yüce bir hikmet için yaratmıştır. Sonra da ahirette onları bunlardan hesaba çekecektir.

Allah'ım! Kabir azabından, cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden ve Mesih Deccal'in fitnesinden Sana sığınırız. Allah'ım! Senden, cenneti ve ona yaklaştıracak söz ve ameli isteriz. Ateşten ve ona yaklaştıracak söz ve amelden de Sana sığınırız. Allah'ım, bize Senin sevgini ve bizi Sana yaklaştıracak her amelin sevgisini nasip eyle.

(392) Bu bölümün büyük bir kısmı İbn Useymin'in *Şerhu Selâseti'l-Usûl* (s. 105) adlı eserinden istifade edilerek hazırlanmıştır.

Allah'ım, biz kendimize çokça zulmettik; günahları Senden başkası bağışlayamaz. Kendi katından bir mağfiretle bizi bağışla ve bize merhamet et; şüphesiz Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edensin.

Rabbimiz! Küçük-büyük, ilk-son, açık-gizli bütün günahlarımızı bağışla.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Allah'ım! Nebimiz Muhammed'e, âline ve ashabına çokça salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

H- HAYRIYLA VE ŞERRİYLE KADERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER

KADERE İMANIN MANASI HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Hamd, yaratıp düzene koyan, takdir edip hidayet veren en yüce ve en üstün Allah'adır. Şehadet ederim ki bir ve tek olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Ahirette de dünyada da hamd O'nadır. Yine şehadet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Rasûlüdür. O, risaleti tebliğ etmiş, emaneti eda etmiş, ümmete nasihatte bulunmuş ve gamı, kederi dağıtmıştır. Allah'ın salâtı ve çokça selamı onun, ailesinin, ashabının ve onların yolunda gidip izlerini takip edenlerin üzerine olsun.

İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İtaatleri işlemede, masiyetleri ve kötülükleri terk etmede sabırlı olun. Bilin ki kadere iman, ancak gerçekleştirilmesiyle imanın tamamlanacağı ve sahih olacağı rükünlerden biridir. Kader; Allah Teâlâ'nın, ilminin önceliğine ve hikmetinin gereğine göre varlıkları takdir etmesidir.

1. Ey Allah'ın kulları, kadere iman dört rükün üzerine kuruludur: İlim, Yazma, Meşiet (Dileme) ve Yaratma.

İlim: Allah Teâlâ'nın her şeyi genel ve detaylı olarak, ezeli⁽³⁹³⁾ ve ebedî olarak bildiğine iman etmektir. Bu, ister O'nun kendi fiilleriyle -hayat verme, öldürme ve yağmur indirme gibi- ilgili olsun, isterse kullarının fiilleri ve sözleriyle ilgili olsun; hepsi Allah *azze ve celle* katında malumdur. Bunun delili Allah Teâlâ'nın **"Allah her şeyi hakkıyla bilendir"**⁽³⁹⁴⁾ ve **"Gaybın anahtarları O'nun katındadır, onları O'ndan başkası bilemez. O, karada ve denizde**

(393) Ezel; kıdem (öncesizlik) demektir. Bkz. *Lisânü'l-Arab*.

(394) Bakara, 282.

olanı bilir. Bir yaprak düşmez ki O onu bilmesin. Yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru her şey apaçık bir kitaptadır.”⁽³⁹⁵⁾ buyruklarıdır.

2. Ey müminler topluluğu, kadere imanının ikinci rüknü, Yazma’ya iman etmektir; yani Allah’ın, kıyamet saatine kadar her şeyin miktarını Levh-i Mahfûz’da yazdığına iman etmektir. Bunu gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce yazmıştır. Yazma’nın delili, Allah Teâlâ’nın **“De ki: Allah’ın bizim için yazdığından başkası bize asla isabet etmez.”**⁽³⁹⁶⁾ ve **“Yeryüzünde veya kendi nefislerinizde isabet eden hiçbir musibet yoktur ki Biz onu yaratmadan önce bir kitapta olmasın.”**⁽³⁹⁷⁾ buyruklarıdır; yani, Biz mahlûkatı yaratmadan önce, demektir.

Abdullah b. Amr b. el-Âs *radiyallahu anhuma* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i şöyle buyururken işittim: **“Allah, mahlûkatın takdirlerini gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce yazmıştır.”**⁽³⁹⁸⁾

Ubâde b. es-Sâmit *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Allah’ın ilk yarattığı şey kalemdir. Ona ‘Yaz!’ dedi. Kalem ‘Rabbim, ne yazayım?’ dedi. O da ‘Kıyamet kopuncaya kadar her şeyin takdirini yaz!’ buyurdu.”** Sonra Ubâde, oğluna şöyle dedi: **“Ey oğlum, kim bunun dışındaki bir inanç üzere ölürse benden değildir.”**⁽³⁹⁹⁾

3. Ey Müslümanlar, kadere imanının üçüncü rüknü Meşiet’tir. Manası; bu evrende olan ve meydana gelen her şeyin ancak Allah Teâlâ’nın dilemesiyle, yani O’nun kevnî izniyle olduğuna iman etmektir. Bu, ister hayat verme, öldürme ve evrenin işlerini çekip çevirme gibi O’nun kendi fiilleriyle ilgili olsun; isterse mahlûkatın fiillerinden olan gitmek, gelmek, yapmak, terk etmek, itaat ve masiyet gibi kulların saymakla bitmeyecek fiilleriyle ilgili olsun, fark etmez, hep aynıdır. Allah Teâlâ kendi fiilleriyle ilgili olarak **“Rabbim, dilediğini yaratır ve seçer”**⁽⁴⁰⁰⁾ ve **“Allah, dilediğini yapar”**⁽⁴⁰¹⁾ buyurmuştur.

(395) En’âm, 59.

(396) Tevbe, 51.

(397) Hadîd, 22.

(398) Müslim 2653.

(399) Ebû Dâvud 4700, Tirmizî 3319; lafız Ebû Dâvud’a aittir.

(400) Kasas, 68.

(401) İbrâhîm, 27.

Mahlûkatın fiilleriyle ilgili olarak ise **“Eğer Allah dileseydi, onları size musallat ederdi de sizinle savaşırlardı”**⁽⁴⁰²⁾ buyurmuştur. Kulun fiili olan savaşmak, ancak O’nun dilemesiyle, yani kevnî izniyle meydana gelir. Yine **“Rabbin dileseydi onu yapmazlardı; öyleyse onları ve uydurdıkları şeyleri bırak”**⁽⁴⁰³⁾ ve **“Eğer Allah dileseydi ortak koşmazlardı”**⁽⁴⁰⁴⁾ buyurmuştur.

Bu evrende, ister O’nun kendi fiilleriyle isterse kullarının fiilleriyle ilgili olsun, hiçbir şey Allah Teâlâ’nın dilemesi ve kevnî izni olmadan meydana gelmez. Çünkü bu evren, Allah’ın mülküdür. Bir şey O’nun mülkü olduğu sürece, O’nun mülkünde ancak O’nun dilediği ve izin verdiği şey olur. Bu dilediği şey ister itaatler gibi razı olduğu şeyler olsun, isterse masiyetler gibi razı olmadığı şeyler olsun; O’nun mülkünde hiçbir şey O’nun izni olmadan meydana gelmez. Eğer bir şey O’nun izni olmadan meydana gelseydi, O’nun mülkü noksan olurdu; Allah bundan münezzehdir.

1. Ey Müslümanlar, kadere imanın dördüncü rüknü Yaratmadır. Yani tüm varlıkları, zatlarını, sıfatlarını ve fiillerini Allah Teâlâ’nın yoktan yarattığına iman etmektir. Allah Teâlâ **“Allah her şeyin yaratıcısıdır”**⁽⁴⁰⁵⁾ buyurmuştur. Yine **“O, her şeyi yaratmış ve her şeyi bir ölçüye (kadere) göre takdir etmiştir”**⁽⁴⁰⁶⁾ ve **“Şüphesiz Biz her şeyi bir ölçüye (kadere) göre yarattık”**⁽⁴⁰⁷⁾ buyurmuştur.

Artık ey Allah’ın kulları! İşte bu dördü kadere imanın rükünleridir. Kim bunları anlar ve gerçekleştirirse kadere imanı gerçekleştirmiş olur.

Yüce Allah Azim Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve kendim ile sizin için Allah’tan mağfiret diliyorum. O’ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(402) Nisâ, 90.

(403) En’âm, 112.

(404) En’âm, 107.

(405) Zümer, 62.

(406) Furkân, 2.

(407) Kamer, 49.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnızca Allah'adır; salât ve selam, kendisinden sonra nebi gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Bilin ki Allah'ın takdiri üç kısımdır:

1. Ezelî Takdir:⁽⁴⁰⁸⁾ Bu, göklerin ve yerin yaratılmasından elli bin yıl önce, Allah Teâlâ kalemi yarattığında ona **“Kıyamet kopuncaya kadar her şeyin takdirini yaz”**⁽⁴⁰⁹⁾ buyurduğu vakit olandır.

2. Ömürlük Takdir: Bu, rahimde nutfenin şekillenmesi vaktinde olur. O esnada onun erkek mi, dişi mi olacağı, eceli, ameli, şaki mi, yoksa said mi olacağı, rızkı ve başına gelecek her şey yazılır. Bu yazılanlara ne bir şey eklenir ne de onlardan bir şey eksiltir. Bunun delili Abdullah b. Mes'ûd *radı-yallahu anh*'tan rivayet edilen hadistir ki o şöyle demiştir: Sadık ve Masduk olan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize şöyle buyurdu:

“Sizden her birinizin yaratılışı annesinin karnında kırk günde toplanır. Sonra o kadar süre içinde alaka olur. Sonra o kadar süre içinde mudga (bir çiğnem et parçası) olur. Sonra Allah bir melek gönderir ve ona dört kelime yazması emredilir. Ona ‘Amelini, rızkını, ecelini, şaki mi, yoksa said mi olacağını yaz’ denilir. Sonra ona ruh üflenir...”⁽⁴¹⁰⁾

3. Yıllık Takdir: Bu, her yıl Ramazan ayının son on günündeki Kadir Gecesi'nde olur. O gecede, gelecek yılın aynı vaktine kadar olacak her şey takdir edilir. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu buyruğudur:

“Şüphesiz Biz onu mübarek bir gecede indirdik; şüphesiz Biz uyarıcıyızdır. Katımızdan bir emirle her hikmetli iş o gecede ayırt edilir; şüphesiz Biz elçiler gönderenleriz.”⁽⁴¹¹⁾

Şeyh Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî *rahimehullâh* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Yani Allah'ın hükmettiği her kaderî ve şer'î iş o gecede ayrılır, belirlenir ve yazılır. Kadir Gecesi'nde olan bu yazma ve ayırt etme işlemi, mahlûkatın takdirlerinin, ecellerinin, rızıklarının, amellerinin ve hallerinin

(408) Ezel; kıdem (öncesizlik) demektir.

(409) Hadisin tahriri yukarıda geçmiştir.

(410) Buhârî 3208, Müslim 2643.

(411) Duhân, 3-5.

Allah tarafından önceden yazıldığı ilk kitapla (ezelî takdirle) uyumlu olarak gerçekleşen yazımlardan biridir.”⁽⁴¹²⁾

Ey Allah'ın kulları! Allah size merhamet etsin, bilin ki kadere iman etmek, kulun gerek iyi gerekse kötü fiillerinde mecbur (zorlanmış) olduğu anlamına gelmez. Zira Allah, kul için bir meşiet (dileme) ve kudret kılmış; ona hakkı batıldan ayırt etmesi, kurtuluş yolunu seçip helak yolunu terk etmesi için akıl bahşetmiştir. Ona adaleti, ihsanı ve akrabaya vermeyi emretmiş; hayâsızlıktan, kötülükten ve azgınlıktan onu nehyetmiştir. Dolayısıyla mesele kulun kendisine dönmektedir: Dilerse şükreder dilerse küfreder, dilerse haktan sapar dilerse istikamet üzere olur, dilerse itaat eder dilerse isyan eder. Sonra Allah onu kıyamet gününde, kulun kendisinin seçtiği ve işlediği amelinden dolayı hesaba çeker; hayırsa hayır, şerse şer! Allah Teâlâ kulun meşieti olduğunu ispat ederek şöyle buyurmuştur: **“Artık dileyen Rabbine varan bir yol tutar”**⁽⁴¹³⁾ ve **“Dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin”**⁽⁴¹⁴⁾ ve **“Tarlanıza dilediğiniz şekilde varın.”**⁽⁴¹⁵⁾

Allah size merhamet etsin, bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emredererek **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin”** buyurmuştur.⁽⁴¹⁶⁾ Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, tabiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet kıl.

(412) Yani Levh-i Mahfûz'daki ezeli takdir kastedilmektedir. Bkz. Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî, *Teysîru 'l-Kerîmi 'r-Rahmân fî tefsîri kelâmi 'l-Mennân*.

(413) Nebe, 39.

(414) Kehf, 29.

(415) Bakara, 223.

(416) Ahzâb, 56.

Allah'ım, biz Senden hayrın her türlüünü; yakın olanını ve geç olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüünden; yakın olanından ve geç olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden de Sana sığınırız.

Allah'ım, nimetinin zevalinden, afiyetinin dönmesinden, ansızın gelecek cezandan ve gazabının her türlüünden Sana sığınırız.

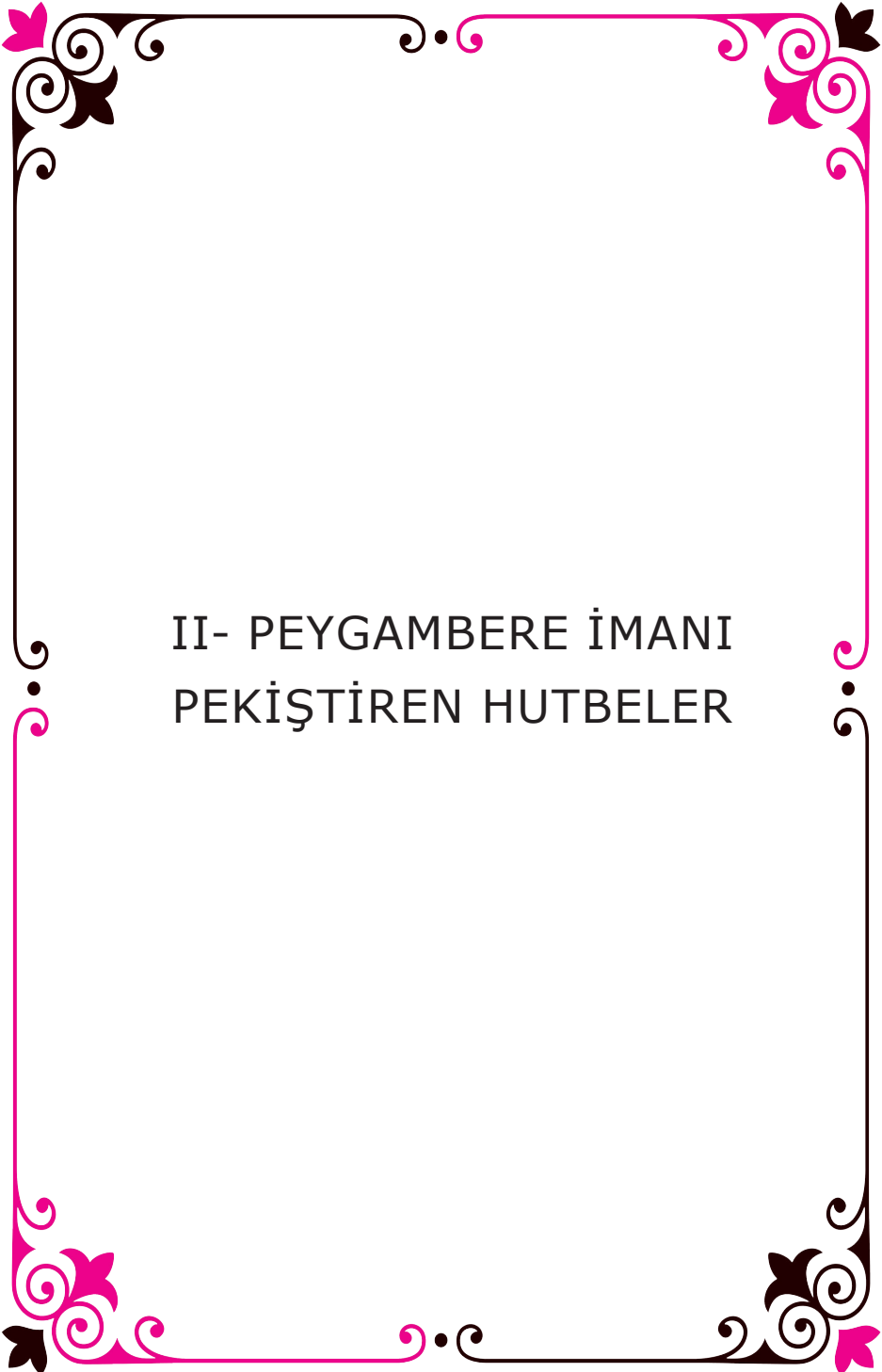
Rabbimiz, bizi ve bizden önce imanla geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde iman edenlere karşı bir kin bırakma. Rabbimiz, şüphesiz Sen çok şefkatli ve çok merhametlisin.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

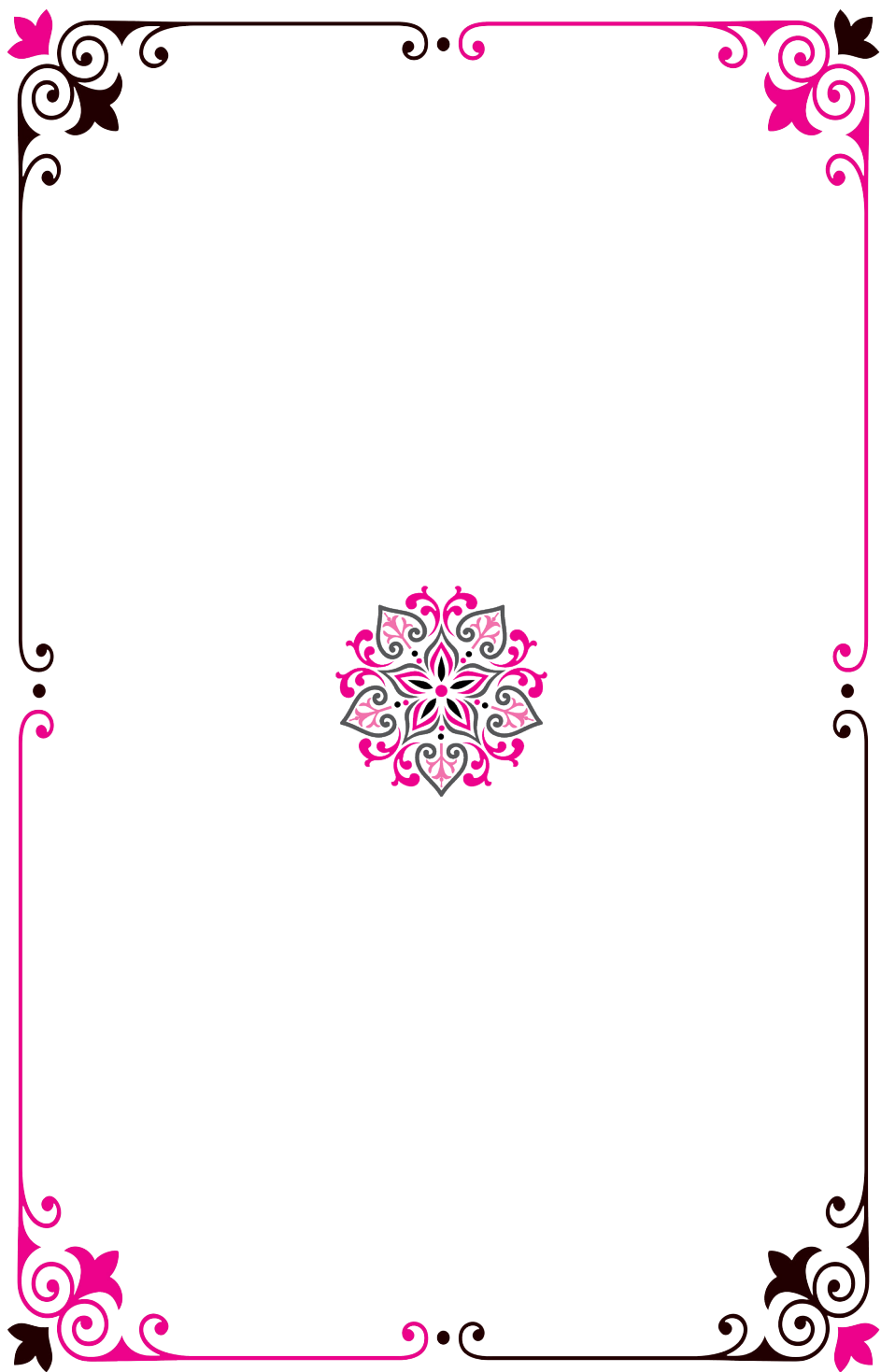
Kudret sahibi olan Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehdir. Gönderilen peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

II- PEYGAMBERE İMANI PEKİŞTİREN HUTBELER

1- “MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM YÜCE ALLAH’IN RASÛLÜDÜR” ŞEHADETİNİ GERÇEKLEŞTİRMENİN ŞARTLARI VE ONU BOZAN UNSURLAR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah’adır. O’na hamd eder, O’ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah’a sığınırız. Allah’ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah’tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O’nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah’ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah’tan sakının ve O’nun gözetimi altında olduğunuzu
bilin. O’na itaat edin, O’na isyan etmeyin. Bilin ki “Muhammed, Allah’ın Rasû-
lüdür” şehadeti, diyene ancak şu sekiz şartı gerçekleştirmesiyle fayda verir: ⁽⁴¹⁷⁾

(417) Hâfız el-Hakemî, *A’lâmü’s-sünneti’l-menşûre li-i’tikâdi’t-tâifeti’n-nâciyeti’l-mansû-
re*, 39.

* Birincisi: Manasını bilmektir; o da onun Allah katından gelen hak bir elçi olduğuna iman etmektir.

* İkincisi: Kalbin onunla yakîn hâsıl etmesidir ki bunun zıddı şüphe-dir. Delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Müminler ancak Allah’a ve Rasûlüne iman eden, sonra da şüpheye düşmeyenlerdir.”** (Hucurat, 15)

* Üçüncüsü: Zahiren ve batınen ona boyun eğmektir; bu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e itaatle olur. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Kim muhsin olarak yüzünü Allah’a teslim ederse, muhakkak o en sağlam kulpa yapışmıştır.”** (Lokman, 22)

* Dördüncüsü: Onu kabul etmektir. Kim “Muhammed, Allah’ın Rasûlüdür” şهادetinin gereklerinden birini reddederse onu bozmuş olur.

* Beşincisi: Onda ihlaslı olmaktır; yani bu şهادeti söyleyenin sadece Allah’a yakınlaşmayı kastetmesidir. Zıddı ise münafıkların yaptığı gibi, dünyalık bir menfaat elde etmeyi amaçlamaktır.

* Altıncısı: Onda sadakat göstermektir; zıddı yalandır. Delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Andolsun Biz onlardan öncekileri de imtihan ettik. Allah elbette doğru olanları bilir ve elbette yalancıları da bilir.”** (Ankebut, 3)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Kim kalbinden sıdk ile Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şهادet ederse, Allah onu ateşe haram kılar.”*⁽⁴¹⁸⁾

* Yedincisi: Onu ve ehlini sevmek, ona buğzedenlere ise düşmanlık beslemektir.

* Sekizincisi: Onu nakzeden her şeyi inkâr etmektir. “Muhammed, Allah’ın Rasûlüdür” şهادetini bozan unsurlar beş tanedir; Allah bizi bunlara düşmekten korusun.

Ey müminler! “Muhammed, Allah’ın Rasûlüdür” şهادeti şu beş hususla bozulur:

- Birinci Nakız: Yukarıda zikredilen sekiz şarttan birinin veya daha fazlasının bozulmasıdır.

- İkinci Nakız: Dinden olduğu zaruri olarak bilinen bir hususu inkâr etmektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in nübüvvetini, beşer oluşunu,

(418) Buhârî (128). Mu‘âz b. Cebel *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

ümmeti üzerinde hakları olduğunu, peygamberlerin sonuncusu olduğunu, risaletinin önceki şeriatları neshettiğini, dinin tamamını tebliğ ettiğini, risaletinin insanlara ve cinlere umumi olduğunu inkâr etmek yahut İslam'ın rükünlerinden birini veya içki, hırsızlık, zina gibi haramlığı dinde zaruri olarak bilinen bir şeyi inkâr etmek gibi.

- Üçüncü Nakız: Gerek hayatında gerekse vefatından sonra şahsına dil uzatarak Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e eziyet etmektir. Sadakatine, aklına veya iffetine dil uzatmak buna dâhildir. Bunların tamamı bu şehadeti bozmaktır; çünkü bu durum, Kur'an-ı Kerim'de sabit olan Allah Teâlâ'nın onu seçmiş olmasına iman ile çelişir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e eziyet edenin kâfir olacağının delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Şüphesiz Allah'ı ve Rasûlünü incitenlere, Allah dünyada ve ahirette lanet etmiş ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.”** (Ahzab, 57) Lanet, rahmetten kovulmaktır; dünyada ve ahirette Allah'ın rahmetinden kovulan kimse ise ancak kâfir olabilir.

Ey müminler! Şaka veya ciddi olarak onunla alay etmek de eziyete dâhildir. Bunun delili Tevbe suresindeki şu ayettir: **“Eğer onlara soracak olursan: ‘Biz sadece dalmış eğleniyorduk’ derler. De ki: ‘Allah ile O’nun ayetleri ile ve O’nun Rasûlü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin, imanınızdan sonra kâfir oldunuz. Özür dilemeyin, imanınızdan sonra kâfir oldunuz.’”** (Tevbe, 65-66)

Şeyh Abdurrahman b. Sa’dî *rahimehullah* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Allah ve Rasûlü ile alay etmek dinden çıkaran bir küfürdür. Çünkü dinin aslı Allah'ı, dinini ve rasûllerini tazim etmek üzerine kuruludur; bunlardan biriyle alay etmek bu asıl ile bağdaşmaz ve ona en şiddetli şekilde zıt düşer.”

- Dördüncü Nakız: İslam'ı bozan şeylerden birini işlemektir. Allah'a ibadette şirk koşturmak, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinden başkasının daha kâmil olduğuna inanmak veya başkasının hükmünü onun hükmünden daha üstün görmek gibi. Komünizmi veya demokrasiyi İslam'ın hükmüne tercih edenler kâfirdir.

Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği bir şeye buğzetmek veya Allah'ın dininden bir şeyle yahut onun sevabı ya da cezasıyla alay etmek, sihir yap-

mak veya Allah'ın dininden onu öğrenmeyerek ve onunla amel etmeyerek yüz çevirmek de buna dâhildir.⁽⁴¹⁹⁾

- Beşinci Nakız: Ey müminler! “Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür” şehadetini bozan beşinci ve sonuncu unsur ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında aşırı gitmektir. Bu, onu tazim etmede sınırı aşmaktır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hayatında ve vefatı esnasında, kendisi hakkında aşırıya kaçılmasından sakındırma hususundaki mübalağalı uyarısıyla insanları azarlamış ve uyarmıştır. Ümmetine olan nasihati ne büyüktür! Bu konuda ondan sakındırmaya dair on hadis rivayet edilmiştir; bunlardan biri Ömer b. el-Hattâb *radiyallahu anh* tarafından rivayet edilen şu hadistir:

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: “*Hristiyanların Meryem oğlunu övmeye aşırı gittikleri gibi beni övmeye aşırı gitmeyin. Ben ancak bir kulum. Öyleyse 'Allah'ın kulu ve elçisi' deyin.*”⁽⁴²⁰⁾ Hadiste geçen «الإطراء» ifadesi, övmeye aşırı gitmek demektir.

Yüce Allah, yüce Kur'an'ı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayet ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan, bütün günahlarımızın mağfiretini diliyorum. Allah'tan bağışlanma dileyin! Şüphesiz ki o, tevbe edenlerin günahlarını bağışlar.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salat ve selam, seçtiği kullarının üzerine olsun. Bundan sonra; Allah'tan sakının ey Allah'ın kulları! Bilin ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında aşırı gitmek iki çeşittir; bir kısmı dinden çıkaran türdendir, bir kısmı da bundan daha aşağıdadır:

Dinden çıkaran aşırılık; kendisine dua etmek tarzındaki ibadet çeşitlerini ona yöneltmek yahut yağmur yağdırmak, rızkı yönetmek ve gaybı bilmek gibi Rabliğe ait özellikleri ona nispet etmektir. Bunların tamamı batıldır ve küfürdür; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında aşırı gitmenin en büyük tezahürlerindendir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “**De ki: 'Allah dilemedikçe ben kendime bile bir fayda ve zarar verme gücüne sahip değilim. Eğer**

(419) Şeyh Muhammed b. Abdulvehhâb *rahimehullah*'ın *İslam'ı Bozan Unsurlar / Nevâkidü'l-İslâm* adlı risalesine bakınız.

(420) Buhârî (3445).

gaybı bilseydim elbette daha çok hayır toplardım ve bana kötülük dokunmazdı.” (Araf, 188)

Dinden çıkarmayan ve küfür olmayan, ancak birinci kısma yol açan bidatlerden sayılan aşırılığa gelince; o, Peygamber’in makamıyla yemin etmek, zatıyla tevessül etmek, mevlit yıl dönümünü kutlamak, Allah’ın onu nurdan yarattığına veya Allah’ın dünyayı ancak onun için yarattığına inanmak ve kabrine yolculuk etmek gibidir. Sonuncusu, yani kabrine yolculuk etmek hususuna birçok insan düşmüştür; bunu iyilik sanmaktadırlar, oysa bidatlerdendir. Çünkü bu, şeriatın emretmediği, aksine nehyettiği bir amelle yakınlaşmaya çalışmaktır. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sadece şu üç mescit için yolculuğa çıkılır: Mescid-i Haram, Mescid-i Aksâ ve benim şu mescidim.”⁽⁴²¹⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadiste kalbin kastının kabre değil Mescid-i Nebvî’ye yolculuk olması gerektiğine işaret etmiştir. Kim kalbiyle kabre yolculuğu kastederse, şeriatın teşvik etmediği bir amelle yakınlaşmaya çalışmış olur ve bu yaptığı reddedilir, kabul edilmez. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim bizim emrimiz üzere olmayan bir amel işlerse o reddedilmiştir.”

Buna göre bir Müslümanın, Mescid-i Nebvî’ye girip orada namaz kıldığında kastı hâsıl olmuş olur; bundan sonra kabri ziyaret edebilir, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e ve iki arkadaşına selam verebilir. Yine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yaptığı gibi Kuba Mescidi’ne gidip orada iki rekât namaz kılabilir, Baki Mezarlığını ziyaret edip ehline selam verebilir, aynı şekilde Uhud şehitleri mezarlığını ve diğer mezarlıkları, ibret almak ve ehline selam vermek için ziyaret edebilir.

Ey Müslümanlar! İnsanlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’i tazim hususunda üç kısma ayrılmışlardır:

* Birinci Kısım: Onun hakkını eksilten, sevgi, dostluk, itaat, saygı ve yüceltme hususunda üzerine düşen vacip hakkı yerine getirmeyen cefa ehlidir. Bunlar da iki türdür; birincisi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e itaatten yüz çeviren masiyet ve gaflet ehlidir. İkinci tür ise velileri ve kutupları Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den üstün tutan Batınî-Sufî bidat ehlinin aşırılarıdır.

(421) Buhârî (1995) ve Müslim (827). Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*’tan.

* Ey müminler! İkinci kısım, birinci kısmın zıddı olan aşırılık ehlidir. Onlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i Allah'ın konumlandığı mertebenin üzerine çıkarırlar; dua, adak, kurban ve benzeri kulluk fiillerinden Allah Teâlâ'nın halis hakkı olanları ona sarf ederler yahut onu gaybı bilmek gibi Allah'a has sıfatlarla vasıflandırır ki bu durum daha çok kabre tapanlarda görülür.

* Üçüncü kısım ise hak ehli olup orta yolu tutanlardır. Onlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i severler, onu dost edinirler, şer'i haklarını yerine getirirler ve onun hakkında aşırı gitmekten de berîdirler. Allah bizi onlardan eylesin ve bizi onların yolu üzerinde sabit kılsın.

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım! Kulun ve elçin Muhammed'e salât ve selâm eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamete kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirk ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım! Bütün Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvaffak eyle, onları tebaalarına rahmet vesilesi eyle.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edenleri kendi dertleriyle meşgul eyle, tuzaklarını başlarına çevir. Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin zahir ve batın olan kötülüklerini; özel olarak ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman ülkelerinden def eyle ey Âlemlerin Rabbi. Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların nitelilerinden münezzehtir. Gönderilen elçilere selâm olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

16 Cemâziyelâhir 1442, Cübeyl şehri, S. Arabistan Krallığı

2- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'E İMAN ETMENİN GEREKLERİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kelamı, rehberliğin en hayırlısı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uydurulanlardır. Her sonradan uydurulan şey bidat, her bidat sapıklık ve her sapıklık ateştedir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ'dan korkun ve O'nun gözetimi altında olduğunuzu bilin. O'na itaat edin, O'na isyan etmeyin. Allah'ın, kullarına olan merhametindendir ki onlara kendilerinden, ayetlerini okuyan, onları arındıran, onlara Kitabı ve hikmeti öğreten bir elçi göndermiştir. Hâlbuki onlar daha önce apaçık bir sapıklık içindeydiler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmek şu on beş hususu gerektirir:

1. Birincisi: Onun ismini ve nesebini bilmektir. O; Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusayy b. Kilâb b. Mürre b.

Ka'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihri b. Mâlik b. Nadr b. Kinâne b. Huzeyme b. Müdrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Mead b. Adnân'dır. Adnân, İsmail'in soyundandır; İsmail de İbrahim *aleyhisselâm*'ın soyundandır. Bu konuda, onun "Muhammed b. Abdullah" olduğunu ve Kureyş'ten olduğunu bilmek yeterlidir.

2. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, nübüvvetinin delilleri olarak gelenlere iman etmektir. Bunlar pek çoktur; en büyüğü, yüce Kur'an'ın ona indirilmesi, ayın onun için yarılmaması, hurma kütüğünün ona özlemle ağlaması, yemeğin onun önünde tesbih etmesi, parmaklarının arasından suyun kaynaması ve çoğalması, az miktardaki yemeğin çoğalması ve geleceğe dair pek çok gaybî haberi bildirmesidir.

3. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun nübüvvetine ve risaletine; onun gerçekten ve sadakatle Allah katından gönderilmiş bir nebi ve rasûl olduğuna iman etmektir.

4. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun peygamberlerin sonuncusu, risaletinin de risaletlerin sonuncusu olduğuna iman etmektir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur."** (Ahzab, 40)

Sevban *radıyallahu anhu*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz ümmetimde otuz yalancı çıkacaktır; hepsi de kendisinin peygamber olduğunu iddia edecektir. Hâlbuki ben peygamberlerin sonuncusuyum, benden sonra peygamber yoktur..."*⁽⁴²²⁾

Cabir *radıyallahu anhu*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *"Benimle benden önceki peygamberlerin misali, bir ev inşa eden, onu güzelce yapıp süsleyen fakat bir köşesinde bir tuğla yerini boş bırakan adamın misali gibidir. İnsanlar o evi gezerler, ona hayran kalırlar ve şöyle derler: 'Şu tuğla da yerine konsaydı ya!' İşte ben o tuğlayım ve ben peygamberlerin sonuncusuyum."*⁽⁴²³⁾

(422) Ebû Dâvûd (4252) ve Ahmed (5/278). Elbânî hadisi sahih saymıştır. Aynı şekilde *Müsned* muhakkikleri hadisin sahih olduğunu ve Müslim'in şartı üzere olduğunu söylemişlerdir.

(423) Buhârî (3535) ve Müslim (2286).

5. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun şeriatının İsa ve Musa *aleyhimesselâm*'ın şeriatları gibi kendisinden önceki şeriatları neshettiğine ve hepsinin üzerinde bir denetleyici olduğuna iman etmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Sana da, kendisinden önceki kitapları tasdik edici ve onları denetleyici olarak bu Kitabı hak ile indirdik.”** (Âl-i İmran, 3) Buna binaen, İslam şeriatı dışındaki bir yolla Allah'a ibadet etmek caiz değildir.

6. Ey Allah'ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, o gönderildikten sonra Allah katında, İslam dininden başka kabul edilecek bir din olmadığına iman etmektir. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o ahirette ziyan edenlerden olacaktır.”** (Âl-i İmran, 85)

Sünnetten delili ise onun *sallallahu aleyhi ve sellem* şu sözüdür: *“Muhammed'in nefsi elinde olana yemin olsun ki bu ümmetten bir Yahudi veya bir Hristiyan beni duyar da sonra benimle gönderilene iman etmeden ölürse, mutlaka ateş ehlinden olur.”*⁽⁴²⁴⁾

7. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun risaleti tebliğ edip tamamladığına ve ümmetini apaçık bir yol üzerinde bıraktığına iman etmektir. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum.”** (Maide, 3)

Sünnetten delili ise Buhârî ve Müslim'in Mesrûk'tan rivayet ettikleri şu hadistir: Âişe *radiyallahu anha*'nın yanında yaslanmış oturuyordum. Şöyle dedi: “Ey Ebû Âişe! Her kim şu üç şeyden birini söylerse Allah'a karşı en büyük iftirayı atmış olur. -Âişe bunlardan birini şöyle zikretti-: Kim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Allah'ın kitabından bir şeyi gizlediğini iddia ederse Allah'a karşı en büyük iftirayı atmış olur. Oysa Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **‘Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yerine getirmemiş olursun.’** (Maide, 67)”⁽⁴²⁵⁾

(424) Müslim (153). Ebû Hüreyre *radiyallahu anha*'tan rivayet edilmiştir

(425) Buhârî (4855); Müslim (177, 287). Lafız Müslim'e aittir.

Ebû Zer *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* bizi bıraktığında, gökyüzünde kanat çırpıp hiç bir kuş yoktu ki onunla ilgili bize bir ilim zikretmiş olmasın.”⁽⁴²⁶⁾

Sahabe, Veda Haccı'nda Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in dini tebliğ ettiğine şahitlik etmişlerdir; o sırada sayıları yaklaşık kırk bin kadardı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara şöyle demiştir: “*Sıkıca sarıldığınız takdirde asla sapmayacağınız bir şeyi, Allah'ın kitabını aranızda bıraktım. Sizler benden sorulacaksınız; peki, o zaman ne diyeceksiniz?*” Onlar, “Tebliğ ettiğine, vazifeni yerine getirdiğine ve nasihatte bulunduğuna şahadet ederiz!” dediler. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şahadet parmağını semaya kaldırıp insanlara doğru işaret ederek şöyle buyurdu: “*Allah'ım, şahit ol! Allah'ım, şahit ol! Allah'ım, şahit ol!*” Bu sözü üç kere tekrarladı.⁽⁴²⁷⁾

8. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, risaletinin insanlara ve cinlere umumi olduğuna iman etmektir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**De ki: Ey insanlar! Şüphesiz ben, Allah'ın hepinize gönderilen peygamberiyim.**” (Araf, 158) Yine şöyle buyurmuştur: “**Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.**” (Enbiya, 107)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in cinleri İslam'a davet edişi Cin suresinde zikredilmiştir. Bazı cinler gelip Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, Müslüman olmak üzere biat etmişlerdi. Bu konuda Ahkaf suresinde şu ayetler inmiştir: “**Hani cinlerden bir grubu Kur'an dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Kur'an'ı dinlemeye hazır hale gelince birbirlerine 'Susun, dinleyin' dediler. Kur'an'ın okunması bitince de uyarıcılar olarak kavimlerine döndüler. Şöyle dediler: 'Ey kavmimiz! Şüphesiz biz, Musa'dan sonra indirilen, kendinden öncekileri tasdik eden, hakka ve doğru yola ileten bir kitap dinledik. Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun ve ona iman edin ki Allah günahlarınızı bağışlasın ve sizi elem dolu bir azaptan kurtarsın.'**” (Ahkaf, 29-31)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Rabbinin emrettiği gibi bütün insanları davet etmiştir, önce en yakın akrabalarını davet etmiş, sonra Habeşistan Meliki Necaşi de dahil Arap, Fars ve Rum meliklerine mektup yazmış, cinleri

(426) Ahmed (5/153). *Müsned* muhakkikleri hadisinden hasen olduğunu söylemişlerdir.

(427) Müslim (1218). Câbir *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edilmiştir.

İslam'a davet etmiş ve davetin önündeki yolları kolaylaştırmak için gazveler yapmıştır. Ondandır sahabileri de onun yolunu takip ederek Allah'a davet etmişler, sünneti ve Kur'an'ı muhafaza etmişler, dinden dönenlerle savaşmışlar, peygamberlik iddia edenlerle çarpışmışlar ve ufukları fethetmişlerdir. Şam'ı, Mısır'ı, Mağrib'i ve Horasan'ı fethedip her yerde tevhidi yaymışlar, putları yıkmışlardır. İslam'a yardım etmek için tarih ve hadis kitaplarının derinliklerinde kayıtlı olan pek çok iş yapmışlardır. Allah onlara rahmet etsin ve onları hayırla mükâfatlandırın; onların arzettiklerini ve onlardan sonraki nesillerin arzettiklerini kıyamet günü mizanlarına koysun.

9. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun rehberliğinin en kâmil rehberlik, yolunun ise en güzel yol olduğuna iman etmektir. Câbir b. Abdullah *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, hutbesinde şöyle buyururdu: *"Asıl konuya gelecek olursak; şüphesiz sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabıdır, rehberliğin en hayırlısı Muhammed'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi sonradan uydurulanlardır, her bidat da sapıklıktır."*⁽⁴²⁸⁾

10. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun haklarını yerine getirmektir. Bunların başında da onu tasdik etmek, emrettiklerini yaparak ve yasakladıklarından kaçınarak şeriatına boyun eğmek ve onu *sallallahu aleyhi ve sellem* sevmek gelir.

11. Ey Allah'ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun beşer olduğuna, Allah'ın ibadet edilmeyen bir kulu ve yalanlanmayan bir elçisi olduğuna iman etmektir. Bu husus pek çok ayette açıkça ifade edilmiştir. Mesela İsrâ suresinin başında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Bir gece, kendisine bazı ayetlerimizi gösterelim diye kulu-nu Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir."** (İsrâ, 1)

Ömer *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: *"Hristiyanların Meryem oğlunu övmeye aşırı gittikleri gibi beni övmeye aşırı gitmeyin. Ben ancak bir kulum. Öyleyse 'Allah'ın kulu ve elçisi' deyin."*⁽⁴²⁹⁾

(428) Müslim (867). Câbir *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edilmiştir.

(429) Buhârî (3445). Lafız ona aittir. Ahmed (1/23); Dârimî (2787).

Allah Teâlâ Peygamberine şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Ancak bana, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunuyor.”** (Fussilet, 6)

Onun *sallallahu aleyhi ve sellem* beşer olduğuna iman etmek, rubûbiyet veya ulûhiyet özelliklerinden hiçbirine sahip olmadığına iman etmeyi gerektirir. Bütün peygamberler ve rasûller de böyledir. Allah Teâlâ peygamberine, insanlara şöyle demesini emretmiştir: **“De ki: Allah dilemedikçe ben kendime bile bir fayda ve zarar verme gücüne sahip değilim. Eğer gaybı bilseydim elbette daha çok hayır toplardım ve bana kötülük dokunmazdı. Ben ancak iman eden bir toplum için bir uyarıcı ve bir müjdeciyim.”** (Araf, 188)

İşte bu ayetler ve benzerleri, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in beşer olduğunu; onun ne rubûbiyet ne de ulûhiyet özelliklerinden hiçbirine sahip olmadığını ifade eder. Dolayısıyla o; gaybı bilemez, kâinata tasarrufta bulunamaz ve dualara icabet edemez; bilakis o da bizim gibi Allah’ın bir kuludur, ancak Allah onu ve diğer peygamberleri *aleyhimüsselâm* nübüvvetle seçip özel kılmıştır.

12. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e iman etmenin gereklerinden biri de, mübarek sîretine, üstün hasletlerine, Allah yolundaki cihadına ve hakkı yaymada gösterdiği sabır ve tahammülüne dair siyer kitaplarında sahih olarak gelen haberlere iman etmektir.

13. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e iman etmenin gereklerinden biri de, onun yaratılış ve ahlakî özelliklerine dair gelenlere iman etmektir. Boyu, heyeti, yürüyüşü, şerefli yüzünün vasfı ve yaratılışının güzelliği ile; doğruluk, emanet, merhamet, akraba ziyareti, affetmek gibi başka kimsede bu kadarıyla bir arada bulunmayan ve Allah’ın ona bahşettiği o büyük ahlaka iman etmek buna dâhildir. İlim ehli, onun yaratılış ve ahlak özelliklerine dair pek çok eser kaleme almıştır.

14. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e iman etmenin gereklerinden biri de, onun zatına ve şeriatına has özelliklere iman etmektir. Zatî özelliklerinden biri nübüvvet mührüdür; bu, sol omuz başında bulunan, üzerinde tüyler olan, güvercin yumurtası büyüklüğünde etli bir çıkıntıdır. Yine zatî özelliklerinden biri, gözlerinin uyuyup kalbinin uyumamasıdır. Ayrıca Allah’ın, onun

vücudundan ayrılan terinde ve tükürüğünde kıldığı bereket de bu özelliklerdendir.

Şer'î özelliklerine gelince; kendisine mirasçı olunamaması, sadakanın ona ve ehl-i beytine haram kılınması, oruçta visal¹ yapmasının ona caiz olması, Allah'ın ona dörtten fazla kadınla evlenmeyi helal kılması, kendisini ona hibe eden kadının nikahının ona sahih olması ve vefat ettiği yere defnedilmesi gibi hususlar bu özelliklerdendir.

15. Ey Allah'ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmenin gereklerinden biri de, onun ismetine iman etmektir. O, şu beş hususta masumdur:

a. Tebliğ alanında hatadan, unutmaktan ve gizlemekten masumdur. Bunun delili, Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“O, nefis arzusu ile konuşmaz. Onun konuştuğu, kendisine indirilen vahiyden başka bir şey değildir.”** (Necm, 3-4) Yine şöyle buyurmuştur: **“Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır.”** (Maide, 67)

b. Şirke düşmekten masum olmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* peygamberlikten önce de şirke düşmekten korunmuştur. Sabit metinler, onun asla herhangi bir puta secde etmediğine, putlara el sürmediğine veya kavminin yaptığı diğer şirk işlerini yapmadığına delildir. O, fıtratı ile Allah'ı tanıyor, Hira mağarasında uzun yıllar Allah'a ibadet ediyor ve O'nu birliyordu. Allah'ın onu tevhid üzere kılmasına şaşırılmamalıdır; zira Allah, biri çocukken diğeri yetişkinliğinde olmak üzere göğsünün yarılması hadisesinde, şeytanın ondaki payını iki kez çıkarıp atmıştır.

c. Büyük günahlara düşmekten masum olmasıdır. Gerek peygamberlikten önceki gerekse sonraki sîreti buna şahittir. O asla içki içmemiş, eli asla bir kadının eline değmemiş ve asla yalan söylememiştir. *“Vallahi ben, Allah'tan en çok korkunuz ve O'ndan en çok sakınanınızım.”*⁽⁴³⁰⁾ buyuran kimseden nasıl büyük günah sadır olabilir? Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Peygamberlerin büyük günahlardan ve düşüklük ifade eden küçük günahlardan masum oldukları hususunda icma vardır.”

(430) Buhârî 5063.

d. Nesebinin zinadan korunmuş olmasıdır. Allah Teâlâ, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in asıllarını cahiliye zinasından korumuştur; babaları tarafından da anneleri tarafından da nesebine böyle bir şey karışmamıştır. O ancak İslam nikâhı gibi bir nikâhtan doğmuştur.⁽⁴³¹⁾

Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in İbn Abbas *radiyallahu anhu*-ma'dan rivayet edilen şu hadisidir: “*Annem-babam asla zina üzere birleşmediler. Allah beni sürekli temiz sulblerden tertemiz rahimlere aktardı; arı duru ve tertemiz kıldı. Ne zaman iki kola ayrılrsa, ben mutlaka o kolların en hayırlısında bulundum.*”⁽⁴³²⁾

e. Kötü ahlaktan masum olmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ahlaki konusundaki sözler çok uzundur; ancak şu kadarını söylemek yeterlidir: Ne kadar övülen haslet varsa mutlaka onunla süslenmiş, ne kadar kötü ahlak varsa mutlaka ondan tenzih edilmiştir. Bu babda Allah Teâlâ'nın, Peygamberine buyurduğu şu sözü bize kâfidir: “**Şüphesiz sen büyük bir ahlak üzeresin.**” (Kalem, 4)

İşte bunlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman etmede gerekli olan on beş maddedir. Allah bunlara iman etme ve bunları gerçekleştirme hususunda bizlere yardım etsin; bizi ona iman eden, ona yardım eden, onu destekleyen ve onunla birlikte indirilen nura uyanlardan eylesin; işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

Yüce Allah, yüce Kur'anı benim ve sizin için bereketli kılsın. İçindeki ayet ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum; O'ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O çok bağışlayan, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salat ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının! Bilin ki bu sayılan gereklilikleri gerçekleştirmek ve bunlara iman etmek, “Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür” şهادetini gerçek-

(431) Hâfiz el-Hakemî, *Meâricü'l-kabûl*, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in doğumu babı, s. 1051, Dâru İbni'l-Kayyim, Dammam; küçük bir tasarrufla.

(432) Ebû Nuaym, *Delâilü'n-nübüvve*, İkinci Bölüm, Doğumunun, hasebinin ve nesebinin temizliği ile faziletinin zikri.

leştirmenin bir parçasıdır. Zira iman sadece süslenmekle veya temenni etmekle değildir; bilakis iman, kalbe yerleşen ve amelin de doğruladığı şeydir.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size bir iş emretmiş ve buna önce kendisiyle başlamış, sonra kudsiyetini tesbih eden meleklerini zikretmiş, üçüncü olarak da cin ve insanlardan olan Müslümanları katarak şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salat ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**

(Ahzab, 56)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o günde yaratılmış, o günde vefat etmiştir. O gün Sûr’a üfürülecek, o günde bayılma/ölüm meydana gelecektir. Bu sebeple o gün bana çokça salat getirin; zira salatlarınız bana arz olunur.”*⁽⁴³³⁾

Allah’ım! Kulun ve elçin Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salat ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiinden ve onlara kıyamete kadar güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirk ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet rehberleri kıl.

Allah’ım! Bütün Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halklarına karşı merhametli eyle.

Allah’ım! Bize, İslam’a ve Müslümanlara kötülük murat edeni kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir.

Allah’ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız.

Allah’ım! Alaca hastalığından, delilikten, cüzzamdan ve her türlü kötü hastalıktan Sana sığınırız.

Allah’ım! Bizi Ramazana ulaştır, Allah’ım bizi Ramazana ulaştır, Allah’ım bizi Ramazana ulaştır.

(433) Ahmed (4/8) ve başkaları rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvûd*’da ve *Müsned* muhakkikleri (16162) numaralı hadiste bunun sahih olduğunu söylemişlerdir.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah'ın kulları! Şüphesiz Allah; adaleti, iyilik yapmayı ve yakınlarla bakmayı emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı yasaklar. Tutasınız diye size öğüt verir.

Öyleyse yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsin; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

5 Şaban 1442, Cübeyl şehri, S. Arabistan Krallığı

3- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHI VE SELLEM'İN KADRİNİN YÜCELİĞİNE DAİR ON DELİL

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan korkun ve bilin ki Allah, mahlûkatının
en hayırlısını bu ümmete nebi ve rasûl olarak seçmekle ona ikramda bulun-
muştur. O, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir ki o; ahlak, ilim ve amel bakı-
mından hakikaten de insanların en hayırlısıydı. Bu sebepledir ki o, cininden
insanına, hatta hayvanlarına kadar tüm dünyaya tesir etmiştir. O, zamanın
bir benzerini asla getirmedeği ve getirmeyeceği gerçekten yüce bir şahsiyettir.

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yüceliği sırf belirli yönlerle sınırlı olmayıp bilakis tüm yönleri kapsar. Onun kadrinin yüceliğine dair deliller yüzden fazladır ve her bir delil farklıdır. Bunların bazıları şunlardır:

1. Allah'ın, risalet yükünü omuzlaması için onu diğer insanlar arasından seçip tercih etmesi. Allah Teâlâ, Nebisi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e hitaben şöyle buyurmuştur: **“Seni insanlara bir elçi olarak gönderdik.”** (Nisa, 79)

2. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın onda nübüvvet ile risaleti birleştirmesidir.

3. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de onun ulu'l-azm rasullerden olmasıdır. Ulu'l-azm rasuller beş tanedir: Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed *salat ve selam onların üzerine olsun!* Allah Teâlâ onları Kur'an'ın iki yerinde; Ahzab ve Şura surelerinin şu ayetlerinde zikretmiştir: **“Hani Biz peygamberlerden sözlerini almıştık; senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan...”** (Ahzab, 7)

“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için de din kıldı.” (Şura, 13)⁽⁴³⁴⁾

4. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah'ın ona, nübüvvetine delalet eden pek çok ayet tahsis etmesidir. İbnü'l-Kayyım, *İğâsetü'l-Lehfân*⁽⁴³⁵⁾ isimli eserinin sonunda bu sayının binin üzerinde olduğunu zikretmiştir. Bu, kulları hususunda Allah'ın bir rahmetidir ki ikna edici olsun, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nübüvvetine delaleti daha güçlü olsun ve ona muhalefet edenlerin hüccetini kessin.

5. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah'ın onu, gönderildiği andan kıyamet gününe kadar sürecek olan ebedî bir mucizeyle, yani Kur'an-ı Kerim ile seçkin kılmasıdır. Zira bütün peygamberlerin mucizeleri ölümleriyle sona ermiştir. Kur'an ise Allah yeryüzüne ve üzerindeki varis oluncaya kadar sürecek ebedî bir mucizedir. Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Hiçbir peygamber yoktur ki ona, insanların inanmasına**

(434) Faydalı bilgi için bkz: İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Ahkâf suresinin 35. ayetinin tefsiri.

(435) s. 1107, tahkik: Ali Hasan Abdülhamîd, dâr İbnü'l-Cevzî, Dammam.

sebeup olacak bir mucize verilmiş olmasın. Bana verilen ise ancak Allah'ın bana vahyettiği vahiydir. Bu sayede kıyamet günü, tabileri en çok olanın ben olacağımı umarım.”⁽⁴³⁶⁾

6. Ey Müslümanlar, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın ona kitapların en güzeli olan Kur'an-ı Kerim'i indirmiş olmasıdır. O, hem üslubu hem de içerdiği güzel şeriatlar açısından diğerlerinden daha güzeldir. Aynı zamanda değiştirilmekten ve tahrif edilmekten korunmuş olması yönünden de diğerlerinden daha üstündür. Kur'an'ın ona indirilmesinde, Allah'ın ona şeriatların en güzelini indirdiğine ve onu tüm semavî kitapların içerdiği güzel şeriatları ve daha fazlasını kapsayacak şekilde kıldığına işaret vardır.

7. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah'ın ona, şeriatın detaylarını içeren sünneti vahyetmiş olmasıdır.

8. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de diğer peygamber kardeşleri sadece kendi kavimlerine gönderilirken Allah'ın onu insanlara ve cinlere, yani tüm insanlığa göndermiş olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Biz seni ancak bütün insanlara bir müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.”** (Sebe, 28)

Yine şöyle buyurur: **“Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”** (Enbiya, 107)

Cinlerin Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in davetine icabeti hakkında ise şöyle buyurur: **“Hani cinlerden bir grubu Kur'an'ı dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Kur'an'ı dinlemeye hazır hale gelince birbirlerine ‘Susun!’ dediler. Kur'an'ın okunması bitince de uyarıcılar olarak kavimlerine döndüler... ‘Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun ve ona iman edin ki Allah günahlarınızı bağışlasın ve sizi elem dolu bir azaptan kurtarsın.’”** (Ahkâf, 29-31)

Ayette zikredilen Allah'ın davetçisi, cinlerin kendisinden Kur'an okumasını işittikleri Peygamber Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Her peygamber sadece kendi kavmine gönderilirdi, ben ise her kırmızı ve siyah tenliye gönderildim.”**⁽⁴³⁷⁾ Siyah ve kırmızı

(436) Buhârî 4981, Müslim 152, lafız Müslim'e aittir.

(437) Müslim 521. Câbir b. Abdullah *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet etmiştir.

ile tüm insanları kastetmiştir. Kırmızı, beyazlardır, zira Araplar beyaza “kırmızı” derler.⁽⁴³⁸⁾

9. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah Teâlâ’nın peygamberlik ve risaletleri onunla mühürlemiş olmasıdır. Bu sebeple o, *peygamberlerin sonuncusu* manasına gelen *Hâtemü’n-Nebiyyîn* olarak isimlendirilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Muhammed sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah’ın rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur.”** (Ahzab, 40)

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Benim ve benden önceki peygamberlerin misali, bir ev inşa eden, onu güzelce yapıp süsleyen, ancak bir köşesinde bir tuğla yeri boş bırakan adamın durumu gibidir. İnsanlar o evi gezerler, ona hayran kalırlar ve derler ki: Keşke şu tuğla da yerine konulsaydı!”*

Yine şöyle buyurmuştur: *“İşte ben o tuğlayım ve ben peygamberlerin sonuncusuyum.”*⁽⁴³⁹⁾

10. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah’ın onun şanını çok yüce bir şekilde yükseltmiş olmasıdır. Nitekim Allah Teâlâ **“Senin şanını yüceltmedik mi?”** (İnşirah, 4) buyurdu. Böylece onun ismini tevhid şehadetinin bir parçası kılmıştır: *“Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh.”* Ezanda, kamette, hutbelerde, namazda -teşehhüd ve tahiyyatta- ve pek çok zikir ile duada Allah Teâlâ zikredildiğinde mutlaka beraberinde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de zikredilir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in zikredilmesi yeryüzünün her yerinde yankılanmaktadır. Dünyada hiçbir insan yoktur ki Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* gibi zikredilsin ve sena edilsin! Bu konuda Hassân b. Sâbit *radiyallahu anh* şöyle demiştir:

*“Görmez misin Allah onun şanını ebedî kıldı,
Müezzin beş vakitte ‘eşhedü’ dediği zaman.
İlah, kendi ismiyle Nebi’nin ismini yan yana getirdi,
Müezzin beş vakitte ‘eşhedü’ dediği zaman.
Onu tazim etmek için kendi isminden isim türetti.
Arş’ın sahibi Mahmûd’dur, bu ise Muhammed’dir.”*

(438) İbnü’l-Esîr, *Câmiu’l-usûl*, 6/232, thk. Abdülkâdir el-Arnaût, Dâru İbn Kesîr, Dımaşk, 1. baskı, 1432.

(439) Buhârî 3535, Müslim 2286. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

Ey Müslümanlar, bunlar Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kadrinin yüceliğine dair on delildir. Aslında sayısı pek çoktur, daha önce belirttiğimiz gibi yüzden fazladır.

Yüce Allah, yüce Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kulsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ve O, kuluna yeter. O'nun seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun. Bilin ki sözlerin en çirkini ve en kötüsü, Kur'an'ın, İslam'a ve ehline karşı kin taşıdıklarını açıkça belirttiği kimseler tarafından Muhammed Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şahsına sövülerek veya namusuna dil uzatılarak yapılan saldırıdır. Böylesi hakkında ise Allah Teâlâ'nın şu buyruğu geçerlidir: **“Şüphesiz asıl soyu kesik olan, sana kin besleyendir.”** (Kevser, 3) Yani sana, getirdiğin hidayete ve nura buğzeden kimse, izi silinmiş ve her türlü hayırdan mahrum bırakılmıştır.

İslam'a tuzak kuran bu kimselere Allah'ın bir tuzağı da şudur: Onlar ne zaman İslam'a saldırsalar, kendi kavimlerinin hakikati kaynağından öğrenmek için İslam'a olan ilgileri daha da artmakta ve o ülkelerdeki Müslümanların davet faaliyetleri daha da güçlenmektedir. Allah şu buyruğunda ne kadar doğru söylemiştir: **“Onlar bir tuzak kurdular, biz de farkında olmadıkları bir sırada bir tuzak kurduk.”** (Neml, 50)

Bununla birlikte Müslümanlar, kâfirlerin onları şiddete, fevriliğe, zorbalığa ve tahribata yönelterek kışkırtma arzularına karşı uyanık olmalıdırlar. Müslümanlar bu tuzağa düştüklerinde onlar kendi kavimlerine “Bakin, İslam ve ehli neler yapıyor?” derler ve insanları Allah yolundan alıkoymak için bu tahribat görüntülerini medyada yayarlar. Dikkatli olunmalıdır; fitne zamanlarında aklı kıt olanlar ön saflara geçmemelidir. Aksine, vacip olan, sabretmek, nefse hâkim olmak, meseleyi ilim ve tecrübe sahiplerine havale etmektir. Bu olayları Allah'a davet ve ortaya atılan şüpheleri reddetmek için birer fırsat olarak değerlendirmelidirler ki düşmanların hile yapma fırsatını ellerinden alsınlar ve bu

sıkıntı, Allah'ın izniyle bir lütfâ dönüşsün. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Kesin inanmayanlar seni gevşekliğe sürüklemesin.”** (Rum, 60)

Bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o gün yaratıldı, o gün vefat etti, Sûr’a o gün üflenir ve o gün sayha (bayılma/ölüm) olur. Bu yüzden o gün bana çokça salât edin, zira salâtlarımız bana sunulur.”*⁽⁴⁴⁰⁾ Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, tâbiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım, bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edenlerin dikkatini kendi nefislerine çevir ve kurdukları tuzakları kendi başlarına çal. Allah'ım, bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin her türlüünü; hem açık hem de gizli olanını, özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi. Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri senin Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı bir rahmet eyle. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Senin kudret sahibi olan Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

(440) Ahmed (4/8) ve başkası rivayet etmiştir. Nâsiruddîn el-Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvud* isimli eserinde ve *el-Müsned* muhakkikleri (16162) numarada hadisin sahih olduğunu belirtmişlerdir.

4- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİSİ DE ONA İTAAT ETMEKTİR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan korkun ve bilin ki Allah, mahlûkatının en hayırlısını bu ümmete nebi ve rasûl olarak seçmekle size ikramda bulunmuştur. O, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. O, gerçekten insanların ahlak, ilim ve amel bakımından en hayırlısıdır. Allah ona karşı nasihatte bulunulmasını emretmiştir. Temîm ed-Dârî *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Din nasihattir.”* Biz,

“Kimin için?” dedik. O, “Allah için, Kitabı için, Rasûlü için, Müslümanların idarecileri ve halkı için” buyurdu.⁽⁴⁴¹⁾

Nevevî rahimehullah, bazı âlimlerin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e nasihat etmenin anlamı hakkındaki sözlerini özetleyerek şöyle demiştir:

“Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e nasihat; onun risaletini tasdik etmek, getirdiği her şeye iman etmek, emrettiği ve nehyettiği hususlarda ona itaat etmek, hayattayken ve vefatından sonra ona yardım etmek, ona düşmanlık edene düşmanlık, dost olana dostluk beslemek, onun hakkını yüceltmek ve ona saygı duymaktır. Yine onun yolunu ve sünnetini yaşatmak, davetini yaymak, şeriatını neşretmek, hakkındaki suçlamaları reddetmek, ilimlerini ortaya çıkarmak, manalarını anlamaya çalışmak, ona davet etmek, öğrenirken ve öğretirken nezaketli davranmak, onu yüceltip tazim etmek, okunurken edepli olmak, hakkında bilgisizce konuşmaktan kaçınmak, ona intisapları sebebiyle ehline saygı duymak, onun ahlakıyla ahlaklanmak, adabıyla edep lenmek, ehl-i beytini ve ashabını sevmek, sünnetinde bidat çıkaranlardan veya ashabından birine dil uzatanlardan uzak durmak vb. şeylerdir.”⁽⁴⁴²⁾

Ey Müslümanlar, âlimlerin yukarıdaki sözlerinde geçtiği üzere Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e itaat etmek ona karşı yapılacak en büyük nasihatlerdendir. Nasıl olmasın ki? Zira Allah Teâlâ Zatına itaat ile Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e itaati yan yana zikretmiş ve yarattıklarına, Rasûlüne itaat edenin, Zatına da itaat etmiş olacağını bildirerek şöyle buyurmuştur: **“Kim Rasûl’e itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse biz seni onlara bir koruyucu olarak göndermedik.”** (Nisa, 80) Bunun sebebi ise Rasûl sallallahu aleyhi ve sellem’in bu dini ancak Allah Teâlâ katından getirmiş olmasıdır. O, Allah’tan tebliğ edendir ve kendiliğinden bir şey getirmemiştir. Allah Teâlâ, Nebisine şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım; bana vahyolunuyor.”** (Fussilet, 6)

Allah Teâlâ Kur’an’ın otuz üç yerinde⁽⁴⁴³⁾ Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem’e itaat edilmesini emretmiştir. Bunların bazıları Allah Teâlâ’nın şu buyruklarıdır:

(441) Müslim 55.

(442) Nevevî, *Şerhu Sahîhi Müslim*.

(443) Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: Allah, Kur’an’ın otuzdan fazla yerinde ona itaat edilmesini emretmiş, ona itaat ile Zatına itaati beraber zikretmiş, ona muhalefet ile Zatına muhalefeti yan yana getirmiştir; tıpkı ismi ile ismini birleştirdi-

“Rasûl size ne verdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa ondan sakının.” (Haşr, 7), **“De ki: Allah’a ve Rasûl’e itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez.”** (Âl-i İmran 32), **“Ey iman edenler! Allah’a ve Rasûl’üne itaat edin; işitip durduğunuz halde ondan yüz çevirmeyin.”** (Enfâl, 20), **“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin, Rasûl’e itaat edin ve sizden olan idarecilere de itaat edin.”** (Nisa, 59)

Aynı şekilde ona tabi olmaya, ona itaat etmeye, hidayetiyle rehberlik edinmeye, sünnetine uymaya, emir ve yasaklarını yüceltmeye dair nebevî metinler de tevatür derecesindedir. Bunlardan biri Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edilen şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Yüz çevirenler hariç bütün ümmetim cennete girecektir.”** Dediler ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü, kim yüz çevirir?”** Buyurdu ki: **“Bana itaat eden cennete girer, bana isyan eden ise yüz çevirmiş olur.”**⁽⁴⁴⁴⁾

Yine ondan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kim bana itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur, kim de bana isyan ederse Allah’a isyan etmiş olur.”**⁽⁴⁴⁵⁾

Yine ondan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Size bir şeyi yasakladığımda ondan kaçının, bir şeyi emrettiğimde ise gücünüz yettiğinde onu yerine getirin.”**⁽⁴⁴⁶⁾

Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Nefsîm elinde olana yemin olsun ki yüz çeviren ve Allah’tan, devenin kaçıp gitmesi”**⁽⁴⁴⁷⁾ **gibi kaçanlar hariç hepiniz cennete gireceksiniz.”** O dedi ki: **“Ey Allah’ın Rasûlü, cennete girmekten kim yüz çevirir?”** Buyurdu ki: **“Bana itaat eden cennete girer, bana isyan eden ise yüz çevirmiş olur.”**⁽⁴⁴⁸⁾

ği gibi. Allah zikredildiğinde mutlaka o da beraberinde zikredilir. *Mecmûu’l-fetâvâ*, 19/103.

(444) Buhârî 7280.

(445) Buhârî 7137, Müslim 1835.

(446) Buhârî 7288, Müslim 1337.

(447) Yani bir devenin ürküp sahibinden uzaklaşması gibi... Buradaki maksat, Allah’a itaatten çıkmaktır.

(448) İbn Hibbân 1/196-197 (17) rivayet etmiştir ve ricali, Müslim’in ricalidir. Hadisin yukarıda geçen Ebû Hureyre hadisi gibi kendisini güçlendiren şahitleri vardır. Ahmed b. Hanbel 2/361 ve başkalarının rivayet ettiği Ebû Hureyre hadisi de bunlardandır ki İbn

Yüce Allah yüce Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve her türlü günahıtan dolayı kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret diliyorum. O'ndan mağfiret dileyin; şüphesiz O, tövbeleri kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ve O, kuluna yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan korkun. Bilin ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaat etmenin gereği, ihtilaf anında ona başvurmaktır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Rasûle itaat edin ve sizden olan idarecilere de (itaat edin). Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız onu Allah'a ve Rasûlüne arz edin. Bu hem hayırlı hem de sonuç bakımından daha güzeldir.”** (Nisa, 59)

İbnü'l-Kayyım *rahimehullah* şöyle demiştir: “İnsanlar Allah Teâlâ'ya arz etmenin, O'nun Kitabına arz etmek olduğu, Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*'e arz etmenin ise hayattayken bizzat kendisine, vefatından sonra da sünnetine arz etmek olduğu hususunda icma etmişlerdir.”⁽⁴⁴⁹⁾

Bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o gün yaratıldı, o gün vefat etti, Sûr'a o gün üflenir”*⁽⁴⁵⁰⁾ *ve o gün sayha (bayılma/ölüm)*⁽⁴⁵¹⁾ *olur. Bu yüzden o*

Hacer, *Fethu'l-Bârî* adlı eserinde (7280 numaralı hadisin şerhinde) bunun senedinin Şeyhayn'ın (Buhârî ve Müslim) şartı üzere olduğunu söylemiştir. Bu açıklama, Şeyh Şuayb'ın yukarıdaki hadis hakkındaki haşiyesinden kısaltılmıştır.

(449) İbnü'l-Kayyım, *İ'lâmü'l-muvakkîn*, naslara muhalefet içeren rey ile Allah'ın dini hakkında fetva vermenin haramlığına dair fasıl.

(450) Yani İsrail'in *sûr* adı verilen boynuzla ikinci kez üflemesidir. İsrail, *sûr'a* üflemekle görevli melektir ve mahlûkat, o zaman kabirlerinden kalkarlar.

(451) Yani dünya hayatının sonunda insanların hepsinin ölmesidir. Bu durum *sûr'a* ilk üfleme ile meydana gelir ve iki üfleme arasında kırk yıl vardır.

gün bana çokça salât edin, zira salâtlarınız bana arzedilir.⁽⁴⁵²⁾ Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem'e* salât ve selam eyle. Halifeler olan ashabından, tâbiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil eyle; din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım, vatanımızda bizi emniyette kıl, önderlerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah'ım, bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edenlerin dikkatini kendi nefislerine çevir ve kurdukları tuzakları kendi başlarına çal.

Allah'ım, bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin her türlüünü; hem açık hem de gizli olanını, özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştıraya âlemlerin Rabbi!

Allah'ım, tüm Müslüman idarecileri Senin Kitabınla hükmetmeye, dini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına rahmet kıl.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

Ey Allah'ın kulları! Şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı nehyeder. Tutasınız diye size öğüt verir.

Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın. O'nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

20 Rebiülevvel 1442, Cübeyl, S. Arabistan

(452) Nesâî 1373, Ebû Dâvud 1047, İbn Mâce 1085, Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd* 4/8. Nâsiruddîn el-Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvud* adlı eserinde ve *el-Müsne'd* muhakkikleri (16162) hadisın sahîh olduğunu belirtmişlerdir.

5- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE ONA İSYAN ETMEKTEN SAKINMAKTIR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah'tan sakının, O'na itaat edin, O'na isyan etmeyin.
Bilin ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haklarından biri de ona isyan et-
mekten sakınmaktır. Ona isyan etmeye dair uyarı Allah Teâlâ'nın şu kavlinde
gelmiştir: **“Kim Allah'a ve Rasûlüne isyan eder ve O'nun sınırlarını aşarsa
Allah onu, içinde ebedî kalacağı bir ateşe sokar ve onun için alçaltıcı bir
azap vardır.”** (Nisa, 14) Başka bir ayette ise **“Kim Allah'a ve Rasûlüne isyan**

ederse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.” (Ahzab, 36) buyrulmuştur. Yine şöyle buyrulmuştur: **“O gün zalim kimse ellerini ısırarak şöyle der: Keşke Peygamber ile beraber bir yol tutsaydım! Yazıklar olsun bana, keşke falancayı dost edinmeseydim! Andolsun ki zikir (Kur’an) bana geldikten sonra o beni ondan saptırdı. Şeytan, insanı yapayalnız ve yardımcısız bırakandır.”** (Furkan, 27-29) Allah Teâlâ ayrıca **“Kim kendisine hidayet beyan edildikten sonra Peygamber’e karşı çıkar ve müminlerin yolundan başkasına uyarırsa onu yöneldiği yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Orası ne kötü bir varış yeridir.”** (Nisa, 115) ve **“Onun emrine aykırı davrananlar başlarına bir belanın gelmesinden veya kendilerine elem dolu bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar.”** (Nur, 63) buyurmuştur.

İbn Kesir *rahimehullah* **“Onun emrine aykırı davrananlar... sakınsınlar”** ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in emrine, yoluna, minhacına, yöntemine, sünnetine ve şeriatına aykırı davrananlar demektir. Sözler ve ameller onun söz ve amelleriyle tartılır; ona uyan kabul edilir, ona aykırı olan ise söyleyeni ve yapanı kim olursa olsun söyleyene ve yapanına reddedilir. Nitekim *Sahihayn*’da ve diğer kaynaklarda sabit olduğu üzere Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kim bizim bu işimize (dinimize) uymayan bir amel işlerse o reddedilmiştir.”**

Yani Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şeriatına zahiren ve batinen aykırı davranan kimse, kalbine küfür, nifak veya bidat gibi bir fitnenin isabet etmesinden ya da dünyada öldürülme, had cezası, hapis veya benzeri elem verici bir azabın gelmesinden sakınsın ve korksın.

Ey Müslümanlar! Sünnette de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e isyan etmekten sakındıran hükümler gelmiştir. Nitekim o şöyle buyurmuştur: **“Size bir şeyi yasakladığımda ondan kaçının, bir şeyi emrettiğimde ise gücünüz yettiği ölçüde onu yerine getirin.”**⁽⁴⁵³⁾

Ona isyan etmek, ahiretten önce dünyada da cezaya uğrama sebebidir. Seleme b. el-Ekvâ *radiyallahu anh*’tan sabit olduğuna göre bir adam, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanında sol eliyle yemek yedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona **“Sağ elinle ye”** buyurunca adam **“Yiyemiyorum”** dedi. Bunun üze-

(453) Buhârî 7288, Müslim 1337, Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmişlerdir.

rine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Yiyemez ol! Onu, bunu yapmaktan *sadece kibri menetti*” buyurdu. Adam da bir daha elini ağzına kaldıramamıştır. ⁽⁴⁵⁴⁾

Said b. el-Müseyyeb b. Hazn’ın, babasından rivayet ettiğine göre, babası, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e gelmiş, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ona “İsmi nedir?” diye sormuştur. O “Hazn”⁽⁴⁵⁵⁾ deyince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Sen Sehl’sin*” buyurmuş, adam “Babamın bana verdiği ismi değiştiremem” demiştir. İbn el-Müseyyeb şöyle demiştir: “Ondan sonra bizde o sertlik hep devam etti.”⁽⁴⁵⁶⁾ Yani Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in önerisine itiraz etmeleri sebebiyle işlerinde zorluklar ve istedikleri kolaylığa ulaşamama durumları yaşanmıştır.

Ebû Humeyd es-Sâidî *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte Tebük gazvesine çıktık. Tebük’e vardığımızda “*Bu gece şiddetli bir rüzgâr esecek, hiç kimse ayağa kalkmasın. Yanında devesi olan da onu sıkıca bağlasın.*” buyurdu. Biz develerimizi bağladık. Gerçekten şiddetli bir rüzgâr esti; bir adam ayağa kalktı ve rüzgâr onu Tayy dağına fırlatıp attı. ⁽⁴⁵⁷⁾

Ey Müslümanlar! Şüphesiz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in emirlerine karşı gelmek; küçük günahlar, büyük günahlar, bidatler ve küfür olmak üzere dört kısma ayrılır.

Büyük günah; işleyeni hakkında bir lanetin, gazabın, cehennem tehdidinin veya bir had cezasının varit olduğu her günahdır. Büyük günah sahibi, ahirette Allah’ın meşietî altındadır; Allah dilerse ona azap eder, dilerse onu bağışlar. Bu sebeple büyük günahlara düşmekten sakınmak gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Eğer yasaklandığınız büyük günahlardan kaçınırsanız, sizin küçük günahlarınızı örteriz ve sizi şerefli bir makama sokarız.**” (Nisa, 31) Hırsızlık, içki içmek, faiz yemek, zina, akrabalık bağlarını koparmak ve kadınların açılıp saçılması gibi fiiller büyük günah türlerin-

(454) Müslim 2021.

(455) “Hazn,” *nûn* harfinin sükûnu ile, *sert* ve *kaba yer* manasındadır, zıddı (*sehl*) ise, *kolay* ve *yumuşak yer* manasındadır. Hadiste şöyle geçmektedir: “Allah’ım! Senin kolaylaştırdığından başka hiçbir kolay yoktur. Sen dilediğin zaman *sert* ve *zor olanı* (*hazn*) kolaylaştırırsın.”

(456) Buhârî 6190.

(457) Buhârî 1482, Müslim 1392.

dendir. Bunların her biri hakkında ya dünyada bir had cezası ya ahirette bir azabın söz konusu olduğuna dair bir nas ya da her ikisi birden varit olmuştur.

Ey Allah'ın kulları! Küçük günah ise dünyada hakkında had cezası, ahirette de özel bir tehdit bulunmayan günahtır.⁽⁴⁵⁸⁾ Ancak şuna dikkat etmek gerekir; küçük günahın üzerinde ısrar edildiğinde ve ondan tövbe edilmediğinde o günah büyük günaha dönüşebilir. İbn Mesud *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Küçüm-senen günahlardan sakının. Çünkü onlar bir insanda toplanır ve sonunda onu helak ederler.”

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bu günahlar için şöyle bir misal vermiştir: “İssız bir arazide konaklayan bir topluluk misalidir ki yemek vakti geldiğinde, bir adam gidip bir çırpı getirir, diğeri de bir çırpı getirir; sonunda büyük bir yığın toplanır, ateşi tutuştururlar ve içine attıkları şeyi pişirirler.”⁽⁴⁵⁹⁾ İbn Mesud *radiyallahu anh*'ın sözü burada bitmiştir.

Bu sebeple İbn Abbas *radiyallahu anhuma*'dan şu söz sahih olarak gelmiştir: “İsrarla beraber küçük günah, istiğfarla beraber de büyük günah kalmaz.” Bunu İbn Cerir rivayet etmiştir.

Ey Allah'ın kulları! Küfür ise Allah'tan başkasına, peygamberlere, salih kimselere veya kabirlere ibadet etmek, Allah'a, Rasûlüne veya dine sövmek, bunlardan biriyle alay etmek, dinden olduğu zaruri olarak bilinen bir şeyi reddetmek -örneğin Allah'a imanın veya içkinin haramlığının inkârı gibi- ya da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinden başkasının onun rehberliğinden daha üstün olduğuna inanmak, sihir yapmak veya dinlerine olan meykinden dolayı kâfirlere müminler aleyhine destek vermek gibi İslam'ı bozan şeylerden birini işlemekle olur.

Küfre düşüren sebepler çoktur. Fıkıh âlimleri bunları fıkıh kitaplarında mürted bahsinde zikretmişlerdir, bunlar sadece bazı örneklerdir.

(458) Bkz. İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 11/650-651. Müellif bu görüşü İbn Abbas, Ebû Ubeyd el-Kâsım b. Sellâm, İmam Ahmed b. Hanbel ve başkalarına nispet ederek en isabetli görüş olduğunu söylemiştir.

(459) Ahmed b. Hanbel, 1/402-403. *el-Müsned* muhakkikleri hadisin hasen li-gayrihi olduğunu söylemiştir.

Ey Allah'ın kulları! Bidat ise -sözlükte- *icat etmek* ve *sonradan ortaya çıkarmak* demektir. Şer'i olarak ise dinde şeriata getirmedeği ibadetler veya inançlar ortaya çıkarmaktır.

İbadetlerdeki bidatlerden bazıları, bazı insanların Allah'a yakınlaşmak iddiasıyla işledikleri; namazlardan sonra toplu tesbihat yapmak, cuma namazından sonra öğle namazı kılmak, Mevlid Kandili ile İsrâ ve Miraç gecesini kutlamak gibi fiillerdir. Bunlar ise Allah'tan uzaklaştırmaktan başka bir şeyi artırmaz çünkü Allah bunları meşru kılmamıştır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Her bidat sapıklıktır*” hadisinde buyurduğu gibi bunları *sapıklık* olarak isimlendirmiştir.⁽⁴⁶⁰⁾

Vacip olan, Kitap ve Sünnet'e sarılmak, Allah'a ancak meşru kıldığı şekilde ibadet etmek ve türü veya gerekçesi ne olursa olsun Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in emirlerine karşı gelmekten sakınmaktır. Kitap ve sünnete sarılan kurtulur, onlardan sapan ise helak olur. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Aranızda iki şey bıraktım, onlara sarılırsanız asla sapmazsınız, Allah'ın Kitabı ve Sünnetim.*”⁽⁴⁶¹⁾

Yüce Allah, yüce Kur'anı benim ve sizin için mübarek kılsın; İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için her türlü günahattan dolayı Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, tövbe edenleri çokça bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'a mahsustur ve O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının! Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56) Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: “*Günlerinizin en faziletli-*

(460) Müslim (867), Câbir *radiyallahu anhumâ* hadisinden rivayet etmiştir. Ahmed b. Hanbel (4/126-127) ve başkaları İrbâd b. Sâriye *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir. Hadise El-bânî *rahimehullah* sahih demistir.

(461) Hatîb el-Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh*, 1/274. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. Elbânî, *Sahîhu'l-Câmi'* (3232) eserinde sahih demistir.

rinden biri cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o günde yaratılmış, o günde vefat etmiş, sûra o günde üfürülecek⁽⁴⁶²⁾ ve o günde sayha olacaktır.⁽⁴⁶³⁾ Bu sebeple o günde bana salâtı çokça getirin; zira salâtınız bana arz olunur.^{yn(464)}

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, tâbiinden ve kıyamet gününe kadar onlara ihsanla uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak et. Muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl. Önderlerimizi ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdiren hidayet rehberleri kıl.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük murat edeni kendi nefsiyle meşgul eyle ve tuzağını kendi boynuna dola.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin Kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvaffak eyle; onları tebaaları için rahmet kıl.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların nitelemelerinden münezzehtir.

Selam, gönderilen peygamberlerin üzerine olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

17 Cemâziyelevvel 1442, el-Cübeyl şehri, S. Arabistan Krallığı

(462) Yani Sûr'a ikinci üfürüştür. Sûr, İsrâfil'in üfürdüğü bir boynuzdur. İsrâfil, Sûr'a üfürmekle görevli melektir ve o zaman mahlûkat, kabirlerinden kalkacaktır.

(463) Yani dünya hayatının sonunda insanlar şiddetli bir sesle sarsılır ve hepsi ölürler. Bu sarsılma Sûr'a ilk üfürüş sebebiyle olur. İkinci üfürüş ile arasında kırk yıl vardır

(464) Ahmed (4/8) ve başkaları rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahihu Ebî Dâvûd* eserinde, *el-Müsned* muhakkikleri ise (16162) numara ile sahih demistir.

6- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE ONU SEVMEKTİR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu gözetin, O'na itaat edin, O'na isyan etmeyin. Bilin ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisi ve onu tazim etmek kulun imanının şartından ve dinin asıllarındandır. Onun *sallalla-hu aleyhi ve sellem* sevgisinin vacip olduğuna dair deliller pek çoktur. Bunlardan biri Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kar-deşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, kesata uğra-masından korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız meskenler size Allah’tan,**

Rasûlünden ve O'nun yolunda cihat etmekten daha sevimli ise artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayete erdirmez.” (Tevbe, 23-24)

Bu ayet, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevmenin vacip olduğuna, onun buna layık olduğuna dair teşvik, uyarı, delil ve hüccet olarak kâfidir. Zira Allah, malı, ailesi ve çocuğu kendisine Allah ve Rasûlü'nden daha sevimli olanları **“Allah emrini getirinceye kadar bekleyin”** kavliyle tehdit etmiştir. Ardından ayetin sonunda onları fasık olarak nitelendirmiş, onların sapan ve hidayete erdirilmeyen kimselerden olduklarını bildirmiştir.

Ey müminler! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisinin tam kemali, ancak onun sevgisini nefisten, maldan ve aileden önde tutmakla olur. Bundan aşağısı sevgide ve imanda noksanlık sayılır. Kitap ve Sünnet buna delalet etmiştir:

Kitap'tan delil, Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Peygamber, müminlere kendi canlarından daha evladır.”** (Ahzab, 6)

Sünnetten delil ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: *“Hiçbir mümin yoktur ki ben ona dünyada ve ahirette (kendi canından) daha evla olmayayım. Dilerseniz şu ayeti okuyun: ‘Peygamber, müminlere kendi canlarından daha evladır.’”*⁽⁴⁶⁵⁾

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Ben her Müslümana, kendi nefsinden bile daha evlayım.”*⁽⁴⁶⁶⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Sizden birine ben; babasından, evladından ve bütün insanlardan daha sevimli olmadıkça o kimse (tam manasıyla) iman etmiş olmaz.”*⁽⁴⁶⁷⁾

Buhârî, Abdullah b. Hişâm'dan rivayet etmiştir ki o şöyle dedi: Biz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraberdik. O, Ömer b. el-Hattâb'ın elini tutmuştu. Ömer ona “Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bana nefsim hariç her şeyden daha sevimlisin” dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Hayır, nefsim elinde olan Allaha yemin ederim ki ben sana, nefsinden de daha sevimli

(465) Buhârî (2399), Müslim (1619). Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. Lafız Buhârî'ye aittir.

(466) Müslim (867). Câbir *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edilmiştir.

(467) Buhârî (15), Müslim (44). Enes b. Mâlik *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

oluncaya kadar (imanın kemale ermez)” buyurdu. Ömer ona, “Vallahi şimdi sen bana nefsimden de daha sevimlisin” dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, “Şimdi oldu ey Ömer!” buyurdu.⁽⁴⁶⁸⁾

Enes *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Üç özellik vardır ki bunlar kimde bulunursa, o, imanını tadını hisseder: Allah ve Rasûlünün kendisine her şeyden daha sevimli olması, bir kimseyi sadece Allah rızası için sevmesi ve Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar ona dönmeyi, ateşe atılmayı istemediği gibi istememesi.”⁽⁴⁶⁹⁾

Ey müminler! Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevmek, Kitap ve sünnetteki birçok metinde Allah'ı sevmekle birlikte zikredilmiştir. Bu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisinin şanının yüceliğine delalet eder. Allah Teâlâ'nın “**Size Allah ve Rasûlünden daha sevimli ise**” kavli buna örnektir. Bu birliktelik, Allah sevgisi ile Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisi arasındaki bağın ne kadar kuvvetli olduğunu gösterir.

Ey Müslümanlar! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevmenin faziletleri pek çoktur. Bunlardan biri, onu seven kimsenin ahirette onunla beraber olmasıdır. Enes b. Mâlik *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, “Kıyamet ne zaman?” diyerek onun ne zaman kopacağını sordu. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “O'nun için ne hazırladın?” buyurdu. Adam, “Hiçbir şey hazırlamadım, ancak ben Allah ve Rasûlünü seviyorum” dedi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Sen sevdiğinle beraberisin” buyurdu.

Enes dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in “Sen sevdiğinle beraberisin” sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmedik. Enes şöyle devam etti: Ben Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i, Ebû Bekir'i ve Ömer'i seviyorum. Onların amelleri gibi ameller işlemesem de onlara olan sevgim sebebiyle onlarla beraber olmayı umuyorum.⁽⁴⁷⁰⁾

Yüce Allah, yüce Kur'anı benim ve sizin için mübarek kılsın; içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için her türlü günahattan dolayı Allah'tan bağışlan-

(468) Buhârî (6632).

(469) Buhârî (16), Müslim (43), lafız Müslim'e aittir.

(470) Buhârî (3688), Müslim (2639).

ma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, tövbe edenleri çokça bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, şüphesiz Allah'a mahsustur ve O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının! Bilin ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevmeye yardımcı olan birçok sebep vardır; bunların en önemlileri dört sebeptir.

Birincisi: Onun ümmeti için yaptığı fedakârlıkları hatırlamak. Şüphesiz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* İslam'ı yayma yolunda büyük eziyetlerle karşılaşmıştır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sevgisini kuvvetlendiren şeylerden biri de onun, ümmetinin ahirette helak olmaması konusundaki o büyük şefkatini hatırlamaktır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Andolsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O size çok düşkündür, müminlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir.”** (Tevbe, 128-129)

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: *“Benim ve insanların misali, ateş yakan bir adamın misali gibidir. Ateş etrafını aydınlatıldığında pervaneler/kelebekler ve ateşe düşen şu hayvanlar kendilerini onun içine atmaya başlarlar. Adam onlara engel olmaya çalışır fakat onlar ona galebe çalarak ateşe atılırlar. İşte ben de sizi kuşaklarınızdan tutarak ateşten korumaya çalışıyorum, siz ise kendinizi onun içine atıyorsunuz.”*⁽⁴⁷¹⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sevgisini kuvvetlendiren hususlardan biri de onun övülen sıfatlarını ve güzel ahlakını tanımaktır. Bunlardan biri de onun affedici ve bağışlayıcı olmasıdır. Mekke halkı onun hakkında sihirbaz, şair, mecnun ve dinden çıkan/sâbiî demiş; topuğuna vurulmuş, devenin işkembesi ve döl eşi boğazı sıkılmış, ön dişi kırılmış ve o mübarek yüzü kanlar içinde kalmıştır. Tüm bunları yapmalarına rağmen Allah Mekke halkı üzerinde ona imkân verdiğinde, o onlara, *“Ey Mekke halkı! Size ne yapacağımı sanıyorsunuz?”* diye sormuş, onlar *“Hayır murat ederiz, sen kerem sahibi bir*

(471) Buhârî 6483, Müslim 2284.

kardeş ve kerem sahibi bir kardeşin oğlusun” demişlerdir. Bunun üzerine o da “*Gidiniz, hepiniz serbestsiniz (tulekâ)*” buyurmuştur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onları kahr yoluyla mağlup etme ve onları ganimet edinme im-kânına sahipken onları affetmiştir. Bu sebeple Mekke halkına “tulekâ” denil-miştir.⁽⁴⁷²⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sevgisini kuvvetlendiren hususlardan biri de siyer kitaplarını çokça okumak, onun hallerini, amellerini, cihadını ve İslam toplumunu inşasını mütalaa etmektir.

Ey Müslümanlar! Selef, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sevgisi ve onu ca-nına, ailesine ve malına tercih etme konusunda en muazzam örnekleri sergi-lemiştir. Henüz müşrik olan Ebû Süfyan b. Harb, Mekke halkı onu öldürmek için harem bölgesinden dışarı çıkardığında Zeyd b. ed-Desinne *radiyallahu anh’a* şöyle sormuştur: “Allah için söyle ya Zeyd! Şimdi senin yerinde Muhammed’in olmasını ve bizim onun boynunu vurmamızı, senin ise ailenin yanında olma-nı ister miydin?” Zeyd şöyle cevap vermiştir: “Vallahi, ben ailemin yanında huzurla otururken Muhammed’in bulunduğu yerde ayağına bir dikenin ba-tıp onu incitmesine dahi asla gönlüm razı olmaz.” Bunun üzerine Ebû Süfyan şöyle demiştir: “İnsanlar arasından hiç kimsenin bir başkasını, Muhammed’in ashabının, Muhammed’i sevdiği kadar sevdiğini görmedim.”⁽⁴⁷³⁾

Ey müminler! Şeytanın bazı cahillere ve heva sahiplerine verdiği vesve-selerinden biri de onlara dinden olmayan, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, ashabının ve faziletli üç neslin yapmadığı işleri güzel göstermesidir. Bunların da ona olan sevgilerinin kemalinden olduğunu iddia ederler. Oysa bu büyük bir cehalettir. Çünkü sevgi, sevilene teslim olmayı, emrettiklerini yapıp ya-saklarından kaçınmayı, dininde eksiltme veya artırma yapmama konusunda hırslı olmayı gerektirir.

“Mevlid Kandili” olarak adlandırılan şey ise sonradan uydurulan ibadet-lerdendir. Bunu ne Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ne ashabı ne de tâbiîn yap-mıştır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Kim bizim bu işimizde (dinimizde)*

(472) Taberî, *Târîhu’t-Taberî*, Mekke’nin fethi haberi; ayrıca bkz. Ezrakî, *Ahbâru Mekke*, 2/121.

(473) Bkz. İbn Hişâm, *es-Sîretü’n-Nebeviyye*, Hicrî üçüncü senedeki Recî’ günü bahsi. Mü-ellif bunu İbn İshâk’ın *Sîret*’ine nispet etmiştir

ondan olmayan bir şeyi sonradan uydurursa, o reddedilmiştir” buyurmuştur.⁽⁴⁷⁴⁾ Yani o iş, sahibine geri çevrilir, kabul edilmez.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir işi emredererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* cuma günü kendisine çokça salât ve selam getirmeye teşvik ederek şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en hayırlısı cuma günüdür. O günde bana çokça salât getirin; zira salâtınız bana arz olunur.”*

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, tâbiinden ve kıyamet gününe kadar onlara ihsanla uyanlardan razı ol. Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz; şirki ve müşrikleri zelil eyle. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak et. Muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emin kıl. Önderlerimizi ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirip hidayet rehberleri kıl. Allah’ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin Kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvaffak eyle; onları tebaaları için rahmet kıl.

Allah’ım! Bize, İslam’a ve Müslümanlara bir kötülük murat edeni kendi nefsiyle meşgul eyle ve tuzağını kendi boynuna dola. Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah’ın kulları! Şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; fahşayı, münkeri ve azgınlığı yasaklar. O, tutasınız diye size öğüt verir.

Yüce Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın. O’nun nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek en büyük ibadettir. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

5 Rebûlâhîr 1442, el-Cübeyl şehri, S. Arabistan Krallığı

(474) Buhârî 2697, Müslim 1718. Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet etmiştir.

7- SAHABEYE SAYGI DUYSK EHL-İ SÜNNET VE'L-CEMAAT'İN İTİKADÎ ESASLARINDANDIR

Birinci Hutbe

(Sahabe radiyallahu anhum'un Özellikleri)

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah'tan sakının, O'nun gözetiminde olduğunuzu bilin, O'na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın itikadî esaslarından biri; Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabına saygı duymak, onlara iyilik etmek, haklarını bilmek, onlara uymak, onları en güzel şekilde övmek, onlar için istiğfarda bulunmak, aralarında geçen hadiseler hakkında susmak, onlara düşmanlık edene düşmanlık etmek, onlardan herhangi biri hakkında kötüleyici haberlerden ve bazı tarihçilerin, cahil ravilerin, sapkın Şia'nın ve bidatçıların naklettiklerinden yüz çevirmektir. Zira onlar, hiçbirinin kötülükle anılmamasına ve hiçbir işlerinin ayıplanmamasına layıktırlar. Aksine onların iyilikleri, faziletleri ve güzel siretleri zikredilmeli, bunun ötesindeki konularda ise susulmalıdır.⁽⁴⁷⁵⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın esaslarından biri de Allah'ın şu ayetinde vafsettiği gibi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabına karşı kalplerinin ve dillerinin selamette olmasıdır:

(475) Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, "Altıncı Fasıl: Ona saygı ve iyilik etmekten biri de ashabına saygı ve iyilik etmektir" bölümünden küçük tasarruflarla özetlenmiştir.

‘Onlardan sonra gelenler şöyle derler: Rabbimiz, bizi ve bizden önce imanla geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla; iman edenlere karşı kalplerimizde bir kin bırakma.’ (Haşr, 10)“(476)

Sahabe radiyallahu anhum’un On Dört Özelliği

1. Ey müminler, sahabenin diğer insanlara nispetle kadrinin yüceliğinin delillerinden biri, Allah’ın onları tüm beşeriyet arasından Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sohbeti için seçmiş olmasıdır. Dünya hayatında onu görme, hadislerini mübarek ağzından işitme, şeriatı ve din işlerini ondan alma, onun elinde terbiye görme ve gönderildiği nur ile hidayeti en kâmil ve tam şekilde tebliğ etme şerefini onlara tahsis etmiştir.

2. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in onları sevmesidir.

3. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de İslam’ın yayılması ve ona davet yolunda Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte cihad etmeleri sebebiyle kazandıkları büyük ecirdir. Kendilerinden sonra gelenlerin ecirleri kadar ecir onlara da yazılmıştır. Bilinmektedir ki kim bir hidayete davet ederse, kendisine uyanların eciri kadar ecir de fazladan ona verilir ve bu durum onların ecirlerinden hiçbir şey eksiltmez.

4. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Kur’an ve sünneti hıfzedip insanlara tebliğ etmeleridir. Bu ikisinin ufuklara yayılması ve kıyamete kadar ulaşması onlar vesilesiyle olmuştur.

5. Ey Müslümanlar, sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah’ın onları en güzel şekilde övmesi, Tevrat, İncil ve Kur’an’da şanlarını yüceltmesi, onlara mağfiret ve büyük bir ecir vaadetmesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Muhammed, Allah’ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah’tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat’taki vasıflarıdır. İncil’deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ziraatçıların hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp**

(476) Bunu *el-Akîdetü’l-Vâsıtıyye* adlı eserinde söylemiştir.

kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelerendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük bir mükâfat va'detmiştir.” (Fetih, 29)

Kurtubî *rahimehullah* ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Bu, Allah Teâlâ’nın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ashabı için verdiği bir misaldir. Yani onlar önce az olacaklar, sonra artıp çoğalacaklardır. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* dinine davete başladığında zayıf idi; sonra birer birer ona icabet edildi ve nihayet işi güçlendi. Tıpkı ekildikten sonra zayıf görünen, sonra halden hale geçerek güçlenen ve nihayet gövdesiyle dalları kalınlaşan ekin gibi. Bu, en doğru misal ve en açık beyandır.”

6. Ey Allah’ın kulları, sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah’ın onlara *takva* kelimesini gerekli kılmaması ve onların buna başkalarından daha layık ve ehil olduklarını haber vermesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Allah onlara *takva* kelimesini gerekli kıldı. Zaten onlar buna daha layık ve ehil idiler.”** (Fetih, 26) Allah onlara *takva* kelimesini, yani “Lâ ilâhe illallah” sözünü gerekli kıldığını bildirmiştir. Onlara bunun haklarını ve gereğini yerine getirmeyi yüklemiş, onlar da buna bağlanıp gereğini yapmışlardır. Sonra onların buna başkalarından daha layık ve ehil olduklarını, yani kalplerindeki hayrı bildiği için *takva ehli* olarak nitelenmeyi hak ettiklerini haber vermiştir.

7. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah’ın bildirmediği üzere, insanların ancak Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ve sahabenin iman ettiği gibi iman ederlerse hidayete ermiş olacaklarıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, kuşkusuz hidayete ermiş olurlar.”** (Bakara, 137)

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “...İsrailoğulları yetmiş iki millete/fırkaya bölünmüştü. Ümmetim de yetmiş üç fırkaya bölünecektir. Bir tanesi hariç hepsi ateştedir.” Dediler ki: “Ey Allah’ın Rasûlü, o kurtulan fırka hangisidir?” Buyurdu ki: “Benim ve ashabımın üzerinde olduğu yol üzere olanlardır.”⁽⁴⁷⁷⁾

Bu hadiste Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ümmetin “millet” diye tabir edilen pek çok fırkaya ayrılacağını, bunların sayısının yetmiş üç olduğunu ve içlerinden sadece itikat, şeriat ve ahlak bakımından Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile

(477) Tirmizî (2832), Elbânî hadisi sahih kabul etmiştir.

onun kerim ashabının yolundan giden fırkanın kurtulacağını haber vermiştir. Allah bizi onlardan eylesin. Bunda, sahabenin dosdoğru hidayet üzere olduklarının ispatı vardır.

8. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın onların gerçekten *mümin* olduklarına şahitlik etmesidir. Şahit olarak Allah yeter. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“İman edip hicret eden ve Allah yolunda cihad edenler ile onları barındırıp yardım edenler var ya; işte onlar gerçek müminlerdir. Onlar için mağfiret ve bol rızık vardır.”** (Enfal, 74)

9. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah'ın Kur'an'ın iki yerinde onlardan razı olduğunu zikretmesidir. Bunlar Allah Teâlâ'nın şu kavilleridir: **“Öne geçen ilk Muhacirler ve Ensar ile onlara güzellekle uyanlar var ya; Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, altından nehirler akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş budur.”** (Tevbe, 100), **“Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah müminlerden razı olmuştur. Onların kalplerindeki ihlası bildiği için üzerlerine huzur ve güven indirmiş ve onları yakın bir fetihle ödüllendirmiştir.”** (Fetih, 18)

10. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de onların ümmetin dinini en iyi bilenleri olmaları ve üzerinde icma ettikleri hususlarda kimsenin onlara muhalefet etmesinin caiz olmamasıdır. Çünkü onlar Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gözetiminde yetişmişler ve vahyin inişine şahitlik etmişlerdir. O *sallallahu aleyhi ve sellem*, içlerinden önde gelen dördünün, yani Hulefa-i Raşidin'in, kendilerinden sonra gelenlerin uyması gereken sünnetleri olduğunu haber vermiştir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Size Allah'tan sakınmanızı, başınızda Habeşli bir köle olsa bile onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim, zira benden sonra yaşayanlarınız çok ihtilaf görecektir. Benim sünnetime ve doğru yolda olan Hulefa-i Raşidin'in sünnetine sarılın. Ona sımsıkı sarılın ve azı dişlerinizle yapışın, sonradan uydurulan işlerden sakının; çünkü sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat da dalalettir.”⁽⁴⁷⁸⁾

(478) İbn Hibbân (1/179). Lafız ona aittir. Ebû Dâvûd (4607); Tirmizî (2676); İbn Mâce (42); Ahmed (4/126-127) ve başkaları rivayet etmiştir. Elbânî *rahimehullah* hadisi sahih kabul etmiştir

11. Ey Allah'ın kulları, sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah Teâlâ'nın Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e, onlarla istişare etmesini emretmesidir. Nitekim Allah şöyle buyurmuştur: **“İş hakkında onlarla istişare et. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven.”** (Âl-i İmran, 159)

12. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Allah'ın onlardan sonra gelenleri onlar için istiğfar etmeye ve kalplerinde onlara karşı bir kin beslememeye teşvik etmesidir. Şöyle buyurmuştur: **“Onlardan sonra gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce imanla geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla; iman edenlere karşı kalplerimizde bir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz Sen çok şefkatli, çok merhametlisin.”** (Haşr, 10)

13. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, onların yaşadığı asrın asırların en hayırlısı olduğunu bizzat ifade etmesidir. Şöyle buyurmuştur: **“Hayırlı insanlar benim asrımda yaşayanlardır. Sonra onları takip edenler, sonra da onları takip edenlerdir.”**⁽⁴⁷⁹⁾ Müslim'in lafzı ise şöyledir: **“Ümmetimin en hayırlısı, aralarında gönderildiğim asırdır.”**

14. Sahabenin kadrinin yüceliğinin delillerinden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haber verdiği üzere, onların ecirlerinin kendilerinden sonra gelenlerin ecrine göre kat kat fazla olmasıdır. O *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Ashabıma sövmeyin. Şayet sizden biriniz Uhud dağı kadar altın infak etse, onlardan birinin bir müd, hatta yarım (nısf) müd infakinin sevabına ulaşamaz.”**⁽⁴⁸⁰⁾

Hadiste geçen *nısf*, yarımdır, *müd* ise bir sa' miktarının dörtte biridir. Yani bir sahabînin bir müd miktarındaki sadakasının sevabı, kendisinden sonra gelenin Uhud dağı kadar olan sadakasından daha büyüktür. Sebep ise sahabînin sadakasına eşlik eden o derin ihlas ve niyet sadakatidir.

Yüce Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, hem kendim hem de sizin için her türlü günahattan dolayı Allah'tan

(479) Buhârî (2652); Müslim (2533). Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh*'tan rivayet etmişlerdir.

(480) Buhârî (3673); Müslim (2541) Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan rivayet etmişlerdir. Bu konuda Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan da Müslim (2540) rivayet etmiştir.

mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, tevbeleri çokça kabul edendir, çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Sahabenin Kendi Aralarındaki Fazilet Dereceleri

Hamd, Allah'a mahsustur, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının! Bilin ki sahabe, mertebe ve fazilet bakımından birbirinden farklı derecelededir. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, bu ümmetin Peygamberinden sonra en hayırlısının Ebû Bekir, sonra Ömer, sonra Osman, sonra da Ali olduğuna inanır. Muhacirleri Ensar'dan önde tutarlar; çünkü Muhacirler İslam'da önceliğe sahiptir.

Daha sonra Ensar gelmiş, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve Muhacir ashabını barındırmış ve onlara yardım etmişlerdir. Ehl-i Sünnet, fetihten önce infak edip savaşanları, fetihten sonra infak edip savaşanlardan üstün tutar. Allah Teâlâ'nın -sayıları üç yüz on küsur olan- Bedir ehli için "*Dilediğinizi yapın, ben sizi bağışladım*" buyurduğuna inanırlar.⁽⁴⁸¹⁾

Yine Hudeybiye'de ağaç altında -yani Rıdvan ağacı altında- biat edenlerden hiçbirinin ateşe girmeyeceğine inanırlar ki sayıları bin dört yüzden fazlaydı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in cennetle müjdelediği Aşere-i Mübeşşere'nin ve diğer sahabîlerin cennetlik olduklarına şahitlik ederler.

Sahabenin Ümmet Üzerindeki Haklarının Özeti

Ey müminler! Sözün özü şudur: Sahabenin, üzerimizde dört hakkı vardır:

Birincisi: Onları sevmek ve onlardan razı olmak.

İkincisi: Onların Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ardından insanların en hayırlısı olduklarına inanmak.

Üçüncüsü: Aralarında çıkan anlaşmazlıklar hususunda susmak.

Dördüncüsü: Rafizîler ve onların yolundan gidenler gibi bazı bidatçılardan onlar hakkında söyledikleri karşısında onları savunmaktır.

(481) Buhârî (3007); Müslim (2494) Ali b. Ebî Tâlib *radiyallahu anh*'tan rivayet etmişlerdir.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, tâbiünden ve onlara kıyamet gününe kadar güzelliikle uyanlardan razı ol.

Ey Allah’ın kulları! Şüphesiz Allah; adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder; çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.

Azim olan Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsin. Nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyük iştir.

Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

12 Rebiulâhîr 1442, el-Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

8- PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHI VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE HANIMLARINA SAYGI DUYMAKTIR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah'tan sakının ve O'nun sizi her an gözetlediğinin
bilincinde olun. O'na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki Ehl-i Sünnet ve'l-Ce-
maat'ın itikadî esaslarından biri de Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımlarına
saygı duymaktır. Zira Allah Teâlâ onlara yüksek bir makam vermiş, hatta
onları şu ayette olduğu gibi tüm müminlerin annesi mertebesine yükseltmiş-
tir: **“Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Hanımları**

da müminlerin anneleridir.” (Ahzab, 6) Bu durum, her Müslümanın bu hakkı gözetmesini ve şeriatın talep ettiği şekilde yerine getirilmesi gereken bir hürmet, saygı ve tazimi zorunlu kılar.

Ey Allah'ın kulları, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımlarına saygı duymayı gerektiren hususlardan biri de onların Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in evindeki sünnetini korumaları ve ümmete nakletmeleridir. Özellikle de Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'den en çok hadis rivayet edenlerden biri olan Âişe *radiyallahu anha* bu konuda öndedir.

Hatice *radiyallahu anha* onun ilk hanımıdır. Cebrail *aleyhisselam* ilk kez Hira mağarasında vahiy getirdiğinde Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kalbi titreyerek kendisine geldiğinde Hatice onu teskin etmiş, üzerinde bulunduğu yolun hak olduğunu, bu yüzden Allah'ın onu asla utandırmayacağını söyleyerek onu rahatlatmıştır. Sonra onu cahiliye döneminde Hristiyanlığı seçmiş olan amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e götürmüş, Varaka da ona inen şeyin Allah katından gelen vahiy olduğunu açıklayarak güvenini pekiştirmiştir.⁽⁴⁸²⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın esaslarından biri de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımlarını, yani müminlerin annelerini dost edinmeleridir. Onların ahirette de onun hanımları olduğuna inanırlar. Özellikle çocuklarının çoğunun annesi, ona ilk iman eden ve davasında destek olan Hatice *radiyallahu anha*'nın, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanındaki yeri çok yücedir. Yine Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, hakkında Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü, tirit yemeğinin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir' dediği Sıddîk kızı Sıddîka *radiyallahu anha* da bu esas dahilindedir.”⁽⁴⁸³⁾ Onun *rahimehullah* sözü bitti.

Ey Allah'ın kulları, müminlerin annelerinin hakkının büyüklüğüne delil olan hususlardan biri de namazdaki teşehhüdün onlara salât edilmesine tahsis edilmesidir. Bilinmektedir ki onlara salât etmek, Allah'ın onları övmesi ve kadriyi yüceltmesi için dua etmek demektir. Ebû Humeyd es-Sâidî *radiyallahu anhu* tan rivayet edildiğine göre sahabiler, “Ey Allah'ın Rasûlü, sana nasıl salât edelim?”

(482) Kıssayı incelemek için bk. *Sahîh-i Buhârî* (3) ve *Sahîh-i Müslim*'e (160).

(483) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 3/154'e bakınız. Bu söz *el-Akîdetü'l-Vâsıtiyye* adlı eserden nakledilmiştir. Hadisi Buhârî (3769) ve Müslim (2446), Enes b. Mâlik *radiyallahu anhu* tan rivayet etmişlerdir.

diye sormuşlar, o da “Şöyle deyin: Allah’ım! Muhammed’e, hanımlarına ve zürriyetine, İbrahim’in ailesine salât ettiğin gibi salât eyle. Muhammed’e, hanımlarına ve zürriyetine, İbrahim’in ailesini mübarek kıldığın gibi bereket ihsan eyle. Şüphesiz Sen hamd olunmaya layıksın, şanı yüce olansın.” buyurmuştur.⁽⁴⁸⁴⁾

Ey Allah’ın kulları, müminlerin annelerinin haklarından biri de onlar için istiğfar etmek, övgüye mazhar yönlerini ve faziletlerini zikretmek ve onları güzelce sena etmektir. Bu, onların Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yanındaki konumları ve bu ümmetin diğer kadınlarına olan üstünlükleri sebebiyledir.

Ey müminler, Kur’an-ı Kerim, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımlarının kirden arındığını şu ayetle tescillemiştir: “**Ey Peygamber ailesi! Allah sizden sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**” (Ahzab, 33) İbn Cerîr *rahimehullah* şöyle demiştir: Allah sadece sizden kötülüğü ve fahiş işleri gidermek ve sizi Allah’a isyan edenlerin kirlerinden tertemiz yapmak istiyor.

Buna göre Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımlarına dil uzatmak ve onlara asılsız iftiralar atmak, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e yapılan en büyük eziyetlerdendir. Allah Teâlâ, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e eziyet etmeyi şu ayette haram kılmıştır: “**Allah’ı ve Rasûlünü incitenlere Allah, dünyada ve ahirette lanet etmiş ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.**” (Ahzab, 57)

Ey Müslümanlar, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımlarına saygı duymaya zıt olan davranışlardan biri de Rafizîlerin tutumudur. Onlar münafıklara uyarak müminlerin annesi Âişe *radıyallahu anha*’ya zina iftirası atmışlardır. Onlar bu bozuk inancı din edinmişlerdir ki bu -Allah korusun- küfürdür. Çünkü ona zina iftirası atan kişi, Nur suresinin başındaki onun beraatına dair Kur’an haberini doğrulamamış olur. Allah Teâlâ bu surede ona atılan iftirayı “ifk” ve “bühtan” -yani yalan- olarak nitelemiş ve şöyle buyurmuştur: “**O ağır iftirayı uyduranlar, sizin içinizden bir gruptur. Onu kendiniz için bir şer sanmayın, aksine o sizin için bir hayırdır. Onlardan her birine, işlediği günahın cezası vardır. İçlerinden o günahın en büyüğünü yüklenen için ise büyük bir azap vardır. Onu işittiğiniz zaman, mümin erkeklerin ve mümin kadınların birbirleri hakkında hayır zan besleyip ‘Bu, apaçık bir iftiradır’**

(484) Buhârî 6360, Müslim 407.

demeleri gerekmez miydi?... Onu işittiğiniz zaman ‘Bunu konuşmamız bize yakışmaz. Hâşâ! Bu, büyük bir bühtandır’ demeniz gerekmez miydi? Eğer iman eden kimseler iseniz, Allah buna benzer bir şeye bir daha asla dönmemeniz için size öğüt veriyor.” (Nur, 11-17)

İbn Kesîr *rahimehullah* şöyle demiştir: “Âlimlerin tamamı, bu ayetlerde zikredilenlerden sonra hâlâ ona söven veya ona bu iftirayı atan kişinin Kur’an’a inatla karşı çıktığı için kâfir olacağı hususunda icma etmişlerdir.”⁽⁴⁸⁵⁾

Ey Allah’ın kulları, bunlar Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımlarına saygı duyulması ve buna aykırı hallerle ilgili kısa bilgilerdir. *Allah onların hepsinden razı olsun.*

Yüce Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsün. Kur’an’da-ki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, hem kendim hem de sizin için her türlü günahdan dolayı Allah’tan mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, tevbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd Allah’a mahsustur, O bize yeter. O’nun seçtiği kullarına da selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının! Bilin ki Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hanımları, kendileriyle cima ettiği kadınlardır ki bunlar on bir kişidir:

- 1- Hatice bt. Huveylid *radıyallahu anha*.
- 2- Âişe bt. Ebî Bekir es-Sıddîk. *Allah hem ondan hem de babasından razı olsun.*
- 3- Sevde bt. Zem’a *radıyallahu anha*.
- 4- Hafsa bt. Ömer b. el-Hattâb. *Allah hem ondan hem de babasından razı olsun.*
- 5- Ümmü Habîbe, Remle bt. Ebî Süfyân. *Allah hem ondan hem de babasından razı olsun.*
- 6- Ümmü Seleme, Hind bt. Ebî Ümeyye b. el-Mugîre el-Kureşîyye *radıyallahu anha*.
- 7- Zeyneb bt. Cahş *radıyallahu anha*.
- 8- Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye *radıyallahu anha*.

(485) İbn Kesîr, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-Azîm*, Nur suresi, 23. ayet.

9- Cüveyriye bt. el-Hâris *radıyallahu anha*.

10- Safiyye bt. Huyay b. Ahtab *radıyallahu anha*.

11- Meymûne bt. el-Hâris el-Hilâliyye *radıyallahu anha*.

Sonra, bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*, ümmetini cuma günü kendisine çokça salât ve selam getirmeye teşvik ederek şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en hayırlısı cuma günüdür. O günde bana çokça salât getirin, zira salâtlarınız bana arz olunur.”* Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslâm’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Dininin düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ıslah eyle ve onları hidayete eren rehberler kıl. Allah’ım! Bize ve İslâm’a kötülük murad edenleri kendi dertlerine düşür ve tuzaklarını kendi aleyhlerine çevir.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin gizli ve açık olan her türlüşünü uzaklaştır; özellikle ülkemizden ve diğer tüm Müslüman ülkelerinden bunları def eyle ey Âlemlerin Rabbi. Allah’ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi eyle.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah’ın kulları! Şüphesiz Allah; adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder; çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Azim olan Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın. Nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

19 Rebiulâhir 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

9- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE EHL-İ BEYT'İNE HÜRMET ETMEKTİR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ'dan sakının, O'na karşı gelmekten kaçının. O'na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hakların-dan ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın temel inanç esaslarından biri de onun Ehl-i Beyt'ine hürmet etmek, onları sevmek, onları dost edinmek ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in onlar hakkındaki vasiyetine sahip çıkmaktır.

Ey Allah'ın kulları, bu temel ilke hakkındaki deliller pek çoktur. Zeyd b. Erkam *radiyallahu anhu*'nın rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Bir gün Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke ile Medine arasında “Hum” denilen bir su başında bize hitap etmek üzere ayağa kalktı. Allah’a hamd ve sena etti, vaaz verip öğütlerde bulundu. Ardından şöyle buyurdu: “*Asıl konuya gelecek olursak, ey insanlar! Ben ancak bir insanım. Rabbimin elçisinin gelmesi ve benim ona icabet etmem yakındır. Ben size iki ağır emanet⁽⁴⁸⁶⁾ bırakıyorum. Bunların birincisi Allah'ın kitabıdır ki onda hidayet ve nur vardır. Allah'ın kitabına sarılın ve ona sımsıkı tutunun.*” Böylece Allah'ın kitabına teşvik edip özendirdi. Sonra şöyle buyurdu: “*Ve ehl-i beytim.⁽⁴⁸⁷⁾ Ehl-i beytim hakkında sizlere Allah'ı hatırlatırım, ehl-i beytim hakkında sizlere Allah'ı hatırlatırım, ehl-i beytim hakkında sizlere Allah'ı hatırlatırım.*” Zeyd'e denildi ki: “Ey Zeyd, onun ehl-i beyti kimlerdir? Hanımları da ehl-i beytinden değil midir?” Zeyd şöyle cevap verdi: “Hanımları ehl-i beytindendir, lakin onun asıl ehl-i beyti, kendisinden sonra sadaka almaları haram kılınan kimselerdir.”⁽⁴⁸⁸⁾

Ebu Bekir es-Sıddık *radiyallahu anhu* şöyle demiştir: “Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ehl-i beyti hususunda gözetin.”⁽⁴⁸⁹⁾ Buradaki “gözetin” ifadesinin manası, onlara dair sorumluluklarınızı koruyun ve hakkını verin demektir.⁽⁴⁹⁰⁾

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ehl-i Beyt'inin faziletleri/üstünlükleri hakkındaki hadisler pek çoktur; bunlar *Sahih*'lerde, *Sünen*'lerde, *Müsned*'lerde ve diğer hadis kaynaklarında ayrıntılı olarak anlatılmıştır.⁽⁴⁹¹⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: Hiç şüphe yok ki Muhammed ailesinin ümmet üzerinde, başkasının ortak olamayacağı bir hakkı vardır. Onlar Kureyş'in diğer kollarının hak etmediği kadar özel bir sevgiyi ve bağlı-

(486) “İki ağır emanet” ile kastının Allah'ın kitabı ve Ehl-i Beyt'i olduğu, metnin devamında gelecektir. Onlara sarılmak, onlarla amel etmek ve haklarını yerine getirmek sorumluluk gerektirdiği için onlara “sekaleyn” (iki ağır emanet) ismini vermiştir. Bunu onların kadrini yüceltmek ve değerlerini vurgulamak için yapmıştır. Bakınız Ebu's-Saâdât İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*.

(487) Bu ikinci ağır emanettir.

(488) Müslim (2408).

(489) Buhârî (3713).

(490) Bkz. İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî*, adı geçen hadisin şerhi.

(491) Bkz. Ümmü Şuayb el-Vâdiyye, *es-Sahihu'l-müsned min fedâilî âli beyti'n-nübüvve*, Dâru'l-Âsâr, Sana.

lığı hak ederler. Nitekim Kureyş de diğer kabilelerin hak etmediği sevgiyi ve bağlılığı hak eder. Aynı şekilde Arap milleti de diğer milletlerin hak etmediği sevgiyi ve bağlılığı hak eder. Bu, Arapların, başkalarına; Kureyş'in, diğer Araplara; Haşimoğulları'nın da diğer Kureyşlilere üstünlüğünü kabul eden cumhurun görüşüdür. Bu husus Ahmed b. Hanbel ve diğer imamlar tarafından açıkça ifade edilmiştir.⁽⁴⁹²⁾

Daha sonra İbn Teymiyye *rahimehullah*, söz konusu bu üstünlüğe delalet eden Vasile b. el-Eska' hadisini zikretmiştir ki o hadis şöyledir: Vâsile dedi ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: “Allah Teâlâ, İsmail aleyhisselam evladından Kinane'yi, Kinane'den Kureyş'i, Kureyş'ten Haşimoğulları'nı seçti. Beni de Haşimoğulları'ndan seçti.”⁽⁴⁹³⁾

Ey müminler! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zevceleri Kur'an'ın açık ifade-siyle Ehl-i Bey'te dâhildir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden ancak kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister.”** (Ahzab, 33) İbn Kesir *rahimehullah* şöyle demiştir: Bu ifade, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in eş-lerinin burada Ehl-i Bey'te dâhil olduğuna dair kesin bir delildir; çünkü onlar bu ayetin nüzul sebebidir.

Ey Müslümanlar! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ehl-i Beyt'inin sadaka alması haramdır. Allah, onların kadrini yüceltmek için sadaka almayı onlara yasaklamıştır. Çünkü sadaka, insanların kirleri hükmündedir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sadaka, Muhammed'in ailesine helal olmaz; zira o ancak insanların kirleridir.”⁽⁴⁹⁴⁾

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sadaka almaları haram olan Ehl-i Beyt'i iki koldur: Haşim b. Abdümenaf oğulları ile Muttalib b. Abdümenaf oğullarıdır.

Ey müminler! Ehl-i Bey'te hürmet göstermenin en güzel nişanelerinden biri de Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, ümmetine, namazlardaki teşehhütte şöyle demeyi öğretmesidir:

“Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim'in ailesine salât ettiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de salât et. Şüphesiz Sen övülmeye layıksın, şerefi yücesin. Allah'ım! İbrahim'i ve İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi Mu-

(492) İbn Teymiyye, *Minhâcû's-sünne*, (4/599).

(493) Müslim (2276) ve başkaları rivayet etmiştir.

(494) Abdülmuttalib b. Rebîa b. el-Hâris *radıyallahu anh*'tan rivayetle, Müslim (1072).

hammed'i ve Muhammed'in ailesini de mübarek kıl. Şüphesiz Sen övülmeye layıksın, şerefi yücesin."⁽⁴⁹⁵⁾

Beş vakit namazda onlara bu duayı yapmaktan daha üstün bir saygı ve hürmet olabilir mi?

Yüce Allah beni ve sizi yüce Kur'an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, kendim ve sizin için her türlü günahıtan mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz Allah, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd Allah'adır, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki selef-i salihîn, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ehl-i Beyt'ine hürmet gösterme hususunda en yüce örneği sergilemişlerdir. Ebu Bekir es-Sıddık *radiyallahu anh*'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in akrabalarına iyilik edip onları gözetmek, bana kendi akrabalarıma iyilik etmekten daha sevimlidir."⁽⁴⁹⁶⁾

Ey Müslümanlar! Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, Ehl-i Beyt'i dost edinir ve onları sever Bu durum, Ehl-i Beyt sevgisini yalnızca kendilerinin sahiplenmediğini ve başkalarının onlara zulmettiğini iddia eden Rafizîlerin iddia ettiği gibi değildir. Aksine hakikat şudur: Rafizîler, Ehl-i Beyt'e, benzeri görülmemiş bir şekilde zulüm edenlerin ta kendileridir. Onları yalnız bırakan, aldatan ve onlara yalan isnat etmeleriyle meşhur oldukları için Ehl-i Beyt'ten gelen pek çok rivayetin reddedilmesine sebep olanlar onlardır. Ayrıca Rafizîler sevgilerini Ehl-i Beyt'ten sadece birkaç kişiyle sınırlandırır. Oysa istikamet üzere olan Ehl-i Sünnet, Ehl-i Beyt'in tamamını sever ve hepsini dost edinir. Üstelik Rafizîlerin Ehl-i Beyt'ten nefret ettikleri kişilerin sayısı, sevdiklerinden çok daha fazladır.

Sonra, bilin ki -Allah'ın rahmetine eresiniz- Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle**

(495) Ka'b b. Ucre *radiyallahu anh*'tan rivayetle, Buhârî 3370, Müslim 406.

(496) Buhârî 3712, Müslim 1759.

selam verin.” (Ahzab, 56) Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halife olan ashabından razı ol. Tabiünden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan da razı ol. Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Senin ve dinin düşmanı olanları helak et. Muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım! Vatanlarımızda bize emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete eren rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvaffak et ve onları halkları için bir rahmet vesilesi eyle.

Allah'ım! Bize, İslam'a ve Müslümanlara kötülük arzulayan kimseyi kendi derdiyle meşgul eyle ve kurduğu tuzağı kendi aleyhine çevir. Allah'ım! Pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlüşünü özelde ülkemizden, genelde ise tüm Müslüman coğrafyalarından uzaklaştı ey Âlemlerin Rabbi. Rabbimiz! Bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

24 Cemaziyelahir 1442, el-Cübeyl, S. Arabistan Krallığı

10- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN ÜZERİMİZDEKİ ON HAKKI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ'dan sakının, O'na karşı gelmekten kaçının. O'na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haklarından biri de ona salât ve selam getirmek, onun için vesile ve fazilet duasında bulun-mak ve Allah'ın onu vâdettiği Makam-ı Mahmud'a ulaştırmasını dilemektir.

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât etmenin manası, onun için rahmet ve şerefli bir mertebe dilemektir. Zira lügatte *salât*, *dua* manasına gelir. Nite-kim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onların mallarından, kendilerini te-**

mizleyeceğin ve arındıracağın bir sadaka al ve onlara dua et; çünkü senin duan onlara huzur verir.” (Tevbe, 103) Yani onlara dua et, şüphesiz senin duan onlar için bir rahmet ve gönül huzurudur.

Allah'ın Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât etmesi, ona rahmet etmesi ve meleklerden oluşan en yüce toplulukta (Mele-i Âlâ) onu övmesidir.

Meleklerin Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât etmesi ise onun için rahmet dilemeleri ve onu övmeleridir.

Özetle Allah'ın Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât etmesi, ona ikram-da bulunması, onu yüceltmesi, sevmesi ve övmesi demektir. İnsanların ve meleklerin salât etmesi ise Allah'tan onu övmesini, adını yüceltmesini, tazim ve şerefini artırmasını talep etmektir.

Ey müminler! Ona *sallallahu aleyhi ve sellem* selam etmek ise, her türlü afet-ten kurtulması için esenlik dilemektir. Buna, onun şerefının ve itibarının her türlü saldırı ve haksızlıktan korunması da dâhildir.

Buna göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât ve selam getirmek, bütün hayırları bir araya getirmiş olur. İbn Kesir *rahimehullah* Ahzab suresindeki “**Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56) ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “Bu ayetten maksat, Allah Teâlâ'nın, kulu ve Nebisinin kendi katındaki, melekler topluluğu arasındaki yüce mertebesini kullarına haber vermesidir. Şöyle ki: Allah, mukarreb meleklerin yanında onu övmekte ve melekler de ona salât etmektedir. Sonra Allah, alt âlemin (yeryüzünün) halkına da ona salât ve selam getirmelerini emretmiştir ki böylece hem yüce âlemdekilerin hem de alt âlemdekilerin övgüsü onda birleşsin.”⁽⁴⁹⁷⁾

Ey Allah'ın kulları! Kişi, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirdiğinde salât ile selamı birleştirmeli, sadece biriyle yetinmemelidir. Yani sadece “*sallallahu aleyh*” veya sadece “*aleyhisselam*” dememelidir.

Bu kural, “**Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56) ayet-i kerimesinden alınmıştır. Bunu Nevevî ve İbn Kesir *rahimehumullah* ifade etmişlerdir.⁽⁴⁹⁸⁾

(497) Ahzâb suresinin 56. ayetinin tefsiri.

(498) Bkz. *el-Ezkâr*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salâtın sıfatı babı; Tefsîru'l-Kur'ânî'l-azîm, Ahzâb suresi, 56. ayetinin tefsirinin sonu.

Ey Müslümanlar! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in adı anıldığında ona salât getirmek vaciptir. Bunun delili, salât getirmeyenlerin iki hadisile sakındırılmış olmasıdır. Birincisi, onun *sallallahu aleyhi ve sellem* şu sözüdür: “*Cimri, yanında anıldığı halde bana salât getirmeyen kimsedir.*”⁽⁴⁹⁹⁾

İkincisi ise şu sözüdür: “*Yanında anıldığı halde bana salât getirmeyen kişinin burnu sürtülsün.*”⁽⁵⁰⁰⁾

Ey Allah'ın kulları! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmek her durumda müstehaptır; ancak özellikle on yerde yapılmasına dair rivayetler gelmiştir:

Birinci yer: Namazdaki son teşehhütte.

İkinci yer: Cenaze namazında ikinci tekbirden sonra.

Üçüncü yer: Cuma, bayram, istiska/yağmur dileme ve benzeri hutbelerde. İbnü'l-Kayyim şöyle demiştir: Hutbelerde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmek, ashabin *radıyallahu anhum* arasında meşhur ve bilinen bir işti.⁽⁵⁰¹⁾

Dördüncü yer: Cuma günü. Evs b. Ebî Evs *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem o günde yaratıldı, o günde vefat etti, Sûr'a o günde üflenecek ve kıyamet o günde kopacaktır. Öyleyse o gün bana çokça salât getirin; zira salâtlarınız bana arz olunur.*”⁽⁵⁰²⁾

Beşinci yer: Müezzine icabet ettikten sonra. Müslim'in *Sahîh*'inde⁽⁵⁰³⁾ rivayet edildiğine göre Abdullah b. Amr b. el-As *radıyallahu anh* Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: “*Müezzini işittiğiniz zaman onun söylediklerinin aynısını söyleyin, sonra bana salât getirin. Zira kim bana bir defa salât getirirse, Allah buna karşılık ona on defa salât eder...*”

Ey Allah'ın kulları!

(499) İbn Hibbân (3/189), Nesâî, *el-Kubrâ*, (9800), Amelü'l-yevmi ve'l-leyle kitabı, Cimri kimdir babı, Tirmizî (3546), Ahmed (1/201), Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib'den rivayet etmiştir. Elbânî “sahih” demiştir, Şeyh Şuayb ise “isnadı kuvvetlidir” demiştir.

(500) Tirmizî 3545, Ahmed 2/254. Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. *Müsned*'in muhakkikleri *sahih* demiştir, Elbânî ise “hasen-sahih” demiştir.

(501) *Celâü'l-efhâm*, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirilen beşinci yer, s. 441, Dâru Âlemi'l-Fevâid.

(502) Nesâî 1373, Ebu Dâvud 1047, İbn Mâce 1085, Ahmed 4/8. Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvud*'da “sahih” demiştir.

(503) H. No: 384.

Altıncı yer: Dua ederken. Bunun delili Fedâle b. Ubeyd *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* oturduğu sırada bir adam girdi ve namaz kılıp "Allah'ım, beni bağışla, bana merhamet et" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ey namaz kılan, acele ettin! Namaz kılıp oturduğün zaman Allah'a, layık olduğu şekilde hamd et, sonra bana salât getir, sonra O'na dua et." Daha sonra başka bir adam namaz kıldı, Allah'a hamd etti ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirdi. Bunun üzerine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Ey namaz kılan! Dua et, duana icabet edilsin."⁽⁵⁰⁴⁾

Ömer b. el-Hattab *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: "Dua, gök ile yer arasında durdurulur. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmedikçe ondan hiçbir şey yukarı çıkmaz."⁽⁵⁰⁵⁾

Yedinci ve sekizinci yerler: Mescide girerken ve mescitten çıkarken. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sabit olduğuna göre o, mescide girdiğinde Rasûlullah'a/kendisine salât ve selam getirir, sonra "Allah'ım, bana rahmet kapılarını aç" derdi. Mescitten çıktığında ise Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât ve selam getirir, sonra "Allah'ım, bana lütuf kapılarını aç" derdi.⁽⁵⁰⁶⁾

Dokuzuncu yer: Safa ile Merve arasında sa'y yaparken. Vehb b. el-Ecdâdan rivayet edildiğine göre, o, Ömer b. el-Hattab *radıyallahu anh*'ı Mekke'de insanlara hutbe verirken şöyle derken işitmiştir: "Sizden biriniz hacı olarak geldiğinde Beyt'i yedi defa tavaf etsin, Makam-ı İbrahim'de iki rekât namaz kılsın. Sonra Safa'dan başlasın, Beyt'e yönelip yedi tekbir getirsin. Her iki tek bir arasında Allah'a hamd ve sena etsin, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirsin ve kendisi için dilekte bulunsun. Merve'de de aynısını yapsın."⁽⁵⁰⁷⁾

Onuncu yer: İnsanlar dağılmadan önce bir topluluk içinde bir araya geldiklerinde. Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlul-

(504) Ebu Dâvud (1481), Tirmizî (3477) -lafız ona aittir-, Nesâî (1284). Tirmizî "bu hadis hasen-sahihtir" demiştir. Elbânî de sahih demiştir.

(505) Tirmizî (486), Elbânî *rahimehullah sahih* demiştir.

(506) Bakınız *Sünen-i Tirmizî* (314), İbn Mâce (771), *Musannef-i İbn Ebî Şeybe* (3412). Elbânî bu rivayetlerde geçen mağfired cümlesi dışındaki kısmına "sahihtir" demiştir. Bkz. *Sahihu't-Tirmizî*.

(507) Beyhakî (5/94) (9343), İbn Ebî Şeybe (14501) muhtasar olarak *Câmiu'l-âsârî's-sahîha an emîri'l-mü'minin Ömer b. el-Hattâb radıyallahu anh* adlı eserin yazarı (s. 159) "hasen" demiştir.

lah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir topluluk bir yerde oturur da orada Allah’ı zikretmez ve Nebilerine salât getirmezlerse, bu meclis kıyamet gününde onlar için bir pişmanlık/eksiklik olur. Allah dilerse onlara azap eder, dilerse onları bağışlar.”⁽⁵⁰⁸⁾

Ey Allah’ın kulları! İşte bunlar, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirmenin müstehap olduğu on özel yerdir. Bununla birlikte, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirmenin her durumda müstehap olduğu unutulmamalıdır.

Allah beni ve sizi yüce Kur’an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, kendim ve sizin için her türlü günahattan Allah’a mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’adır, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56)

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halife olan ashabından razı ol. Tabiînden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan da razı ol.

Allah’ım! Tüm Müslüman yöneticileri senin kitabınla hükmetmeye, dini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halkları için bir rahmet vesilesi yap.

Allah’ım! Hiçbir bela, günahattan başka bir sebeple inmez ve ancak tövbeyle kalkar. İşte ellerimizi günahlarımızla Sana açtık ve tövbe ile Sana yöneldik. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

23 Cemaziyelahir 1442, el-Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı.

(508) Ahmed (2/484), Tirmizî (3380). *Müsned*’in muhakkikleri “sahih” demiştir. Elbânî de *es-Silsiletü’s-Sahihâ*’da (1/156) sahih demiştir.

11- NEBİ SALLALLAHU ALEYHI VE SELLEM'E SALÂT GETİRMENİN FAYDALARI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ’dan sakının, O’na karşı gelmekten kaçının. O’na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salât etme-nin on faydası vardır:

Birincisi: Allah Teâlâ’nın **“Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin”** (Ahzab, 56) ayetinde geçen salât ve selam emrine uymaktır.

İkinci fayda: Kulun Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salât getirmesi bir duadır. Dua ise Allah’ın emrettiği ve üzerine ecir ile sevap takdir ettiği müstakil bir ibadettir.

Üçüncü fayda: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem’e* bir defa salât getirene Allah katından on salât hasıl olmasıdır. Nitekim Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle bu-

yurmuştur: “Kim bana bir defa salât getirirse, Allah buna karşılık ona on defa salât eder.”⁽⁵⁰⁹⁾

Karşılık, amelin cinsindendir. Kim Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i överse, Allah da ona kendi katında övgüyle, şerefini ve ikramını artırarak karşılık verir.

Dördüncü fayda: Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e bir defa salât getirenin derecesi on kat yükseltilir, ona on sevap yazılır ve on günahı silinir. Abdullah b. Amr *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim bana bir defa salât getirirse, Allah ona on defa salât eder, ondan on günah silinir ve derecesi on kat yükseltilir.”⁽⁵¹⁰⁾

Beşinci fayda: Günahların bağışlanmasına ve kulun dertlerine Allah’ın kâfi gelmesine sebep olmasıdır. Ubey b. Ka’b *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Gecenin üçte ikisi geçtiğinde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kalkar ve şöyle derdi: “Ey insanlar, Allah’ı zikredin! Allah’ı zikredin! Sarsıntı (ilk sur) geldi, onu bir diğeri takip edecek. Ölüm tüm şiddetiyle geldi, ölüm tüm şiddetiyle geldi.”

Ubey dedi ki: Ben, “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben sana çokça salât getiriyorum. Duamın ne kadarını sana ayırmalıyım?” dedim. O, “Dilediğin kadar” buyurdu. Ben, “Dörtte birini?” dedim. O, “Dilediğin kadar; ama artırırsan senin için daha hayırlı olur” buyurdu. Ben, “Yarısını?” dedim. O, “Dilediğin kadar; ama artırırsan senin için daha hayırlı olur” buyurdu. Ben, “Üçte ikisini?” dedim. O, “Dilediğin kadar; ama artırırsan senin için daha hayırlı olur” buyurdu. Ben, “Duamın tamamını senin için yapayım mı?” dedim. O, “O halde bu, dertlerine kafi gelir ve günahın bağışlanır” buyurdu.⁽⁵¹¹⁾ Tirmizî bu hadis için “hasen-sahihtir” demiştir.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu sahabinin (Ubey b. Ka’b), yaptığı bir duası vardı. Eğer duasının yerine Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salâtı koyarsa, Allah onun dünya ve ahiretine dair dertlerine

(509) Müslim (384).

(510) Nesâî, *es-Sünenü’l-kübrâ*, 1221 ve başkaları rivayet etmiştir.

(511) Tirmizî (2457), İsmâîl el-Kâdî, Fadlû’s-salâti ale’n-nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*, 14, benzer bir lafızla; Ahmed (5/136) muhtasar olarak. Elbânî *rahimehullah es-Sahihâ*’da (954) hasen demiştir.

kâfi gelir. Zira o, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e her salât getirdiğinde Allah ona on defa salât eder. O, herhangi bir mümin için dua etse melekler 'Âmin, bir misli de senin için olsun' derler; o halde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e dua etmesi daha layıktır.”⁽⁵¹²⁾

Ey Allah'ın kulları! Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmenin altıncı faydası şudur: Eğer dua eden kişi, getirdiği bu salâtı onun için vesile talebiyle birleştirirse, bu durum kendisinin şefaate nail olmasına vesile olur. Abdullah b. Amr *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken iştmişti: “Müezzini işittiğiniz zaman onun söylediklerinin aynısını söyleyin, sonra bana salât getirin. Zira kim bana bir defa salât getirirse; Allah buna karşılık ona on defa salât eder. Sonra benim için Allah'tan 'vesile'yi isteyin. O, cennette Allah'ın kullarından sadece birine layık olan bir makamdır ve ben o kulun kendim olmasını umuyorum. Kim benim için vesileyi isterse, ona şefaati hak olur.”⁽⁵¹³⁾

Yedinci fayda: Öncesinde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirilirse duanın kabul edilmesi umulur. Salât, duayı Âlemlerin Rabbine doğru yükseltir. Ömer b. el-Hattab *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Dua, gök ile yer arasında durdurulur. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getir-medikçe ondan hiçbir şey yukarı çıkmaz.”⁽⁵¹⁴⁾

Sekizinci fayda: Salât getiren kimsenin salâtının Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e arz edilmesine sebep olmasıdır. Nitekim “Salâtlarınız bana arz olunur.”⁽⁵¹⁵⁾ hadisi buna delildir. Kişinin salâtının Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e sunulması şeref olarak ona yeter.

Dokuzuncu fayda: İçinde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salat getirilmeyen meclisin aksine olarak meclisin güzelleşmesine ve bereketine sebep olmasıdır. Zira içinde salat okunmayan meclis, kıyamet gününde sahipleri için bir pişmanlık sebebi olacaktır. Ebu Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir topluluk bir yerde oturur da orada Allah'ı zikretmez ve Nebileri *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât

(512) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-fetâvâ*, 1/193.

(513) Müslim 384.

(514) Tirmizî 486. Elbânî *rahimehullah* “sahih” demiştir.

(515) Ahmed (4/8) ve başkaları tarafından Evs b. Ebî Evs *radıyallahu anh* yoluyla rivayet edilen hadisin bir parçasıdır. *Müsned*'in muhakkikleri (16162) “sahih” demiştir.

getirmezlerse, bu meclis kıyamet gününde onlar için bir pişmanlık sebebi olur. Allah dilerse onları bağışlar, dilerse onlara azap eder.”⁽⁵¹⁶⁾

Onuncu fayda: Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*’e olan sevginin devamına ve artmasına sebep olmasıdır. Bu, imanın ancak kendisiyle tamamlanacağı temel bir esastır. Zira kul sevdiğini ne kadar çok anar ve onun sevgisini celbeden güzelliklerini ne kadar hatırında tutarsa; ona olan sevgisi o oranda katlanır, özlemi artar ve bu sevgi tüm kalbini kaplar.

Eğer kul onu anmaktan ve güzelliklerini kalbinde hazır tutmaktan yüz çevirirse, sevgisi kalbinde azalır. Seven kulun gözünü, sevdiğini görmekten daha çok hiçbir şey aydınlatamaz.

Ey Allah’ın kulları! İşte bunlar, İbnü’l-Kayyim’in *rahimehullah Celâü’l-efhâm fî fadli’s-salâti ve’s-selâmi alâ hayri’l-enâm* adlı eserinden özetlenen, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirmenin on faydasıdır.

Yüce Allah beni ve sizi yüce Kur’an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyley, kendim ve sizin için, her türlü günahattan dolayı Allah’tan mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’adır, O bize yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirmeye dâhil olan hususlardan biri de onun için vesile, fazilet ve vâdedilen Makam-ı Mahmud’u dilemektir. Zira bu, salâtın manası olan onun derecesinin yükseltilmesi ve övülmesi için yapılan bir duadır. Bunun aslı Cabir b. Abdullah *radiyallahu anhumâ*’dan rivayet edilen şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Kim ezanı işittiğinde ‘Allah’ım, ey bu tam davetin ve kılınacak namazın Rabbi! Muhammed’e vesileyi ve fazileti ver, onu vâdettiğin Makam-ı Mahmud’a ulaştır’ derse, kıyamet günü şefaati ona hak olur.”⁽⁵¹⁷⁾

(516) Ahmed (2/484) ve başkaları rivayet etmiştir. *Müsned*’in muhakkikleri (10277) ile, *es-Silsiletü’s-sahiha*’da (1/156) Elbânî “sahih” demiştir.

(517) Buhârî (614).

Abdullah b. Amr b. el-As *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre o Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken iştmiştir: “Müezzini iştittiğiniz zaman onun söylediklerinin aynısını söyleyin, sonra bana salât getirin. Zira kim bana bir defa salât getirirse; Allah buna karşılık ona on defa salât eder. Sonra benim için Allah'tan ‘Vesile’yi isteyin. O, cennette Allah'ın kullarından sadece birine layık olan bir makamdır ve ben o kulun kendim olmasını umuyorum. Kim benim için vesileyi isterse ona şefaati hak olur.”⁽⁵¹⁸⁾ Vesile, cennetteki yüce bir makamdır. Fazilet ise genel anlamda üstünlük, bereket ve hayırdır.

Hadisteki *Makam-ı Mahmud* ifadesi, o makamda bulunanın övüleceği bir makam demektir.⁽⁵¹⁹⁾ Bu makam, hesabın başlaması için mahşer halkına yapılacak olan en büyük şefaattir. Bu makamın sahibi ise Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Bunun delili Ebu Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edilen “*Makam-ı Mahmud, şefaattir*” hadisidir.⁽⁵²⁰⁾

Hadisin sonundaki “*ona şefaati hak olur*” sözü, yapılan işe denk bir karşılıktır. Dua eden kimse Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Makam-ı Mahmud'a ulaştırılması için dua edince; Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in onun günahlarının örtülmesi ve derecesinin yükseltilmesi için şefaati edeceği kimselerden olmayı hak etmiştir. Allah'ım, bizi Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şefaatine erenlerden eyle.

Sonra bilin ki Allah *subhânehu ve teâlâ* size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56) Muhammed *aleyhissalâtu vesselâm*'a çokça salât getiren her Müslüman kulun Allah kalbini nurlandırır, günahını bağışlar, göğsüne ferahlık verir ve işini kolaylaştırır. O halde ona salât ve selamı çoğaltın. Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halife olan ashabından razı ol. Tabiinden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan da razı ol.

(518) Tahrici yukarıda geçti.

(519) İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*'de zikredilen hadisin şerhinde söylemiştir.

(520) Ahmed 2/478. *Müsned*'in muhakkikleri “hasen li gayrihi” demiştir. Aynı şekilde İbn Cerîr de İsrâ suresi, “**Rabbinin seni Makam-ı Mahmud'a ulaştırması umulur**” mealindeki 79. ayetin tefsirinde rivayet etmiştir.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Senin ve dininin düşmanı olanları helak et. Muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Vatanlarımızda bize emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete eren rehberler kıl.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halkları için bir rahmet vesilesi yap.

Allah'ım! Bela ancak bir günahattan dolayı iner ve ancak tövbe ile kalkar. İşte günahlarımıza rağmen ellerimizi Sana açtık ve tövbe ile Sana yöneldik.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

30 Cemaziyelahir 1442, el-Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

12- NEBEVÎ HİCRET'TEN ON ALTI DERS

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

Asıl konuya gelecek olursak... Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ’dan sakının ve O’nu gözetin. Allah’a itaat edin, O’na isyan etmeyin. Bilin ki Allah, pey-gamberlerin gönderilmediği bir fetret döneminde, putperestliğin, en hayırlı yer olan Mekke de dâhil olmak üzere yeryüzünü kuşattığı bir zamanda Pey-gamberi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i göndermiştir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* önce en yakın akrabalarını davet etmiş, fakat onların pek azı davetini kabul etmiş, çoğu ise reddetmiştir.

Bu davet, Kureyş kâfirleri ona pek önem vermediği için bir süre gizli kal-dı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* daveti aşikâr edip onların ilahlarının eksik-liklerini ve kötülüğünü zikredince; müşrikler ilahlarını korumak ve onlara olan bağınazlıkları sebebiyle davetine engel olmak için eziyet etmekten başka bir yola başvurdular. Onu en zenginleri yapmak üzere malla kandırmaya ça-lıştılar, en güzel kadınlarıyla evlendirmeyi vâdetttiler ve onu kendilerine kral

yapmayı teklif ettiler. Hatta bir yıl onun kendi ilahlarına tapmasını, bir yıl da kendilerinin onun ilahına tapmasını önerdiler. O *sallallahu aleyhi ve sellem* ise bunları reddetti. **“Onlar istediler ki sen yumuşak davranasın da onlar da yumuşak davransınlar.”** (Kalem, 9)

Müslüman olup da nüfuzu ve kabilesi olmayan tabilerden güçlerinin yettiklerine işkence ettiler. Onları zorla şirke döndürmek ve İslam’a girmeyi düşünen başkalarını korkutmak için onlara en ağır azapları çektirdiler. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ashabının çektiği belaları görünce ve o sırada onları korumaya gücü yetmeyince onların Habeşistan’a hicret etmelerine izin verdi. Onlar da önce nübüvvetin beşinci yılında, sonra onuncu yılında olmak üzere iki defa hicret ettiler. Daha sonra Medine’ye hicret ettiler. En sonunda İslam’ın yayılması, Allah’a güven ve huzur içinde ibadet edilmesi maslahatını gerçekleştirmek için kendisi de Medine’ye gidip onlara katıldı.

Ey Müslümanlar! Nebevî Hicret’e bakan kimse orada hayranlık uyandıran hikmetler bulur ve ondan büyük dersler çıkarır. Bu derslerden bazıları şunlardır:

1. Allah yolunda maldan, vatandan ve akrabadan fedakârlık etmek. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke’den ayrılırken Mekke’ye hitaben şöyle buyurmuştur: **“Vallahi sen Allah’ın topraklarının en hayırlısı ve Allah’a en sevimli olanısın. Eğer senden çıkarılmasaydım, çıkmazdım.”**⁽⁵²¹⁾

2. Hicretin derslerinden biri de, bir yerde davetin yolları kapandığında kişinin Allah’a davet edeceği başka bir yere yönelmesi gerektiğidir. Nitekim Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* Kureyş’in hidayetinden ümidini kesince Allah’a davet etmek üzere Medine’ye yönelmiştir.

3. Hicretin derslerinden biri de imtihan sünnetinin ortaya çıkmasıdır. Cennet pahalıdır ve bedeninin rahatıyla değil, Allah’a itaat yolunda cihat etmek ve buna sabretmekle elde edilir. **“Yoksa siz, Allah içinizden cihat edenleri belirlemeden ve sabredenleri ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?”** (Âl-i İmran, 142)

Allah Teâlâ’nın, Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in üzerinden eziyeti kaldırması ve onu bir anda Burak üzerinde Mescid-i Aksa’ya taşıdığı gibi Mek-

(521) Tirmizî 3925. Elbânî “sahih” demiştir.

ke'den Medine'ye taşınması O'nun için çok kolaydı. Ancak Allah, kavmine ve kendisinden sonrakilere örnek olması, bağlılığın ortaya çıkması, sadakatin sınanması ve Allah katındaki ecrin büyümesi için onu imtihan etmeyi dilemiştir. Ayrıca Allah'a davet edenlerin, daveti yayma yolunda karşılaştıkları eziyetlere sabretmeyi öğrenmelerini amaçlanmıştır.

4. Hicretin derslerinden biri de maddî sebeplere sarılmaktır. Bu, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in tam bir maddî hazırlık yapmasında açıkça görülür. En önemlisi; Allah izin verene kadar hicret etmemiş, Ebu Bekir *radiyallahu anh* gibi bir emin bir yol arkadaşı edinmiş, Kureyş'in haberlerini getirmesi için Abdullah b. Ebî Bekir'den, koyunlarını otlatırken kendilerine süt getirmesi için azatlısı Âmir b. Führeyreden ve müşrik olmasına rağmen yolu göstermesi için Abdullah b. Uraykit el-Leysîden yardım almıştır. Zira o, yol konusunda uzman ve güvenilir biriydi. Sebeplere sarılmasının bir diğer örneği, müşrikleri şaşırtmak için alışılmışın dışındaki yolları kullanmasıdır. Mekke'nin güneyinde bulunan Sevr Dağı'ndaki mağarada üç gece gizlenmesi de bundandır. Ayrıca müşriklerin takibi kesilene kadar mağaradan Medine'ye doğru harekete geçmemiştir. Yolculuk sırrını sadece çok yakın bağlantısı olan yukarıda zikredilen kişilere söylemesi de bu tedbirlerdendir. Bu on hususta, Nebvî Siret'te planlamanın ve sebeplere sarılmanın önemi konusunda örnek alınacak model ortaya çıkmaktadır.

5. Hicretin derslerinden biri de onun *sallallahu aleyhi ve sellem* sadece zikredilen maddî sebeplere dayanmaması, aksine kalbinin de Allah Teâlâ'ya tevekkül etmesidir. Bunun delillerinden biri; müşrikler mağaraya ulaştığında Ebu Bekir'in "Ey Allah'ın Rasûlü! Eğer onlardan biri ayaklarının dibine baksa bizi görür" demesi üzerine, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in onu teskin ederek "Ey Ebu Bekir! Üçüncüleri Allah olan iki kişi hakkında ne düşünüyorsun?" buyurmasıdır.⁽⁵²²⁾ Allah şu sözünde doğruyu söylemiştir: **"Eğer siz ona yardım etmezseniz, kâfirler onu iki kişiden biri olarak çıkardıklarında Allah ona yardım etmişti. Hani onlar mağaradaydılar; arkasına 'Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir' diyordu. Bunun üzerine Allah ona sükûnetini indirdi ve onu sizin görmediğiniz ordularla destekledi. Kâfirlerin sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah Azîz'dir, Hakîm'dir."** (Tevbe, 38-

(522) Buhârî 3653, Müslim 2381, Lafız Müslim'e aittir.

40) Hicret yolunda Süraka b. Malik b. Cuşum onlara atıyla yetiştğinde Ebu Bekir *radıyallahu anh* “Ey Allah’ın Rasûlü, takipçiler bize yetiştî” demiş; o ise “Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir” buyurmuştur.⁽⁵²³⁾

6. Hicretin derslerinden biri de daveti yayma yolunda sabır ve sebatın vacip olmasıdır. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* hicret yoluyla ümmetine, batıl ehli ne kadar heybetli görünse de onlara karşı sebat etmeyi öğretmiştir. Müminleri imtihan etmek ve kâfirleri sınamak için batılın bir seferi ve yandaşlarının bir saldırısı olabilir; ancak akıbet kesinlikle iman edenlerin ve sabredenlerin olacaktır. **“Müminlere yardım etmek üzerimize bir haktır.”** (Rum, 47)

7. Hicretin derslerinden biri de akıbetin takva sahiplerine ait olduğuna dair yakındır. Hicret olayına başlangıçta bakan kimse davetin yok olup gideceğini sanabilir; çünkü maddî güç dengesi hak ehli ile batıl ehli arasında çok farklıdır. Fakat Allah kiminle birlikteyse asıl güçlü olan odur. Hicretin üzerinden sekiz yıl geçtikten sonraki akıbet; Mekke’nin İslam topraklarına katılmasına, ehlinin Müslüman olmasına ve ardından Allah’ın dininin yer yüzünün her yanına yavaş yavaş yayılmasına bakan kimse, burada etkili olanın maddî insan gücü değil, ilahî güç olduğunu kesinlikle anlar. Allah’ın dini mutlaka galip gelecektir; zira dinin gücü, Allah’ın gücünden gelmektedir ve Allah Teâlâ’ya galip gelecek kimse de yoktur: **“Eğer Allah size yardım ederse, size galip gelecek kimse yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, O’ndan sonra size kim yardım edebilir?”** (Âl-i İmran, 160)

8. Hicretin derslerinden biri de Allah için bir şeyi terk edene Allah’ın ondan daha hayırlısını vereceğini bilmektir. Muhacirler nefislerine en sevimli olan yurtlarını, ailelerini ve mallarını terk edince, Allah onlara dünyayı açmış, doğusuna ve batısına onları hakim kılarak daha hayırlısını vermiştir. Şam, İran ve Mısır onlara boyun eğmiştir. Sahabe dönemi kapandıktan sonra Müslümanlar Kuzey Afrika’ya yönelmiş ve Endülüs’ü fethetmişlerdir.

9. Hicretin derslerinden biri de Allah’ı koruyanı Allah’ın koruyacağı, Allah’tan sakınana O’nun kâfi gelip bir çıkış yolu yaratacağıdır. Kureyş liderleri Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’i tutuklamak, öldürmek veya yurdundan çıkarmak için anlaştıklarında, Allah onu onlardan korumuş, tuzaklarından kur-

(523) Buhârî 3653.

tarmış, Mekke'den çıkarıp hiçbir zarar görmeden izzet ve ikramla Medine'ye ulaştırmıştır.

10. Hicretin derslerinden biri de Ebu Bekir *radiyallahu anh*'ın faziletine dikkat çekilmesidir. Zira Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* hicret arkadaşlığı için onu seçmiştir ki o buna layıktır. Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* onun arkadaşlığını talep etmiş, o da bu arkadaşlığın sevinciyle ağlamıştır. Bineği hazırlamış, yolda pusu olur korkusuyla Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in önünde, takip edilme korkusuyla arkasında yürümüştür. Tüm ailesini Allah yolunda seferber etmiştir. Oğlu Abdullah'ı haber taşımak için, azatlısı Âmir b. Führeyre'yi ise koyunları onlara götürüp sütlerinden faydalandırmak için görevlendirmiştir. Abdullah b. Ebî Bekir sabah yanlarından ayrıldığında, Âmir b. Führeyre izleri örtmek ve ayak izlerini silmek için koyunlarla onun arkasından giderdi. Özetle Sıddîk, kendisini, ailesini ve malını İslam'ın zaferi için feda etmiştir. Allah ondan razı olsun.

11. Hicretin derslerinden biri de kadının büyük rolüne dikkat çekilmesidir. Bu, Esmâ bt. Ebî Bekir *radiyallahu anhuma*'nın gösterdiği rolde açıkça görülür. Kuşağını ikiye bölmüş, bir yarısıyla Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve Ebu Bekir'in azık torbasını deveye bağlamış, diğer yarısıyla da su kırıbalarını bağlamıştır. Bu sebeple "Zatü'n-Nıtakayn" (İki Kuşak Sahibi) lakabını almıştır.⁽⁵²⁴⁾

Onun tutumlarından biri de şudur: Babası Ebu Bekir *radiyallahu anh* Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte Medine'ye çıktığında, yaklaşık beş bin veya altı bin dirhem olan tüm malını yanına almıştı. Esmâ dedi ki: "Onları yanına alıp gitti" dedikten sonra sözüne şöyle devam etti: Gözleri görmeyen dedem Ebu Kuhafe yanımıza girdi ve "Vallahi görüyorum ki o kendisiyle birlikte malını da götürerek sizi zor durumda bıraktı" dedi. Dedim ki: "Hayır babacığım, o bize çok hayır bıraktı." Esmâ sözüne şöyle devam etti: Birkaç taş aldım ve babamın parasını koyduğu evin penceresine yerleştirdim. Üzerine bir bez örttüm, sonra dedemin elinden tutup "Babacığım, elini şu malın üzerine koy" dedim. Elini üzerine koyunca "Güzel, eğer size bunları bıraktıysa iyi etmiş, bu size yeter" dedi. Vallahi bize hiçbir şey bırakmamıştı ancak ben yaşlı adamı bununla teskin etmek istemiştım.⁽⁵²⁵⁾

(524) Bkz. Buhârî 3905.

(525) Ahmed, *el-Müsned*, 6/350. *Müsned*'in muhakkikleri (26957) "hasendir" demiştir.

12. Hicretin derslerinden biri de Medine'nin ve Evs ile Hazreç'ten oluşan ehlinin faziletine dikkat çekilmesidir. Medine, İslam'dan önce diğer beldelelere karşı bir üstünlüğüyle bilinmezdi. Üstünlüğünü ancak Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve ashabının oraya hicreti ve ehlinin ona yardımıyla kazanmıştır. Böylece Medine'nin meziyetleri ortaya çıkmıştır.

13. Hicretin derslerinden biri de Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şan, mal ve saltanat peşinde olduğunu iddia eden her mülhide bir cevaptır. Ona mal ve siyasî-ekonomik makamlar teklif edilmiş, ancak o bunları reddetmiştir. Eğer derdi bunlar olsaydı kabul eder ve yerinde bir kral olarak kalırdı. Mekke'den Medine'ye hicretin meşakkatine katlanmaz, canını tehlikeye atmaz, evini ve akrabasını terk etmezdi. Ancak onun tek derdi tevhiddi ve insanları karanlıklardan nura çıkarmaktı.

14. Hicretin en büyük derslerinden biri de, Müslümanın dininin şiarlarını yerine getirebildiği ve bunu aşîkâr edebildiği darüislam'a, küfür diyarından hicret etmenin meşruiyetidir. Bir yerde dininin şiarlarını yerine getiremeyen kimsenin, dinini yaşayabileceği başka bir yere hicret etmesi şer'an vaciptir, aksi takdirde bunu terk etmekle günahkâr olur.

15. Hicretin derslerinden biri de onun nübüvvetine ve risaletine delalet eden bazı mucizelerdir. Bunlardan biri, Kureyş'in vadettiği ödülü kazanmak için Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i yakalamak isteyen Süraka b. Malik'in başına gelendir. Onun atının ayakları dizlerine kadar yere gömülmüştür. Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona "Ey Süraka! Kisra'nın bileziklerini taktığını görür gibiyim."⁽⁵²⁶⁾ diyerek Kisra'nın bileziklerini alacağını müjdelemiştir ve bu durum Ömer *radiyallahu anh* döneminde aynen gerçekleşmiştir.

16. Hicretin derslerinden biri de Allah'a davette her fırsatı değerlendirmektir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye hicret ederken Kura'u'l-Gamîm⁽⁵²⁷⁾ mevkiinde Büreyde b. el-Husayb el-Eslemî'ye rastlamıştır. Yanında ailesinden seksen kişi vardı. Onları İslam'a davet etti ve Müslüman oldular. Onlara yatsı namazını kıldırıldı ve o gece ona Meryem suresinin baş kısmını öğretti.⁽⁵²⁸⁾

(526) Bkz. Ebû Bekir el-Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve*, 6/325, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

(527) Kura', "taraf/uç" demektir. Gamîm ise Uşfân önündeki bir vadidir.

(528) İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-nihâye*, 62. yıl olayları, 11/611, Dâru Hecer baskısı.

Kardeşlerim, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu müşriklerin kendisine yetiştirme korkusu varken yapmıştır. Ancak hakkı haykırma hırsı ve Allah'a olan sadık tevekkülü, davet derdini kendi canının selameti derdinden daha önemli kılmıştır.

Ey Allah'ın kulları! İşte bunlar Nebevî Hicret'ten çıkarılan on altı faydadır. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve peygamberlerin siretinde pek çok ders ve fayda vardır. Allah bizi onlardan istifade edenlerden ve onları uygulayanlardan eylemeyi nasip etsin.

Yüce Allah beni ve sizi yüce Kur'an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler ve sizin için Allah'tan mağfiret dilerim. O'ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Müslümanlar! Allah'ın rahmetine eresiniz, bilin ki hicret olayına tazim göstermek, onun için kutlamalar yapmak değildir. Bu kutlamalar ondan çıkarılan derslerin zikrini içerse bile durum öyledir.

Aksine özelde Nebevî Hicret'e, genelde ise Nebevî Siret'e tazim göstermek, onun sahibine *sallallahu aleyhi ve sellem* tabi olmak ve ona bulaştırılan bidat ve uydurmalardan kaçınmakla olur.

Sonra bilin ki Allah'ın rahmetine eresiniz. Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Ashabından, tabiînden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl. Şirki ve müşrikleri zelil eyle, dinin sınırlarını koru.

Allah'ım! Vatanlarımızda bize emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle.

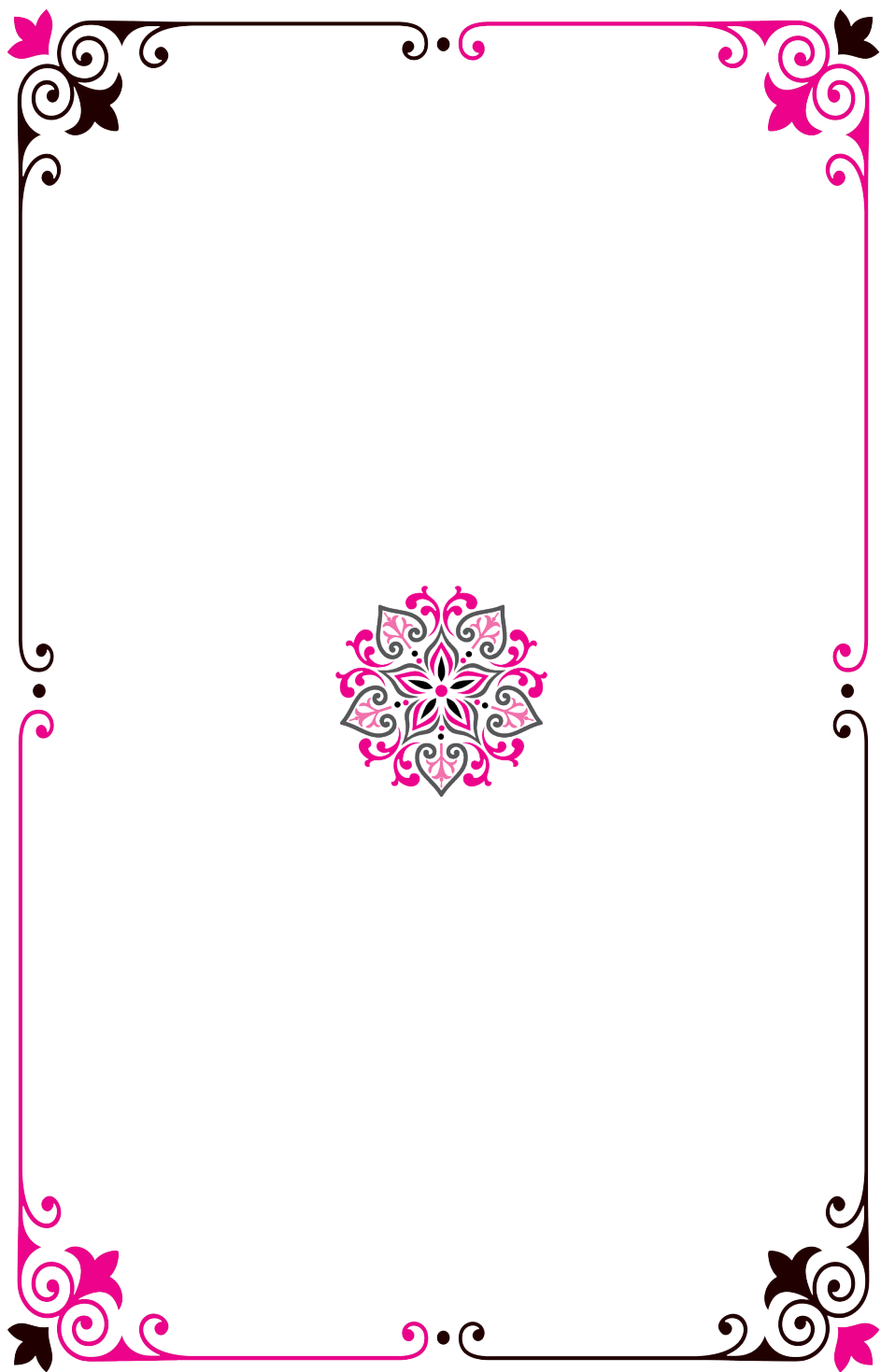
Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları halkları için bir rahmet vesilesi yap.

Allah'ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek cezandan ve her türlü gazabından Sana sığınırız.

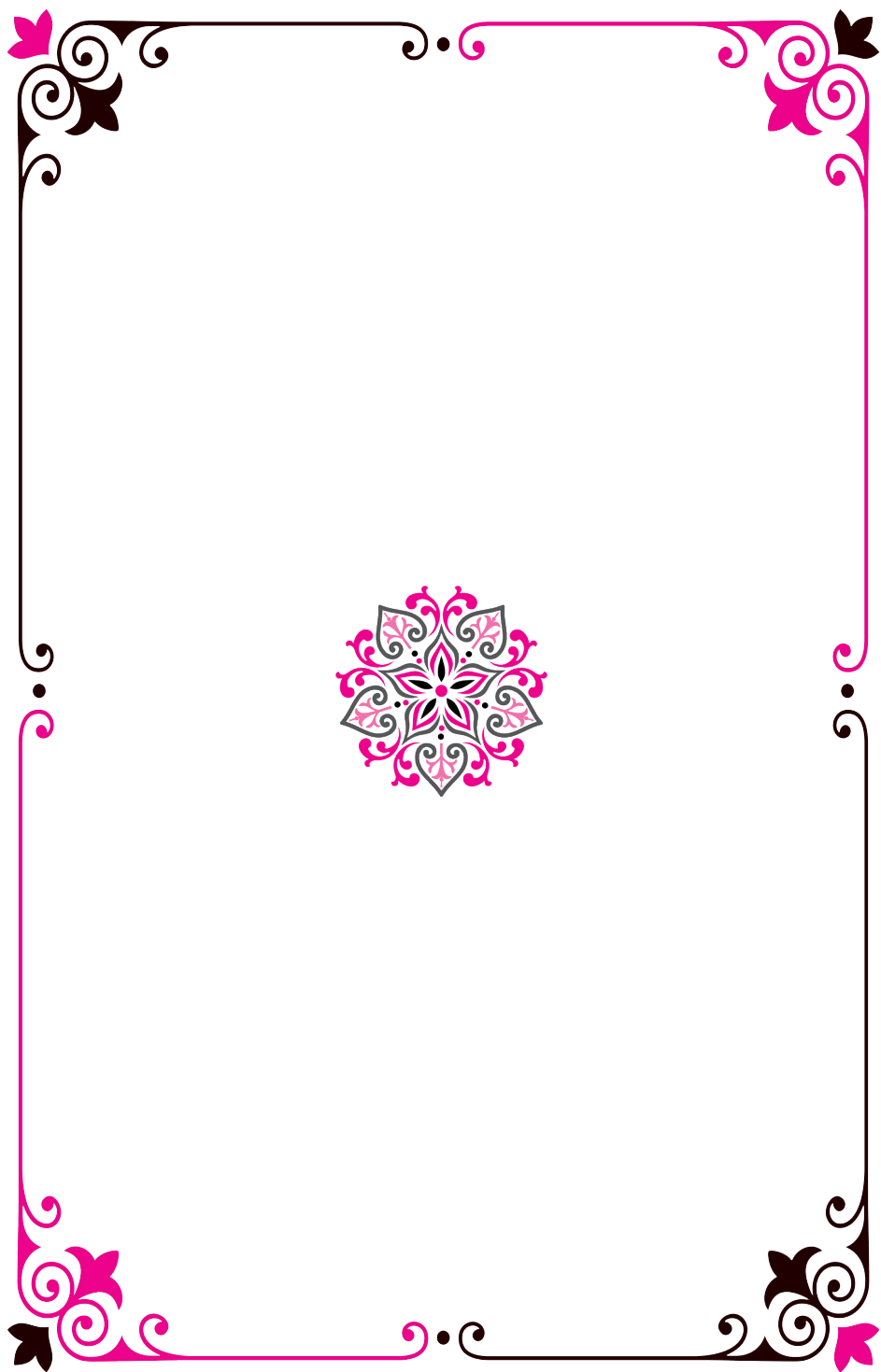
Ey Allah'ın kulları! Şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı ise yasaklar. Tutasınız diye size öğüt verir.

Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın. Nimetlerine şükredin ki size nimetlerini artırsın. Allah'ın zikri en büyüktür. Allah, yaptıklarınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

III- İSLAM'I BOZAN
UNSURLARLA İLGİLİ
HUTBELER

1- İslam'ı Bozan Birinci Unsur

ALLAH'A ŞİRK KOŞMAK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Allah'ı İbadette Birlemek Tüm Şeriatların Ortak Gereğidir

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâdan sakının, O'nu tazim edin; O'na itaat edin, isyan etmeyin. Bilin ki bütün semavî şeriatların, üzerinde birleştiği hususlardan biri de ibadeti yalnızca Allah'a tahsis etmenin vacip olduğudur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş**

olmayalım.” (Enbiya, 25) Yine şöyle buyurmuştur: **“Öyleyse sen de dini Allah’a has kılarak O’na kulluk et.”** (Zümer, 11)

Şeyh Abdurrahman es-Sâdî⁽⁵²⁹⁾ *rahimehullah* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: Yani zahirî şeriatlardan/hükümlerden kalpteki şeriatlara kadar; İslam, iman ve ihsan mertebelerinde tüm dinini Allah Teâlâ’ya has kıl. Öyle ki bu ibadetleri sadece Allah’a tahsis etmeli ve başka hiçbir gaye gütmekten yalnızca O’nun rızasını hedeflemelisin.

Ayetteki **“Bilesiniz ki halis din ancak Allah’ındır.”** (Zümer, 3) ifadesi ise ihlas emrinin bir teyididir; Allah Teâlâ’nın her türlü kemale sahip olması ve kullarına her yönden lütufta bulunması gibi, her türlü şaibeden uzak, saf ve halis dinin de ancak O’na ait olduğunun beyanıdır. Bu din, O’nun bizzat kendisi için seçip razı olduğu, mahlûkatının seçkinleri için uygun gördüğü ve onlara emrettiği dindir. Çünkü bu din; sevgide, korkuda, umutta ve kullukta yalnızca Allah’ı ilah edinmeyi, kulların tüm ihtiyaçlarında O’na yönelmesini kapsar.

İşte kalpleri ıslah eden, onları geliştiren ve temizleyen budur. Yoksa ibadetin herhangi bir cüzünde O’na ortak koşmak kalbi ıslah etmez; zira Allah şirkten uzaktır ve O’nun şirkte hiçbir payı yoktur. O, ortakların şirk koşulmasından en müstağni olanıdır. Şirk; kalpleri, ruhları, dünyayı ve ahireti ifsat eden, nefisleri en büyük bedbahtlığa sürükleyen bir unsurdur.

Bütün Şeriatların Üzerinde Birleştiği Hususlardan Biri de Şirkin Haram Olmasıdır

Ey Allah’ın kulları! Şeriatların üzerinde ittifak ettiği bir diğer husus da ibadette Allah’a şirk koşmaktan sakındırmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: ‘Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun.’ Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol.”** (Zümer, 65)

(529) O; allâme, fakih ve müfessir olan Şeyh Abdurrahman b. Nasır es-Sa’dî’dir. Pek çok eserin sahibi olup Allah’ın dini konusunda derin basiret sahibidir. 1376 yılında vefat etmiştir. Talebesi Şeyh Abdullah b. Abdurrahman el-Bessâm’ın *Ulemâü Necid hilâle semâniyeti kurûn* adlı eserindeki biyografisine bakılabilir. Ayrıca başka kitaplarda da ona *rahimehullah* dair biyografiler mevcuttur.

Şirkin Tanımı

Şirk, -lügatte- tek olan bir şeyi başkasıyla ortak hale getirmektir; bir şeyi iki veya daha fazla kişi arasında paylaştırdığınızda onları ortak yapmış olursunuz. İki adamın bir işte ortaklık kurması da bu kökten gelir.⁽⁵³⁰⁾ Buna binâen “Fılan kişi Allah’a şirk koştu” denildiğinde, onun, Allah’ın başkasının ortak edilmesi uygun olmayan özelliklerinden herhangi birinde O’na bir ortak tayin ettiği kastedilir. Bu özellikler ister O’nun isimleri, sıfatları veya fiilleriyle, isterse her şeyden bağımsız olarak ibadete layık olmasıyla ilgili olsun fark etmez. Aynı şekilde bu ortak; bir insan, cin, cansız bir varlık, bir kabir veya başka bir şey olsa da hüküm değişmez.

İnsanlar Tevhid Üzereydi, Sonra Salih Kişilere Gösterilen Aşırı Tazim Sebebiyle Nuh Kavminde Şirk Vuku Buldu ve Bunun Üzerine Allah, Nuh’u Gönderdi

Ey Allah’ın kulları! İnsanlar Âdem *aleyhisselam* devrinden itibaren on asır boyunca tevhid üzereydiler. Sonra şirk vuku buldu, bunun üzerine Allah insanları tevhide davet etmesi için Nuh’u gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“İnsanlar tek bir ümmetti. Sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi.”** (Bakara, 213) İbn Abbas *radıyallahu anhumâ* şöyle demiştir: “Nuh ile Âdem arasında on asır vardı ve hepsi hak şeriat üzereydiler. Sonra ihtilafa düştüler, bunun üzerine Allah müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi.”⁽⁵³¹⁾

Allah Teâlâ yine şöyle buyurmuştur: **“İnsanlar ancak tek bir ümmetti... sonra ihtilafa düştüler.”** (Bakara, 213) Yani üzerinde bulundukları sahih din-den saptılar ve şirke düştüler.

Ey müminler! Şirk vuku bulduktan sonra Allah’ın tevhide davet için gönderdiği ilk rasul, Nuh *aleyhisselam*’dır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Nuh’a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik.”** (Nisa, 163) İbn Kesir *rahimehullah* şöyle demiştir: “İnsanlar Âdem’in milleti üzereydiler, ta putlara tapana kadar. Bunun üzerine Allah, Nuh *aleyhisselam*’ı gönderdi. O, Allah’ın yeryüzü halkına gönderdiği ilk rasuldür.”⁽⁵³²⁾

(530) Bkz. İbn Manzûr, *Lisânü’l-Arab*, “ş-r-k” maddesi.

(531) İbn Cerîr, *Tefsîru Sûreti’l-Bakara*, 213.

(532) İbn Kesîr, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-azîm*, Bakara/213, küçük bir tasarrufla.

Nuh *aleyhisselam* döneminde şirkin kaynağı, salih kişilere gösterilen aşırısı tazimdi. *Sahîh-i Buhârî*'de rivayet edildiğine göre İbn Abbas *radıyallahu anhuma*, Allah Teâlâ'nın “**Sakin ilahlarınızı bırakmayın; hele Vedd'i, Suvâ'i, Yegûs'u, Ye'ûk'u ve Nesr'i asla bırakmayın' dediler.**” (Nuh, 23) ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: Bunlar Nuh kavmindeki salih adamların isimleridir. Onlar vefat edince şeytan, onların kavimlerine, “Onların oturdukları meclislere büstler (anıtlar) dikin⁽⁵³³⁾ ve onlara bu kişilerin isimlerini verin” diye vahyetti. Onlar da bunu yaptılar. Başlangıçta bunlara tapılmadı. Fakat o nesil vefat edip ilim ortadan kalkınca⁽⁵³⁴⁾ bunlara tapılmaya başlandı.⁽⁵³⁵⁾

Şirk Tevhidin Üç Türünde de Vuku Bulur

Ey Allah'ın kulları! Şirkin haramlığı İslam dininde zarureten bilinen konulardandır. Şirk, İslam'ı bozan unsurlardan biridir. Şirke düşen kimse; namaz kılsa, oruç tutsa ve Müslüman olduğunu söylese bile İslam dairesinden çıkıp küfür dairesine girer. Şirke, İslam'ı bozan unsurlar arasında gerçekleşme oranı en yüksek olandır. Allah'ın kitabı şirkin çirkinliğini ve müşriklerin cezasını zikreden beyanlarla doludur. Allah bizi ondan muhafaza eylesin.

Ey müminler! Şirk; Rubûbiyet tevhidi, Ulûhiyet tevhidi ve İsim-Sıfat tevhidi hususunda da vuku bulabilir.

Rubûbiyet tevhidinde şirkin örneği; evreni Allah ile beraber yöneten, rızık veren, yaratan veya can verip öldüren birinin olduğuna inanmaktır. Bu hatalardan herhangi birini işleyen müşrik olur. Vacip olan, az önce zikredilen fiillerde ve diğer tüm fiillerde Allah'ı birlemektir. Bir kulun bu fiillerden herhangi birini Allah'tan başkasına nispet etmesi caiz değildir.

Allah'ın isimlerindeki şirkin örneği, Müseylimetü'l-Kezzab'ın, kendisine “Yemâme'nin Rahmanı”⁽⁵³⁶⁾ ismini vermesidir. O, Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* döneminde ortaya çıkıp peygamberlik iddia etmiş ve kendisine Allah'ın özel isimlerinden biri olan “er-Rahman” ismini takmıştır.

(533) Yani büstler yapın! Bunlar onların suretinde yapılan ve insanlar görsün diye meclislere dikilen heykellerdir! Şeytan onlara bu yolla yaklaşmıştır.

(534) Yani bir halden başka bir hale dönüştü. Bkz. İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*. Müellif der ki: Bu dönüşüm ve sapmanın sebebi, ilmin muhafaza edilememesidir.

(535) Buhârî (4920).

(536) Yemâme, Arap Yarımadası'nın ortasında yer alan bir bölgenin adıdır.

Allah'ın sıfatlarındaki şirkin örneği ise gayb ilmini ortaklık yoluyla Allah'tan başkasına nispet etmektir. Sihirbazların, kâhinlerin ve benzerlerinin gaybı bildiğine inanmak veya Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*'i bu sıfatla nitelemek buna dahildir. Kim bunu Allah'tan başkası için iddia ederse müşrik olur. Vacip olan, Allah'ın Kendini nitelediği gibi gayb bilgisini sadece O'na has kılmaktır. Allah şöyle buyurmuştur: **“De ki: Göklerde ve yerde Allah'tan başka hiç kimse gaybı bilemez.”** (Neml, 65)

İbadet tevhidindeki -ki bu, kulların fiilleridir- şirk ise herhangi bir ibadette Allah'tan başkasını O'na ortak koştur. Bu dua, secde, kurban, adak, ümit, korku, beklenti veya başka bir ibadet olsun fark etmez. Kim bu ibadetlerden herhangi birini Allah'tan başkasına yöneltirse, o, Yüce Allah'a şirk koştur olur. Allah Teâlâ, Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: ‘Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun.’ Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol.”** (Zümer, 65)

Allah Teâlâ duanın sadece Zatına halis kılınmasını emrederek **“Öyleyse dini Allah'a has kılarak O'na dua edin.”** (Mümin, 14) buyurmuştur.

Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de **“Dua, ibadetin ta kendisidir”** buyurmuştur.⁽⁵³⁷⁾ Allah Kur'an'ın yaklaşık üç yüz yerinde duanın sadece Kendisine tahsis etmesini emretmiştir. Kurban hususunda ise Allah kulun sadece Zatı için kurban keserek yakınlaşmasını emretmiş ve Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e şöyle buyurmuştur: **“Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.”** (Kevser, 2) Yine şöyle buyurmuştur: **“De ki: Şüphesiz benim namazım, nüsük/kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.”** (Enam, 162-163) Buradaki **nüsük**, kurban demektir. Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* ise **“Allah'tan başkası adına kurban kesene Allah lanet etsin”** buyurmuştur.⁽⁵³⁸⁾

Hâsılı, bir ibadette, Allah'tan başkasına yönelen kimse şirk koştur. Yönelindiği şey ister kabir, peygamber, sihirbaz, cin veya başka bir şey olsun, isterse bu ibadeti o varlığın, kendisini Allah'a yaklaştıran bir aracı, şefa-

(537) Ebu Dâvud (1479), Tirmizî (2969) ve başkaları tarafından Numan b. Beşir *radiyallahu anhu*'tan rivayet edilmiştir. Şeyh Elbânî “sahih” demiştir.

(538) Ali *radiyallahu anhu*'tan rivayetle Müslim (1978).

çi veya vesile olduğu bahanesiyle yapsın sonuç değişmez. Bunların tamamı şirktir ve müşriklerin batıl bahanelerindendir. Allah Teâlâ müşrikler hakkın-
da şöyle buyurmuştur: **“O’ndan başka veliler edinenler, ‘Biz onlara sadece bizi Allah’a daha çok yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz’ derler.”** (Zümer, 3) Yine şöyle buyurmuştur: **“Onlar Allah’ı bırakıp kendilerine ne zarar ne de fayda verebilecek şeylere tapıyorlar ve ‘Bunlar Allah katında bizim şefaathilerimizdir’ diyorlar.”** (Yunus, 18) Başka bir ayette ise **“Yoksa Allah’tan başka şefaathiler mi edindiler? De ki: Onlar hiçbir şeye güç yetiremez ve akıl erdiremez olsalar da mı?”** (Zümer, 43) buyurmuştur.

Aracı ve şefaathçi olduğu bahanesiyle Allah’tan başkasına ibadet etmek, Kur’an nassıyla batıldır. Bunu yapanlar eylemlerine asıl isminden başka isimler vermiş ve Yaratan’ı yaratılana kıyaslamışlardır. Onlar dünya krallarına ve büyüklerine ancak araçlar, yakınlar ve şefaathçiler vasıtasıyla ulaşabileceğini görmüş; Allah’a da ancak peygamberler, salihlerin kabirleri, melekler ve benzeri araçlar vasıtasıyla ulaşabileceğini söylemişlerdir. İşte bu, Allah Teâlâ’ya ortak koşmanın ta kendisidir.

Sonuç olarak *şirk*, tevhidin üç türünde; Rubûbiyet tevhidi, İsim-Sıfat tevhidi ve İbadet tevhidinde de vuku bulup onları ifsat edebilir. Ancak *şirk* en çok ibadet tevhidinde gerçekleşmektedir.

Ey Allah’ın kulları! Bu açıklama, ihlas ve şirkin manasını anlamada faydalı bir mukaddimedir. Bunu anlayan kimseye, Allah’ın insanları yaratmasındaki gayeyi öğrenme yolunda hidayet kapısı açılmış demektir.

Yüce Allah beni ve sizi yüce Kur’an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler ve sizin için Allah’tan mağfiret dilerim. O’ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Şirk Altı Yönden Çirkindir

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki şirkin çirkinliği altı yönden bariz şekilde anlaşılır:

Birincisi: Şirk, Allah'a karşı işlenen en büyük günahtır. Çünkü bu, Allah Teâlâ'nın; Zatına ibadet edilmesi, önünde boyun eğilmesi ve küçülünmesi haklarını gasp etmektir, Rab Teâlâ'nın şanına noksanlık getirmek ve âlemlerin Rabbi hakkında kötü zanda bulunmaktır. Şirk günahların en büyüğüdür. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim Allah'a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günahla iftira etmiş olur.”** (Nisa, 48)

Yine şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz şirk büyük bir zulümdür.”** (Lokman, 13) İbn Mesud *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Ey Allah'ın Rasûlü! Hangi günah daha büyüktür?” diye sordum. Buyurdu ki: “*Seni O yaratmışken Allah'a bir eş (nid)⁽⁵³⁹⁾ koşturur.*”⁽⁵⁴⁰⁾

İkincisi: Şirk, amelleri boşa çıkarır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer onlar da ortak koşsalardı, yapmakta oldukları amelleri elbette boşa giderdi.”** (Enam, 88) Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ise şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: ‘Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun.’ Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol.”** (Zümer, 65)

Üçüncüsü: Şirk üzere ölen kimseyi Allah asla bağışlamaz. Sahibi ebedi olarak cehennemde kalacaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz; bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa, kuşkusuz derin bir sapıklığa düşmüştür.”** (Nisa, 116) Yine şöyle buyurmuştur: **“Kim Allah'a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.”** (Maide, 72)

Dördüncüsü: Allah Teâlâ yüce Kur'an'da şirk meselesini çok büyütmüş, ondan sakındırmış, şirk ehlini yermiş ve onların ahiretteki kötü sonlarını zikretmiştir. Şirk kelimesi ve ondan türeyen ifadeler Kur'an'da yüz kereden fazla tekrar edilmiştir. Aynı şekilde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* de pak sünnette pek çok hadisle ondan sakındırmıştır.⁽⁵⁴¹⁾

(539) Nid; benzer ve eş demektir. Maksat, insanların Allah Teâlâ'ya benzer ve denk gördükleri şeylerdir. Bakınız İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, “n-d-d” maddesi.

(540) Buhârî (6811) ve Müslim (86).

(541) Bkz. Muhammed Fuad Abdülbâkî, *el-Mu'cemü'l-müfrehres li elfâzi'l-Kur'âni'l-kerîm*, “ş-r-k” maddesi.

Beşincisi: Peygamberler ve onlara tabi olanlar şirkten korkmuş ve ona düşmekten endişe etmişlerdir. İbrahim *aleyhisselam*'ın **“Beni de oğullarımı da putlara tapmaktan uzak tut.”** (İbrahim, 35) duası buna örnektir.

Altıncısı: İslam âlimleri, Allah'a ibadette şirk koşmanın kişiyi İslam milletinden çıkaran bir küfür olduğu hususunda icma etmişlerdir. İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kim melekleri ve peygamberleri aracı kılar; onlara dua eder, onlara tevekkül eder ve onlardan, fayda sağlamalarını ve zararını gidermelerini isterse -örneğin onlardan günahların bağışlanmasını, kalplerin hidayetini, sıkıntıların giderilmesini ve ihtiyaçların karşılanmasını talep ederse, Müslümanların icmasıyla- kâfirdir.”⁽⁵⁴²⁾

Sonuç

Ey Allah'ın kulları! Bu, tevhidi ve zıddını anlamak, şirkten ve ona düşmekten sakınmak için faydalı bir mukaddimedir. Allah herkesi ölene kadar tevhid üzere sabit kılsın. Kim şeriat üzere istikamet bulur ve tevhid üzere ölürse, o, hesapsız ve azapsız cennete girer.

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halife olan ashabından ve hidayet önderi imamlardan razı ol. Tabiînden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan razı ol.

Allah'ım! Senden, huzurlu bir hayat, bol rızık ve makbul ameller dileriz. Allah'ım! Nebimiz Muhammed'e, onun ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

(542) Bkz. İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-fetâvâ*, 1/124.

2- İslam'ı Bozan İkinci Unsur:

MÜŞRİKLERİ TEKFİR ETMEMEK, KÜFÜRLERİNDE ŞÜPHEYE DÜŞMEK VEYA DİNLERİNİ SAHİH GÖRMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Allah'a İman ve Tağutu İnkâr Etmenin Vacip Oluşu

Ey Allah'ın kulları! Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu tazim edin. O'na ita-at edin, isyan etmeyin. Bilin ki bütün semavî şeriatların üzerinde birleşti-ği hususlardan biri de tevhidin iki rüknü olduğudur: Birincisi, Allah'tan başkasına, yani Allah'ın tağut olarak nitelediklerine ibadet etmekten beri olmak; ikincisi ise tevhidin özü olan yalnızca Allah'a ibadet etmeyi ikrar

etmektir. Kim müşriklerin dininden berî/uzak olmazsa, o, tağuttan berî olmamış ve onu inkâr etmemiş demektir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim tağutu inkâr edip Allah’a inanırsa, kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa tutunmuş olur.”** (Bakara, 256) Ayetin mefhumundan anlaşılan şudur: Tağutu inkâr etmeyen kimse, İslam dini olan o en sağlam kulpa tutunmamıştır.

İbrahim *aleyhisselam* da kavminin dininden berî olduğunu şu sözlerle ilan etmiştir: **“Ben sizin taptıklarınızdan uzağım (berîyim). Ben ancak beni yaratana kulluk ederim. Şüphesiz O bana yol gösterecektir.’ İbrahim, bu sözü, ardında kalıcı bir kelime yaptı ki insanlar (tevhide) dönsünler.”** (Zuhuruf, 26-28)

Tarık b. Eşyem el-Eşcâî *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Nebi *salallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kim ‘lâ ilâhe illallah’ der ve Allah’tan başka tapılanları inkâr ederse, onun malı ve kanı haram olur, hesabı ise Allah’a kalır.”**⁽⁵⁴³⁾ Hadisin mefhumuna göre, Allah’tan başka tapılanları inkâr etmeyeninin kanını ve malını almak haram olmaz. Bu ise ancak kâfir hakkında geçerli bir hükümdür.

İslam’ı Bozan Unsurlardan Olan Müşrikleri Tekfir Etmemenin Sebeplerinin Beyanı

Ey Allah’ın kulları! Bu Kur’anî hüküm ve Nebevî haber uyarınca; kim müşrikleri tekfir etmezse, onların küfründen şüpheyne düşerse veya yollarının sahih olduğunu söylerse, o kâfir olur ve İslam’ı bozan unsurlardan birini işlemiş sayılır.

Ey Allah’ın kulları! Batıl dinlerin mensuplarını tekfir etmeyen kimse hakikatte kâfirdir ve Müslüman değildir. Çünkü o, Allah’ın ve Rasûlünün kâfir dediği kimseyi tekfir etmemiş, Kur’an’ın haberini ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in emrini tasdik etmemiştir. Allah’ın ve Rasûlünün haberini tasdik etmeyen ise -Allah korusun- kâfirdir.

Ayrıca müşrikleri tekfir etmeyen kimsenin katında iman ile küfür bir demektir; ikisi arasında ayırım yapmamaktadır, dolayısıyla bu kişi kâfirdir.⁽⁵⁴⁴⁾

(543) Müslim (23).

(544) Salih el-Fevzân, *Şerhu Nevâkıdı ’l-İslâm*, s. 79.

Ey Allah'ın kulları! Kâfiri tekfir etmeyen kimse gerçekte İslam ile küfür arasındaki farkı bilmiyor demektir. Oysa bu mesele dinde zarureten bilinen bir husustur. Kur'an-ı Kerim küfrü reddetmekle, kâfirlerin dünyadaki ve ahiretteki cezalarını zikretmekle doludur. Durumu böyle olan birinin -kâfiri tekfir etmeyenin- aradaki farkı öğrenene kadar, kalbi ve diliyle küfür inançlarından tamamen berî olana kadar Müslüman olarak nitelenmesi mümkün değildir.

Yine Allah'ın ve Rasûlünün tekfir ettiğini tekfir etmeyen kimse, şirke düşeni tekfir etmemekle, Allah'ın haram kıldığı şirki meşru görmüş olur. Bu da Allah'ın şer'i emrine karşı gelmek, hatta o hükümde O'nunla çekişmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Gelin, Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın...”** (Enam, 151)

İbn Sa'dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Şeriatın, tekfir ettiği herkesi tekfir etmek vaciptir. Allah'ın ve Rasûlünün tekfir ettiğini tekfir etmeyen kimse Allah'ı ve Rasûlünü yalanlayan bir kâfirdir. Ancak bu, o kişinin küfrü şer'i delille sabit olduğunda geçerlidir.”⁽⁵⁴⁵⁾

Şeyh Abdülaziz b. Baz *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kâfiri tekfir etmeyen kimse onun gibidir. Kendisine hüccet ikame edilen, delil açıklanan ama hâlâ tekfir etmemede ısrar eden -Yahudileri, Hristiyanları, komünistleri veya küfrü en ufak basiret ve ilim sahibi için şüphe götürmez olan benzerlerini tekfir etmeyenler gibi- kişinin hükmü böyledir.”⁽⁵⁴⁶⁾

Şeyh Salih b. Fevzan el-Fevzan *-Allah onu korusun-* şöyle demiştir: “Kim müşrikleri tekfir etmezse, o, onlar gibi dinden dönen bir kâfir olur. Çünkü onun nezdinde iman ile küfür eşitlenmiş, ikisi arasında fark kalmamıştır. İşte bu kişi kâfirdir.”⁽⁵⁴⁷⁾

Tağutu İnkâr Etmenin Önemi

Ey Allah'ın kulları! Tağutu inkâr meselesi bu kadar önemli olduğu için; kulun en sağlam kulpa tutunmasın adına ayette tağutu inkâr, Allah'a imandan önce zikredilmiştir: **“Kim tağutu inkâr edip Allah'a inanırsa...”** (Bakara,

(545) *el-Fetâvâ's-Sa'diyye*, s. 98.

(546) *Mecmûu Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvîa*, 7/418, Dâru'l-Kâsım, Riyad.

(547) *Şerhu Nevâkîdî'l-İslâm*, s. 79.

256) Bu, kötülükten temizlenmenin, güzellikle süslenmekten önce gelmesi gerektiği kabilindendir; yani önce şerden arınma, sonra hayırla bezenme gelir.

Tağutu İnkâr Etmek Beş Şeyle Gerçekleşir

Ey Allah'ın kulları! Batıl dinleri inkâr etmek beş şeyle olur: Onların batıl olduğuna inanmak, onlara ibadet etmeyi terk etmek, onlara bğz etmek, mensuplarını tekfir etmek ve onlara düşmanlık beslemek. Bu husus Allah Teâlâ'nın şu sözünden anlaşılmaktadır: **“İbrahim’de ve onunla beraber olanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Hani onlar kavimlerine şöyle demişlerdi: ‘Biz sizden ve Allah’tan başka taptıklarınızdan uzağız. Sizi (ve dininizi) inkâr ettik. Siz tek olan Allah’a iman edinceye kadar bizimle sizin aranızda ebedî bir düşmanlık ve öfke belirmiştir.’”** (Mümtehine, 4)

Ayet şu üç hususu açıkça ifade etmiştir: Kâfirlerin şahıslarından berî olmak, fiillerinden -yani şirkten- berî olmak ve onlara bğz ile düşmanlık etmek.

Onların ilahlarına ibadet etmenin batıllığına inanmak ise ayetten açıkça anlaşılır. Zira bu batılığa inanılmasaydı zikredilen üç durum ortaya çıkmazdı. Onların ilahlarına ibadeti terk etmek ise İbrahim’in, kavmine söylediği şu sözden anlaşılır: **“Sizden de Allah’tan başka taptıklarınızdan da uzaklaşıyorum ve Rabbime dua ediyorum...”** (Meryem, 48)

Küfürden Berî Olmak Tüm Azalarla Olur

Bu iki ayette ince bir fayda vardır: Küfürden berî olmak kalp, dil ve azalarla gerçekleşir. Kalbin berî olması, onlara bğz etmek ve kâfir olduklarına inanmakla olur (**“sizi inkâr ettik”** kısmında olduğu gibi). Dilin berî olması, İbrahim’in diliyle geldiği üzere, bunu kavmine açıkça söylemekle olur. Azaların berî olması ise **“sizden uzaklaşıyorum”** sözünde ifade edildiği gibidir.

Küfürden Berî Olmak Sadece İbadetteki Şirki Değil Tüm Küfür Türlerini Kapsar

Ey Allah'ın kulları! Küfürden berî olmak sadece ibadetteki şirkle sınırlı değildir; aksine tüm küfür türlerini kapsar. Allah'ı noksan sıfatlarla nitelemek, dinle alay etmek, sahabeye sövmek, müminlerin annelerine iftira atmak, Cebrail'in vahye hıyanet ettiğini iddia etmek, Hristiyan, Yahudi ve Bu-

distlerin dinlerinin doğru olduğunu söylemek veya küfür olduğu üzerinde icma edilen diğer küfürlerden birine düşmek buna dâhildir.

Ey Allah'ın kulları! Bu mukaddimeden; tevhidi ve zıddını bilmenin, tevhid ehlini dost edinmenin ve zıddından berî olmanın önemi ortaya çıkmıştır. Kalp ancak bununla müstakim olur. Zira bir şey ancak zıddıyla bilinir; tıpkı şu sözlerde söylendiği gibi:

“Zıt, zıddının güzelliğini ortaya çıkarır.

Şeyler, ancak zıtlarıyla beyan olur.”

Şirki bilmeyen, tevhidi bilemez. Şirkten berî olmayan da tevhidi gerçekleştiremez. Allah beni ve sizi yüce Kur'an ile mübarek kılsın, içindeki ayetler ve hikmetli zikirlerle beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler ve sizin için Allah'tan mağfiret dilerim. O'ndan mağfiret dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Müşriklerin Küfründe Şüpheyeye Düşenin Hükümü

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki müşriklerin küfründe şüpheyeye düşen kimse onlar gibidir. Örneğin “Yahudiler kâfir olup olmadığını bilmiyorum” veya “Hristiyanların kâfir olup olmadığını bilmiyorum” ya da “Allah'tan başkasına dua eden Müslüman mıdır, değil midir bilmiyorum” yahut “Firavun kâfir midir, bilmiyorum” diyen kimse kâfirdir. Bunun sebebi, bu kişinin, küfrün bizzat kendisinin hak mı, yoksa batıl mı olduğu konusunda tereddüt etmesidir. O, küfrün batıllığına kesin olarak inanmamış ve tağutu inkâr etmemiştir. Oysa Allah, kitabında bu meseleyi kesinliğe kavuşturmuş ve küfrün batıl olduğunu açıklamıştır.

Bu açıklamadan sonra şüpheyeye düşen kimse hakikatte Allah'ın Kur'an'da ki hükmüne iman etmemiştir. Ayrıca şüpheyeye düşen kimse İslam dinini hakıyla tanımamıştır. Eğer İslam'ı tanısaydı onun zıddı olan küfür kendisine bariz/ayân olurdu. İslam dinini tanımayan birine nasıl Müslüman hükmü verilebilir?!

Şeyh Süleyman b. Abdullah b. Muhammed b. Abdülvehhab⁽⁵⁴⁸⁾ -Allah onlara rahmet etsin- *Evsaku Urâ'l-Îmân* adlı kitabında şöyle demiştir: “Eğer onların küfründe şüphe ediyorsa veya küfürlerini bilmiyorsa; onlara Allah’ın kitabından ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinden, küfürlerine dair deliller açıklanır. Eğer bundan sonra hâlâ şüphe veya tereddüt ederse; âlimlerin ‘kâfirin küfründen şüphe eden de kâfirdir’ icması uyarınca kâfir olur.”⁽⁵⁴⁹⁾

Kâfirlerin Mezhebini ve Dinini Sahih Görenin Hükümü

Ey Allah’ın kulları! Kâfirlerin mezhebini ve dinini sahih gören kimse, dinlerinin batıllığından şüphe edenden daha sapkındır, küfrü daha büyüktür. Çünkü onun bu tutumu, kâfirlerin dininin batıllığına hükmeden İslam dinini yalanlamak, küfrü savunmak, ona davet etmek ve ona alan açmaktır -Allah korusun-. İslam dinine aykırı olan Yahudilik, Hristiyanlık, sosyalizm, laiklik veya diğer küfür akımlarından birini güzel bulmak ya da Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam’ın “İbrahimî dinler” adı altında birleştirilmesi olan “dinlerin birliği” projesine davet etmek bu kapsamdadır. Bu kimseler batıl sözlerle insanları aldatarak “Yahudiler ve Hristiyanlar, Musa ve İsa’ya tabi oluyorlar” derler. Bu ise hakkı batıla bulamaktır. Zira Allah tüm dinleri, İslam dini ile neshetmiştir.

Eğer Musa ve İsa hayatta olsalardı İslam dinine tabi olurlardı. Onların sahih din üzereykenki hükümleri böyleyken; dinleri tahrif edilmiş ve bugünkü hallerine gelmişken durum nasıl olur? Yahudilerin dini, Tevrat kaybolduktan sonra tahrif olmuş, onlar Üzeyir’e tapmışlar ve “O, Allah’ın oğludur” demişlerdir. Mesih’in dini de o göğe yükseltildikten sonra tahrif olmuş, onlar haça tapmışlar ve “O, Allah’ın oğludur” ve “Allah için üçüncüsüdür” demişlerdir. Hal böyleyken Yahudilik ve Hristiyanlığın insanların kendisine kulluk edebileceği sahih dinler olduğu söylenebilir mi?! Asla, kesinlikle hayır! Allah Teâlâ

(548) Abdullâh b. Muhammed b. Abdülvehhâb’ın torunu Süleyman b. Abdullah’tır. Necid’in büyük âlimlerindendir. 1200 yılında doğmuştur. Birçok hocadan ders almıştır ve *Kütüb-i Sitte* rivayeti için icazeti vardır. Ders vermiş ve kadılık yapmıştır; 1234 yılında genç yaşta şehit olarak vefat etmiştir. En meşhur eseri *Teyşîrü'l-Azîzi'l-Hamîd*’dir; bu eser üç asırdır âlimlerin ve ilim talebelerinin başvuru kaynağıdır ve ibadet tevhidi ilminde bir esastır. Allah ona bol bol rahmet etsin.

(549) Şeyh Dr. Velid b. Abdurrahman Âl-i Firyân’ın derlediği risaleler mecmuasındandır, s. 135, Dâru Âlemi’l-Fevâid.

şöyle buyurmuştur: “Ey kitap ehli! Kitaptan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi size açıklayan ve birçoğundan da vazgeçen elçimiz size gelmiştir. Size Allah’tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir.” (Maide, 15)

Yine şöyle buyurmuştur: “Ey kitap ehli! Peygamberlerin gelmediği bir fetret döneminde, ‘Bize ne bir müjdeleyici ne de bir uyarıcı geldi’ demeyiniz diye size (gerçekleri) açıklayan elçimiz gelmiştir...” (Maide, 19) Başka bir ayette ise “Kim İslam’dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” (Âl-i İmran, 85) buyurmuştur. Hâsılı, kâfirlerin Yahudilik veya Hristiyanlık türü dinini sahih gören kimse kâfirdir. Bundan Allah’a sığınırız.⁽⁵⁵⁰⁾

Rafizîlerle Yakınlaşma Daveti Müşriklerin Dinini Güzelleştirme Kapsamındadır

Ey Allah’ın kulları! Bunların bir benzeri de dinleri; kabirlere ve ehl-i beyte tapınma, Nebvî sünneti inkâr, sahabeyi tekfir, iki emîne -meleklerin emîni Cibrail ile ümmetin emîni Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*- dil uzatma, Kur’an’a ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in namusuna iftira üzerine kurulu olan Rafizîlerle yakınlaşmaya davet edenlerdir. Onlarla yakınlaşmaya davet eden ve dinlerini güzel gösteren kimse gerçekte onlardan berî olmamıştır. O, bizzat benimsemese bile küfrü ve nifakı güzel gösterdiği için onlar gibi kâfirdir. Allah bizi bundan afiyette kılsın.

Sonuç

Ey Allah’ın kulları! Bu, tevhid ve zıddını anlamak, şirkten sakınmak ve müşrikleri tekfir etmemek, küfürlerinde şüpheye düşmek veya mezheplerini sahih görmek gibi İslam’ı bozan unsurlardan sakınmak için faydalı bir mukaddimedir. Müslümanın görevi, Allah’ın ve Rasûlünün kâfir dediğinin küfrüne kesin olarak inanmak ve bu konuda kalbinde en ufak bir tereddüt taşımamaktır.

Yüce Allah herkesi ölene kadar tevhid üzere sabit kılsın. Kim şeriat üzere istikamet bulur ve tevhid üzere ölürse, o, hesapsız ve azapsız cennete girer.

(550) Bkz. Bekir Ebû Zeyd, *el-İbtâl li nazariyyeti'l-halt beyne dini'l-islâm ve gayrihi mine'l-edyân*; Salih el-Fevzân, *Şerhu Nevâkidi'l-İslâm*, s. 81.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir işi emredererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peyamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halife olan ashabından ve hidayet önderi imamlardan razı ol. Tabiînden ve onlara kıyamet gününe kadar ihsanla tabi olanlardan razı ol.

Allah’ım! Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve makbul ameller işlemez mizi nasip etmeni dileriz.

Rabbimiz! Bize dünyada daa ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır. Allah’ım! Nebimiz Muhammed’e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Macid b. Süleyman er-Rassî

3- İSLAM'I BOZAN ÜÇÜNCÜ UNSUR

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinden başka bir yolun onun rehberliğinden daha hayırlı olduğuna inanan kâfir olur. Tıpkı tağutların hükmünü ve beşerî kanunları Allah'ın hükmüne tercih edenler gibi. Allah'ın hükmünden başka bir hükmün daha hayırlı olduğuna inanan da kâfir olur.

Birinci Hutbe

Hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki bir ve tek olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Rehberliğinin En Faziletli ve En Kamil Rehberlik Olduğu

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu tazim edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmenin gereklerinden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinin en faziletli ve en kâmil rehberlik olduğuna inanmaktır. Rehberlik (hedy); -sözlükte- tutulan yol ve yöntemdir. Şeriatta ise, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in itikat, ibadetler, muameleler, ahlak, yargı, siyaset ve Kur'an ile sünnette nas olarak gelen diğer tüm hususlarda izlediği yol ve metodun adıdır.

Ey Allah'ın kulları, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliği en hayırlı rehberliktir; çünkü o, bunu aziz ve celil olan Allah katından almıştır. Bu rehberlik hayatın ibadet, ahlak, siyaset, yargı, sosyal hayat, eğitim ve terbiye gibi tüm alanlarını kuşatmaktadır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinin en güzel rehberlik olduğunun delili, Allah Teâlâ'nın şu kavlidir: **“Andolsun, Allah'ın Rasûlünde sizin için güzel bir örnek vardır.”** (Ahzab, 21) Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*

de hutbelerinde şöyle buyururdu: “Sözlerin en doğrusu Allah’ın kitabıdır, rehberliğin en güzeli ise Muhammed’in rehberliğidir.”⁽⁵⁵¹⁾

İtikat Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in Rehberliği Olduğu

Ey Allah’ın kulları, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in rehberliğini inceleyen kişi, onun en faziletli rehberlik olduğunu görür. İtikat alanında, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in temsil ettiği ve insanlara öğrettiği İslam akidesinin; Allah’a, meleklerle, kitaplara, elçilere, ahiret gününe ve hayrıyla ve şerriyle kadere iman konusunda insanın ihtiyaç duyduğu her şeyi kapsadığını görürüz. Bu akide, kendinden önceki peygamberlerin inançlarını tazeler, selim akla uygundur, aşırılıktan ve ilgisizlikten sakındırır.

İbadet Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in Rehberliği Olduğu

İbadetler babında onun rehberliği en kâmil rehberliktir; ne aşırılık vardır ne de ihmal; ne ruhbanlık vardır ne de tembellik. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz bu din kolaydır. Kim dini zorlaştırırsa din ona galip gelir. O halde orta yolu tutun, (Allah’a) yaklaşın ve müjdeleyin.”⁽⁵⁵²⁾

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ibadet konusunda kendini yıpratmak isteyen bir sahabisine “Şüphesiz nefsinin de senin üzerinde hakkı vardır” buyurmuştur.⁽⁵⁵³⁾ Birisi et yemeyeceğini, birisi kadınlarla evlenmeyeceğini, bir diğeri sürekli oruç tutup hiç bozmayacağını, dördüncüsü ise gece boyu namaz kılıp hiç uyumayacağını söylediğinde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurmuştur: “Bana gelince; ben et de yerim, kadınlarla da evlenirim, oruç da bazen tutarım bazen tutmam, gece namaz da kılarım uyurum da. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”⁽⁵⁵⁴⁾

(551) Nesai, İydeyn, 22

(552) Buhârî (39). Ebû Hureyre radiyallahu anh’tan rivayet edilmiştir.

(553) Ahmed (6/268) ve başkaları, Âişe radiyallahu anha’dan rivayet etmiştir. Müsned muhakikleri (26308) hadisi hasen kabul etmiştir. Aslı Sahihayn’da Ebû Cühayfe radiyallahu anh ve diğer sahabîlerden aktarılmış olarak mevcuttur.

(554) Buhârî (5063) ve Müslim (1401) benzerini aktarmıştır. Hadis Enes b. Mâlik radiyallahu anh’tan rivayet edilmiştir.

Ahlak Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliği Olduğu

Ahlak babında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ahlakını en kâmil ahlak olarak buluruz. Bunda şaşılacak bir şey yoktur; zira onu terbiye eden ve eğiten, Allah Teâlâ'dır. Onun güzel ahlakına bizzat Allah şahitlik ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz sen yüce bir ahlak üzeresin.”** (Kalem, 4)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in; ailesine, ashabına ve komşularına davranışını/ahlakını düşünen kişi bunu hemen anlar. O, sadece tebessüm ederken görülürdü, affeder ve hoş görürdü. Hatta yemeğine zehir koyan ve daha sonra vefat etmesine de sebep olan Yahudi kadını bile affetmişti. İnsanlara karşı ve cihad meydanındaki düşmanlarına karşı bile çok merhametliydi. Savaşa katılmayan yaşlıların, kadınların ve çocukların öldürülmesini yasaklardı. Malların yağmalanmasını ve “gulûl” denilen ganimet bölünmeden mal kaçırılmasını men ederdi. Ganimetleri Allah'ın emrettiği gibi paylaştırdı. Ölüye işkence edilmesini ve intikam için cesedin parçalanmasını yasaklardı. Ahde vefasızlığı men ederdi. Esirlere; bedelsiz azat etme, bazılarını cezalandırma, bazılarını fidyeyle veya Müslüman esirlerle takas etme şeklinde maslahata göre muamele ederdi.

Ey Allah'ın kulları, onun bu güzel ahlakı Tevrat ve İncil'de de zikredilmiştir. Atâ b. Yesâr'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Abdullah b. Amr b. el-Âs *radıyallahu anhum*a ile karşılaştım ve ona, “Bana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Tevrat'taki vasıflarını haber ver” dedim. Şöyle dedi: “Evet, vallahi o, Tevrat'ta, Kur'an'daki bazı vasıflarıyla şöyle tavsif edilmiştir: **‘Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik.’** (Ahzab, 45) Onu ümmîler için bir sığınak⁽⁵⁵⁵⁾ olarak gönderdik. (Allah der ki:) Sen Benim kulum ve elçimsin, sana Mütevekkil ismini verdim. O, kaba ve katı yürekli değildir, çarşılarında bağırıp çağıran biri değildir. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, aksine affeder ve bağışlar. İnsanlar ‘Lâ ilâhe illallah’ deyinceye kadar eğrilmiş olan milleti onunla doğrultmadan

(555) Burada geçen “hırz/sığınak” ifadesi, insanın helak sebeplerinden korunduğu yer demektir. Kastedilen mana ise ona uyan ümmîlerin (Arapların) helakten kurtulacağıdır. Araplara, o dönemde yazı yazmayı bilenlerin sayısı az olduğu için *ümî* denilmiştir. Bkz. İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*.

Allah onun ruhunu almayacaktır. Onunla kör gözler, sağır kulaklar ve kitli kalpler açılacaktır.”⁽⁵⁵⁶⁾

Muamelat Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliği Olduğu

Ticarî muameleler babında onun rehberliği; alım-satım, kiralama, vekâlet, borçlanma ve diğer tüm muamele türlerini kapsıyordu. Aynı şekilde faiz, belirsizlik (garar), rüşvet gibi ekonomiye zarar veren satışların beyanında da kâmil bir rehberlik sunmuştur.

İbn Kayyim *rahimehullah*, *Zâdü'l-Meâd* adlı eserinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in alışverişlerdeki rehberliğine dair seksen sayfaya yakın bölüm ayırmıştır.

Siyaset Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliği Olduğu

Siyaset alanında onun rehberliği en kâmil rehberlikti. Dünyevî işlerde uzman ve güvenilir kişilerle istişare ederdi. Bedir, Hendek, Hudeybiye vb. günlerde olduğu gibi bazen hanımlarıyla da istişare ederdi; bu sayede doğruyu bulur, başarı ve zafer kazanırdı. Kâfirlerle emniyet ve sulh anlaşmaları yapar, elçilerine iyi davranırdı. Kendisine sığınan kâfiri güvenli yerine ulaşına kadar himaye ederdi. Onlarla yaptığı anlaşmalara vefa gösterirdi; ahde vefasızlıktan ve hıyanetten tamamen uzak olurdu. Savaşlarda kendisine zulmedenleri affederdi.

Mekke'yi fethedip halkını yendiğinde ve otorite eline geçtiğinde, kendisiyle savaşan ve onu yurdundan çıkaran bu insanları, intikam alma imkânı varken, hiçbir kınama olmaksızın toptan affetmiştir.

Yargı Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliği Olduğu

Yargı babında onun rehberliği en adaletli ve en tam olanıdır. İbn Kayyim *rahimehullah*, *Zâdü'l-Meâd fî Hedyi Hayri'l-İbâd* kitabında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yargıdaki rehberliğine yaklaşık beş yüz sayfa ayırmıştır.

(556) Buhârî (2125).

Tıp Alanında En Faziletli Rehberliğin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliği Olduğu

Tıp babında onun rehberliği en kâmil, en kapsamlı rehberliktir. İbn Kayyim *rahimehullâh*, *Zâdü'l-Meâd* kitabında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kalp ve beden tedavisi hakkındaki rehberliğini yaklaşık dört yüz sayfada izah etmiştir.

Ey Allah'ın kulları, kâfirlerin akıl sahiplerinden birçoğu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in güzel rehberliğine şahitlik etmiş ve içlerinden büyük topluluklar İslam'a girmiştir. Çünkü bu kapsamlı rehberliği bir beşerin kendi kendine getiremeyeceğini, ancak Rabbi tarafından desteklenen bir peygamberin bunu yapabileceğini anlamışlardır.

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinin en kâmil ve en kapsamlı rehberlik olduğunu beyan eden faydalı bir mukaddimedir. Bunu anlayan kimseye Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sevgisine ve rehberliğine bağlılık kapısı açılmış olur.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliğinin Her Zamana ve Mekâna Uygun Olduğu

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliği her zamana ve mekâna uygundur, değişmez ve başkasıyla yer değiştirmez. Çünkü o; ilmi, hikmeti, rahmeti ve insanlar için hayır iradesi kâmil olan Allah katından gelen bir vahiidir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bunu insanlara nakletmesiyle o, Allah'ın dosdoğru yolu ve O'nun razı olduğu tek din olmuştur.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliğinden Başka Bir Yolun Daha Hayırlı Olduğuna veya Allah'ın Hükümünden Başka Bir Hükümün Daha Hayırlı Olduğuna İnanan Kimsenin Kâfir Olacağı

Yukarıda anlatılanlara dayanarak; her kim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinden başka bir yolun onun rehberliğinden daha hayırlı olduğuna inanırsa, kâfir olur. Çünkü o, gerçekte Allah'ın hikmetine ve teşriine dil uzatmıştır. Tıpkı laiklik, liberalizm ve demokrasi gibi beşerî sistemleri İslam şeriatına tercih edenler veya insanların koyduğu kanunların İslam şeriatından daha iyi olduğuna inananlar gibi.

Yine İslam nizamının 20. yüzyılda uygulanmaya uygun olmadığını veya Müslümanların geri kalmasına sebep olduğunu iddia edenler, İslam'ı sadece kul ile Rabbi arasındaki bir ilişkiye indirgeyip hayatın diğer alanlarına karışmaması gerektiğini savunanlar, hırsızın elinin kesilmesi veya evli zaniye recim uygulanması gibi Allah'ın hükümlerinin günümüze uymadığını düşünenler ya da muamelelerde veya had cezalarında Allah'ın şeriatı dışında hüküm vermenin caiz olduğuna inananlar da kâfirdir. Çünkü bu kişiler yaratılanın hükmünü Yaratan'ın hükmüne tercih etmiş, cahiliye hükmüne razı olmuş, tağutu Allah ve Rasûlünün hükmünden üstün tutmuştur.

Hâlbuki Allah ona **“Kim tağutu inkâr edip Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sağlam bir kulpa yapışmış olur.”** (Bakara, 256) buyurarak tağutu inkâr etmesini emretmişti. Böyle bir kişi Allah'ın -icma ile- haram kıldığını helal saymıştır; Allah'ın haram kıldığını helal sayan herkes Allah'a inatla karşı gelmiş olur ve -Müslümanların icmasıyla- kâfir olur.⁽⁵⁵⁷⁾

Ey Allah'ın kulları, Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaatten yüz çeviren ve onun hükmünden sapan kimse münafıktır, mümin değildir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Rasûlüne çağrıldıkları zaman, bir de bakarsın ki içlerinden bir grup yüz çevirip dönerler.”** (Nur, 48) İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: Allah Teâlâ beyan etmiştir ki Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaatten yüz çeviren ve onun hükmünden sapan kişi münafıklardandır, mümin değildir. Mümin ise **“İşittik ve ita-**

(557) İbn Bâz, *Mecmûu Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvia*, 1/132.

at ettik” (Nur, 51) diyendir. Sırf Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*’ün hükmünden yüz çevirmek ve başkasının hükmüne başvurmayı istemekle nifak sabit olur ve iman zail olur.⁽⁵⁵⁸⁾

Hutbenin Hatimesi

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah’ım! Kulun ve Rasûl’ün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehdir. Selam, peygamberlerin üzerine; hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Allah’ım! Peygamberimiz Muhammed’e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(558) İbn Teymiyye, *es-Sârimü’l-Meslûl*, 38. Tahkik: Muhammed Muhyiddin Abdülhamid.

4- İslam'ı Bozan Dördüncü Unsur

İSLAM DİNİNİN HERHANGİ BİR HÜKMÜNDEN NEFRET ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelimisi; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Dini Sevmek İmanın Gerekerindendir

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu tazim edin; O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'tan başka ilah olmadığına ve Mu-hammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmenin gereklerinden biri de, Allah Teâlâ'yı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve O'nun dinini sevmektir.

Bu, şehadeti gerçekleştirmedeki sadakatin alametlerindendir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.”** (Âl-i İmran, 31)

Ey Allah'ın kulları, İslam dinini sevmeye sadık olan müminler, onun talimatlarına uymaktan çekinmezler. Aksine Yüce Allah'tan ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendilerine gelen her şeye uyarlar. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Rasûlüne çağrıldıkları vakit, müminlerin sözü ancak 'işittik ve itaat ettik' demeleridir. İşte asıl kurtuluşa erenler bunlardır. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat eder, Allah'tan korkar ve O'ndan sakınırsa, işte asıl kazananlar bunlardır.”** (Nur, 51-52)

Müminler, Allah'ın kitabında hükmettiği ve emrettiği şeylerden dolayı içlerinde bir darlık hissetmezler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem yapıp, sonra da verdiği hükme karşı içlerinde hiçbir darlık hissetmeksizin tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar.”** (Nisa, 65) Müminler, Allah'ın ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hükmünden razı olarak, zahiren azalarıyla ve batınen kalpleriyle şeriata boyun eğenlerdir.

el-Abbâs b. Abdilmuttalib *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğinde göre o, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: **“Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan ve rasûl olarak Muhammed'den razı olan kimse imanının tadını almış olur.”**⁽⁵⁵⁹⁾

İnsanın gönlü bu parlak şeriata açılmalı, ondan razı olmalı ve onu sevmelidir. Çünkü bu şariat, neyi yasalaştıracağını bilen bir Hakim'den, yaratıklarının maslahatlarını bilen bir Alim'den ve onlara merhametli olan bir Rahim'den gelmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilendir ve her şeyden haberdardır.”** (Mülk, 14)

Dini Sevdiren Sebepler

Ey Allah'ın kulları, dini kalbe sevdiren şeylerden biri, onu yasalaştırmanın Allah olduğunu; O'nun, kullarını neyin ıslah edeceğini çok iyi bildiğini, emrettiği hükümlerde hikmet sahibi olduğunu ve mahlûkatına çok merhametli olduğunu bilmektir.

(559) Allah Teâlâ “İslam Şariatının Özellikleri” başlıklı bir hutbe serisi hazırlamamızı nasip etmiştir ve bu başlıkla internet ağında yayınlanmıştır.

Dini sevmenin sebeplerinden bir diğeri, İslam'ın kendinden önceki şeriatlardan ayrılan ve sayıları kırkı aşan özelliklerini bilmektir.⁽⁵⁶⁰⁾

Yine dini sevmenin sebeplerinden biri, onu sevip ona sarılanın kurtulacağını, ondan sapanın ise helak olacağını bilmektir.

Dini sevmenin sebeplerinden bir başkası da, ilmî seviyeleri, renkleri, ülkeleri ve dinleri farklı olmasına rağmen Müslüman olmayanların kitleler halinde İslam'a girişlerini tefekkür etmektir. Öyle ki İslam dini, iletişim araçlarının yayılmasından sonra en çok ihtida edilen (girilen) din haline gelmiştir.

Ey Allah'ın kulları, dini sevmenin sebeplerinden biri de, onun talimatlarının güzel olduğunu ve hayra çağırdığını bilmektir. İslam, selim aklın ve fitratın güzel gördüğü her şeye çağırır, selim aklın ve fitratın çirkin gördüğü her şeyi de yasaklar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kesin olarak inanan bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir?”** (Maide, 50) Yine şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah; adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder; çirkin işleri, fenalığı ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.”** (Nahl, 90)

Şeyh Abdurrahman b. Sa'dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Şeriatın talimatları; amellerin en güzellerini, ahlakın en yücelerini ve kulların maslahatlarını emreder; adaleti, fazileti, merhameti ve hayrı teşvik eder; zulümden, azgınlıktan ve kötü ahlaktan sakındırır. Peygamberlerin ve rasûllerin ortaya koyduğu hiçbir kemal hasleti yoktur ki İslam şeriatı onu onaylamış ve pekiştirmiş olmasın. Şeriatların davet ettiği hiçbir dinî veya dünyevî maslahat yoktur ki İslam ona teşvik etmesin. Yine hiçbir mefsedet yoktur ki İslam ondan nehyetmiş ve kaçınılmasını emretmiş olmasın.”³

Dinden Nefret Etmek İslam'ı Bozan Şeylerdendir

Ey Allah'ın kulları, imana zıt olan şeylerden biri de dinden veya ondan bir parçadan nefret etmektir. Bu nefret ister akidelerle, ister ibadetlerle, ister muamelelerle, isterse ahlakî davranışlarla ilgili olsun fark etmez. Çünkü bunlardan nefret etmek; ya bunları indireni, yani Allah'ı sevmemeyi ya bunları nakledeni, yani Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i sevmemeyi ya bunların hak olmadığına inanmayı ya da dinde mutluluk ve salahın bulunmadığını

(560) Abdurrahman b. Sa'dî, *ed-Dürretü'l-muhtasara fî mehâsini'd-dini'l-İslâmî*, s. 15.

düşünmeyi gerektirir ki bunların tamamı Allah Teâlâ'nın hikmetine, fiillerine ve sözlerine dil uzatmaktır.

Ayrıca dinden nefret etmek, İslam'ın ve imanın hakikatiyle bağdaşmaz. İmanın hakikati; tevhid ile Allah'a teslim olmak, itaatle O'na boyun eğmek ve O'nun koyduğu şeriatlardan razı olmaktır.

Dinden Nefret Etmek Kâfirlerin ve Münafıkların Sıfatlarındandır

Ey Allah'ın kulları, haktan hoşlanmamak ve ondan nefret etmek kâfirlerin ve münafıkların sıfatıdır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“İnkâr edenlere gelince, yıkım onlara! Allah onların amellerini boşa çıkarmıştır. Bu, Allah'ın indirdiğini beğenmemeleri (kerih görmeleri) sebebiyledir; bu yüzden Allah da onların amellerini boşa çıkarmıştır.”** (Muhammed, 8-9) Cehennem ehli hakkında da şöyle buyurmuştur: **“(Cehennem bekçisine,) ‘Ey Mâlik! Rabbin işimizi bitirsin (bizi öldürsün)’ diye seslenirler. Mâlik, ‘Siz burada kalacaksınız’ der. Andolsun biz size hakkı getirdik ama çoğunuz haktan hoşlanmıyordunuz.”** (Zuhruf, 77-78)

Ey Allah'ın kulları, şeriattan nefret etmek, şeriatin tamamından, çoğundan veya küçük bir kısmından nefret etmekle de gerçekleşir. Bunların tamamı nifak ve küfürdür; zira şeriatin hepsi Allah katındandır.

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; şeriati sevmenin vacip olduğunu, bu sevginin ise onu indiren Allah Teâlâ'yı sevmekten kaynaklandığını beyan eden faydalı bir mukaddimedir. Bunu anlayan kimse için, amel ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğine bağlılık kapısı açılmış olur.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Dinden Nefret Etmenin Günümüzdeki Örnekleri ve Bu Sıfata Sahip Olanlar

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Biliz ki dinden nefret etmenin türlerinden biri, sünnet-i nebeviyeden, sahabeden, müminlerin annelerinden veya hicaptan nefret etmektir.

Yine dini, hayatın içinden çıkarmaya davet etmek; onu sadece namaz, oruç ve hac gibi ibadetlere hapsedip muamele ve siyasetten uzaklaştırmak da dinden nefret etmenin türlerindendir. Bunların hepsi *-Allah korusun-* büyük nifak çeşitlerindendir.

Ey Allah'ın kulları, günümüzde dinden nefret etme musibetine yakalananlar arasında laikler, liberaller ve benzerleri bulunmaktadır. Onlar dini hayattan çıkarmaya, sadece ibadetlere hasretmeye ve muamele ile siyasetten soyutlamaya davet ederler. Şüphesiz bu, onların dinden nefret ettiklerinin ve ona tam inanmadıklarının delilidir. Eğer Allah'ın dinini sevselerdi bu ayrıştırmaya davet etmezlerdi. Onların bir kısmı bunu alenen yapar, bir kısmı ise nefretini gizler. Onlar bu halleriyle, imanı izhar ederken Rahmân'ın şeriatına nefretini gizleyen münafıklar gibidir. Allah bizi bundan korusun.

Onların sapmalarından bazıları da hicaba karşı savaşmaları, kadının yargı ve yöneticilik makamına gelmesinin haram olduğunu söyleyenlerle mücadele etmeleridir. Kendi ülkelerinde çok eşliliği yasaklayan kanunlar çıkarmalar; Allah'ın, kitabında aralarını ayırdığı miras gibi hususlarda kadın ile erkeğin eşitliğini savunmaları, iyiliği emredip kötülüktan sakındıranlarla savaşmalarıdır. Bunların tek sebebi, rezilliği sevmeleri ve faziletten nefret etmeleridir.

Dinden Nefret Etmek Nefislerde Gizli Bir Ameldir

Ey Allah'ın kulları, İslam'ı bozan bu unsur vicdanlarda ve nefislerde gizlidir. Kalbi diri olan kimse; kabirlerdekiilerin diriltileceği ve sinelerdekiilerin ortaya çıkarılacağı gün gelmeden önce, nefsinde şeriata karşı darlık veya ondan bir şeye karşı nefret olup olmadığını kontrol etmelidir. Masum kimse, ancak aziz ve celil olan Allah'ın koruduğu kimsedir.

Hutbenin Hatimesi

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir iş emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellelikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! Kalplerimizi nifaktan, amellerimizi riyadan, gözlerimizi hıyanetten temizle. Allah'ım! Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve makbul ameller dileriz. Allah'ım! Hayrın her türlüünü, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiğimiz ve bilmediğimiz her hayrı Senden isteriz. Şerrin her türlüünden, bildiğimiz ve bilmediğimiz her şerden Sana sığınırız.

Allah'ım! Senden, cenneti ve ona yaklaştıracak her türlü söz ve ameli isteriz. Cehennemden ve ona yaklaştıracak her türlü söz ve amelden Sana sığınırız. Allah'ım! Hastalarımıza şifa, ölülerimize rahmet, darda olanlarımıza afiyet ver. Allah'ım! Dinimizi ıslah eyle -ki o bizim her işimizin koruyucusudur-. Dünyamızı ıslah eyle -ki geçimimiz oradadır-. Ahiretimizi ıslah eyle -ki dönüşümüz orayadır-. Hayatı her türlü hayrı artırmamıza vesile kıl, ölümü de her türlü şerden kurtulup rahatlamamıza vesile eyle.

Allah'ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve zürriyetimizden göz aydınlığı olacak nesiller bağışla ve bizi muttakilere imam kıl.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Dininin düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ıslah eyle ve onları hidayete eren rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi eyle. Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehdir. Selam, peygamberlerin üzerine; hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Allah'ım! Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

5- İslam'ı Bozan Beşinci Unsur: DİNİN EMİRLERİNDEN HERHANGİ BİRİYLE ALAY ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leycidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Dini Tazim Etmek İmanın Gereklerindendir

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu tazim edin; O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'tan başka ilah olmadığına ve Mu-hammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmeyi gerçekleştirmenin gerek-lerinden biri de Allah Teâlâ'yı tazim etmek, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i tazim etmek ve O'nun dinini tazim etmektir. Bu tazim; ister akidelerle, ister

ibadetlerle, ister muamelelerle, isterse ahlakî davranışlarla ilgili olsun fark etmez. Bu, şehadeti gerçekleştirmedeki sadakatin ve imandaki doğruluğun alametlerindendir. Allah Teâlâ, Kendisine ve elçisine olan iman; Kendisinin, elçisinin ve dininin tazim edilmesiyle birlikte zikretmiş ve şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Biz seni bir şahit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ta ki Allah’a ve Rasûlüne iman edesiniz, O’na yardım edesiniz, O’nu tazim edesiniz ve sabah akşam O’nu tesbih edesiniz.”** (Ahzab, 45) Yani Allah’ın dinine yardım ederek O’na yardım edesiniz, O’nu yüceltesiniz, günün başında ve sonunda O’nu tesbih edesiniz.

Din İle Alay Etmek İslam'ı Bozan Şeylerdendir

Ey Allah’ın kulları, dini tazim etmenin zıddı; Allah’ın dininin şiarlarından, elçilerinden, mükâfatından veya azabından herhangi bir şeyle alay etmektir. Her kim bunu yaparsa kâfir olur. Dinle alay etmenin küfür olmasının sebebi; bu davranışın, o dini yasalaştıran Allah Teâlâ’yı noksan görmeyi gerektirmesidir ki bu apaçık bir küfürdür. Zira Allah’ın hakkı, noksan görülmeğe değil, tazim edilmektir. Alay etmek, Allah’ı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’i ve O’nun dinini hakkıyla tazim eden kimseden sadır olmaz. Aksine bu *-Allah korusun-* ancak bir münafığın kalbinden sadır olur. Nitekim nifakın en belirgin alametlerinden birinin dinle alay etmek olduğu bilinmektedir. İbn Sa’dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Allah ve Rasûlü ile alay etmek dinden çıkarılan bir küfürdür. Çünkü dinin aslı; Allah’ı, O’nun dinini ve rasullerini tazim etmek üzerine kuruludur. Bunlardan herhangi birini alaya almak ise bu asla tamamen zıddır ve onunla en şiddetli şekilde çelişir.”⁽⁵⁶¹⁾

Dinle Alay Edenin Kâfir Olduğuna Dair Şer’î Deliller

Ey Allah’ın kulları, Kur’an-ı Kerim dinin şiarlarından herhangi birini alaya alanın kâfir olduğunu açıkça belirterek şöyle buyurmuştur: **“Eğer onlara soracak olursan, ‘Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk’ derler. De ki: Allah ile, O’nun ayetleriyle ve O’nun Rasûlü ile mi alay ediyordunuz? Özür dilemeyin, imanınızdan sonra kâfir oldunuz.”** (Tevbe, 65) Bu ayet, ister Allah ile, ister O’nun ayetleri olan Kur’an ile, isterse elçisi ile ilgili olsun, dinin emirlerinden herhangi birini alaya alanın kâfir olduğuna delalet eder. Alaya alanın ciddi olmasıyla şaka yapması arasında fark yoktur.

(561) İbn Sa’dî, *Teysîru'l-Kerîmi'r-Rahmân fî Tefsîri Kelâmi'l-Mennân*, Tevbe, 65.

İbn Ebî Hâtim'in bu ayetin tefsirinde Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhumâ*'dan naklettiğine göre, o şöyle demiştir: Tebük Gazvesi'nde bir adam bir mecliste “Şu bizim kurralarımız⁽⁵⁶²⁾ (yani Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı) gibi midesine daha düşkün,⁽⁵⁶³⁾ dilleri daha yalancı ve düşmanla karşılaşma anında daha korkak kimseler görmedim!” dedi. Mecliste bulunan bir adam “Yalan söyledin! Sen ancak bir münafıksın. Bunu mutlaka Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber vereceğim” dedi. Bu durum Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaştığında Kur'an nazil oldu. Abdullah dedi ki: Ben o adamı, taşlar ayaklarını yaralarken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in devesinin kuşaklarına⁽⁵⁶⁴⁾ asılmış halde “Ey Allah'ın Rasûlü! Biz sadece lafa dalmış şakalaşıyorduk” derken gördüm. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ise sadece şu ayeti okuyordu: “**Allah ile, O'nun ayetleriyle ve O'nun Rasûlü ile mi alay ediyordunuz?**” (Tevbe, 65)⁽⁵⁶⁵⁾

Âlimlerin, Din İle Alay Etmenin Küfür Olduğu Yönündeki İcması

Ey müminler, dini alaya alanların kâfir olduğu hükmü, Müslüman âlimler arasında icma edilmiş meselelerdendir. Şeyh Süleyman b. Abdullah b. Muhammed b. Abdilvehhâb *rahimehullah*, içinde Allah'ın, Kur'an'ın veya Rasûl'ün zikri geçen bir şeyi şakaya alan kimsenin, Rabliğin ve elçiliğin yüce makamını hafife aldığı için kâfir olacağını belirtmiştir. Bu durum tevhidle çelişir. Bu yüzden âlimler, böyle bir şeyi yapanın kâfir olduğu hususunda icma etmişlerdir. Her kim Allah ile, kitabı ile, elçisi ile veya dini ile alay ederse -alay etmeyi kastetmeyen bir şakacı bile olsa-, o -icma ile- kafir olur.⁽⁵⁶⁶⁾

Dinle Alay Etmekten Sakındırma

Ey müminler topluluğu, yapılması gereken şey, dilin sürçmelerinden sakınmaktır. Zira insanları cehenneme en çok sokan şey dildir. Nitekim Muâz

(562) “Kurrâ” ifadesi “kârî” kelimesinin çoğuludur ve *Kur'an okuyan* demektir. Kur'an'ı çokça tilavet ettikleri için bu şekilde vasıflandırılmışlardır.

(563) Yani yemeye ve midneyi doldurmaya en hırslı ve düşkün olanlarımız.

(564) Devenin kuyruk tarafına yakın yere bağlanan ip.

(565) Hadisi Mukbil el-Vâdiî *rahimehullah*, *es-Sahîhu'l-Müsne'd min Esbâbi'n-Nüzûl*, 126'da hasen kabul etmiştir.

(566) Süleyman b. Abdullah, *Teysîru'l-Azîzi'l-Hamîd fî Şerhi Kitâbi't-Tevhîd*, içinde Allah'ın, Kur'an'ın veya Rasûl'ün zikri olan bir şeyi alaya alan kimse babının şerhi.

radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadiste, o, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e “Biz konuştuklarımızdan da hesaba çekilecek miyiz?” diye sormuş, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de “*Annen seni kaybetsin*”⁽⁵⁶⁷⁾ ey Muâz! İnsanları yüzüstü -veya burunları üstü- cehenneme sürükleyen, dillerinin hasadından (biçtiklerinden) başkası mıdır?” buyurmuştur.⁽⁵⁶⁸⁾ Yine hadiste şöyle buyrulmuştur: “*Kul, önemsemeyip Allah'ın gazabını gerektiren bir kelime konuşur da o; ancak o kelime sebebiyle cehennemin dibini boylar.*”⁽⁵⁶⁹⁾

Kur'an'da şöyle buyrulmuştur: “**Arkadan çekiştirmeyi ve yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen her kişinin vay haline!**” (Hümeze, 1) ve “**Ağzından bir söz çıkmaya görsün, mutlaka yanında (onu kaydeden) hazır bir gözcü vardır.**” (Kaf, 18)

Dini Alaya Almaya Dair Uygulamalı Örnekler

Ey Allah'ın kulları, âlimleri, ıslah edicileri ve hisbe ehlini alaya almak dini alaya almanın bir türüdür. Çünkü âlimler peygamberlerin varisleridir ve dini taşıyanlardır. Kim bir âlimi, âlim olduğu için alaya alırsa kâfir olur. Kim bir muhtesibi, iyiliği emredip kötülükten sakındırdığı için alaya alırsa kâfir olur. Âlimlere ve muhtesiplere saygı duymak ve onlara hürmet etmek vaciptir. Zira Allah, Kur'an'da onların kadrini yüceltmıştır. Müminin, Allah Teâlâ'nın ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yücelttiği kimseyi tazim etmesi gerekir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Allah, sizden iman edenlerin ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltir.**” (Mücadele, 11)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: “*...Göklerde ve yerdeki her şey, hatta sudaki balıklar bile âlim için istiğfar ederler. Âlimin abide üstünlüğü, dolunayın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin varisleridir. Peygamberler ne bir dinar ne de bir dirhem miras bırakmışlardır; onlar sadece ilmi miras bırakmışlardır. Kim o ilmi alırsa büyük bir pay almış olur.*”⁽⁵⁷⁰⁾

(567) “*Annen seni kaybetsin*” ifadesi Arapların dillerinde yer etmiş bir söz olup, gerçek bir beddua değildir, meselenin ciddiyetini ve büyüklüğünü anlatmak için kullanılır. Bk. İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*.

(568) Ahmed, (5/231) ve başkaları rivayet etmiştir. *Müsned* muhakkikleri (22016) şahitle-riyle birlikte sahih kabul etmiştir.

(569) Buhârî (6478). Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

(570) Ahmed (5/196) ve başkaları rivayet etmiştir. *Müsned* muhakkikleri “hasen li-gayrihi” demiştir.

Ey müminler topluluğu, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uymakla alay etmek de dini alaya almaya dâhildir. Sakal bırakmayı, elbiseyi topukların üzerine kadar kısaltmayı, misvak kullanmayı veya hicap ve çarşaf giymeyi alaya almak bunlardandır.

Yine bazı gaybî meselelerle alay etmek ve onları hafife almak da buna dâhildir. "Cennet nedir? Cehennem nedir?" gibi sözler söyleyerek cennet veya cehennemi alaya almak böyledir.

Ayrıca sahabenin adaleti, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımı Âişe *radiyallahu anha*'nın iffeti gibi bazı itikadî meseleleri alaya almak da bu kapsama girer. Bu durum küfürdür; zira Kur'an'ı yalanlamayı gerektirir. Allah Teâlâ Tevbe,⁽⁵⁷¹⁾ Fetih⁽⁵⁷²⁾ ve Haşr⁽⁵⁷³⁾ surelerinde olduğu gibi ashabı övmüş ve onlardan razı olmuştur. Aynı şekilde müminlerin annesi Âişe *radiyallahu anha*'nın iffetli olduğuna ve münafıkların attığı iftiradan berî olduğuna da şahitlik etmiştir. Bundan sonra; bir kimsenin, sanki Allah, Peygamberi için salih olmayan ashab ve salih olmayan bir eş seçmiş gibi -ki bu, Allah'ın şanına yakışmaz- gelip de sahabeyi alaya alması ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yatağına dil uzatması caiz olur mu?

Ey insanlar, alaya almak; sözle, fiille veya bir gazetede yahut bir iletişim aracında yazıyla yapılan açık alayları kapsadığı gibi, göz kırpmak, elle işaret etmek, dil çıkarmak gibi açık olmayan alayları da kapsar.⁽⁵⁷⁴⁾ Dolayısıyla alaya almanın affedilecek az bir sınırı yoktur. Zira onun azı da çok hükmündedir. -Allah korusun- O alay her ne şekilde olursa olsun...

Müslümanların ve Yöneticilerin Dinle Alay Edenlere Karşı Görevi

Ey insanlar, Allah Teâlâ'yı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i veya O'nun dinini alaya almak, yöneticinin o kimsenin kanını dökmesini gerektirir.

Ey Allah'ın kulları, bir kimsenin Allah ile, elçisi ile veya dini ile alay ettiğini işiten kişinin ona tepki göstermesi gerekir, sessiz kalmamalıdır; ya tepki göstermeli ya da o meclisi terk etmelidir. Çünkü bu kimselerle rıza göstererek

(571) 100. ayet.

(572) 29. ayet.

(573) 8-9. ayetler.

(574) Hamed b. Atik *rahimehullah*, *Sebîlü'n-Necât ve'l-Fikâk* adlı eserinde söylemiştir.

birlikte oturmak, küfre ve İslam'dan çıkmaya sebeptir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“O, size kitapta şunu indirmiştir: Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini yahut onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, onlar başka bir söze dalıncaya kadar onlarla beraber oturmayın. Aksi takdirde siz de onlar gibi olursunuz. Şüphesiz Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.”** (Nisa, 140)

Ey basiret sahibi! Bir düşün; dünyadaki meclislerde dini alaya almak için nasıl bir araya geldilerse, *-Allah korusun-* ahiretteki cezaları da cehennemde bir araya gelmek olmuştur.

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; şeriatı tazim etmenin, onu indiren Allah'ı tazim etmenin, onu nakleden peygamberleri tazim etmenin ve onu taşıyan âlimler ile ıslah edicileri tazim etmenin vacip olduğunu beyan eden faydalı bir mukaddimedir. Bu yola muhalefet eden, büyük bir tehlike üzerindedir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsün. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Dini Alaya Almak Genel Olarak Kâfirlerin, Özel Olarak da Yahudilerin ve Münafıkların Sıfatıdır

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki dini alaya almak Yahudilerin sıfatıdır. Onlar Allah Teâlâ'yı alaya alarak **“Allah'ın eli bağlıdır”** (Maide, 64) demişler ve **“Allah fakirdir, biz zenginiz”** (Âl-i İmran, 181) gibi hezeyanlarda bulunmuşlardır.

Müminleri alaya almak da kâfirlerin sıfatlarından. Allah onların bu alaylarını “suç” olarak niteleyerek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz suç işleyenler (dünyada) iman edenlere gülerlerdi. Yanlarından geçtiklerinde birbirlerine kaş-göz işareti yaparlardı. Ailelerine döndüklerinde neşe içinde dönerlerdi. Müminleri gördüklerinde ‘Şüphesiz bunlar sapıtmış kimselerdir’ derlerdi.”** (Mutaffifin, 29-32)

Aynı şekilde müminleri alaya almak nifakın alametlerinden ve münafıkların sıfatlarından. Onlar imanı izhar edip Rahmân'ın şeriatına nefreti gizleyenlerdir. Günümüzdeki laikler, liberaller ve benzerleri bunlardandır. Onlar iyiliği emredip kötülükten sakındıranları alaya alırlar, hicabı alaya alırlar, deve idrarı ile tedavi olmak gibi sünnet-i nebeviyede geçen bazı tedavi yöntemlerini alaya alırlar. Allah'a hamdolsun ki Allah onların tuzağını başlarına çalmıştır ve bir hayra ulaşamamışlardır. Zira Müslüman olmayan Batılı tıp heyetlerinden, sünnet-i nebeviyede geldiği gibi deve idrarı ile tedavinin doğruluğunu tasdik eden bilimsel raporlar yayınlanmıştır.

Hutbenin Hatimesi

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! Senden huzurlu bir hayat, bol rızık ve makbul ameller dileriz. Allah'ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Allah'ım! Hayatta olduğumuz müddetçe bizi kulaklarımızdan, gözlerimizden ve kuvvetimizden faydalandır ve bunları bizden sonrakilere miras kıl. Bize zulmedenlerden öcümüzü al, bize düşmanlık edenlere karşı bize yardım et ve musibetimizi dinimizde kılma.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. Allah'ım! Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashâbına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

6- İslam'ı Bozan Altıncı Unsur:

SİHİR YAPMAK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şهادet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şهادet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâdan sakının ve O'nu tazim edin; O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki peygamberlerin davetinin hakikati, yalnızca Allah'a ibadet etmek ve buna zıt olan durumlardan kaçınmaktır. Bu zıtlıkların en çok vuku bulanı ise Allah'a ibadette ortak koşmak yani şirk'tir. Şirk; dua etmek, kurban kesmek, adak adamak, kabir ve türbe gibi Kâbe dışındaki yerlerin etrafında tavaf etmek gibi çeşitli ibadet türlerini Allah'tan başkasına yöneltmektir. Sihir yapmak da bu kapsamdadır ve bu hutbenin ko-nusunu teşkil etmektedir.

Sihirin Tanımı, Kısımları ve Örnekleri

Ey Allah'ın kulları, sihir; kalplere, bedenlere veya gözlere tesir eden ef-sunlar, rukiyeler, düğümler, ilaçlar ve tütsülerden ibarettir. Bunlar bazen has-ta eder, bazen öldürür, bazen düşünce ve algıyı etkiler, bazen de karı-koca gibi eşlerin veya ticaret ortaklarının arasını açar.⁽⁵⁷⁵⁾

Ey Allah'ın kulları, sihir; hakiki ve hayalî olmak üzere iki kısımdır. Haki-ki sihir üç çeşittir: Birinci çeşit, bedenlere etki edip hastalık veya ölüm getirir.

(575) İbn Kudâme, *el-Muğnî*, 9/299.

İkinci çeşit, sevgi veya nefretle kalplere etki eder. Nefret ettiği eşini kocasına sevdirmek veya tam tersine, eşlerin birbirini güzel görmesini sağlamak “atf” (bağlama) olarak bilinir. Sevdigi eşinden kocayı soğutmak veya tam tersine, eşlerin birbirini çirkin görmesini sağlamak ise “sarf” (ayırma) olarak bilinir. Hakiki sihrin üçüncü çeşidi ise düşünce ve algıya etki edendir; bu durumda büyülenen kişi, yapmadığı bir şeyi yaptığını sanır. Yahudi Lebîd b. el-Âsam’ın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e yaptığı büyü böyledir. Öyle ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir şeyi yapmadığı halde yapmış gibi hayal etmeye başlamış ve bu durum onda birkaç ay sürmüştür.⁽⁵⁷⁶⁾

Ey Allah’ın kulları, büyücü, sihrini yapmak için şeytanlardan yardım alır. Büyücü sihir yapmak istediğinde, ruhu büyülemek istediği kişiye kötülük ve zarar verme arzusu duyar ve habis şeytanların ruhlarından yardım ister. Sonra düğümlere tükürükle birlikte üfler ki buna «الفث» denir. Allah Teâlâ’nın şu ayetinde zikredilen de budur: **“Ve düğümlere üfleyenlerin şerrinden...”** (Felak, 4) Ayette geçen **“üfleyenler”** ifadesinden maksat, düğümlere üfleyen ruhlar ve nefislerdir. Çünkü sihrin etkisi bu habis nefisler ve kötü ruhlar ci-hetindendir. Bu habis nefislerden, tükürükle karışık kötülük ve eziyet içeren bir nefes çıkar. Bu nefes, hedeflenen kişiye zarar vermek için şeytanî bir ruhla yardımlaşır ve sihir, Allah’ın kevnî kaderi ve izniyle o kişiye isabet eder. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Oysa onlar, Allah’ın izni olmadıkça onunla hiç kimseye zarar veremezler.”** (Bakara, 102)⁽⁵⁷⁷⁾

Ey Allah’ın kulları, bazı insanlar büyücüye giderek eşinden veya ailesinden soğutması için büyü yaptırır. Böylece kişi bir süre eşini ve çocuklarını düşünemez hale gelir, hatta onlardan uzak bir yerde çalışmak için ayrılma gücü bulur. Dönüş vakti yaklaştığında ise büyü çözülür!

Ey Allah’ın kulları, büyücüler insanları aldatırlar. İnsanların kendilerine güvenmesi ve onları hayırlı sanması için yanlarında Kur’an’dan bir şeyler okuyabilirler. İnsanlar da o büyücüyü “Rahmân’ın velilerinden” zanneder ve yaptıkları büyüyü “olağanüstü haller/keramet” olarak nitelerler. Hakikat ise bunun tamamen sihir olduğudur. Sihirle uğraşmak, hatta sadece o mecliste bulunmak bile caiz değildir. Aksine ondan uzak durmak ve onu inkâr etmek vaciptir.

(576) Kıssa Buhârî (5766) ve Müslim’de (2189) zikredilmiştir.

(577) İbnü’l-Kayyim, *Bedâiu’l-Fevâid*, 736-737, Tahkik: Ali b. Muhammed el-Umrân.

Ey Allah'ın kulları, hayalî sihir ise sadece gözleri etkiler. Bedenlere, kalplere veya düşünceye tesir etmez. Büyülenen kişi, eşyanın hakikati değişmediği halde onu olduğundan farklı görür. Bu, Firavun'un büyücülerinin Musa *aleyhisselâm* ile yaptıkları ve şeytanın işi olan türden bir sihirdir.

Ey insanlar, bu hayalî sihir türü gerçekten vuku bulur; yani görenin gözü üzerinde hissî ve gerçek bir etki oluşur, ancak görülen şeyin hakikati değişmez. Görülen şeyin aslı ancak Allah'ın emriyle değişebilir. Zira bir şeyin yaratılışını değiştirmek ortağı olmayan bir ve tek Allah'a mahsustur.

Günümüzde “sirk” veya “akrobasi oyunları” denilen gösterilerde yapılanların bir kısmı bu hayalî sihir kapsamındadır. Büyücüler insanların gözlerini boyayarak meseleleri olduğundan farklı gösterirler. İnsanlar kendilerinden kaçmasın diye buna *sihir* demezler, ona “akrobasi” veya benzeri isimler verirler. Fakat isimlerin değişmesi hükmü değiştirmez; çünkü itibar isimlere değil hakikatleredir. Bazılarının arabayı saçıyla çekmesi, ateş yemesi, kendine demir şişler veya hançerler saplaması, dilini kesmesi, bir hayvanın arkasından girip ağzından çıkması veya elbisesinin içinden kuşlar çıkarması bu hayalî sihrin örneklerindendir. Bazılarının göğsünün üzerinden araba geçmesi gibi insan gücünü aşan durumlar; ya o ağırlığı taşıyan şeytanlardan yardım alarak ya da az önce açıklandığı gibi izleyenlerin gözlerini büyüleyerek gerçekleştir. Her iki durum da büyücünün şeytanlardan yardım almasıyla olur.

Büyücünün Kâfir Olduğuna ve Sihirle Uğraşmanın Haramlığına Dair Deliller

Ey Allah'ın kulları, Kur'an-ı Kerim'de büyücüler şu ayetlerle yerilmiştir: **“Büyücü, nereye giderse gitsin felah/kurtuluş bulmaz”** (Taha, 69) ve **“Büyücüler felah bulmazlar.”** (Yunus, 77) Bu iki ayet, büyücüden felahı genel olarak nefyetmektedir ki bu ancak küfre düşen kimse hakkında söz konusu olur.⁽⁵⁷⁸⁾

Ayrıca Musa *aleyhisselâm*'dan nakledilen şu ayette de büyücüler yerilmiştir: **“Sizin getirdiğiniz şey sihirdir. Şüphesiz Allah onu boşa çıkaracaktır. Şüphesiz Allah bozguncuların işini düzeltmez.”** (Yunus, 81) Bu ayet, büyücünün yeryüzünde bir bozguncu olduğunu açıkça ifade eder.

(578) Allâme eş-Şinkîî *rahimehullah*'ın Tâhâ suresinin 69. ayetinin tefsirinde büyücünün kâfir olduğuna dair bu ayetten çıkardığı delile bakınız.

Sözü geçen ayetler büyücünün kâfir olduğuna, sihirle uğraşmanın haram olduğuna ve mahlûkat üzerindeki büyük zararına delalet etmektedir. Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* sihri ahiretteki helak edici günahlardan saymıştır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Yedi helak ediciden sakının.*” Sahabe, “Ey Allah'ın Rasûlü, onlar nelerdir?” diye sorunca da “*Allah'a şirk koşturmak, sihir yapmak...*” buyurmuştur.⁽⁵⁷⁹⁾

İmran b. Husayn *radiyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Uğursuzluğa inanan veya kendisi için uğursuzluk yorumu yaptıran,⁽⁵⁸⁰⁾ kâhinlik yapan veya kendisi için kâhinlik yaptıran, sihir yapan veya kendisi için sihir yaptıran bizden değildir. Kim bir kâhine gider de onun söylediklerini tasdik ederse, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e indirileni inkâr etmiş olur.*”⁽⁵⁸¹⁾

Beyhakî'nin Katâde'den rivayet ettiğine göre Kâ'b şöyle demiştir: “Aziz ve celil olan Allah şöyle buyurdu: ‘*Kullarım içinden sihir yapan veya yaptıran, kâhinlik yapan veya yaptıran, uğursuzluğa inanan veya inandıran benden değildir.*’⁽⁵⁸²⁾ Ancak iman edip bana tevekkül edenler Benim kullarımdır.”⁽⁵⁸³⁾

Ey müminler topluluğu, sihir yaptırmak için büyücüye gitmek -Allah korusun- küfürdür. Bunun küfür olmasının sebebi; kişinin o sihre ve onun insanlar üzerinde, hatta kendi üzerinde uygulanmasına rıza göstermesidir.

Sadece bu da değil; sihirle uğraşmaya bile yapılan sihre rıza göstermek küfürdür. Çünkü küfre rıza göstermek küfürdür. Bu durum putlara tapılmasından veya haça secde edilmesinden razı olan kimse gibidir. Kendisi putlara tapmasa veya haça secde etmese bile o kişi kâfirdir. Dolayısıyla kim, “Ben büyü yapmıyorum, büyüü teşvik etmiyorum, büyüü öğrenmiyorum; fakat evimde ve toplumumda yapılmasına kalben razıyım ve inkâr etmiyorum”

(579) Buhârî 2766; Müslim 89.

(580) Bezzâr, *Keşfü'l-Estâr*, 3044; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, 18/162. Heysemî, *Mecmeu'z-Zevâid*, 5/117'de “Bezzâr rivayet etmiştir ve râvileri sikadır” demiştir. Elbânî hadisi sahih kabul etmiştir.

(581) Yani kendisi adına başkasından uğursuzluk yorumu yapmasını isteyip sonucu öğrenen kimse.

(582) Bkz. *Mecmeu'z-Zevâid*, 5/117.

(583) Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, 1176.

derse, o da kâfirdir. Çünkü küfre rıza, küfürdür; küfrü en azından kalbiyle inkâr etmeyen kimsenin kalbinde -Allah korusun- iman yoktur.

Büyücü, Rubûbiyet ve Ulûhiyet Tevhidindeki Şirki Bir Araya Getirmiştir

Ey Allah'ın kulları, hayalî sihirle uğraşan ve hakikatleri değiştirme gücüne sahip olduğunu iddia eden bu büyücüler; aslında kâinatta tasarruf iddiası ile Allah'tan başkasından yardım istemeyi bir araya getirmişlerdir. Birincisi rubûbiyette şirk, ikincisi ise ulûhiyette şirktir. Bu ikisi, şirk ve sapıklık olarak sana yeter. Rubûbiyetteki şirkleri; hakikatleri değiştirdiklerini iddia etmelerinden kaynaklanır. Oysa hakikatleri değiştirmek, ortağı olmayan Allah'ın tek başına elindedir. Zira kâinatı tek başına yöneten ve bir şeyin yaratılışını bir cinsten başka bir cinse çeviren tek yaratıcı Allah'tır. Bu büyücüler ise bunda Allah'a ortak olduklarını iddia ederler; oysa bu konuda yalancıdırlar. Değiştirdiklerini iddia ettikleri şeylerin hakikati değişmez. Sihirleri zail olur olmaz gözler üzerindeki etkisi kalkar ve her şeyin, ilk halindeki gibi olduğu ortaya çıkar.

Ulûhiyetteki şirkleri ise şeytanlardan yardım istemeleri, onlara secde ederek ve kurbanlar keserek onlara ibadet etmeleridir. Hatta onları razı etmek için mushafa hakaret bile edebilirler. Çünkü şeytanlar onlardan küfürden ve yeryüzünde bozgunculuktan başka bir karşılık istemezler. Büyücü, kendisine hizmet eden şeytana ibadet eder, kâfir olmasının sebebi de budur. Şeytan ise büyücünün kendisine ibadet etmesinden faydalanır; zira bu, şeytanların en büyük gayesi ve âdemoğlundan istedikleri ihtiyaçtır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Ey Âdemoğulları! Ben size, ‘Şeytana tapmayın, o sizin için apaçık bir düşmandır’ ve ‘Bana kulluk edin, işte dosdoğru yol budur’ diye emretmedim mi?” (Yasin, 60)

Buna binaen sihir; Kitap, Sünnet ve İcma ile haramdır.⁽⁵⁸⁴⁾

Büyücü Sihir Konusunda Kendisine Yardımcı Olan Şeytandan ve İnsanlardan Ne Kazanır?

Ey Allah'ın kulları, büyücü şeytandan bazı şeyler kazanır. Onu uzak yerlere hızla taşıması vs. buna örnektir.

(584) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 35/171.

Büyücü, zayıf karakterli insanların ihtiyacını suistimal ederek maddî bir bedel karşılığında onlara sihir yapar. Oysa bu üçü de -şeytan, büyücü ve ona giden kişi- dünyalarını ve ahiretlerini helak etmişlerdir.

Müslümanların ve Yöneticilerin Büyücülere Karşı Görevi

Ey Allah'ın kulları, sihirle uğraşmaktan ve büyücülere gitmekten sakındırmak, şeriatla yönetilen bir ülkede büyücülerin varlığını ilgili hisbe mercilerine bildirmek vaciptir. Sadece gitmemekle yetinilmez. Bir Müslümanın büyücülerin meclislerinde bulunması, onların sayılarını artırması ve pazarını canlandırması caiz değildir. Bu, eğlence, merak veya ne yaptıklarını görme gibi sebeplerle ekranlardan, uydulardan ve uygulamalardan onları takip etmek yoluyla olsa bile böyledir.

Ey Allah'ın kulları, büyücülere ve benzerlerine şer'î haddi uygulamak, en faziletli itaatlerden ve Allah'a en büyük yakınlıklardandır. Çünkü onlar yeryüzünde bozguncudurlar. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Yeryüzünde uygulanan bir had (cezası), yeryüzü halkı için kırk sabah yağmur yağmasından daha hayırlıdır.”⁽⁵⁸⁵⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Aynı şekilde onlara işlerinde yardım eden her şeyin ortadan kaldırılması, yollarda oturmalarının engellenmesi ve ev sahiplerinin evlerini onlara kiralamaması gerekir. Bu, Allah yolundaki en faziletli cihadlardandır.”⁽⁵⁸⁶⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; sihre düşmekten sakınmanın vacip olduğunu, büyücünün ve büyücüye gidenin kâfir olduğunu beyan eden faydalı bir mukaddimedir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(585) İbn Mâce, 2538; Nesâî, 4919; İbn Hibbân, 4398; Ahmed, 2/362. Elbânî hadisi sahih kabul etmiştir.

(586) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 35/94-97.

İkinci Hutbe

Sihirden Korunma Yolları ve Sihre Maruz Kaldıktan Sonra Tedavi Yolları

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki sihirden korunma yollarından biri, sabah-akşam şer'i zikirlerle zırhlanmaktır. Sihre maruz kaldıktan sonraki tedavi ise üç şeyle olur; birincisi ve en önemlisi sabah-akşam zikirlerini okumaktır.

İkincisi ve en faydalı tedavilerden biri, sihrin gömüldüğü yeri toprakta, dağda veya başka bir yerde bulmak için çaba sarf etmektir. Eğer bulunur, çıkarılır ve imha edilirse sihir bozulur.

Üçüncüsü ise eşiyile cinsel ilişkiye girmesi engellenen (bağlanan) erkek için faydalı bir tedavidir: Yedi adet yeşil sedir yaprağı alınır, taş veya benzeri bir şeyle ezilir, bir kaba konur ve üzerine yıkanmaya yetecek kadar su dökülür. İçine Âyetü'l-Kürsî, Kâfirûn, İhlâs, Felak ve Nâs sureleri ile A'râf, Yûnus ve Tâhâ surelerinde geçen sihirle ilgili ayetler okunur.⁽⁵⁸⁷⁾ Sonra bu okunan sudan üç yudum içilir ve kalanıyla boy abdesti alınır. Böylece hastalık Allah'ın izniyle zail olur. İhtiyaç duyulursa hastalık geçene kadar iki veya daha fazla kez tekrarlanmasında sakınca yoktur.

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım! Akidemizi, güvenliğimizi ve rızkımızı muhafaza eyle.

Allah'ım! Kötülerin şerrinden, facirlerin tuzağından, hayırla gelenler müstesna, gece ve gündüzün beklenmedik hadiselerinden Sana sığınırız ya Rahmân!

(587) Bu ayetler şunlardır: A'râf suresi (117-120), Yûnus suresi (79-82) ve Tâhâ suresi (65-69).

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine, hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'a-dır. Allah'ım! Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

7- İslam'ı Bozan Yedinci Unsur KEHANET

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Allah'ın Gayb İlmi Sıfatında Tek Olması

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ı birlemek, O'nu isim ve sıfat tevhi-diyle de birlemeyi kapsar. Bu sıfatlardan biri de gaybı bilme sıfatıdır ki bu, aziz ve celil olan Allah'a mahsustur. O'nun gayb ilmine sahip olması Kitap, Sünnet ve İcma ile sabittir. Kitap'tan delil Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **“De ki: Göklerde ve yerde Allah'tan başka hiç kimse gaybı bilemez.”** (Neml, 65)

Sünnet'ten delile gelince; Hâlid b. Zekvân'ın er-Rubeyyi bt. Muavviz'den naklettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, küçük bir kızın şöyle de-diğini işitmiştir: “İçimizde yarın ne olacağını bilen bir peygamber vardır.” Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Bunu söylemeyin; zira yarın ne olacağını Allah'tan başkası bilemez.”*⁽⁵⁸⁸⁾

İbn Ömer *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Gaybın anahtarları beştir, onları Allah'tan başkası bilemez. Yarın ne olacağını Allah'tan başkası bilemez, rahimlerin neyi*

(588) İbn Mâce (1897) rivayet etmiştir. Elbânî *rahimehullah* sahih kabul etmiştir. Hadisin aslı Buhârî'dedir (5147).

eksilteceğini⁽⁵⁸⁹⁾ Allah'tan başkası bilemez, yağmurun ne zaman geleceğini Allah'tan başkası bilemez, hiçbir kimse hangi yerde öleceğini bilemez ve kıyametin ne zaman kopacağını Allah'tan başkası bilemez.”⁽⁵⁹⁰⁾

Gayb ilminin Allah'a mahsus olması, ortağı olmaksızın tek başına O'na ait bir sıfattır. Bunda ne mukarreb bir melek ne de gönderilmiş bir peygamber O'na ortaktır. Kim bu ilmi kendisi veya başkası için iddia ederse, Allah'a mahsus olan bir özellikte Allah ile mahlûkatı arasında ortaklık kurmuş, mahlûkatı O'na benzetmiş ve büyük şirke düşmüş olur. Zamanının Ehl-i Sünnet imamı Nuaym b. Hammâd el-Huzâî şöyle demiştir: “Allah'ı mahlûkatına benzeten kâfir olur.”

Kâhin ve Arrafın Tanımı

Ey Allah'ın kulları, bazı topluluklar -Allah bundan yücedir- gayb ilmi sıfatında Allah'a ortaklık iddia etmişlerdir ki bunlar kâhinler ve arraflardır. Kâhin, gelecekteki gizli şeyleri bildiğini iddia eden kimsedir. Arraf ise kâhin, münecim (astrolog), remmâl (kuma çizgi çekerek fala bakan) ve gaybı bildiğini iddia edenlerin tamamını kapsayan genel bir isimdir. *Arraf* kelimesi «عَرَفَ» (bildi) fiilinden mübalağalı bir kalıptır. Şeyh Muhammed b. Useymîn *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kehanet; hiçbir aslı olmayan meselelerle tahminde bulunmak ve hakikati aramaya çalışmaktır. Cahiliye döneminde bu iş, kâhinlerin şeytanlarla irtibat kurduğu bir meslekti. Şeytanlar semadan kulak hırsızlığı yapıp onlara anlatırlardı. Kâhinler de bu şeytanlar vasıtasıyla semadan nakledilen o kelimeyi alır, üzerine birçok batıl söz ekler ve insanlara anlatırlardı. Söyledikleri şeylerden biri gerçekleşince insanlar onlara aldanır, aralarındaki anlaşmazlıklarda ve geleceğe dair çıkarımlarda onları merci kabul ederlerdi. Bu yüzden 'kâhin, gelecekteki gaybı haber veren kimsedir' diyoruz.”

Kâhinlerin Gayb İlmi İddiasındaki Kaynakları

Ey müminler, kâhin, gayb ilmi iddiasında şu iki yoldan birini izler:

(589) «الغيص», *noksanlık* demektir. Kastedilen mana ise Allah Teâlâ'nın, kadının hamileliğinin dokuz aydan ne kadar eksik olacağını bildiği gibi, hamile kaldığında dokuz aydan ne kadar fazla olacağını da bilmede tek olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Allah her dışının neye hamile olduğunu, rahimlerin neyi eksiltip neyi artıracacağını bilir.” Ayetin tefsiri için bk. İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Ra'd suresi.

(590) Buhârî (4797) rivayet etmiştir.

Birinci yol, meleklerin sözlerinden kulak hırsızlığı yapan şeytanlardan bilgi almaktır. Bunun delili *Sahîh-i Buhârî*'de Âişe *radiyallahu anha*'dan merfu olarak gelen şu hadistir: “Melekler ‘anân’ -yani bulut- içine inerler ve semada hükmedilen bir işi zikrederler. Şeytanlar kulak hırsızlığı yaparak bunu iştirirler ve kâhinlere fısıldarlar. Kâhinler de buna kendilerinden yüz yalan eklerler.”⁽⁵⁹¹⁾

Ey Allah'ın kulları, kâhin kendisine gelenlere o yalanı ulaştırır. Eğer sözünde doğruluk varsa, bu onun gayba muttali olmasından değil, hırsızlıklarındandır. Kâhine giden kimse bazen o doğru kelimeye meftun olur da araya karışmış yalanları dikkate almaz. Eğer bütün sözleri yalansa, bazen soran kişi bunların hepsine kanabilir.

Kâhinin ikinci yolu ise cinlerden yardım almaktır. Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Bazı insanlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kahinler hakkında sordular. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara “Onlar bir şey değildirler” buyurdu. “Ey Allah'ın Rasûlü, onlar bazen bir şey söylüyorlar ve doğru çıkıyor?” dediler. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “O kelime haktır; onu cin kapar da dostunun⁽⁵⁹²⁾ kulağına tavuğun gıdıklaması gibi fısıldar. Onlar da buna yüzden fazla yalan karıştırırlar.”⁽⁵⁹³⁾

Bu, kâhinlerin cinlerle irtibat kurduğunun delilidir. Bir insan kaybolan bir şeyi sormak için kâhine gittiğinde, kötü bir cin, o kaybolan şeyin yerini kâhine haber verir; kâhin de o bilgiyle birlikte yüz yalanı karıştırarak insana söyler. İnsan o tek doğrunun çıktığını görünce kâhine inanır ve onda gayb ilmi olduğunu sanır.

Kâhinin yöntemlerinden biri de cinlerden olan “karîn”den yardım almaktır. Her insanın kendisinden olan, hayrı emreden bir cini ve şerri emreden bir cini (karîni) vardır. Nitekim *Sahîh-i Müslim*'de Abdullah b. Mes'ûd *radiyallahu anha*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sizden hiç kimse yoktur ki Allah ona cinlerden olan karînini vekil kılmış olmasın.”⁽⁵⁹⁴⁾ Bir lafızda ise “Ona cinlerden ve meleklerden olan

(591) Buhârî (3210) rivayet etmiştir.

(592) Yani kâhinlerden olan dostu... Ona dostluk ettiği için bu isim verilmiştir.

(593) Buhârî (6213) ve Müslim (2228) rivayet etmiştir. Lafız Buhârî'ye aittir.

(594) Müslim (2814) rivayet etmiştir.

karîni vekil kılınmıştır."⁽⁵⁹⁵⁾ denilmektedir. Kâhinler bunlardan yardım alırlar. Zira karîn, kişinin iş yeri, eşinin ve annesinin ismi, memleketi ve ev adresi gibi sadece karînin muttali olabileceği özel bilgileri kâhine haber verir.⁽⁵⁹⁶⁾

Ey Allah'ın kulları, kâhin kendisine hizmet etmesi karşılığında irtibatta olduğu şeytana ibadet eder. Bu, şeytanların asıl gayesidir; onlar âdemoğlunu azdırmaktan başka bir şey istemezler. Bu onların görevi ve misyonudur. Büyücüler, kâhinler ve arraflar bu tuzağa düşerler. Bunlar insan şeytanları, ötekiler ise cin şeytanlarıdır. Onların şerrinden Allah'a sığınınız.

Ey Allah'ın kulları, şer'î rukyeyle tedavi yapan ve büyücülerin, kâhinlerin oyunlarını bilenlerin anlattığı şu husus dikkat çekicidir: Eğer kâhini rezil etmek istersen, ona senin bilmediğin bir şeyi sor. Eğer sen bilmiyorsan, senin cinlerden olan karînin de öncelikle bilmeyecektir. Dolayısıyla kâhin hiçbir şeye ulaşamayacaktır. Mesela yerden birkaç taş alıp elinde sakla ve kâhine, "Elimde kaç taş var?" diye sor. O zaman kaçacak ve cevap veremeyecektir. Zira karînin bilmiyorken kahin cevabı nereden bulacaktır?!

Sonuç olarak kâhinler işlerinde cinlere sığınır ve olaylar hakkında onlara danışır; cinler de onlara kelimeleri ulaştırır. Bazen kâhinin haberi kaderle örtüşebilir; onu işiten cahil kimse ise kâhine gaybın açıldığını sanarak ona meftun olur. Onu bir keramet veya keşif zannederek o kâhini "Allah'ın velilerinden" sanır; oysa o "şeytanın velilerindendir." Nitekim Allah Teâlâ Şuarâ suresinde onlar hakkında şöyle buyurmuştur: **"Şeytanların kime ineceğini size haber vereyim mi? Onlar, her günahkâr yalancıya inerler. Onlar (şeytanlara) kulak verirler, onların çoğu ise yalancıdırlar."** (Şuara, 221-223)

Gayb İlmî İddia Edenlerden Biri de Münecimlerdir

Ey muvahhidler, gayb ilmi iddia edenlerden biri de münecimlerdir. Münecim, kendi zannınca, yıldızların hareketiyle gelecekteki olaylar hakkında delil getiren kimsedir. Rüzgârların esme vakitleri, yağmurun gelişi, sıcak ve soğğun belirmesi, fiyatların değişmesi gibi. Onlar bunu, gezegenlerin yörüngelerindeki seyri ve kavuşmaalarıyla bildiklerini, bunun yeryüzündeki

(595) Aynı kaynak.

(596) İbn Hacer *rahimehullah*, *Fethu'l-Bârî*, 5758 numaralı hadisin şerhi; Ayrıca Süleyman b. Abdullah b. Muhammed b. Abdilvehhâb *rahimehullah* ve diğerlerinin, *Teyşîru'l-Azîzi'l-Hamîd*, kahinler ve benzerleri hakkındaki babda söylediklerine bakınız.

olaylara etkisi olduğunu iddia ederler. Buna “etki ilmi” denir ve bunu iddia edene bazen «الحازی/Hâzî» denir. Müneccim bu durumda yıldızlara hitap eder, şeytan da ona yukarıdaki meselelerde delil alacağı bir suret hayal ettirir. Bunların tamamı hurafedir.

Ey Allah'ın kulları, gelecekteki olayları bilmek için yıldızların seyriyle bağlantılı olarak ebced harflerini kullanmak da astrolojiye dâhildir. İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*'nın şu sözünde kastettiği budur: “Öyle bir topluluk var ki ebced hesabı yapıyorlar ve yıldızlara bakıyorlar; böyle yapan kimse için (ahirette) bir nasip⁽⁵⁹⁷⁾ görmüyorum.”⁽⁵⁹⁸⁾

Astrolojinin tezahürlerinden biri de bazı astrologların insanın gelecekte ne yaşayacağını bildiklerini iddia etmeleri ve bunu gazete ve dergilerde yayınlamalarıdır. Yıldız burçlarından birinde, mesela akrep burcunda doğan kimsenin talihinin kötü olduğunu, terazi burcunda doğanın ise şanslı olduğunu iddia ederler ve bu böylece sürüp gider.

Ey Allah'ın kulları, astrolojinin hükmü, sihrin hükmü gibidir. Aralarındaki ortak nokta şeytanlarla irtibattır. Bunun delili İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edilen şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kim yıldızlar ilminden bir bilgi alırsa (astroloji ile uğraşırsa), sihirden bir şube (parça) almış olur. İlmini artırdıkça sihrini de artırmış olur.”⁽⁵⁹⁹⁾

Hadisteki “bilgi alırsa” ifadesi öğrendi demektir. “Yıldızlardan bir parça” ifadesi ise *yıldızlar ilminden bir bölüm* demektir ki buna “etki ilmi,” yani yıldızların hareketinin yeryüzündeki hadiselerle etkisi denir. “Sihirden bir parça almış olur” ifadesi, o kişinin sihirle uğraşmanın türlerinden birine düştüğü anlamına gelir. “Artırdıkça artırmış olur” ifadesi ise; bu işi yapan -yani astrolojiyle uğraşan- kimse yıldızlar ilminden ne kadar çok bilgi öğrenirse, sihrin bölümlerini öğrenmede de o derece artış sağlamış olur, demektir.

(597) «خلاق», nasip demektir; yani ahiretteki nasibidir. Sözün manası ise bunu yapanın küfre düşmesi sebebiyle helak olduğudur.

(598) Abdurrezzâk, (*Musannef* 19805) rivayet etmiştir ve lafız ona aittir. Ayrıca Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, 8/139.

(599) Ahmed (1/311); Ebû Dâvûd (3905) ve İbn Mâce (3726) rivayet etmiştir. Elbânî, *es-Silsiletü's-Sahîha*'da (793) hadisi hasen kabul etmiştir.

Kâhinlere, Arraflara ve Münecimlere Gitmenin Yasaklığına Dair Deliller

Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri, şirki, hurafeyi ve deccallığı ortadan kaldırmasıdır. Bu yüzden, onlara gitmenin doğuracağı büyük dinî fesatlar sebebiyle kâhinlere gitmeyi haram kılmış, sadece soru sormak için bile bir arrafa veya kâhine giden hakkında şiddetli bir tehdit bildirmiştir. Safiyye *radiyallahu anha*'nın, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bazı hanımlarından naklettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim bir arrafa gidip ona bir şey sorarsa, kırk gecelik namazı kabul edilmez.*”⁽⁶⁰⁰⁾

Bu tehdit, arrafa gidip sadece soru soran, ancak onu tasdik etmeyen kimse hakkındadır ki onun kırk günlük namazı kabul edilmez, ancak kâfir de olmaz.

Kâhine ve arrafa soru sorup onları tasdik eden ise kâfir olur ve İslam milletinden çıkar. Çünkü onları tasdik ettiğinde, gayb ilmi sıfatında Allah'a ortak olduklarına inanmış ve Kur'an'ı yalanlamış olur. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim bir kâhine veya arrafa gider de onun söylediklerini tasdik ederse, Muhammed'e indirileni inkâr etmiş olur.*”⁽⁶⁰¹⁾

İmran b. Husayn *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Uğursuzluğa inanan veya kendisi için uğursuzluk yorumu yaptıran,*⁽⁶⁰²⁾ *kâhinlik yapan veya kendisi için kâhinlik yaptırılan, sihir yapan veya kendisi için sihir yaptırılan bizden değildir. Kim bir kâhine gider de onun söylediklerini tasdik ederse, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e indirileni inkâr etmiş olur.*”⁽⁶⁰³⁾

(600) Müslim (2230) rivayet etmiştir.

(601) Ahmed (2/429) ve başkaları rivayet etmiştir. *el-Müsne'd* muhakkikleri “hasen” kabul etmiştir.

(602) Tetayyur (uğursuzluk sayma) aslen, kuşları uçurduklarında kuşun yönüne bakarak hayır veya şer beklemektir. Eğer kuş sağa giderse sevinirler (tefâul), sola giderse üzümlürlerdi (teşâum). Daha sonra bu kavramın anlamı genişleyerek genel uğursuzluk manasına gelmiştir.

(603) Bezzâr, *Keşfü'l-Estâr*'da (3044) ve Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*'de (18/162) rivayet etmiştir. Hadisin lafzı şöyledir: İmrân b. Husayn'dan rivayet edildiğine göre o, bir

Kehanetin En Çok Kimler Arasında Yaygın Olduğunun Beyanı

Ey Allah'ın kulları, kehanetin en çok yayıldığı kesim sufilerdir. Şeyhlerin çoğu kâhin ve arraflar arasındadır; çünkü onlar şeyhleri için velilik ve keramet iddia ederler. Gayb ilmi iddiası onlar için veliliğin ve kerametın gereklerindendir. Rezil olmamak için buna “gayb ilmi iddiası” demezler, “keşif” derler.

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; kehanete düşmekten, onunla uğraşmaktan veya kalben razı olmaktan sakınmanın vacip olduğunu, kâhinin, arrafın ve onlara gidenlerin kâfir olduğunu beyan eden faydalı bir mukaddimedir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Kehanet Kapsamına Giren Diğer Hususlar

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki kehanet kapsamına giren hususlardan biri de tarktır. Bu, Arapların -kendi iddialarınca- gaybı öğrenmek için başvurdukları kehanet türlerinden biridir. *Tark* kelimesi, bir kimsenin yeryüzünde yürümesi manasına gelen “yere vurdu, yürüdü” (taraka) kökünden, yol (tarîk) kelimesinden türemiştir. Onlar yere birtakım

adamin pazısında sarı bakırdan (yani tunçtan) bir halka görmüş ve “Bu nedir?” diye sormuştur. Adam, “Ağrıdan dolayı bana takıldı” deyince İmrân, “Haberin olsun ki eğer üzerinde bu varken ölürsen, onun eline bırakılırsın (ondan medet umar halde kalırsın). Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: ‘Uğursuzluğa inanan veya kendisi için uğursuzluk yorumu yaptıran...’” demiştir. Heysemî, *Mecmeu’z-Zevâid*, 5/117’de şöyle demiştir: “Bezzâr rivayet etmiştir ve râvileri, İshâk b. er-Rebî hariç *Sahih* râvileridir ki o da sikadır.” Bezzâr bu hadisi İbn Abbas *radıyallahu anhumâ*’dan da *Keşfü'l-Estâr*’da (3043) rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahihu'l-Câmiî's-Sağır*, (5435) ve *es-Silsiletü's-Sahîha*’da (2195) hadisi “sahih” kabul etmiştir.

çizgiler çizerler, sanki o çizgilerin üzerinde yürüyorlarmış gibi yaparlar ve sonra kendilerine gelen kimseye, o çizilen çizgilerden kendilerine zahir olan durumlara göre iddia ettikleri gayb ilmini haber verirler.

Yine kehanet kapsamına girenlerden biri “remil” (kum falı) denilen iştir; kâhin, kumun üzerine eliyle çizgiler çizer ve gaybı bildiğini iddia eder. Bu kişiye “remmâl” denir.

Kehanete dâhil olanlardan biri de taşlarla fal bakmaktır; kâhin, kendisine sorulan bir olay hakkında yanındaki taşları özel bir yöntemle yere atar ve yalan iddiasına göre sorunun sözde cevabını bulur.

Günümüzde “tavla zarı” ve “domino” ile yapılan bazı fallar da bu kapsama girer. Zar üzerindeki rakamlarla gelecek hakkında tahminde bulunulur. Kağıt falı ve bakla falı da böyledir.

Kehanet türlerinden biri de fincan, yani kahve fincanı okumaktır. Kâhin, fincanın içinde kalan kahveye bakar; onunla fincanın kenarlarına çizgiler çizer, sonra içinde olanlar hakkında tahminde bulunur ve şöyle şöyle olacağını iddia eder.

Kehanet türlerinden biri de ateş okumaktır. Kâhin, kendi iddiasınca, közlerin şekillerine ve ateşin alevine bakarak gelecekte ne olacağına dair delil getirir.

Kehanet türlerinden biri de kâhinin, eldeki çizgilere, o çizgilerdeki keşimelere, kıvrımlara ve bağlantılara dayandığı el falıdır; sonra şöyle şöyle olacağını iddia eder.

Kehanete dâhil edilenlerden biri de iyâfedir. Bu, özellikle kuşun uçurulmasıdır. Eğer kuş sağa doğru yönelirse sevinirler, sola doğru yönelirse üzülürlerdi. Bu da kehanettendir.

Kuş, Allah’ın yarattığı mahluklardan bir mahluk olduğu için iyâfenin batıl olduğunda şüphe yoktur. Kuşun hiçbir etkisi ve tasarrufu yoktur. Aksine o, yönetilen bir mahlûktur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Gök boşluğunda Allah’ın emrine boyun eğdirilerek uçan kuşları görmediler mi? Onları orada Allah’tan başkası tutamaz.”** (Nahl, 79) Aziz ve celil olan Allah yine şöyle buyurmuştur: **“Üstlerinde kanat çırparak uçan kuşları görmezler mi? Onları (havada) Rahmân’dan başkası tutmuyor. Şüphesiz O, her şeyi hakkıyla görendir.”** (Mülk, 19)

Kehanete dâhil edilenlerden biri de tiyare, yani ister görülen ister işitilen bir şey olsun, genel uğursuzluktur. Tiyare aslen, kuşu uçurduklarında yönüne göre sevinmek veya üzülmek olan tetayyurdan gelir. Eğer kuş sağa yönelirse sevinirler, sola yönelirse üzülmürlerdi. *Tiyare* kelimesi -sözlük aslı itibarıyla- iyâfedir. Sonra kavram genişleyerek genel uğursuzluğu kapsamıştır. Öyle ki kuşlardan, hayvanlardan, insanlardan ve rakamlardan, karga ve baykuş görmekten veya 13 rakamından uğursuzluk bekler hale gelmişlerdir. Tek gözlü, şaşı veya topal birini görmeyi de uğursuzluk saymışlardır. Onlardan biri tek gözlü birini veya benzerini gördüğünde “Bu kötü bir gündür” diyerek dükkânını kapatır, o gün ne bir şey satar ne de alırdı. Sanki o gün başına bir bela geleceğine kesin gözüyle bakardı.

Eğer bir insanın sağ eli kaşınsa “şöyle olacak,” sol eli kaşınsa “böyle olacak” derlerdi. Bunlar ve benzerleri, Allah'ın, içinde hiçbir uğursuzluk var etmediği işleri uğursuz sayarak günlerini mutsuz geçirirler; oysa Allah böyle bir şey var etmemiştir. Onlar, aslında o istenmeyen durumun gerçekleşmesine sebep olmayan birtakım şeyleri sebep kılarak, o gün ne olacağını bilme hususunda sanki Allah'a ortaklık iddia etmişlerdir.

Tiyare haramdır, hatta şirkdir. Abdullah b. Amr *radiyallahu anhum*a'dan rivayet edilen şu hadis buna delildir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Uğursuzluk inancı kimi ihtiyacından (işinden) vazgeçirirse, o kişi şirk koştur.*” Onlar, “Ey Allah'ın Rasûlü! Bunun kefareti nedir?” dediler. O şöyle buyurdu: “*Sizden birinin şöyle demesidir: Allah'ım! Senin hayrından başka hayır, Senin takdirinden başka uğursuzluk ve Senden başka ilah yoktur.*”⁽⁶⁰⁴⁾

Uğursuz saymanın batıl olduğuna dair delillerden biri de Peygamber *salallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: “*Hastalığın (kendi başına) bulaşması yoktur, uğursuzluk yoktur, baykuşun (ölüm getirmesi) yoktur, safer ayının (uğursuzluğu) yoktur.*”⁽⁶⁰⁵⁾ Hadisteki “*uğursuzluk yoktur*” ifadesi, uğursuzluk inancının hakikatini reddeden açık bir delildir.

Sonuç olarak ey müminler, kehanetin türleri çoktur. Ancak kâhinlerin hepsini gayb ilmi iddiası birleştirir, bu ilme ulaştıklarını iddia ettikleri yollar

(604) Ahmed (2/220) rivayet etmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri hadise “hasen” demiştir.

(605) Buhârî (5707) ve Müslim (2220), Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

ise birbirinden farklıdır. Onlardan bazılarının şeytanlarla gerçek bir irtibatı varken, bazıları ise sadece insanları aldatmak için bunu iddia ederler. Allah bizi onların şerrinden korusun.

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir işi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım! Akidemizi, güvenliğimizi ve rızkımızı muhafaza eyle.

Allah’ım! Kötülerin şerrinden, facirlerin tuzağından, hayırla gelenler müstesna, gece ve gündüzün beklenmedik hadiselerinden Sana sığınırız ya Rahmân!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine, hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah’a dır.

Allah’ım! Peygamberimiz Muhammed’e, ailesine ve ashâbına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

8- İslam'ı Bozan Sekizinci Unsur MÜSLÜMANLARA KARŞI KÂFİRLERİ DESTEKLEMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-la'h'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Allah'a İman Müminleri Dost Edinmeyi Gerektirir

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nun tarafından her an gözetlendiğinizin bilincinde olun. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'a iman etmek müminleri dost edinmeyi, yani onları sevmeyi ve onlara yardım etmeyi gerektirir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve**

Rasûlüne itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah Aziz'dir, Hakim'dir.” (Tevbe, 71)

Allah'a İman Küfre ve Kâfirlerin Şahsına Buğzetmeyi Gerekştirir, Kâfirleri Dost Edinmenin (Muvâlât) Anlamı

Ey müminler topluluğu, Allah'a imanın gerektirdiği hususlardan biri de küfre ve kâfirlere buğzetmek, onlardan berî olmaktır. Çünkü gerçek mümin, Allah ve Rasûlünün sevdiğini sever, Allah ve Rasûlünün buğzettğine buğzeder. Bunun zıddı ise kâfirleri dost edinmektir (muvalât) ki bu, onları dünya için sevmektir. Bu davranış fasıklıktır ve büyük günahlardandır, ancak din-den çıkaran küfür değildir. Allah Teâlâ Kur'an'daki birçok ayette kâfirlerin dost edinilmesini yasaklamıştır, o ayetlerden biri şudur: **“Müminler, müminleri bırakıp kâfirleri dost edinmesinler. Kim böyle yaparsa Allah ile ilişkisi kesilmiş olur.”** (Âl-i İmran, 28)

Allah Teâlâ yine şöyle buyurmuştur: **“Ey iman edenler! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları dost edinmeyin. Onlar size gelen gerçeği inkâr etmişken, siz onlara sevgi gösteriyorsunuz.”** (Mümtehine, 1)

Kâfirleri Dost Edinmenin (Tevelli) Anlamı ve Hükmü

Ey Allah'ın kulları, kâfirleri desteklemek (tevellî), sadece onları dost edinmekten (muvalâtтан) daha büyüktür. *Tevellî*, müminlere karşı onlara yardım etmek ve destek olmak; öyle ki Müslümanlar ile kâfirler arasında bir savaş çıktığında kâfirlerin safında durmak ve silahla, malla veya fikir ve planla, kâfirlerin dininin İslam'a galip gelmesini kastederek onlara yardım etmektir. Bundan Allah'a sığınırız! Bu, İslam'ı bozan unsurlardan biridir. Delili ise Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **“Sizden kim onları dost (veli) edinirse, o da onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.”** (Maide, 51)

Kâfirleri bu şekilde desteklemenin (tevellî) küfür olmasının yönü şudur: Bu durum İslam'a ve ehline buğzetmeyi gerektirir ki bu da küfürdür. Zira Allah, Kendisinin, rasulünün, dininin ve Müslümanların sevilmesini emretmiştir. Kâfirlerin Müslümanlara karşı desteklenmesi ise tüm bunların zıddını gerektirir ve hepsine aykırıdır, Allah bizi bundan muhafaza eylesin.

Şankîî *rahimehullah*, “Sizden kim onları dost edinirse, o da onlardandır” ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: Allah bu kerim ayette, Yahudileri ve Hristiyanları dost edinenin onları dost edinmesi sebebiyle onlardan olacağını zikretmiştir. Başka bir yerde ise onları dost edinmenin Allah'ın gazabına ve azapta ebedî kalmaya sebep olduğunu, onları dost edinen kimse eğer mümin olsaydı onları dost edinmeyeceğini beyan etmiştir.” Küçük bir tasarrufla nakil bitti.

Ey müminler, Müslüman kimsenin bir kâfire, bir Müslümana karşı destek vermesi düşünülemez. Bu durum ancak münafıklardan, Rafıziler gibi onlara benzeyenlerden, bir de Müslümanlardan kâfir diyarlarına hicret edip onların arasında ikamet eden ve onların ordularında görev alan bazı kimselerden sadır olur. Bu gibi kimselerden, kendi iddialarınca, görev gereği Müslümanlara karşı savaşta kâfirlere iştirak etme durumu vakidir. Allah bizi bundan muhafaza eylesin.⁽⁶⁰⁶⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş; müminleri dost edinmenin, küfürden ve kâfirlerden berî olmanın vacip olduğunu beyan eden, İslam akidesinde velâ ve berâ kavramının anlamını açıklayan faydalı bir mukaddimedir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsün. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyley, Allah'tan hem kendim hem de sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Kâfire Buğzetmek Ona Zulmetmeyi Gerektirmez, İslam Adalet Dinidir

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki kâfire buğzetmek, alışveriş, kiralama ve antlaşma gibi muamelelerde ona zulmetmeyi veya onunla muameleyi haram kılmayı gerektirmez. Bu başka bir şey, o başka bir şeydir. Muamelelerde adalet, davranışlarda ise güzel ahlak lazımdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara ve dinlerine buğzettığı halde kâfirlerle muamele ederdi.

(606) İbn Teymiyye *rahimehullah*'ın *el-Fetâvâ*'da (28/530-531) söylediklerine bakınız.

Savaş esiri olsalar bile, Allah Teâlâ'nın **“Onlar, yemeğe olan sevgilerine rağmen; yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler.”** (İnsan, 8) sözüne uygun olarak onlara iyilikle davranırdı.

Sonra ey Allah'ın rahmetine erenler, mahlûkatın en hayırlısı, insanlığın efendisi, havuz ve şefaât sahibi olan Muhammed b. Abdullah'a salât getirin. Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! Akidemizi, güvenliğimizi ve rızığımızı muhafaza eyle. Allah'ım! Kötülerin şerrinden, facirlerin tuzağından, hayırla gelenler müstesna, gece ve gündüzün beklenmedik hadiselerinden Sana sığınırız ya Rahmân!

Allah'ım! Bize, Seninle günahlar arasına engel olacak kadar korkundan, bizi cennetine ulaştıracak kadar itaatinden ve dünya musibetlerini bize hafifletecek kadar yakîninden pay ayır. Hayatta kaldığımız müddetçe bizi kulaklarımızla, gözlerimizle ve kuvvetimizle faydalandır ve onları bizden sonraya miras bırak. Allah'ım! Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Allah'ım! Senden cenneti ve ona yaklaştıran her türlü söz ve ameli ister, ateşten ve ona yaklaştıran her türlü söz ve amelden Sana sığınırız.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine, hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'a dır.

Allah'ım! Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

9- İslam'ı Bozan Dokuzuncu Unsur İSLAM ŞERİATININ DIŞINA ÇIKMANIN CAİZ OLDUĞUNA İNANMAK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

İslam Şeriatı Tüm Sekaleyn (İnsan ve Cin) İçin Geneldir

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nun sizi her an gördüğünün bilincinde olun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki İslam şeriatı, kıyamet gününe kadar “sekaleyn” denilen insan ve cinlerin tamamı içindir. Allah Teâlâ, Peygamberine şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ey insanlar!**

Şüphesiz ben, sizin hepinize Allah'ın gönderdiği elçisiyim.” (Araf, 158) Ayet-teki **“insanlar”** kelimesi hem insanları hem de cinleri kapsamaktadır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Benden önce kimseye verilmeyen beş şey bana verildi.”* Bunlardan biri olarak da şunu zikretmiştir: *“Önceki peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirdi, ben ise bütün insanlığa gönderildim.”*⁽⁶⁰⁷⁾

Yüce Allah Tüm Peygamberlerden, Eğer Yetişirlerse Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e Tabi Olup Onun Şeriatına Girmeleri Üzere Söz Almıştır

Ey müminler topluluğu, Allah Teâlâ tüm peygamberlerden, eğer Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yetişirlerse onun şeriatına tabi olacaklarına ve ona yardım edeceklerine dair söz almıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hani Allah peygamberlerden söz almıştı: ‘Size kitap ve hikmet verdim, sonra yanınızdakini doğrulayan bir elçi geldiğinde ona mutlaka iman edecek ve yardım edeceksiniz. Bunu kabul ettiniz mi ve bu ağır ahdimi üzerinize aldınız mı?’ demişti. Onlar da ‘Kabul ettik’ demişlerdi. Allah, ‘Öyleyse şahit olun, Ben de sizinle beraber şahitlik edenlerdenim’ buyurdu. Artık kim bundan sonra yüz çevirirse, işte onlar fasıkların ta kendileridir. Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde olanların hepsi ister istemez O'na teslim olmuştur ve O'na döndürüleceklerdir.”** (Âl-i İmran, 81-83)

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ömer *radıyallahu anh*'in elinde Ehl-i kitabın sahifelerinden görünce öfkelenerek şöyle buyurmuştur: *“Nefsım elinde olana yemin olsun ki eğer Musa hayatta olsaydı bana uymaktan başka bir yolu olamazdı.”*⁽⁶⁰⁸⁾

Sahih sünnette, Meryem oğlu İsa'nın ahir zamanda indiğinde İslam şeriatına tabi olacağı ve onunla hükmedeceği sabittir.⁽⁶⁰⁹⁾

(607) Buhârî (335) ve Müslim (521) rivayet etmiştir. Bu konuda Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan da Müslim (523) bir rivayet nakletmiştir.

(608) Ahmed (3/387), Câbir b. Abdullah el-Ensârî *radıyallahu anhuma*'dan rivayet etmiştir. El-bânî, *İrvâu'l-Galîl* (6/34) adlı eserinde hasen kabul etmiştir.

(609) Mesih'in inmesi ve Deccal'i öldürmesi kıssası konusunda, *Sahih-i Müslim*'deki (2897) Ebû Hureyre *radıyallahu anh* rivayetine bakınız. Keza Câbir b. Abdullah el-Ensârî

İslam Şeriatı, Kendisinden Önceki Şeriatları Neshetmiştir

Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatı kendisinden önceki şeriatları neshetmiştir, yani Kur'an'ın onayladıkları hariç önceki şeriatlarda yer alan hükümleri geçersiz kılmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Sana da kendisinden önceki kitapları doğrulayan ve onları kollayıp koruyan (müheymin) bu Kitab'ı hak ile indirdik.”** (Maide, 48) Yani, ey Rasûl, sana Kur'an'ı indirdik, içindeki her şey haktır, kendisinden önceki kitapların doğruluğuna ve onların Allah katından olduğuna şahitlik eder. Onlardaki doğruları tasdik eder, tahrif edilenleri açıklar ve bazı şeriat hükümlerini de nesheder.

İslam Şeriatının Kıyamet Saatine Kadar Devam Edeceği Gerçeğinin Temellendirilmesi

Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in gönderilişinden kıyamet saatine kadar uzanmaktadır. Önceki şeriatların aksine onlar, kendilerinden sonraki şeriat gelene kadar geçiciydi, sonra yeni gelen onu neshederdi ve bu böyle devam ederdi.

Şeriatın İslam ile, Peygamberlerin Muhammed ile, Kitapların Kur'an ile Son Bulmasına Dair Özet

Sözün özü şudur: Şeriatlar, İslam ile; peygamberleri, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* ile; kitapları, Kur'an ile; icabet ümmetleri de İslam ümmeti ile son bulmuştur.

İslam Şeriatının Dışına Çıkmanın Caiz Olduğuna İnanmak İslam'ı Bozan Unsurlardandır

Ey Allah'ın kulları, yukarıda geçen delillere dayanarak İslam dinine girmek ve ona boyun eğmek, dinden olduğu zaruri olarak bilinen (malumu'd-din bi'z-zarure) konulardandır ki hiç kimsenin bu konuda cahil kalma mazereti yoktur. Kim herhangi birinin İslam şeriatının dışına çıkabileceğini zannederse, namaz kılsa, oruç tutsa ve Müslüman olduğunu iddia etse bile kâfir olur. Kim bir insanın Allah'a Yahudilikle, Hristiyanlıkla veya başka bir dinle ibadet edebileceğini söylese, -Allah'a sığınırız ki- o, kâfir olmuştur.

*radiyallahu anhum*a'nın (156) ve Nevvâs b. Sem'ân el-Kilâbî *radiyallahu anh*'ın rivayetinde (2937) de yer almaktadır.

Çünkü ilahî emre karşı çıkmış ve Kur'an haberini reddetmiştir. İslam'ı bozan bu unsurun delili Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **“Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.”** (Âl-i İmran, 85)

Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib *sallallahu aleyhi ve sellem*, Arapları ve Acemleri, yakınları ve uzakları, hükümdarları ve tebaaları, zahitleri ve zahit olmayanlarıyla cin ve insan sekaleyninin tamamına gönderilen Allah'ın elçisidir. O, elçilerin sonuncusudur, ondan sonra ne beklenen bir peygamber ne de umulan bir kitap vardır. Aksine o, peygamberlerin sonuncusudur ve ona indirilen Kitap, ondan öncekileri doğrulayıcı ve gözetleyicidir. Dolayısıyla, tüm yaratılmışlardan herhangi birinin onun takip etmekten, ona itaatten ve gönderildiği Kitap ile hikmetten ayrılmasının caiz olduğuna inanan kimse kâfirdir.”⁽⁶¹⁰⁾ Kısaltılarak nakil bitti.

Yine o *rahimehullah* şöyle demiştir: “Eğer biri, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğinden başkasının daha kâmil olduğunu veya evliyalardan bazılarının Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şeriatının dışına çıkabileceğini zannederse, bu kişi kâfirdir ve tövbeye çağrıldıktan (ve günahında ısrar etmesinden) sonra öldürülmesi vaciptir.”⁽⁶¹¹⁾ Kısaltılarak nakil bitti.

Bu Konuda Sapan Bazı Fırkaların Açıklanması

Ey Allah'ın kulları, herhangi birinin İslam şeriatı dışına çıkabileceği şeklindeki bu inanca bazı Sufi fırkaları kapılmıştır. Şeytan onları saptırmış, onlar da bazı önderlerinin -iddialarına göre- Allah'ı bilmede/marifetullah-ta belirli bir mertebeye ulaştıklarında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tabi olmayı bırakabilmesini caiz görmüşlerdir. Şüphesiz bu sözleri batıldır; zira peygamberler mahlûkat içinde Allah'ı en iyi tanıyanlardır, keza kerem sahibi sahabe de öyledir. Buna rağmen onlar, kendilerine ölüm gelene kadar Rablerine ibadet etmişler, hiçbir farzı terk etmemişler ve haramları helal saymamışlardır. Hatta bazıları rükûda, secdede, oruçluyken, zikirdeyken veya Kur'an okurken vefat etmişlerdir. Onların Allah'tan “hüs-n-i hatime” (güzel

(610) *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/59.

(611) *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/58-59. Ayrıca *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 11/401 ve sonrası.

son) istemelerinin manası budur, Allah'tan bizlere de bunu nasip etmesini dileriz.

Onların bu sözlerinin batıllığına dair delillerden biri de Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **“Sana yakîn gelinceye kadar Rabbine ibadet et.”** (Hicr, 99) Müfessirlerin açıkladığı üzere buradaki **yakîn**, ölümdür.

Hatta Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmış olmasına rağmen o, dinî yükümlülükleri terk etmemiş, Allah'tan en çok korkan ve O'na en çok ibadet eden kişi olmasına rağmen itaatlerini artırmıştır. Öyle ki, ayakları şişene kadar namaz kılardı. Ona bu durum sorulduğunda o, **“Şükreden bir kul olmayayım mı?”** buyurmuştu.⁽⁶¹²⁾

Ey Allah'ın kulları, şuna da dikkat edilmelidir: “Şeriat sadece geçmiş zaman içindir, günümüze ise uygun değildir, çünkü şeriatın kapsamadığı yeni muameleler ve durumlar ortaya çıkmıştır” diyenler de İslam'ın bozan unsuru işlemişlerdir. Bu sözün manası, şeriatın yetersiz olduğudur ki bu batıl bir görüştür. İslam şeriatı, kıyamet kopana kadar her zamana ve mekâna uygundur. Onda bir yetersizlik, eksiklik veya hata yoktur. Çünkü o, mahlukatının maslahatlarını en iyi bilen ve onlara merhametli olan Hakim ve Habir katından gelmiştir. Allah Teâlâ İslam şeriatının mükemmelliğine hükmederek şöyle buyurmuştur: **“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'dan razı oldum.”** (Maide, 3) Şeriatın kâmil olmasının bir gereği de her zaman ve mekâna uygun olmasıdır. Dolayısıyla şeriatı noksanlıkla itham edenin sözü, onu vaz'edeni, yani Allah Teâlâ'yı eksik görmeyi içerir, Allah bundan yücedir. Ayrıca şeriatı noksanlıkla itham eden kişi, bu kerim ayetin delalet ettiği şeye iman etmemiştir. Ayet şeriatın kâmil olduğunu söylerken o noksan olduğunu söyler, böylece de kâfir olur. Bundan Allah'a sığınırız.⁽⁶¹³⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları! Bu, İslam şeriatına bağlanmanın vacip olduğuna ve onun dışına çıkmanın caiz olduğu inancının batıl olduğuna dair faydalı bir mukaddimedir.

(612) *Sahîh-i Buhârî* 1130, Müslim 2819. Mugîre b. Şu'be *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

(613) Bunu Şeyh Salih b. Fevzân el-Fevzân, *Şerhu Nevâkidi'l-İslâm* (s. 183) adlı eserinde söylemiştir. Mektebetü'r-Rüşd, Riyad.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin. Kur'an'daki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyleyeyim, Allah'tan kendim ve sizin için her türlü günahı bağışlarım, O'ndan bağışlanma dileyim, şüphesiz O, tevbeleri kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Bazı Şeriatlara İnanıp Bazılarını İnkâr Etmek İslam Şeriatının Dışına Çıkmak Kapsamındadır

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının! Bilin ki Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr etmek, yani şeriatın bazı hükümlerini kabul edip bazılarını reddetmek veya peygamberlerin bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr etmek İslam şeriatından çıkmak kabul edilir. Bunu yapan kişi şeriatın tamamından çıkmadığını iddia etse bile durum böyledir. Zira Allah kitapları indirmiş ve elçileri, insanlar onlara kalpleriyle tam olarak iman etsinler diye göndermiştir. Bunlardan birini reddeden kâfir olur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyip bir kısmına inanırız, bir kısmını inkâr ederiz diyenler ve bu ikisi arasında bir yol tutmak isteyenler, işte onlar gerçek kafirlerdir. Biz kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırladık.”** (Nisa, 150-151)

Ey Allah'ın kulları, Kur'an'a inanıp Nebvî sünneti inkâr ettiğini söyleyenler de bu kapsama girer -ki bu, İslam'ı bozan unsurlardandır-. Çünkü her iki vahyi veya birini reddeden kişi kâfir olmuştur. Yine, Kur'an'a inandığını söyleyip içindeki sahabenin adaleti ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zevcelerinin temizliği hususlarına inanmayanlar veya laiklerin seslendiği gibi dinin hayatın her alanından ayrılması gerektiğini savunanlar da böyledir.

İnsanların siyaset ve muamelelerde şeriatın dışına çıkabileceğini, sadece beş temel ibadetle yetinebileceğini söylemek, şeriatın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr etmektir. Kim buna düşerse, diliyle Müslüman olduğunu iddia etse, namaz kılsa ve oruç tutsa bile o, imanı bozulmuş ve İslam milletinden çıkmıştır. Çünkü onun inancının hakikati, şeriatla çatışmak ve Âlemlerin

Rabbine inat etmektir. Diliyle bunu açıkça söylemese bile, esas olan, kalbin barındırdığı inançtır.

Cehalet ve Kibrin, Mutasavvıfları ve Laikleri İslam Şeriatının Dışına Çıkmanın Caiz Olduğu İnancına Düşüren İki İllet Olduğunun Açıklanması

Ey Allah'ın kulları, mutasavvıflardan ve laiklerden bu tür sözleri söyleyenleri bu duruma düşüren şey ya cehalet ya da kibirdir. Cehaletin ilacı ilimdir, kibrin ilacı ise Allah'ın azametini hatırlamak ve insanın istese de istemese de Allah'ın huzuruna çıkacağını, O'nun şeriatına boyun eğmeyip kibirlendiği için kendisini hesaba çekeceğini hissetmesidir.

Sonra *-Allah size merhamet etsin-*, mahlûkatın en hayırlısı ve insanlığın efendisi, havuz ve şefaât sahibi Muhammed b. Abdullah'a salât getirin. Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! Akidemizi muhafaza eyle, güvenliğimizi muhafaza eyle, rızıkımızı muhafaza eyle.

Allah'ım! Kötülerin şerrinden, facirlerin tuzağından, hayırla gelenler müstesna, gece ve gündüzün beklenmedik hadiselerinden Sana sığınırız ya Rahmân!

Allah'ım! Bize, Seninle günahlar arasına engel olacak kadar korkundan, bizi cennetine ulaştıracak kadar itaatinden ve dünya musibetlerini bize hafifletecek kadar yakîninden pay ayır. Hayatta kaldığımız müddetçe bizi kulaklarımızla, gözlerimizle ve kuvvetimizle faydalandır ve onları bizden sonraya miras bırak.

Allah'ım! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi saptırma ve katından bize bir rahmet bahşet, şüphesiz Sen çok bahşedensin.

Allah'ım! Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz, şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Allah'ım! Senden cenneti ve ona yaklaştıran her türlü söz ve ameli ister, ateşten ve ona yaklaştıran her türlü söz ve amelden Sana sığınırız.

Allah'ım! Saptırıcı fitnelerden ve şeytanın dürtmelerinden Sana sığınırız.

Allah'ım! Müslümanların her yerdeki hallerini ıslah eyle.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine, hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'a dır.

Allah'ım! Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

10- İslam'ı Bozan Onuncu Unsur

İSLAM DİNİNDEN ONU ÖĞRENMEYEREK VE ONUNLA AMEL ETMEYEREK YÜZ ÇEVİRMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

İslam Şeriatına Boyun Eğmenin Vacip Oluşu

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'dan sakının, O'nun sizi her an gördüğünün bilincinde olun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ

Kur'an'ın otuz üç yerinde Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaat edilmesini emretmiştir.⁽⁶¹⁴⁾ Bunların bazıları Allah Teâlâ'nın şu sözleridir:

“Peygamber size ne verdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa ondan sakının.” (Haşr, 7)

“De ki: Allah’a ve Rasûl’e itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez.” (Âl-i İmran, 32)

“Ey iman edenler! Allah’a ve Rasûlüne itaat edin, işitip durduğunuz halde ondan yüz çevirmeyin.” (Enfal, 20)

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin, Rasûl’e itaat edin ve sizden olan idarecilere de (itaat edin).” (Nisa, 59)

Aynı şekilde Nebevi naslar da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tabi olmaya, ona itaat etmeye, onun rehberliğiyle hidayet bulmaya, sünnetine sarılmaya, emrini ve nehyini yüceltmeye teşvik hususunda tevatür derecesine ulaşmıştır. Bunlardan biri Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen şu hadistir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Yüz çevirenler hariç, ümmetimin tamamı cennete girer.” Sahabe “Ey Allah'ın Rasûlü, kim yüz çevirir?” diye sorunca da şöyle buyurmuştur: “Bana itaat eden cennete girer, bana isyan eden ise yüz çevirmiştir.”⁽⁶¹⁵⁾

Yine Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim bana itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur, kim de bana isyan ederse Allah'a isyan etmiş olur.”⁽⁶¹⁶⁾

Yine Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Size bir şeyi yasakladığımda ondan sakının, size bir şeyi emrettiğimde ise ondan gücünüz yettiği kadarını yapın.”⁽⁶¹⁷⁾

Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Nefsim elinde olana

(614) Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Allah Kur'an'ın otuzdan fazla yerinde ona itaat edilmesini emretmiş, ona itaati Kendisine itaate denk tutmuş, ona muhalefet etmeyi Kendisinden yüz çevirmekle bir tutmuştur. Tıpkı ismini ismiyle yan yana zikrettiği gibi, Allah zikredildiğinde o da mutlaka onunla beraber zikredilir.” *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 19/103. Âcurrî de (*eş-Şerîa*, s. 49) böyle söylemiştir.

(615) Buhârî 7280.

(616) Buhârî 7137, Müslim 1835.

(617) Buhârî 7288, Müslim 1337.

yemin olsun ki yüz çeviren ve Allah'tan, devenin kaçıp gitmesi⁽⁶¹⁸⁾ gibi kaçanlar hariç hepiniz cennete gireceksiniz.” Sahabe, “Ey Allah'ın Rasûlü, cennete girmekten kim yüz çevirir?” diye sordu, o da “Bana itaat eden cennete girer, bana isyan eden ise yüz çevirmiştir” buyurdu.⁽⁶¹⁹⁾

Allah'ın Dininden Yüz Çevirmenin Tanımı ve Onun İslam'ı Bozan Unsurlardan Olduğunun Beyanı

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'ya ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*'e itaatin zıddı, Allah'ın dininden yüz çevirmektir. Yüz çeviren kişi, onu ne öğrenir ne de onunla amel eder. Mükellefin öğrenmesi ve amel etmesi vacip olan, İslam'ın ancak kendisiyle sahih olacağı dinin asıllarından sarfınazar eder. Kulağıyla ve kalbiyle ondan yüz çevirir, onu ne tasdik eder ne yalanlar, ona ne dostluk ne de düşmanlık besler ve onun getirdiklerine asla kulak asmaz.⁽⁶²⁰⁾ İmanın rükünlerini ve onlara bağlı olanları öğrenmek, namaz, zekât, Allah ve Rasûl sevgisi vb. Allah'a imanın gereklerinden olan ibadetler gibi ki işte bunlar İslam'ı bozan unsurlardandır. Allah bizi bundan muhafaza eylesin.

Delili ise Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: “**Kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatılıp da sonra onlardan yüz çevirenden daha zalim kim vardır? Şüphesiz Biz o suçlulardan intikam alıcıyız.**” (Secde, 22) Yani Allah'ın ayetlerinden yüz çevirenden daha zalim kimse yoktur, sonra Allah onu suçlu (mücrim) olarak isimlendirmiştir, azalarla yapılan amellerden hiçbirini yapmayan, sadece şehadet getirmekle yetinen kimse kâfirdir.

İlim ehli onu “amelin cinsini terk eden” olarak isimlendirir. Bazı insanlar ise “dinden çözülmüş/sıyrılmış” olarak isimlendirir. Hakikat şu ki şeriat-tan yüz çevirenin kalbi fasittir, çünkü eğer kalbi imanla ıslah olsaydı azaları amele boyun eğdi. Zira kalp hükümdar, azalar ise askerlerdir, ondan geri

(618) Yani devenin ürküp sahibinden uzaklaşması gibi. Buradaki *şurûd* (kaçmak) ifadesiyle Allah'ın itaatinden çıkmak kastedilmiştir.

(619) İbn Hibbân (1/196-197, No: 17) rivayet etmiştir. Râvileri Müslim'in râvileridir. Hadisin kendisini güçlendiren -Ebû Hureyre'nin yukarıda geçen hadisi, Ahmed (2/361) ve başkaları tarafından rivayet edilen diğer Ebû Hureyre hadisi gibi- şahitleri vardır. Senedi, Hâfız'ın *el-Feth*'te (7280 nolu hadisin şerhinde) belirttiği gibi Şeyhayn'ın şartı üzeredir. Yukarıdaki hadis hakkındaki Şeyh Şuayb'ın haşiyesinden kısaltılarak alınmıştır.

(620) İbnü'l-Kayyim, *Medâricü's-Sâlikîn*, 1/521, Dâru Âlemi'l-Fevâid.

kalmazlar. Fakat kalp işlevsiz kalınca azalar da işlevsiz kalmıştır, Allah'tan afiyet dileriz.⁽⁶²¹⁾

Allah'ın Dininden Yüz Çevirmekten Sakındırma

Ey Allah'ın kulları, dinden yüz çevirmekten sakındıran pek çok ayet gelmiştir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, şüphesiz onun için dar bir geçim vardır ve Biz onu kıyamet günü kör olarak hasrederiz.” (Taha, 124)

“Kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatılıp da sonra onlardan yüz çevirenden daha zalim kim vardır? Şüphesiz biz o suçlulardan intikam alacağız.” (Secde, 22)

“Rabbinin ayetleri kendisine hatırlatılıp da onlardan yüz çeviren ve elleriyle önceden işlediklerini unutan kimseden daha zalim kimdir?” (Kehf, 57) Ayetteki **“daha zalim kimdir?”** ifadesi **“daha zalimi yoktur”** manasındadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Eğer yüz çevirirlerse de ki: Sizi Âd ve Semûd'un yıldırımını gibi bir yıldırımla uyardım.” (Fussilet, 13)

“Kim Rabbinin zikrinden yüz çevirirse, O onu çok ağır ve şiddetli bir azaba sokar.” (Cin, 17) Yani meşakkatli, şiddetli, acı verici ve elemli bir azaba demektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Allah'a ve Rasûl'e itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez.”** (Âl-i İmran, 32)

Allah'ın Dininden Yüz Çevirenin Aklına ve Fikrine Şeytan Hükmetmiştir

Ey Allah'ın kulları, dinden yüz çevirmek, şeytanın âdemoğlunun kalbine ve fikrine hükmetmesine yol açar. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kim Rahmân'ın zikrini görmezlikten gelirse, Biz onun başına bir şeytan sararız, artık o onun ayrılmaz dostudur. Şüphesiz bu şeytanlar onları yoldan çıkarırlar, onlar ise kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar.”** (Zuhruf, 36-37)

(621) Faydalanmak için İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 7/204 ve sonrasına bakınız. Bu *el-İmânü'l-Kebîr* kitabıdır. Orada Selef-i sâlih imamlarından *rahimehumullah* kâviller nakletmiştir. Ayrıca yine onun, 7/611 sayfasına da bakınız. Bu da onun *el-İmânü'l-Evsat* adlı kitabıdır.

Allah'ın Dininden Yüz Çevirmek Kâfirlerin ve Münafıkların Sıfatlarındandır

Ey Allah'ın kulları, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği şeriata tabi olmaktan yüz çevirmek, kâfirlerin ve münafıkların sıfatlarındandır, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kâfirler ise uyarıldıkları şeyden yüz çevirmektedirler.”** (Ahkaf, 3)

Birinci Hutbenin Hatimesi

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bu giriş, İslam şariatına boyun eğmenin vacip olduğu ve ondan yüz çevirmekten sakındırma hususunda faydalı bir mukaddimedir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, her günahattan dolayı hem kendim hem de sizin için Allah'tan mağfiret dilerim, O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, tevbeleri kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir, asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki vacip olan şey, Allah'ın dinine tabi olmak ve ona boyun eğmektir. Bunun yolu ise ilim ve ameldir. Müslümana gereken, dinin asıllarını öğrenmesi ve onlarla amel etmesidir. Bunların başında İslam'ın beş şartı ve imanın altı şartı gelir. Onlara aykırı olan şeyler yapmaktan sakınılmalıdır. Bunların başında İslam'ı bozan on unsur gelir. Ardından imanı eksiltен büyük ve küçük günahlara düşmekten sakınılmalıdır. Bunlar İslam milletinden çıkarmasa da imanın kemaline aykırıdır ve sahibini ahirette ceza tehlikesiyle karşı karşıya bırakır.

İlim ve Amelin Sevabı

Allah şeriata yönelen, onu öğrenen ve onunla amel eden kimseye büyük bir ecir va'detmiştir. İlmin faziletine gelince; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haber verdiğine göre kim ilim talep etmek için bir yola girerse Al-

lah ona cennet yolunu kolaylaştırır. Bir topluluk Allah'ın evlerinden bir evde toplanıp Allah'ın kitabını okur ve onu aralarında ders yaparlarsa, üzerlerine sekînet iner, onları rahmet kaplar, melekler onları kuşatır ve Allah onları kendi katındakiler arasında zikreder.⁽⁶²²⁾

Amelin faziletine gelince; Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Allah azze ve celle şöyle buyurdu: Kulum kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle Bana yaklaşmamıştır. Kulum nafilelerle Bana yaklaşıp ya devam eder, ta ki onu severim, onu sevdiğim zaman; işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli ve yürüdüğü ayağı olurum. Benden isterse mutlaka veririm. Bana sığınursa mutlaka onu korurum. Yapacağım hiçbir şeyde, ölümü sevmeyen ve Benim de onun üzülmelerini sevmediğim mümin kulumun canını alma konusundaki tereddüt ettiğim gibi tereddüt etmedim.”⁽⁶²³⁾

İkinci Hutbenin Hatimesi

Sonra -Allah size merhamet etsin-, mahlûkatın en hayırlısı, insanlığın efendisi, havuz ve şefaât sahibi Muhammed b. Abdullah'a salât getirin. Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, akidemizi muhafaza eyle, güvenliğimizi muhafaza eyle, rızığımızı muhafaza eyle. Allah'ım, kötülerin şerrinden, facirlerin tuzağından, hayırla gelenler müstesna, gece ve gündüzün beklenmedik hadiselerinden sana sığınırız, ya Rahmân!

Allah'ım, bize, seninle günahlar arasına engel olacak kadar korkundan, bizi cennetine ulaştıracak kadar itaatinden ve dünya musibetlerini bize hafifletecek kadar yakîninden pay ayır! Hayatta kaldığımız müddetçe bizi kulaklarımızla, gözlerimizle ve kuvvetimizle faydalandır ve onları bizden sonraya miras bırak. Allah'ım, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi saptırma ve katından bize bir rahmet bahşet, şüphesiz sen çok bahşedensin.

(622) Müslim (2699), Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(623) Buhârî (6502) rivayet etmiştir.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz; şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Allah'ım, Senden cenneti ve ona yaklaştıran her türlü söz ve ameli ister, ateşten ve ona yaklaştıran her türlü söz ve amelden Sana sığınırız.

Allah'ım, saptırıcı fitnelerden ve şeytanın dürtmelerinden Sana sığınırız.

Allah'ım, Müslümanların her yerdeki hallerini ıslah eyle.

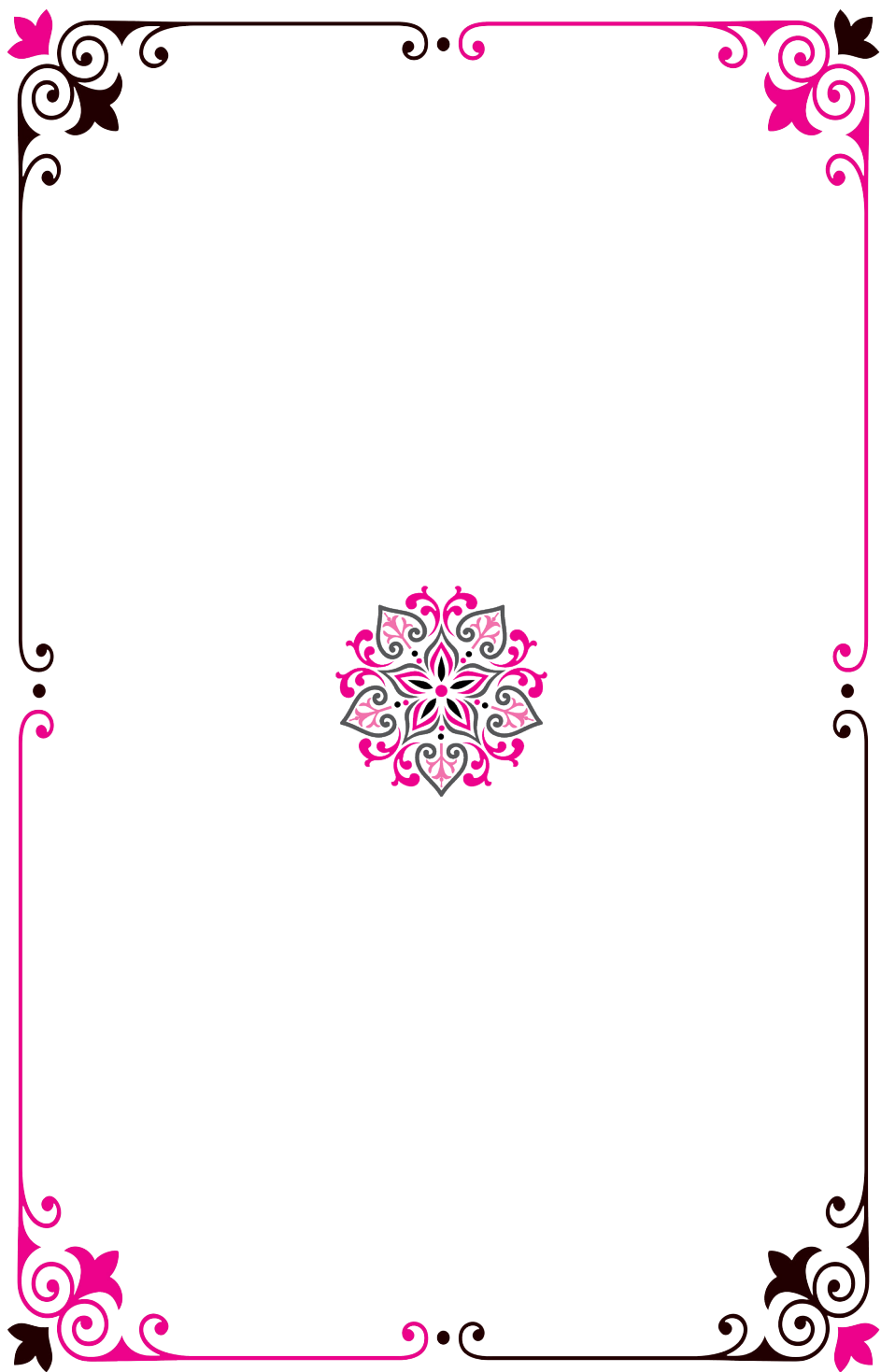
Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehdir.

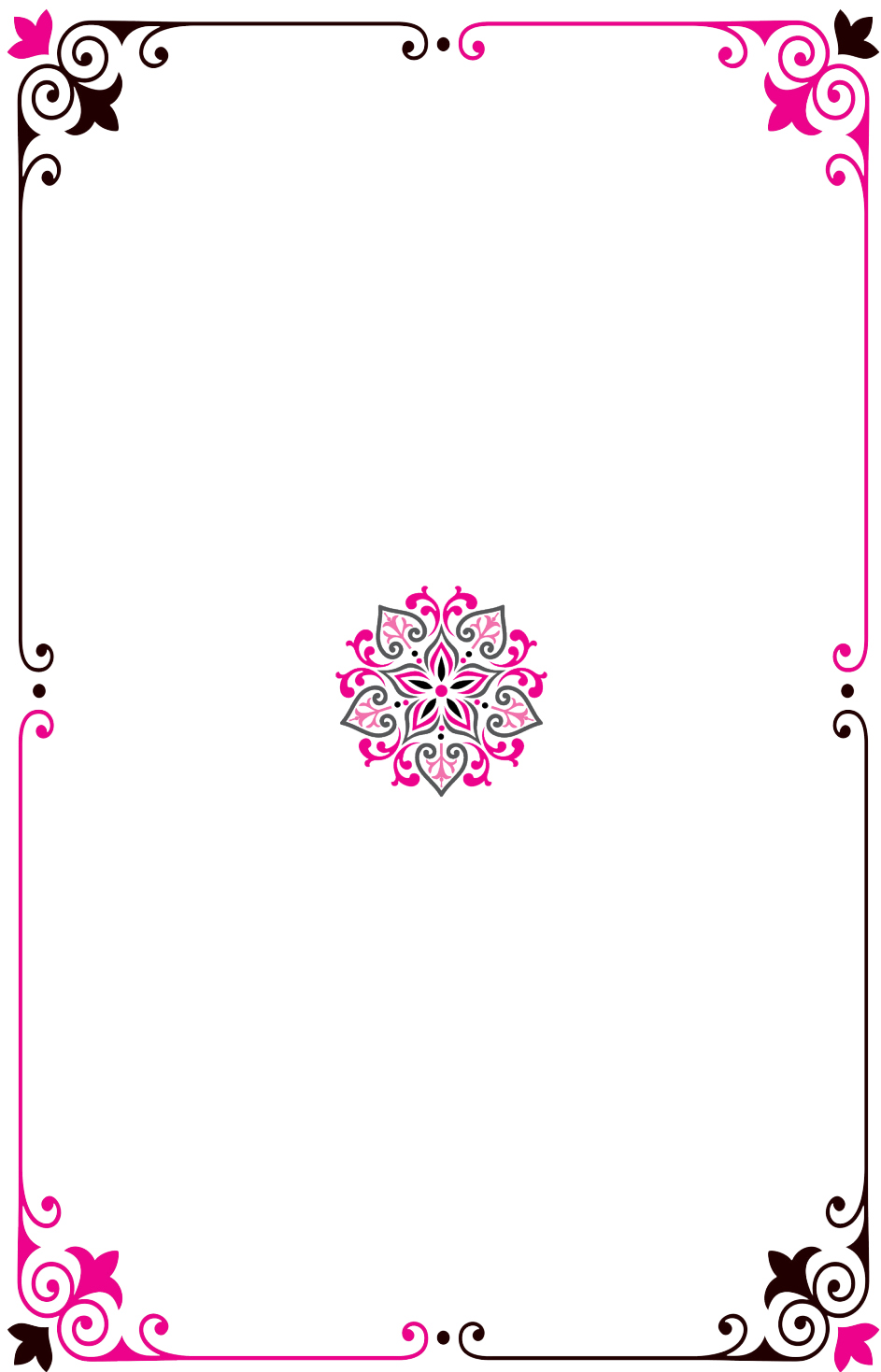
Selam, peygamberlerin üzerine olsun. Hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

IV- İSLAM ŞERİATININ
ÖZELLİKLERİ İLE
İLGİLİ HUTBELER

1- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 1 – 5)⁽⁶²⁴⁾

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme, günah ve kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şeriatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye, insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-

(624) Bu hutbe serisinin hazırlanmasında Ömer b. Süleyman el-Eşkar *rahimehullah*'ın *Makâ-sıdu 'ş-Şer'iatı'l-İslâmiyye* kitabına dayandım. Sonra Allah'ın müyesser kıldığı kadar eklemeler yaptım.

termektir. Zira beşer akli noksandır, kendilerine rehberlik edecek şeriatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en iyi bilen ve onlara karşı merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, semavî şeriatların Allah katından indirildiği dinde zaruri olarak bilinen hususlardandır. Nitekim Allah her kavme kendilerine uygun şeriatı tebliğ etmesi için kendi dilleriyle bir elçi göndermiştir ve onları şeriatsız olarak başıboş bırakmamıştır. Allah Teâlâ **“Her kavmin bir yol göstericisi vardır”** (Rad, 7) ve **“Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol belirledik”** (Maide, 48) buyurmuştur.

Ey insanlar, beşer kendilerine Allah tarafından gönderilen peygamberlerine itaat etmekle mükelleftir. Allah Teâlâ **“Biz her peygamberi, Allah'ın izniyle itaat edilsin diye gönderdik”** (Nisa, 64) buyurmuştur.

Ey Müslümanlar! Allah'ın indirdiği şeriatların en büyükleri Tevrat, İncil ve Kur'an'dır. Allah, İsrailoğullarına kendi şeriatlarını koruma sorumluluğu yüklemişti fakat onlar koruyamadılar. Aksine tahrif edip zayi ettiler. Kur'an'ın korunmasını ise Allah bizzat üstlenmiştir. Allah Teâlâ **“Şüphesiz o zikri (Kur'an'ı) Biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette Biziz”** (Hicr, 9) buyurmuştur. Kıyamet gününe kadar kendisine ibadet edecekleri bir şeriatı onlar için koruması Allah'ın kullarına olan merhametindendir.

Ey müminler, tüm şeriatlar Allah'ı ibadette birlemeye çağırır ve şirki yasaklar. Allah Teâlâ **“Senden önce hiçbir resûl göndermedik ki ona ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım”** (Enbiya, 25) ve **“Andolsun ki Biz her ümmete ‘Allah'a kulluk edin ve tağuttan sakının’ diye bir elçi gönderdik”** (Nahl, 36) buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları, şeriatlar fer'i konularda birbirinden farklılık gösterse de asıllarda ittifak ederler ki bunlar Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere imandır. Rahman'ın şeriatlarının üzerinde ittifak ettiği hususlardan biri de dinin, namusun, malın, canın ve aklın korunmasıdır.

İmdi... Bu giriş, şeriatların maksatlarını anlamak için faydalı bir mukaddimedir, kim bunu anlarsa, ona, Allah'ın vazettiği hükümlerdeki hikmetini anlama kapısı açılmış olur.

İslam Şeriatının Özellikleri

1. Ey müminler topluluğu, Allah peygamberleri, peygamberi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* ile; kitapları, yüce Kur'an ile; şeriatları da İslam şeriatı ile sonlandırmıştır. Allah İslam şeriatını kırkı aşan pek çok özellikle seçkin kılmıştır. Bunların ilki onun ilahî ve rabbanî bir şeriat olmasıdır. Bunun dışında olup günümüzde yaygın olan diğer şeriatlar ise tevhide çağıran aslî ve selim hallerinden saptırılmış, tahrif edilmiş şeriatlardır. Nitekim Hristiyanların dini Mesih'i ilahlaştıracak ve haça tapacak hale gelene kadar tahrif olmuştur. Yahudiler ise bazı peygamberlikleri inkâr eder ve Üzeyir'e tapar hale gelmişlerdir. Dolayısıyla bunlar beşerî ve putperestlik sıfatıyla nitelenen şeriatlardır. Hindular ve Budistler ise taşta tapanlardır. Rafizîlere gelince; onlar kabirlere tapanlardır. Kendilerini İslam ile adlandırsalar bile İslam ile bağları yoktur. Zira itibar, isimlendirmelere değil hakikatleredir.

2. İslam şeriatının özelliklerinden biri de onun hatadan korunmuş olmasıdır. Allah Teâlâ **“Ona önünden de ardından da batıl gelemez, O, hakim ve hamid olan Allah katından indirilmiştir”** (Fussilet, 42), **“Hamd, kuluna Kitab'ı indiren ve onda hiçbir eğrilik kılmayan Allah'a mahsustur”** (Kehf, 1) ve **“Rabbinin sözü doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır”** (Enam, 115) buyurmuştur. Kur'an, haberlerinde doğru, hükümlerinde adildir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“... Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabıdır, rehberliğin en güzeli Muhammed'in rehberliğidir.”*⁽⁶²⁵⁾

3. İslam şeriatının özelliklerinden biri de tahriften ve değiştirilmekten korunmuş olmasıdır. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, dinde bidatler çıkarmaktan sakındırıp şöyle buyurmuştur: *“İşlerin sonradan uydurulanlarından sakının. Zira sonradan uydurulan her şey bidattir ve her bidat, dalalettir.”*⁽⁶²⁶⁾ İslam imamları yüzyıllar boyunca Nebvî hadis külliyyatını zayıf ve uydurma olanlardan arındırmak için büyük çabalar sarf etmişlerdir.

(625) Müslim 867. Câbir *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet etmiştir.

(626) Önceki kaynağa bakınız.

4. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kaybolup gitmekten korunmuş olmasıdır. Allah Teâlâ, Kur'an'ın korunması hakkında **“Şüphesiz o zikri Biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette Biziz”** (Hicr, 9) buyurmuştur. Nebevî hadis külliyyatı da kâfirlerin komplolarına, savaşların çokluğuna ve büyük tuzaklara rağmen nesilden nesile ve asırdan asra aktararak korunmaya devam etmektedir. Şeriatın kaybolmaktan korunmasının vesilelerinden biri de Allah'ın mahlukatı içinden onu koruyacak kimseleri görevlendirmesidir ki onlar peygamberlerin varisleri olan âlimler ile ilmi yayarak ve bu yolda infak ederek güçlerini ve mallarını İslam'ın zaferi için seferber eden salih idareciler, sultanlar, makam ve mal sahipleridir. Muaviye *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Ümmetimden bir taife Allah'ın emri üzere kaim olmaya devam edecektir. Kendilerini yardımsız bırakanlar veya muhalefet edenler, Allah'ın emri gelene kadar onlara zarar veremez ve onlar insanlar üzerinde galip durumdadırlar.”*⁽⁶²⁷⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları! Bu giriş, genel olarak Rabbanî şeriatların, özel olarak da İslam şeriatının özelliklerini anlamak için faydalı bir mukaddimedir. Kim bunu bilirse Allah'ın vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın, bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim, O'ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

5. Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak...

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de öğretilerinin açıklığı, karmaşıklıktan, sırlardan ve bilmece-lerden uzak olmasıdır ki bunlar beşerî öğretilerin ayrılmaz bir vasfıdır. Bu sebeple şeriatın öğretilerini küçük büyük, ilim talebesi ve bedevi olan herkes anlar.

(627) Buhârî (3641) ve Müslim (1037) rivayet etmiştir. Lafız Müslim'e aittir.

Konumuza gelecek olursak; ey Allah'ın kulları! Bunlar İslam şeriatının özelliklerinden beş tanesidir. Kim bunları bilir ve kavrarsa Allah'ın İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra, bilin ki -Allah size rahmet eylesin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle. Onları hidayete ermiş rehberler kıl. Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz; şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız. Allah'ım, Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve salih amel isteriz. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehdir.

Selam, peygamberlerin üzerine olsun. Hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

2- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 6 – 10)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şariatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şariatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara karşı merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından nokсандır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbede İslam şeriatının özelliklerinden beş tanesi hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

6. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de hurafeleri ve saçmalıkları reddetmesi, bunların batıl olduğunu açıklamasıdır. Büyücülerin arzularını gerçekleştirmeleri için şeytanlardan yardım almasıyla gerçekleşen sihir bunlardandır. Şeytanlar ise büyücüye, ancak kendisine ibadet etmesi karşılığında hizmet ederler. İslam'ın sakındırdığı hurafelerden biri de gelecekte ne olacağını bilme iddiası ve kalpten geçenleri haber vermek olan kâhinliktir. İkisi, yani sihir ve kâhinlik de şiddetle yasaklanan birer haramdır, hatta bunları irtikap etmek İslam'ı bozan unsurlardandır. Zira gaybı Allah'tan başkası bilemez, çünkü bu, Allah'ın özelliklerindendir. Allah Teâlâ **“De ki: Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse gaybı bilemez.”** (Neml, 65) buyurmuştur. Kim bunu kendisi için iddia ederse gayb ilmi sıfatında Allah'a ortaklık iddia etmiş ve Kur'an'ın haberini yalanlamış olur.

7. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kâmil oluşu ve akide, ibadetler, muameleler, siyaset, yargı ve ahlak gibi hayatın tüm işlerini kapsamasıdır.

Akideler babında İslam şeriatı; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe ve hayrıyla ve şerriyle kadere iman olan akidenin asıllarını ele alır. Yine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e imanın gerekleri olan tasdik ve boyun eğme konularını kapsar.

İbadetler babında İslam şeriatının öğretileri kalp ve azaların ibadetlerinin en ince ayrıntılarını kapsar. Kalp ibadetleri; sabır, korku, ümit, tevekkül, tövbe, sevgi ve benzerleridir. Azaların ibadetlerine ise temizlik, namaz, zekât, oruç, hac, zikir, cihat ve davet girer.

Muameleler babında İslam şeriatının öğretileri alım-satım, kiralama, vekâlet, borçların belgelenmesi, nikâh, talak ve ortakçılık gibi muamelelerin en ince detaylarını kapsar.

Siyaset babında İslam; yöneten ile yönetilen arasındaki biat, dinleyip itaat etme, nasihat ve dua, birlik ve beraberlik gibi ilişkilerin detaylarını kapsadığı gibi Müslüman olmayanlarla barış ve savaş zamanındaki ilişkileri, onlar-

la yapılan sulh/ateşkes detaylarını da kapsar. Yöneticiyi adalete, Allah'ın adını yüceltmek için cihada, Müslümanların diyarlarını savunmaya ve beş zaruri esası, yani din, akıl, can, namus ve malı korumaya teşvik eder.

Yargı babında İslam, hakların güvence altına alınması, güvenliğin sağlanması ve bozguncuların fesat çıkarmaktan caydırılması için cezalar, hadler, kısas, diyetler ve tazir hükümlerini kapsar.

Ahlak babında İslam şeriatının öğretileri ailevî, eşler arası, sosyal ve eğitsel ilişkilerin en ince detaylarını kapsar. Başta anne-babaya iyilik, akraba ziyareti, dilin iffeti, gözün haramdan sakınılması, iffetin korunması, hicap giyilmesi ve hayâ ahlakı ile ahlaklanma olmak üzere güzel ahlakı teşvik eder. Şariat aynı zamanda ahlakın süflî olanlarını ve yerilenlerini yasaklar. Birleşmeyi, tefrika ve hizipleşmeyi terk etmeyi ve insanların tek bir ümmet olmasını teşvik eder.

Ey Allah'ın kulları, bu kapsamlılık ile İslam dininin kemali gerçekleşir. Allah Teâlâ şöyle buyurarak doğruyu söylemiştir: **“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim.”** (Maide, 3) Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Cennete yaklaştıran ve ateşten uzaklaştıran hiçbir şey kalmamıştır ki size açıklanmış olmasın.”**⁽⁶²⁸⁾

Ebû Zer *radıyallahu anh* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bizi bıraktığında, kanatlarıyla uçan bir kuş yoktur ki onun hakkında bize bir ilim vermiş olmasın.”⁽⁶²⁹⁾

8. İslam şeriatının özelliklerinden biri de değişmeyen ve başkalaşmayan insan fitratına uygunluğu ile ruhun ve beden ihtiyaçlarına cevap vermesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fitratına bak. Allah'ın yaratışında değiştirme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.”** (Rum, 30)

(628) Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*'de (1647) Ebû Zer *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir. El-bânî, *es-Silsiletü's-Sahîha* (1803) adlı eserinde “Senedi sahihtir ve râvilerinin tamamı sikadîr” demiştir.

(629) İbn Hibbân, *Sahîh*'te 1/267, Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*'de (1647) rivayet etmiştir. Elbânî, *es-Sahîha*'da (118) ve Şuayb el-Arnaût *-Allah her ikisine de rahmet eylesin-* bunu sahîh kabul etmişlerdir.

9. İslam şeriatının özelliklerinden biri de sahih akıl ile uyumlu olmasıdır. Bu şaşılacak bir durum değildir. Zira o faydalı ve doğru akideler, ruhları ve akılları terbiye eden kerim ahlaklar, halleri ıslah eden ameller, asıllar ve fer'i konulardaki deliller üzerine bina edilmiştir. Putperestlikleri ve mahlûkata bağlanmayı terk etmek, dini âlemlerin Rabbi olan Allah'a halis kılmak, duyu ve akla aykırı olan, fikri karıştıran hurafe ve saçmalıkları terk etmek, mutlak ıslah, her türlü şer ve fesadı defetmek, adalet ve her yolla zulmü kaldırmak ve her türlü kemale ermek için ilerlemeye teşvik etmek üzerine kuruludur.⁽⁶³⁰⁾ Allah'ın ve Rasûlünün haberlerinde duyuya, vakıya ve sahih akla aykırı hiçbir şey yoktur. Allah'ın ve Rasûlünün hükümlerinde kulların hikmetine ve maslahatına aykırı hiçbir şey yoktur. Aksine bunlar sahiplerini kemalin en yüce mertebelerine çıkaran hükümlerdir. Noksanlık ve zarar ancak bu hükümlerin tamamının veya bir kısmının ihlal edilmesiyle olur.⁽⁶³¹⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah'ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

10. Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de aklı kullanmaya, evreni gözlemlemeye, icatlara, keşiflere, dış dünyadaki ve nefislerdeki ayetler üzerinde düşünmeye teşvik etmesidir. Allah Teâlâ **“Onun hak olduğu kendilerine ayan beyan oluncaya kadar, onlara hem ufuklarda hem de kendi nefislerinde ayetlerimizi göstereceğiz”** (Fussilet, 53) ve **“Kendi nefislerinizde de (ayetler vardır), görmüyor musunuz?”** (Zariyat, 21) buyurmuştur. İslam şe-

(630) İbn Sa'dî rahimehullah, *ed-Durratu'l-Muhtasara fî Mehâsini'd-Dîni'l-İslâmî* de (s. 44-45) söylemiştir. Nâsir: Dâru'l-Âsime, Riyad. Küçük bir tasarrufla.

(631) İbn Sa'dî rahimehullah, *ed-Delâilü'l-Kur'âniyye fî ennel-Ulûme vel-A'mâlen-Nâfiaten-Asriyye Dâhiletün fî'd-Dîni'l-İslâmî* eserinde söylemiştir. Küçük bir tasarrufla.

riatı akıl ile uyumludur, ona zıt değildir. O, akılların kavramada hayrete düştüğü şeyleri getirir, ancak aklın imkânsız gördüğü şeyleri getirmez. Dünya İslam Birliği'ne bağlı Bilimsel İ'câz Heyeti gerek embriyoloji gerek astronomi gerek tıp gerekse denizler ve diğer alanlarda Kur'an ve Sünnetteki mucizevî delillerden pek çok veri toplamıştır. Bu durum Müslüman olmayan tabiat bilimcilerini hayretler içinde bırakmıştır. Zira bu keşiflerin on dört asır önce Kur'an ve Sünnette zikredilmesi, ancak onun Allah katından bir vahiy olmasıyla mümkündür. Çünkü o dönemde bu keşiflere vakıf olacak imkânlar mevcut değildi. Bu gerçek onların büyük bir kısmının İslam'a girmesine vesile olmuştur.

İmdi... Ey Allah'ın kulları! Bunlar İslam şeriatının özelliklerinin bir kısmıdır. Kim bunları bilir ve kavrarsa Allah'ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız. Allah'ım, Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve salih bir amel isteriz. Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğramışlarımıza afiyet ver. Allah'ım, işimizin koruyucusu olan dinimizi bizim için ıslah eyle. İçinde geçimimiz olan dünyamızı bizim için ıslah

eyle. Kendisine döneceğimiz ahiretimizi bizim için ıslah eyle. Hayatı bizim için her türlü hayırda artış kıl, ölümü de bizim için her türlü şerden kurtuluş kıl. Allah'ım, verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Rabbimiz, bize eşlerimizden ve nesillerimizden göz aydınlığı bahşet ve bizi muttakilere önder eyle.

Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma.

Rabbimiz, şüphesiz Sen çok şefkatli, çok merhametlisin.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine olsun. Hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

3- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 11 – 15)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şariatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şariatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının özelliklerinden on tanesi hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

11. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de Müslüman olmayanlardan insaf sahibi olup onu inceleyenlerin ondan hayranlık duyması ve onun Allah katından olduğunu, bütün insanların güzellik ve sağlamlık bakımından onun bir benzerini getiremeyeceklerini anlamalarıdır. Bu, Müslüman olmayanların hak olan şahadetidir. Allah Teâlâ Kur'an hakkında **"Eğer o Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı, içinde pek çok tutarsızlık bulurlardı"** (Nisa, 82) buyurarak doğruyu söylemiştir.

12. İslam şeriatının özelliklerinden biri de Müslüman olmayanlardan onu inceleyip Allah katından olduğunu ve bir beşer kelamı olamayacağını anlayanların yaşadıkları durumun, onların İslam'a girmelerine vesile olmasıdır. Gerek kâfirlerin diyarlarında gerekse Müslümanların diyarlarında ika-met edenler arasında, gerek kültürlü kesimden gerekse diğerlerinden olsun, bu yolla İslam'a girenler sayılamayacak kadar çoktur.

13. İslam şeriatının özelliklerinden biri de onun ifrat ve tefrit arasında vasat/orta bir yol olmasıdır. Allah Teâlâ **"Böylece sizi vasat bir ümmet yaptık ki insanlara şahit olasınız ve Rasûl de size şahit olsun"** (Bakara, 143) buyurmuştur. İslam şeriatının öğretileri akide, ibadet, muamele ve ahlak bağında vasat bir yoldur.

14. İslam şeriatının özelliklerinden biri de ruhun ve bedenın ihtiyaçları arasında dengeye davet etmesidir. Ruhanî hayat ile dünyevî hayat arasında çatışma yoktur. Şeriat; tevekkül, korku, ümit, namaz, oruç, hac, Allah'ı zikir, hayır yollarında malı infak etmek gibi kalbî, bedenî ve malî çeşitli ibadetlerle ve iman şubelerinin bir araya getirdiği yetmiş küsur çeşidiyle ruhu terbiye etmeye ve arındırmaya davet eder. Bu durum ruhanî ihtiyacı görmezden gelen ve insanı safi maddeci olmaya davet eden, kişinin sadece maddî maslahatını düşünmesini isteyen, hatta bu uğurda anne-babasını ve ailesini bile göz ardı etmesine yol açan beşerî ideolojilerin -maddî sekülerizm gibi- aksinedir. Bu

sebeple onlarda aile yapısı çökmüş, erkek ile kadın arasındaki bağ sadece bir arkadaşlık bağına dönüşmüştür.

Maddî sekülerizm yönteminin tam aksine, ruhbanlık yöntemi de beden ihtiyacını görmezden gelir. Bunun bir örneği olarak müntesiplerini evlenmeyi terk etmeye çağırması ve Allah Teâlâ'nın helal kıldığı bazı temiz rızıkları haram kılması gösterilebilir. Nitekim kiliselerdeki papazlar arasında vuku bulan uygulama bu yöndedir.

İslam ise insanın hem ruh hem de beden ihtiyacını kabul eder ve ikisi arasında dengeyi emreder. Maddiyata gömülmeyi nehyettiği gibi ruhbanlığı ve aşırılığı da nehyeder. Yeryüzünde rızık peşinde koşmayı ve orayı imar etmeyi emrettiği gibi kulun, Rabbi ile olan ilişkisini güçlendirmeye önem vermesini de emreder. Nitekim Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*, kendini tamamen ibadete verip bedenini yıpratana bir sahabîye “*Şüphesiz nefsinin de senin üzerinde hakkı vardır*”⁽⁶³²⁾ buyurmuştur.

Birincisi et yemeyeceğini, ikincisi kadınlarla evlenmeyeceğini, üçüncüsü sürekli oruç tutup hiç bozmayacağını, dördüncüsü ise gece boyu namaz kılıp hiç uyumayacağını söylediğinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara şöyle demiştir:

“Bana gelince; ben hem et yerim hem kadınlarla evlenirim, hem oruç tutar hem iftar ederim, hem namaz kılar hem de uyurum. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”⁽⁶³³⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bunlar İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah'ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(632) Ahmed (6/268) ve başkaları Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet etmiştir. *Müsned* muhakikleri (26308) bunu hasen kabul etmiştir. Aslı *Sahihayn*'da Ebû Cuhayfe *radiyallahu anh*'ın ve diğer sahabenin aktardıkları hadislerde mevcuttur.

(633) Buhârî (5063) ve Müslim (1401), benzerini Enes b. Mâlik *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

İkinci Hutbe

15. Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de öğretilerinin güzelliğidir. O, sahih akılların ve selim fitratların güzel gördüğü her şeye davet eder; sahih akılların ve selim fitratların çirkin gördüğü her şeyi de nehyeder. Allah Teâlâ **“Kesin olarak inanan bir toplum için, kimin hükmü Allah'inkinden daha güzeldir?”** (Maide, 50) ve **“Şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor”** (Nahl, 90) buyurmuştur.

Abdurrahman b. Sa'dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Şeriatın öğretileri güzel amelleri, kerim ahlakları ve kulların maslahatlarını emreder. Adalete, fazilete, merhamete ve hayra teşvik eder. Zulümden, azgınlıktan ve kötü ahlaktan sakındırır. Peygamberlerin ve elçilerin bildirdiği hiçbir kâmil haslet yoktur ki İslam şeriatı onu kabul edip ispat etmemiş olsun. Şeriatların davet ettiği hiçbir dinî ve dünyevî maslahat yoktur ki o buna teşvik etmemiş olsun. Hiçbir mefsedet yoktur ki onu nehyetmiş ve ondan kaçınılmasını emretmiş olmasın.”⁽⁶³⁴⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları, bunlar İslam şeriatının özelliklerinin bir kısmıdır. Kim bunları bilir ve kavarsa Allah'ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan

(634) İbn Sa'dî *rahimehullah* bunu *ed-Durratu'l-Muhtasara fî Mehâsini'd-Dîni'l-İslâmî* (Dârul-Âsime, Riyad, s. 15) adlı eserinde söylemiştir. Küçük bir tasarrufla.

düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Allah'ım, Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve salih bir amel isteriz. Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğramışlarımıza afiyet ver.

Allah'ım, işimizin koruyucusu olan dinimizi ve içinde geçimimiz olan dünyamızı bizim için ıslah eyle. Kendisine döneceğimiz ahiretimizi bizim için ıslah eyle. Hayatı bizim için her türlü hayırda artış, ölümü de bizim için her türlü şerden kurtuluş eyle.

Allah'ım, verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Rabbimiz, bize eşlerimizden ve nesillerimizden göz aydınlığı bahşet ve bizi muttakilere önder kıl.

Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma. Rabbimiz, şüphesiz Sen çok şefkatli, çok merhametlisin. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların vasıflandırmalarından münezzehtir.

Selam, peygamberlerin üzerine olsun. Hamd ise âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

4- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 16 – 20)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şeriatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şeriatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının özelliklerinden on beş tanesi hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

16. İslam şeriatının özelliklerinden biri de bütün temiz şeyleri helal, bütün pis şeyleri ise haram kılmasıdır. Allah Teâlâ, Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*'i vasfederken **“Onlara temiz şeyleri helal kılar, pis şeyleri ise haram eder”** (Araf, 157) buyurmuştur.

17. İslam şeriatının özelliklerinden biri de manevî temizliğe davet etmesidir. Onun öğretileriyle nefisler arınır ve kalpler temizlenir. Allah Teâlâ **“O, ümmîler arasından kendilerine ayetlerini okuyan, onları arındıran, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir elçi gönderendir”** (Cuma, 2) buyurmuştur. Mesela namaz ile nefis temizlenir ve huzur bulur. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* *“Ey Bilal, namaza ikamet et de onunla rahatlayalım”*¹ buyurmuştur, yani namazı kastetmiş ve ona, kalkıp ezan okumasını emretmiştir.

Zekât, mal için bir temizliktir, aynı zamanda nefsi cimrilikten arındırır. Onda Allah'ın verdiği nimete şükür vardır ki şükür, kalbin temizliğine vesiledir. Zekât ile fakirlerin ve miskinlerin ihtiyacı giderilir, böylece fakirler ile zenginler arasındaki haset ortadan kalkar ki bu da toplumun tamamı için bir arınmadır.

Oruç ile, amelin sadece Allah için ihlasla yapılması duygusu kazanılır, böylece kalp riyadan, nefis ise çok yeme ve içmenin verdiği şımarıklıktan temizlenir.

Hacda, bütün hacılar ihram elbiselerini giyerler, böylece nefisleri lüks duygusundan arınır. Mukaddes yerlerde eşit bir şekilde vakfeye dururlar, birbirleriyle tanışıp kaynaşırlar ve aynı ibadetlerle Allah'a kulluk ederler, böylece nefisleri temizlenir ve arınır.

Allah'ı zikirde nefislerin terbiyesi için en büyük alan vardır. Kur'an okumak, sabah-akşam zikirlerini ve namazlardan sonraki zikirleri eda etmek; nefsin arınması ve terbiyesi için en büyük vesilelerdendir.

İslam'daki ahlak sistemi, içinde anne-babaya iyilikten akraba ziyaretine, aileye ve komşulara ihsandan zayıflara yardıma kadar nefis için en büyük

arınma ve terbiye mevcuttur. Bunlar, İslam şeriatının öğretilerinin nefsi arındırma ve temizleme konusundaki bazı özelliklerine örneklerdir.

18. İslam şeriatının özelliklerinden biri de bedenî temizliğe davet etmesidir. Cuma günü yıkanmayı, cünüplükten temizlenmeyi, abdest için temizlenmeyi, istinca ve isticmarı emreder. Yine fitratın gereği olan bıyıkları kısaltmayı, sakalı bırakmayı, tırnakları kesmeyi, koltuk altı tüylerini temizlemeyi ve etek tıraşını emreder.⁽⁶³⁵⁾

19. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kolaylık ve zorluğun kaldırılmasıdır. Allah Teâlâ **“Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez”** (Bakara, 185), **“Gücünüz yettiği kadar Allah’tan sakının”** (Tegabun, 16) ve **“Allah hiçbir kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz”** (Bakara, 286) buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de *“... Size bir şeyi emrettiğimde ondan, gücünüz yettiği kadarını yerine getirin”* buyurmuştur.⁽⁶³⁶⁾

20. İslam şeriatının özelliklerinden biri de müsamahasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* *“Allah katında dinin en sevimlisi, müsamahakâr Hanıflıktır.”*⁽⁶³⁷⁾ buyurmuştur. İslam alım ve satımda müsamahayı emretmiştir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* *“Sattığında, aldığında ve hakkını istediğinde kolaylık gösteren (müsamahakâr) adama Allah rahmet etsin.”*⁽⁶³⁸⁾ buyurmuştur.

Hadisteki *“Hakkını istediğinde”* ifadesinin manası; borçlarının ödenmesini talep ederken fakire ve muhtaca sert davranmaması, aksine yumuşaklık ve nezaket ile istemesi, darda kalana süre tanımasıdır. Nitekim Allah Teâlâ **“Eğer borçlu darlık içindeyse, ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Borcu sadaka olarak bağışlamanız, bilerseniz sizin için daha hayırlıdır”** (Bakara, 280) buyurmuştur.

İslam’ın müsamahakarlığından biri de kötülüğe iyilikle karşılık vermeyi teşvik etmesidir. Allah Teâlâ **“Kötülüğü en güzel olanla sav”** (Fussilet, 34)

(635) Ebû Dâvûd 4985, Ahmed 5/364. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

(636) Buhârî 5889, Müslim 257. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(637) Buhârî 7288, Müslim 1337. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(638) Buhârî bunu Kitâbü’l-İmân’da, “Din kolaylıktır” babında muallak olarak rivayet etmiştir. Ahmed, *Müsned*’inde (5/266) Ebû Ümâme *radiyallahu anh*’tan *“Müsamahakâr Hanıflık ile gönderildim”* lafzıyla rivayet etmiştir.

buyurmuştur. Öfke anında öfkeyi yutmak ve zulmedeni affetmek de buna dâhildir: **“Öfkelerini yutanlar ve insanları affedenler...”** (Âl-i İmran, 134)

İslam'ın müsamahakarlığından biri de müminlere karşı mütevazı olmayı ve onlara kol-kanat germeyi teşvik etmesidir. Allah Teâlâ **“Sana uyan müminlere kanat ger”** (Şuara, 215) buyurmuştur. Müminleri vasfederken de **“Müminlere karşı alçakgönüllü...”** (Maide, 54) buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah'ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O'ndan bağışlanma dileyin. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah'ın kulları!

Allah'tan sakının ve bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız. Allah'ım, Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve salih

bir amel isteriz. Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğramışlarımıza afiyet ver.

Allah'ım, işimizin koruyucusu olan dinimizi bizim için ıslah eyle. İçinde geçimimiz olan dünyamızı bizim için ıslah eyle. Kendisine döneceğimiz ahiretimizi bizim için ıslah eyle. Hayatı bizim için her türlü hayırda artış kıl, ölümü de bizim için her türlü şerden kurtuluş kıl.

Allah'ım, verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız.

Rabbimiz, bize eşlerimizden ve nesillerimizden göz aydınlığı bahşet ve bizi muttakilere önder kıl. Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma.

Rabbimiz, şüphesiz Sen çok şefkatli, çok merhametlisin. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

5- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 21 – 25)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şeriatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şeriatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının özelliklerinden yirmi tanesi hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

21. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de ihsana teşvik etmesidir. Allah İslam'ın her bir hükmünde ihsanı farz kılmıştır. Hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kesim/boğazlama işlemi bile ihsanı emrederek şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah her şey üzerine ihsanı yazmıştır. Öldürdüğünüz zaman öldürmeyi en güzel şekilde yapın⁽⁶³⁹⁾ ve kestiğiniz zaman da kesimi en güzel şekilde yapın. Her biriniz bıçağını iyice bilesin ve keseceği hayvanı rahatlatсын.”⁽⁶⁴⁰⁾

Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bunda, ister insan isterse hayvan olsun bir canın alınması durumunda bile ihsanın her halükarda vacip olduğuna delil vardır. İnsana düşen, insanları öldürürken de hayvanları keserken de en güzel şekilde hareket etmesidir.”⁽⁶⁴¹⁾

İslam şeriatındaki ihsan örneklerinden biri de hayvanlara şefkatli olma ya teşvik etmesidir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir kadının kıyamet gününde ateşe gireceğini haber vermiştir. Çünkü o bir kediye hapsetmiş ama ne onu doyurmuş ne de yeryüzünün haşerelerinden⁽⁶⁴²⁾ yemesi için onu serbest bırakmıştır.⁽⁶⁴³⁾

Mahlûkata karşı ihsanın en üst derecesi ise anne-babaya ihsandır. Şeriat bunu Kur'an'ın altı yerinde emretmiş ve zıddından sakındırmıştır. Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir: “**Rabbin, sadece kendisine kulluk etmeni-zi ve anne babanıza iyi davranmanızı (ihsanı) kesin olarak emretti.**” (İsra, 23)

Allah insanlara karşı söz söylerken de ihsanı emretmiş ve “**İnsanlara güzel söz söyleyin ve namazı kılın**” (Bakara, 83) buyurmuştur.

(639) Yani katil veya asi gibi şer'an kanının heder edilmesini hak edenlerin öldürülmesidir ve bu ancak yetkili makamlar (veliyü'l-emr) tarafından gerçekleştirilir.

(640) Müslim (1955) Şeddâd b. Evs *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(641) Takıyyüddin Ahmed b. Abdilhalîm b. Teymiyye, *el-Fetâva 'l-Kübrâ*, 5/549.

(642) Yer haşereleri, böcekleri kastedilmektedir.

(643) Buhârî (745) ve Müslim (2242), Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhuma* yoluyla rivayet etmiştir.

Hatta İslam, kendisiyle savaşıyor ve Müslümanlara esir düşen kimseye bile ihsanla davranmayı teşvik etmiştir. Allah Teâlâ **“Onlar sevdikleri gıdalar-dan fakire, yetime ve esire yedirirler”** (İnsan, 8) buyurmuştur.

22. İslam şeriatının özelliklerinden biri de her türlü edep, ahlak ve fazi-lete davet etmesidir. Yeme-içme, giyim-kuşam, nikâh, yolculuk ve mukimlik adaplarını getirmiştir. İyilik edene ve kötülük edene, yakınlarla ve uzaklara, komşuya ve ırakta olana, yöneticiye ve yönetilene, işçilere ve şeref sahipleri-ne, eşe ve çocuklara karşı davranış adaplarını, dirilere ve ölülerin yıkanması, kokulanması, kefenlenmesi, defni ve onlara dua edilmesi gibi hususlara dair adapları, düşmana ve dosta, savaşta ve barışta muhariplere karşı takınılacak tavırları belirlemiştir. Hülâsa İslam, teşvik etmediği ve karşılığında sevap ile ecir vaatmediği hiçbir davranışsal edep; nehyetmediği hiçbir kötü ahlak bır-rakmamıştır.

23. İslam şeriatının özelliklerinden biri de evrenselliğidir. O tüm insan-lar içindir ve tüm insanlara uygundur. Allah Teâlâ Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e hitaben **“De ki: Ey insanlar! Şüphesiz ben, Allah’ın sizin hepinize gönderilen elçisiyim”** (Araf, 158) buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de *“... Önceki peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirdi, ben ise bü-tün insanlığa gönderildim.”*⁽⁶⁴⁴⁾ buyurmuştur.

24. İslam şeriatının özelliklerinden biri de her zamana ve mekâna uygun olmasıdır. Onun öğretilerinden hiçbirinin beşerî medeniyetin gelişimiyle çe-liştiğini göremezsiniz. İslam medeniyeti, kendisinden sonraki medeniyetle-rin nüvesi olmadan önce sekiz asır boyunca dünyaya hükmetmiştir. **“Yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilendir (Latîf), her şeyden haberdardır (Habîr)”** (Mülk, 14) buyuran Allah doğruyu söylemiştir.

İmdi... Ey Allah’ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah’ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsin. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(644) Buhârî 335, Müslim 521, Câbir *radiyallahu anhu*’nın hadisinden rivayet etmiştir.

İkinci Hutbe

25. Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Asıl konuya gelecek olursak... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de kendisinden önceki şariatların güzelliklerini içermesi; o şariatların ehline, isyanlarına bir ceza olarak Allah'ın yüklediği ağır yükleri ve zincirleri kaldırmış olmasıdır. Allah Teâlâ Peygamberini vasfederken **“Onların ağır yüklerini ve üzerlerindeki zincirleri indirir”** (Araf, 157) buyurmuştur.

Ey Allah'ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinin bir kısmıdır. Kim bunları bilir ve kavarsa Allah'ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasma en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra bilin ki -Allah rahmet eylesin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız. Allah'ım, Senden; huzurlu bir hayat, bol rızık ve salih bir amel isteriz. Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölmüşlerimize rahmet et, belaya uğramışlarımıza afiyet ver.

Allah'ım, işimizin koruyucusu olan dinimizi bizim için ıslah eyle. İçinde geçimimiz olan dünyamızı bizim için ıslah eyle. Kendisine döneceğimiz

ahiretimizi bizim için ıslah eyle. Hayatı bizim için her türlü hayırda artış kıl, ölümü de bizim için her türlü şerden kurtuluş kıl.

Allah'ım, verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız.

Rabbimiz, bize eşlerimizden ve nesillerimizden göz aydınlığı bahşet ve bizi muttakilere önder kıl.

Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

6- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 26 – 32)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştir.

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şeriatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şeriatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının özelliklerinden yirmi beş tanesi hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

26. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de hayrı ve ıslahı emretmesi, şerri ve bozgunculuğu nehyetmesidir. Allah Teâlâ **“İyilik ve takva üzere yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın”** (Maide, 2) buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de **“Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur.”**⁽⁶⁴⁵⁾ buyurmuştur. Yine şöyle buyurmuştur: **“Sizden kim bir münker/kötülük görürse onu eliyle düzeltsin, eğer buna gücü yetmezse diliyle, buna da gücü yetmezse kalbiyle düzeltsin ki bu, iman en zayıf derecesidir.”**⁽⁶⁴⁶⁾

27. İslam şeriatının özelliklerinden biri de takipçilerine, nefislerin kendisiyle hayat bulduğu, kalplerin kendisiyle salah bulduğu, iki dünya saadetine kendisine bağlı olduğu ve toplumun fikrî akımlardan, yıkıcı düşüncelerden kendisiyle korunduğu şer'i ilmi artırmayı emretmesidir. Allah Teâlâ, Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*'e **“De ki: Rabbim, ilmimi artır”** (Taha, 114) buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de **“Allah kimin için hayır dilerse onu dinde fakih (derin anlayış sahibi) kılar.”**⁽⁶⁴⁷⁾ buyurmuştur.

28. İslam şeriatının özelliklerinden biri de yeryüzünün imar edilmesini emretmesidir. Allah Teâlâ **“O, yeryüzünü size boyun eğdirenidir. Haydi, onun omuzlarında (dağlarında, tepelerinde) yürüyün ve Allah'ın rızından yiyin. Dönüş ancak O'nadır”** (Mülk, 15) buyurmuştur. Yine şöyle buyurmuştur: **“Sizi yeryüzünden O yarattı ve sizi orayı imar etmekle görevlendirdi.”** (Hud, 61) Yani sizi orada yaratmış, sizi orada halife kılmış, size zahirî ve batınî nimetler bahşetmiş; dilediğiniz gibi inşa etmeniz, fidan dikmeniz, ekmeniz, sürmeniz, oranın menfaatlerinden yararlanmanız ve maslahatlarını kullanmanız için sizi yeryüzünde yerleşik kılmıştır.

(645) Ahmed (1/313) ve başkaları İbn Abbâs *radıyallahu anhuma*'dan rivayet etmiştir. *Müsned* muhakkikleri (2865) bunu hasen kabul etmiştir.

(646) Müslim 49.

(647) Buhârî 71, Müslim 1037, Muâviye b. Ebî Süfyân *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

29. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kendinden önceki şeriatları neshetmiş olmasıdır. Allah Teâlâ **“Sana da, kendisinden önceki kitapları tasdik edici ve onları denetleyici (müheymin) olarak bu Kitab’ı hak ile indirdik.”** (Maide, 48) buyurmuştur.

30. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kadının haklarına ve onuruna gösterdiği özen, onun duygularını ve ihtiyaçlarını gözetmesidir. İslam’ın kadın için teminat altına aldığı haklar doksanı aşmıştır. Böylelikle Müslüman kadın; Batı’da ve Doğu’da kadının gerek gençken, gerek anneyken, gerekse yaşlıyken büyük bir aşağılanmaya maruz kaldığı bir dönemde, eşi, çocukları ve toplumu için bir nimet olarak izzet ve ikram sahibi olmuştur. Oysa oralarda kadın gençken bir eğlence aracı, yaşlandığında ise huzurevlerinde bir misafir haline gelmiştir. Aralarındaki psikolojik ilaç kullanımı, uyuşturucu, kürtaj ve intihar oranlarına gelince, bu konuda anlatılanlar saymakla bitmez.⁽⁶⁴⁸⁾

31. İslam şeriatının özelliklerinden biri de hükümlerinin Rabbanî hikmetler üzerine bina edilmiş olmasıdır. Bu hükümler ister ibadetlerle, ister muamelelerle, isterse hadlerle ilgili olsun ve biz bu hikmetleri bilelim ya da bilmeyelim; O, fiillerinde hakimdir, sözlerinde hakimdir, teşriinde hakimdir ve takdirinde hakimdir.⁽⁶⁴⁹⁾

İmdi... Ey Allah’ın kulları! Bunlar İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah’ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiredilerim. O’ndan bağışlanma dileyin. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(648) Faydalanmak için bkz. Mâcid b. Süleymân er-Rassî, *Semânûne Mazharan min Mazâhiri Tekrîmi’l-İslâmi lil-Mer’eti ve Hıfzı Hukûkîhâ ve İhtirâmî Meşâirihâ*. Bu eser internet ağında neşredilmiştir.

(649) Faydalanmak için bkz. İbnü’l-Kayyim, *Esrâru’s-Şerîati min İ’lâmi’l-Muvakkîn*, Cem ve tertip: Musâid b. Abdullah es-Selmân, Dâru’l-Mesîr, Riyad; Cemîl Yûsuf Zerîvâ, *Makâsıdu’s-Şerîati inde’l-Allâmeti Abdîrrahmân b. Nâsir es-Sa’dî*, Nâşir: Dâru’t-Tevhîd, Riyad.

İkinci Hutbe

32. Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de geleceğe dair haberlerinin doğruluğudur. Şeriatın geleceğe dair haber verdiği her mesele ya aynen gerçekleşmiştir ya da gerçekleşecektir.

Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Bedir'e savaştan önce indiğinde müşriklerin ele başlarından bazılarının öldürüleceği yerleri göstermişti. Enes b. Mâlik'in Ömer b. el-Hattâb'dan rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir gün önce bize Bedir ehlinin yıkılıp kalacakları yerleri gösteriyor ve "İnşallah şurası yarın filanın öleceği yerdir" buyuruyordu. Ömer dedi ki: "Onu hak ile gönderene yemin olsun ki onlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in belirlediği sınırları hiç şaşmadılar."⁽⁶⁵⁰⁾

Sahîh-i Buhârî'de Enes *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mûte gazvesi için bir ordu göndermiş, başlarına Zeyd b. Hârise'yi tayin etmişti. Zeyd şehit düşerse komutanlarının Cafer, Cafer şehit düşerse komutanlarının Abdullah b. Revâha olmasını vasiyet etmişti. Sahabiler Medine'de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikteyken, o Medine'de oturmaktayken önce Zeyd'in, sonra Cafer'in, sonra da İbn Revâha'nın vefat haberini vermiştir.⁽⁶⁵¹⁾

Bunun bir örneği de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Necâşi Habeşistan'da öldüğü gün, kendisi Medine'deyken onun vefat haberini vermesi ve gıyabî cenaze namazını kıldırmasıdır.⁽⁶⁵²⁾

İmdi... Ey Allah'ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinin bir kısmıdır. Kim bunları bilir ve kavrarsa Allah'ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

(650) Müslim 2873.

(651) Buhârî 1246.

(652) Bkz. Buhârî 1245, Müslim 951, Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım, İslam’ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah’ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah’ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Allah’ım, Peygamberimiz Muhammed’e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

7- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 33 – 38)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şeriatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şeriatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en

iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının yaklaşık otuz özelliği hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle bir başka grubu ele alacağız.

33. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de İslam'a giren akıl ve fikir sahibi bir kimsenin, dinine duyduğu bir nefret sebebiyle ondan dönememesidir. İslam tarihi boyunca böyle bir durum hiç görülmemiştir. Çünkü İslam'ın öğretileri akla ve fitrata uygundur; ruhun ve bedenin ihtiyaçlarını karşılar. Hücucetinın ikamesi ve doğru yolunun açıklığı sebebiyle Allah'a hamdolsun.

34. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kendisine meydan okuyanlara galip gelmesi ve kendisine karşı duranları aciz bırakmasıdır. Hiç kimse Kur'an ayetlerinden tek bir ayetin veya Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadislerinden tek bir hadisin doğruluğunu iptal edememiştir. Hiç kimse Kur'an ayetlerinin bir benzerini getirememiştir, hiç kimse Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in öğretilerine yaklaşan veya benzeyen öğretiler getiremeyecektir. Allah Kur'an'ı vafederken **“Eğer o Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı, içinde pek çok tutarsızlık bulurlardı”** (Nisa, 82) buyurarak doğruyu söylemiştir.

35. İslam şeriatının özelliklerinden biri de takipçileri arasındaki adalettir. Şeriatın öğretileri bütün insanların bir erkek ve bir kadından (Âdem ile Havva) geldiğini açıkça belirtmiştir. Tüm insanların kendisine göre tartıldığı kriter ise deri rengi, sosyal konum veya maddî durum değil takvadır. Zira Allah Teâlâ **“Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir kadından yarattık ve tanışasınız diye sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O'ndan en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır”** (Hucurat, 13) buyurmuştur.

36. İslam şeriatının özelliklerinden biri de ehlinin yardım görecektir. Allah Teâlâ **“Şüphesiz Biz, elçilerimize ve iman edenlere hem dünya hayatında hem de şahitlerin hazır bulunacağı günde yardım ederiz”** (Mümin, 51) buyurmuştur.

37. İslam şeriatının özelliklerinden biri de kıyamet saatine kadar sürecek ve baki kalacak olmasıdır. Muâviye *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ümmetimden bir topluluk Allah’ın emri üzere kaim olmaya devam edecektir. Onları yalnız bırakanlar veya onlara muhalefet edenler, Allah’ın emri gelinceye kadar onlara zarar veremezler ve onlar insanlar üzerinde galip durumdadırlar.”⁽⁶⁵³⁾

Ey Allah’ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah’ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

38. Hamd, sadece Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de takipçilerinin ümmetlerin en hayırlısı olmasıdır. Allah Teâlâ “**Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten nehyeder ve Allah’a inanırsınız**” (Âl-i İmran, 110) buyurmuştur. Behiz b. Hakîm’in, babasından; onun da dedesinden rivayet ettiğine göre dedesi, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in “**Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz**” (Âl-i İmran, 110) ayeti hakkında şöyle buyurduğunu işitmiştir: “Sizler yetmiş ümmeti tamamlarsınız, siz onların en hayırlısı ve Allah katında en değerli olanıdır.”⁽⁶⁵⁴⁾

İmdi... Ey Allah’ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinin bir kısmıdır. Kim bunları bilirse ve kavarsa Allah’ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam’a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra bilin ki -Allah size rahmetiyle muamele eylesin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e**

(653) Tahrici daha önce geçmişti.

(654) Tirmizî (3001), İbn Mâce (4288), Ahmed (5/3) ve Beyhakî (9/5) rivayet etmiştir. *Müsned* muhakkikleri ve Elbânî hadisnin senedinin hasen olduğunu belirtmişlerdir.

salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.” (Ahzab, 56)

Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

8- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 39 – 42)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının ve O'nu tazim edin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. İbadetleri yerine getirme ve günahlar ile kötülükleri terk etme hususunda sabredin. Bilin ki Allah Teâlâ şariatları yüce bir gaye için vazetmiştir ki bu gaye insanlara din ve dünyaları için hayırlı olanı gös-termektir. Zira beşer aklı noksandır, kendilerine rehberlik edecek şariatlar üretme konusunda bağımsız hareket edemez. Bu durum sıfatlarında kamil, fiillerinde, sözlerinde ve takdirinde hakim, mahlukatının maslahatlarını en iyi bilen ve onlara merhametli olan Allah'ın özelliklerindendir. Beşer ise ilim bakımından noksandır.

Ey müminler topluluğu, geçen hutbelerde İslam şeriatının yaklaşık kırk özelliği hakkında konuşulmuştu. Bu hutbede ise Allah'ın izniyle kırk ikiye tamamlayan geri kalan özellikleri ele alacağız.

39. Ey Allah'ın kulları, İslam şeriatının özelliklerinden biri de ona muhalif olan her sözün batıl olması ve hak ile karşılaştığında asla tutunamamasıdır. Allah Teâlâ **“De ki: Hak geldi, batıl zail oldu. Zaten batıl, yok olmaya mahkûmdur”** (İsra, 81) ve **“De ki: Hak geldi; artık batıl ne yeni bir şey ortaya koyabilir ne de geri getirebilir”** (Sebe, 49) buyurmuştur. Yani o yok olup gider, işi boşa çıkar ve otoritesi kaybolur; artık ne bir şeyi başlatabilir ne de geri getirebilir.⁽⁶⁵⁵⁾

40. İslam şeriatının özelliklerinden biri de asırlar boyu süregelen felaketlere ve düşmanların saldırılarına rağmen zorluklar karşısındaki sebatı, direnci, sürekliliği ve istikrarıdır. İslam şeriatı asla yok olmamış ve değişmemiştir. Beşerî kanunlar ise onlar geçici bir süreliğine var olup sürekli bir değişim ve daimî bir çöküş içindedirler. İslam şeriatının tarih boyunca gösterdiği direncin tezahürlerinden biri, dünyayı Hristiyanlaştırmayı ve insanları haça kulluk ettirmeyi amaçlayan misyonerlik akımları karşısındaki duruşudur. Misyonerliği destekleyen devletlerin büyük imkânlarına rağmen onlarda İslam'a girme oranı, Hristiyanlığa veya diğer tahrif edilmiş ya da beşerî dinlere girme oranından daha yüksektir.

Yine İslam şeriatının tarih boyunca gösterdiği direncin tezahürlerinden biri, dini hayatın her alanından ayırmayı ve onu sadece kul ile Rabbi arasındaki ilişkiyle sınırlandırmayı hedefleyen laiklik/sekülerizm akımı karşısındaki duruşudur. İslam şeriatının tarih boyunca gösterdiği direncin bir başka tezahürü ise Baasçılık ve Milliyetçilik akımları karşısındaki duruşudur. Nitekim bu akımlar silinip gitmiştir.

Yine İslam şeriatının direncinin bir başka tezahürü de bazı Müslüman ülkelerin yöneticilerini devirmeyi amaçlayan şiddet ve kaos akımları karşısındaki duruşudur. Bu akımı yürütenler iktidarı ele geçirmeyi ve iddialarına göre ülkeleri güvenli ve huzurlu bir yere dönüştürmeyi hedefliyorlardı. Ancak dünya, bu akılsız akımların planlarını uyguladıkları ülkelerde durumun kötüden daha kötüye gittiğine, kutsalların çiğnendiğine, kanların döküldüğüne

(655) İbn Sa'dî *rahimehullah* bunu, ilgili ayetin tefsirinde söylemiştir.

ve namusların payımal edildiğine şahit olmuştur. Kâfirler ise Müslümanların başına gelen bu duruma sevinmiş ve buna “bahar” adını vermişlerdir.

41. İslam şeriatının özelliklerinden biri de onunla savaşılan kimsenin sonunda mutlaka yenilgiye uğraması ve yüzüstü bırakılmasıdır. Bu kimse ister liderlerden ister itibar sahibi kişilerden isterse fikrî veya ırkçı akımlardan olsun fark etmez. Komünizm nerede? Milliyetçilik ve Baasçılık nerede? Hepsi silinip gitti. Buna karşılık İslam, on dört asır boyunca süregelen zorluklara rağmen ortadan kalktı mı? Haçlı seferlerinin etkisiyle yok oldu mu? Avrupa sömürgecilği denilen dönemin etkisiyle yok oldu mu? Irak’taki Tatar istilasının etkisiyle yok oldu mu? Ahvaz ve Irak’taki Rafızî işgalinin etkisiyle yok oldu mu? Laik fikrî saldırıların etkisiyle yok oldu mu? Hayır, Allah’a yemin olsun ki aksine daha da sağlamlaştı ve kökleşti. Allah **“De ki: Hak geldi, batıl zail oldu. Zaten batıl, yok olmaya mahkûmdur.”** (İsra, 81) buyurarak doğruyu söylemiştir.

Ey Allah’ın kulları! Bunlar, İslam şeriatının özelliklerinden oluşan faydalı bir bütündür. Kim bunları bilirse Allah’ın, vazettiği şeriatlardaki yüce hikmetini bilir ve beşerin koyduğu yasaların zayıflığını anlar. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın. İçindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O’ndan bağışlanma dileyin, şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

42. Hamd, sadece Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki İslam şeriatının özelliklerinden biri de onu uygulayan devletlere ve halklara Allah’ın iki dünya saadeti vâdetmiş olmasıdır. Böylece dünyada güven ve refah içinde, izzetli bir şekilde yaşarlar; ahirette ise büyük bir mükâfatla müjdelenmişlerdir. Allah’ın şeriatından yüz çeviren devlet ve halklar ise en güçlü ve en zorlu devletlerden olsalar bile felaketler ve sıkıntılar içinde yaşarlar. Gerçekler de buna şahitlik etmektedir. Eskiler bunu kavrayıp uyguladıklarında İslam medeniyeti sekiz asır boyunca dünyaya hükmetmiştir. Böylece onlarda Allah Teâlâ’nın şu sözü gerçekleşmiştir: **“Allah, içinizden iman edip de salih ameller işleyenlere, kendilerinden öncekileri egemen**

kıldığı gibi onları da yeryüzünde egemen kılacağını, onlar için razı olduğu dinlerini iyice yerleştireceğini ve yaşadıkları korkularının ardından kendilerini güvene kavuşturacağını va'detti. Onlar Bana kulluk ederler ve hiçbir şeyi Bana ortak koşmazlar.” (Nur, 55) Ancak Allah'ın dininden yüz çevirdiklerinde Allah hâkimiyeti onlardan almış ve şu anki mevcut durumda görüldüğü üzere düşmanlarını onlara musallat etmiştir.

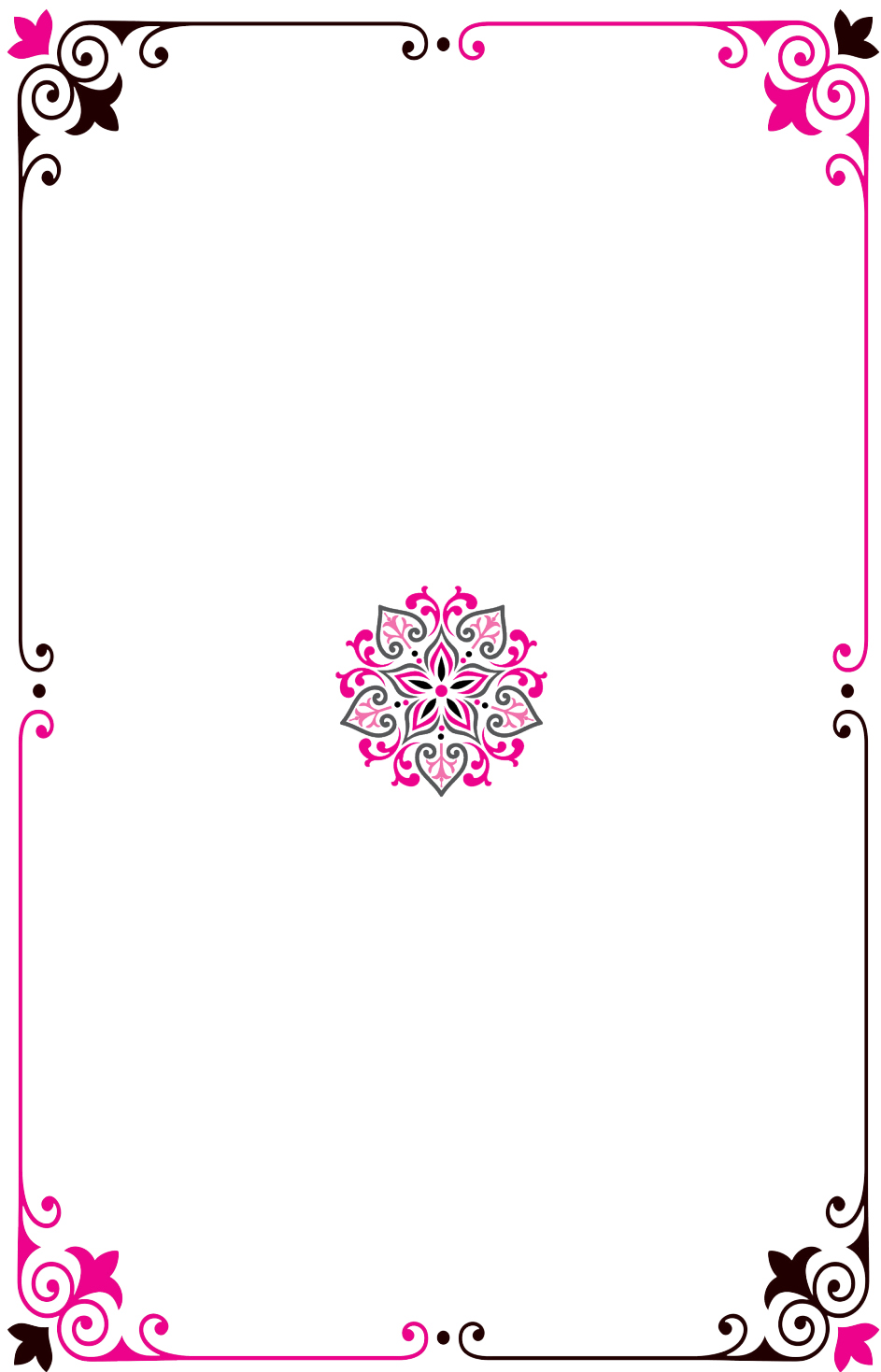
Ey Allah'ın kulları! Bu hutbeyle birlikte İslam şeriatının özelliklerinden Allah'ın zikretmeyi nasip ettiği kırk iki tanesini tamamlamış bulunuyoruz. Kim bunları bilir ve kavransa Allah'ın, İslam şeriatındaki hikmetini anlar ve zamanımızın münafıkları olan laiklerin İslam'a ve onun teşriine yönelik saldırılarındaki, onun gericilik ve yobazlık dini olduğu iddialarındaki sapıklıklarını bilir. Oysa bu vasfa en layık olanlar kendileridir. Allah bizi onların şüphelerinden korusun.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56) Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet önderi imamlardan, tabiinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bizlere emniyet ver. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl.

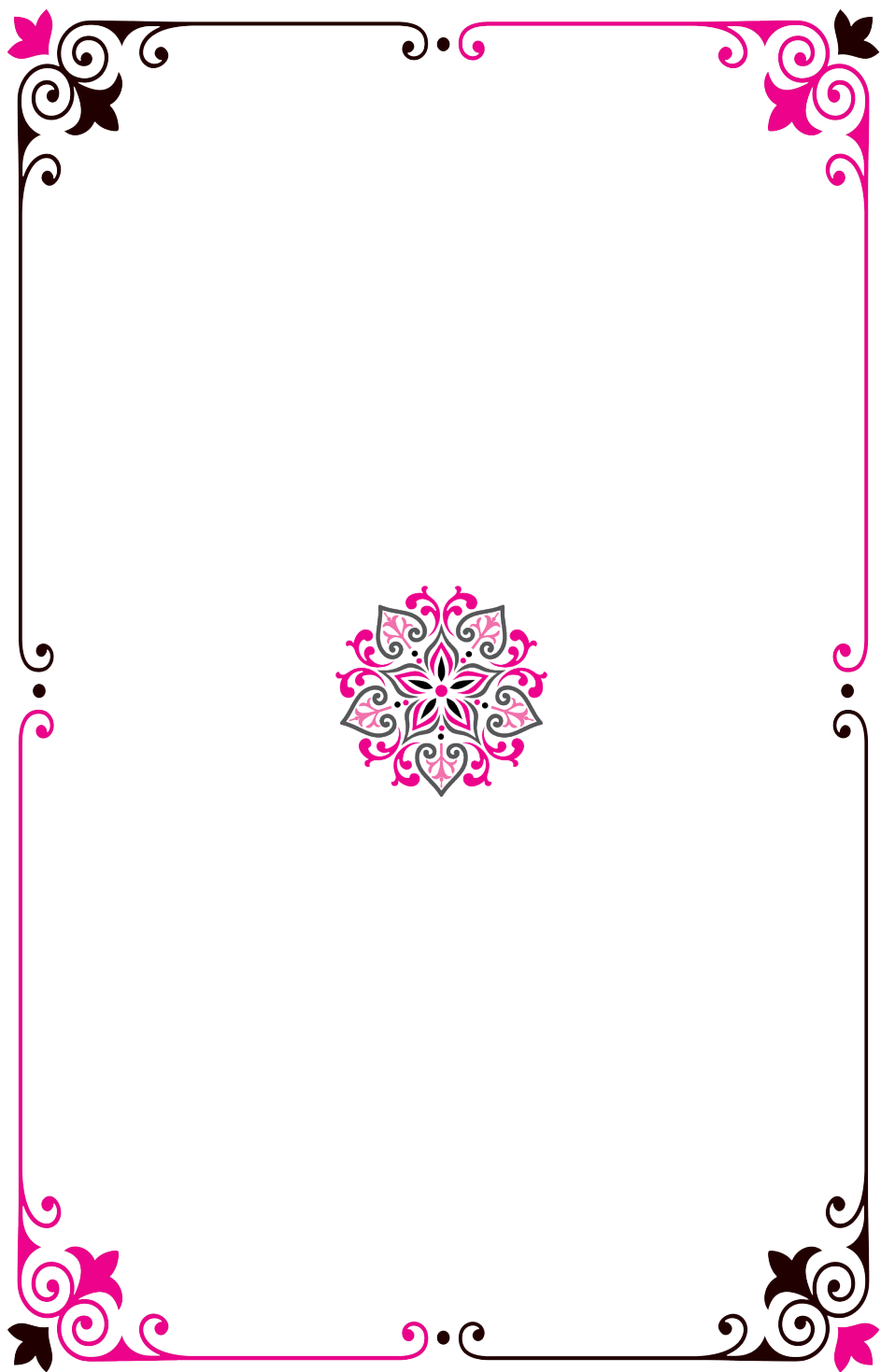
Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. Allah'ım, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eyle.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

V- NAMAZ İLE İLGİLİ
HUTBELER

1- NAMAZIN ÖNEMİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâdan sakının ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki amellerinizin en hayırlısı namazdır. Şeriat, namazın önemini on yönden beyan etmiştir:

1. Birincisi: Namaz, şehadet kelimelerinden sonra Allah Teâlâ'nın farz kıldığı ilk ibadettir. O, İslam'ın beş şartından ikincisidir. Rivayet edildiğine göre Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhumâ* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim: “İslam beş esas üzerine bina edil-miştir: Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in O’nun kulu ve elçisi

olduğuna şehadet etmek, namazı kılmak, zekâtı vermek, Beytullah'ı hacetmek ve Ramazan orucunu tutmak.”⁽⁶⁵⁶⁾

2. Namazın öneminin delillerinden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Medine'ye hicretinden önce, risaletin üçüncü yılında Mekke'de, İsrâ ve Mirac hadisesi sırasında semaya yükseltildiğinde farz kılınmış olmasıdır. Allah Teâlâ, diğer ibadetlerde olduğu gibi bir melek vasıtasıyla değil, yedinci semada Nebisi *sallallahu aleyhi ve sellem* ile doğrudan muhatap olarak beş vakit namazı farz kılmıştır.

3. Namazın öneminin delillerinden biri de dindeki konumuna hiçbir ibadetin denk olmamasıdır. O, onsuz dinin ayakta kalamayacağı direğidir. Muâz b. Cebel *radiyallahu anh*'tan rivayet edilen hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şöyle buyurmuştur: “*Sana bütün işlerin başını, direğini ve zirvesini haber vereyim mi?*” Muâz, “Evet ey Allah'ın Rasûlü!” dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*İşin başı İslam, direği namaz, zirvesi ise cihaddır*” buyurdu.⁽⁶⁵⁷⁾

4. Namazın öneminin delillerinden biri de kul ile Rabbi arasında bir münacat vesilesi olmasıdır. Çünkü kalp, dil ve bedenle; dua, Allah Teâlâ'ya sena, Kur'an tilaveti, tesbih, hamd, tekbir ve uzuvların boyun eğmesiyle Allah'ı zikretmeyi içerir. Aziz olan Allah'ın huzurunda rükû, secde, huşu içinde kıyam, tevazu, kırıklık ve gözleri öne eğmek gibi diğer ibadetlerde bir arada bulunmayan tüm uzuvların kulluğunu barındırır.

5. Namazın öneminin delillerinden biri de diğer ibadetlerden pek çok hususla ayrılmasıdır. Bunların en önemlileri şunlardır:

- Ona çağrı olan ezan.
- Onun için temizlenmenin (abdestin) vacip olması.
- Ona ağırbaşlılık ve vakarla yürünmesi.
- Diğer ibadetlerde olmayan tüm uzuvların kulluğunu içermesi.

6. Namazın öneminin delillerinden biri de yolculukta-ikamette, korkuda-emniyette, sağlıkta ve akıl kaybı yaşanmayan hastalıklarda eda edilmesinin vacip olmasıdır.

(656) Buhârî 8, Müslim 16. Lafız Müslim'e aittir.

(657) Tirmizî 2616. Tirmizî, “Hasen-sahih hadis” demiştir.

7. Namazın öneminin delillerinden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ölüm döşeğindeyken ona dikkat edilmesini vasiyet etmesidir. Ümmü Seleme *radiyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiği hastalığında şöyle diyordu: “*Namaza ve ellerinizin altındaki- lere (sorumlu olduklarınıza) dikkat edin.*” Dili bu vasiyeti döndüremez hale gelinceye kadar bunu söylemeye devam etti.⁽⁶⁵⁸⁾ Yani diliyle ifade edebildiği son vasiyeti bu oluncaya kadar bunu tekrarladı.

8. Namazın öneminin delillerinden biri de kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk amel olmasıdır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*İnsanların kıyamet günü amellerinden ilk hesaba çekilecekleri şey namazdır. Rabbimiz azze ve celle -en iyi bilen O olduğu halde- meleklerine, ‘Kulumun namazına bakın, onu tam mı kılmış, yoksa noksan mı?’ buyurur. Eğer tam ise tam olarak yazılır. Eğer ondan bir şey noksan ise ‘Bakın, kulumun nafile namazı var mı?’ buyurur. Eğer nafile varsa, ‘Kulumun farzını nafileleriyle tamamlayın’ buyurur. Sonra diğer ameller de bu şekilde ele alınır.*”⁽⁶⁵⁹⁾

9. Namazın öneminin delillerinden biri de ahir zamanda dinden en son kaybedilecek şey olmasıdır. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: “*İslam'ın bağları ilmek ilmek çözülecektir. Her bir bağ çözüldüğünde insanlar bir sonrakine tutunacaklardır. Bu bağların ilki hüküm, sonuncusu ise namazdır.*”⁽⁶⁶⁰⁾ “İslam'ın bağları” ifadesinden kasıt farzlar ve şariat hükümleridir. Yani insanlar bunlara tutunmayı terk edecek, dinin garipliği o kadar artacak ki insanlar namazı da terk edecekler ve terk ettikleri en son şey namaz olacaktır. Bu, ahir zamanda gerçekleşecektir.

10. Namazın öneminin delillerinden biri de İslam ile küfür arasındaki fark olmasıdır. Büreyde b. el-Husayb *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre

(658) İbn Mâce 1625, Ahmed 6/290. Elbânî, *İrvâu'l-galîl* (7/238) eserinde bunu sahih kabul etmiştir.

(659) Ebû Dâvûd 864, Ahmed 2/425. Lafız Ebû Dâvûd'a aittir. Elbânî ve *el-Müsned* muhakkikleri bunu sahih kabul etmiştir.

(660) Ahmed 5/251, İbn Hibbân 6715. Ebû Ümâme el-Bâhilî *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri senedinin ceyyid/iyi olduğunu belirtmiştir. “İlki hükmüdür” ifadesinden kasıt, ilk olarak adil yönetimin ve yöneticilerin bozulacak olmasıdır. Derim ki: Bu fesat zamanımızda zahirdir; azı müstesna Müslüman ülkelerde hâkim olan beşerî kanunlarla hükmetmedir. Şikâyet, ancak Allah'adır.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bizimle onlar⁽⁶⁶¹⁾ arasındaki ahit namazdır. Kim onu terk ederse kâfir olmuştur.”⁽⁶⁶²⁾ Câbir b. Abdillâh *radıyallahu anhumâ*’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Kişi ile şirk ve küfür arasındaki fark, namazı terk etmektir” buyurmuştur.⁽⁶⁶³⁾ Enes b. Mâlik *radıyallahu anhu*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Kim bizim kıldığımız namazı kılar, kiblemize yönelir ve kestiğimizi yerse; o, Allah’ın ve Rasûlü’nün zimmeti⁽⁶⁶⁴⁾ (teminatı) altında olan Müslüman’dır. Allah’ın teminatı konusunda O’na hıyanet etmeyin.”⁽⁶⁶⁵⁾ buyurmuştur.⁽⁶⁶⁶⁾

Ey Müslümanlar, bunlar namazın önemine dair on delildir. Allah herkeşi, emrettiği şekilde namazı ikame etmeye muvaffak kılsın. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan mağfiret dilerim; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’a mahsustur ve O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, namaz kul ile Rabbi arasında bir münacat vesilesidir. Çünkü o; dua, Allah Teâlâ’ya sena, Kur’an tilaveti, tesbih, hamd, tekbir ve uzuvların Aziz olan Allah’ın huzurunda rükû, secde, huşu, tevazu, kırıklık ve gözleri öne eğerek boyun eğmeyi içerir. Abdurrahman b. Sa’dî *rahimehullah*, Allah Teâlâ’nın “**Şüphesiz namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah’ı zikretmek ise elbette en büyüktür**” (Ankebut, 45) ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “Namazda bundan daha yüce ve daha büyük bir maksat vardır ki bu maksat namazın kalp, dil ve bedenle Allah’ı zikretmeyi kapsamasıdır. Zira Allah Teâlâ kulları ancak Zatına ibadet etmeleri için yaratmıştır. Onlardan sadır olan en faziletli ibadet namazdır ve namazda diğer-

(661) “Bizimle onlar arası” ifadesiyle Müslümanlar ve kâfirler kastedilmektedir.

(662) Tirmizî (2621), Nesâî (462), İbn Mâce (1079), İbn Hibbân (1454) ve Ahmed (5/346) rivayet etmiştir. Elbânî, İbn Ebî Şeybe’nin *el-İmân* (46) kitabına yaptığı ta’likte: “İsnadı Müslim’in şartı üzere sahihtir” demiştir.

(663) Müslim (82) rivayet etmiştir.

(664) Zimmet; koruma ve muhafaza ahdidir. Bkz: *el-Mu’cemü’l-Vasît*.

(665) «أخفر», ahdi bozdu demektir; bu, ahdetti ve kefil oldu manasındaki «خفر» kelimesinin zıddıdır. Buradaki hemze izale içindir. Bkz: *el-Mu’cemü’l-Vasît*.

(666) Buhârî 391.

lerinde olmayan tüm uzuvların kulluğu mevcuttur. Bu sebeple Allah ‘Allah’ı zikretmek ise elbette en büyüktür’ (Ankebut, 45) buyurmuştur.”

Bilin ki -Allah size rahmet eylesin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**” (Ahzab, 56) Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Cuma günü kendisine çokça salât ve selam getirmeye teşvik ederek “Günlerinizin en hayırlısı Cuma günüdür. O günde bana çokça salât getirin, zira salâtlarınız bana arz edilir” buyurmuştur. Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashâbı olan halifelerden, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım, İslam’ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım, vatanlarımızda bize emniyet ver, yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet rehberleri kıl. Allah’ım, bize ve Müslümanlara kötülük murat edenleri kendi dertlerine düşür ve tuzaklarını başlarına çal. Allah’ım, bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin her türlüşünü, zahir olanını ve batın olanını, özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman ülkelerinden def eyle! Allah’ım, tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı merhametli kıl. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah’ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Yüce Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

22 Safer 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

2- NAMAZ VAKİTLERİNE ERKEN GELMENİN FAZİLETİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. Allah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki amellerinizin en faziletliyelerinden biri namazdır. Allah onu ibadetler arasından pek çok özellikle seçmiştir. Bunlar-dan bazıları Allah'ın onu semada farz kılmış olması, onun amelde beş, fakat mizanda elli vakit olması, hatalara kefarete olması, mescitlere gidiş ve dönü-şün ibadet sayılmasıdır. Yine namazın en büyük özelliklerinden biri de onun için temizlenmenin (abdestin) vacip olmasıdır.

Ey müminler, namaz bu mertebede olduğu için Allah ona erken gidilmesini meşru kılmış ve buna bolca ecir takdir etmiştir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Erkeklerin saflarının en hayırlısı ilk saf, en şerlisi (sevabı en az olanı) ise sonuncusudur.”⁽⁶⁶⁷⁾

Yine ondan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Eğer öndeki safta ne (derece sevap) olduğunu bilseydiniz -veya bilselerdi- ancak kura çekerek orada yer bulabilirdiniz.” buyurmuştur.⁽⁶⁶⁸⁾

Yine ondan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “İnsanlar ezan okumanın ve ilk safta yer almanın ne kadar sevap olduğunu bilselerdi, sonra da kura çekmekten başka bir yol bulamasalardı, mutlaka kura çekerlerdi. Namaza erken gitmenin (tehcîr) ne kadar sevap olduğunu bilselerdi, bu konuda yarışarlardı. Yatsı ve sabah namazlarının sevabını bilselerdi, emekleyerek de olsa onlara gelirlerdi.”⁽⁶⁶⁹⁾

Hadisteki «ما في النداء» ifadesiyle müezzinin alacağı ecir kastedilmektedir. «يستهموا» ifadesi, “kura çekmek,” «التهجير» ifadesi de “erken gitmek” anlamına gelir. «العتمة» ifadesiyle de yatsı namazı kastedilmiştir.

Berâ b. Âzib *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “Şüphesiz Allah azze ve celle ve melekleri ilk saflara salât ederler” buyurmuştur.⁽⁶⁷⁰⁾

“İlk saflara salât ederler” ifadesinden kasıt, meleklerin ilk safta bulunanlar için rahmet dilemesi ve onlar için istiğfar etmesidir. Nitekim “dua etmek,” salât ifadesinin anlamlarından biridir.

İrbâd b. Sâriye *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* öndeki saf için üç defa, ikinci saf için ise bir defa istiğfar etmiştir.⁽⁶⁷¹⁾

Âişe *radıyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir topluluk ilk saftan geri durmaya devam ederse,

(667) Müslim 440.

(668) Müslim 439.

(669) Buhârî 615, Müslim 437.

(670) Ebû Dâvûd 664. Elbânî *rahimehullah* bunu sahih kabul etmiştir.

(671) Nesâî 816, İbn Mâce 996. Elbânî *rahimehullah* bunu sahih kabul etmiştir.

sonunda Allah da onları geride bırakır.”⁽⁶⁷²⁾ Yani onları büyük faziletlerden ve yüksek mertebelerden mahrum bırakıp geride tutar.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, ibadet olarak namazın İslam'da hiçbir dengi yoktur. O, onsuz dinin kaim olmayacağı direğidir. Muâz b. Cebel *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sana bütün işlerin başını, direğini ve zirvesini haber vereyim mi?” Ben de “Evet ey Allah'ın Rasûlü!” dedim. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “İşin başı İslam, direği namaz, zirvesi ise cihaddır.” buyurdu.⁽⁶⁷³⁾

Ey Allah'ın kulları, namaz kul ile Rabbi arasında bir münacat vesilesidir. Çünkü dua, Allah Teâlâ'ya sena, Kur'an tilaveti, tesbih, hamd, tekbir ve uzuvların Aziz olan Allah'ın huzurunda rükû, secde, huşu, tevazu, kırıklık ve gözleri öne eğerek boyun eğmesini içerir. Abdurrahman b. Sa'dî *rahimehullah*, Allah Teâlâ'nın “**Şüphesiz namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı zikretmek ise elbette en büyüktür**” (Ankebut, 45) ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “Namazda bundan daha yüce ve daha büyük bir maksat vardır ki o maksat da namazın kalp, dil ve bedenle Allah'ı zikretmeyi kapsamasıdır. Zira Allah Teâlâ kulları ancak Zatına ibadet etmeleri için yaratmıştır. Onlardan sadır olan en faziletli ibadet namazdır ve namazda diğerlerinde olmayan tüm uzuvların kulluğu mevcuttur. Bu sebeple Allah “**Allah'ı zikretmek ise elbette en büyüktür**” buyurmuştur.

Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam**

(672) Ebû Dâvûd 679. Elbânî *rahimehullah* bunu sahih kabul etmiştir.

(673) Tirmizî 2616. Tirmizî, “Hasen-sahih hadistir” demiştir.

verin.” (Ahzab, 56) Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet rehberlerinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve müşrikleri zelil eyle, din düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım et. Allah'ım, vatanlarımızda bize emniyet ver, yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet rehberleri kıl. Allah'ım, tüm Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı merhametli kıl. Allah'ım, Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve sonradan gelecek olanını, bildiklerimizi ve bilmediklerimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve sonradan gelecek olanından, bildiklerimizden ve bilmediklerimizden Sana sığınırız. Allah'ım, Senden; cenneti ve ona yaklaştıran söz ve ameli isteriz; ateşten ve ona yaklaştıran söz ve amelden Sana sığınırız. Allah'ım, hastalarımıza şifa ver, ölülerimize rahmet eyle, imtihanında olanlarımıza afiyet ver. Allah'ım, dinimizi, dünyamızı ve ahiretimizi ıslah eyle. Hayatı her türlü hayırda artış vesilesi, ölümü ise her türlü şerden kurtuluş vesilesi kıl.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

16 Şevval 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

3- CEMAATLE NAMAZA KOŞMANIN VACİPLİĞİNE VE NAMAZA GİTMİYİP TİCARET VE BENZERİ İŞLERLE MEŞGUL OLMANIN HARAMLIĞINA DAİR ON DELİL

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir..

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. O'na itaat edin ve sakın isyan etmeyin. Bilin ki amellerinizin en hayırlısı namazdır. Allah Teâlâ namazın mescitte Müslümanların cemaatiyle birlikte eda edilmesini emretmiş, şer'i bir mazeret olmadıkça ondan geri kalmayı yasaklamıştır. Na-mazın mescitte kılınmasına dair pek çok delil gelmiştir:

1. Ebû Hureyre *radiyallahu anı*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallalla-hu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kişinin cemaatle kıldığı namazın sevabı, evinde veya çarşıda kıldığı na-mazdan yirmi beş kat daha fazladır. Çünkü o, güzelce abdest alıp sadece na-maz kılmak maksadıyla mescide çıktığında, attığı her adım sebebiyle bir de-recesi yükseltilir ve bir günahı silinir. Namazını kıldığında ise namaz kıldığı yerde olduğu müddetçe melekler ona, ‘Allah’ım, ona salât eyle; Allah’ım, ona merhamet eyle’ diye dua etmeye⁽⁶⁷⁴⁾ devam ederler. Sizden biriniz namazı bek-lediği sürece namazda sayılır.”⁽⁶⁷⁵⁾

(674) “Dua etmek,” “Salât” lafzının anlamlarından biridir.

(675) Buhârî (647); Müslim (649) bir kısmını rivayet etmiştir.

2. Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Kim yarın Allah Teâlâ'ya Müslüman olarak kavuşmaktan mutluluk duyacaksa, ezan okunan bu namazlara devam etsin. Şüphesiz Allah, Nebiniz *sallallahu aleyhi ve sellem* için hidayet yollarını (sünnetlerini) meşru kılmıştır. Bunlar hidayet yollarındandır. Şayet sizler, cemaate gelmeyen şu adamın evinde kıldığı gibi evlerinizde namaz kılarırsanız, Nebiniz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetini terk etmiş olursunuz. Eğer Nebiniz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetini terk ederseniz sapıklığa düşersiniz.

Bir kimse güzelce abdest alıp bu mescitlerden birine yönelirse, Allah ona, attığı her adım için bir hasene yazar, derecesini bir basamak yükseltir ve onun bir günahını siler. Biz öyle bir haldeydik ki⁽⁶⁷⁶⁾ namazdan,⁽⁶⁷⁷⁾ ancak nifakı apaçık belli olan münafık geri kalırdı. Öyle ki bir adam, iki kişi arasında yalpalayarak⁽⁶⁷⁸⁾ getirilir ve safa durdurulurdu.”⁽⁶⁷⁹⁾

3. Ey Allah'ın kulları, beş vakit namaza mescitlerde devam edenlere Allah Teâlâ'nın bir lütfu da şudur: Mescitte namaz kılan kimseyi Allah, güneşin mahlûkata bir mil kadar yaklaşacağı kıyamet gününde, kendi gölgesinde gölgelendirecektir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Yedi sınıf insan vardır ki Allah onları hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde kendi gölgesinde⁽⁶⁸⁰⁾ gölgelendirir: Adil devlet başkanı, Allah'a ibadetle yetişen genç, tenhada Allah'ı zikredip gözleri yaşaran kimse, kalbi mescitlere bağlı olan adam...” Müslim'deki bir rivayette ise şöyledir: “Mescitten çıktığında tekrar oraya dönene kadar kalbi mescide bağlı olan adam...”⁽⁶⁸¹⁾

4. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim sabah veya akşam mescide giderse,

(676) Yani sahabî topluluğu *radıyallahu anhum*.

(677) Yani cemaatle namaz.

(678) Yürümekte zorlandığı için iki kişiye yaslanarak. Bkz: *el-Mu'cemü'l-Vasît*.

(679) Müslim 654.

(680) Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfât* (793) eserinde bu hadisi “Arş'ının gölgesi” lafzıyla Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir, muhakkik Abdullah el-Hâşidî de bu rivayeti sahih kabul etmiştir. İki hadis arasında çelişki yoktur; gölge, mülkiyet ve teşrif anlamında Allah'a izafe edilebileceği gibi Arş'a da izafe edilebilir.

(681) Buhârî 6806, Müslim 1031.

her gidiş gelişinde Allah onun için cennette bir yer (nüzul) hazırlar.”⁽⁶⁸²⁾ Nüzul, misafir için hazırlanan yer ve ikram demektir.⁽⁶⁸³⁾

5. Cemaatle namazın vacip olmasının delillerinden biri de Allah'ın, sa-vaş zamanı gibi en zor anlarda bile cemaatle namaz kılınmasını -ki o korku namazıdır- meşru kılmış olmasıdır. Allah Teâlâ, **“Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırдыңın zaman onlardan bir kısmı seninle beraber namaza dursun...”**⁽⁶⁸⁴⁾ buyurmuştur.

6. Allah Teâlâ, **“Namazı kılın, zekâtı verin ve rükû edenlerle beraber rükû edin.”**⁽⁶⁸⁵⁾ buyurmuştur. **Rükû edenlerden** kasıt, mescit cemaatidir.

7. Ey müminler topluluğu, Müslümanların cemaatiyle birlikte namaz kılma konusunda gevşeklik göstermeye dair sakındırmalar da gelmiştir. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki odun toplanmasını emretmeyi, sonra namaz için ezan okunmasını, sonra bir adamın imam olmasını, sonra da (cemaate gelmeyen) adamlara gidip evlerini başlarına yakmayı düşündüm. Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki onlardan biri orada etli bir kemik⁽⁶⁸⁶⁾ veya iki güzel paça⁽⁶⁸⁷⁾ bulacağını bilseydi yatsı namazına mutlaka gelirdi.”

Müslim'in rivayetinde ise “Sonra yanıma odun demetleri olan adamları alıp namaza gelmeyen bir kavme giderek evlerini ateşle başlarına yakmayı düşündüm.” şeklindedir.⁽⁶⁸⁸⁾

8. İbn Abbâs *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim ezanı işitir de icabet etmezse, mazereti olmadıkça kıldığı namaz namaz değildir.”⁽⁶⁸⁹⁾ Yani ecr-i kâmil bir namaz olmaz.

(682) Buhârî 662, Müslim 669. Lafız Müslim'e aittir.

(683) Bkz: *en-Nihâye*; İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*.

(684) Nisâ, 102.

(685) Bakara, 43.

(686) Üzerinde çok et bulunan kemik. Bkz: *el-Mu'cemü'l-Vasît*.

(687) Koyun tırnağı ve arasındaki et. Bkz: *el-Mu'cemü'l-Vasît*.

(688) Buhârî 7224, Müslim 651.

(689) İbn Mâce 793. Elbânî, *el-İrvâ* (2/337) eserinde bunu sahih kabul etmiştir.

9. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına kör bir adam gelip, ‘Ey Allah’ın Rasûlü, beni mescide götürecek bir rehberim yok’ dedi ve evinde namaz kılmak için izin istedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de ona izin verdi. Adam arkasını dönüp giderken onu çağırarak, ‘*Namaz ezanını duyuyor musun?*’ dedi. Adam ‘Evet’ deyince, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, ‘*Öyleyse icabet et*’ buyurdu.”⁽⁶⁹⁰⁾

10. Câbir b. Abdullâh *radıyallahu anhuma*’dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir Cuma günü ayakta (hutbe verirken) iken⁽⁶⁹¹⁾ Medine’ye bir ticaret kervanı⁽⁶⁹²⁾ geldi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ashâbı kervana doğru koştular; öyle ki onunla birlikte sadece aralarında Ebû Bekir ve Ömer’in de bulunduğu on iki kişi kaldı. Bunun üzerine, ‘**Onlar bir ticaret veya bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip seni ayakta bırakıverdiler**’⁽⁶⁹³⁾ ayeti nazil oldu.”⁽⁶⁹⁴⁾

Ey Allah’ın kulları, bu, Allah *azze ve celle*’nin, ibadeti terk edip dünya işlerinden bir işe yönelmeleri sebebiyle Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ashâbına olan bir sitemidir. Sonra Allah, ahiret ticaretini ve gerçek rızık verenin sadece kendisi olduğunu vurgulayarak “**De ki: Allah katında olan, eğlence-den de ticaretten de daha hayırlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.**”⁽⁶⁹⁵⁾ buyurmuştur. Yani namazdaki ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanında sebat etmedeki sevap, eğlence ve ticaretten daha hayırlıdır. Onlar Allah’ın emrine icabet etmişler, ticaret yapsalar da Allah’ın haklarından biri karşılıklarına çıktığında hiçbir alışveriş onları Allah’ın zikrinden ve bu hakkı eda etmekten alıkoymamıştır. Mevlalarının rızasını ve sevgisini kendi isteklerinin önüne koymuşlardır. Allah Teâlâ onları şöyle vafsetmiştir: “(Onlar) **öyle adamlar ki ticaret de alışveriş de onları Allah’ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz.**”⁽⁶⁹⁶⁾

(690) Müslim 653.

(691) Hadiste geçen «بينا» ifadesi, “iken” manasındadır.

(692) «عير» ifadesi, *ticaret kervanı* demektir.

(693) Cuma, 11.

(694) Buhârî 4899, Müslim 863.

(695) Cuma, 11.

(696) Bu açıklama *ed-Dürerü’s-Seniyye* sitesinden alınmıştır.

Ey Müslümanlar, bunlar namazın mescitte kılınmasının vacip olduğuna dair on delildir. Allah herkesi, emrettiği şekilde namazı ikame etmeye muvaffak kılsın. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan mağfiret dilerim; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'a mahsustur ve O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. Bilin ki *-Allah size merhamet etsin-*, cemaatle namaza mescitte şahitlik etmek imanın şubelerinden ve dinin alametlerindendir. Dükkan ve mağaza sahiplerinin görevi, namaza çağrıldıklarında mescide koşturaktır. Aynı şekilde toplantıda olanlar da namaza çağrıldıklarında toplantıya ara verip namazlarını kılmalı ve sonra toplantıya devam etmelidirler. Cemaatle namaza katılmak ikincil veya seçmeli bir husus değil, bilakis Rabbani bir emirdir. Muhafızlık, yolculuğa yetişme, hasta veya yaralı bakımı, korku, yağmur veya şiddetli rüzgâr gibi bir zorunluluk olmadıkça cemaat terk edilemez.

Ey Allah'ın kulları, *cemaatten* kasıt ezan okunan ve kamet getirilen ilk cemaattir. Bazı insanlar ilk cemaate geç kalmakla imtihan olmuşlardır ki mescitte ikinci, üçüncü cemaatlerin oluşturulduğu ve mültecilerin tek bir cemaat yerine gruplar halinde namaz kıldığı görülmektedir. Şikayet, ancak Allah'adır.⁽⁶⁹⁷⁾

Ey Müslümanlar, imanında sadık olan Müslümana düşen, namaza hak ettiği değeri vermesi, ona tazim göstermesi ve Allah'ın kendisini elindeki mal ve mesleğiyle imtihan ettiğini bilmesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız sizi Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Kim bunu yaparsa, işte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir.” (Münafıkun, 9)

“Kandil; Allah'ın, yüceltilmesine ve içlerinde isminin anılmasına izin verdiği evlerdedir. Oralarda sabah-akşam O'nu tesbih eden öyle adamlar vardır ki, ne bir ticaret ne de bir alışveriş onları Allah'ı anmaktan, namazı

(697) Bu konuda daha fazla bilgi için Bakınız: Fazl İlâhî Zahîr, *Ehemmiyetü Salâti'l-Cemâa*, Müessesetü'l-Cüreyşî, Riyad.

kılmaktan ve zekâtı vermekten alıkoyar. Onlar, kalplerin ve gözlerin ters döneceği bir günden korkarlar ki Allah onları yaptıklarının en güzeliyle ödüllendirsin ve lütfundan onlara daha da artırsın. Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.” (Nur, 36-38)

Yüce Allah bu ayetlerle namazı bırakıp alışverişle meşgul olmaktan sakındırmış, rızkın kendi elinde olduğunu hatırlatmıştır. Namaz rızka engel değil, bilakis rızkı celbeden, berekete ve artışa sebep olan bir ibadettir.

Ey müminler topluluğu, bu hutbeyi Şeyh Abdülaziz b. Bâz *rahimehullah*’ın şu fetvasıyla bitiriyoruz:

“... Bütün erkeklerin; namazı, çağrıldığı yer olan Allah’ın evlerinde cemaatle kılması vaciptir. Devletin veya hisbe görevlilerinin şer’i delillere dayanarak dükkan sahiplerinin veya başkalarının cemaatten geri kalmasına göz yumması caiz değildir. Bu, Müslümanların namazı mescitlerde cemaatle kılmalarına yardımcı olmak ve Allah’ın müminleri vassettiği şu ayetin bir gereğidir: **‘Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridirler; iyiliği emrederler, kötülükten sakındırırlar.’** (Tevbe, 71)”⁽⁶⁹⁸⁾

Ey Allah’ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Yüce Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

12 Zilhicce 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

(698) Bkz: İbn Baz, *Mecmûu Fetâvâ ve Makâlât Mütenevvîa*, 30/104-105.

4- CUMA NAMAZI; ÖZELLİKLERİ, SÜNNETLERİ VE MÜSTEHABLARI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. Bilin ki Allah Teâlâ'nın mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinin tezahürlerinden biri de kişilerden, mekânlardan, zamanlardan veya ibadetlerden dilediğini yüceltmede tek olmasıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın bildiği bir hikmet gereğidir. Allah Teâlâ **“Rabbin dilediğini yaratır ve seçer”** (Kasas, 68) buyurmuştur. Allah namazlar arasından Cuma namazını seçmiş, onu bazı özelliklerle tahsis etmiş, onun için bazı sünnetler ve müstehaplar meşru kılmıştır. Bunların en önemlileri şunlardır:

1. Cuma namazı İslam'ın en müekked farzlarından ve Müslümanların en büyük toplanma yerlerinden biridir.

2. Cuma namazının sünnetlerinden biri de o namaz için gusletmektir ki bu oldukça tekidli bir emirdir. Ayrıca güzel koku sürünmek, misvak kullanmak ve en güzel elbiseleri giymektir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ebû'd-Derdâ *radiyallahu anh*'tan rivayet edilen hadiste şöyle buyurduğu belirtilmiştir: “Kim Cuma günü yıkanır, sonra en güzel elbiselerini giyer, eğer varsa güzel koku sürünür, sonra ağırbaşlı bir şekilde Cumaya yürür, kimsenin üzerinden atlamaz ve kimseye eziyet etmez, sonra kendisi için takdir edilen namazı kılar ve imam namazdan çıkıncaya kadar beklerse; onun iki Cuma arasındaki günahları bağışlanır.”⁽⁶⁹⁹⁾

Selmân-ı Fârisî *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir adam Cuma günü yıkanır, elinden geldiğince temizlenir, yağıyla yağlanır veya evindeki kokudan sürünür, sonra (camiye gitmek üzere) çıkar, iki kişinin arasını ayırmaz, sonra kendisi için yazılan namazı kılar, sonra da imam konuştuğunda susup dinlerse; onun o Cuma ile diğer Cuma arasındaki günahları bağışlanır.”⁽⁷⁰⁰⁾ Ebû Saîd el-Hudrî *radiyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğuna şahadet ederim: ‘Cuma günü yıkanmak ergenlik çağına ermiş her Müslüman için vaciptir. Yine misvak kullanması ve bulabiliyorsa güzel koku sürünmesi de böyledir.”⁽⁷⁰¹⁾

3. Cuma namazının sünnetlerinden biri de bu namaz için özel bir elbise ayırmaktır. Bunun delili Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edilen hadistir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, bir Cuma günü insanlara hutbe verirken onların üzerlerinde bedevilerin giydiği ve rengi kaplan postuna benzeyen elbiseler görünce şöyle buyurmuştur: “Eğer imkânı olanınız varsa, iş elbisesinden başka, Cuma namazı için iki parça (izâr ve ridâ) elbise edinse kendisine bir zararı olmaz.”⁽⁷⁰²⁾ Bu hadislerden Cumaya en güzel surette gitmenin teşvik edildiği anlaşılmaktadır.

(699) Ahmed 5/420, *Zâdü'l-Meâd* muhakkikleri bunu hasen kabul etmiştir.

(700) Buhârî, *Kitâbü'l-Cuma*, “Cuma günü yağlanmak” ve “Cuma günü iki kişinin arasını ayırmamak” bablarında rivayet etmiştir.

(701) Buhârî 880, Müslim 846.

(702) Ebû Dâvûd 1078, İbn Mâce 1095.

4. Cuma namazı için müstehap olan şeylerden biri de mescidin kokulanmasıdır. Nitekim Ömer b. el-Hattâb *radıyallahu anı* Medine mescidinin her Cuma günü, gün ortasında buhurla kokulanmasını emretmiştir.⁽⁷⁰³⁾

5. Cuma namazının sünnetlerinden biri de namaza erken ve yürüyerek gitmektir. Yürümek binmekten daha faziletlidir ve sevap bakımından ikisi arasında bir kıyaslama yapılmaz. Evs b. Evs *radıyallahu anı*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim Cuma günü yıkanır ve yıkarsa, erken gider ve ilk vakitte orada bulunursa, (imama) yakın durur, dinler ve susarsa; attığı her adım için kendisine bir yılın orucu ve namazı kadar ecir verilir.”⁽⁷⁰⁴⁾

Hadisteki “*yıkarsa*” ifadesi, İmam Ahmed'in tefsirine göre, eşiyile beraber olmasıdır. Buradaki hikmet açıktır; namaz kılanın, ruhen sakinleşip namazını huzur içinde kılmasıdır. Bir görüşe göre bu ifade “*yıkandı ve yıkattı*,” yani başını yıkadı manasındadır; çünkü o dönemde saçlarına yağ sürerlerdi, bu yüzden yıkanmadan önce özellikle başın yıkanması teşvik edilmiştir. Cumaya erken gitmenin fazileti hakkında Ebû Hureyre *radıyallahu anı*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurmuştur:

“Cuma günü cünüplükten temizlenir gibi boy abdesti alıp ilk saatte camiye giden kimse bir deve kurban etmiş gibi sevap kazanır. İkinci saatte giden bir sığır, üçüncü saatte giden boynuzlu bir koç, dördüncü saatte giden bir tavuk, beşinci saatte giden ise bir yumurta sadaka vermiş gibi olur. İmam hutbeye çıkınca melekler de zikri dinlemek için hazır bulunurlar.”⁽⁷⁰⁵⁾

Bu durum hutbenin şerefini gösterir, zira Rahman'ın melekleri onu dinlemek için otururlar.

6. Cuma namazının özelliklerinden biri de camiye gelen kimsenin imam minbere çıkana kadar namaz kılmasıdır. Zeval vaktinde namaz kılmada bir kerahet yoktur. Bunun delili yukarıda geçen hadisteki “*kendisi için takdir edilen namazı kılar*” ifadesidir. Bu, İmam Şafii'nin kavli olup Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* tarafından da tercih edilmiştir.

(703) Ebû Ya'lâ, *Müsned*, 190. İbn Kesir, senedinin hasen olduğunu belirtmiş, Elbânî de *et-Semeru'l-Müstetâb* (2/586) eserinde buna katılmıştır.

(704) Tirmizî 456. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

(705) Buhârî 832, Müslim 1403.

7. Cuma namazının sünnetlerinden biri de susup hutbeyi dinlemektir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu belirtilmiştir: “Cuma günü imam hutbe verirken arkadaşına ‘sus’ bile desen boş konuşmuş olursun.”⁽⁷⁰⁶⁾

8. Cuma namazının faziletlerinden biri de bu namazın eda edilmesinin, büyük günahlar işlenmedikçe, kendisiyle bir önceki Cuma arasındaki günahlara kefaret olmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu belirtilmiştir: “Beş vakit namaz ve Cuma namazı, bir sonraki Cumaya kadar, büyük günahlardan kaçınıldığı müddetçe aralarındaki günahlar için kefarettir.”⁽⁷⁰⁷⁾ Yine Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kim güzelce abdest alır, sonra Cumaya gelir, dinler ve susarsa; o Cuma ile diğeri arasındaki günahları ve fazladan üç günlük günahları bağışlanır. Kim mescitteki taşlarla oynarsa, boş işle uğraşmış olur.”⁽⁷⁰⁸⁾

9. Cuma namazının özelliklerinden biri de iki rekâtta Cuma ve Münâfıkûn surelerinin veya Sebbihisme (A'la) ve Gâşiye surelerinin okunmasıdır. Zira Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Cumada bunları okuduğu belirtilmiştir.⁽⁷⁰⁹⁾ İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* Cumada bu surelerin seçilme hikmetini şöyle açıklar: Bu sureler o namazın emredilmesini, ona koşmak gerektiğini, ona engel olan işlerin terk edilmesini ve her iki dünyada kurtuluşa ermek için Allah'ın çokça zikredilmesini içerir. Zira O'nu zikretmeyi unutmak her iki dünyada da helak sebebidir. İkinci rekâtta Münâfıkûn suresinin okunması ise ümmeti helak edici nifaktan sakındırmak, mallarının ve evlatlarının kendilerini Cuma namazından ve Allah'ı zikretmekten alıkoymaması gayesiyle bir uyarıdır. Eğer böyle yaparlarsa mutlaka hüsrana uğrayacaklardır.

Ayrıca bu sure, mutluluklarının en büyük sebeplerinden olan infaka teşvik eder ve ölüme hazırlıksız yakalanıp geri dönmek istedikleri halde kendilerine icabet edilmeyeceği hususunda onları uyarır.⁽⁷¹⁰⁾

(706) Buhârî 934, Müslim 851. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(707) Müslim 233.

(708) Müslim 857.

(709) Müslim 877, Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(710) İbnü'l-Kayyim, *Zâdü'l-Meâd*, 1/422-423, küçük bir tasarrufla.

10. Cuma namazının özelliklerinden biri de ikindi namazı dışındaki namazlar hususunda gelmeyen büyüklükte bir tehdidin onu terk edenler hakkında gelmiş olmasıdır. Ebü'l-Ca'd ed-Damrî *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim önemsemeyerek ve mazeretsiz yere üç Cumayı terk ederse, Allah onun kalbini mühürler.*”⁽⁷¹¹⁾

11. Cuma namazının özelliklerinden biri de insanların omuzlarından atlamanın ve o esnada boş konuşmanın şiddetle nehyedilmesidir. Çünkü bu durum insanları dinlemekten alıkoymuş gibi kişinin kendi nefsinin de hutbeyi dinlemekten uzaklaştırır. Abdullah b. Amr b. el-Âs *radiyallahu anhu*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim boş konuşur ve insanların boyunlarından atlarsa, kıldığı namaz öğle namazı yerine geçer.*”⁽⁷¹²⁾ Yani Cuma namazının özel sevabından mahrum kalır.

Cuma namazına gelenlerin yapması gereken şey, huşu içinde olup onu tazim etmektir. Zira o, Allah Teâlâ’nın en büyük şiarlarından. İmam hutbe verirken taşlarla oynamak, yere çizgi çizmek veya misvak kullanmak gibi boş işlerden kaçınılmalı; dil de konuşmaktan menedilmelidir. Aksi takdirde kişi günaha girer, Cumanın sevabından mahrum kalır ve namazı sıradan bir öğle namazına dönüşür. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şöyle buyurduğu belirtilmiştir: “*İmam hutbe verirken arkadaşına ‘sus’ dersin boş konuşmuş olursun.*”⁽⁷¹³⁾

12. Cuma namazının özelliklerinden biri de namazdan sonra dört rekât namaz kılmanın müstehap olmasıdır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet edilen hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim Cuma namazını kılsa, ondan sonra dört rekât namaz kılsın.*”⁽⁷¹⁴⁾

13. Cuma namazının özelliklerinden biri hakkında İbnü'l-Kayyim *rahimellahu* şöyle demiştir: “*Cuma namazı; cemaat, özel katılımcı sayısı, ikamet,*

(711) Ahmed (3/425) ve başkaları rivayet etmiştir. *Müsned* muhakkikleri (15498) bunu hasen kabul etmiştir.

(712) Ebû Dâvûd 347. Elbânî, *Sahîh-i Ebî Dâvûd* eserinde bunu hasen kabul etmiştir.

(713) Buhârî (934) ve Müslim (851), Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(714) Müslim 881.

vatan edinme şartı ve kıraatin açıktan (cehrî) olması açısından diğer farz namazlarda bulunmayan özelliklerle has kılınmıştır.”⁽⁷¹⁵⁾

Ey Allah'ın kulları! Bunlar, Cuma namazını diğerlerinden ayıran ve Allah katında yüce kılan on özelliştir. Bunları uygulamak için Allah'tan yardım dileyelim ve karşılığında ecir bekleyelim. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. Bilin ki -Allah size merhamet eylesin-, Allah Teâlâ size bir emir vermiş; buna önce kendinden başlamış, sonra kudsiyetini tesbih eden meleklerini zikretmiş, üçüncü olarak da cin ve insanlardan oluşan siz Müslümanlara hitap ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol. Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve müşrikleri zelil eyle, dinin merkezini koru. Allah'ım, dininin düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım, vatanlarımızda bize emniyet ver, yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet rehberleri kıl. Allah'ım, bütün Müslüman yöneticileri Senin kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı merhametli kıl.

Allah'ım, verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Allah'ım, alaca hastalığından, delilikten, cüzzamdan ve her türlü kötü hastalıktan Sana sığınırız. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

(715) Zâdü'l-Meâd, 1/397.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.

Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın.

Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

26 Zilkade 1441, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

5- CUMA GÜNÜNÜN BAZI ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nun sizi gözetlediğini bilin. Bilin ki Allah Teâlâ'nın mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinin tezahürlerinden biri de kişilerden, mekânlardan veya zamanlardan dilediğini yüceltmede bir ve tek olmasıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın bildiği bir hikmet gereğidir. Allah Teâlâ **“Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer”** buyurmuştur. Allah insanlar arasın-dan peygamberleri seçmiş; peygamberler arasından Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed *aleyhimüsselâm*'dan oluşan Ulu'l-Azm rasulleri seçmiştir. Bu beş kişi arasından iki halili; İbrahim ve Muhammed'i seçmiş; bu iki halil arasın-

dan da Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i seçmiştir. O bütün peygamberlerin ve rasûllerin en faziletlisidir.

Allah'ın mekânlardan seçtikleri arasında Mekke vardır. Orayı yeryüzündeki en seçkin yer kılmış, onu Medine takip etmiştir. Bu iki şehirdeki mescitlerde kılınan namazın sevabını kat kat arttırmıştır.

Allah'ın zamanlardan seçtikleri arasında ise Cuma günü vardır. O gün, günlerin efendisidir. Allah onu bazı özelliklerle tahsis etmiş ve bazı sebeplerle diğer günlere üstün kılmıştır. Bunların en önemlileri şunlardır:

1. O günde büyük hadiseler meydana gelmiştir. Evs b. Evs *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Günlerinizin en faziletlilerinden biri Cuma günüdür. Âdem o günde yaratıldı, o günde vefat etti, Sûr'a o günde üflenecek ve baygınlık o günde olacaktır.”⁽⁷¹⁶⁾

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün Cuma günüdür. Âdem o günde yaratıldı, o günde cennete sokuldu, o günde oradan çıkarıldı. Kıyamet de ancak Cuma günü kopacaktır.”⁽⁷¹⁷⁾

2. Cuma gününün özelliklerinden biri de insanların toplanma günü olması; başlangıç ve dönüşün/haşrin hatırlandığı gün olmasıdır. Allah Teâlâ her ümmet için haftada bir günü ibadete ayıracakları; başlangıcı, dönüşü, sevabı ve cezayı hatırlayacakları bir gün olarak meşru kılmıştır. Onlar bu sayede âlemlerin Rabbinin huzurunda duracakları o en büyük toplanma gününü hatırlarlar. Bu gaye için en layık gün, Cuma günüdür. Allah, fazileti ve şerefi sebebiyle bu günü bu ümmet için saklamıştır. O'na itaat etmek, yaratılış hikmetini ve ne için yaratıldıklarını hatırlamak, dünyanın sonunu, göklerin ve yerin dürülmesini, Allah Teâlâ'nın va'dettiği üzere her şeyin başladığı hale döneceğini tefekkür etmek için bu günde toplanmalarını meşru kılmıştır.

Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Cuma günü sabah namazında “Secde” ve “İnsan” surelerini okurdu. Çünkü bu iki sure, başlangıç ve dönüşü-

(716) Ebû Dâvûd (1043) rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahîh-i Ebî Dâvûd* (1047) eserinde bunu sahih kabul etmiştir.

(717) Müslim 854.

şe, mahlûkatın haşredilmesine, kabirlerden diriltilip cennete ve cehenneme sevk edilmelerine dair olmuş ve olacakları kapsamaktadır.⁽⁷¹⁸⁾

3. Cuma gününün özelliklerinden biri de her hafta tekrarlanan bir bayram günü olmasıdır. İbn Abbâs *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edilen hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Şüphesiz bu gün, Allah'ın Müslümanlar için belirlediği bayram günüdür. Kim Cumaya gelirse yıkansın, eğer güzel kokusu varsa ondan sürünsün. Size misvak kullanmanızı da tavsiye ederim.*”⁽⁷¹⁹⁾

4. Cuma gününün özelliklerinden biri de Allah'ın bu günü ümmetlerin en hayırlısına tahsis etmesi ve onlar için saklamış olmasıdır; bu ümmet, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ümmetidir. Diğer ümmetleri ise bu günden saptırmıştır. Ebû Hureyre ve Huzeyfe *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah bizden öncekileri Cuma gününden saptırdı. Yahudilerin günü Cumartesi, Hristiyanların günü ise Pazardı. Sonra Allah bizi getirdi ve bizi Cuma gününe hidayet etti.*”⁽⁷²⁰⁾

5. Cuma gününün özelliklerinden ve faziletlerinden biri de o gün cemaatle kılınan sabah namazının, bir Müslümanın haftalık kıldığı namazların en hayırlısı olmasıdır. İbn Ömer *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah katında namazların en faziletlisi, Cuma günü cemaatle kılınan sabah namazıdır.*”⁽⁷²¹⁾ Bu üstünlüğün sebebi, sabah namazının beş vaktin en faziletlisi, Cuma gününün günlerin en faziletlisi ve cemaatle kılınan namazın da tek başına kılınandan daha faziletli olmasıdır; bu mutlak bir üstünlüktür.

6. Cuma gününün özelliklerinden biri de namaz kılan kimsenin o günün sabah namazında ilk rekâta Secde suresini, ikinci rekâta ise İnsan suresini okumasının sünnet olmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anhu*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Cuma günü sabah namazında ilk rekâta “*Elif, Lâm, Mîm, Tenzîl*” (Secde suresi), ikinci rekâta ise “*Hel etâ*

(718) İbnü'l-Kayyim, *Zâdü'l-Meâd*, 1/421-422, küçük bir tasarrufla.

(719) İbn Mâce (1098) rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahîh-i İbn Mâce* eserinde bunu hasen kabul etmiştir.

(720) Müslim 856.

(721) Beyhakî, *Şuabü'l-İmân* (2783) eserinde rivayet etmiştir. Elbânî, *Sahîhu'l-Câmi* (1119) ve *es-Sahîha* (1566) eserlerinde bunu sahih kabul etmiştir.

ale'l-insâni hînun mine'd-dehri lem yekun şey'en mezkûrâ"yı (İnsan suresi) okurdu.⁽⁷²²⁾ Şeyhulislâm İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Cuma gününün sabah namazında bu iki sureyi okuması, bunların o günde olmuş ve olacak olanları içermesindendir. Zira bu sureler Âdem'in yaratılışını, dönüşü (meâdı) ve kulların haşredilmesini kapsamaktadır ki bunlar Cuma günü vuku bulacaktır. Bu surelerin o günde okunması, ümmete o günde olanları ve olacakları bir hatırlatmadır."⁽⁷²³⁾

7. Cuma gününün özelliklerinden biri de o gün Kehf suresinin okunmasıdır. Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan merfu olarak rivayet edildiğine göre: "Kim Cuma günü Kehf suresini okursa, ona iki Cuma arasını aydınlatacak bir nur verilir."⁽⁷²⁴⁾

8. Cuma gününün özelliklerinden biri de onda duaların kabul edildiği bir saatin bulunmasıdır. Müslüman bir kul o saatte Allah'tan bir şey dilerse Allah ona mutlaka verir. *Sahîhayn*'da Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Cuma gününde öyle bir saat vardır ki Müslüman bir kul o saate denk gelerek Allah'tan bir hayır dilerse, Allah onu kendisine mutlaka verir." Buyurdu ki: "O kısa bir saattir."⁽⁷²⁵⁾ Yani çabucak geçip gider.

9. Cuma gününün özelliklerinden ve faziletlerinden biri de o gün veya gecesinde vefat eden kimseyi Allah'ın kabir fitnesinden korumasıdır. Abdullah b. Amr *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Cuma günü veya Cuma gecesi ölen hiçbir Müslüman yoktur ki Allah onu kabir fitnesinden korumasın."⁽⁷²⁶⁾

10. Cuma gününün özelliklerinden ve faziletlerinden biri de onda Cuma namazının bulunmasıdır. O, namazların en faziletlisi ve şanı en yüce olanıdır. Allah onu Kur'an'da "ona çağrıda bulunma ve ona koşma" özellikleriyle

(722) Buhârî (891) ve Müslim (880) rivayet etmiştir. Lafız Müslim'e aittir.

(723) *Zâdü'l-Meâd*, 1/375.

(724) Hâkim, *Müstedrek* (2/368) adlı eserinde ve onun yoluyla Beyhakî (3/249) rivayet etmiştir. Elbânî, *el-İrvâ* (3/93) eserinde bunu sahih kabul etmiş, ancak Ebû Saîd'de mevkuf olmasını tercih etmiştir.

(725) Buhârî (935) ve Müslim (852) rivayet etmiştir; lafız Müslim'e aittir.

(726) Tirmizî (1080) rivayet etmiştir. Elbânî, *Ahkâmü'l-Cenâiz* (s. 49, 50) eserinde, "Hadis yollarının toplamıyla hasen veya sahihtir" demiştir.

tahsis ile tahsis etmiştir: “Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında hemen Allah’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.”

11. Cuma gününün özelliklerinden biri de o günde sadaka ecrinin katlanmasıdır. Abdurrezzâk, *Musannef*’inde Kâ’b *radıyallahu anh*’tan şöyle rivayet etmiştir: “Cuma günü verilen sadaka, diğer günlerde verilen sadakadan daha büyüktür.” İbn Ebî Şeybe de *Musannef*’inde ondan, “Cuma günü sadaka katlanır” dediğini rivayet etmiştir.

İbnü’l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “O gündeki sadakanın diğer günlere göre bir ayrıcalığı vardır. O günde verilen sadakanın haftanın diğer günlerinde verilen sadakaya nispeti, Ramazan ayında verilen sadakanın diğer aylarda verilen sadakaya nispeti gibidir. Şeyhulislâm İbn Teymiyye’yi *-Allah ruhunu mukaddes kılsın-* gördüm; Cumaya çıktığında evde bulduğu ekmek veya başka bir şeyi gizlice yol boyunca sadaka olarak verdi. Şöyle dediğini işittim: ‘Eğer Allah, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile özel görüşme (münacat) öncesinde sadaka vermeyi bize emretmişse; Allah Teâlâ ile münacat öncesinde sadaka vermek daha faziletli ve önceliklidir.’”⁽⁷²⁷⁾

12. Cuma gününün özelliklerinden biri de o günde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* üzerine çokça salât ve selam getirmenin müstehap olmasıdır. Bu günde ona salât getirmenin, diğer günlerde salât getirmede olmayan bir üstünlüğü vardır. Çünkü ümmetin dünyada nail olduğu her türlü dünyevî ve uhrevî hayır ancak onun eliyle olmuştur. Ona şükretmenin, hamd etmenin ve hakkının az bir kısmını ödemenin bir gereği de bu gün ve gecesinde ona çokça salât getirmektir. Bunu yaparken ona salât getirmenin manasını, yani onu övmek, kadrinin yüceltilmesi için dua etmek, gökte ve yerde zikredilmesini dilemek olduğu akılda tutulmalıdır.

Kısaca, bunlar Cuma gününün pek çok özelliğidir ki Cuma günü, bunlarla Allah katında ve mahlûkatı için yüce olmuş, günlerin efendisi haline gelmiştir. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, O’ndan mağfiret dilerim; şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(727) *Zâdü’l-Meâd*, 1/407.

İkinci Hutbe

Hamd, sadece Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerinedir. İmdi... Bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size Cumada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e çokça salât getirmenizi meşru kılarak şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** (Ahzab, 56)

Allah'ım, kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım, İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Allah'ım, vatanlarımızda bize emniyet ver, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayete ermiş rehberler kıl ve onlara salih yardımcılar nasip eyle.

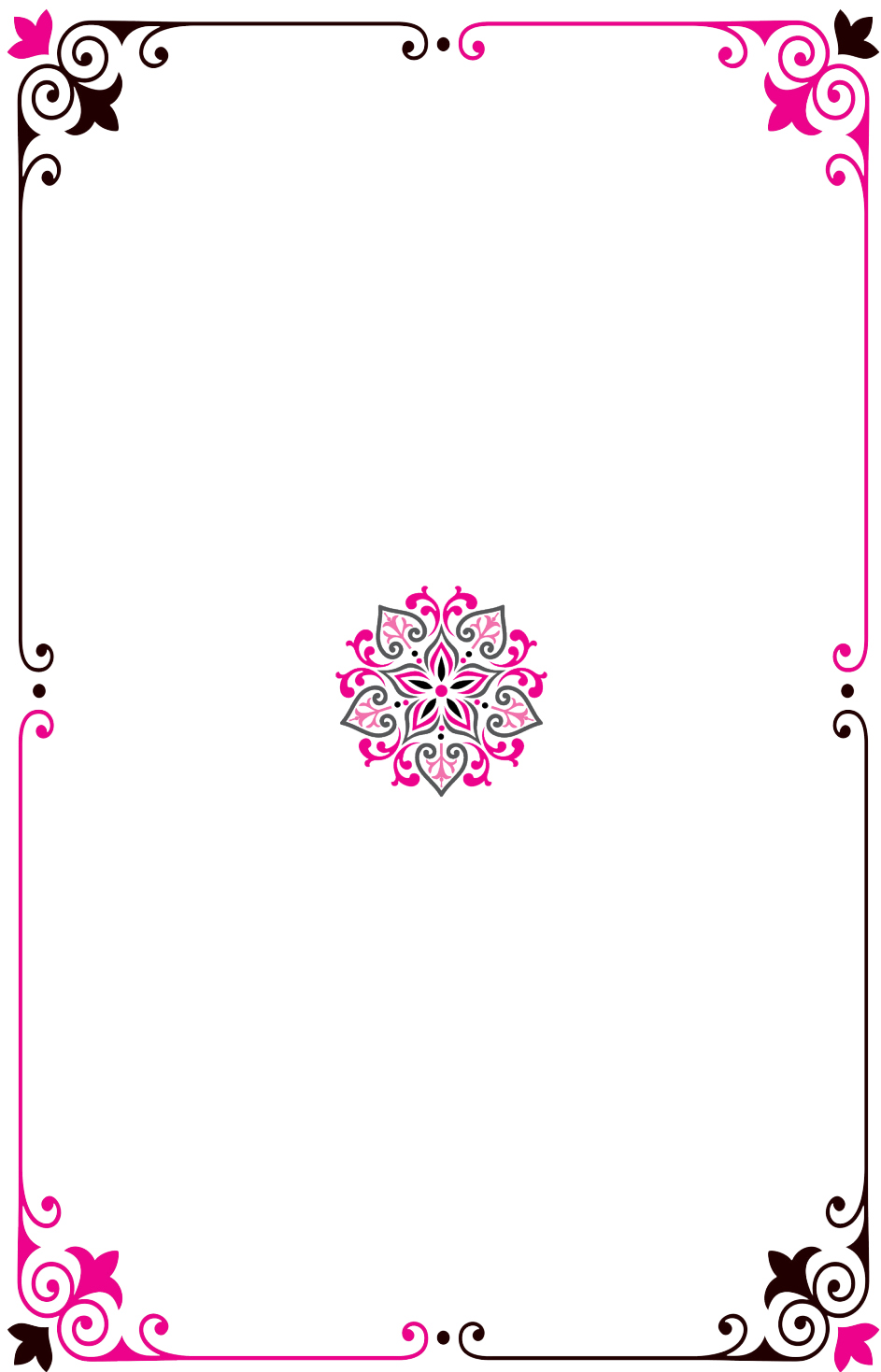
Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı ve akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

19 Zilkade 1441, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

VI- FAZİLETLİ GÜNLER İLE
İLGİLİ HUTBELER

1- ZİLHİCCENİN İLK ON GÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ'nın, mahlûkatı üzerindeki ru-bûbiyetinin tezahürlerinden biri de şahıslardan, mekânlardan, zamanlardan veya ibadetlerden dilediğini yüceltmede tek olmasıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın bildiği bir hikmet gereğidir. Allah Teâlâ **“Rabbin dilediğini yaratır ve seçer; seçim onlara ait değildir.”**⁽⁷²⁸⁾ buyurmuştur.

Bu hutbede Allah'ın Zilhiccenin ilk on gününe tahsis ettiği, onları yılın diğer tüm günlerinden üstün ve faziletli kılan özelliklerden Allah'ın nasip ettiği kadar bahsedeceğiz. Bunların ilki Allah'ın, kitabında bu günleri zikret-mesidir: **“Kendilerine ait birtakım menfaatlara şahit olsunlar ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine belli günlerde Allah'ın adını ansınlar diye...”**⁽⁷²⁹⁾ İbn Abbâs *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edilen “Belli günler, Zilhiccenin on günüdür.”⁽⁷³⁰⁾ ifadesi sebebiyle **belli günlerden** mak-sat, Zilhiccenin ilk on günüdür.

Zilhiccenin on gününün faziletine dair delillerden biri de Allah'ın **“Fecr'e ve on geceye yemin olsun.”**⁽⁷³¹⁾ ayetiyle o gecelere yemin etmesidir. İbn Kesir şöyle demiştir: **On gecedен** murat, İbn Abbâs, İbnü'z-Zübeyr,

(728) Kasas 28/68.

(729) Hac 22/28.

(730) İmam Buhârî bunu *el-Câmiu's-sahîh* eserinde muallak olarak katıyet bildiren bir sı-ğayla zikretmiştir. Bkz. *Kitâbü'l-İydeyn*, Teşrik günlerinde amelin fazileti babı.

(731) Fecr 89/1-2.

Mücâhid ve selef ile halefin pek çok âliminin dediği üzere Zilhiccenin ilk on günüdür.

Zilhiccenin on gününün faziletine dair delillerden biri de bu günlerde yapılan amellerin sevabının yılın diğer tüm günlerinde yapılanların sevabından üstün tutulmasıdır. İbn Abbâs *radıyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Salih amelin Allah katında şu on günde yapılandan daha sevimli olduğu başka hiçbir gün yoktur.*” Dediler ki: “Allah yolunda cihad da mı değil?” Buyurdu ki: “*Allah yolunda cihad da değil; ancak canıyla ve malıyla cihada çıkan ve onlardan hiçbir şeyle dönmeyen adam hariç.*”⁽⁷³²⁾

İbn Receb *rahimehullah* özetle şöyle demiştir: “Bu büyük ve yüce bir hadistir. Daha az faziletli görünen bir amelin, faziletli bir zamanda yapıldığında diğer faziletli amellerden bile üstün hale geleceği hususunda açık bir nastır. Zilhiccenin ilk on gününde yapılan ameller, diğer zamanlarda yapılan tüm faziletli amellerden üstündür; bundan sadece en üstün cihad türü istisna edilmiştir. Bu hadis Zilhiccenin ilk on günündeki nafilelerin Ramazanın on günündeki nafilelerden daha faziletli olduğuna, aynı şekilde bu on gündeki farzların diğer zamanlardaki farzlardan daha fazla katlandığına delalet eder.”⁽⁷³³⁾

Zilhiccenin on gününün faziletine dair delillerden biri de Allah'ın dini kemale erdirdiği ve **“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum.”**⁽⁷³⁴⁾ ayetini indirdiği Arefe gününün bu on gün içinde olmasıdır.

Zilhiccenin on gününün faziletine dair delillerden biri de Hacc-ı Ekber günü olan ve kurban kesme, tavaf, sa'y, tıraş olma veya saç kısaltma ve cemreleri taşlama gibi pek çok ibadetin kendisinde toplandığı Kurban Bayramı gününün bu on gün içinde olmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Allah Teâlâ katında günlerin en büyüğü Kurban Bayramı günü* (Yevm-i Nahr), *sonra da Teşrik'in ilk günü* (Yevm-i Kar) *günüdür.*”⁽⁷³⁵⁾ buyurmuştur. “Yevm-i

(732) Buhârî (969) ve Ahmed (1/338-339) rivayet etmiştir; lafız Ahmed'e aittir.

(733) İbn Hacer, *Fethu'l-bârî*, 9/11-16, Mektebetü'l-Gurabâ el-Eseriyye, Medine.

(734) Mâide 5/3.

(735) Ebû Dâvûd (1765) Abdullah b. Kurt *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

Kar” diye adlandırılmasının sebebi, hacıların o gün Mina’da yerleşip dinlenmeleridir.

Ey Müslümanlar, bu on günde şu altı ameli yerine getirmek müekked sünnettir:

1. Çokça tahmid, tehlil ve tekbir getirmek. Abdullah b. Ömer *radıyallahu an-huma*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Allah katında kendisinde yapılan amelin bu on günden daha büyük ve daha sevimli olduğu başka bir gün yoktur. Öyleyse bu günlerde çokça tehlil, tekbir ve tahmid getirin.”⁽⁷³⁶⁾

İmam Buhârî *rahimehullah* şöyle demiştir: “İbn Ömer ve Ebû Hureyre, Zilhiccenin ilk on gününde çarşıya çıkar, tekbir getirirlerdi. İnsanlar da onların tekbiriyle tekbir getirirlerdi.”⁽⁷³⁷⁾

Tekbirin şekli şöyledir: “Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, vallâhuekber, Allahuekber ve lillâhi’l-hamd.”

İbadeti izhar etmek ve Allah Teâlâ’yı yüceltmek amacıyla bu günlerde mescitlerde, evlerde, yollarda ve Allah’ın zikredilebileceği her yerde tekbir getirmek ve bunu açıktan söylemek meşrudur. Erkekler açıktan, kadınlar ise erkeklerin yanında gizlice söyler. Tekbir bu zamanda unutulmuş sünnetlerden biri haline gelmiştir, nadiren duyulmaktadır. Sünneti ihya etmek ve gafilleri uyarmak için her bir ferdin kendi başına tekbir getirmesi teşvik edilmelidir. Toplu halde tek bir sesle tekbir getirmek ise meşru değildir.

2. Oruç tutmak. Zilhiccenin dokuz gününü oruçlu geçirmek bir Müslüman için kuvvetle müstehaptır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Zilhiccenin dokuz günü oruç tutardı. Huneyde b. Hâlid’in, eşinden; onun da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bazı hanımlarından rivayet ettiğine göre “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Zilhiceden dokuz gün, Aşure günü, her aydan üç gün ve ayın ilk Pazartesi ile iki Perşembesini oruçlu geçirirdi.”⁽⁷³⁸⁾

(736) Ahmed (2/131) rivayet etmiştir; *el-Müsned* muhakkikleri (6154) hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

(737) Buhârî, *el-Câmiu’s-sahih*, Kitâbü’l-İydeyn, Teşrik günlerinde amelin fazileti babı.

(738) Ebû Dâvûd (2437) ve Nesâî (2417) rivayet etmiştir; lafız Nesâî’ye aittir. Elbâni bunu sahih kabul etmiştir.

Ebû Ümâme el-Bâhilî *radiyallahu anh* Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem'e* "Bana, Allah'ın kendisiyle beni faydalandıracağı bir iş emret" dedi, o da "Oruca sarıl, *çünkü onun dengi yoktur*" buyurdu.⁽⁷³⁹⁾

3. Zilhiccenin on gününde meşru olan amellerden biri de Arefe günü orucudur. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem'in* şu sözüdür: "Arefe günü tutulan orucun, geçmiş bir yılın ve gelecek bir yılın günahlarına kefarete olacağını Allah'tan umarım."⁽⁷⁴⁰⁾

4. Zilhiccenin on gününde meşru olan amellerden biri de mahiyeti bilinen bayram namazıdır.

5. Zilhiccenin on gününde meşru olan amellerden biri de gücü yeten kimse için müekked bir sünnet olan kurbandır. Kurbanı bayram günü kesmek, Teşrik günlerine bırakmaktan daha faziletlidir. Çünkü bayram günü Zilhiccenin on gününün sonudur ve yılın en faziletli günüdür. Teşrik günleri ise bu on güne dâhil değildir. Ayrıca bayram günü kesmek salih amelde acele etmektir.⁽⁷⁴¹⁾

6. Zilhiccenin on gününde meşru olan amellerden biri de Müslümanların bu on günde Allah'a yakınlaşabileceği en faziletli amel olan hac ve umreyi eda etmesidir. Allah Teâlâ'nın, evini haccetmeye muvaffak kıldığı, ibadetlerini istendiği şekilde yerine getiren, Allah'ın yasakladığı kötü sözden, günden ve tartışmadan kaçınan kimse, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem'in* şu sözünde vaadedilen sevaba layıktır: "Mebrur bir haccın karşılığı ancak cennettir."⁽⁷⁴²⁾

Ey Allah'ın kulları, işte bu altı ibadet Zilhiccenin ilk on günündeki müstehap amellerin başlıcalarıdır. İbadetlerin faziletli olduğu diğer zamanlar arasından bu on güne has kılınmıştır. Bu amellerin bir arada bulunmasıyla, Zilhiccenin ilk on gününün yılın diğer günlerinden üstün olmasının illeti de

(739) Nesâî (2840) ve Ahmed (5/249) rivayet etmiştir; lafız Nesâî'ye aittir. Ahmed'in lafzı şöyledir: "Dedim ki: 'Bana kendisiyle cennete gireceğim bir amel emret.' Buyurdu ki: 'Oruca sarıl, *çünkü onun dengi yoktur*.' Sonra ona ikinci kez geldim, yine, 'Oruca sarıl' buyurdu." Hadisi Elbânî *rahimehullah* sahih kabul etmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri ise isnadının Müslim'in şartı üzere sahih olduğunu belirtmiştir.

(740) Müslim (1162) Ebû Katâde *radiyallahu anh'tan* rivayet etmiştir.

(741) Abdullah b. Abdülaziz el-Cibrîn, *Teshîlü'l-fikh*, 9/229.

(742) Buhârî (1773) ve Müslim (1349) Ebû Hureyre *radiyallahu anh'tan* rivayet etmiştir.

ortaya çıkmaktadır. Zira ibadetlerin temelleri olan namaz, oruç, sadaka ve hac burada birleşmektedir ve bu başka zamanlarda mümkün değildir. İbn Hacer *rahimehullah* böyle demiştir.⁽⁷⁴³⁾

Ey Allah'ın kulları, insanların Ramazanın son on gününde gösterdikleri gayreti, ondan daha büyük olmasına rağmen Zilhiccenin on gününde göstermemeleri hayret vericidir.

Büyük tâbiî Saîd b. Cübeyr *rahimehullah* on gün girdiğinde takati kesilene kadar ibadette çok büyük bir gayret gösterirdi.⁽⁷⁴⁴⁾

Onun şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Zilhiccenin on gecesinde lambalarınızı söndürmeyin.”⁽⁷⁴⁵⁾ Bununla okumaya ve gece ibadetine teşvik etmeyi murat etmiştir.

Bu salih amelleri çoğaltma konusunda Allah'tan yardım dileyelim, birincilik için yarışalım ve ecir bekleyelim. Bugün amel var, hesap yok; yarın ise hesap var, amel yok! **“Rabbinizden bir bağışlanmaya; Allah'a ve peygamberlerine inananlar için hazırlanmış, genişliği gökle yerin genişliği kadar olan bir cennete koşun.”**⁽⁷⁴⁶⁾

İbn Receb *rahimehullah* şöyle demiştir: “Allah Teâlâ müminlerin gönlüne Beytullah'ı görme özlemi yerleştirtince ve herkes her yıl orayı görmeye güç yetiremeyince; gücü yetene ömründe bir kez haccı farz kılmış, bu on günü ise gidenler ve gidemeyip evinde kalanlar⁽⁷⁴⁷⁾ arasında ortak bir mevsim kılmıştır. O yıl haccetmekten aciz kalan kimse, evinde yaptığı bir amelle, haccdan daha faziletli olan cihaddan bile daha üstün bir ecir elde edebilir.”⁽⁷⁴⁸⁾

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan mağfiret dilerim. Şüphesiz O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

(743) Bkz: İbn Hacer, *Fethu'l-bâri*, 2/534, 969 numaralı hadisin şerhi.

(744) Dârimî, *es-Sünen* (1815), Dâru'l-Muğnî, Hüseyin Selîm Esed tahkiki; Beyhakî, *Şua-bü'l-îmân* (3752).

(745) Bkz: Zehebî, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*, 4/326.

(746) Hadîd 57/21.

(747) Yani hac için Mekte'ye gidenler ve seyahat etmeyip evinde kalanlar kastedilmektedir.

(748) İbn Receb el-Hanbelî, *Latâifu'l-maârif*, Zilhicce ayı vazifeleri, Zilhiccenin on gününün diğer ayların on günlerine olan üstünlüğü hakkında ikinci fasıl.

İkinci Hutbe

Fazlı ve ihsanı için Allah’a hamd, tevfiği ve lütfu için O’na şükürler olsun. Şanının yüceliğini ikrar ederek Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığına ve O’nun birliğine şehadet ederim; yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O’nun kulu ve elçisidir. Allah’ın salât ve selamı onun, ailesinin ve ashabının üzerine çokça olsun. Ey müminler topluluğu, bilin ki Zilhiccenin on günü Ramazanın son on gününden daha faziletlidir; bu günlerde ibadet etmeye gayret edin. Hâfız İbn Kesir *rahimehullah* şöyle demiştir: “Özetle bu on günün, hadiste ifade edildiği üzere yılın en faziletli günleri olduğu söylenmiştir. Pek çok âlim burayı Ramazanın son on gününden üstün görmüştür. Çünkü Ramazanda meşru olan ibadetler burada da meşru iken; Zilhiccenin on günü haccın edasıyla ayrıcalık kazanır. Bazıları ise Ramazanın Kadir Gecesi’ni içermesi sebebiyle daha faziletli olduğunu söylemiştir. Bazı âlimler ise orta yolu bularak; Zilhiccenin gündüzlerinin, Ramazanın ise gecelerinin daha faziletli olduğunu söylemişlerdir; böylece delillerin arası birleştirilmiş olur.”⁽⁷⁴⁹⁾

Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, kurban kesmek isteyen kimsenin, kurbanını kesene kadar saçından, tırnağından ve cildinden bir şey alması, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şu sözü gereği caiz değildir: “Zilhicce hilalini gördüğünüzde ve biriniz kurban kesmek istediğinde saçına ve tırnaklarına dokunmasın.”⁽⁷⁵⁰⁾ Müslim’in bir başka rivayetinde “On gün girdiğinde ve biriniz kurban kesmek istediğinde saçına ve cildine hiçbir şey dokundurmasın.” şeklindedir.

Ey müminler, İslam şeriatının özelliklerinden biri de zorluğun kaldırılmasıdır. Saçından, tırnağından veya cildinden bir şey alması gereken kimse için bir sakınca yoktur. İbn Useymîn *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bir yara sebebiyle saçın kesilmesi, kırılan tırnağın acı vermesi veya deriden sarkan bir parçanın rahatsız etmesi gibi durumlarda bunlardan bir şey alınmasında herhangi bir sakınca yoktur.”⁽⁷⁵¹⁾

(749) İbn Kesir, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-azîm*, Hac suresinin 28. ayetinin tefsiri. Bu aynı zamanda *Mecmûu fetâvâ İbn Teymiyye* (25/287) eserinde geçtiği üzere hocası İbn Teymiyye’nin ve *Bedâiu’l-fevâid* (3/1102, Âlemu’l-Fevâid baskısı) eserinde geçtiği üzere İbnü’l-Kayyim’in görüşüdür.

(750) Müslim (1977) Ümmu Seleme *radıyallahu anha*’dan rivayet etmiştir.

(751) *Mecmûu Fetâvâ*, İbn Useymîn, 25/161.

Ey Müslümanlar, hacca giden kimse kurban kesecekse bu hükme dâhildir; umresini yapana kadar saçından ve cildinden bir şey almaz. Umresini tamamladığında ise saçlarını kısaltması gerekir; kendi memleketinde kurban kesecek olsa bile kısaltır, zira umrede saç kısaltmak ibadettir. İbn Bâz ve İbn Useymîn *rahimehullah* böyle söylemişlerdir.⁽⁷⁵²⁾

Bilin ki -Allah size *merhamet etsin*-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽⁷⁵³⁾ Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet rehberlerinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah’ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor. Yüce Allah’ı zikredin ki O da sizi zikretsın; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah’ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

29 Zilkade 1442, Cubeyl, S. Arabistan Krallığı

(752) Bkz. İbn Bâz, *Mecmûu fetâvâ*, 17/233; İbn Useymîn, *Mecmûu fetâvâ*, 25/141. Allah ikisine de rahmet etsin.

(753) Ahzâb 33/56.

2- AREFE GÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Hamd Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur ve yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O'nun kulu ve elçisidir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu gözetin. O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ'nın mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinin tezahürlerinden biri de şahıslardan, mekânlardan, zamanlardan veya ibadetlerden dilediğini yüceltmede tek olmasıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın bildiği bir hikmet gereğidir. Allah Teâlâ, **“Rabbini dilediğini yaratır ve seçer; seçim onlara aittir değildir.”**⁽⁷⁵⁴⁾ buyurmuştur. Bu hutbede Allah'ın izniyle Allah'ın Arefe gününü yüceltmesinden ve ona has kıldığı dokuz özellikten bahsedeceğiz.

1. Bunların ilki, Arefe gününün dinin kemale erdirildiği ve nimetin tamamlandığı gün olmasıdır. Târik b. Şihâb'dan rivayet edildiğine göre Yahudilerden bir adam Ömer b. el-Hattâb'a gelerek “Ey müminlerin emîri! Kitabınızda okuduğunuz bir ayet var ki eğer biz Yahudi topluluğuna inmiş olsaydı, o günü bayram ilan ederdik” dedi. Ömer, “Hangi ayet?” diye sordu. Adam **“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum”**⁽⁷⁵⁵⁾ ayetidir” dedi. Bunun üzerine Ömer, “Ben o ayetin indiği günü de indiği yeri de biliyorum. O ayet, bir Cuma günü Arafat'ta Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e nazil olmuştur” dedi.⁽⁷⁵⁶⁾

(754) Kasas 28/68.

(755) Mâide 5/3.

(756) Buhârî 45, Müslim 3017, lafız Müslim'e aittir. Bir fayda olarak; Muhammed b. Cerîr et-Taberî, *Tefsîr*'inde bu ayetin tefsirinde Kâ'bu'l-Ahbâr'dan şunu rivayet etmiştir: “Eğer bu ayet bu ümmetten başkasına inseydi, o günü bayram ediniyorlardı.” Bunun üzerine Ömer, “Hangi ayet ey Kâ'b?” diye sordu. O, **“Bugün sizin için dininizi kemale**

2. Arefe gününün özelliklerinden biri de Allah'ın Kur'an'ın iki yerinde ona yemin etmesidir. Azîm olan, ancak azîm olana yemin eder. O, Allah Teâlâ'nın **"Şahitlik edene ve şahitlik edilene (şâhid ve meşhûd) yemin olsun."**⁽⁷⁵⁷⁾ ayetinde geçen "meşhûd" gündür. Ebû Hureyre *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **"Şâhid, Cuma günü; meşhûd, Arefe günü; mev'ûd (vâdedilen) ise kıyamet günüdür."**⁽⁷⁵⁸⁾

Ey Allah'ın kulları, Arefe günü, aynı zamanda **"Çifte ve teke (şef' ve vetr) yemin olsun."**⁽⁷⁵⁹⁾ ayetinde Allah'ın üzerine yemin ettiği "vetr" olan gündür. Câbir b. Abdullâh *radıyallahu anhuma'dan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **"On gün, Kurban Bayramı'nın on günüdür; vetr, Arefe günü; şef' ise Kurban Bayramı günüdür."**⁽⁷⁶⁰⁾

3. Arefe gününün özelliklerinden biri de o gün tutulan orucun iki yıla kefaret olmasıdır. Ebû Katâde *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **"Arefe günü tutulan orucun, geçmiş bir yılın ve gelecek bir yılın günahlarına kefaret olacağını Allah'tan umarım."**⁽⁷⁶¹⁾

4. Arefe gününün özelliklerinden biri de haram bir ayda olması, kendisinden önceki ayın da sonraki ayın da haram ay olmasıdır.

5. Arefe gününün özelliklerinden biri de o günün ateşten azat olma günü olması, Allah'ın o gün yaklaşması ve mevkıf ehlini meleklerine karşı övmesidir. Bu üç özellik tek bir hadiste geçmektedir. Âişe *radıyallahu anha'dan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın, kullarını cehennem ateşinden Arefe günündeki kadar çok azat ettiği başka bir gün yoktur. O yaklaşır, sonra onlarla meleklerine karşı övünerek 'Bunlar ne istiyorlar?' buyurur."**⁽⁷⁶²⁾

erdirdim" ayetidir, dedi. Ömer de "Ben o ayetin indiği günü de yeri de biliyorum; bir Cuma ve Arefe günüydü, hamdolsun her ikisi de bizim için bayramdır" dedi.

(757) Burûc 85/3.

(758) Ahmed 7973. *el-Müsne'd* muhakkikleri hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

(759) Fecr 89/3.

(760) Ahmed 14511. *el-Müsne'd* muhakkikleri hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

(761) Müslim 1162.

(762) Müslim 1348.

Abdullah b. Amr b. el-Âs *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah azze ve celle, Arefe akşamı Arafat ehli ile meleklerine karşı övünür ve ‘Kullarıma bakın, başları tozlu ve saçları dağılmış bir halde Bana geldiler’ buyurur.”⁽⁷⁶³⁾

İbn Receb *rahimehullah* şöyle demiştir: “Arefe günü, ateşten azat olma günüdür. Allah o gün hem Arafat’ta vakfe yapanları hem de Müslüman şehirlerinde olup vakfe yapamayanları ateşten azat eder. Bu sebeple Arefe’yi takip eden gün, gerek hac mevsiminde hazır bulunanlar gerekse bulunmayanlar için, Arefe günündeki azat ve mağfirete ortak olmaları sebebiyle tüm Müslüman şehirlerinde bayram olmuştur.”⁽⁷⁶⁴⁾

6. Arefe gününün özelliklerinden biri de o gün yapılan duanın icabet edilmeye yakın olmasıdır. Abdullah b. Amr b. el-Âs *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Duaların en hayırlısı Arefe günü yapılan duadır. Benim ve benden önceki peygamberlerin söylediği en hayırlı söz, ‘Tek olan ve ortağı bulunmayan Allah’tan başka ilah yoktur. Mülk O’nundur, hamd O’nadır ve O her şeye kadirdir’ sözüdür.”⁽⁷⁶⁵⁾

7. Arefe gününün özelliklerinden biri de dünya günlerinin en faziletlisi olan Zilhiccenin on günü içinde olmasıdır. İbn Abbâs *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Salih amelin Allah katında şu on günde yapılandan daha sevimli olduğu başka hiçbir gün yoktur.” Dediler ki: “Allah yolunda cihad da mı değil?” Buyurdu ki: “Allah yolunda cihad da değil; ancak canıyla ve malıyla cihada çıkan ve onlardan hiçbir şeyle dönmeyen adam hariç.”⁽⁷⁶⁶⁾

8. Arefe gününün özelliklerinden biri de haccın en büyük rüknü olan Arafat vakfesinin o gün yapılmasıdır. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Hac, Arafat’tır.”⁽⁷⁶⁷⁾ buyurmuştur.

(763) Ahmed 2/224. Elbânî, *Tahrîcû’l-tergîb ve’l-terhîb* (1153) eserinde bunu sahih kabul etmiştir.

(764) İbn Receb el-Hanbelî, *Latâîfü’l-maârif*, Arefe günü ile kurban günü hakkındaki ikinci meclis.

(765) Tirmizî 3585. Elbânî, *es-Silsiletü’s-sahîha* (1503) eserinde bunu hasen kabul etmiştir.

(766) Buhârî 969, Ahmed 1/338-339, lafız Ahmed’e aittir.

(767) Nesâî (3016) ve başkaları, Abdurrahman b. Ya’mer *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

9. Arefe gününün özelliklerinden biri de dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanların tek bir mekânda, tek bir şiarı eda etmek için başka hiçbir günde, mekânda veya ibadette olmayan bir şekilde toplanmasıdır. Bu, İslam şiarlarının izharı, dinin üstünlüğünün alameti ve rahmetlerin inmesi ile günahların bağışlanması sebebiyle şeytanın perişan olma sebeplerinden biridir.

Ey Allah'ın kulları, işte bunlar Allah'ın Arefe gününü şereflendirmek ve yüceltmek için ona has kıldığı on özellikten bazılarıdır. O gün gelen faziletleri salih amellerle ganimet bilme konusunda Allah'tan yardım dileyelim, bu amelleri elde etmekte yarışalım ve ecir bekleyelim. Bugün amel var ama hesap yok, yarın ise hesap var ama amel yok! **“Rabbinizden bir bağışlanmaya; Allah'a ve peygamberlerine inananlar için hazırlanmış, genişliği göklerin genişliği kadar olan bir cennete koşun.”**⁽⁷⁶⁸⁾

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Azim olan Allah'tan kendim ve sizin için her türlü günahıtan mağfiret dilerim. Şüphesiz O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Fazlı ve ihsanı için Allah'a hamd, tevfiği ve lütfu için O'na şükürler olsun. Şanının yüceliğini ikrar ederek Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve O'nun birliğine şehadet ederim; yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O'nun kulu ve elçisidir. Allah'ın salât ve selamı onun, ailesinin ve ashabının üzerine çokça olsun. Ey müminler topluluğu, bilin ki Arefe günü yapılan duanın fazileti tüm mekânları kapsar; sadece Arafat'ta olan hacılara özel değildir. Çünkü fazilet o zaman dilimine aittir. Şüphe yok ki Arafat'ta bulunan hacılar, mekânın fazileti ile zamanın faziletini birleştirmiş olurlar.

Ey Allah'ın kulları, Arefe günü dua ve zikre yardımcı olacak şeylerden biri, imkân nispetinde öğleden akşama kadar mescitlerde kalmaktır. Arefe günü farz namazların ardından yapılan mukayyet tekbirler meşru kılınmıştır. Hacı olmayanlar için bu tekbirler Arefe günü sabah namazından itibaren başlar ve teşrik günlerinin sonuncusu olan on üçüncü günün ikindi namazına kadar devam eder. Hacı olanlar ise tekbire Arefe günü öğle ve ikindi na-

mazlarından sonra başlarlar. Müslüman namazını bitirince üç defa “Estağfirullah” der, sonra “Allah’ım, Sen selam ve esenlik verensin, selam ve esenlik de Sendendir. Ey celal ve ikram sahibi, Sen ne yücesin!” der. Ardından “Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, Allahuekber, Allahuekber ve lillâhi’l-hamd” diyerek tekbire başlar.

Ey müminler, bu büyük bir fırsattır ve Rabbimizin *azze ve celle* yılda bir kez tekrarlanan lütuflarından biridir. Allah’a kendimizde hayır olduğunu gösterelim; ibadete, zikre ve duaya sarılalım. Şüphesiz kul, Allah’a bir karış yaklaşırsa Allah ona bir arşın yaklaşır. O, Allah’a bir arşın yaklaşırsa Allah ona bir kulaç yaklaşır. Kim O’na yürüyerek gelirse O ona koşarak gelir. Bu hadis, Allah *azze ve celle*’nin fazlının azametini, kullarının hayır ve salih amelde yarışmasından daha hızlı bir şekilde onlara hayır, kerem ve cömertlikle yöneldiğine delalet eder.

Allah’ım, kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Onun ashabı olan halifelerden, hidayet rehberlerinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım, biz nefislerimize çokça zulmettik, günahları Senden başkası bağışlamaz. Katından bir mağfiretle bizi bağışla ve bize merhamet et; şüphesiz Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edensin. Allah’ım, bizi Arefe gününe ulaştır; o gün Seni zikretme, Sana şükretme ve Sana güzelce ibadet etme konusunda bize yardım et. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

6 Zilhicce 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

3- KURBAN BAYRAMI HUTBESİ – YİRMİ DURAK

Birinci Hutbe

Allahuekber (dokuz defa), Allahuekber kebîra, velhamdülillâhi kesîra ve sübhânallâhi bükra ten ve asîlâ.

Celali yüce, senası büyük, isimleri mukaddes olan Allah'a hamdolsun. O'nu tesbih ve O'na hamd ederiz, nimetleri sayılamaz. Şehadet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O'nun kulu ve elçisidir. Allah onu hidayet ve hak din ile göndermiştir. Allah'ım! Ona, ailesine ve ashabına salât eyle, onu mübarek kıl ve çokça selam eyle.

İmdi... Allah Teâlâ'dan sakının! Şüphesiz O'ndan sakınmak azıgın en hayırlısıdır ve huzura varılacak günde kurtuluştur.

1. Ey Müslümanlar, Allah'ın yüce günlerinden birindesiniz. Bugün kurban günüdür, mübarek Kurban Bayramı günüdür. İslam'ın büyük farzlarından biri olan hac farızasının edasından sonra gelmektedir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah Teâlâ katında günlerin en büyüğü kurban günü, sonra da el-Kar günüdür.*”⁽⁷⁶⁹⁾ Yani hacıların Mina'da yerleşip dinlendikleri gündür.

Kurban gününün diğer günlere üstün kılınmasındaki sır; hac amellerinin çoğunun bu günde toplanmasındandır. Hacıların Akabe cemresini taşlaması, kurban kesmesi, tıraş olarak veya saçlarını kısaltarak ihramdan çıkması, İfada tavafı, Safa ile Merve arasında sa'y yapması ve hacı olmayanların kurban kesmesi gibi ameller başka hiçbir günde bu şekilde bir araya gelmez.

Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, vallâhuekber, Allahuekber ve lillâhi'l-hamd.

2. Ey Allah'ın kulları, İslam bayramlarını diğer tüm bayram ve kutlamalardan ayıran en büyük özellik; bunların büyük hikmetler ve yüce maksatlar için meşru kılınmış olmasıdır. Bunlardan bazıları Allah'ın şiarlarını yücelt-

(769) Ebû Dâvûd, 1765, Abdullah b. Kurt *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

mek, müminlerin gönlüne ferahlık ve sevinç sokmak, bu dinin müsamahasını ve ona tabi olup yolundan gidenlere olan kolaylığını göstermektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Arefe günü, kurban günü ve Teşrik günleri biz İslam ehlinin bayramıdır; bunlar yeme ve içme günleridir.*”⁽⁷⁷⁰⁾

Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, vallâhuekber, Allahuekber ve lillâhi'l-hamd.

3. Ey müminler, müminin bu yüce günde Rabbine yakınlaşmak için yapacağı en büyük amellerden biri kurban kesmektir. Bu, Halilullah olan İbrahim'in ve Muhammed *aleyhimesselâtü vesselâm*'ın sünnetidir.

4. Kurban kesmenin birtakım edep ve sünnetleri vardır. Bunların bazıları, hayvanı kibleye yöneltmek, üzerine Allah'ın ismini zikretmek ve “Allah'ım bu Sendendir ve Senin içindir. Allah'ım, bu benim ve ailem adınadır. Allah'ım, benden kabul eyle” demektir.

5. Kurban kesen kişinin, eğer gücü yetiyorsa kurbanını kendi eliyle kesmesi, keserken de boğazın iki yanındaki iki büyük damarı kesmesi müstehaptır.

6. Kurbanı için başkasını vekil tayin etmesinde bir sakınca yoktur. Vekil olan kişi, “Allah'ım, bu Sendendir ve Senin içindir. Allah'ım, bu falan kişi (ismini zikrederek) adınadır, ondan kabul eyle” der.

7. Kişinin bıçağını hayvandan gizlemesi, hayvanın uzağında bilemesi ve onu hemcinslerinin önünde kesmemesi gerekir. Bu, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüne uymak içindir: “*Allah her şeye karşı ihsanı (en güzel şekilde yapmayı) yazmıştır. Öldürdüğünüzde en güzel şekilde öldürün, kestiğinizde de kesimi en güzel şekilde yapın. Her biriniz bıçağını iyice bilesin ve keseceği hayvanı rahatlatсын.*”⁽⁷⁷¹⁾

8. Kesim vakti dört gündür: Kurban günü ve üç Teşrik günü. En faziletlisi ise Zilhiccenin faziletli on günü içinde yer alması için kurbanı bayram günü kesmektir.

(770) Ebû Dâvûd, 2419, Uke b. Âmir *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

(771) Müslim, 1955. Şeddâd b. Evs *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

9. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* boynuzlu ve alacalı (beyazı çok) iki koç kurban etmiştir. Kurbanlıklarda nelerden sakınılacağını da şöyle açıklamıştır: “Kurbanlıklarda şu dört özellik caiz olmaz: Körlüğü belli olan kör, hastalığı belli olan hasta, topallığı belli olan topal ve iliği kurumuş zayıf hayvan.”⁽⁷⁷²⁾

10. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bayram günü kendi kurbanından yiye ne kadar bir şey yemezdi.

11. Ey Allah'ın kulları, Müslümanlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* döneminde kurbanlıklara çok özen gösterir, onların en güzel ve en semiz olanlarını seçerlerdi. Kurbanlık ne kadar kıymetli ve vasıfları ne kadar tam olursa Allah katında o kadar sevimli olur ve sahibi için ecir o kadar büyük olur. İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kurbanın ecir mutlak surette değerine göredir.”⁽⁷⁷³⁾

12. Ey Allah'ın kulları, kurbanın sarf edileceği yerler için kesin bir sınırlama yoktur, ancak ondan yenilmesi, yolculuk için azık yapılması ve fakire yedirilmesi hususunda haberler gelmiştir. Nitekim Allah Teâlâ, “**Onlardan yiyin, kanaat edene de isteyene de yedin.**”⁽⁷⁷⁴⁾ buyurmuştur. Sünnette ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Yiyin ve azık edinin.”⁽⁷⁷⁵⁾ buyurmuş; bir rivayette ise “Yiyin, yedin ve ayırın veya biriktirin.” buyurmuştur.⁽⁷⁷⁶⁾

13. Kurban kesildiğinde, etinden veya başka bir yerinden -derisi dâhil- hiçbir şeyin satılması caiz değildir.

14. Kalbini İslam'a ısındırmak ve dinin şiarlarını göstermek amacıyla bir kâfire kurban etinden bir miktar verilmesi caizdir.

15. Kasaba ise yaptığı işin karşılığı (ücret olarak) kurbandan hiçbir şey verilmez. Kurban sahibi, yaptığı işin bedeli olarak ona bir miktar para verebilir.

16. Ey Allah'ın kulları, bu yüce günden sonra faziletli günler olan teşrik günleri gelir. Allah *azze ve celle* bu günlerde zikri çoğaltmayı emrederek “**Sayı**

(772) Ahmed, 4/300 ve başkaları rivayet etmiştir. *el-Müsne'd* muhakkikleri bunu sahih kabul etmiştir.

(773) *el-Fetâve'l-kübrâ*, 4/468.

(774) Hac 22/36.

(775) Buhârî, 1719; Müslim, 1972. Câbir b. Abdullah *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet edilmiştir.

(776) Müslim, 1973. Ebû Saïd el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

günlerde Allah'ı zikredin.”⁽⁷⁷⁷⁾ buyurmuştur. Bayram günlerinin en önemli amellerinden biri, Teşrik günlerinin üçünde de yapılan tekbirdir. Bu, Teşrik günlerinin üçüncüsünün akşamına kadar her vakit yapılan mutlak tekbir ile aynı günün ikinci vaktine kadar farz namazların ardınca yapılan mukayyet tekbirdir. Kişi dilerse ikişer, dilerse üçer defa söylesin: Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallâh, Allahuekber, Allahuekber ve lillâhi'l-hamd.

Allahuekber, Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, vallâhuekber, Allahuekber, Allahuekber ve lillâhi'l-hamd.

17. Ey Allah'ın kulları, bayram günü ve Teşrik günleri yeme, içme ve Allah'ı zikretme günleridir. Bayram günü ve Teşrik günlerinde oruç tutmak caiz değildir, çünkü bu günler bayramdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Teşrik günleri yeme ve içme günleridir” buyurmuş; bir rivayette de “*Ve Allah'ı zikretme günleridir.*”⁽⁷⁷⁸⁾ buyurmuştur.

18. Bayramın en büyük hikmet ve menfaatlerinden biri de Müslümanlar arasında iletişimi, ziyaretleşmeyi, kalplerin yakınlaşmasını sağlamak; yabancılığı gidermek, kin, nefret ve haset ateşini söndürmektir. İslam'ın Müslümanları bayram namazı için tek bir yerde toplama gücü, onları hak üzerinde toplama ve kalplerini takva üzere birleştirme gücünün bir delilidir. Nu'mân b. Beşîr *radiyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Müminlerin birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etmeye ve şefkat göstermedeki misali bir vücut gibidir. Vücudun bir azası rahatsızlandığında, diğer azalar da uykusuzluk ve ateşle ona katılırlar.*”⁽⁷⁷⁹⁾

Bayramda yapılması müstehap olan amellerden biri de akrabalık bağlarını gözetmektir. Allah kuluna, özellikle sevinçli ve kederli zamanlarda akrabasını ziyaret etmesini farz kılmıştır. Kim akrabalık bağını sürdürürse Allah da onunla bağını sürdürür, kim de bu bağı koparırsa Allah da ondan bağını koparır. Abdurrahman b. Avf *radiyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah azze ve celle şöyle buyurdu: Ben Rahmân'ım, rahimi (akrabalığı) yarattım ve ona kendi ismimden bir isim verdim. Kim onu gözetirse Ben de onu gözetirim; kim de onu koparırsa*

(777) Bakara 2/203.

(778) Müslim, 1141. Nübeyşe el-Hayr el-Hüzeli *radiyallahu anh'tan* rivayet edilmiştir.

(779) Müslim, 2586. Nu'mân b. Beşîr *radiyallahu anh'tan* rivayet edilmiştir.

ben de onu terk ederim (bağımı keserim)."⁽⁷⁸⁰⁾ Ey Allah'ın kulları, akrabası, arkadaşı veya komşusuyla küs olan kimse onu bağışlasın. Allah Teâlâ, **"Kim bağışlar ve ıslah ederse onun eciri Allah'a aittir."** (Şûrâ 42/40) ve **"Müminler ancak kardeştirler; öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin."** (Hucurât 49/10) buyurmuştur.

19. Ey Allah'ın kulları, bayramda tebrikleşmek güzeldir ve caizdir. İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: "Bayram günü, bayram namazından sonra karşılaşıldığında birbirine, 'Allah bizden ve sizden kabul etsin' ve benzeri sözlerle tebrikte bulunmak, sahabeden bir topluluktan rivayet edilmiştir ve Ahmed gibi imamlar buna ruhsat vermiştir."⁽⁷⁸¹⁾

20. Ey Allah'ın kulları, Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini haram eğlenceler, isyanlar ve günahlarla karşılamaktan sakının; aksi halde üzerinize Allah'ın gazabı ve cezası iner.

Allahuekber, Allahuekber, lâ ilâhe illallah, vallâhuekber, Allahuekber ve lillâhi'l-hamd. Allahuekber kebîra, velhamdülillâhi kesîra ve sübhânallâhi bükra ten ve asîlâ.

Bu sözümü söyler, kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret dilerim. Şüphesiz O, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Allahuekber (yedi defa), Allahuekber kebîra, velhamdülillâhi kesîra ve sübhânallâhi bükra ten ve asîlâ. Hamd yalnız Allah'adır; Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanadır.

21. Ey mümin hanımlar! Allah, Kitabı'nda müminlerin annelerine şöyle seslenmiştir: **"Evlerinizde oturun ve önceki Cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Rasûlüne itaat edin."** (Ahzâb, 33/33) Bu ilahî yönlendirme, müminlerin annelerine ve kıyamete kadar onların yolundan giden mümin kadınlarıdır. Öyleyse Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan ve peygamber olarak Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'den razı olan siz hanımlar; Allah'a ve Rasûlüne

(780) Ahmed, 1/191, lafız ona aittir; Ebû Dâvûd, 1694. Abdurrahman b. Avf *radiyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri ve Elbânî bunu sahih kabul etmiştir.

(781) *Mecmûu 'l-fetâvâ*, 24/253.

itaat edin. İnsan ve cin şeytanlarının adımlarından, açılıp saçılma ve erkeklerle karışık bir hâlde bulunma (ihtilat) fitnesine düşmekten sakının. Selamet isteyen kimse nefsini faydalı olanla meşgul etsin; isyan ve fücür ehlini takip etmeyi bıraksın. Çünkü onları takip etmenin kalbin bozulmasında büyük etkisi vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah sizin tövbenizi kabul etmek ister; şehvetlerine uyanlar ise sizin büyük bir sapıklığa düşmenizi isterler.”**⁽⁷⁸²⁾

Bayramınız mübarek olsun. Allah saadetinizi ve sevincinizi daim eylesin, üzerinize neşe ve mutluluk yağdırsın. İbadetlerinizi kabul etsin, sürur-larınızı kalıcı kılsın, günahlarınızı bağışlasın, kalplerinizi hayırlarla mesut etsin, ümitlerinizi gerçekleştirsin ve sizi salih amellere muvaffak kılsın.

Sonra Rasûlullah’a salât ve selam getirin; zira kim ona bir kez salât ederse Allah da ona karşılık on defa salât eder. Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Peygamberimiz Muhammed’e, ailesine ve tüm ashabına salât ve selam eyle, onları mübarek kıl.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

4- MUHARREM AYINI YÜCELTMEK VE AŞURE ORUCU FAZİLETİNİN BEYANI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Ey Müslümanlar! Allah Teâlâ’dan sakının ve O’nu gözetin. O’na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah’ın mahlûkatı üzerindeki ru-bûbiyetinin delillerinden biri de bazı zamanları seçip onları diğerlerinden üstün kılmasıdır. Allah’ın ayı olan Muharrem de bunlardan biridir. O, yüce ve mübarek bir aydır; Hicrî yılın ilk ayıdır ve Allah’ın şu ayette bahsettiği haram aylardan biridir:

“Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah’ın yazısına göre Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte doğru din budur. O aylar içinde kendinize zulmetmeyin.”⁽⁷⁸³⁾

(783) Tevbe, 9/36-37.

Allah Teâlâ'nın **“O aylar içinde kendinize zulmetmeyin”** kavli; bu haram aylar içinde zulmetmeyin, demektir. Çünkü bu aylarda işlenen günahlar diğer zamanlara göre daha ağır ve büyüktür.

İbn Abbâs *radiyallahu anhumâ* **“O aylar içinde kendinize zulmetmeyin”** ayeti hakkında şöyle demiştir: “Bu ayların tamamında zulmetmeyin; sonra bunlardan dört ayı seçip haram kıldı, onların hürmetini yüceltti, onlarda işlenen günahı daha büyük, salih ameli ve eciri ise daha yüce kıldı.”

Katâde, **“O aylar içinde kendinize zulmetmeyin”** ifadesi hakkında şöyle demiştir: “Haram aylarda yapılan zulüm, diğer zamanlardaki zulme göre hata ve vebal bakımından daha büyüktür. Zulüm her halükarda büyüktür, ancak Allah, emrinden dilediğini yüceltir.”

Yine şöyle demiştir: Allah, mahlûkatından bazılarını seçkin kılmıştır; meleklerden elçiler, insanlardan elçiler seçmiştir. Kelamlar içinden Kendi zikrini, yeryüzünden mescitleri, aylar içinden Ramazanı ve haram ayları, günler içinden Cuma gününü, geceler içinden ise Kadir Gecesi'ni seçmiştir. Öyleyse Allah'ın yücelttiğini siz de yüceltin; zira meseleler ancak akıl ve anlayış sahipleri katında Allah'ın onları yücelttiği şeyle yücelir. İbn Kesir *rahimehullah*'ın *Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm* eserinden özetle.

Ebü Bekre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “... Sene on iki aydır; bunlardan dördü haramdır. Üçü peş peşe gelir; Zilkade, Zilhicce ve Muharrem. Bir de Cemâziyelâhîr ile Şâban arasındaki Mudar'ın Receb'idir.”⁽⁷⁸⁴⁾

Muharrem ayının bu isimle anılması, hürmetinin tekid edilen ve yüceltilen haram bir ay olmasındandır.

“Mudar'ın Receb”i diye adlandırılmasının sebebi ise Mudar kabilesinin bu ayın yerini değiştirmeyip vaktinde eda etmesidir. Aksine diğer Araplar savaş durumlarına göre ayların yerini değiştirip erteliyorlardı ki bu “nesî” olarak bilinir.

Yüce Allah'ın bu aylara verdiği değer sebebiyle hürmetlerine riayet etmek gerekir. Bu aylarda savaşı başlatmanın haram olması ve günahlara düşmekten sakınmak bu riayetin bir parçasıdır.

(784) Buhârî 3197, Müslim 1679.

Ey Müslümanlar, Muharrem ayında nafilâ orucu çoğaltmanın fazileti sabittir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Ramazandan sonraki en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem orucudur.*”⁽⁷⁸⁵⁾ Muharrem ayının “Allah'ın ayı” şeklinde Allah'a izafe edilmesi, onun yüceliğine bir işarettir.

Ey müminler topluluğu! Allah'ın mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinin delillerinden biri de bazı günleri seçip o günlerdeki ibadetleri diğerlerinden üstün kılmasıdır. İslam takvimine göre Muharrem ayının onuncu günü olan Aşure günü de bunlardandır. Bu günü yüceltmenin latif bir sebebi vardır: Allah, peygamberi Musa *aleyhisselâm*'ı boğulmaktan kurtarıp Firavun ve kavmini suda boğduğunda; Musa *aleyhisselâm* bu nimete şükür olarak Muharrem'in onuncu günü oruç tutmuştur.

Daha sonra Ehl-i kitap olan Yahudi ve Hristiyanlar da bu orucu tutmuşlardır. Ardından Ehl-i kitap olmayan ve putlara tapan Cahiliye Arapları da bu geleneği almış; Mekke'deki Kureyş kabilesi cahiliye döneminde bu orucu tutmuştur.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye hicret ettiğinde Yahudileri Aşure gününde oruç tutarken bulmuş ve onlara, “*Oruç tuttuğunuz bu gün nedir?*” diye sormuştur. Onlar, “Bu büyük bir gündür; Allah bu günde Musa'yı ve kavmini kurtarmış, Firavun'u ve kavmini ise boğmuştur. Musa şükür için bu orucu tutmuştur, biz de tutuyoruz” demiştir.

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Biz Musa'ya sizden daha layık ve daha yakınız*” buyurmuş; hem kendisi oruç tutmuş hem de tutulmasını emretmiştir.⁽⁷⁸⁶⁾

Hatta Yahudiler o günü bayram edininir, kadınlarına takılarını ve en güzel elbiselerini giydirirlerdi.⁽⁷⁸⁷⁾ Abdullah b. Abbâs *radıyallahu anhuma* şöyle demiştir: “Aşure günü, Yahudi ve Hristiyanların yücelttiği bir gündü.”⁽⁷⁸⁸⁾

Âişe *radıyallahu anhâ* şöyle demiştir: Aşure günü, Kureyş'in Cahiliye döneminde oruç tuttuğu bir gündü. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de o gün oruç

(785) Müslim 1163.

(786) Buhârî 2004, Müslim 1130, lafız Müslim'e aittir.

(787) Müslim 1131. Bu babda Ebû Mûsâ *radıyallahu anh*'tan da rivayet vardır, Buhârî 2005.

(788) Müslim 1134.

tutardı. Medine'ye hicret ettiğinde de o orucu tuttu ve tutulmasını emretti. Ramazan farz kılınınca “*Dileyen o orucu tutsun, dileyen bıraksın*” buyurdu.⁽⁷⁸⁹⁾

Yine şöyle demiştir: “O gün Kâbe'nin örtüldüğü bir gündü.”⁽⁷⁹⁰⁾ Yani ku-
maş ve benzeri örtülerle Kâbe'yi yüceltirlerdi.

Yüce Allah Ramazan orucunu farz kılınca, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanlara Aşure günü orucunu dileyenin tutabileceğini, dileyenin tutmayabileceğini haber vermiştir. Yani bu oruç Ramazan orucu gibi farz değil, müstehap bir oruçtur. Kim onu tutarsa Allah'ın izniyle bol ecir alır. Bir adam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem'e*, “Nasıl oruç tutarsın?” diye sordu. O da “*Her aydan üç gün ve Ramazandan Ramazana; işte bu bütün seneyi oruçlu geçirmek gibidir. Arefe günü tutulan orucun, geçmiş bir yılın ve gelecek bir yılın günahlarına kefarete olacağını Allah'tan umarım. Aşure günü orucunun ise geçmiş bir yılın günahlarına kefarete olacağını Allah'tan umarım*” buyurdu.⁽⁷⁹¹⁾

İnsanın geçmiş senede işlediği küçük hatalar bu günün orucuyla bağışlanır. Bir günlük oruca karşılık tam bir yılın günahlarının bağışlanması Allah'ın bize olan büyük bir lütfudur. Büyük günahlar ise ancak samimi bir tövbe ile bağışlanır; Allah büyük lütuf sahibidir.

Ey Müslümanlar, Aşure orucu bu derece önemli olduğu için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu orucu tutmaya çok istekliydi. Abdullah b. Abbâs *radiyallahu anhumâ* şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem'in*, faziletli olduğu için diğer zamanlara tercih ederek oruç tutmaya çalıştığı bir günü görmedim; ancak Aşure gününü ve bir de şu Ramazan ayını gördüm.”⁽⁷⁹²⁾

Selef-i salihden bir grup, kaçırmaktan korktukları için yolculukta dahi Aşure orucunu tutarlardı. İbn Receb *rahimehullah*, *Latâifü'l-Maârifte* şöyle demiştir: “Seleften bir topluluk yolculukta Aşure orucunu tutardı; İbn Abbâs, Ebû İshak es-Sebüî ve Zührî bunlardandır. Zührî şöyle demiştir: ‘Ramazanın başka günlerde kazası vardır ancak Aşure günü kaçarsa gider.’⁽⁷⁹³⁾ Ahmed b.

(789) Buhârî 2002, Müslim 1125. Bu babda İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*’dan da rivayet vardır: Buhârî 1892, Müslim 1126.

(790) Buhârî 1592.

(791) Müslim 1162, Ebû Katâde *radiyallahu anhu*’tan rivayet etmiştir.

(792) Buhârî 2006, Müslim 1132.

(793) Beyhakî, *Şuabü'l-îmân*, 3/367, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Hanbel de Aşure orucunun yolculukta tutulacağına dair görüş belirtmiştir.” İbn Receb *rahimehullah*’ın sözü burada bitti.⁽⁷⁹⁴⁾

Sahabe *radiyallahu anhum*, çocuklarını oruca alıştırmak için Aşure gününde onlara oruç tuttururlardı. Rubeyyi’ bnt. Muavviz *radiyallahu anha* şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Aşure günü sabahı Ensar köylerine şu haberi gönderdi:

“Kim sabahleyin iftar etmiş olarak kalktıysa günün geri kalanını tamamlasın, kim de oruçlu olarak sabahladıysa orucuna devam etsin.”

Dedi ki: Biz bundan sonra o gün oruç tutar ve çocuklarımıza da tutturduk. Onlar için boyalı yünden⁽⁷⁹⁵⁾ oyuncaklar yapardık. Birisi yemek için ağladığında, iftar vakti gelene kadar⁽⁷⁹⁶⁾ o oyuncakı ona vererek oyaldık.

Ey Allah’ın kulları, Aşure orucunun sünnetlerinden biri de dokuzuncu günü beraberinde tutmaktır. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şu sözüdür: “Eğer gelecek yıla kadar yaşarsam, mutlaka dokuzuncu günü de oruçlu geçireceğim.”⁽⁷⁹⁷⁾ Yani eğer ölmez de gelecek yıla ulaşırsam onuncu günle beraber dokuzuncu günü de tutacağım, demiştir; fakat Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* gelecek yılın Aşure gününe ulaşmadan vefat etmiştir.

Ey insanlar, onuncu günle beraber dokuzuncu günün de meşru kılınmasının illeti; Müslümanların oruçlarında Yahudilere benzememeleridir. Yahudiler onuncu günü tutuyorlardı; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ise ibadetlerde onlara benzemeyi hoş görmedi ve benzerliğin ortadan kalkması için dokuzuncu günün de eklenmesini öğütledi. Kendi ibadetlerinde diğer milletlerden ayrılmak İslam şeriatının özelliklerindendir.

Eğer “Sadece Aşure günü tek başına oruç tutulur mu?” diye sorulursa, cevabı şudur: Evet, caizdir, fakat en faziletlisi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in “Eğer gelecek yıla kadar yaşarsam mutlaka dokuzuncu günü de tutacağım” sözü gereği bir gün öncesini de tutmaktır ki sabit olan sünnet budur.

(794) *Latâîfû'l-maârif fî mâ li-mevâsimi'l-âmi mine'l-vezâîf*, s. 110, tahkik: Yâsîn Muhammed es-Sevvâs, 5. baskı, Dâru İbn Kesîr – Şam.

(795) «العهن», pamuk demektir.

(796) Buhârî (1960) ve Müslim (1136), Abdullah b. Abbâs *radiyallahu anhuma*’dan rivayet etmiştir.

(797) Müslim (1134) Abdullah b. Abbâs *radiyallahu anhuma*’dan rivayet etmiştir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyley, Allah'tan mağfired dilerim; şüphesiz O çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır; Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanadır. İmdi... Ey Müslümanlar! Allah günleri ve geceleri büyük bir hikmetle, amel için yaratmıştır; onları boş yere ve amaçsız yaratmamıştır. Allah Teâlâ, **“O, öğüt almak isteyen yahut şükretmek isteyen kimseler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getirendir.”**⁽⁷⁹⁸⁾ buyurmuştur. Yine kendi zatı hakkında **“O, hanginizin daha güzel amel işleyeceğini sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır.”**⁽⁷⁹⁹⁾ buyurmuştur. Tirmizî, Ebû Berze el-Eslemî *radiyallahu anh*'tan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: *“Kıyamet gününde kul şu beş şeyden sorguya çekilmedikçe ayakları yerinden kımıldamaz: Ömrünü nerede tükettiğinden, ilmiyle ne yaptığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından ve vücudunu nerede yıprattığından.”*⁽⁸⁰⁰⁾

Ey müminler, bizler bu günlere şahitlik eden bir yılı uğurluyor ve yeni bir yılı karşılıyoruz. Keşke bilseydim; geçen yılımıza hangi amelleri kaydettik? Yeni yılı hangi amellerle karşılıyoruz?

Yıllar çok çabuk geçiyor; sanki bir gün, hatta bir saat gibi geçip giden bir yıl oldu. Öyleyse kendimizi hesaba çekelim: Vakitlerinin ne kadarını cennete yaklaştıracak ve ateşten uzaklaştıracak işlerde kullandık?

Allah Teâlâ'ya itaatte ne kadar acele ettik? O yıl ne kadar nafile namaz kılıp oruç tuttuk?

Ne kadar sadaka verdik? Allah Teâlâ'yı ne kadar zikrettik? Mescitlere gitmede ne kadar erkenci olduk?

Günahlardan ve kötülüklerden sakındık mı? Gözlerimizi harama baktırmaktan koruyup dillerimizi gıybet ve batıl sözden muhafaza ettik mi? Kalplerimizi kinden, nefretten ve hasetten arındırdık mı?

(798) Furkân, 62.

(799) Mülk, 2.

(800) Tirmizî (2417) rivayet etmiş ve “bu hadis hasen sahihtir” demiştir.

Komşularımızla, akrabalarımızla ve çalışanlarımızla ilişkilerimizi düzelttik mi? Kadınlarımıza ve kızlarımıza hicabı, örtünmeyi, hayâyı; açılıp saçılmaktan ve erkeklerle karışık bir ortamda bulunmaktan sakınmayı ne kadar emrettik?

Ey insanlar, bir yılın bitip diğerinin başlaması üç şeyi gerektirir: Birincisi, ömür mühleti için Allah'a şükretmek. İkincisi, geçmiş için nefsi hesaba çekmek. Üçüncüsü, kalan ömür için nefsi ıslah edip doğrultmak. Ömer *radı-yallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir: "Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin; o en büyük huzura çıkış için hazırlanın. Kıyamet gününde hesap, ancak dünyadayken nefsini hesaba çeken kimse için hafif olur."⁽⁸⁰¹⁾ Öyleyse amel edin ey Müslümanlar, ecel gelmeden önce amel edin!

Sonra bilin ki *-Allah size merhamet etsin-*, Allah size büyük bir emir vererek **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin."**⁽⁸⁰²⁾ buyurmuştur.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de "Günlerinizin en hayırlılarından biri Cuma günüdür; o gün bana salâtı çokça getirin, zira salâtınız bana arz olunur" buyurmuştur.

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Onun ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl. Şirki ve müşrikleri zelil eyle. Dinin sınırlarını koru.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl. İmamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

Allah'ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek cezandan ve her türlü gazabından Sana sığınırız.

Allah'ım! Alaca hastalığından, delilikten, cüzzamdan ve her türlü kötü hastalıktan Sana sığınırız. Allah'ım!

(801) Tirmizî tarafından 2459 numaralı hadisten sonra rivayet edilmiştir.

(802) Ahzâb, 56.

Senden; hayrın her türlüsünü; acil olanını ve gelecek olanını, bildiğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin her türlüsünden; acil olanından ve gelecek olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden Sana sığınırız.

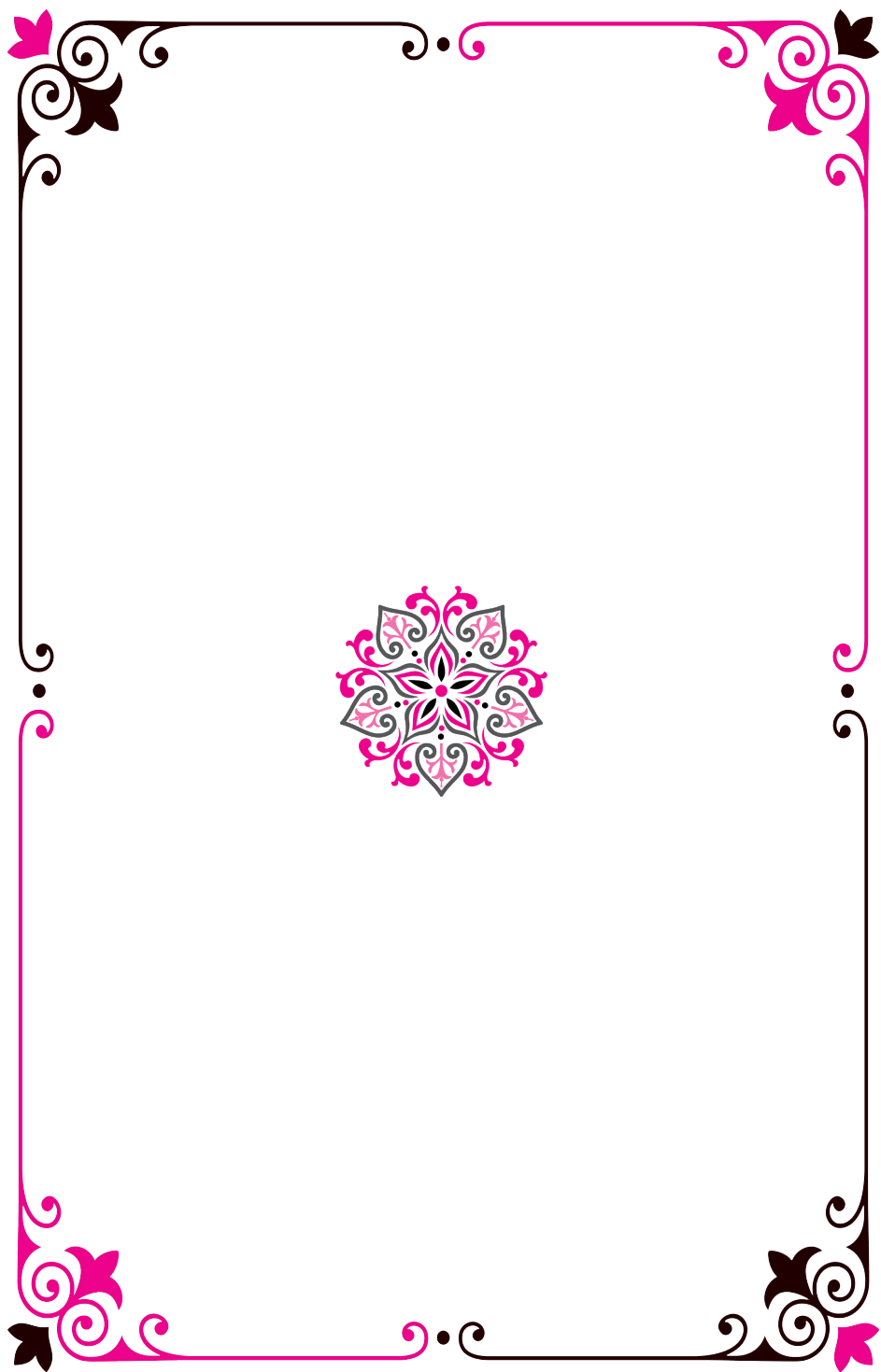
Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.

Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsin; nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür ve Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî.

VII- RAMAZAN AYI İLE
İLGİLİ HUTBELER

1- RAMAZAN AYINDAN ÇIKARILACAK ON HİKMET

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsim Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim. Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle bu-yurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Al-lah’tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁸⁰³⁾

Allah Teâlâ'dan sakının, O'ndan korkun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ın, kullarına olan merhametinden biri de onlar için salih amellerin katlandığı, kötülüklerin bağışlandığı ve müminin cennetteki derecelerinin yükseldiği hayır mevsimlerini hazırlamış olmasıdır. Bu, Allah Teâlâ'nın hikmetindendir. Şüphesiz Allah Teâlâ emrinde hakimdir, fiilinde hakimdir, takdirinde hakimdir.

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'nın emrindeki hikmetinden biri de kul-ları için, tan yerinin ağarmasından güneşin batışına kadar nefsi yemekten, içmekten ve cinsel ilişkiden alıkoymak olan Ramazan ayı orucunu meşru kılmasıdır.

1. Allah orucu yüce hikmetler⁽⁸⁰⁴⁾ için meşru kılmıştır ki bunların en büyüğü takvanın elde edilmesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ey iman edenler! Sizden öncekilere farz kılındığı gibi oruç size de farz kılındı; umulur ki sakınırsınız.”**⁽⁸⁰⁵⁾ Bu ayet-i kerimeden anlaşılmaktadır ki orucun meşruiyetindeki hikmet, takvayı gerçekleştirmektir. Takva; kulun, emredilenleri yaparak, yasaklanan ve sakındırılanlardan kaçınarak kendisi ile Allah’ın azabı arasında bir kalkan oluşturmaktır. Böylece nefis, Allah Teâlâ’nın gözetimi altında olmaya alışır; oruçlu kimse, Allah’ın kendisini gördüğünü bildiği için gücü yettiği halde nefsinin arzuladığı şeyleri terk eder.

2. Orucun hikmetlerinden biri de nimetlere şükretmeye bir vesile olmasıdır. Zira oruç; nefsi yemekten, içmekten ve cinsel ilişkiden menetmektir ki bunlar nimetlerin en büyük ve en yücelerindendir. Oruç süresince bunlardan uzak durmak, insana bu nimetlerin değerini öğretir. Çünkü nimetler eldeyken kıymeti tam bilinmez; ancak kaybedildiklerinde bilinir ve değerleri anlaşılır. İşte onlardan uzak kalmak, insanı bu nimetler için Allah’a şükretmeye sevk eder.

3. Orucun hikmetlerinden biri de Allah’ın haram kıldığı yasakları terk etmeye vesile olmasıdır. Çünkü oruç, nefsi kırmaya, onun kötülüğünü ve hırsını dizginlemeye sebeptir. O zaman nefis hakka boyun eğerek ve yaratılanlara karşı yumuşar. Sürekli doygunluk, suya kanmışlık ve kadınlarla birliktelik ise şımarıklığa ve azgınlığa sevk eder.

4. Orucun hikmetlerinden biri de nefsin şehvete galip gelmesine yardım etmesidir. Çünkü nefis doyduğunda şehvetleri arzular, aç kaldığında ise arzuladığı şeylerden uzak durur. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Ey gençler topluluğu! Sizden kimin evlenmeye gücü yetiyorsa evlensin; çünkü bu, gözü haramdan daha çok sakındırır ve iffeti daha iyi korur. Kimin de gücü yetmiyorsa oruca sarılsın; çünkü oruç onun için bir kalkandır.”**⁽⁸⁰⁶⁾ Hadiste geçen «الباءة» ifadesi *nikah ve evlenmek*; «وجاء» ifadesi de *şehveti kesen* demektir.

(804) Bu bölüm tasarrufla “İslâm, Soru ve Cevap” sitesinden: <http://islamqa.info/ar/26862> ve aynı şekilde Şeyh Muhammed b. Sâlih b. Useymin *rahimehullah*’ın *Mecâlisü Şehri Ramadân* eserindeki dokuzuncu meclisten nakledilmiştir.

(805) Bakara 2/183.

(806) Buhârî (5065) İbn Mes’ûd *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

5. Orucun hikmetlerinden biri de yoksullara karşı merhametli ve şefkatli olmayı gerektirmesidir. Zira oruçlu kimse bazı vakitlerde açlık acısını tattığında, çoğu zaman bu halde olanları, yani fakir ve miskinleri hatırlar. Böylece onlara karşı kalbinde incelik ve merhamet uyanır; onlara ihsanda bulunmaya ve sadaka vermeye acele eder. Böylelikle oruç, yoksullara şefkat göstermeye ve toplumda yardımlaşma duygusunun yeşermesine sebep olur.

6. Orucun hikmetlerinden biri de onda şeytanı kahretmek ve onu zayıflatmak vardır. Böylece şeytanın insana verdiği vesvesesi zayıflar ve ondan sadır olan günahlar azalır. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in haber verdiği üzere şeytan, insanoğlunun damarlarında kanın aktığı gibi akar.⁽⁸⁰⁷⁾ Oruçla birlikte şeytanın yolları daralır, zayıflar ve nüfuzu azalır; böylece kalpler hayırlara yönelir ve günahları terk eder.

7. Orucun hikmetlerinden biri de mümini ibadetleri çoğaltmaya alıştırmasıdır. Zira oruçlu kimsenin Allah'ı zikretmek, Kur'an okumak ve namaz kılmak gibi ibadetleri çoğunlukla artar; böylece buna Ramazanda ve sonrasında alışmış olur.

8. Orucun hikmetlerinden biri de dünyadan ve onun şehvetlerinden yüz çevirmeyi sağlaması, Allah katındakine rağbet ettirmesidir.

9. Orucun hikmetlerinden biri de tüm dünyada Allah Teâlâ'ya ibadetin izhar edilmesidir. Dünyadaki tüm Müslümanların bu ayın orucunda birleştiğini görürsünüz. Öyle ki oruç tutmayan asi bir kimse bile *-Allah korusun-* oruçsuzluğunu aşikâre yapamaz; hatta bir kafir dahi Müslümanlara saygısından dolayı onların önünde yiyip içemez. Şüphe yok ki bunda en önemli ibadetlerden birinin izhar edilmesi ve ondan duyulan izzet vardır.

10. Orucun hikmetlerinden biri de vücut için tıbbî faydalar sağlamasıdır. Kalp atışını düzenler, kanı zararlı yağlardan, kolesterolden ve asitlerden temizler. Oruç, mideyi dinlendirir ve sindirim işleminin durmasıyla ona istirahat süresi tanır. Ayrıca oruç, insanı obeziteden korur, vücutta biriken toksinlerden kurtulmaya yardımcı olur, tansiyon ve şeker seviyesini dengeler.

İşte bunlar orucun meşru kılınmasındaki on hikmettir. Güzel şeriatlar meşru kılan Allah'a hikmetinden dolayı hamdolsun.

(807) Buhârî (2039) ve Müslim (2175), Safiyye *radıyallahu anha*'dan rivayet etmiştir.

Allah Teâlâ'dan, bizi Ramazan orucunu Kendisini razı edecek şekilde tutmaya muvaffak kılmasını; O'nu zikretme, O'na şükretme ve O'na güzelce ibadet etme konusunda bize yardım etmesini niyaz ederiz.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'a mahsustur ve O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hidayeti, hilali gördüğü zaman şöyle demesiydi: “Allah'ım! Onu üzerimize bereket, iman, selamet ve İslam ile doğur. Benim Rabbim de senin Rabbin de Allah'tır.”⁽⁸⁰⁸⁾

Bunu hilali her gördüğünde, Ramazanda ve diğer aylarda söylerdi. Özelikle salih amel için yardım istemeyi içerdiğinden ona tabi olmamız gerekir.

Ey Allah'ın kulları, Allah bir kula bu aya ulaşmayı nasip ettiğinde, kul bilmelidir ki Allah bunu ona boş yere nasip etmemiştir; bu ancak bir imtihandır. Kulun ayın vazifeleri olan orucu ve namazı yerine getirip getirmeyeceğini, nefsinin doğru yolda tutup tutmayacağını denemek içindir.

Öyleyse gayret edelim, amelde çevik olalım. Şüphesiz bunlar sayılı günlerdir ve Ramazan çabucak geçip gider. Yol kesicilerden, şehvet peşinde koşanlardan ve insanları Ramazanda bile Allah'ın yolundan alıkoymaktan geri durmayan, oyalayıcı programlar ve yıkıcı diziler yayınlayan insan şeytanlarından sakınelim.

Selef-i salihîn, kendilerini oruca, namaza, zikre ve Kur'an okumaya vermek için Ramazanda ders vermeyi bırakırdı. Hal böyleyken, bu dört temel vazifeden yüz çevirip oyun ve eğlenceyle meşgul olanın durumu nasıldır?!

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle**

(808) Ahmed (1/162), Talha b. Ubeydullah *radıyallahu anı* yoluyla rivayet etmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri (1397) numara ile şahitleriyle birlikte hasen olduğunu belirtmiştir.

selam verin."⁽⁸⁰⁹⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol. Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz; şirki ve müşrikleri zelil eyle, Senin ve dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle, muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

Allah'ım! Bizi Ramazana ulaştır, onda oruç ve namaz için bize yardım et.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzektir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

27 Şâban 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

(809) Ahzâb 33/56.

2/1 RAMAZAN AYININ OTUZ HUSUSİYETİ İLE İLGİLİ KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsimi Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim. Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle bu-yurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Al-lah'tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁸¹⁰⁾ Allah Teâlâ'dan sakının ve O'ndan korkun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah dilediğini ya-ratır ve yüce hikmetinin gerektirdiğine göre seçer. Bazı melekleri diğerle-rinden, bazı kitapları diğerlerinden, bazı peygamberleri diğerlerinden, bazı mekânları diğerlerinden ve bazı zamanları da diğerlerinden üstün kılmıştır. Ramazan ayını diğer aylardan üstün kılması da bu babdandır. Bu, Allah'ın, kullarına olan merhametindendir ki onlar için sevapların katlandığı, kötü-lüklerin bağışlandığı ve müminin cennetteki derecelerinin yükseldiği hayır mevsimlerini hazırlamıştır.

Ey Allah'ın kulları, Ramazan orucunun otuz hususiyeti vardır. Bu husu-siyetlerden bazıları şunlardır:

1. Oruç, İslam'ın beş temel rüknünün dördüncüsüdür. Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhum*a'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallalla-*

(810) Nisâ 4/131.

hu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: “İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmek, namazı kılmak, zekâtı vermek, Beytullah'ı hacetmek ve Ramazan orucunu tutmaktır.”⁽⁸¹¹⁾

2. Orucun hususiyetlerinden biri de İslam'dan önceki şeriatlarda de meşru kılınmış olmasıdır. Bu durum onun makamının yüceliğine delalet eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Ey iman edenler! Sizden öncekilere farz kılındığı gibi oruç size de farz kılındı; umulur ki sakınırsınız.**”⁽⁸¹²⁾

3. Orucun hususiyetlerinden biri de Allah'ın onu Kendine nispet etmiş olmasıdır. Bu da ibadetler arasındaki kadrinin yüceliğini gösterir. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ buyurdu ki: *İnsanoğlunun her ameli kendisindir, oruç müstesna. Çünkü o Benim içindir ve onun mükâfatını Ben veririm...*”

Ey Allah'ın kulları, Allah'ın diğer ibadetler arasından orucu Kendine nispet etmesi, onu şerefliendirdiğine ve sevdiğine delalet eder. Çünkü oruçta Allah Teâlâ'ya karşı ihlas açıkça görülür. Zira oruç, kul ile Rabbi arasında, Allah'tan başkasının muttali olamayacağı bir sırdır. Oruçlu kimse, insanların olmadığı تنها bir yerde Allah'ın kendisine oruçluymken haram kıldığı şeyleri yapmaya güç yetirdiği halde bunları yapmaz. Çünkü o, halvetteyken bile kendisini gören bir Rabbi olduğunu ve bunları ona yasakladığını bilir; böylece Allah'ın azabından korkarak ve sevabını umarak bunları Allah için terk eder. İşte bu sebeple Allah, kulunun bu ihlasına karşılık ona teşekkür etmiş ve orucunu diğer amelleri arasından Kendine ayırmıştır.

4. Ramazan orucunun hususiyetlerinden biri de Allah'ın onun mükâfatını Kendine nispet ederek “**Onun mükâfatını ben veririm**” buyurmasıdır. Diğer salih amellerde olduğu gibi belli bir sayı gözetmeksizin mükâfatı kendi kerim zatına nispet etmiştir. Orucun sevabının -örneğin- on katı olduğunu söylememiş, aksine mükâfatı mutlak bırakmıştır; bu da onun büyüklüğüne delalet eder. O, en kerim ve en cömert olandır; ihsan ise verenin şanına göredir.

(811) Buhârî (8) ve Müslim (16) rivayet etmiştir; lafız Müslim'e aittir.

(812) Bakara 2/183.

5. Orucun hususiyetlerinden biri de sabrın üç türünü kendinde barındırmasıdır: Allah'ın itaatine sabır, Allah'ın haramlarından kaçınmaya sabır ve Allah'ın açlık, susuzluk, beden ve nefis zayıflığı gibi elemli takdirlerine sabır. Böylece oruçlu kimse, Allah'ın, haklarında **“Ancak sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir.”**⁽⁸¹³⁾ buyurduğu sabredenlerden olur.

6. Orucun hususiyetlerinden biri de Allah'ın, cennette, oruç tutanlar için, onlardan başkasının giremeyeceği bir kapı hazırlamış olmasıdır. Sehl b. Sa'd *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Cennette Reyyân denilen bir kapı vardır. Kıyamet günü oradan sadece oruç tutanlar girer, onlarla birlikte başkası giremez. ‘Oruç tutanlar nerede?’ denilir; onlar ayağa kalkarlar, onlardan başkası oradan giremez. Onlar girince kapı kapatılır, artık kimse oradan giremez.”⁽⁸¹⁴⁾

7. Orucun hususiyetlerinden biri de onun cehennem ateşine karşı kalkan (yani koruma) olmasıdır. Osman b. Ebî'l-Âs *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: *“Oruç, sizden birinizin savaştaki kalkanı gibi ateşe karşı bir kalkan-dır.”*⁽⁸¹⁵⁾

8. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de her kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak onu oruçlu geçirirse, onun geçmiş günahlarının bağışlanacak olmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.”*⁽⁸¹⁶⁾

Yine Ebû Hureyre *radıyallahu anh'tan* rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* minbere çıkıp *“Âmin, âmin, âmin”* demiştir. Kendisine, *“Ey Allah'ın Rasûlü! Minbere çıktın ve üç kere ‘âmin’ dedin?”* denilince şöyle buyurmuştur: *“Cebrail aleyhisselâm bana gelip, ‘Ramazan ayına ulaşıp da bağış-*

(813) Zümer 39/10.

(814) Buhârî (1896) ve Müslim (1152) rivayet etmiştir; lafız Buhârî'ye aittir.

(815) İmam Ahmed (4/22) rivayet etmiştir; *el-Müsned* muhakkikleri, “İsnadı Müslim'in şartı üzere sahihtir” demiştir.

(816) Buhârî (38) ve Müslim (760) rivayet etmiştir.

lanmayan ve böylece ateşe giren kimseyi Allah uzaklaştırsın. ‘Âmin’ de’ dedi; ben de ‘Âmin’ dedim.”⁽⁸¹⁷⁾

Yine Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyururdu: “Beş vakit namaz, diğer cumaya kadar cuma namazı ve diğer Ramazana kadar Ramazan, büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde aradaki günahlara kefarettir.”⁽⁸¹⁸⁾

9. Ramazan orucunun hususiyetlerinden biri de Müslümanlara kolaylaştırılmış olmasıdır. Oruçlu kimse çevresindeki tüm toplumun oruçlu olduğunu hissettiğinde, bu durum ona orucu kolaylaştırır ve bu ibadeti yerine getirmek için onu şevklendirir.

10. Orucun hususiyetlerinden biri de Allah’ın onda oruçluya has kıldığı duaların kabul edilmesidir. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şu sözüdür: “Üç dua vardır ki reddedilmez: Babanın duası, oruçlunun duası ve yolcunun duası.”⁽⁸¹⁹⁾ Yine o *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Üç kişi vardır ki duaları reddedilmez: Adil imamın, iftar edinceye kadar oruçlunun ve mazlunun duası.”⁽⁸²⁰⁾

Allah Teâlâ’dan, bizi Ramazan orucunu Kendisini razı edecek şekilde tutmaya muvaffak kılmasını; O’nu zikretme, O’na şükretme ve O’na güzelce ibadet etme konusunda bize yardım etmesini niyaz ederiz. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan her türlü günah için mağfiret dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’adır ki O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının ve bilin ki Ramazan ayının hu-

(817) Ahmed (2/246-254) ve İbn Huzeyme (3/192) rivayet etmiştir. Aslı Müslim’de 2551 numara ile mevcuttur. Elbânî, *Sahîhu’t-Terğîb ve’t-Terhîb* (997) eserinde onun hakkında “Hadis hasen-sahihtir” demiştir.

(818) Müslim (233) rivayet etmiştir.

(819) Beyhakî (3/345) Enes b. Mâlik *radiyallahu anh* rivayetiyle. Elbânî onu *es-Sahîha* (1797) eserinde tahrîç etmiştir.

(820) Ahmed (9743) ve başkaları Ebû Hureyre *radiyallahu anh* rivayetiyle. *el-Müsned* muhakikleri, “Hadis yolları ve şahitleriyle sahihtir” demiştir.

susiyetlerinden biri de her kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak onu kıyamla (teravihle) geçirirse geçmiş günahlarının bağışlanacak olmasıdır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak Ramazanı kıyamla geçirirse geçmiş günahları bağışlanır.*”⁽⁸²¹⁾

12. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de kıyamına terettüp eden büyük sevaptır. Nitekim Nebî *aleyhissalâtü vesselâm* şöyle buyurmuştur: “*Kim imamla birlikte namazdan ayrılıncaya kadar namaz kılsa, ona bütün geceyi namazla geçirmiş sevabı yazılır.*”⁽⁸²²⁾

13. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de onda sadaka vermenin müstehap olmasıdır. İbn Abbâs *radiyallahu anhuma* şöyle demiştir: “*Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem insanların en cömerdiydi. En cömert olduğu zaman ise Ramazan ayı idi.*”⁽⁸²³⁾

14. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de onda yapılan umre ecrinin katlanmasıdır. İbn Abbâs *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ensar'dan bir kadına şöyle buyurmuştur: “*Ramazan gelince umre yap; çünkü o aydaki bir umre bir hacca denktir.*”⁽⁸²⁴⁾

15. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de Allah'ın o ayın her gecesinde ateşten azat ettiği kullarının olmasıdır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Ramazan ayının ilk gecesi olunca şeytanlar ve cinlerin azgınları zincire vurulur, cehennem kapıları kapatılır ve hiçbir kapısı açılmaz. Cennet kapıları açılır ve hiçbir kapısı kapatılmaz. Bir münadi şöyle seslenir: 'Ey hayır isteyen, gel! Ey şer isteyen, vazgeç!' Allah'ın o ayın her gecesinde ateşten azat ettiği kulları vardır.*”⁽⁸²⁵⁾

(821) Buhârî (37) ve Müslim (759) rivayet etmiştir.

(822) Ahmed (5/16), Ebû Dâvûd (1375), Tirmizî (806) ve başkaları Ebû Zer *radiyallahu anh* rivayetiyle. Lafızda küçük bir farkla. Şeyh Şuayb, *Sünen-i Ebî Dâvûd* tahkikinde onu sahih kabul etmiştir.

(823) Buhârî (1902) rivayet etmiştir.

(824) Buhârî (1863) ve Müslim (1256) rivayet etmiştir; lafız Müslim'e aittir.

(825) Tirmizî (689) ve İbn Mâce (1642) rivayet etmiştir; başkalarında da mevcuttur. Şeyh Şuayb kitabın tahkikinde onu hasen kabul etmiştir.

Câbir radiyallahu anhumâ'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah'ın her iftar vaktinde ateşten azat ettiği kulları vardır ve bu her gece böyledir.”⁽⁸²⁶⁾

Ey Allah'ın kulları, işte bunlar Ramazan ayının on beş hususiyetidir. Müslümanın inanarak ve sevabını Allah'tan umarak oruç tutmasına yardımcı olması için bunları bilmesi ve orucu esnasında bunları hatırında tutması gerekir. Gelecek hutbede, Allah'ın izniyle diğer on beş hususiyeti tamamlayacağız.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽⁸²⁷⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Yüce Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, Senin ve dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle, muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

Ramazan 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

(826) İbn Mâce (1643) rivayet etmiştir; Şeyh Şuayb, *Sünen-i İbn Mâce* tahkikinde onu hasen kabul etmiştir.

(827) Ahzâb 33/56.

2/2 RAMAZAN AYININ OTUZ HUSUSİYETİ İLE İLGİLİ KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsimi Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim. Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle bu-yurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Al-lah’tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁸²⁸⁾ Allah Teâlâdan sakının ve O'ndan korkun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah dilediğini yaratır ve yüce hikmetinin gerektirdiğine göre seçer. Bazı melekleri diğerlerinden, bazı kitapları diğerlerinden, bazı peygamberleri diğerlerinden, bazı mekân-ları diğerlerinden ve bazı zamanları da diğerlerinden üstün kılmıştır. Rama-zan ayını diğer aylardan üstün kılması da bundandır. Bu, Allah'ın, kullarına olan merhametindendir ki onlar için sevapların katlandığı, kötülüklerin ba-ğışlandığı ve müminin cennetteki derecelerinin yükseldiği hayır mevsimle-rini hazırlamıştır.

Ey Allah'ın kulları, geçen hutbede Ramazan'ın hususiyetlerinden ve onun otuz hususiyeti olduğundan söz etmiş, bunlardan on beş tanesini zikretmiş-tik. Bu Cuma günü ise Allah'ın izniyle diğer on beşini zikredeceğiz. Bu husu-siyetlerin ikisi; bu ayda cennet kapılarının açılması ve cehennem kapılarının

(828) Nisâ 4/131.

kapatılmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Ramazan geldiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapatılır ve şeytanlar zincire vurulur.*”⁽⁸²⁹⁾

18. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de şeytanların bu ayda prangaya vurulup zincirlenmesidir. Bunun delili yukarıdaki hadistir. Şeytanların prangaya vurulması, Ramazan ayı dışında yapabildikleri kötülükleri yapamayacak şekilde zincirlere vurulup bağlanmalarıdır; böylece onların şerri azalır ve etkisiz kalır. Bazıları ise bu prangaya vurulmanın sadece onların “merede” denilen azgın ve taşkın olanlarına has olduğunu söylemiştir.

19. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de bu ayda Kur'an okumayı çoğaltmanın müstehap olmasıdır. Selef-i salihîn *radıyallahu anhum* hidayetinden biri, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in her yıl Ramazanda kendisiyle Kur'an'ı karşılıklı okuduğu Cebrail *aleyhisselâm* ile olan sünnetine uyarak Ramazanda Kur'an'ı hatmetmeye hırslı olmalarıydı.

20. Orucun hususiyetlerinden biri de kıyamet günü kulun derecelerinin yükselmesi ve günahlarının bağışlanması için ona şefaatecek olmasıdır. Abdullah b. Amr *radıyallahu anhuma*'nın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Oruç ve Kur'an, kıyamet günü kula şefaate ederler. Oruç der ki: 'Ey Rabbim! Ben onu gündüzleri yemekten ve şehvetlerden menettim, onun hakkında şefaati kabul buyur.' Kur'an da der ki: 'Ben onu geceleri uykudan menettim, onun hakkında şefaati kabul buyur.' Böylece her ikisi de şefaate ederler.*”⁽⁸³⁰⁾

21. Orucun hususiyetlerinden biri de oruçlunun ağız kokusunun Allah katında misk kokusundan daha güzel olmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Muhammed'in nefsi elinde olana yemin olsun ki oruçlunun ağız kokusu,*⁽⁸³¹⁾ *Allah katında, misk kokusundan daha güzeldir.*”⁽⁸³²⁾

(829) Buhârî (1899) ve Müslim (1079).

(830) Ahmed (2/174) rivayet etmiştir; Elbânî, *Sahîhu't-Terğîb* (984) ve *Sahîhu'l-Câmi* (7329) eserlerinde sahih kabul etmiştir.

(831) *Halûf*; mide boşaldığında oruçlunun ağzından gelen kokudur.

(832) Buhârî (1904) ve Müslim (1151).

22. Orucun hususiyetlerinden biri de Allah'ın oruçlu için iki sevinç kıl-
mış olmasıdır; bir sevinç, iftar vaktinde; diğer sevinç ise Rabbine kavuştuğu
andadır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'in rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu*
aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Oruçluya iki sevinç vardır; birisi iftar anın-
daki sevinci, diğeri de Rabbine kavuştuğu andaki sevinci.”⁽⁸³³⁾

23. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de Kur'an'ın bu ayda indi-
rilmiş olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Ramazan ayı, öyle bir
aydır ki insanlara yol gösterici, doğrunun ve hakla batılı ayırmanın açık
delilleri olarak Kur'an onda indirilmiştir.**”⁽⁸³⁴⁾ Kur'an'ın indirilmesi bu
aydaki Kadir Gecesi'nde olmuştur. Allah Teâlâ, “**Şüphesiz Biz onu Kadir
Gecesi'nde indirdik.**”⁽⁸³⁵⁾ buyurmuştur. O, şanı yüce bir gecedir ki Kur'an
onda Levh-i Mahfuz'dan dünya semasındaki Beytü'l-İzz'e indirilmiş,
sonra olayların seyrine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerine par-
ça parça indirilmiştir.

Kadir Gecesi, kadrinin yüceliği sebebiyle bu isimle anılmıştır; “Filanca
büyük kadr sahibidir” sözünde geçtiği gibi. Gecenin ona izafe edilmesi, bir
şeyin kendi sıfatına izafe edilmesi babındandır. Başka bir görüşe göre ise o yıl
olacak şeylerin takdir edilmesi sebebiyle bu ismi almıştır; zira Allah Teâlâ “**O
gecede her hikmetli iş ayırt edilir.**”⁽⁸³⁶⁾ buyurmuştur. İbn Kayyım *rahimehullah*
“Doğru olan budur.”⁽⁸³⁷⁾ demiştir.⁽⁸³⁸⁾

Allah Teâlâ Kadir Gecesi'ni *mübarek* olmakla nitelemiş ve Kur'an'ın in-
dirilişi hakkında “**Şüphesiz Biz onu mübarek bir gecede indirdik.**”⁽⁸³⁹⁾ bu-
yurmuştur.⁽⁸⁴⁰⁾

24. Ramazanın hususiyetlerinden biri de inanarak ve sevabını Allah'tan
umarak Kadir Gecesi'ni kıyamla (ibadetle) geçirenin geçmiş günahlarının

(833) Buhârî 1904, Müslim 1151.

(834) Bakara 2/185.

(835) Kadr 97/1.

(836) Duhân 44/4.

(837) İbn Kayyım, *Şifâü'l-alil*, 1/110, Ubeykân, Riyad.

(838) Müfessirler katında meşhur olan her iki görüş için bk. Abdullah el-Fevzân, *Ehâdî-
sü's-sıyâm*, s. 140.

(839) Duhân 44/3.

(840) Allah, Kadir Gecesi'nin on hususiyetinin beyanı hakkında bir hutbe hazırlamamızı
kolaylaştırmıştır.

bağışlanacak olmasıdır. Yani her kim Allah Teâlâ'nın bu yüce gecede kaim olanlar için hazırladığı sevaba inanarak ve ecrini sadece O'ndan isteyerek o geceyi namazla ihya ederse, onun geçmiş günahları bağışlanır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak Kadir Gecesi'ni kıyamla geçirirse, geçmiş günahları bağışlanır.*”⁽⁸⁴¹⁾

25. Ramazanın hususiyetlerinden biri de Kadir Gecesi'ndeki ibadetin bin aydan daha hayırlı olmasıdır. Yani o geceyi namazla ihya etmenin sevabı, seksen üç yıllık ibadetin sevabından daha fazladır. Allah Teâlâ “**Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.**”⁽⁸⁴²⁾ buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: “*Size mübarek bir ay olan Ramazan geldi. Allah azze ve celle size onun orucunu farz kıldı. Onda sema kapıları açılır, cehennem kapıları kapatılır ve azgın şeytanlar zincire vurulur. Onda Allah'ın öyle bir gecesi vardır ki bin aydan daha hayırlıdır. Onun hayrından mahrum kalan, gerçekten mahrum kalmıştır.*”⁽⁸⁴³⁾

İbn Saîd *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu, akılların hayrete düştüğü bir durumdur; zira Allah Teâlâ bu ümmete öyle bir gece ihsan etmiştir ki o gece-deki amel, seksen küsur⁽⁸⁴⁴⁾ sene yaşayan uzun ömürlü bir adamın ömrüne bedeldir ve ondan daha fazladır.”

26. Ramazanın hususiyetlerinden biri de son on gününde itikâfa girmenin müstehap olmasıdır. İtikâf, Allah'a itaat için mescitte kalmaktır. Âişe *radiyallahu anha* şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah azze ve celle onu vefat ettirene kadar Ramazanın son on gününde itikâfa girerdi; vefatından sonra da eşleri itikâfa devam ettiler.”⁽⁸⁴⁵⁾

O *sallallahu aleyhi ve sellem*'in itikâfının sebebi Kadir Gecesi'ni aramak ve ona ulaşmaktı. Ebû Saîd el-Hudrî *radiyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Ben bu geceyi aramak için ilk on*

(841) Buhârî 1901, Müslim 759.

(842) Kadr 97/3.

(843) Nesâî 2106, Ebû Hureyre *radiyallahu anh* rivayetiyle. Elbânî *rahimehullah* sahih kabul etmiştir.

(844) “Neyyifen,” birden üçe kadar olan fazlalıktır. Dörtten dokuza kadar olan fazlalığa ise “bid'un” denilir. «بضع وثلاثين» / “Otuz küsur” denilmesi buna örnektir.

(845) Buhârî 2026, Müslim 1172.

günde itikâfa girdim, sonra orta on günde girdim. Sonra bana gelindi ve onun son on günde olduğu söylendi. Sizden kim itikâfa girmek isterse, onda girsin.”⁽⁸⁴⁶⁾

Allah Teâlâdan, bizi Ramazan orucunu Kendisini razı edecek şekilde tutmaya muvaffak kılmasını; O’nu zikretme, O’na şükretme ve O’na güzelce ibadet etme konusunda bize yardım etmesini niyaz ederiz. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan her türlü günah için mağfîret dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’adır ki O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının ve bilin ki Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de Allah’ın ayın sonunda meşru kıldığı, oruçluyu orucunda vaki olan boş söz ve kötü laf kirlerinden (refes) arındıracak olan fitır sadakasıdır. *Refes*, çirkin söz demektir. İbn Abbâs *radıyallahu anhumâ* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* fitır sadakasını; oruçluyu boş söz ve kötü laftan arındırmak, miskinlere de bir azık olması için farz kılmıştır.”⁽⁸⁴⁷⁾

28. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de Allah’ın ondan sonra bayram ibadetini meşru kılmış olmasıdır. Allah Müslümanlar için iki büyük ibadet olan Ramazan orucu ve Beytullah haccının ardından iki bayramı meşru kılmıştır. Ramazan Bayramı, orucun tamamlanmasının ardından gelir. Müslümanlar oruçlarını tamamladığında Allah onları ateşten azat eder; fitır sadakası ve bayram namazı da bu lutfâ karşı bir şükür olur. Müslümanlar onda Cuma gününden daha büyük bir kalabalıkla birleşirler; böylece güçleri ve bu şiarla duydukları izzet ortaya çıkar, sayılarının çokluğu bilinir. Bu sebeple çocukların, kadınların, hatta hayızlı kadınların bile çıkıp Müslümanların duasına katılması, ancak namazgâhtan uzak durmaları müstehap görülmüştür. Bayramda, Allah’ın ayı tamamlama, bayrama ulaşma ve rahmetinin kemale ermesi şeklindeki nimetine karşı sevinç ve mutluluk izhar edilir.⁽⁸⁴⁸⁾ Aynı şekilde Allah, haclarını Arafat vakfesiyle tamamladıklarında Müslümanlar

(846) Müslim 1167.

(847) Ebû Dâvûd 1609; Arnâût, *es-Sünen* tahkikinde hasen kabul etmiştir.

(848) İbn Receb, *Fethu’l-Bârî*, 45 numaralı hadisin şerhi.

için Kurban Bayramı'nı meşru kılmıştır ki o gün ateşten azat günüdür. Yılın hiçbir gününde o gündeki kadar ateşten azat edilme ve günahların bağışlanması vaki olmaz; Allah da bunun hemen ardından bayramı, hatta en büyük bayramı var etmiştir.

29. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de sona erdiğinde yapılan tekbirlerdir. Tekbir, Ramazanın son gününün güneşinin batması ve bayram gecesinin girmesiyle başlar, bayram namazı bitene kadar devam eder. Allah Teâlâ **“Bu, sayıyı tamamlamanız ve size doğru yolu gösterdiğine karşılık Allah'ı yüceltmeniz (tekbir getirmeniz) içindir; umulur ki şükredersiniz.”**⁽⁸⁴⁹⁾ buyurmuştur. Yani Ramazanın sayısını otuz güne tamamlar, bitiminde Allah'ı yüceltir ve bu ibadeti eda etmeye muvaffak kıldığı, kolaylaştırdığı ve ayın sonuna ulaştırdığı için O'na şükredersiniz. Tekbir, “Allahu ekber, Allahu ekber, lâ ilâhe illallah, vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahi'l-hamd” şeklindedir. Erkekler ve kadınlar evlerde ve çarşılarda tekbir getirirler; erkekler seslerini yükseltir, kadınlar ise erkeklerin huzurunda iseler seslerini kısarlar.

Ümmü Atiyye *radiyallahu anha* şöyle demiştir: “Bayram günü dışarı çıkmamız emrolunurdu; hatta genç kızları hücrelerinden (evinden) çıkarır ve hayızlı kadınları bile çıkarırdık. Onlar insanların arkasında durur, onların tekbirleriyle tekbir getirir, onların dualarıyla dua ederler, o günün bereketini ve temizliğini umarlardı.”⁽⁸⁵⁰⁾

Bayram namazında imam önce ihram tekbirini alır, sonra altı tekbir daha getirir. İkinci rekâta kalktığında ise intikal tekbirini alır, sonra beş tekbir getirir. İki bayramdaki tekbirin büyük bir hikmeti vardır; o da Allah Teâlâ'yı yüceltmeyi, O'nun haklarını tazim etmeyi, Allah'ın her şeyden büyük olduğunu, O'nun zatında, sıfatlarında ve Müslümanlar üzerindeki haklarında en büyük olduğunu hatırlatmaktır. Müslümanlar Ramazan orucu ve hac gibi ibadetleri eda etmek için bir araya gelmiş, ardından bayramlar için toplanmışlardır; böylece insan ve cin düşmanlarına karşı güçleri izhar edilmiştir.

30. Ramazan ayının hususiyetlerinden biri de onu oruçla geçirip ardından Şevvalden altı gün oruç tutanın tüm seneyi oruçlu geçirmiş gibi olma-

(849) Bakara 2/185.

(850) Buhârî (971) ve Müslim (890) rivayet etmiştir; lafız Buhârî'ye aittir.

sıdır. Zira bir iyilik, on misliyledir ve bunu yapan kişi otuz altı gün⁽⁸⁵¹⁾ oruç tutmuş olur. Ebû Eyyûb *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim Ramazan orucunu tutar, sonra ona Şevvalden altı gün eklerse, tüm seneyi oruçlu geçirmiş gibi olur.*”⁽⁸⁵²⁾

Ey Allah'ın kulları, işte bunlar Ramazan ayının otuz hususiyetidir. Müslümanın inanarak ve sevabını Allah'tan umarak oruç tutmasına yardımcı olması için bunları bilmesi ve orucu esnasında bunları hatırında tutması gerekir.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**”⁽⁸⁵³⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, Senin ve dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle, muvahhid kullarına yardım et. Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleyman er-Rassî

Ramazan 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

(851) 36 günlük oruca; bir iyilik 10 katıyla çarpıldığı için, 360 gün oruç tutmuş gibi sevap verilir. (Yayıncı).

(852) Müslim 1164, Ebû Eyyûb el-Ensârî *radıyallahu anh* rivayetiyle.

(853) Ahzâb 33/56.

3- RAMAZAN AYINDA KUR'AN OKUMAYI ÇOĞALTMAYA TEŞVİK HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmde... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsim, Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim. Zira bu, ahiret yurduna giden yolcu için azığın en hayırlısıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Azık edinin; şüphesiz azığın en hayırlısı takvadır.”**⁽⁸⁵⁴⁾ Allah'tan sakınmak, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Allah’tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁸⁵⁵⁾

Allah, cenneti takva sahipleri için hazırlamış ve şöyle buyurmuştur: **“Muttakilerin yurdu ne güzeldir!”**⁽⁸⁵⁶⁾

Ey Allah'ın kulları, Ramazan, Kur'an ayıdır. Allah, Kur'an'ı bu ayda Bey-tü'l-İzzeden dünya semasına indirmiş, sonra olayların seyrine göre Peygam-ber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerine parça parça indirilmiştir. Hatta Allah Teâlâ diğer kitaplarını da Ramazan ayında indirmiştir. Vâsile b. el-Eskâ *radıyallahu anh*'in rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuş-tur: **“İbrahim'in sahifeleri Ramazanın ilk gecesinde; Tevrat, Ramazanın altıncı**

(854) Bakara 2/197.

(855) Nisâ 4/131.

(856) Nahl 16/30.

gününde; İncil, Ramazanın on üçüncü gününde; Kur'an ise Ramazanın yirmi dördüncü gününde indirilmiştir.”⁽⁸⁵⁷⁾

Ey müminler, Kur'an okumak Ramazan ayındaki ibadetlerin başlıcalarındandır. Bu ayda Kur'an okumayı çoğaltmak müstehaptır. Selef-i salih *radıyallahu anhum*'un hidayetinden biri, Ramazanda Kur'an'ı defalarca hatmetmeye hırslı/istekli olmalarıydı. Onlardan her üç gecede bir, her dört gecede bir veya daha kısa sürede hatmedenler vardı.

Ey Allah'ın kulları, gerek gece namazında gerekse namaz dışında Kur'an okumak, en faziletli itaatlerden ve en büyük yakınlıklardandır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan gizli ve aşikâre infak edenler, asla zarara uğramayacak bir ticaret umarlar. Çünkü Allah, onlara ücretlerini tam öder ve lütfundan onlara artırır. Şüphesiz O, çok bağışlayandır, şükrün karşılığını verendir.”**⁽⁸⁵⁸⁾

Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Kim Allah'ın kitabından bir harf okursa, onun için bir hasene vardır. Hasene ise on misliyledir. Ben 'Elif-Lâm-Mîm bir harftir' demiyorum; aksine 'elif bir harf, lâm bir harf, mîm de bir harftir.”*⁽⁸⁵⁹⁾

Ebû Mûsâ el-Eş'arî *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Kur'an okuyan mümin, kokusu da tadı da güzel olan turunç gibidir. Kur'an okumayan mümin, kokusu olmayan fakat tadı tatlı olan hurma gibidir. Kur'an okuyan münaфіk, kokusu güzel ama tadı acı olan reyhan gibidir. Kur'an okumayan münaфіk ise kokusu olmayan, tadı da acı olan Ebû Cehil karpuzu gibidir.”*⁽⁸⁶⁰⁾

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Ancak şu iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın kendisine Kur'an'ı öğrettiği ve gece gündüz onu okuyan kimsedir ki komşusu onu duyunca, 'Keşke filancaya verilenin misli bana da verilseydi de ben de onun yaptığını*

(857) Ahmed (4/107) rivayet etmiştir; Elbânî, *es-Sahîha* (1575) eserinde hasen kabul etmiştir.

(858) Fâtır 35/29-30.

(859) Tirmizî (2910) rivayet etmiştir; Elbânî sahih kabul etmiştir.

(860) Buhârî (5427) ve Müslim (797) rivayet etmiştir

yapsaydım' der. Diğeri de Allah'ın kendisine mal verdiği ve onu hak yolda harcayan kimsedir ki bir adam, 'Keşke filancaya verilenin misli bana da verilseydi de ben de onun yaptığını yapsaydım' der."⁽⁸⁶¹⁾

Âişe radiyallahu anha'nın rivayet ettiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kur'an'ı ezberinden okuyan kimse, değerli ve sâdık meleklerle beraberdir. Kur'an'ı zorlanarak ve üzerine titreyerek (tekrar ederek) okuyan kimseye ise iki ecir vardır."⁽⁸⁶²⁾

Ebü Hureyre radiyallahu anh'ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz ailesine döndüğünde orada üç tane büyük ve semiz gebe deve⁽⁸⁶³⁾ bulmayı ister mi?" Biz, "Evet" dedik. Şöyle buyurdu: "Sizden birinizin namazında okuduğu üç ayet, onun için üç büyük ve semiz gebe deveden daha hayırlıdır."⁽⁸⁶⁴⁾

Ukbe b. Âmir radiyallahu anh şöyle demiştir: Biz Suffe'deyken⁽⁸⁶⁵⁾ Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza çıktı ve şöyle buyurdu: "Hanginiz her gün But-hânâ⁽⁸⁶⁶⁾ veya el-Akîk'e⁽⁸⁶⁷⁾ gidip de hiçbir günah işlemeyen ve akrabalık bağını kesmeden iki tane iri hörgüçlü (semiz) deve ile dönmeyi ister?" Biz, "Ey Allah'ın Rasûlü, bunu isteriz" dedik. Şöyle buyurdu: "Sizden birinizin mescide gidip de Allah Teâlâ'nın kitabından iki ayet öğrenmesi veya okuması, onun için iki deveden daha hayırlıdır. Üç ayet, üç deveden; dört ayet, dört deveden daha hayırlıdır. (Okunacak her âyet) kendi sayısınca deveden daha hayırlıdır."⁽⁸⁶⁸⁾

Ebü Ümâme el-Bâhilî radiyallahu anh der ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: "Kur'an okuyun; çünkü o, kıyamet günü kendi ashabına (onu okuyanlara) şefaathane olarak gelir."⁽⁸⁶⁹⁾

Ramazanda ve diğer zamanlarda Kur'an okumaya teşvik eden en önemli hadislerden faydalı bir bölüm bunlardır.

(861) Buhârî (5026) rivayet etmiştir.

(862) Buhârî (4937) ve Müslim (798) rivayet etmiştir; lafız Buhârî'ye aittir.

(863) Halife; gebe olan dişi devedir, çoğulu halifâtır.

(864) Müslim (802) rivayet etmiştir.

(865) Suffe; Mescid-i Nebevî'de muhacirlerin fakirlerinin sığındığı gölgelik yerdir. Bkz. en-Nihâye.

(866) Buthân; Medine'de bir vadidir.

(867) el-Akîk; Medine'de bir vadidir.

(868) Müslim (803) rivayet etmiştir.

(869) Müslim (804) rivayet etmiştir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ki O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Bilin ki -Allah size merhamet etsin-, mümin kimse çokça Kur'an tilaveti ile orucu bir araya getirdiğinde, kıyamet gününde bu iki amelin, derecelerini yükseltmek ve günahlarını örtmek için yapacağı şefaate nail olmaya layık olur. Abdullah b. Amr *radiyallahu anhuma'nın* rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Oruç ve Kur'an, kıyamet günü kula şefaate ederler. Oruç der ki: ‘Ey Rab-bim! Ben onu gündüzleri yemekten ve şehvetlerden menettim, onun hakkında şefaati kabul buyur.’ Kur'an da der ki: ‘Ben onu geceleri uykudan menettim, onun hakkında şefaati kabul buyur.’ Böylece her ikisi de şefaate ederler.”⁽⁸⁷⁰⁾

Ey Allah'ın kulları, amele sarılın! Ayınızın yarısı geçti ve son üçte biri yaklaştı. Müminin Ramazan ayında iki cihadı, yani gündüz oruçla gece ise kıyamla (namazla) yapılan cihadı birleştirmesi Allah'ın büyük nimetlerindendir. Kim bu iki cihadı birleştirir ve onlara sabrederse, Allah Teâlâ'nın **“Ancak sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir.”**⁽⁸⁷¹⁾ buyruğuna mazhar olmaya layık olur.

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽⁸⁷²⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Günlerinizin en faziletlisi Cuma günüdür. Âdem aleyhisselâm o günde yaratılmış, o günde vefat*

(870) Ahmed (2/174) rivayet etmiştir; Elbânî, *Sahîhu't-Terğîb* (984) ve *Sahîhu'l-Câmi* (7329) eserlerinde sahih kabul etmiştir.

(871) Zümer 39/10.

(872) Ahzâb 33/56.

etmiş, sûra o günde üfürülmüş ve o günde sayha vaki olmuştur. Bu sebeple o gün bana çokça salât getirin; zira salâtınız bana arz olunur."⁽⁸⁷³⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle, Senin ve dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle, muvahhid kullarına yardım et. Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri kitabınla hükmetmeye ve Peygamberin Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetine uymaya muvaffak eyle.

Allah'ım! Ramazanda bizi salih ameller işlemeye muvaffak eyle. Allah'ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırız. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

18 Ramazan 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı.

(873) Ahmed (4/8) ve başkaları rivayet etmiştir; Elbânî, *Sahihu Ebî Dâvûd* eserinde, *el-Müsned* muhakkikleri ise 16162 numara ile sahih kabul etmiştir.

4- KADİR GECESİ'NİN ON HUSUSİYETİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsim, Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim. Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle bu-yurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Al-lah’tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁸⁷⁴⁾ Allah Teâlâdan sakının ve O'ndan korkun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ bir hikmet gereği bazı zamanları diğerlerinden üstün kılmıştır. Zilhiccenin on gününü yılın diğer günlerinden, ondaki Arefe gününü yılın diğer tüm günlerinden, Ramazanı diğer aylardan ve ondaki Kadir Gecesi'ni ise Ramazanın diğer tüm gecelerinden üstün kılmıştır. Kadir Gecesi'nin on hususiyeti vardır:

Birincisi: Allah'ın Kur'an'ı indirmeye başlamak için seçtiği gecedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Biz onu Kadir Gecesi'nde indirdik.”**⁽⁸⁷⁵⁾

Kur'an bu gecede Levh-i Mahfuz'dan dünya semasındaki Beytül-İzze'ye indirilmiş, sonra olayların akışına göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerine parça parça indirilmiştir.

(874) Nisâ 4/131.

(875) Kadr 97/1.

Kadir Gecesi, kadrinin yüceliği sebebiyle bu isimle anılmıştır; “Filanca, büyük kadr sahibidir” sözünde olduğu gibi. Gecenin ona izafe edilmesi, bir şeyin kendi sıfatına izafe edilmesi babındandır.

Başka bir görüşe göre ise o yıl olacak şeylerin takdir edilmesi, yani yıllık takdir sebebiyle bu ismi almıştır. Zira Allah Teâlâ **“O gecede her hikmetli iş ayırt edilir.”**⁽⁸⁷⁶⁾ buyurmuştur. İbn Kayyım *rahimehullâh* “Doğru olan budur.”⁽⁸⁷⁷⁾ demiştir.⁽⁸⁷⁸⁾

Bu gecede bir sonraki yılın aynı vaktine kadar olacak şeyler takdir edilir. Yani Allah, o yıl içinde vaki olacakları meleklerine izhar eder ve onlara görevlerini yapmalarını emreder.

Yeni yılın Kadir Gecesi’ne kadar gerçekleşecek olan eceller, rızıklar, fakirlik ve zenginlik, bolluk ve kıtlık, sağlık ve hastalık, savaşlar ve depremler gibi tüm olaylar onlara detaylıca beyan edilir.⁽⁸⁷⁹⁾

İbn Abbâs *radiyallahu anhumâ* şöyle demiştir: Kadir Gecesi’nde Ümmü’l-Kitâb’dan⁽⁸⁸⁰⁾ o yıl içinde olacak ölüm, hayat, rızık ve yağmur gibi hususlar yazılır; hatta hacca gidecekler için “Filanca hacca gidecek, filanca hacca gidecek” diye yazılır.⁽⁸⁸¹⁾

Kadir Gecesi’nin ikinci hususiyeti; meleklerin o gece yeryüzüne inmesidir. Allah Teâlâ **“Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede inerler”**⁽⁸⁸²⁾ buyurmuştur. İbn Kesîr *rahimehullâh* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: Bu gecenin bereketinin çokluğu sebebiyle meleklerin inişi çoğalır. Melekler, Kur’an tilavet edildiğinde, zikir halkalarını kuşattıklarında ve ilim talebesine duydukları tazim sebebiyle kanatlarını gerdiklerinde olduğu gibi bereket ve rahmetin inişiyle birlikte inerler.

(876) Duhân 44/4.

(877) İbn Kayyım, *Şifâü’l-alîl*, 1/110, Ubeykân, Riyad.

(878) Müfessirler katında meşhur olan her iki görüş için bkz. Abdullah el-Fevzân, *Ehâdîsü’s-sıyâm*, s. 140.

(879) Şinkîti *rahimehullâh*’ın *Advâu’l-Beyân* eserinden Duhân sûresindeki **“O gecede her hikmetli iş ayırt edilir”** ayetinin tefsirine bakınız.

(880) Yani Levh-i Mahfuz.

(881) İbn Cerîr et-Taberî ve başkaları bu yüce ayetin tefsirinde ondan rivayet etmiştir, lafız İbn Cerîr’e aittir.

(882) Kadr 97/4.

Kadir Gecesi'nin üçüncü hususiyeti; Allah'ın onu *mübarek* olmakla vassfetmesidir. Kur'an'ın indirilişi hakkında Allah Teâlâ **“Şüphesiz Biz onu mübarek bir gecede indirdik.”**⁽⁸⁸³⁾ buyurmuştur.

Kadir Gecesi'nin dördüncü hususiyeti; Allah'ın onu tan yerinin ağarmasına kadar *selamet* olarak vassfetmesidir. Yani hayrının çokluğu sebebiyle fecre kadar her türlü afet ve şerden salimdir.

Kadir Gecesi'nin beşinci hususiyeti; inanarak ve sevabını Allah'tan umarak o geceyi namazla ihya edenin geçmiş günahlarının bağışlanacak olmasıdır. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'in rivayetinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu nakledilmiştir: *“Kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak Kadir Gecesi'ni kıyamla geçirirse, geçmiş günahları bağışlanır.”*⁽⁸⁸⁴⁾

Kadir Gecesi'nin altıncı hususiyeti; o gecedeki kıyamın bin aydan, yani seksen üç küsur yıldan daha hayırlı olmasıdır. Allah Teâlâ **“Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.”**⁽⁸⁸⁵⁾ buyurmuştur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu nakledilmiştir: *“Size mübarek bir ay olan Ramazan geldi. Allah azze ve celle size onun orucunu farz kıldı. Onda sema kapıları açılır, cehennem kapıları kapatılır ve azgın şeytanlar zincire vurulur. Onda Allah'ın öyle bir gecesi vardır ki bin aydan daha hayırlıdır. Onun hayrından mahrum kalan, gerçekten mahrum kalmıştır.”*⁽⁸⁸⁶⁾

İbn Sa'dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu, akılların hayrete düştüğü bir durumdur; zira Allah Teâlâ bu ümmete öyle bir gece ihsan etmiştir ki o gecedeki amel, seksen küsur⁽⁸⁸⁷⁾ sene yaşayan uzun ömürlü bir adamın ömrüne bedeldir ve ondan daha fazladır.”

Kadir Gecesi'nin yedinci hususiyeti; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, o geceye ulaşmak için Ramazan'ın son on gününde, diğer zamanlarda göstermediği gayreti göstermesidir. Âişe *radiyallahu anha* şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* son on günde, diğer zamanlarda göstermediği gayreti

(883) Duhân 44/3.

(884) Buhârî 1901, Müslim 759.

(885) Kadr 97/3.

(886) Nesâî (2106) Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir, Elbânî *rahimehullah* onu sahih kabul etmiştir.

(887) Neyyifen; birden üçe kadar olan fazlalıktır. Dörtten dokuza kadar olan fazlalık hakkında ise “bid'un” denilir. «بضع وثلاثين» / “otuz küsur” denilmesi buna örnektir.

gösterirdi.⁽⁸⁸⁸⁾ Yine ondan nakledildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* son on gün girdiğinde geceyi ihya eder, ailesini uyandırır, ibadete yoğunlaşır ve kuşağını bağlardı.⁽⁸⁸⁹⁾

“Kuşağını bağlaması” ifadesi, ibadet için alışılmışın üzerinde bir hazırlık ve gayret göstermekten kinayedir. Kadınlardan uzaklaşmak ve cinsî münasebeti terk etmek anlamına geldiği de söylenmiştir.

Kadir Gecesi’nin sekizinci hususiyeti; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in o geceye ulaşmak için Ramazanın son on gününde mescitte itikâfa girmesidir. Âişe *radıyallahu anha* şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah *azze ve celle* onu vefat ettirene kadar Ramazanın son on gününde itikâfa girerdi; vefatından sonra da eşleri itikâfa devam ettiler.⁽⁸⁹⁰⁾

Ebü Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*’ın rivayet ettiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Ben bu geceyi aramak için ilk on günde itikâfa girdim, sonra orta on günde girdim. Sonra bana gelindi ve onun son on günde olduğu söylendi. Sizden kim itikâfa girmek isterse onda girsin.*”⁽⁸⁹¹⁾

Ey Allah’ın kulları, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bu gayreti, faziletli zamanlarda Rabbine itaate özel ehemmiyet verdiğini gösterir. Müslümana düşen, en güzel örnek olana tabi olması ve ibadette tüm gücüyle çalışmasıdır. Bu günü ve gecelerin saatlerini zayi etmemelidir; zira kişi lezzetleri yıkan ve toplulukları dağıtan ölümün kendisini ne zaman yakalayacağını bilemez, sonra pişmanlığın fayda vermediği yerde pişman olur.⁽⁸⁹²⁾

Kadir Gecesi’nin dokuzuncu hususiyeti; o gecenin Allah’tan af ve mağfiyet dilemeye tahsis edilmesidir. Müminlerin annesi Âişe *radıyallahu anha* şöyle demiştir: “Ey Allah’ın Nebisi! Eğer Kadir Gecesi’ne ulaşırsam ne söyleyeyim?” dedim, buyurdu ki: “*Allah’ım! Sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni de affet’ de.*”⁽⁸⁹³⁾

(888) Müslim 1175.

(889) Buhârî 2024, Müslim 1174, lafız Müslim’e aittir.

(890) Buhârî 2026, Müslim 1172.

(891) Müslim 1167.

(892) Şeyh Muhammed Salih el-Müneccid’in (*Allah onu korusun*) sitesinden naklettiğim bir sözünden küçük bir tasarrufla.

(893) Ahmed (6/171) ve başkaları rivayet etmiştir, *el-Müsned* muhakkikleri (42/236) onu sahih kabul etmiştir.

Kadir Gecesi'ni yüceltmenin onuncu yönü; Allah Teâlâ'nın o gecenin şanı hakkında kıyamete kadar okunacak bir sure indirmiş olmasıdır. Allah onun şanını yüceltmış, Kur'an'ın onda indirilişi olan tazim sebebini beyan etmiş, meleklerin yeryüzüne inişini zikretmiş, onu ihya edenin sevabını, başlangıcını ve sonunu zikretmiştir. Kullarına hayır mevsimleriyle lütufta bulunan Allah'a hamd olsun.

Allah Teâlâ'dan bizi Ramazan orucunu Kendisini razı edecek şekilde tutmaya muvaffak kılmasını; O'nu zikretme, O'na şükretme ve O'na güzelce ibadet etme konusunda bize yardım etmesini niyaz ederiz. Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ki O her şeye kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Bilin ki *-Allah size merhamet etsin-*, Allah Teâlâ Kadir Gecesi'ni bir hikmet gereği gizlemiştir. Ta ki mümin onu aramak için on gün boyunca gayret etsin ve ecri büyük olsun; eğer belli olsaydı sadece o gece amel ederdi.

Ayrıca eğer Kadir Gecesi belli olsaydı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onu aramak için on günün tamamında itikâfa girmez ve ümmetine de bunu tavsiye etmezdi; aksine sadece o gece itikâfa girerdi.

Ey Allah'ın kulları, Kadir Gecesi'nin tekli gecelerde vaki olması daha muhtemeldir. Âişe *radiyallahu anha* der ki: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kadir Gecesi'ni Ramazan'ın son on günündeki tekli gecelerde arayın."⁽⁸⁹⁴⁾

Ey Allah'ın kulları, nasların delalet ettiği görüşe göre Kadir Gecesi yıldan yıla yer değiştirir, ancak son on günün dışına çıkmaz.

Dolayısıyla mümin, on gün boyunca kendini ibadetle meşgul etmeli; sosyal medyada ve başka yerlerde Kadir Gecesi'ni belirlemeye dair dolaşan, vakit kaybına ve amelde gevşekliğe yol açan sözleri terk etmelidir.

Ey Allah'ın kulları, müminin ayın sonunda, başında olduğundan daha fazla gayret etmesi iki sebeple gereklidir:

Birincisi Kadir Gecesi'ni araması, ikincisi ise bir daha ulaşıp ulaşamaya-
cağını bilmediği bir aya veda etmesidir.⁽⁸⁹⁵⁾

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir ve-
rerek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât
ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle
selam verin.”**⁽⁸⁹⁶⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün olan Muhammed *sallallahu aley-
hi ve sellem'e* salât ve selam eyle. Halifelerden, hidayet önderi imamlardan,
ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlar-
dan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil eyle,
Senin ve dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle, muvahhid kullarına
yardım et.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticile-
rimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri kitabınla hükmetmeye, dinini aziz
kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

Allah'ım! Senden; hayrın tamamını, acil olanını ve gelecek olanını, bildi-
ğimizi ve bilmediğimizi isteriz. Şerrin tamamından, acil olanından ve gele-
cek olanından, bildiğimizden ve bilmediğimizden Sana sığınırız.

Allah'ım! Senden; cenneti ve ona yaklaştıran söz ve ameli isteriz; ateşten
ve ona yaklaştıran söz ve amelden Sana sığınırız.

Allah'ım! Hastalarımıza şifa ver, ölülerimize rahmet et, belaya uğramış-
larımıza afiyet ver.

Allah'ım! İşlerimizin koruyucusu olan dinimizi ıslah et, içinde yaşadığımı-
z dünyamızı ıslah et, dönüşümüzün olacağı ahiretimizi ıslah et. Hayatı
bizim için her türlü hayırda artış, ölümü ise her türlü şerden kurtuluş eyle.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından
koru.

(895) İbnü'l-Cevzî *rahimehullah et-Tabsıra* adlı kitabında söylemiştir, tasarrufla.

(896) Ahzâb 33/56.

Ey Allah'ın kulları, şüphesiz Allah; adaleti, ihsanı ve yakınlarla vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt verir.

Yüce Allah'ı zikredin ki O da sizi zikretsın. Nimetlerine şükredin ki size artırsın. Allah'ı zikretmek elbette en büyüktür. Allah, ne yaptığınızı bilir.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî25 Ramazan 1442, Cübeyl

Şehri, S. Arabistan Krallığı

5- RAMAZAN BAYRAMI HAKKINDA ON VAKFE/DURAK - KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

1. Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâdan hakkıyla sakının ve İslam'ın sağ-lam kulpuna yapışın. Ayı tamamlamaya ulaştırdığı için Allah'a hamd edin; zira vallahi asıl nimet budur. Rabbiniz şöyle buyurmuştur: **“Bu, sayıyı ta-mamlamanız ve size doğru yolu gösterdiğine karşılık Allah'ı yüceltmeniz içindir; umulur ki şükredersiniz.”**⁽⁸⁹⁷⁾ İşte biz sayıyı tamamladık, Allah'ı yü-celttik; şimdi ise üzerimizde şükür ibadeti kaldı.

2. Ey Müslümanlar, Allah **“Sayılı günler”**⁽⁸⁹⁸⁾ buyururken doğruyu söy-lemiştir. Bu günler ne kadar da hızlı geçti; bittiler ve gittiler. Bu günlerin nasıl gittiğini hissettiniz mi? Nasıl tükenip arkalarını döndüklerini fark ettiniz mi?

3. Ey müminler, müjdeler olsun size; ayınızın orucunu tuttunuz. Müj-deler olsun size; gecelerini kıyamla geçirdiniz. Müjdeler olsun size; sonuna ulaştınız. Oysa nice insanlar öldüler de sonuna ulaşmaya güç yetiremediler. Nimetlerinden dolayı Allah'a hamd olsun.

4. Ey Müslümanlar, İslam'ın rükünlerinden biri olan Ramazan orucu ibadetinin sonunda gelen bu bayram neşesi size müjdeler olsun. Sizler Allah'ı

(897) Bakara 2/185.

(898) Bakara 2/184.

yüceltiyor, O'nu birliyor ve tazim ediyorsunuz. Allah'ın izniyle hasenatınız arttı, hatalarınız örtüldü ve dereceleriniz yükseldi.

5. Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'nın iki büyük münasebetin ardından bize iki bayram meşru kılması O'nun hikmetindendir; orucumuzu tamamladıktan sonra Ramazan Bayramı, hac rüknünü tamamladıktan sonra ise Kurban Bayramı. Bizim bayramlarımız din ve ibadettir; namaz ve tekbirdir, nefis terbiyesi ve fıtır sadakasıdır, sevinç ve sıla-i rahimdir, ziyaretleşme ve sevgidir, geçmişi affetmek ve ilişkileri tazelemek, kin ve kırgınlıkları unutmaktır. Bu sebeple bir akrabası veya dostu ile arasında düşmanlık veya küslük olan kimse, bayram gününü bir sıla, dönüş ve gönüllere sevinç salma fırsatı olarak görmelidir.

6. Ey müminler, bayramımızın şirk ve dalalet ehlinin bayramları gibi olmadığı için bu sevinç size müjdeler olsun. Onların bayramları kendilerine gûnahtan ve Allah'tan uzaklaşmaktan başka bir şey artırmaz. Ey Allah'ın kulları, bu rahmetlerle ferahlayın; zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ancak Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle, işte bununla sevinisinler.”**⁽⁸⁹⁹⁾ Ve Allah'tan, fazlasını isteyin.

7. Ey Müslümanlar, güzel giyinin, süslenin ve güzel kokular sürünün. İmam Malik *rahimehullah* şöyle demiştir: “İlim ehlinin her bayramda güzel koku sürünmeyi ve süslenmeyi müstehap gördüklerini işittim.”⁽⁹⁰⁰⁾

8. Ey müminler, evlerinizi ve kalplerinizi açın, birbirinize Ramazandaki amellerin kabulü için dua edin ve birbirinizi tebrik edin. Sahabe birbirlerine “Allah bizden de sizden de kabul etsin” derlerdi.

9. Ey Müslümanlar, geçmişi affetmek en faziletli itaatlerdendir ve Allah buna sınırsız bir sevap vâdederek şöyle buyurmuştur: **“Kim affeder ve ıslah ederse, onun ecri Allah'a aittir.”**⁽⁹⁰¹⁾ Allah ecri vâdetmiş ancak sınırını belirtmemiştir; buradan ecrin çok büyük olduğu anlaşılır.

Ey müminler, nefisleri ıslah ve tezkiye etmek en faziletli itaatlerdendir; Allah buna kurtuluşu bağlamış ve şöyle buyurmuştur: **“Nefsini arındıran**

(899) Yûnus 10/58.

(900) İbn Receb, *Şerhu'l-Buhârî*, 6/68, İbnü'l-Cevzî baskısı, Dammam.

(901) Şûrâ 42/40.

kurtuluşa ermiştir. Onu kötülöklere gömen de ziyan etmiştir.”⁽⁹⁰²⁾ Ey Allah'ın kulları, bayram sevincini artıran şeylerden biri de sosyal ilişkileri düzeltmek, tazelemek, güçlendirmek ve nefisleri yıl boyunca biriken nefret ve kinlerden temizlemektir. Bayramı fırsat bilip ayrılmış iki eşin arasını düzeltene, birbirinden uzaklaşmış iki kalbi birleştirene, o ailenin çocuklarına mutluluğu geri getirene, bir kan davasını affedene, bir borcu düşürene veya akrabalar arasındaki küslüğü bitirene müjdelers olsun. Allah'ım! Ayı tamamlamayı ve bayrama ulaşmayı bize nasip ettiğin için Sana hamdolsun; bunlarla Sana itaatte bize yardımcı kıl.

Allah'ım! Bize Senin sevgini ve bizi Sana yaklaştıracak her amelin sevgisini rızık olarak ver. Bu sözümü söyler, Allah'tan benim ve sizin için mağfi-ret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi...

10. Ey Allah'ın kulları, bilin ki *-Allah size rahmet eylesin-* asıl büyük sevinç, salih amellerle Allah'a kavuştuğumuz gündür. O gün Allah şöyle buyurur: *“Ey cennet ehli!”* Onlar, *“Buyur ey Rabbimiz, emrine amadeyiz!”* derler. Allah, *“Razı oldunuz mu?”* buyurur. Onlar, *“Nasıl razı olmayalım ki? Sen bize mah-lûkatından hiç kimseye vermediğini verdin”* derler. Allah, *“Ben size bundan daha faziletisini/üstününü vereceğim”* buyurur. *“Ey Rabbimiz, bundan daha faziletli olan nedir?”* derler. Şöyle buyurur: *“Sizin üzerinize rızamı helal kılıyorum; artık bundan sonra size asla gazap etmeyeceğim.”⁽⁹⁰³⁾*

11. Ey müminler, Ramazan, yolu düzeltmek ve Allah Teâlâ ile olan ilişkiyi sürekli olacak şekilde güçlendirmek için bir fırsattır. İbadete devam edelim; zira ibadet, Ramazanın bitişiyile bitmez, ancak ölümle biter: **“Sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et.”⁽⁹⁰⁴⁾** Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: *“Amellerin Allah'a en sevimli olanı, az da*

(902) Şems 91/9-10.

(903) Buhârî (6549) ve Müslim (2829) Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh* hadisinden rivayet etmiştir.

(904) Hicr 15/99.

olsa sürekli olanıdır.”⁽⁹⁰⁵⁾ Ey Müslümanlar, Ramazandan sonra salih amele devam etmek, başarının ve amelin kabulünün alametlerindendir. Ameli sadece mevsimlere hapsedmek ise ilim ve muvaffakiyetin azlığına delalet eder. Ramazanın Rabbi, tüm ayların Rabbidir. Seleften biri, Ramazanda ibadete gayret edip başka zamanlarda bırakanlar hakkında sorulunca şöyle demiştir: “Ne kötü bir topluluktur onlar; Allah’ı sadece Ramazanda tanırırlar.”

Ey müminler, Müslümanın en güzel vasıflarından biri de sürekli ibadet edenlerden (kânitîn) olmasıdır. *Kunût*, ibadette sebat ve devamlılıktır. Allah *kunût* vasfını taşıyanları överek şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar, ibadete devam eden erkekler (kânitîn) ve ibadete devam eden kadınlar (kânitât), doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, huşu duyan erkekler ve huşu duyan kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve ırzlarını koruyan kadınlar, Allah’ı çok zikreden erkekler ve çok zikreden kadınlar var ya; işte Allah onlar için bir mağfîret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.”⁽⁹⁰⁶⁾

12. Ey Allah’ın kulları, Ramazan orucundan sonra Şevvalden altı gün oruç tutmak müstehap bir sünnettir ve Allah buna büyük bir ecir belirlemiştir. Ebû Eyyûb *radıyallahu anh*’ın rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kim Ramazan orucunu tutar, sonra ona Şevvalden altı gün eklerse, tüm seneyi oruçlu geçirmiş gibi olur.”⁽⁹⁰⁷⁾

Şevvalden altı gün oruç tutmanın önemli hikmetlerinden biri de Ramazandaki farz oruçta meydana gelen eksiklikleri telafi etmektir. Zira oruçlu kimse, farz orucunu etkileyen bir kusur veya günahattan hali kalmaz; nafîle oruç ise o eksikliği giderir.

Bunlar, bayramının bir âdet değil ibadet olması için Müslümanın Ramazan Bayramı’nda hatırında tutması gereken on vakfedir. Allah’ım! Günahlarımızı ve işimizdeki aşırılıklarımızı bağışla.

(905) Buhârî (5861) Âişe *radıyallahu anhâ*’dan rivayet etmiştir.

(906) Ahzâb 33/35.

(907) Müslim (1164) Ebû Eyyûb el-Ensârî *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

Allah'ım! Bizi ateşten azat ettiğin kullarından eyle. Allah'ım! Cenneti du-rağımız, Firdevs'i sığınağımız eyle; bizi hesapsız ve azapsız cennete koy ey Kerîm, ey Vehhâb!

Allah'ım! Bizi ateşten azat eyle, bizi günahlarımızdan, annemizden doğ-duğumuz güncü gibi tertemiz çıkar.

Allah'ım! Bu topluluğu günahı bağışlanmış, ameli makbul, çabası meşkûr olarak dağıt.

Allah'ım! Bu beldemizi ve diğer tüm Müslüman beldelerini huzurlu, gü-venli, bolluk ve refah içinde eyle.

Allah'ım! Bayramımızı mutlu, hayatımızı huzurlu eyle; biz ve tüm Müs-lümanlar sağlık, afiyet ve güvenlik içindeyken itaat ve bereket mevsimlerini bize tekrar nasip eyle.

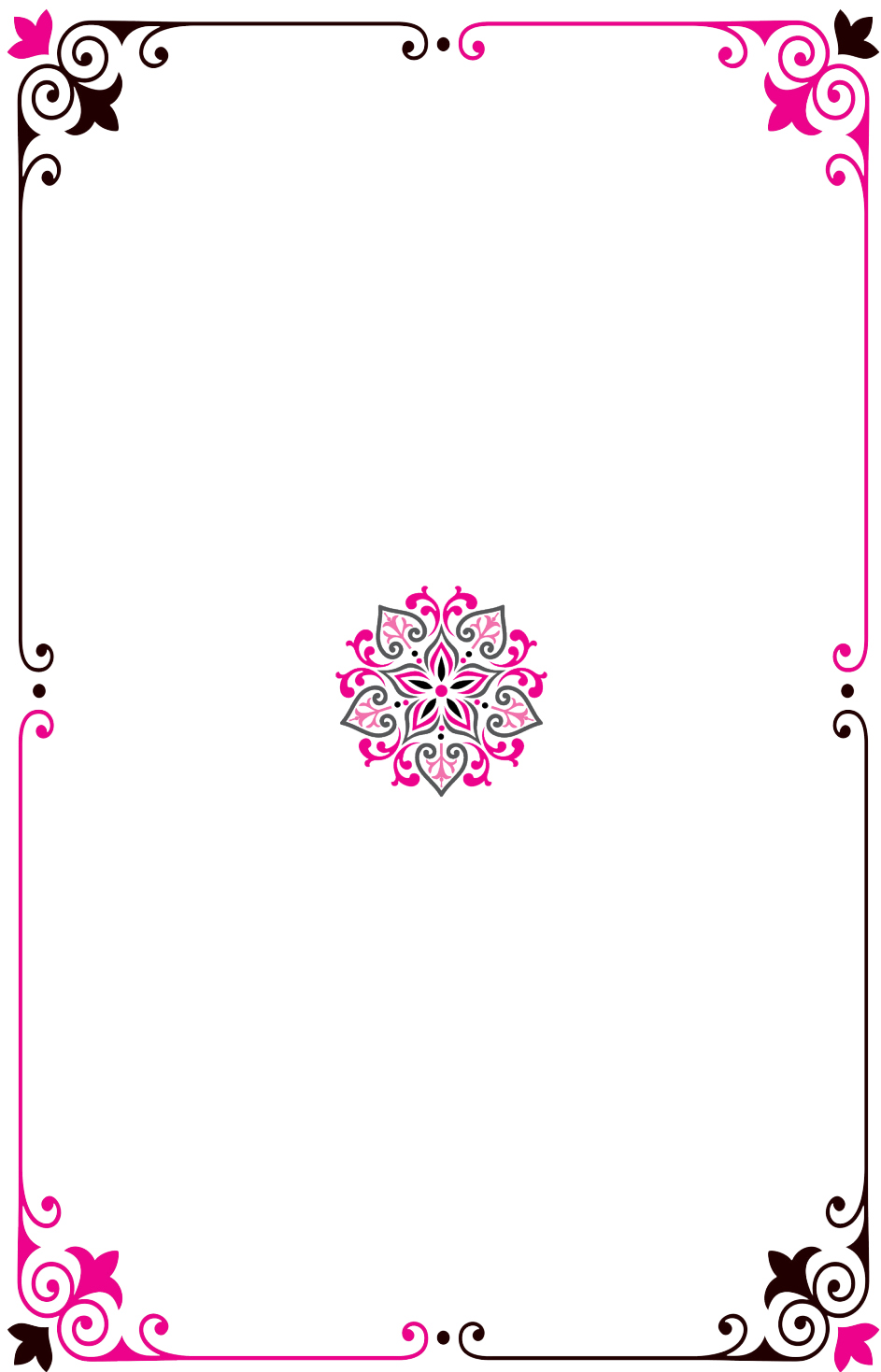
Allah'ım! Ramazandan sonra bizi salih ameller üzere sabit kıl ve bizi kâ-nitinden (sürekli ibadet edenlerden) eyle.

Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in âline salât eyle. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzektir.

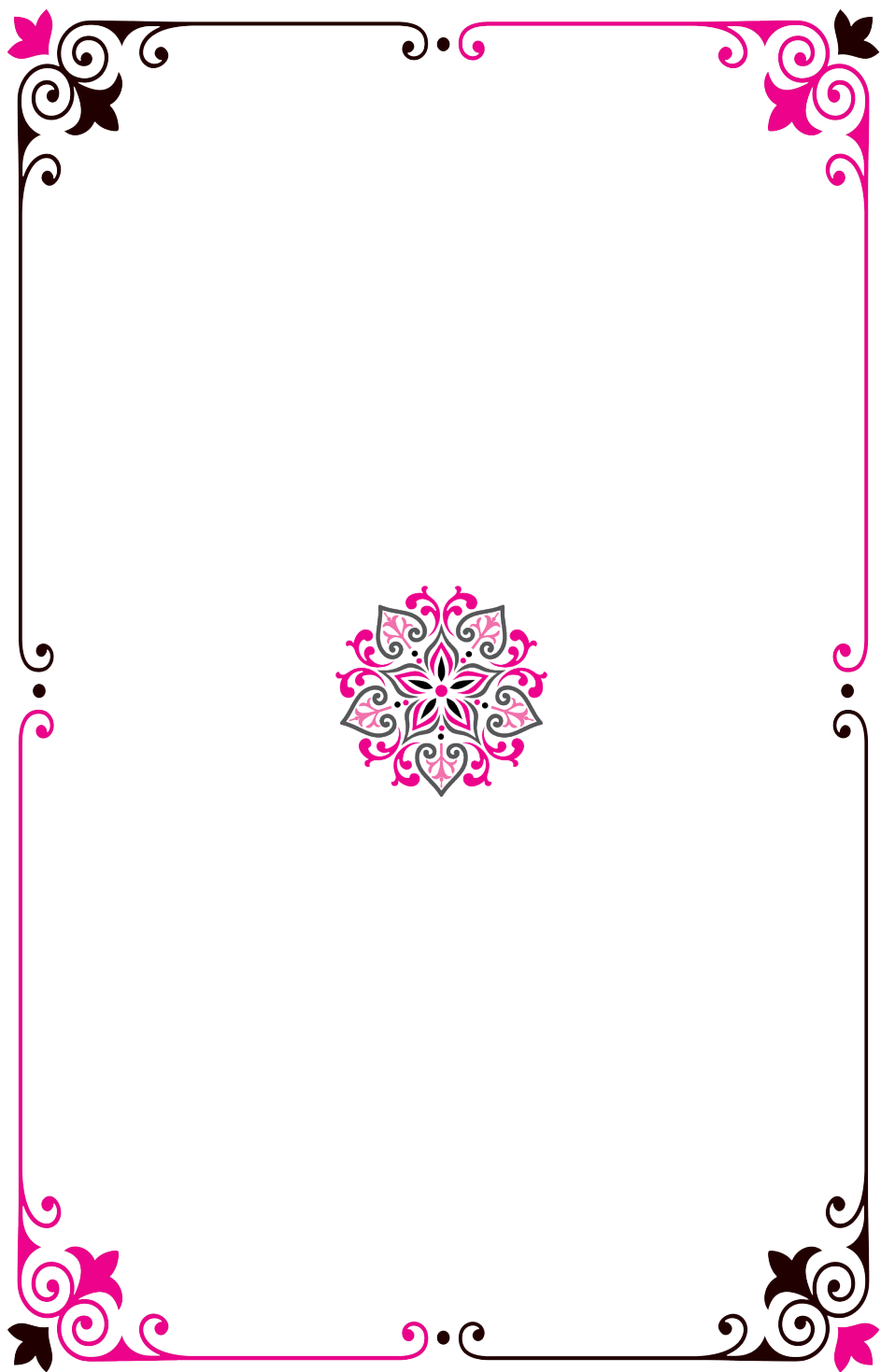
Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

1 Şevval 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

VIII- BEYTÜ'L-MAKDİS
VE MESCİD-İ AKSA'NIN
ON HUSUSİYETİ

BEYTÜ'L-MAKDİS VE MESCİD-İ AKSA'NIN ON HUSUSİYETİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, size ve nefsim, Allah'tan sakınmayı vasiyet ederim.
Zira bu, Allah'ın öncekilere ve sonrakilere vasiyetidir. Allah Teâlâ şöyle bu-
yurmuştur: **“Şüphesiz Biz, sizden önce kitap verilenlere de size de ‘Al-
lah'tan sakının’ diye vasiyet ettik.”**⁽⁹⁰⁸⁾ Allah Teâlâdan sakının, O'ndan kor-
kun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah dilediğini yaratır
ve seçer, bu, O'nun yüce hikmetinin gereğidir. Bazı melekleri diğerlerinden,
bazı kitapları diğerlerinden, bazı peygamberleri diğerlerinden, bazı zaman-
ları diğerlerinden ve bazı mekânları diğerlerinden üstün kılmıştır. İşte bu
üstün kılmalardan biri de mübarek toprakların, yani Beytül-Makdis'i ve
çevresini barındıran yerin diğer mekânlara üstün kılınmasıdır. Bu, Allah'ın
hikmetinden ve güzel seçimindendir: **“Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer.
Seçim onlara ait değildir.”**⁽⁹⁰⁹⁾ Beytül-Makdis'in manası ise “şirk tezahürle-
rinden arındırılmış, tertemiz ev”dir.

* *Ey Allah'ın kulları, Beytül-Makdis'in on hususiyeti vardır:*

1. Birinci hususiyet: Allah Teâlâ onu Kur'an'da *mübarek* olmakla vas-
fetmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kulunu bir gece Mescid-i Ha-**

(908) Nisâ 4/131.

(909) İsrâ 17/1.

ram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya yürüten Allah noksan sıfatlardan münezzehtir.”⁽⁹¹⁰⁾ Kudüs, mescidin çevresidir.

2. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de Allah Teâlâ'nın onu *mukaddes*, yani *tertemiz* olarak vasfetmesidir. Bu durum Musa *aleyhisselam*'ın diliyle Allah Teâlâ'nın şu kavlinde geçer: **“Ey kavmim! Allah'ın sizin için yazdığı mukaddes arza girin.”⁽⁹¹¹⁾ Mukaddes arz, Beytü'l-Makdis'tir.**

3. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de Allah Teâlâ'nın, peygamberi Musa'ya, oranın halkıyla savaşmasını emretmesidir. Onlar putperest ve zorbalardı. Musa'ya onları oradan çıkarmasını, orada tevhidi yaymasını ve şirki yok etmesini emretmiştir. Musa, kavmine şöyle demiştir: **“Ey kavmim! Allah'ın sizin için yazdığı mukaddes arza girin ve sakın arkanıza dönmeyin, sonra hüsrana uğrayanlar olarak geri dönersiniz.”⁽⁹¹²⁾**

4. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bildirdiğine göre, Musa *aleyhisselam*'ın, vefatı yaklaştığında Allah'tan kendisini oraya bir taş atımı mesafesi kadar yaklaştırmasını istemesidir. Bu ancak Beytü'l-Makdis'e olan sevgisinden dolayıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiği hadis buna delalet eder: Musa *aleyhisselam*, vefat zamanı gelince Rabbinden, kendisini mukaddes arza bir taş atımı mesafesi kadar yaklaştırmasını istemiştir. Bilinmektedir ki mukaddes arz o sırada putperest zorbaların yönetimindeydi; dolayısıyla Musa'nın orada ölmek üzere içeri girmesi elinde değildi, o da mümkün olduğunca oraya yaklaşmak istedi. Sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: **“Eğer orada olsaydım, yolun kenarında kırmızı kum tepesinin yanındaki kabrini size gösterirdim.”⁽⁹¹³⁾**

5. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de Allah Teâlâ'nın, Yûşa b. Nûn peygamber Beytü'l-Makdis'te bulunan zorbalarla savaşmak istediğinde güneşi hapsedmesidir (yani hareketini durdurmasıdır). Karanlık yaklaşmıştı ve ordusu yanındaydı; karanlık çökmeden önce zorbalarla savaşıp şehre girebilmek için Allah'tan güneşi hapsedmesini istedi. Allah ona istediğini verdi ve Beytü'l-Makdis'in fethi gerçekleşti. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet

(910) Mâide 5/21.

(911) Mâide 5/21.

(912) Mâide 5/21.

(913) Buhârî (1339) ve Müslim (2372) Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir. “Kesib”, kum kütlesidir.

edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Güneş, Beytü'l-Makdis'e yürüdüğü gecelerde Yûşâ'dan başka hiçbir beşer için hapse-dilmemiştir.”⁽⁹¹⁴⁾

6. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de fethinin kıyamet alametlerinden olmasıdır. Avf b. Mâlik *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Tebük gazvesinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gittim, deriden yapılmış bir çadırdıydı.⁽⁹¹⁵⁾ Şöyle buyurdu: “Kıyametten önce şu altı şeyi say: Benim ölümüm, sonra Beytü'l-Makdis'in fethi...”⁽⁹¹⁶⁾

7. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de kör Deccal'in oraya girememesidir. Aksine oraya yakın bir yerde öldürülecektir; Mesih İsa b. Meryem *aleyhisselam* onu Ludd kapısında⁽⁹¹⁷⁾ yakalayıp öldürecektir. “Ludd,” Beytü'l-Makdis yakınında bir yerdir.

8. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de küfrün sembollerinin ve siyasetçilerinin sonunun Filistin'de olacağıdır. Deccal, Filistin'de İsa *aleyhisselam*'ın eliyle, Deccal'in Yahudilerin lideri olduğu halde, gerçek ve kesin bir imha savaşında öldürülecektir. İsa ve ordusu, Deccal'i ve ordusunu orada öldürecektir. Hatta Hristiyanlardan ona gerçek manada -onun sadece bir beşer ve rasul olduğuna- iman etmeyen herkesi öldürecek, Hristiyanların domuzunu öldürecek ve taptıkları haçı kıracaktır. Tüm bunlar Filistin'de olacaktır.⁽⁹¹⁸⁾

9. Beytü'l-Makdis'in hususiyetlerinden biri de ahir zamanda Mesih İsa b. Meryem önderliğinde Müslümanlarla Yahudiler arasında savaş çıktığında ağaç ve taşın Yahudileri ihbar edecek olmasıdır. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Müslümanlar Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Müslümanlar onları öldürürler; hatta Yahudi, bir taşın veya ağacın arkasına saklanır, bunun

(914) Ahmed (8315) Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir, *el-Müsne'd* muhakkikleri onu sahih kabul etmiştir.

(915) «الْأَدم»، deri demektir.

(916) Buhârî (3176) rivayet etmiştir.

(917) Bakınız; Müslim (2937) Nevvâs b. Sem'ân *radıyallahu anh*'tan.

(918) Mesih'in inişi ve Deccal'i öldürme kıssası için bakınız; *Sahih-i Müslim* (2897), Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan; ayrıca Câbir b. Abdullah el-Ensârî *radıyallahu anhuma*'dan (156) ve Nevvâs b. Sem'ân el-Kilâbî *radıyallahu anh*'tan (2937) rivayet edilmiştir.

üzerine taş veya ağaç, ‘Ey Müslüman, ey Allah’ın kulu, işte arkamda bir Yahudi var, gel ve onu öldür’ der. Sadece Garkad ağacı hariçtir, zira o, Yahudilerin ağaç-larındandır.”⁽⁹¹⁹⁾

10. Beytü’l-Makdis’in en büyük hususiyetlerinden biri de içinde Mescid-i Aksa’nın bulunmasıdır. O, Kur’an ve hadis metniyle tazim edilen üç mescitten biridir. Birçok yönden yücedir, bunların en önemlisi on tanedir:

Birincisi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya yürütülmüş, sonra oradan semaya yükseltiştir. Allah Teâlâ, **“Kulunu bir gece Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya yürüten Allah noksan sıfatlardan münezzektir.”**⁽⁹²⁰⁾ buyurmuştur.

Semadan döndüğünde de önce Mescid-i Aksa’ya, sonra Mekke’ye dönmüştür. Bu iki kez geçiş Mescid-i Aksa’nın azametini ve önemine delalet eder.

İkincisi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* İsrâ yolculuğunda, yükselişinden sonra Mescid-i Aksâda tüm peygamberlere imamlık etmiştir. Şöyle buyurmuştur: *“Namaz vakti geldi ve ben onlara imamlık ettim.”*⁽⁹²¹⁾

Üçüncüsü: Mescid-i Aksa’nın hususiyetlerinden biri de Allah’ın onu Peygamberine *sallallahu aleyhi ve sellem* açık hale getirmesidir, yani göreceği şekilde önüne getirmesidir. Bu, müşrikler onu İsrâ hadisesinde yalanlayıp onu aciz bırakmak için vasıflarını sorduklarında gerçekleşmiştir. Çünkü onun oraya daha önce hiç gitmediğini biliyorlardı. Allah ona Mescid-i Aksa’yı yükseltip gösterdi, o da binasını ve işaretlerini onlara tarif etmeye başladı.

Câbir b. Abdullah *radıyallahu anhum*a onun şöyle dediğini rivayet etmiştir:

“Kureyş beni yalanladığında Hicr’de ayağa kalktım, Allah benim için Beytü’l-Makdis’i tecelli ettirdi (önüme getirdi); ben de ona bakarak onlara ayetlerini (işaretlerini) haber vermeye başladım.”⁽⁹²²⁾

Dördüncüsü: Mescid-i Aksa’nın hususiyetlerinden biri de Müslümanların ilk kiblesi olmasıdır. Berâ b. Âzib *radıyallahu anh* şöyle demiştir: “Rasûlullah

(919) Buhârî (2926) ve Müslim (2922) rivayet etmiştir; lafız Müslim’e aittir.

(920) İsrâ 17/1.

(921) Müslim (172) Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(922) Buhârî (3886) ve Müslim (170) rivayet etmiştir.

sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte on altı veya on yedi ay boyunca Beytü'l-Makdis'e doğru namaz kıldık, sonra kibleye döndürüldük.”⁽⁹²³⁾

Beşincisi: Mescid-i Aksa'nın hususiyetlerinden biri de ibadet kastıyla yolculuk yapılan mescitlerden olmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözü buna delildir: “*Ancak şu üç mescit için yolculuğa çıkılır: Mescid-i Haram, Mescid-i Aksa ve benim bu mescidim.*”⁽⁹²⁴⁾ Yani yeryüzünde bu üç mescit haricinde bir yere ibadet kastıyla seyahat etmek caiz değildir.

Altıncısı: Mescid-i Aksa'nın hususiyetlerinden biri de oradaki namazın iki yüz elli namazdan daha faziletli olmasıdır. Ebû Zer *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında “*Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidi mi, yoksa Beytü'l-Makdis mi daha faziletlidir?” diye müzakere ettik. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“*Benim şu mescidimdeki bir namaz, oradaki dört namazdan daha faziletlidir. O ne güzel namazgâhtır! Çok geçmeden kişinin atının ipi*⁽⁹²⁵⁾ *kadar bir yerinin olması ve oradan Beytü'l-Makdis'i görmesi, ona tüm dünyadan -veya dünyanın tamamından ve içindekilerden- daha hayırlı olacaktır.*”⁽⁹²⁶⁾

Ey Allah'ın kulları, Mescid-i Nebvi'deki namaz bin namazdan daha hayırlı olduğu, Mescid-i Aksa'daki namaz da onun dörtte biri olduğu için oradaki namaz başka yerdeki iki yüz elli namazdan daha hayırlıdır.⁽⁹²⁷⁾

Yedincisi: Mescid-i Aksa'nın hususiyetlerinden biri de yeryüzünde inşa edilen ikinci mescit olmasıdır. Ebû Zer *radıyallahu anh*'tan şöyle rivayet edilmiştir:

“Ey Allah'ın Rasülü! Yeryüzünde ilk önce hangi mescit inşa edildi?” dedim. “*Mescid-i Haram*” buyurdu. “Sonra hangisi?” dedim. “*Mescid-i Aksa*” buyurdu. “Aralarında ne kadar süre var?” dedim. “*Kırk yıl*” buyurdu...⁽⁹²⁸⁾

(923) Buhârî (4492) ve Müslim (525) rivayet etmiştir.

(924) Buhârî (1995) ve Müslim (827) Ebû Saîd *radıyallahu anh*'tan; Buhârî (1189) ve Müslim (1397) Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(925) “Şatn”, hayvanın bağlandığı iptir.

(926) Taberânî, *el-Evsat*, 6983; Hâkim, *el-Müstedrek*, 4509; lafız Hâkim'e aittir. Elbânî, *Tamâmü'l-Minne*, s. 294, onu sahih kabul etmiştir.

(927) Oradaki namazın beş yüz namaza bedel olduğu yönündeki meşhur hadis ise zayıftır. Bakınız; Elbânî *rahimehullah*, *Tamâmü'l-Minne*, s. 292.

(928) Buhârî (3425) ve Müslim (520) rivayet etmiştir; lafız Müslim'e aittir.

Sekizincisi: Mescid-i Aksa'nın hususiyetlerinden biri de Süleyman b. Dâvûd *aleyhisselam*'ın onun binasını yenilemesi ve Allah'tan, orada namaz kılan herkesi bağışlamasını istemesidir; Allah da onun duasını kabul etmiştir. Abdullah b. Amr *radıyallahu anh* Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Süleyman b. Dâvûd, Beytü'l-Makdis'i inşa ettiğinde Allah *azze ve celle*'den üç haslet istedi: O'nun hükmüne uygun düşen bir hüküm verme yeteneği istedi, o da ona verildi. (Yani Allah'ın hükmüne uygun olan, içtihadta ve insanların arasındaki davalarda doğruya isabet eden bir hüküm istedi). Allah *azze ve celle*'den kendisinden sonra kimseye nasip olmayacak bir mülk istedi, o da ona verildi. Mescidin inşasını bitirdiğinde de Allah *azze ve celle*'den, oraya sadece namaz kılmak amacıyla gelen herkesin, annesinden doğduğu günkü gibi hatasından arınarak çıkmasını istedi.”⁽⁹²⁹⁾

Dokuzuncusu: Mescid-i Aksa'yı Süleyman'dan önce İbrahim ve Yakub *aleyhimesselam* gibi birçok peygamber yenilemiştir.

Onuncusu: Mescid-i Aksa'nın hususiyetlerinden biri de onu fethedenin Raşid Halife Ömer b. el-Hattâb *radıyallahu anh* olmasıdır. Müslüman ordusu onun döneminde hicrî 15, miladî 636 yılında büyük sahabî Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh *radıyallahu anh* komutasında Kudüs'ü kuşatmıştır. Altı aylık kuşatmanın ardından Hristiyanların lideri, Müslümanların halifesi Ömer b. el-Hattâb'ın gelmesi şartıyla teslim olmayı kabul etmiştir.

Hicrî 16 yılında Halife Ömer, şehrin anahtarlarını teslim almak ve Müslüman topraklarına dâhil edildiğini ilan etmek için Kudüs'e seyahat etmiştir. Bu gerçekleşmiş ve Mescid-i Aksa'ya Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in İsrâ gecesi girdiği kapıdan girmiştir. Orada Dâvûd mihrabında tahiyetü'l-mescid namazı kılmış, ertesi gün sabah namazını Müslümanlara kıldırmıştır. İlk rekâtta Sâd suresini okumuş ve orada secde etmiştir; ikinci rekâtta İsrâ suresini okumuştur.

Şam Hristiyanlarına yönelik şartlarını içeren “Ömeriye Ahitnamesi” yazılmıştır; burada Müslümanların Filistin'de ikamet etmek isteyen Hristiyanlara İslam devleti gölgesinde sağladığı haklar beyan edilmiştir. Bunların ilki,

(929) Ahmed, 2/176 ve Nesâî, 693; Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir; lafız Nesâî'ye aittir. Elbânî *rahimehullah* onu sahih kabul etmiştir.

Müslümanların hâkimiyeti altında kalmaları, güvenliklerinin ve onurlarının korunması karşılığında Müslümanlara cizye ödemeleridir.⁽⁹³⁰⁾

Ey Allah'ın kulları, işte bunlar Allah'ın Beytü'l-Makdis ve Mescid-i Aksa için belirlediği on hususiyettir. Bunlar, onların şanlarını yüceltmek için verilmiştir. Her Müslümanın bunları bilmesi ve çocuklarına öğretmesi gerekir. Zira Filistin davası maddî veya siyasî bir dava değil, akide davasıdır. Bu konuda gevşeklik göstermek dinde bir gedik açmaktır. Yeryüzünün en hayırlı melikleri işgali oradan söküp atmak için çetin çabalar sarf etmişlerdir. Günümüzde bu ümmetin mecûsileri olan İran Rafizileri oraya tamah etmişlerdir; onlar şirk bayraklarını Mescid-i Aksa'ya dikmek ve devletlerinin hegemonyasını oraya kurmak için Kudüs'ü özgürleştirme sloganları atmaktadırlar. Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki hüsrana uğradılar! Filistin'i önce Ömer, sonra Selâhaddîn fethetmiştir. Ömer'e ve Selâhaddîn'e sövenler orayı asla yeniden fethedemeyecektir!

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ki O kâfidir. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey müminler, ey Allah'ın kulları! Yahudiler, Süleyman *aleyhisselam*'ın orayı inşa etmesine ve kendilerinin de onun soyundan gelmesine dayanarak Mescid-i Aksa üzerinde başkalarından daha fazla hak sahibi olduklarını iddia ederler. Bu iddia yedi yönden batıldır:

Birincisi: Süleyman *aleyhisselam* mescidi temelden inşa etmemiş, sadece binasını yenilemiştir. Temelin atılması Süleyman'dan çok öncedir. Onu Âdem *aleyhisselam*'ın inşa ettiği söylenmiştir, başka görüşler de vardır.

İkincisi: Mescid-i Aksa'yı Süleyman'dan önce İbrahim ve Yakub gibi peygamberler yenilemiştir. Bunu da Yahudiler için bir mabet olsun diye değil, muvahhitler Allah'a ibadet etsin diye yapmışlardır.

(930) Bakınız; *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, hicri 15. yıl olayları.

Üçüncüsü: Süleyman *aleyhisselam* bir muvahhiddi. Yahudiler ise peygamberlerinin yolundan gitmemiş, aksine onlara düşmanlık etmiş, Tevrat ve İncil'i tahrif etmiş ve kâfir olmuşlardır. Nuh'un, oğlundan; İbrahim'in, babası Âzer'den; Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in de amcası Ebû Leheb'den ayrıldığı gibi Yahudiler de küfürleri sebebiyle İsrailoğulları dönemindeki İsrâioğullarından ayrılmışlardır. Küfür, Müslümanlar ile kâfirler arasındaki dostluk bağına koparır. Bu yüzden İsrailoğullarına verilen faziletlerde Yahudilerin hiçbir payı yoktur; küfürleri onları bundan engellemiştir.

Dördüncüsü: Mescidi inşa eden Süleyman da olsa, ırk yoluyla oraya malik olacakları anlamına gelmez. O, binayı insanların orada namaz kılması için yenilemiştir; orada namaz kılanların ırkına bakılmaz. Peygamberlerin daveti, tahrif edilmiş Yahudi dinindeki gibi ırksal değil, tevhid ve takva üzerine kurulu bir davettir.

Beşincisi: Ömer *radiyallahu anh* Beytül-Makdis'i fethettiğinde, o zamandan beri yürürlükte olan ve Müslümanların asla vazgeçmediği ve vazgeçmeyeceği bir sulh antlaşması yapmıştır. Buna göre Filistin Müslümanlarıdır, velayet ve egemenlik onlarındır. Yahudilerin ise sadece ikamet etme hakkı vardır ve Müslümanların egemenliği altında can ve mal güvenliklerinin korunması karşılığında onlardan cizye alınır.

Altıncısı: Allah Teâlâ, kitabında yeryüzünün kendisine ait olduğuna ve onu salih kullarına miras bırakacağına hükmetmiştir: **“Andolsun Zikir’den sonra Zebur’da da ‘Yeryüzüne salih kullarım varis olacaktır’ diye yazmış-tık.”**⁽⁹³¹⁾

Bilinmektedir ki ancak İslam dinine uyan kimse salihdir. Yahudiler ise rasûllerin düşmanları ve peygamberlerin katilleridir. İbn Useymîn *rahimehullah* şöyle demiştir: “(Bir zamanlar) İsrailoğulları mukaddes arza en layık insanlardı; bu topraklar onlar İsrailoğullarından oldukları için değil, mümin oldukları zaman onlara yazılmıştı. Şüphe yok ki onlar Musa döneminde yeryüzünün en faziletli insanlarıydı.

Allah Teâlâ, **‘Yeryüzüne salih kullarım varis olacaktır’** buyurmuştur. Allah nasıl İsrailoğullarını Firavun’un beldelerine ve toprağına varis kıldıysa;

(931) Enbiyâ 21/105.

aynı şekilde Müslümanlar ve Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e iman edenler de İsrailoğullarına varis olurlar.”⁽⁹³²⁾

Yedincisi: Genel olarak mescitler, özel olarak da üç mescit üzerindeki velayet kâfirlere değil müminlere aittir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Müşriklerin, kendi küfürlerine bizzat kendileri şahitlik edip dururken Allah'ın mescitlerini imar etmeleri mümkün değildir. Onların amelleri boşa gitmiştir ve onlar ateşte ebedî kalacaklardır. Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder.”**⁽⁹³³⁾

Ey Allah'ın kulları, zafer Allah Teâlâ tarafından secde eden alınlara, muvahhid kalplere, abdestli ellere ve doğru dillere va'dedilmiştir. Allah vaadinde sadıktır, vaadinden dönmez: **“Allah, içinizden iman edip salih ameller işleyenlere, kendilerinden öncekileri egemen kıldığı gibi onları da yeryüzünde egemen kılacağını, onlar için razı olduğu dinlerini iyice yerleştireceğini ve yaşadıkları korkularının ardından kendilerini güvene kavuşturacağını va'detmiştir. Onlar Bana ibadet ederler ve Bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar.”**⁽⁹³⁴⁾

Sonra bilin ki *-Allah size merhamet etsin-*, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽⁹³⁵⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerden, hidayet önderi imamlardan razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz; şirki ve müşrikleri zelil eyle, dininin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle, onları hidayet üzere olan rehberler kıl.

(932) Bkz: İbn Useymîn *rahimehullah*'ın *Mâide sûresi tefsirindeki* sözü: **“Ey kavmim! Allah'ın sizin için yazdığı mukaddes arza girin.”** ayetinin tefsiri.

(933) Tevbe 9/17-18.

(934) Nûr 24/55.

(935) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

Allah'ım! Yahudiler azgınlaştı ve haddi aştı, yeryüzünde fesadı artırdılar. Allah'ım! Onlar peygamberleri öldürdüler, salihlerin kanını döktüler, yurtları işgal ettiler ve malları yağmaladılar. Allah'ım! Onların üzerine azabı ve salgını musallat et.

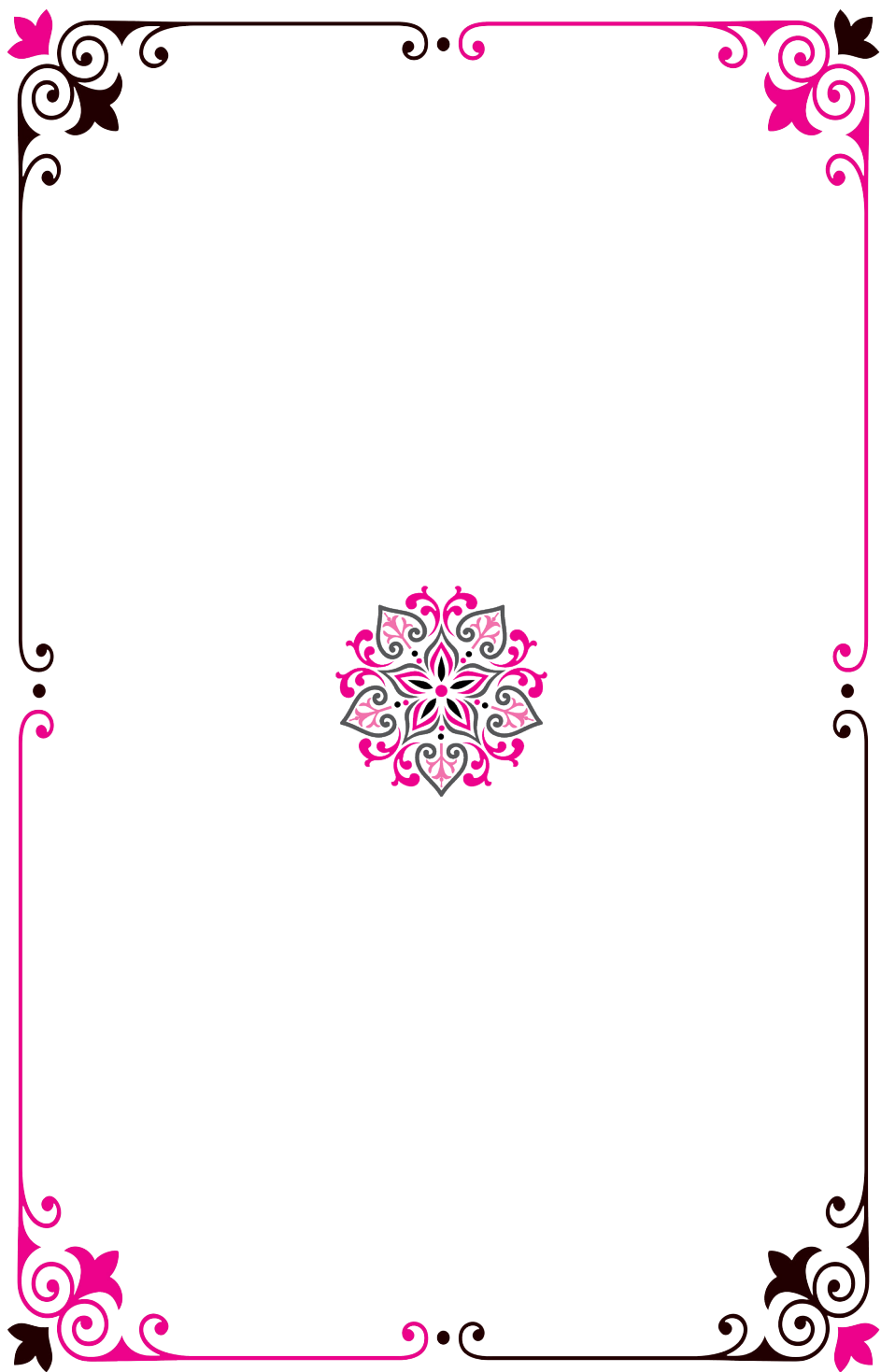
Allah'ım! Onların üzerine dehşet ve korkuyu musallat et. Şikâyet Sanadır, tevekkül Sanadır; güç ve kuvvet ancak Seninledir.

Allah'ım! Mescid-i Aksa'yı vakur ve aziz kıl, onu Yahudi pisliğinden koru ey Allah'ım.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî 9 Şevval 1442, Cübeyl Şehri,
S. Arabistan Krallığı

IX- YERYÜZÜNDE BOZGUNCULUK
YAPMANIN YASAKLANMASI
HUSUSUNDA UYARI

YERYÜZÜNDE BOZGUNCULUK YAPMANIN YASAKLANMASI HAKKINDA KISA BİR HUTBE

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin (göze-tin), O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah ıslahı (düzeltmeyi) emretmiş ve fesadı (bozgunculuğu) yasaklamıştır. Şuayb *aleyhisselam*, kavmine şöyle demiştir: **“Ben sadece gücüm yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Başarım ancak Allah'ın yardımıylaadır. Ben sadece O'na tevekkül ettim ve sadece O'na yöneliyorum.”**⁽⁹³⁶⁾

Yüce Allah ıslah edenlere büyük bir mükâfat va'dederek şöyle buyurmuştur: **“Kitaba sımsıkı sarılanlara ve namazı dosdoğru kılanlara gelince, şüphesiz Biz ıslah edenlerin ecrini zayi etmeyiz.”**⁽⁹³⁷⁾

Aynı şekilde Allah, halkı ıslah eden ve Allah'ın emrini yerine getiren bir beldeyi helak etmeyeceğini va'dederek şöyle buyurmuştur: **“Halkı ıslah eden kimseler olduğu sürece, Rabbin o beldeleri zulümle helak edecek değildir.”**⁽⁹³⁸⁾

Ey Müslümanlar, ıslahın zıddı fesattır. Allah Teâlâ fesadı ve müfsidler (bozguncuları) yermiştir: **“Allah müfsidler sevmez.”**⁽⁹³⁹⁾ Fesat çıkarmayı yasaklayarak şöyle buyurmuştur: **“Yeryüzünde fesat çıkararak bozgunculuk yapmayın.”**⁽⁹⁴⁰⁾ Müfsidler tehdit ederek **“Müfsidlerin akıbetinin nasıl olduğuna bir bak!”**⁽⁹⁴¹⁾ buyurmuştur.

Yüce Allah birçok bozguncu ümmeti helak etmiştir. Firavun hakkında şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Firavun yeryüzünde azgınlaşmış ve halkını fırkalara ayırmıştı. Onlardan bir taifeyi güçsüz bırakıyor, erkek çocuklarını boğazlıyor ve kadınlarını sağ bırakıyordu. Şüphesiz o müfsitlerden idi.”**⁽⁹⁴²⁾

Aynı şekilde münafıkları müfsit olarak vasfetmiş ve onların kendi fesatlarını ıslah olarak isimlendirdiklerini beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Onlara, ‘Yeryüzünde fesat çıkarmayın’ denildiğinde ‘Biz ancak ıslah edicileriz’ derler. Dikkat edin, şüphesiz onlar müfsitlerin ta kendileridir, ancak şuurlunda değillerdir.”**⁽⁹⁴³⁾

Yüce Allah, ıslah edenler ile müfsitlerin arasını ayırarak şöyle buyurmuştur: **“Yoksa Biz iman edip salih ameller işleyenleri yeryüzündeki müfsidler gibi mi tutacağız? Yoksa muttakileri facirler gibi mi tutacağız?”**⁽⁹⁴⁴⁾

(937) A'râf 7/170.

(938) Hûd 11/117.

(939) Mâide 5/64.

(940) Bakara 2/60.

(941) A'râf 7/103.

(942) Kasas 28/4.

(943) Bakara 2/11-12.

(944) Sâd 38/28.

Ey müminler, fesat; akideleri, ibadetleri, ahlakı ve muameleleri kapsar. Akidedeki fesat suretlerinden bazıları; Allah'tan başkasına bağlanmak, Allah'tan başkasına yemin etmek ve Allah'ın şeriatından başkasında hüküm aramaktır.

İbadetlerdeki fesat suretlerinden bazıları; sabah namazını kasten güneş doğduktan sonra kılmak ve Mevlid Kandili gibi bidat/sonradan uydurulmuş şeylerle Allah'a yakınlaşmaya çalışmaktır.

Ahlaktaki fesat suretlerinden bazıları; teberrüc (açılıp saçılma), çalışma alanlarında erkek ve kadınların karışık bulunması (ihtilat), dilin afetlerine düşmek, çalgı aletleri ve şarkıları dinlemektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ümmetimden bir topluluk gelecektir ki zinayı, ipeği, içkiyi ve çalgı aletlerini helal sayacaklardır.”⁽⁹⁴⁵⁾

Muamelelerdeki fesat suretlerinden biri, faizle muamele yapmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**Ey iman edenler! Kat kat artırılmış olarak faiz yemeyin ve Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.**”⁽⁹⁴⁶⁾ Kerim olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de faiz yiyene lanet ederek şöyle buyurmuştur: “Allah faiz yiyene, yedirene, yazana ve iki şahidine lanet etmiştir.” Ve şöyle buyurmuştur: “Onlar eşittirler.” Yani lanette eşittirler; çünkü bu iş üzere yardımlaşımlardır. “**Yediren,**” faiz veren kişidir.

Muamelelerdeki fesat suretlerinden ve en yaygın olanlarından biri de rüşvetle muamele yapmaktır. Bunun şekli; bir kimsenin, hakkı olmayanı elde etmek veya üzerindeki bir hakkı düşürmek için birine mal vermesidir. Abdullah b. Amr *radiyallahu anhum*a'dan rivayet edildiğine göre “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* rüşvet verene ve rüşvet alana lanet etmiştir.”⁽⁹⁴⁷⁾ Hadiste geçen “râşî” ifadesi rüşvet veren; “mürteşî” ifadesi ise rüşvet alan anlamına gelir.

Rüşvetin bir ismi de “gulûl” (hıyanet) olarak gelmiştir. Abdullah b. Bureyde'nin, babasından; onun da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den naklettiğine göre, o şöyle buyurmuştur: “Kimi bir işte görevlendirir ve ona bir rızık

(945) Buhârî (5590) Ebû Mâlik el-Eş'arî *radiyallahu anhu* hadisinden rivayet etmiştir.

(946) Âl-i İmrân 3/130.

(947) Ahmed (6532) ve başkaları Abdullah b. Amr *radiyallahu anhum*a hadisinden rivayet etmiştir; *el-Müsne'd* muhakkikleri senedini kuvvetli bulmuştur.

(maaş) *tayin edersek, onun bu rızıktan sonra aldığı şey gulûldür.*"⁽⁹⁴⁸⁾ Hadisin manası şudur: Kimi bir işe atar ve buna karşılık ona bir mal/maaş verirsek, onun haricinde fazladan bir şey alması ona helal değildir; eğer alırsa bu gulûldür. Gulûl, ganimette ve Müslümanların beytûlmalinde (kamu malında) yapılan hainliktir.

Bu hadis, ister kamuda isterse özel sektörde olsun, çalıştığı yerden maaş alan bir çalışanın, görevi sebebiyle birinden mal veya hediye kabul etmesinin caiz olmadığına delildir. Eğer böyle bir şey yaparsa, bu gulûl olur.

Şunu hatırlatmak gerekir: Rüşvetin ismini değiştirmek hakikat açısından hiçbir şeyi değiştirmez. Kim rüşvet alır da onu "hediye" veya "ikramiye" olarak adlandırır, o hakikatte bir mürteşîdir (rüşvet alandır); çünkü itibar isimlere değil hakikatleredir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ki O her şeye kâfidir! Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Süleymoğullarından zekât toplaması için İbnü'l-Lütbiyye denilen bir adamı görevlendirmişti. Adam işini bitirip gelince şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Şu (zekât olarak toplanan) sizindir, şu da bana hediye edildi." Bunun üzerine Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ona şöyle buyurdu: "*Babanın-ananın evinde otursaydın ya, bak bakalım sana hediye edilecek miydi, edilmeyecek miydi?*"

Ardından Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* akşam namazdan sonra ayağa kalktı, şehadet getirdi ve Allah'a layık olduğu şekilde sena etti. Sonra şöyle buyurdu: "*Görevlendirdiğimiz bir memura ne oluyor ki bize gelip 'Şu sizin işinizden (topladığım mal), şu da bana hediye edildi' diyor. Babanın-ananın evinde otursaydı ya, bak bakalım ona hediye edilecek miydi, edilmeyecek miydi? Muhammed'in nefsi elinde olana yemin ederim ki sizden kim o maldan bir*

(948) Ebû Dâvûd (2943) Büreyde b. el-Husayb *radıyallahu anı* hadisinden rivayet etmiştir; Elbânî, *Sahih-i Ebî Dâvûd*'da onu sahih kabul etmiştir.

şeyi haksız yere alırsa (gulûl yaparsa), kıyamet günü onu boynunda taşıyarak gelir; eğer o mal bir deve ise böğürerek⁽⁹⁴⁹⁾ gelir, eğer bir sığır ise möleyerek⁽⁹⁵⁰⁾ gelir, eğer bir koyun ise meleyerek⁽⁹⁵¹⁾ gelir. Şüphesiz tebliğ ettim.”

Ebû Humeyd şöyle demiştir: “Sonra Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* elini öyle kaldırdı ki biz koltuk altlarının beyazlığına⁽⁹⁵²⁾ bakıyorduk.”⁽⁹⁵³⁾

Ey Allah'ın kulları, mahlûkatın en hayırlısı, beşeriyetin en temiz olanı Abdullah oğlu Muhammed'e, Havz ve Şefaât sahibine salât getirin. Aziz olan Allah size bunu emrederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekle-ri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽⁹⁵⁴⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle, onu mübarek kıl. Dört halifeden; Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'den razı ol. Peygamberin Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in diğer tüm ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Affın, cömertliğin ve ihsanıyla onlarla beraber bizden de razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz eyle, şirki ve müşrikleri zelil eyle. Dinini, kitabını, peygamberinin sünnetini ve mümin kullarını muzaffer eyle.

Allah'ım! Rahmetinle; Müslümanların dertlilerinin derdini gider, sıkıntıda olanların sıkıntısını kaldır, borçluların borcunu ödet, hastalarımıza ve Müslümanların hastalarına şifa ver ey merhametlilerin en merhametlisi!

Allah'ım! Nefislerimize takvasını ver ve onları arındır, Sen onları arındıranların en hayırlısı. Sen onların velisi ve mevlası.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, imamlarımızı ve yöneticilerimizi ıslah eyle; yöneticilerimizi Senden korkan, Senden sakınan ve Senin rızana uyan kimselerden eyle ey âlemlerin Rabbi.

(949) er-Ruğâ; devenin sesidir.

(950) el-Huvâr; sığırın sesidir.

(951) el-Yu'âr; koyunun sesidir.

(952) “Ufretü ibtihî,” esmerlikle karışık beyazlıktır.

(953) Buhârî (6636), Ebû Humeyd es-Sâidî *radıyallahu anh* hadisinden rivayet etmiştir.

(954) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye ve dinini aziz kılmaya muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

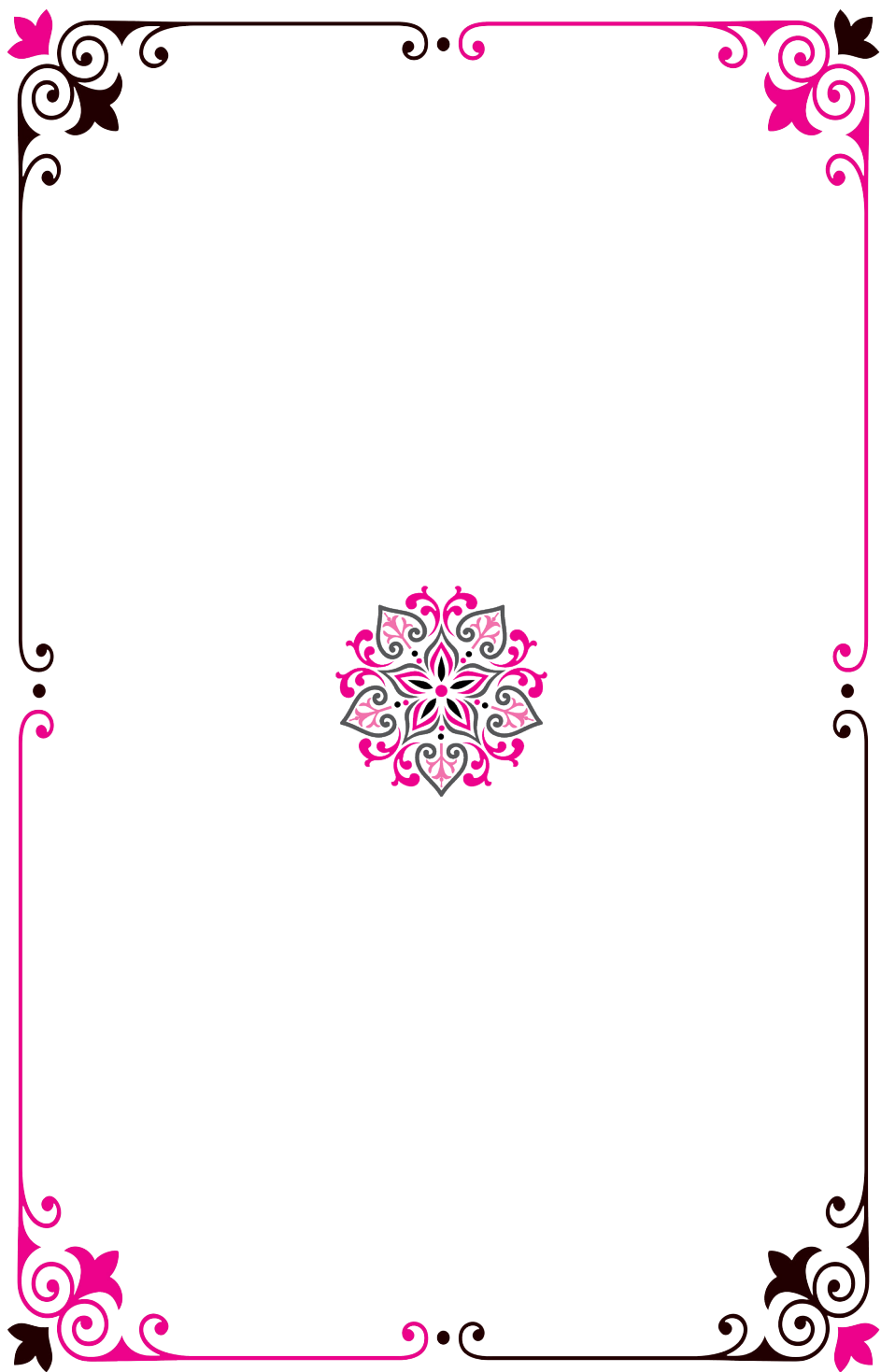
Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Yüce Allah'ın çokça salât ve selamı Peygamberimiz Muhammed'in, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî²⁶ Rebiülahir 1442, Cübeyl

Şehri, S. Arabistan Krallığı

X- KORONA
- HASTALIĞI VE TEDAVİSİ -

KORONA: HASTALIK VE TEDAVİ HAKKINDA

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın keliması; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının, O'ndan korkun, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ; kulları için takdir ettiği hayır ve şer, bolluk ve darlık hususunda hikmet sahibidir. Bu hikmetlerden biri, kulların itaatleri işleme ve masiyetleri terk etmedeki sabırlarını, aynı zamanda nefislerde, ürünlerde ve mallarda takdir ettiği eksikliklere karşı sabırlarını sınamaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Sizi bir imtihan olarak şerle de hayırla da deneriz ve Bize döndürüleceksiniz.”**⁽⁹⁵⁵⁾ Yani sizi zenginlik ve

fakirlikle, izzet ve zilletle, hayat ve ölümle, sağlık ve hastalıkla; veba/salgınla ve afiyetle imtihan ederiz ki hanginizin amel bakımından daha güzel olduğunu, kimin Allah'a yönelip tövbe ettiğini, kimin de masiyetlerinde ısrar edip Allah'ın bu takdirindeki muradından gafil kaldığını bilelim.

Ey müminler, Allah'ın bu zamanda insanlar üzerine takdir ettiği en büyük belalardan birinin korona vebası (salgını) olduğu gizli değildir. Bu salgın, insanların işlerinin aksamasına, vefatların yaşanmasına, maddî ve manevî kayıpların oluşmasına sebep olmuştur. Basiret sahibi bir Müslümanın bundan kendine bir öğüt çıkarması gerekir. Bu salgının vuku bulması asla tesadüf veya boş bir iş değildir, Allah bunu bir hikmetle takdir etmiştir. Allah bunu Kur'an-ı Kerim'de defalarca zikrettiği büyük bir hikmetten dolayı; yani insanların günahlara ve masiyetlere daldığını hatırlatmak için takdir etmiştir. Belki dönerler diye, amellerinin cezasına dair dünyada onlara bir numune göstermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“İnsanların kendi elleriyle kazandıkları sebebiyle karada ve denizde fesat ortaya çıktı. Bu, yaptıklarının bir kısmını onlara tattırması içindir; umulur ki dönerler.”**⁽⁹⁵⁶⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Başınıza gelen her musibet kendi ellerinizle kazandıklarınız sebebiyledir. O, birçoğunu da affeder.”**⁽⁹⁵⁷⁾

Bu genel belanın vuku bulması, o fisk ve isyanlar sebebiyledir ve bu durum gizli değildir. Medya fesadı yayılmış; Ramazanda bile müzik, müstehcenlik, dinle ve dindarlarla alay etme sesleri yükselmiştir. Faizle muamele normal bir hal almış ve artık *fesat* olarak isimlendirilmez olmuştur. Çalışma alanlarında ve çarşılarda teberrüc (açılıp saçılma) ve ihtilat (kadın erkek karışıklığı) yayılmış, kadınlar hicabı hafife almışlardır; nakışlı ve dar fitne abiyelerini giymekten bahsetmiyoruz bile. Namazları kılmayıp uyuyup kalmak, mescitleri terk etmek, alışverişle meşgul olup onlardan uzaklaşmak ise had safhaya ulaşmıştır. Tüm bunlardan sonra genel bir belanın gelmesi garip karşılanır mı?!

Ey Allah'ın kulları, Allah'ın hastalıkları ve salgınları takdir etmesindeki hikmetlerinden biri de; kulun kalbinin Allah'a bağlı kalmasını sağlaması, içinde bulunduğu nimet ve zenginliğin Allah'tan bir rızık olduğunu ve Allah'ın

(956) Rûm 30/41.

(957) Şûrâ 42/30.

bunu her an değiştirebileceğini idrak etmesidir. Böylece kul, bu nimetin zail olmaması için Allah'ın emrine sınıksız sarılır ve O'na isyan etmekten sakınır. Çünkü nimetler şükredilince kalıcı olur, nankörlük edilince kaçıp gider.

Hastalık ve salgınların takdir edilmesindeki bir diğer hikmet; gaflet ve masiyet ehli için bir hatırlatma olmasıdır ki Rablerine dönsünler, Yaratıcılarına tövbe etsinler ve kendilerini gözetleyen, günahattan dolayı onları yakalayıp cezalandıran bir Rableri olduğunu bilsinler. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Umulur ki dönerler diye onları iyiliklerle ve kötülüklerle imtihan ettik.”**⁽⁹⁵⁸⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Hiç olmazsa azabımız onlara geldiğinde yalvarsalardı ya!”**⁽⁹⁵⁹⁾

Bu salgının vuku bulmasındaki bir diğer hikmet; bazı masiyet ehlinin, günahlarında ısrar ettikleri için kalplerinin katılaşmasıdır. Şeytan, onlara, yaptıklarını süslemiş, hatta onlar içinde bulundukları durumun güzel olduğunu, evrendeki fesatta ve musibetlerin gelmesinde etkisi olmadığını sanmışlardır. Sonra masiyet ve gaflet içinde olmalarına rağmen nimetlerin yağdırılmasıyla Allah'ın onları istidraç ile yakalaması söz konusudur ki onlar ansızın yakalanırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onları bilmedikleri yönden derece derece helake yaklaştıracaktır. Onlara mühlet veririm; şüphesiz Benim tuzağım çetindir.”**⁽⁹⁶⁰⁾

Yine şöyle buyurmuştur: **“Kendilerine yapılan uyarıları unuttuklarında, üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Nihayet kendilerine verilenlerle sevinip şımardıkları sırada onları ansızın yakalayışımızda bir anda umutsuzluğa düşürdük.”**⁽⁹⁶¹⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Andolsun Biz onları azapla yakaladık ama yine de Rablerine boyun eğmediler ve yalvarmadılar. Nihayet üzerlerine şiddetli azap kapısını açtığımızda bir de bakarsın ki orada umutsuzluk içindedirler.”**⁽⁹⁶²⁾ Yani Allah'ın rahmetinden ümit kesmişlerdir.

Hastalıkların ve salgınların takdir edilmesindeki bir diğer hikmet; sabredip ecrini Allah'tan bekleyen, razı olup isyan etmeyen kimseler için belir-

(958) A'râf 7/168.

(959) En'âm 6/43.

(960) Kalem 68/44-45.

(961) En'âm 6/44.

(962) Mü'minûn 23/76-77.

lenen sevaptır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Müminin durumu ne şaşırtıcıdır! Şüphesiz onun her işi hayırdır ve bu durum müminden başkası için söz konusu değildir. Eğer ona bir genişlik/sevinç isabet ederse şükreder, bu onun için hayır olur; eğer ona bir darlık/zarar isabet ederse sabreder, bu da onun için hayır olur.”⁽⁹⁶³⁾

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Mümin erkek ve mümin kadının nefsinde, çocuğunda ve malında bela eksik olmaz; ta günahsız bir şekilde Allaha kavuşuncaya kadar.”⁽⁹⁶⁴⁾

Bu salgındaki hikmetlerden biri de bu küçük virüs karşısında insanların acizliğinin ve zayıflığının ortaya çıkmasıdır. İlerleme, medeniyet, teknoloji, keşif ve icatlar hususunda yüksek bir seviyeye ulaşan bu ümmetler, bu küçük salgın karşısında şaşkın, hayran ve aciz kalmışlardır. Kaç devlet “Bizden daha güçlü kim var?” dedi de, bu salgınla vakar ve hırsları kırıldı, başkasıyla uğraşmaktan vazgeçip kendi dertlerine düştüler. Allah doğru söylemiştir: “**Allah’ın vaadi gelinceye kadar, inkâr edenler, yaptıklarından dolayı ya hep felâketle yüz yüze olacaklar veya felâket onların yurtlarını çepeçevre kuşatacak. Allah, vaadinden asla dönmez.**”⁽⁹⁶⁵⁾ Yine şöyle buyurmuştur: “**Her birini günahı sebebiyle yakaladık. Onlardan kiminin üzerine taş yağdıran fırtına gönderdik, kimini o korkunç ses (sayha) yakaladı, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de suda boğduk. Allah onlara zulmetmiş değildi ama onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı.**”⁽⁹⁶⁶⁾ Yine şöyle buyurmuştur: “**Geçimiyle şırmamış nice beldeleri helak ettik.**”⁽⁹⁶⁷⁾

Ey Müslümanlar, şaşılacak olan şudur: Bazı insanlar ümmetin başına gelen bu salgını antibiyotiklerle korunmadaki eksiklik veya salgının çıktığı yerde kuşatılmasındaki eksiklik gibi tamamen maddî sebeplere bağlamak-tadırlar. Kadere inanmayanların tekrarladığı bu sebeplerin kuşkusuz maddî ve dar bir bakış açısı olduğu, ilim ve iman eksikliğinden kaynaklandığı bel-

(963) Müslim (2999) rivayet etmiştir.

(964) Tirmizî (2399) rivayet etmiştir; lafız ona aittir ve “hadis hasen sahihtir” demiştir. Ahmed (7859). bakınız: *es-Silsiletü’s-Sahîha* (2280).

(965) Ra’d 13/31.

(966) Ankebût 29/40.

(967) Kasas 28/58.

lidir. Bu salgının gerçekleşmesini ancak Allah takdir etmiştir ve onu kaldırmak da sadece O'nun elindedir. Allah Teâlâ'nın şu sözlerini duymadılar mı: **“Beldelerin halkı, geceleyin uykudayken azabımızın onlara gelmesinden emin mi oldular? Ya da o beldelerin halkı, kuşluk vakti onlar eğlenirken azabımızın gelmesinden emin mi oldular? Allah'ın tuzağından emin mi oldular? Hüsrana uğrayan kavimden başkası Allah'ın tuzağından emin olamaz.”**⁽⁹⁶⁸⁾

Yine şöyle buyurmuştur: **“De ki: O, üzerinizden veya ayaklarınızın altından size bir azap göndermeye ya da sizi fırkalara ayırıp birbirinizin hıncını tattırmaya kadirdir. Bak, anlasınlar diye ayetleri nasıl türlü türlü açıklıyoruz.”**⁽⁹⁶⁹⁾

Bu salgındaki ilahî hikmetlerden biri de; Allah'ın bu salgından kurtardığı kimselerin selameti için Müslüman yöneticilere itaat etmede, söz birliğinde, safların birleşmesinde ve yöneten ile yönetilen arasındaki dayanışmada bulunan büyük maslahatın ortaya çıkmasıdır. Evlerde kalmak, sokağa çıkma kısıtlamalarına uymak, ihtiyatî tedbirleri, koruyucu önlemleri ve salgının bulaşmasından uzak durmak için verilen sağlık talimatlarını yerine getirmek bu kapsamdadır.

Yüce Allah'tan sakının ey Allah'ın kulları! Gizlide ve açıkta O'nu mura-kabe edin. O'ndan gafil olmaktan ve masiyetlerde ısrar etmekten sakının! Allah Teâlâ, **“Bilin ki Allah nefislerinizde olanı bilir, öyleyse O'ndan sakının.”**⁽⁹⁷⁰⁾ buyurmuştur. Çevremizdekilerin vebaya yakalanmasını takdir eden, bizi de onunla vurmaya kadirdir. Tüm masiyet ve günahlardan nasuh bir tövbeyle Allah'a yönelin; zira bu, genel beladan kurtulmanın anahtarıdır. Ömer *radiyallahu anh*, kıtlık yılında insanlar kuraklık çekince yağmur duasına çıkmış ve şöyle demiştir: *“Allah'ım, her bela mutlaka bir günah sebebiyle iner ve o, ancak bir tövbe ile ortadan kalkar. İşte ellerimiz günahlarla Sana uzandı, alınlarımız tövbe ile Sana yöneldi.”*

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan

(968) A'râf 7/97-99.

(969) En'âm 6/65.

(970) Bakara 2/235.

kendim ve sizin için her türlü günah için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, tövbe edenleri çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah'adır ki O kâfidir! Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey Müslümanlar! Korona salgınından veya diğer şer ve afetlerden korunmanın en önemli sebeplerinden bazıları şu altı husustur:

Birincisi: Allah'a tevekkül etmek. Bu, şerlerden korunmak için maddî sebeplere sarılmakla birlikte kalbin Allah'a dayanmasıdır. Allah Teâlâ **“Kim Allah'a tevekkül ederse, O ona kâfidir.”**⁽⁹⁷¹⁾ buyurmuştur. “Hasbuhû,” ona yeten/kâfi gelen demektir.

İkincisi: Bu belanın veya diğerlerinin varlığının, ona yakalanmanın veya ondan selamette kalmanın ancak Allah Teâlâ'nın takdiriyle olduğunu bilmektir. İnsan tüm maddî ve manevî sebeplere sarılsa bile Allah ona belayı takdir etmişse, o ona isabet eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa, onu O'ndan başka giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır dokundurursa, zaten O her şeye kadirdir.”**⁽⁹⁷²⁾

Üçüncüsü: İbadeti çoğaltmak. Allah Teâlâ **“Allah kuluna kâfi değil midir?”**⁽⁹⁷³⁾ buyurmuştur. Bu ayette Allah, şerlere karşı kuluna kâfi gelmesini “kulluk” (ubudiyet) vasfına bağlamıştır. Kimin ibadeti çok olursa, o, şer ve afetlere karşı korunmaya daha fazla layık olur.

Dördüncüsü: Allah'ın kulu şerlerden korumasının sebeplerinden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e çokça salât getirmektir. Bunun delili Übey b. Ka'b *radiyallahu anh*'ın, Peygamber *aleyhissalâtü vesselâm*'a salâtı çoğaltacağını, hatta tüm duasının ona salât şeklinde olacağını söylediğinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ona **“Öyleyse kederlerin giderilir ve günahın bağışlanır.”** buyurmasıdır.⁽⁹⁷⁴⁾

Beşincisi: Allah'ın kulu şerlerden korumasının sebeplerinden biri de kuşluk vaktinde ikişer ikişer olmak üzere dört rekât namaz kılmaktır. Bunun

(971) Talâk 65/3.

(972) En'âm 6/17.

(973) Zümer 39/36.

(974) Tirmizî, *Sünen-i Tirmizî*, 2407; Elbânî hasen kabul etmiştir.

delili bir kudsi hadiste Allah Teâlâ'nın şöyle buyurmasıdır: “Ey Âdemoğlu! Günün başlangıcında Benim için dört rekât namaz kıl, Ben de günün sonunda sana kâfi geleyim.”⁽⁹⁷⁵⁾ “Sana kâfi geleyim” ifadesinden kasıt, o günkü afet ve zararlı hadiselerden seni koruyayım, manasıdır.

Altıncısı: Allah'ın, kulu şerlerden ve afetlerden korumasının en büyük sebeplerinden biri de sabah ve akşam zikirlerine devam etmektir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Sabah ve akşam üçer defa İhlas ve Muavvizeteyn (Felak ve Nâs) surelerini okumak. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Abdullah b. Hubeyb b. Adiy *radiyallahu anh*'a şöyle demesidir: “Akşam ve sabah olduğunda üç defa ‘Kul huvallâhu ehad’i ve Muavvizeteyn’i oku; bunlar her şeye karşı sana kâfi gelir.”⁽⁹⁷⁶⁾

- Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhuma*’dan rivayet edilen şu duaları yapmak. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* akşam ve sabah olduğunda şu duaları hiç bırakmazdı: “Allah’ım! Senden dünyada ve ahirette afiyet dilerim. Allah’ım! Senden dinim, dünyam, ailem ve malım hususunda af ve afiyet dilerim. Allah’ım! Kusurlarımı ört, korkularımdan emin kıl. Allah’ım! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden (gelecek belalardan) koru. Altımdan yere batırılarak öldürülmekten Senin azametine sığınırım.”⁽⁹⁷⁷⁾

- Akşam olduğunda Bakara Suresi’nin son iki ayetini okumak. Zira Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim geceleyin Bakara Suresi’nin son iki ayetini okursa, onlar ona kâfi gelir.”⁽⁹⁷⁸⁾

- Müslümanı evinden çıktığında koruyan zikirlerden biri de evden çıkış duasıdır. Enes *radiyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim evinden çıkarken ‘Bismillâh, tevekkeltü alallâh, velâ havle velâ kuvvete illâ billâh / Allah’ın adıyla, Allah’a tevekkül ettim, güç ve kuvvet ancak Allah’ındır’ derse ona ‘Hidayete erdirildin, sana kâfi gelin-

(975) Tirmizî, *Sünen-i Tirmizî*, 475; Ebû’d-Derdâ ve Ebû Zer *radiyallahu anhuma*’dan rivayet etmiştir. Elbânî sahih kabul etmiştir.

(976) Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, 5082 ve başkaları; Elbânî sahih kabul etmiştir.

(977) Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, 5074 ve İbn Mâce, *Sünen-i İbn Mâce*, 3871; Elbânî sahih kabul etmiştir.

(978) Buhârî, *Sahih-i Buhârî*, 4008 ve Müslim, *Sahih-i Müslim*, 807; Ebû Mes’ûd el-Ensârî *radiyallahu anh* hadisinden rivayet etmiştir.

di ve korundun' denilir ve şeytan ondan uzaklaşır. Bir şeytan diğer bir şeytana, 'Hidayete erdirilmiş, kâfi gelinmiş ve korunmuş bir adama karşı senin elinden ne gelir?' der.”⁽⁹⁷⁹⁾

• Zikirlerden biri de daima Allah'tan afiyet istemektir. Ebû Bekir es-Sıddîk *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Allah'tan; affetmesini ve afiyet vermesini isteyin; çünkü bir kişiye yakından (imandan) sonra afiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir.”⁽⁹⁸⁰⁾ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kunut duasında şöyle derdi: “Afiyet verdiklerinle beraber bana da afiyet ver.”⁽⁹⁸¹⁾ Onun dualarından biri de şuydu: “Allah'ım! Verdiğin nimetin zail olmasından, afiyetin değişmesinden, ansızın gelecek azabından ve her türlü gazabından Sana sığınırım.”⁽⁹⁸²⁾

• Hastalıklardan sığınma babında gelen zikirlerden biri de Enes *radıyallahu anh* hadisindedir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle derdi: “Allah'ım! Alaca hastalığından (baras), delilikten, cüzzamdan ve kötü hastalıklardan Sana sığınırım.”⁽⁹⁸³⁾ Cüzzam; insanın uzuvlarına isabet edip tüm bedeni yok eden bir hastalıktır.

• Şerlere kâfi gelme babında gelen hadisler ve zikirler pek çoktur; bunlar İbn Teymiyye'nin *el-Kelimü't-Tayyib*, Nevevî'nin *el-Ezkâr* ve Kahtânî'nin *Hisnü'l-Müslim* gibi zikir kitaplarında kayıtlıdır.

“Korona'yı yaratanın ve onu gönderenin şanı ne yücedir,

Kullarına nasıl da zayıf olduklarını gösteriyor.

Küçüklüğünden dolayı gözle görülmeyen bir virüs,

Fakat dünyanın çoğu sakinini kasıp kavurdu.

Nice ekonomi yüceldikten sonra yere serildi,

Ve bu yeryüzündeki nice hareket durdu.

(979) Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, 595; Şeyh Şuayb el-Arnaût, *Sünen-i Ebî Dâvûd* talikinde hasen kabul etmiştir.

(980) Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, 3849 ve başkaları; Şeyh Şuayb el-Arnaût, *Sünen-i Ebî Dâvûd* talikinde hasen kabul etmiştir.

(981) Ahmed, *el-Müsned*, 1/199; *el-Müsned* muhakkikleri 1718 numarayla sahih kabul etmiştir.

(982) Müslim, *Sahih-i Müslim*, 2736; Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhuma*'dan rivayet etmiştir.

(983) Ahmed, *el-Müsned*, 3/192; *el-Müsned* muhakkikleri “İsnadı Müslim'in şartı üzere sahihtir” demiştir.

*İnsanları çalışmaktan ve yolculuktan alıkoydu,
Evlere mahkûm etti, midyenin içindeki inci gibi.
Endişeden insanların sloganı 'dokunmak yok' oldu,
Herkes kendine zarar verecek bir temastan sakınıyor.
Nice ümmetin hayatı darlığa düştü,
Oysa nimetler içinde gururla yürürlerdi.
Hatta iki dostun selamı uzaktan oldu,
Cimrinin iki elini ve omzunu büzmesi gibi.
Korona'yı yaratanın ve onu gönderenin şanı ne yücedir,
Mahlûkatını azabıyla korkutarak.
Umulur ki gaflerlerinden sonra uyanırlar,
Kibri, tuğyanı ve gururu üzerlerinden atarlar.
Umulur ki nankörlük edilen nimetleri hissederler,
Alışıldığı için unutilan nice nimetler var.
Umulur ki Kerîm olanın bize halim davranışını görürüz,
Dileseydi bizi bir anda yerin dibine geçirirdi.
Ey Rabbim! Zorluktan sonra kolaylığı acele kıl,
Bize ferahlık ver, zira oruç ayı yaklaştı.”⁽⁹⁸⁴⁾*

Ey Allah'ın kulları, bu salgın canlar için tehlikelidir ve hızlı yayılmaktadır. Bu durum müminin, ondan selamette kalmak için Allah'a çokça yakarmasını gerektirir. Zira hayat bir nimettir ve Allah, kullarına canlarını emanet etmiştir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Şüphesiz nefsinin de senin üzerinde hakkı vardır.” buyurmuştur.⁽⁹⁸⁵⁾

Sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle**

(984) Bu beyitler Dr. Ali b. Yahya el-Haddâdî'ye aittir, Allah onu hayırla mükâfatlandırın.

(985) Ahmed, *el-Müsned*, 6/268 ve başkaları; Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet etmiştir. *el-Müsned* muhakkikleri (26308) hasen kabul etmiştir. Hadisin aslı *Sahîhayn*'da Ebû Cühayfe *radiyallahu anh* ve diğer sahabî hadislerinde mevcuttur.

selam verin.”⁽⁹⁸⁶⁾ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Âdem aleyhisselam o günde yaratıldı, o günde ruhu kabzedildi, sura üfürme o gündedir ve bayılma o gündedir. O günde bana çokça salât getirin; çünkü salâtınız bana arz olunur.”⁽⁹⁸⁷⁾ buyurmuştur. Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Hiçbir bela bir günah olmadan inmez, hiçbir bela da tövbe olmadan kalkmaz. İşte ellerimiz günahlarla Sana uzandı, alınlarımız tövbe ile Sana yöneldi. Allah’ım! Bizden salgını kaldır, şüphesiz biz Müslümanlarız. Allah’ım! Bizden salgını kaldır, şüphesiz biz Müslümanlarız. Allah’ım! Bizden salgını kaldır, şüphesiz biz Müslümanlarız. Allah’ım! Bu salgında vefat eden Müslümanlara rahmet eyle, hasta olanlara ise ecir ve afiyeti bir arada ver. Allah’ım! Bizi Ramazana ulaştır. Allah’ım! Bizi Ramazana ulaştır. Allah’ım! Bizi Ramazana ulaştır. Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

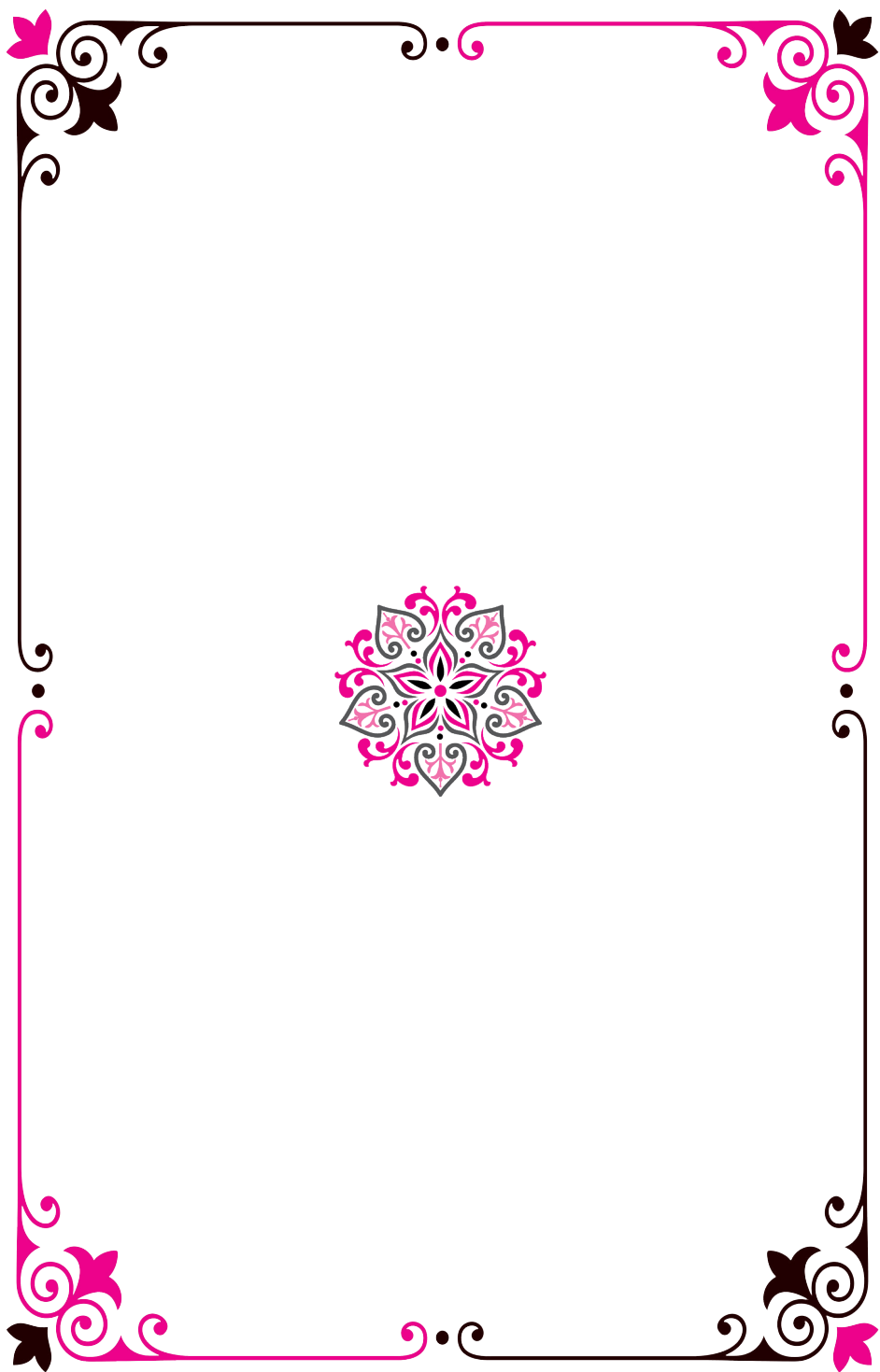
Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî 14 Receb 1442, Cübeyl

Şehri, S. Arabistan Krallığı

(986) Ahzâb 33/56.

(987) Ahmed, *el-Müsned*, 4/8 ve başkaları; Elbânî, *Sahîh-i Ebî Dâvûd*’da, *el-Müsned* muhakkikleri ise 16162 numarayla sahih kabul etmiştir.

XI- TEVHİD VE ONA AYKIRI
OLAN ŞEYLER İLE İLGİLİ
HUTBELER

A- TEVHİD TÜRRLERİ İLE İLGİLİ HUTBELER

1- TEVHİDİN KISIMLARI – 1. BÖLÜM (RUBUBİYET TEVHİDİ)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ın, kulları üzerine farz kıldığı en büyük şey; O'nu ibadette birlemeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmama-larıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”⁽⁹⁸⁸⁾

Yüce Allah bütün peygamberleri tevhid mesajıyla göndermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona; ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽⁹⁸⁹⁾**

Ey Allah’ın kulları, *tevhid* -sözlükte-; bir şeyi birlemek, onu tek kılmak demektir. Şeriatta ise Allah Teâlâ’yı, O’na has olan rubûbiyet, ulûhiyet (ubu-diye), isim ve sıfat özelliklerinde birlemektir. Tevhidin zıddı şirk. *Şirk* -sözlükte-, ortaklık kurmaktan gelir, iki kişinin bir şeyde ortak olmasıdır. Şeriatta ise rubûbiyetinde, ibadetinde veya isim ve sıfatlarında Allah ile beraber bir ortak edinmektir.

Ey müminler, tevhid üç kısma ayrılır: Birincisi Rubûbiyet Tevhidi, ikincisi Ulûhiyet Tevhidi (yani ibadet), üçüncüsü de İsim ve Sıfat Tevhididir. Yüce Allah, tevhidin üç türünü Meryem Suresi’ndeki şu ayette bir araya getirmiştir: **“O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. Şu halde O’na kulluk et ve O’na ibadette sabırlı ol. Hiç O’nun bir adaşı (benzeri) olduğunu biliyor musun?”⁽⁹⁹⁰⁾** Ayette geçen **“Göklerin ve yerin Rabbidir”** ifadesinde Rububiyet Tevhidi’ne; **“O’na kulluk et ve O’na ibadette sabırlı ol”** ifadesinde Ulûhiyet Tevhidi’ne (yani ibadete), **“Hiç O’nun bir adaşı olduğunu biliyor musun?”** ifadesinde ise İsim ve Sıfat Tevhidi’ne işaret vardır. «السَّمِیُّ» kelimesi, *benzer* ve *eş* demektir.

Tevhidin Birinci Kısımının Beyanı; Rubûbiyet Tevhidi

Ey Allah’ın kulları, “Rab” kelimesi -sözlükte-; *tasarruf yetkisi olan malik* demektir. *Efendi* ve *sahip* manalarında da kullanılır; “İzzetin Rabbi, bu eksiksiz davetin Rabbi” sözlerinde olduğu gibi. Bunların hepsi Allah Teâlâ hakkında doğrudur. Şeriatta Rubûbiyet Tevhidi; yaratma, mülk ve idare (tedbir) hususlarında Allah Teâlâ’nın tek ve eşsiz olduğuna inanmaktır.

Yüce Allah’ı yaratma sıfatında birlemek; insanın Allah’tan başka bir yaratıcı olmadığına inanmasıdır. Bu, Allah Teâlâ’nın şu sözlerinden anlaşılma-

(988) Zâriyât 51/56.

(989) Enbiyâ 21/25.

(990) Meryem 19/65.

tadır: “Allah’tan başka, sizi gökten ve yerden rızıklandıracak bir yaratıcı mı var?”⁽⁹⁹¹⁾; “Göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır.”⁽⁹⁹²⁾; “Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah’a hamd olsun.”⁽⁹⁹³⁾

Selim akıl ve dosdoğru fitrat, âlemin tek bir yaratıcısı olduğunu kabul eder. Eğer âlemin iki yaratıcısı olsaydı, her ilah kendi yarattığını alıp gider ve birbirlerine üstünlük kurmaya çalışırlardı. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Allah çocuk edinmemiştir; O’nunla beraber hiçbir ilah da yoktur. Aksi takdirde her ilah kendi yarattığını sevk ve idare eder ve mutlaka biri diğerine üstün gelmeye çalışırdı. Allah, onların yakıştırdığı nitelemelerden münezzehtir.”⁽⁹⁹⁴⁾

Allah Teâlâ bu aklî delili ve kesin burhanı Tûr Sûresi’nde zikrederek şöyle buyurmuştur: “Acaba onlar bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar, yoksa bizzat kendileri mi yaratıcıdır?”⁽⁹⁹⁵⁾ Yani onlar bir yaratıcı olmadan yaratılmadılar, kendilerini yaratanlar da onlar değildir. O halde onları bir yaratanın olması kaçınılmazdır ki o da Allah Teâlâdır.

Bu sebeple Cübeyr b. Mut’im *radiyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Tûr Suresi’ni okurken “Acaba onlar bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar, yoksa bizzat kendileri mi yaratıcıdır? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar? Hayır, onlar kesin bir bilgiye sahip değildirler. Yoksa Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Yahut her şeye hâkim olanlar onlar mıdır?”⁽⁹⁹⁶⁾ ayetlerine ulaştığını duyduğunda, -ki Cübeyr o gün müşrikti- şöyle demiştir:

“Neredeyse kalbim yerinden uçacaktı. Bu, imanın kalbime ilk yerleştiği andır.”⁽⁹⁹⁷⁾

Yüce Allah’ı mülk sıfatında birlemek ise insanın, kâinatın mutlak mülkiyetinin sadece Allah Teâlâ’ya ait olduğuna inanmasıdır. Nitekim Allah

(991) Fâtır 35/3.

(992) Bakara 2/117.

(993) Fâtır 35/1.

(994) Mü’minûn 23/91.

(995) Tûr 52/35.

(996) Tûr 52/35-37.

(997) Buhârî, 4853, 4023.

Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Göklerin ve yerin mülkü Allah’ındır.”**⁽⁹⁹⁸⁾; **“Mülk elinde olan Allah ne yücedir!”**⁽⁹⁹⁹⁾; **“Göklerin ve yerin hazineleri Allah’ındır.”**⁽¹⁰⁰⁰⁾

Yüce Allah’ı idare (tedbir) sıfatında birlemek demek, insanın; bu kâinatın diriltme, öldürme, yaratma, rızık verme, sağlık, hastalık, fakirlik ve zenginlik gibi işlerini Allah’tan başka tek başına çekip çeviren olmadığına inanmasıdır. Allah bir şeyi dilediğinde ona sadece “Ol” der ve o da olur. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Biz bir şeyin olmasını istediğimiz zaman sözümüz, ona sadece ‘Ol’ dememizdir; o da hemen olur.”**⁽¹⁰⁰¹⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Dikkat edin, yaratma da emretme de O’nundur.”**⁽¹⁰⁰²⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Göklerin ve yerin gaybı Allah’a aittir. Bütün işler O’na döndürülür. Öyleyse O’na kulluk et ve O’na tevekkül et.”**⁽¹⁰⁰³⁾

Ey Allah’ın kulları, Rubûbiyet Tevhidi, Allah’ı fiillerinde birlemek olarak da tanımlanabilir. Yani yaratma, mülk ve idare gibi fiillerinde hiç kimsenin Allah’a ortak olmadığına; Allah’tan başka kimsenin diriltemeyeceğine, öldüremeyeceğine, kâinatta tasarruf edemeyeceğine, yaratamayacağına ve rızık veremeyeceğine inanmaktır.

Ey Müslümanlar, Rubûbiyet Tevhidi’nin zıddı, bu hususta şirk koştur. Bu da peygamber, salih bir zat, veli, melek, sihirbaz veya her kim olursa olsun, Allah’tan başka birinin yaratma, mülk ve idare gibi rubûbiyet sıfatlarından biriyle niteli olduğuna inanmaktır. Kim bu şirke düşerse, mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinde Allah’a başkasını ortak koşturmuş olur. Dalaletten Allah’a sığınırız.

Ey müminler, tevhidin bu türünü geçmişte ve günümüzde müminiyle kâfiriyle tüm insanlar ikrar etmiştir. Hiç kimse “Âlemin iki yaratıcısı (veya iki maliki) vardır” dememiştir. Aksine insanların tamamı, Allah’ın, mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetinde tek olduğunu kabul ederler; ancak kavmine

(998) Âl-i İmrân 3/189.

(999) Mülk 67/1.

(1000) Münâfikûn 63/7.

(1001) Nahl 16/40.

(1002) A’râf 7/54.

(1003) Hüd 11/123.

“Ben sizin en yüce Rabbinizim.”⁽¹⁰⁰⁴⁾ diyen melun Firavun’a ve İbrahim *aleyhisselam*’a **“Ben de diriltir ve öldürürüm.”**⁽¹⁰⁰⁵⁾ diyen Nemrud gibi çok az sayıda insan müstesnadır. Keza Hûd *aleyhisselam*’a **“Biz sadece, ‘tanrılarımızdan biri seni fena çarpmış’ diyoruz.”**⁽¹⁰⁰⁶⁾ diyerek kâinattaki tesiri Allah’tan başkasına nispet eden Hûd kavmi de böyledir.

Yüce Allah’ın mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetindeki birliğini inkâr edenlerden biri de âlemin “Nur” ve “Karanlık” adında iki yaratıcısı olduğunu söyleyen Mecusilerdir. Yine bazı ölümlerin kâinatın işleyişinde tesiri olduğuna inanan kabir tapıcıları ve önderlerinin kâinatta özel etkisi olduğunu iddia eden aşırılar da böyledir. Allah onların söylediklerinden yücedir. Bu tür kâfirler, rubûbiyet sıfatında mahlûkatı Allah ile bir tutmuşlardır. Küfür ve azgınlık olarak bu yeterlidir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim. O’na istiğfar edin, şüphesiz O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının. Bilin ki Rubûbiyet Tevhidi’ne iman etmek, diğer iki kısma iman edilmedikçe İslam’a girmek için yeterli değildir. Müşrikler de yaratanın ve rızık verenin Allah olduğunu kabul ediyorlardı ancak bu onlara fayda vermedi. Çünkü ibadeti sadece Allah’a ayırmadılar.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet eylesin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁰⁷⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

(1004) Nâziât 79/24.

(1005) Bakara 2/258.

(1006) Hûd 11/54.

(1007) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ıslah eyle.
Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye muvaffak kıl.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri ve her türlü fitneyi uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

2- TEVHİDİN İKİNCİ KISMININ BEYANI; İBADET (ULÛHİYET) TEVHİDİ, 2/1 BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ı ibadette birlemek olan tevhid, mükellef kulun üzerindeki en büyük vaciptir.

Tevhid; namaz, zekât, dua, kurban, adak, tavaf, korku ve diğer tüm ibadet türlerini Allah Teâlâ'ya has kılmaktır. Bu, İslam'ın şehadeti olan “La ilahe illallah”ın manasıdır.

Tevhidin Vacip Olmasının Delilleri

Ey Allah'ın kulları, Kitap ve Sünnet'te, Allah'tan başkasının değil yalnızca O'nun ibadete layık olduğuna dair deliller pek çoktur. Mesela Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”** “Allah ile beraber başka bir ilah edinme, yoksa kınanmış ve yalnız başına bırakılmış olarak kalırsın.” “Ve Allah ile beraber başka bir ilah edinme, yoksa yerilmiş ve kovulmuş olarak cehenneme atılırsın.” “Allah’a ibadet edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın.” “Sizin ilahınız tek bir ilahdır. Öyleyse O’na teslim olun. İhlaslı ve mütevazı olanları müjdele.” “O halde dini Allah’a has kılarak O’na ibadet et. Dikkat edin, halis din ancak Allah’ındır.” Buradaki “din,” ibadet demektir. “De ki: Şüphesiz ben, dini Allah’a has kılarak O’na ibadet etmekle emrolundum.” “De ki: Ben dinimi Allah’a has kılarak sadece O’na ibadet ederim.” “O halde dini Allah’a has kılarak O’na dua edin.” “Din de daima O’nundur. Öyleyken Allah’tan başkasından mı sakınıyorsunuz?” Buradaki “واصبًا” kelimesinin manası, *halis* demektir. “Oysa onlar, dini Allah’a has kılarak ihlaslı hanifler olarak sadece Allah’a ibadet etmekle emrolunmuşlardı.” “Hanif;” şirkten yüz çeviren ve onu inkâr edendir. İbnü’l-Kayyim *rahimehullah* bunu şöyle tefsir etmiştir: “Hanif; Allah’a yönelen ve O’ndan başkasından yüz çevirendir.”

Allah Teâlâ Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ben ancak Allah’a ibadet etmekle ve O’na ortak koşmamakla emrolundum. Ben ancak O’na davet ederim ve dönüşüm de ancak O’nadır.”** Yine şöyle buyurmuştur: **“Kim iyilik yaparak yüzünü Allah’a teslim ederse, şüphesiz o en sağlam kulpa yapışmıştır.”** Yüzün teslim edilmesi, tüm batını ve zahirî amellerin Allah Teâlâ için ihlasla yapılmasıdır. Bu, Halil *aleyhisselam*’ın şu sözünün manasıdır: **“Şüphesiz ben, bir hanif olarak yüzümü gökleri ve yeri yoktan var edene çevirdim. Ben müşriklerden değilim.”**

Sahihayn’da Muâz *radiyallahu anh*’ın hadisinde şöyle geçmektedir: “Şüphesiz Allah’ın kulları üzerindeki hakkı, O’na ibadet etmeleri ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır.”

Yine *Sahihayn*’da İbn Mes’ûd *radiyallahu anh*’ın şöyle dediği rivayet edilir: “Hangi günah daha büyüktür?” diye sordum. Şöyle buyurdu: “*Seni Allah yaratmış olduğu halde Allah’a bir denk koşmandır.*”

Hatta insanoğlu henüz babası Âdem *aleyhisselam*'ın sulbundayken bile tevhidle sorumlu tutulmuştur. *Sahihayn*'da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu rivayet edilir:

“Allah Teâlâ kıyamet günü ateş ehlinin azabı en hafif olanına şöyle der: ‘Eğer yeryüzündeki her şey senin olsaydı, onu kurtuluşun için feda eder miydin?’ O da ‘evet’ der. Allah buyurur ki: Sen henüz Âdem’in sulbundayken Ben senden bundan çok daha kolayını, Bana hiçbir şeyi ortak koşmamamı istemiş-tim; fakat sen ortak koşmaktan başka bir şeyi kabul etmedin.”

Ey Allah'ın kulları, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Muâz *radıyallahu anh*'ı Yemen'e gönderip ona risaleti tebliğ emanetini yüklediğinde, ona emrettiği ilk şey, insanları Allah'ın tevhidini gerçekleştirmeye davet etmesiydi. Ona şöyle buyurmuştu:

“Şüphesiz sen kitap ehli bir kavme gideceksin. Onlara vardığında, onları Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şehadet etmeye davet et. Eğer bu konuda sana itaat ederlerse, Allah'ın onlara, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek bir sadakayı farz kıldığını haber ver. Eğer bu konuda da sana itaat ederlerse, mallarının en değerlilerini almaktan sakın. Mazlumun bedduasından kork, çünkü onunla Allah arasında perde yoktur.”

Muâz b. Cebel *radıyallahu anh*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Ben Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in terkisindeydim, aramızda semerin arka kaşından başka bir şey yoktu. O, “Ey Muâz!” buyurdu. Ben, “Buyur ey Allah'ın Rasûlü, emret!” dedim. Bir süre yol aldıktan sonra tekrar “Ey Muâz!” buyurdu. “Buyur ey Allah'ın Rasûlü, emret!” dedim. Bir süre daha yol aldıktan sonra “Ey Muâz b. Cebel!” buyurdu. “Buyur ey Allah'ın Rasûlü, emret!” dedim. Şöyle buyurdu: “Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir bilir misin?” Ben, “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir” dedim. O da şöyle buyurdu: “Allah'ın, kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamlarıdır...”

İşte bu; “ibadet tevhidi, kasıt ve irade tevhidi” olan Ulûhiyet Tevhidi'dir. Bunu yerine getiren, “La ilahe illallah” şehadetini gerçekleştirmiş; şirki nefyetmek, onu inkâr etmek ve ondan beri olmak şeklindeki gereğini de yerine getirmiş olur.

İbadet Tevhidi Tüm Peygamberlerin Davetidir

Ey Allah'ın kulları, şüpheşiz Ulûhiyet Tevhidi veya Allah Teâlâ için yapılan ibadet tevhidi; Nûh *aleyhisselam*'dan Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kadar tüm peygamberlerin davetidir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.” “Andolsun ki Biz her ümmete, ‘Allah’a ibadet edin ve tâğuttan sakının’ diye bir peygamber gönderdik. Onlardan bir kısmına Allah hidayet etti, bir kısmına da dalalet hak oldu.”**

İbadet Tevhidinin Önemi

Ey Müslümanlar, Kur'an'ın ortaya koyduğu ve delillendirdiği en büyük asıl, Ulûhiyet ve İbadet Tevhidi'dir. Bu yüce asıl; mutlak manada asılların en büyüğü, en kâmilî, en faziletlisi, beşeriyet üzerine en vacip ve en gerekli olanıdır. Allah cinleri ve insanları onun için yaratmış, mahlûkatı onun için var etmiş ve onun kaim olması için şeriatlar vaz etmiştir. Varlığıyla salah, yokluğuyla şer ve fesat hâsıl olur. Kur'an ayetlerinin tamamı ya onu emreder ya onun haklarından birini bildirir ya zıttından nehyeder ya ona karşı bir delil getirir ya dünyada ve ahirette ehline verilecek mükâfatı açıklar ya da onlarla müşrikler arasındaki farkı beyan eder.

Ey müminler, tevhidin bu türüne *Ulûhiyet Tevhidi* denir. Çünkü ulûhiyet, Allah Teâlâ'nın vasfıdır. Âdemoğullarının tamamı buna iman etmeli ve bu vasfın O'ndan ayrılmayan bir vasf olduğuna yakînen inanmalıdır. Bu vasma delalet eden o büyük isim de “Allah” ismidir ki bu isim tüm kemal sıfatlarını tazammun eder.

Şeyh Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî *rahimehullah* ibadet tevhidinin önemini açıklarken şöyle demiştir: “Bu tevhid türü, Allah'ın, rasûllerine olan mesajının özüdür. Allah'ın gönderdiği her peygamber, kavmini davet ederken şöyle der: **‘Allah’a ibadet edin, O'ndan başka ilahınız yoktur’, ‘Andolsun ki Biz her ümmete; Allah’a ibadet edin ve tâğuttan sakının diye bir peygamber gönderdik.’** Allah mahlûkatı onun için yaratmış, onun kaim olması için cihadı meşru kılmış, dünyevî ve uhrevî sevabı onu yerine getirenlere vermiş, onu terk edenleri ise cezalandırmıştır. Mutlu olanlar ile şaki olanlar arasın-

daki fark onunla ortaya çıkar. Bu sebeple kul; onu bilmek, gerçekleştirmek ve hakikatine ermek için çaba sarf etmeli; onun sınırlarını ve tefsirini öğrenmeli, hükmünü ve mertebesini bilmeli, eserlerini, gerekliliklerini, şahitlerini ve delillerini, onu neyin güçlendirip geliştirdiğini, neyin bozduğunu veya eksilttiğini bilmelidir. Çünkü o, asılların aslıdır; diğer asıllar ancak onunla sahih olur, öyleyse fer'î meselelerin durumu nasıldır?!”

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “İslam dini iki asıl üzerine bina edilmiştir: Birincisi, Allah’tan başkasına ibadet etmememiz, ikincisi ise O’na, O’nun meşru kıldığı şekilde ibadet etmemizdir; zira O’na bidatlerle ibadet etmeyiz. Nitekim Fudayl b. İyâd *rahimehullah*, Allah Teâlâ’nın **‘hanginizin daha güzel amel işleyeceğini denemek için’** sözünde geçen **‘güzel amel’**i tefsir ederken şöyle demiştir: ‘En ihlaslı ve en doğru olanıdır.’ ‘Ey Ebû Ali! En ihlaslı ve en doğru olan nedir?’ diye sorduklarında şöyle cevap vermiştir: ‘Şüphesiz amel ihlaslı olur da doğru olmazsa kabul edilmez; doğru olur da ihlaslı olmazsa yine kabul edilmez. Ancak hem ihlaslı hem de doğru olduğunda kabul edilir. İhlaslı olması Allah için olması, doğru olması ise sünnet üzere olmasıdır.’”

Allâme Ahmed b. Ali el-Makrîzî eş-Şâfiî *rahimehullah Tecrîdü’t-Tevhîdi’l-Müfîd* adlı kitabında şunları kaydetmiştir: “Tevhidin özü; tüm işlerin Allah Teâlâ’dan olduğunu görmek, sonra vasıtalarından iltifatı kesmek ve O’na, O’nu bir ve tek kılarak ibadet edip başkasına ibadet etmemektir.”

Yüce Allah beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının. Şunu bilin ki Ulûhiyet Tevhidi’nin zıddı, O’na ibadette şirk koştur. Kabirlerden dua ederek bir şeyler istemek, onlar için kurban kesmek, adak adamak, onları tavaf etmek ve bereket umarak eşiklerine yüz sürmek gibi fiiller buna örnektir. Bunlar, kulun ibadete layık olanın yalnızca Allah olduğu

yönündeki imanını bozan şirke dayalı fiillerdir ki bu iman, Ulûhiyet Tevhidi veya İbadet Tevhidi olarak ifade edilir.

Sonra bilin ki *-Allah size rahmetiyle muamele eylesin-*, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”** Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, tabiinden ve onlara kıyamet gününe kadar güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhit kullarına yardım eyle. Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirilmiş rehberler kıl. Allah’ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları tebaaları için bir rahmet eyle.

Allah’ım! Kim bize, İslam’a ve Müslümanlara bir kötülük isterse onu kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir. Allah’ım! Bizden pahalılığı, vebayı, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştı ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir. Gönderilen peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

3- TEVHİDİN İKİNCİ KISMININ BEYANI; İBADET (ULÛHİYET) TEVHİDİ, 2/2 BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ı ibadette birlemek olan tevhid, mükellef kulun üzerindeki en büyük vaciptir. *Tevhid*; namaz, zekât, dua, kurban, adak, tavaf, korku ve diğer tüm ibadet türlerini Allah Teâlâ'ya has kılmaktır. Bu, İslam'ın şehadeti olan “La ilahe illallah”ın manasıdır.

Ey Allah'ın kulları, geçen hutbede Allah'tan başkasının değil, yalnızca O'nun ibadete layık olduğuna dair Kitap ve Sünnet'ten deliller zikredilmişti.

Bu hutbede ise Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla konuyu tamamlayacağız.

Ey Allah'ın kulları, Kitab'ın başında (Fâtihâ'da) tevhid emredilmiştir. Allah Teâlâ'nın **“Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz.”**⁽¹⁰⁰⁸⁾ sözünde, ibadet etme ve yardım dilemenin sadece O'na has kılınması ve O'nun bu konuda tek olması gerektiği vurgulanmıştır. Bu hakta ne gönderilmiş bir peygamber ne de mukarreb bir melek O'na ortak olabilir. İbadet, mükellef kullardan beklenen asıl gayedir; yardım dilemek (istiâne) ise bu asıl gayeye ulaştıran bir vesiledir. Peygamberlere iman edenler, ibadeti yalnızca Allah'a has kılmış ve yardım dileme hususunda O'nu birlemişlerdir. O, onların hem tek mabudu hem de tek yardım diledikleridir. Tüm ameller bu iki şerefli kelimenin kapsamına girer. Buradaki hasr (sınırlama) ve ihtisas (has kılma) kipi tevhidi göstermektedir.

Latif Bir Fayda

Ey Allah'ın kulları, latif bir mana şudur: Okuyucu Kur'an'ı başından açtığına karşısına çıkan ilk emir, Allah Teâlâ'nın şu sözündeki ibadet tevhidi emridir: **“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki sakınasınız.”**⁽¹⁰⁰⁹⁾

Karşısına çıkan ilk nehiy ise Allah'a ibadette şirk koşmanı yasaklanmasıdır: **“Öyleyse, bile bile Allah'a eşler koşmayın.”**⁽¹⁰¹⁰⁾

Karşısına çıkan ilk haber, kulun kendi nefsi adına ibadet tevhidi ikrarıdır: **“Yalnız Sana kulluk ederiz.”**⁽¹⁰¹¹⁾

Karşısına çıkan ilk dua ise tevhid ehlinde olma duasıdır: **“Bizi dosdoğru yola ilet.”**⁽¹⁰¹²⁾

İbadet Tevhidini Nakzeden Şeylerin Beyanı

Ey Müslümanlar, bilin ki Ulûhiyet Tevhidi'nin zıddı, O'na ibadette şirk koşmaktır. Kabirlerden dua ederek bir şeyler istemek, onlar için kurban

(1008) Fâtihâ 1/5.

(1009) Bakara 2/21.

(1010) Bakara 2/22.

(1011) Fâtihâ 1/5.

(1012) Fâtihâ 1/6.

kesmek, adak adamak, onları tavaf etmek ve bereket umarak eşiklerine yüz sürmek gibi fiiller buna örnektir. Bunlar kulun, ibadete layık olanın yalnızca Allah olduğu yönündeki imanını bozan şirke dayalı fiillerdir ki bu iman, Ulûhiyet Tevhidi veya İbadet Tevhidi olarak ifade edilir.

Allah'a İbadette Şirk Koşmanın Batıllığına Dair Şer'î ve Aklî Burhanlar

Ey müminler, Allah Teâlâ, müşriklerin, Kendisiyle beraber ibadet ettikleri ilahlar edinmelerini pek çok şer'î ve aklî burhan ile iptal etmiştir. Şer'î olanlara örnek olarak Allah Teâlâ'nın şu sözlerini verebiliriz: **“Kim Allah'a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun varacağı yer ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.”**⁽¹⁰¹³⁾

“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁰¹⁴⁾

Şirkin batıllığına dair aklî burhanlar pek çoktur ki bazıları şunlardır: Onların edindikleri bu ilahlarda ulûhiyet özelliklerinden hiçbir şey yoktur; onlar yaratılmıştır, yaratamazlar. Kendilerine ibadet edenlere ne bir fayda sağlarlar ne de onlardan bir zararı defedebilirler. Onlar için ne hayat verme ne öldürme ne de diriltme imkanına maliktirler. Göklerde hiçbir şeye sahip olmadıkları gibi O'nun mülkünde ortaklıkları da yoktur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“O'nu bırakıp hiçbir şey yaratamayan, üstelik kendileri yaratılmış olan, kendilerine bile ne zarar ne de fayda verebilen; ölüme, hayata ve yeniden diriltmeye güçleri yetmeyen ilahlar edindiler.”⁽¹⁰¹⁵⁾

“De ki: Allah'tan başka ilah olduğunu sandıklarınızı çağırın! Onlar göklerde de yerde de zerre ağırlığınca bir şeye sahip değildirler. Onların buralarda hiçbir ortaklığı yoktur ve O'nun onlardan hiçbir yardımcısı da yoktur. O'nun huzurunda, kendisi için izin verilen kimseden başkasının şefaati fayda vermez. Nihayet kalplerinden korku giderilince, ‘Rabbiniz

(1013) Mâide 5/72.

(1014) Zümer 39/65-66.

(1015) Furkan 25/3.

ne buyurdu?’ derler. Onlar da ‘Hakkı buyurdu’ derler. O, çok yücedir, çok büyüktür.”⁽¹⁰¹⁶⁾

“Kendileri yaratıldığı halde hiçbir şeyi yaratamayanları mı ortak koşuyorlar? Hâlbuki onlar, ne onlara yardım edebilirler ne de kendilerine yardımları dokunur.”⁽¹⁰¹⁷⁾ Eğer bu sahte ilahların durumu böyleyse, onları ilah edinmek, sefihliğin en büyüğü, batılın da en batıdır.

Aklî burhanlardan bir diğeri de şudur: Bu müşrikler, her şeyin melekûtu elinde olan tek Rabbin ve Yaratıcının Allah Teâlâ olduğunu ikrar ediyorlardı. Bu ise O’nu Rubûbiyette birledikleri gibi Ulûhiyette de birlemelerini gerektirir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki sakınasınız. O, yeri sizin için bir döşek, göğü de bir bina kılan, gökten su indirip onunla size rızık olarak çeşitli ürünler çıkarandır. Öyleyse, bile bile Allah’a eşler koşmayın.”⁽¹⁰¹⁸⁾

“Andolsun ki onlara, ‘Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı kim emrinize verdi?’ diye sorsan; mutlaka ‘Allah’ derler. O halde nasıl saptırıyorlar?”⁽¹⁰¹⁹⁾

“De ki: Gökten ve yerden size kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriye kim çıkarıyor ve diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor? ‘Allah’ diyecekler. De ki: Öyleyse sakınmıyor musunuz? İşte O, sizin hak Rabbiniz olan Allah’tır. Hak’tan sonra sapıklıktan başka ne vardır?! O halde nasıl çevriliyorsunuz?!”⁽¹⁰²⁰⁾

Ey Allah’ın kulları, hayret vericidir ki son dönem tevhid ilmi müelliflerinin birçoğu Rubûbiyet Tevhidi’ne önem verirken İbadet Tevhidi’ni ihmal etmektedirler. Bazılarını “İslam davetçisi” olarak nitelenmiş bulursunuz; tüm sözleri şeriatın hâkimiyeti üzerinedir, oysa kendi ülkesi ibadette şirk tezahürleriyle dolup taşmaktadır, o da bunları inkâr etmemektedir. Sanki İbadet

(1016) Sebe 34/22-23.

(1017) A’râf 7/191-192.

(1018) Bakara 2/21-22.

(1019) Ankebût 29/61.

(1020) Yunus 10/31-32.

Tevhidi dinin aslı ve milletin temeli değilmiş gibi! Hatta sanki tevhide davet ve şirki inkâr etmek şeriatın hakimiyetinden değilmiş gibi!

Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Tevhid ile kastedilen, kelam ve tasavvuf ehlinin sandığı gibi sadece Allah’ın dünyayı yarattığına inanmak olan Rubûbiyet Tevhidi değildir. Onlar, bunu delille ispat ettiklerinde tevhidin zirvesine ulaştıklarını sanırlar. Bir kimse, Rab Teâlâ’nın hak ettiği sıfatları ikrar etse, O’nu her türlü noksanlıktan tenzih etse ve her şeyin tek yaratıcısının O olduğunu kabul etse bile, “La ilahe illallah” diye şahadet etmedikçe muvahhid olamaz. Yani tek başına Allah’ın ibadete layık ilah olduğunu ikrar edip O’na hiçbir şeyi ortak koşmadan ibadet etmedikçe muvahhid sayılamaz.”⁽¹⁰²¹⁾

Ey Allah’ın kulları, tevhidin bu kısmı -yani İbadet Tevhidi- eski ve yeni müşriklerin karşı çıktığı, ilklerinden sonuncularına kadar peygamber düşmanlarının inkâr ettiği kısımdır. Çağlar boyunca insanların çoğu Allah’tan başkasına ibadet etmiştir. Allah doğru söylemiştir: **“Sen ne kadar hırslısan da/istesen de insanların çoğu iman edecek değildir.”**⁽¹⁰²²⁾

Tevhidin bu kısmını ilk bozanlar Nûh *aleyhisselam*’ın kavmidir. İnsanlar Âdem’den Nûh *aleyhisselam*’a kadar on asır boyunca halis tevhid üzereydiler. Sonra aralarında Allah’a ibadette şirk vuku buldu; bunun üzerine Allah müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberler gönderdi. Şirk vuku bulduktan sonra Allah’ın gönderdiği ilk elçi, Allah’ı ibadette birlemeye davet eden Nûh *aleyhisselam*’dır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki Nûh’u kavmine gönderdik, ‘Ey kavmim! Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka ilahınız yoktur. Doğrusu ben sizin hakkınızda büyük bir günün azabından korkuyorum’ dedi.”**⁽¹⁰²³⁾

Sonra Yüce Allah, Allah’ı ibadette birlemeye davet eden Hûd *aleyhisselam*’ı gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Âd kavmine de kardeşleri Hûd’u gönderdik; ‘Ey kavmim! Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka ilahınız yoktur. Hâlâ sakınmayacak mısınız?’ dedi.”**⁽¹⁰²⁴⁾

(1021) Ahmed Îsâ, *Şerhu Kasîdeti l-İmâm İbni l-Kayyim* (2/261), kısa bir kısaltma ile.

(1022) Yusuf 12/103.

(1023) A’râf 7/59.

(1024) A’râf 7/65.

Sonra Yüce Allah, Allah'ı ibadette birlemeye davet eden Sâlih *aleyhisselam*'ı gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i gönderdik; ‘Ey kavmim! Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka ilahınız yoktur’ dedi.”**⁽¹⁰²⁵⁾

Sonra Yüce Allah, peygamberlerin babası İbrahim *aleyhisselam*'ı tevhide davetle gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hani İbrahim’e Beyt’in yerini hazırlamış ve ‘Bana hiçbir şeyi ortak koşma; tavaf edenler, kıyamda duranlar, rükû ve secde edenler için evimi temiz tut’ demiştik.”**⁽¹⁰²⁶⁾ Buradaki **temizlikten** maksat, ibadette şirkin temizlenmesidir.

Sonra Yüce Allah, Allah'ı ibadette birlemeye davet eden Şuayb *aleyhisselam*'ı gönderdi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı gönderdik, ‘Ey kavmim! Allah’a kulluk edin, sizin O’ndan başka ilahınız yoktur’ dedi.”**⁽¹⁰²⁷⁾

Sonra Yüce Allah, Mûsâ *aleyhisselam*'ı İsrailoğulları'na, Allah'ı ibadette birlemeye davet etmesi için gönderdi. İcabet ettiler, ancak tevhid üzere sebat etmediler; Allah onları Firavun’dan kurtarınca buzağıya taptılar. Sonra tövbe ettiler, ancak daha sonra Uzeyr *aleyhisselam*'a ibadet ederek şirke düştüler.

Sonra Yüce Allah, Îsâ *aleyhisselam*'ı İsrailoğulları'na, Allah'ı ibadette birlemeye davet etmesi için gönderdi. İman edenler iman etti, inkâr edenler de inkâr etti; zira onlardan Îsâ'ya ve annesine ibadet edenler oldu. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Hani Allah şöyle buyurmuştu: ‘Ey Meryem oğlu Îsâ! İnsanlara, ‘Allah’ı bırakıp beni ve annemi iki ilah edinin’ diyen sen misin? Îsâ, ‘Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer onu söylemişsem, Sen zaten bilirsin’ dedi...”**

Sözünün devamında şöyle dedi: **“Ben onlara, ancak bana emrettiğin şeyi söyledim: Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk edin.”**⁽¹⁰²⁸⁾

Sonra Yüce Allah, peygamberi Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'i kavmine ve diğer Arap kabilelerine gönderdi; o da onlara **“La ilahe illallah’ de-**

(1025) A’râf 7/73.

(1026) Hac 22/26.

(1027) A’râf 7/85.

(1028) Mâide 5/116-117.

yin, kurtulun”⁽¹⁰²⁹⁾ buyurdu. Onlar ise şöyle dediler: “İlahları tek bir ilah mı yaptı? Doğrusu bu şaşılacak bir şeydir! Onların ileri gelenleri; ‘Yürüyün, ilahlarınıza bağlılıkta direnin; sizden beklenen budur. Biz bunu son dinde de işitmedik. Bu ancak bir uydurmadır’ diyerek çekip gittiler.”⁽¹⁰³⁰⁾ Onlar “La ilahe illallah”ın manasını ve bunun ibadet tevhidi olduğunu bildiler, ancak bile bile inkâr ettiler.

Allah Teâlâ onlar hakkında ayrıca şöyle buyurmuştur: “Çünkü onlara, ‘Allah’tan başka ilah yoktur’ denildiği zaman kibirlenirlerdi ve ‘Biz bir mecnun bir şair için ilahlarımızı mı terk edeceğiz?!’ derlerdi.”⁽¹⁰³¹⁾ Onlar “La ilahe illallah”tan muradın ibadette şirki terk etmek; meleğe, peygambere, ağaca, taş a veya her neye tapıyorlarsa O’ndan başkasına ibadeti bırakmak olduğunu anlamışlardı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in davetine iman etmeyen müşriklerin hali buydu.

Onların bir kısmı ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in davetine icabet etti, mahlûkata ibadeti terk etti ve Allah’ı ibadette birleyerek İslam dinine girdi. Onlar onun ashabıdır *radiyallahu anhum*. Tevhid onların asrından itibaren nesilden nesile, yüzyıldan yüzyıla intikal ederek bizim asrımıza kadar gelmiştir. Allah bizi ölene dek tevhid üzere sabit kılsın, âmin.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, eski ve yeni dönemde şirke düşenlerden bir grup da kabir tapıcılarıdır. Bunlar, salih ve veli olduklarını iddia ettikleri kabir ehline sevgi, tazim, korku ve benzeri kalbî ibadetlerle yönelirler. Keza dua, kurban, tavaf, adak ve bazen de secde gibi azalarla yapılan ibadet türlerini onlara sarf ederler. Allah’tan, afiyet dileriz.

(1029) İbn Sa’d, *et-Tabakât*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Arap kabilelerini mevsimlerde davetinin bahsi; İbn Huzeyme, *Sahîh-i İbn Huzeyme* (1/82).

(1030) Sâd 38/5-7.

(1031) Saffât 37/35-36.

Bunlardan birini görürsün ki oruç tutar, namaz kılar ve “La ilahe illallah” der, sonra onun Allah’tan başkasına dua ettiğini, Allah’tan başkasına adak adadığını, Allah’tan başkası adına kurban kestiğini veya Allah’tan başkasına yemin ettiğini görürsün.

Bu durum, tevhid şهادeti olan “La ilahe illallah” ile çelişmektedir. Bu kelimeyi söyleyip de hakikatte Allah’tan başkasına ibadet eden kişi, iddiasında yalancıdır. Zira ilah, mabud (ibadet edilen) demektir. “La ilahe illallah” demek, “Allah’tan başka hak mabud yoktur” demektir. Kim Allah’tan başkasına ibadet ederse bu kelimeyi/şهادeti tamamen bozmuş, İslam dininden çıkmış ve şirk dairesine girmiş; bin defa söylese bile amelini boşa çıkarmış olur. Çünkü itibar, söze değil ameledir.

Allah Teâlâ Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e şöyle buyurmuştur: **“An-dolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁰³²⁾

Kendini Müslüman sanıp da hakikatte müşrik olana ne yazık!

Sonra bilin ki -Allah size rahmet eylesin-, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰³³⁾

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifele-rinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ve idare-cilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirilmiş rehberler kıl. Allah’ım! Tüm Müslüman yöneticileri kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları tebaaları için bir rahmet eyle.

(1032) Zümer 39/65-66.

(1033) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Kim bize, İslam'a ve Müslümanlara bir kötülük isterse onu kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir. Allah'ım! Bizden palıllığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştı ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

4- TEVHİDİN ÜÇÜNCÜ KISMININ BEYANI; İSİM VE SIFAT TEVHİDİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'ndan çekinin. O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'ın isimlerine ve sıfatlarına iman etmenin İslam akidesinde yüce bir makamı vardır. Şüphesiz Allah, aziz ki-tabında pek çok yerde isim ve sıfatlarıyla Kendini övmüştür. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla gö-rendir.”**⁽¹⁰³⁴⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Allah, çok bağışlayandır, çok merha-met edendir.”**⁽¹⁰³⁵⁾ Bunlar gibi sayılamayacak kadar çok delil mevcuttur.

Aynı şekilde Kerîm olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de şerefli sünne-tin pek çok yerinde Rabbini sena etmiş (övmüş), O'nu celal ve kemal sıfatla-rıyla vasıflandırmıştır.

Yüce Allah'ın isimlerine ve sıfatlarına iman etmek, kulun O'ndan kork-masını, dolayısıyla O'na, razı olacağı şekilde ibadet etmesini gerektirir. Ni-tekim şöyle denilmiştir: **“Allah'ı en iyi tanıyan, O'ndan en çok korkandır.”**⁽¹⁰³⁶⁾ Bu sebeple Allah'ın isimlerini ve sıfatlarını bilen âlimler, Allah Teâlâ'dan en

(1034) Nisâ 4/134.

(1035) Nisâ 4/96.

(1036) Muhammed b. Nasr el-Mervezî, *Ta'zîmu Kadri's-Salât* (786); Ahmed b. Âsım el-Antâkî'den.

çok korkan insanlardır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kulları içinden ancak âlimler Allah’tan gereğince korkar.”**⁽¹⁰³⁷⁾

Yüce Allah’ın isim ve sıfatlarına iman bu denli önemli bir makama sahip olunca; müminin bunu, Allah’ın, kitabında kendisi için veya Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde O’nun için ispat ettiği isim ve sıfatları O’na yaraşır şekilde ispat ederek şeriatın talep ettiği biçimde gerçekleştirmesi vacip olmuştur.

Ey müminler, Allah’ın isim ve sıfatlarına imanı yukarıda geçtiği üzere gerçekleştirmek iki şeyi gerektirir: Birincisi; onları tahrif, tatil, tekyif ve temsil yapmaksızın, geldikleri üzere zahiri manalarıyla anlamaktır. Bunun delili Allah Teâlâ’nın şu sözüdür: **“En yüce sıfatlar Allah’ındır.”**⁽¹⁰³⁸⁾ Yani en kâmil vasıflar O’nundur. Yine şöyle buyurmuştur: **“O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”**⁽¹⁰³⁹⁾

İsim ve sıfat tevhidine doğru bir şekilde iman gerektirdiği ikinci husus ise Allah’ın isim ve sıfatları hakkında Kitap ve Sünnet’te gelenlerle yetinmek, bu ikisinde yer almayan bir ismi veya vasfı Allah için uydurmamaktır. İmam Ahmed şöyle demiştir: “Allah, bizzat Kendini vasıflandırdığından daha fazlasıyla vasıflandırılmaz.”⁽¹⁰⁴⁰⁾

Ey Allah’ın kulları, Yüce Allah’ın isim ve sıfatlarına iman zıddı, onlarda ilhad yapmaktır. *İlhad*; -sözlükte- *meyletmek* demektir. Kabirdeki *lahit* de, kabrin yan tarafına doğru meyilli bir yarık olduğu için bu isimle anılmıştır. Buna göre Allah’ın isim ve sıfatlarında ilhad; onları anlamada Arap dilinin ve ümmetin selevinin anlayışının gerektirdiği doğru anlayıştan sapmaktır.

İlhadın pek çok türü vardır; bunların hepsi ya doğru manayı kastedilmeyen bir manaya tahrif etmek ya da manayı tamamen iptal etmek etrafında döner. Tüm bunlar Allah’ın isim ve sıfatlarına iman ile çelişir. Bu, Allah hakkında bilgisizce söz söylemektir ve selev-i salihin ile onlara uyanların, bunu söyleyenlere karşı şiddetle karşı çıktığı bidatlerdendir. Ayrıca Allah’ın, faille-

(1037) Fâtır 35/28.

(1038) Nahl 16/60.

(1039) Şûrâ 42/11.

(1040) Kadı Ebû Ya’lâ, *Tabakâtü'l-Hanâbile* (1/386). Hanbel b. İshâk’ın tercüme-i hâlinde geçmektedir.

rini azapla tehdit ettiği günahlardandır; bundan Allah'a sığınırız. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“En güzel isimler Allah'ındır. O'na bu isimlerle dua edin. O'nun isimleri hakkında ilhada sapanları (doğru yoldan ayrılanları) bırakın. Onlar, yapmakta olduklarının cezasını çekeceklerdir.”**⁽¹⁰⁴¹⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur.”**⁽¹⁰⁴²⁾

Ey Müslümanlar, Allah'ın isim ve sıfatlarında ilhadın en meşhur türü tahriftir; yani manalarını Arap dilinin ve sahabe, onlara güzellikle uyan tabiin ve onlara tabi olanlardan oluşan selef-i salihin anlayışının gerektirdiği hakiki manasından saptırmaktır. O üç nesil anlayışlarını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den almışlardır ki bu ne güzel bir anlayıştır! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de onların hayırlı olduklarına şu sözüyle şahadet etmiştir: *“İnsanların en hayırlıları benim asrımdaya yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenler, sonra da bunları takip edenlerdir.”*⁽¹⁰⁴³⁾ Sahabenin anlayışına muhalif olan şeyler Allah'ın dininden değildir; aksine sonradan uydurulmuş bir yoldur ve İslam ile alakası yoktur.

Yüce Allah'ın isim ve sıfatlarını anlamadaki tahrif örneklerinden biri; Rab Teâlâ'nın arşa istiva sıfatını, O'nun arşı istila etmesi şeklinde tefsir etmek ve manasının O'nun arşın üzerine yükselmesi anlamına gelmesini inkâr etmektir. Allah bundan yücedir.

İsim ve sıfatlarda ilhad türlerinden biri de tekyiftir; yani Allah Teâlâ'nın sıfatlarından birinin keyfiyetini/nasıllığını bildiğini iddia etmektir. Bu haramdır; zira Allah, kullarının O'nun sıfatlarından herhangi birini ilimle kuşatabilmesini nefyetmiştir, yani bunun olamayacağını söylemiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onlar ise O'nu ilmen kuşatamazlar.”**⁽¹⁰⁴⁴⁾ Allah bu ayet-i kerimeyle O'nun sıfatlarının nasıllığını idrak etme hırsının önünü kesmiştir.

Selef imamları *rahimehumullah*, bunu (keyfiyetini) bilmek isteyeneye şiddetle karşı çıkmışlardır. Nitekim bir adam, İmam Mâlik b. Enes *rahimehullah*'a gelerek

(1041) A'râf 7/180.

(1042) İsrâ 17/36.

(1043) Buhârî, 2652; Müslim, 2533. Abdullah b. Mes'ûd *radiyallahu anh*'dan rivayet edilmiştir.

(1044) Tâhâ 20/110.

“Ey Ebû Abdullah! ‘**Rahmân arşa istiva etti**,’⁽¹⁰⁴⁵⁾ peki nasıl istiva etti?” diye sormuştur. Ravi der ki: Mâlik, başını önüne eğdi ve kendisini ter bastı. Sonra şöyle dedi: “İstiva bilinmez değildir,⁽¹⁰⁴⁶⁾ nasıllığı ise akılla kavranamaz,⁽¹⁰⁴⁷⁾ ona iman etmek vaciptir, hakkında soru sormak ise bidattir. Seni ancak bir bidatçı olarak görüyorum.” Ardından onun dışarı çıkarılmasını emretti.⁽¹⁰⁴⁸⁾

İbn Useymîn *rahimehullah*, Mâlik’in bu sözü hakkında -özetle- şöyle demiştir: “Mâlik’in bu sözü tüm sıfatlar için bir ölçüdür. Sıfatların nasıllığını soranların bu sorusu bidattir; çünkü sahabe, hayır ve Allah’ın sıfatlarından bilinmesi gerekenler hususunda insanların en hırslısıydı, buna rağmen Allah’ın sıfatlarından hiçbirinin nasıllığını asla sormamışlardır.”⁽¹⁰⁴⁹⁾

Ey Allah’ın kulları, isim ve sıfatlarda ilhad türlerinden biri de teşbihtir; Rab Teâlâ’nın elini mahlûkatın eline benzetmek gibi. Yüce Allah kullarına benzemekten yücedir. Buhârî’nin hocası Nuaym b. Hammâd el-Huzâî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Allah’ı, Allah’ın yarattıklarına benzeten kâfir olur. Allah’ın Kendini vasıflandırdığı şeyi inkâr eden de kâfir olur. Allah’ın Kendini vasıflandırdığı veya Rasûlünün O’nu vasıflandırdığı şeylerde bir benzetme söz konusu değildir.”⁽¹⁰⁵⁰⁾

Ey müminler, Allah’ın isim ve sıfatlarını, tahrif etmeden, geldikleri gibi anlamak, dört mezhep âlimleri ve diğer Müslümanların üzerinde icma ettikleri bir konudur. İmam Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybânî şöyle demiştir: “Doğudan batıya tüm fakihler; Kur’an’a ve sika ravilerin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den Rab Teâlâ’nın sıfatları hakkında getirdiği hadislerle, tefsir etmeksizin, vasıflandırmaksızın ve benzetmeksizin iman etmede ittifak etmişlerdir. Kim bunlardan birini tefsir ederse, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in üzerinde olduğu yoldan çıkmış ve cemaatten ayrılmış olur. Zira onlar ne vasıflandırdılar ne de tefsir ettiler; sadece Kitap ve Sünnet’tekilerle fetva verip sonra sustular.”⁽¹⁰⁵¹⁾

(1045) Tâhâ 20/5.

(1046) Yani manası bilinmez değildir, bilakis malumdur; o da yükselmektir.

(1047) Yani nasıllığı akılla kavranamaz, akıllar onu idrak edemez.

(1048) Beyhakî, *el-Esmâ ve’s-Sıfât* (867, 866).

(1049) İbn Useymîn, *Şerhu’l-Akîdeti’l-Vâsıtye* (1/100), tasarruf ile.

(1050) *el-Uluvv*, no: 464.

(1051) Lâlekâî, *Şerhu Usûli İ’tikâdi Ehli’s-Sünne ve’l-Cemâa* (3/480).

İmam Şâfiî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Yüce Allah’ın kelamına Allah’ın muradı üzere iman ettim. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kelamına da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in muradı üzere iman ettim.”⁽¹⁰⁵²⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kur’an’daki sıfat ayetlerinin tamamında sahabe arasında bunların tevili hususunda bir ihtilaf yoktur. Saha-beden nakledilen tefsirleri, rivayet ettikleri hadisleri mütalaa ettim; büyük ve küçük yüzü aşkın tefsir kitabından Allah Teâlâ’nın dilediği kadarına vakıf oldum. Şu ânıma kadar sahabeden birinin sıfat ayetlerini veya sıfat hadislerini bilinen ve anlaşılan muktezası dışındaki bir mana ile tevil ettiğini görmedim. Bilakis onlardan, bunu takrir edip sabit kabul eden ve bunların Allah’ın sıfatları olduğunu beyan eden, tevilcilerin sözlerine muhalif olan pek çok nakil vardır ki bunları ancak Allah sayabilir.”⁽¹⁰⁵³⁾

İbn Kesîr *rahimehullah*, “**Sonra arşa istiva etti.**”⁽¹⁰⁵⁴⁾ ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: “**Sonra arşa istiva etti**” ayeti hakkında insanların pek çok sözü vardır, burası bunları uzun uzadıya anlatma yeri değildir. Bu makamda ancak selef-i salihin; Mâlik, Evzâî, Sevrî, Leys b. Sa’d, Şâfiî, Ahmed, İshâk b. Râhûye ve diğer eski ve yeni İslam imamlarının mezhebi/görüşleri izlenir. O da bunları tekyif, teşbih ve tatil yapmaksızın geldikleri gibi geçirmektir. Müşebbihenin zihnine ilk gelen zahirî mana Allah hakkında nefyedilmiştir; O’na mahlûkatından hiçbir şey benzemez. **“O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla iştiridir, hakkıyla görendir.”**⁽¹⁰⁵⁵⁾

Bilakis durum, aralarında Buhârî’nin hocası Nuaym b. Hammâd el-Huzâî’nin de bulunduğu imamların dediği gibidir: “Allah’ı yarattıklarına benzeten kâfir olur. Allah’ın Kendini vasıflandırdığı şeyi inkâr eden de kâfir olur. Allah’ın Kendini veya Rasûlünün O’nu vasıflandırdığı şeylerde bir benzetme yoktur.”

Kim açık ayetlerde ve sahih haberlerde gelenleri Allah’ın celaline yaraşır şekilde O’nun için ispat eder ve Allah Teâlâ’dan noksanlıkları nefyederse, o, hidayet yolunu izlemiş olur.

(1052) Abdullah b. Ahmed b. Kudâme, *Zemmu’t-Te’vîl*, s. 222, 256.

(1053) İbn Teymiyye, *Mecmûu’l-Fetâvâ* 6/394.

(1054) A’râf 7/54.

(1055) Şûrâ 42/11.

Abdurrahman b. el-Kâsım el-Mâlikî *rahimehullah*⁽¹⁰⁵⁶⁾ şöyle demiştir: “Hiç kimse Yüce Allah’ı, Kur’anda Kendini vasıflandırdığından başkasıyla vasıflandırması gerekmez. O’nun ellerini bir şeye, yüzünü bir şeye benzetemez. Bilakis şöyle der: ‘Kur’anda Kendini vasıflandırdığı gibi O’nun iki eli vardır, Kendini vasıflandırdığı gibi O’nun yüzü vardır.’ Kitap’ta Kendini vasıflandırdığı şeyde durur. Şüphesiz O’nun için bir misil ve benzer yoktur. Ancak O, Kendini vasıflandırdığı gibi kendisinden başka ilah olmayan Allah’tır. Kendisini vasıflandırdığı gibi O’nun iki eli açıktır. ‘Kıyamet günü yeryüzü tamamen O’nun avucundadır. Gökler de O’nun sağ eliyle dürülmüştür’⁽¹⁰⁵⁷⁾ buyurduğu gibi kendisini vasıflandırmıştır.”⁽¹⁰⁵⁸⁾

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için her günahıtan mağfiret dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O tövbeleri çok kabul eden ve çok bağışlayandır.

İkinci Hutbe

Hamd, Allah’adır ve O her şeye yeter. Seçtiği kullarına selam olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının. Bilin ki Allah’ın isim ve sıfatlarının manalarını bilmenin kulun aklı, kalbi ve azaları üzerinde pek çok faydası vardır. İbnü’l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir:

“Esmâ-i hüsnâ ve yüce sıfatlar, yaratma ve var etme üzerindeki etkilerini nasıl gerektiriyorsa, kulluk ve emir üzerindeki etkilerini de aynı şekilde gerektirir. Her sıfatın, onu bilmenin ve marifetini gerçekleştirmenin gereği olan özel bir kulluğu vardır. Bu durum, kalbin ve azaların üzerindeki tüm kulluk türlerinde geçerlidir. Kulun; zarar ve fayda vermede, vermede ve engel olmadı, yaratmada ve rızıklandırmada, diriltmede ve öldürmede Rab Teâlâ’nın bir ve tek olduğunu bilmesi; onda batınen O’na tevekkül etme kulluğunu,

(1056) Zehebî onun hakkında *Târîhu’l-İslâm*’da (4/1149) şöyle demiştir: İmam Mâlik’in en büyük talebelerinden ve onun mezhebini devam ettiren en önde gelen simalardan biridir. 191 yılında vefat etmiştir.

(1057) Zümer 39/67.

(1058) İbn Ebi’z-Zemenîn, *Usûlü’s-Sünne*, s. 42; tahkik: Ahmed b. Ali el-Kufeyli, Naşir: Daru’l-Furkân, Mısır.

zahiren de tevekkülün gereklerini yerine getirme ve semerelerini elde etme imkanı verir.

Kulun Allah'ın işitmesini, görmesini, ilmini; göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şeyin O'na gizli kalmadığını, O'nun, sırrı da sırrın daha gizlisini de bildiğini, gözlerin hain bakışlarını ve sinelerin gizlediklerini bildiğini bilmesi; onda dilini, azalarını ve kalbinden geçenleri Allah'ın razı olmayacağı her şeyden korumasını sonucunu verir. Bu, azalarının bağlanacağı şeyi Allah'ın sevdiği ve razı olduğu şeyler olarak belirlemesini sağlar. Bu da onda batınen hayâ duygusunu uyandırır, hayâ duygusu da haramlardan ve çirkinliklerden kaçınma semeresini verir.

O'nun zenginliğini, cömertliğini, keremini, iyiliğini, ihsanını ve rahmetini tanınması; onda geniş bir ümit (recâ) duygusu oluşturur; bu da ondaki marifete ve ilme göre zahirî ve batınî kulluk türlerinin oluşması meyvesini verir.

Yine Allah'ın celalini, azametini ve izzetini tanınması; onda boyun eğmeyi, tevazuyu ve sevgiyi teşekkül ettirir; bunlar da zahirî kulluk türlerini ortaya çıkarır.

Aynı şekilde O'nun kemaline, cemaline ve yüce sıfatlarına dair bilgisi, her bir kulluk çeşidi gibi O'na yönelik özel bir sevgiyi gerekli kılar. Neticede bütün kulluk çeşitleri, isim ve sıfatların bir gereği haline gelir; yaratılışın bu isim ve sıfatlara bağlı olması gibi kulluk da onlara bağlanır. Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın yaratması ve emretmesi, O'nun isim ve sıfatlarının bu alemdeki bir sonucu, eseri ve gereğidir.”⁽¹⁰⁵⁹⁾

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet eylesin-*, Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁶⁰⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerden, hidayet rehberi imamlardan, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

(1059) İbnü'l-Kayyim, *Miftâhu Dâri's-Saâde* (2/510-511); tahkik: Şeyh Ali b. Hasan, Daru İbn Affân baskısı, Suudi Arabistan.

(1060) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Hiçbir bela, gûnahtan başka bir sebeple inmez, ancak da tövbe ile kalkar. İşte ellerimiz günahlarımızla birlikte Sana uzandı, alınlarımız tövbe ile Sana yöneldi.

Allah'ım! Yemen'de, Irak'ta, Şam'da, Filistin'de, Libya'da ve diğer Müslüman beldelerinde emniyeti hâkim kıl.

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzektir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

21 Receb 1442, Cübeyl Şehri, S. Arabistan Krallığı

B- KELİME-İ TEVHİD İLE İLGİLİ HUTBELER

1- “LA İLAHE İLLALLAH”IN MANASI VE GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİN ŞARTLARI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah’adır. O’na hamd eder, O’ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah’a sığınırız. Allah’ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah’tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O’nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah’ın kelim; rehberliğinin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ’dan sakının ve O’nu murakabe edin. Allah’a itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah’a ibadet etmek, cinlerin ve in-sanların yaratılış gayesidir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁰⁶¹⁾

(1061) Zâriyât 51/56.

“La ilahe illallah” Lafzının Makamı

Ey Allah'ın kulları, bilin ki -Allah size rahmet eylesin- ihlas kelimesi olan “La ilahe illallah,” yerin ve göklerin kendisiyle kaim olduğu, Allah'ın tüm mahlûkatın fitratını üzerinde yarattığı kelimedir. Millet/din onun üzerine tesis edilmiş, kible onunla dikilmiştir. Cihad kılıçları onun için çekilmiş ve Allah tüm kullarına onu emretmiştir. O, Allah'ın insanları üzerine yarattığı fitrattır; ümmetleri rasullerinin dilleriyle kendisine davet ettiği kulluğun anahtarıdır. O, İslam'ın kelimesi, esenlik yurdunun anahtarı, farzın ve sünnetin esasıdır. Bunu bildiğinde şunu da bilmelisin: “La ilahe illallah,” onu söyleyen kişiye, ancak manasını bildikten, gereğince amel ettikten sonra ve ancak sadakat, ihlas ve yakîn ile birlikte fayda verir. Çünkü onu söyleyenlerin birçoğu cehennemin en alt tabakasındadır.

“La ilahe illallah” şهادetinde; kalbin itikadı, dilin sözü ve azaların ameli mutlaka olmalıdır. Eğer bu türlerden biri eksik olursa o kişi Müslüman olmaz. Kişi Müslüman olup azalarıyla amel ederken, buna aykırı bir söz, fiil veya itikat meydana gelirse; “La ilahe illallah” demesi ona fayda vermez. Bunun Kitap, Sünnet ve İslam imamlarının kelimesindeki delilleri sayılmayacak kadar çoktur.

İlah Kelimesinin Manasının Detaylandırılması

Ey Allah'ın kulları, “İlah” kelimesinin manası hakkında İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “İlah; kalplerin sevgi, yöneliş, iclal, ikram, tazim, zillet, hudu, korku, ümit ve tevekkül ile kendisine bağlandığı kimsedir.”⁽¹⁰⁶²⁾

İbn Receb *rahimehullah* ise şöyle demiştir: “İlah; kendisine duyulan heybet, iclal, sevgi, korku ve ümit sebebiyle, ayrıca O'na tevekkül edilip O'ndan istenildiği ve O'na dua edildiği için itaat edilen ama isyan edilmeyendir. Tüm bunlar ancak Allah *azze ve celle* için sahih olur. Kim ilahlığın özelliklerinden olan bu hususlarda mahlûkatı O'na ortak koşarsa; bu tutum onun ‘La ilahe illallah’ sözündeki ihlasını zedeler ve tevhidini noksanlaştırır. Onda bulunduğu ölçüde mahlûkata kullukta bulunmuş olur.”⁽¹⁰⁶³⁾

(1062) İbnü'l-Kayyim, *İğâsetü'l-Lehfân*, s. 72; tahkik: Ali b. Hasan b. Abdülhamîd, Daru İbni'l-Cevzî, Dammam.

(1063) İbn Receb, *Kelimetü'l-İhlâs*, s. 25, Daru's-Şerîf, Riyad.

“La ilahe illallah”ın Manası

Ey Müslümanlar, “La ilahe illallah;” her kim olursa olsun Allah Teâlâ’dan başkasından ibadeti nefyetmeye, ilahlığı ise başkasına değil, yalnızca tek olan Allah’a ispat etmeye delalet eder. İşte rasûllerin davet ettiği, Kur’an’ın başından sonuna kadar delalet ettiği tevhid budur.

“La ilahe illallah...” lafzından sonra gelen “Vahdehû lâ şerîke leh / Tektir, ortağı yoktur” lafzı ise, onun mana içeriğinin bir tekidi ve beyanıdır. Yüce Allah, apaçık kitabında peygamberlerin ve rasûllerin kıssalarında bunu beyan edip açıklamıştır.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan kendim ve sizin için mağfired dilerim; O’na istiğfar edin, şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Tevhid Şehadeti “La ilahe illallah”ı Gerçekleştirmenin Şartları Hakkında

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının. Bilin ki “La ilahe illallah”ı gerçekleştirmenin şartları yedi tanedir ve söyleyenine ancak bunların birleşmesiyle fayda verir:

Birincisi: Cehaleti nefyeden ilim. Manayı bilmeyen kişi onun delalet ettiği içerikten yana cahildir.

İkincisi: Şüpheyi nefyeden yakîn. Çünkü insanların öyleleri vardır ki onu söyler, ancak manasının delalet ettiği hususta şüphe içindedir.

Üçüncüsü: Şirki nefyeden ihlas. Eğer tüm amellerini Allah için halis kılmazsa, ihlasla bağdaşmayan bir şirk içindedir.

Dördüncüsü: Nifakı nefyeden sadakat. Çünkü münafıklar da onu söylerler ancak söyledikleri, itikat ettiklerine uymaz. Bu yüzden zahirlerinin batınlarına muhalefeti sebebiyle sözleri yalan olmuştur.

Beşincisi: Reddi nefyeden kabul. Çünkü insanlardan öyleleri vardır ki manasını bilerek söyler, ancak kendisini davet eden kimseden -kibir, haset

veya kabule mani olan diğer sebeplerden dolayı- onu kabul etmez. Böylece ihlas ehline düşmanlık ederken şirk ehlini dost edinip onları sever.

Altıncısı: Terki nefyeden inkıyat/boyun eğme. Çünkü insanlardan öyleleri vardır ki manasını bilerek söyler, ancak dostluk, düşmanlık ve İslam şeriatıyla amel etmek gibi onun haklarını ve gereklerini yerine getirmeye boyun eğmez. Ona ancak hevasına uygun olan veya dünyasını elde etmesini sağlayan şeyler uyar; bu pek çok insanın halidir.

Yedincisi: Zıddını nefyeden muhabbet.

Bu hususları açıkça anlayıp bildiğinde; “La ilahe illallah”ın ihlas kelimesi olduğunu, küfür ile İslam’ı ayıran fark olduğunu, takva kelimesi ve en sağlam kulp olduğunu tahkik ettiğinde; bil ki bu kelime bir nefiy ve bir ispattır. Yani ilahlığı, Allah’ın dışındaki mahlûkattan nefyetmek ve onu tek ve ortağı olmayan Allah için ispat etmektir. Söyleyene, ancak yukarıda zikredilen şartların birleşmesiyle fayda verir. Kim manasını bilir, gereğince amel eder ve onu ilim, amel ve itikat olarak gerçekleştirirse; Allah’ın, hakkında **“Şüphesiz Allah katında din İslam’dır.”**⁽¹⁰⁶⁴⁾ ve **“Kim İslam’dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.”**⁽¹⁰⁶⁵⁾ buyurduğu İslam’a tutunmuş olur.⁽¹⁰⁶⁶⁾

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁶⁷⁾

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelelerinden, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

(1064) Âl-i İmrân 3/19.

(1065) Âl-i İmrân 3/85.

(1066) Bu hutbe Şeyh Süleyman b. Sahmân *rahimehullah*’ın kelimından düzenlenmiştir ve *ed-Dürerü’s-Seniyye mine’l-Ecvibet’i’n-Necdiyye* (2/350-362) içinde sabittir. Ayrıca *“Nevâkıdu’l-İslâm”* metni *Müellefâtü’ş-Şeyhi’l-İmâm Muhammed b. Abdilvehhâb* (1/385-387) üzerinden düzenlenmiştir.

(1067) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirilmiş rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye ve dinini yüceltmeye muvafak kıl, onları tebaaları için bir rahmet eyle.

Allah'ım! Kim bize, İslam'a ve Müslümanlara bir kötülük isterse onu kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştıran ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

2- İBADETİN TANIMI VE İKİ RÜKNÜNÜN BEYANI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'a ibadet etmek, cinlerin ve in-sanların yaratılış gayesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarat-tım.”⁽¹⁰⁶⁸⁾

İbadetin Tanımı

Ey Allah'ın kulları, Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* ibadeti kapsamlı bir şekilde tanımlayarak şöyle demiştir: “*İbadet*; Allah'ın sevdiği ve razı olduğu zahirî ve batınî tüm söz ve amelleri kapsayan genel bir isimdir. Namaz, zekât, oruç, hac, doğru sözlülük, emaneti yerine getirmek, anne-babaya iyilik yapmak, akrabalık bağlarını gözetmek, ahitlere vefa göstermek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, kâfirlere ve münafıklara karşı cihat etmek, komşuya, yetime, yoksula, yolcuya, kölelere ve hayvanlara ihsanda bulunmak, dua, zikir ve Kur'an okumak gibi şeyler ibadettir.

Aynı şekilde Allah ve Rasûlünü sevmek, Allah'tan korkmak, O'na yönelmek, dini O'na has kılmak, O'nun hükmüne sabretmek, nimetine şükretmek, kazasına rıza göstermek, O'na tevekkül etmek, rahmetini ummak ve azabından korkmak gibi kalbî ameller de Allah için yapılan ibadetlerdendir.”⁽¹⁰⁶⁹⁾

İbadetin İki Rûknü

Ey müminler, *ibadet*; sevgi ve tazimden oluşan iki büyük esas üzerine kuruludur. Sevgi ile arzu; tazim ile de korku, haşyet, zillet ve hudu gerçekleşir. İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “İbadet iki aslı birleştirir: Son derece büyük sevgi ile birlikte son derece büyük zillet ve hudu. Araplar ‘muabbed yol’ derken ‘boyun eğdirilmiş, düzlenmiş’ yolu kastederler. *Taabbüd* ise boyun eğmek ve hudu göstermektir. Birini sevdiğin halde ona karşı boyun eğmiyorsan ona ibadet etmiş olmazsın. Aynı şekilde sevgi olmadan birine boyun eğiyorsan ona da ibadet etmiş olmazsın. Ta ki hem seven hem de boyun eğen biri olana kadar.”⁽¹⁰⁷⁰⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* ise şöyle demiştir: “Nefsin kendinden daha çok sevdiği mabudu ve mahbubu Allah olmadığı sürece kurtuluş, saadet ve kemale yoktur. *İbadet* lafzı; tam bir sevgiyi ve tam bir zilletle birlikte barındırır. Bu yüzden abid, mabudu olan ilahı hem tam bir sevgiyle sevmeli hem de O'nun karşısında tam bir zillet içinde olmalıdır.

Nefisler, hem ibadet ettiği, amacının ve arzusunun nihayeti olan mabudu olması yönüyle, hem de Rabbi ve yaratıcısı olması yönüyle Allah'a muhtaçtır.

(1069) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 10/149-150.

(1070) İbnü'l-Kayyim, *Madâricü's-Sâlikîn*, 1/160.

Kişi, her şeyin Rabbi ve yaratıcısı olan Allah'a iman eder ve Allah'ı her şeyden daha çok sevecek, her şeyden daha çok korkacak, her şeyden daha çok tazim edecek ve her şeyden daha çok umacak şekilde sadece Allah'a ibadet eder.

Kim herhangi bir yaratılmışı, Allah'ı sever gibi severek, Allah'tan korkar gibi korkarak, Allah'tan umar gibi umarak ve Allah'a dua eder gibi dua ederek Allah ile bir tutarsa; o kimse yeme-içme ve evlilikte iffetli, halim ve cesur olsa dahi Allah'ın bağışlamayacağı şirki koşmuş olur.”⁽¹⁰⁷¹⁾

İbadetin Tahkiki

Ey Allah'ın kulları, Allah Teâlâ'ya ibadeti gerçekleştirmek, eylemlerden yoksun kuru iddialarla değil, emredilenleri yapmak ve yasaklardan kaçınmakla olur. Sevgi ile itaatler yerine getirilir, tazim ile de yasaklardan kaçınılır.

Allâme İbnü'l-Kayyim *rahimehullah el-Kâfiyetü's-Şâfiye* adlı eserinde ibadeti şöyle tanımlamıştır:

“Rahmân'a ibadet, O'nu son derece sevmekle beraber,

Kulluk edenin zilletidir; işte bunlar iki kutuptur.

İbadet feleği bu ikisi üzerinde döner,

Bu iki kutup dikilmeden o felek dönmezdi.

Onun yörüngesi ise Rasûlünün emriyledir,

Heva, nefis ve şeytanın emriyle değil.”

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

İbadetin İki Türü

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki ibadet genel ve özel olmak üzere iki türdür.

(1071) İbn Teymiyye, *el-Cevâbü's-Sahîh* 6/31-33.

Genel ibadet, Allah'ın kevnî emrine boyun eğmek demektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Göklerde ve yerde olan herkes, istisnasız, Rahmân'a birer kul olarak gelecektir.”**⁽¹⁰⁷²⁾

Genel kullukta/ibadette tüm mahlûkat ortaktır; insanlar, cinler, müminler, kâfirler, hayvanlar, cansız varlıklar, melekler, şeytanlar ve diğerleri. Hepsî Allah'ın kevnî emrine boyun eğmiştir. Eğer Allah onlar üzerine bir şey takdir ederse, isteseler de istemeseler de o gerçekleşir.

Özel ibadet ise Allah'ın şer'î emrine boyun eğmek demektir. Bu, Allah'ın şeriatına icabet edenlere, yani iman ehline hasır. Ayetlerdeki **“Rahmân'ın o kulları ki yeryüzünde vakarla yürürler.”**⁽¹⁰⁷³⁾ ve **“İşte bu, Allah'ın hidayetidir ki bununla kullarından dilediğini hidayete erdirir.”**⁽¹⁰⁷⁴⁾ ifadeleri bu türdendir.

Sonuç

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet eylesin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁷⁵⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslâm'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle. Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ve idarecilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirilmiş rehberler kıl. Allah'ım! Tüm Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak kıl ve onları tebaaları için bir rahmet eyle.

Allah'ım! Kim bize, İslâm'a ve Müslümanlara bir kötülük isterse onu kendi derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir.

(1072) Meryem 19/93.

(1073) Furkân 25/63.

(1074) En'âm 6/88.

(1075) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

3- İBADETİN KABUL EDİLMESİNİN İKİ ŞARTI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerhlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah'a ibadet etmek, cinlerin ve in-sanların yaratılış gayesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarat-tım.”⁽¹⁰⁷⁶⁾

İbadetin Kabul Şartları

Ey Allah'ın kulları, geçen hutbede ibadetin tanımı, rükünleri ve türleri hakkında konuşulmuştu; bugün ise Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla ibadetin kabul şartlarından bahsedeceğiz.

Ey Müslümanlar, İslam'da her ibadetin kabul edilmesi için iki temel şartın yerine getirilmesi gerekir:

Birinci Şart: İbadetin Allah için ihlasla yapılması, yani kulun bununla sadece Allah'a yakınlaşmayı kastetmesidir. İbadetlerden birini Allah'tan başkasına yönelten kişi şirke düşmüş olur; bundan Allah'a sığınırız.

İkinci Şart: İbadetin eda ediliş şeklinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e uymak ve onu örnek almak lazımdır.

İbadetin kabul şartlarını yerine getirmek, Fudayl b. İyâd⁽¹⁰⁷⁷⁾ *rahimehullah*'ın “**Hanginizin daha güzel iş yapacağını denemek için...**”⁽¹⁰⁷⁸⁾ ayeti hakkında söylediği şu sözün manasıdır: “İşin/ibadetin en ihlaslı ve en doğru olanıdır.” Şöyle dediler: “Ey Ebû Ali, en ihlaslı ve en doğru olan nedir?” Dedi ki: “*Amel ihlaslı olur da doğru olmazsa kabul edilmez; doğru olur da ihlaslı olmazsa yine kabul edilmez. Ta ki hem ihlaslı hem de doğru olana kadar. İhlaslı olan, Allah için yapılandır; doğru olan ise sünnet üzere yapılandır.*”⁽¹⁰⁷⁹⁾

İbadetin İkinci Şartının Detayı

Ey Allah'ın kulları, bir insanın, ibadetine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i örnek alabilmesi için şu altı hususa dikkat etmesi gerekir:

Birincisi: İbadetin sebebinin şeriata uygun olması. Eğer bir insan, şeriatla sabit olmayan bir sebebe dayanarak Allah'a ibadet ederse, o ibadeti reddedilir. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: “**Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği bir dini kendilerine şariat kılan ortakları mı var?**”⁽¹⁰⁸⁰⁾ Bir ibadetin Allah katında kabul olması için O'nun izin vermesi şarttır. Peygam-

(1077) İmam, önder ve sika bir alimdir, Şeyhülislam'dır. İbn Mâce hariç *Kütüb-i Sitte* müellifleri kendisinden rivayette bulunmuştur. Verâ ve ibadetle tanınmıştır. 186 yılında vefat etmiştir. Tercüme-i hali için bkz: *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ* (8/421).

(1078) Mülk 67/2.

(1079) Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ* (8/98).

(1080) Şûrâ 42/21.

ber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Bizim bu işimizde/dinde ondan olmayan bir şeyi kim sonradan uydurursa, o reddedilmiştir.*”⁽¹⁰⁸¹⁾ Diğer bir rivayette “*Kim bizim emrimize uymayan bir amel işlerse, o amel reddedilmiştir*” buyurmuştur.⁽¹⁰⁸²⁾

Din içinde bir ibadet uyduran, yani Kitap ve Sünnet’te yer almayıp sonradan bir ibadet ortaya çıkaran kimsenin bu ibadeti kabul edilmeyip reddedilir ki bu da *bidat* olarak bilinir.

Müslümanlar arasında yaygın olan bidat örneklerinden bazıları; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in mevlidini kutlamak ve Receb ayının yirmi yedinci gecesini kutlamaktır. Bunu yapanlar, bu kutlamaları birer ibadet sayarak Allah’a yakınlaşmayı kastederler. Bilinmektedir ki bu kutlamaları ne Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ne de ashabı *radiyallahu anhum* yapmıştır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in “*İnsanların en hayırlıları benim asrımda yaşayanlardır, sonra onları takip edenler, sonra da onları takip edenlerdir*”⁽¹⁰⁸³⁾ sözüyle hayırlarına şehadet ettiği ilk üç seçkin nesil döneminde bu kutlamalar bilinmiyordu.

Bilinmelidir ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in emretmediği, yapmadığı veya ashabından birinin yapmasına onay vermediği her ibadet bidattir. Bidatler bazen zahiren hayır gibi görünse de Allah’a yaklaştırmaz, bilakis uzaklaştırır. Çünkü bidat, risalete dil uzatmayı barındırır. Zira bidatin muktezası, Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şeriatı tebliğini tamamlamadığı, bu bidati çıkaranın ise onu tamamlamaya geldiği iddiasıdır. Bu batıldır; çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şeriatın tamamını tebliğ etmiştir. Zira Allah Teâlâ “**Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.**”⁽¹⁰⁸⁴⁾ buyurmuştur.

İkincisi: İbadetin cinsinin şeriatı uygun olması. Eğer bir insan at kurban ederse bu kabul edilmez; çünkü şeriat, kurbanın ancak deve, sığır ve davardan olacağını belirtmiştir.

(1081) Buhârî (2697) ve Müslim (1718). Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet edilmiştir.

(1082) Buhârî, Kitâbu’l-Buyû’, “en-Neceş” babında; Müslim (1718); Ahmed (6/146).

(1083) Buhârî (2652) ve Müslim (2533), Abdullah b. Mes’ûd *radiyallahu anh*’dan rivayet etmiştir.

(1084) Mâide 5/3.

Üçüncüsü: İbadetin miktarının şeriata uygun olması. Eğer bir insan öğle namazını altı rekât kılsa, şeriatın belirlediği miktara muhalif olduğu için bu ibadeti kabul edilmez.

Dördüncüsü: İbadetin keyfiyetinin/şeklinin şeriata uygun olması. Eğer bir insan abdest alırken önce ayaklarını yıkayıp sonra başını meshetse, sonra ellerini ve sonra yüzünü yıkasa, bu abdesti kabul edilmez, dolayısıyla namazı da sahih olmaz. Çünkü ibadetin vasfında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i örnek almamış, abdestin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den gelen şer'i şekline muhalefet etmiştir.

Beşincisi: İbadetin zamanının şeriata uygun olması. Eğer bir insan farz olan orucu Şaban veya Şevval ayında tutsa ya da öğle namazını zeval vaktinden önce kılsa; şeriatın belirlediği vakte aykırı olduğu için ne orucu ne de namazı sahih olur.

Altıncısı: İbadetin mekânının şeriata uygun olması. Eğer bir insan Arefe günü Müzdelife'de vakfeye dursa, bu geçerli olmaz ve haccını iade etmesi gerekir. Çünkü ibadeti belirlenen mekâna uygun değildir.

Aynı şekilde bir insan evinde itikâfa girse, sahih olmaz. Çünkü şeriatta itikaf mekânı mescitlerdir.

İşte bu altı vasıf; yani sebebi, cinsi, miktarı, keyfiyeti, zamanı ve mekânı bir ibadette toplanmadıkça Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tabi oluş gerçekleşmiş sayılmaz.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin. Şüphesiz O çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁰⁸⁵⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifele-
rinden, tabiünden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı
ol. Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et. Din
düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl, yöneticilerimizi ve idare-
cilerimizi ıslah eyle, onları hidayete erdirilmiş rehberler kıl. Allah'ım! Tüm
Müslüman yöneticileri Kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak
kıl ve onları tebaaları için bir rahmet eyle.

Allah'ım! Kim bize, İslam'a ve Müslümanlara bir kötülük isterse onu ken-
di derdiyle meşgul eyle, tuzağını kendi aleyhine çevir.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları,
fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemiz-
den ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştırmayı ey âlemlerin
Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından
koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

C- DUA İLE İLGİLİ HUTBELER

DUA İBADETİNE GİRİŞ – BİRİNCİ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Al-lah'a itaat edin, O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak**

Bana kulluk etsinler diye yarattım.”⁽¹⁰⁸⁶⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁰⁸⁷⁾

Allah, kullarının, ibadette başkasını Zatına ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁰⁸⁸⁾

Şirkin günahların en büyüğü olduğunu bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”**⁽¹⁰⁸⁹⁾

Dua Yüce Bir İbadettir

Ey müminler, dua yüce bir ibadettir. Allah pek çok ayette duayı özellikle zikretmiş, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de pek çok sahih hadiste onun şerefini beyan etmiştir. Bunlardan biri Selmân-ı Fârisî *radiyallahu anh*’ın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den rivayet ettiği şu hadistir: **“Şüphesiz Allah hayâ sahibidir, kerem sahibidir. Bir adam O’na ellerini kaldırdığında, onları boş ve hüsrana uğramış olarak geri çevirmekten hayâ eder.”**⁽¹⁰⁹⁰⁾

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Allah Teâlâ katında duadan daha değerli bir şey yoktur.”**⁽¹⁰⁹¹⁾ Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yine şöyle buyurmuştur: **“Kaderi ancak dua geri çevirir.”**⁽¹⁰⁹²⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* duanın şanının büyüklüğünü şu sözle açıkça ifade etmiştir: **“Dua, ibadetin ta kendisidir.”**

(1086) Zâriyât 51/56.

(1087) Enbiyâ 21/25.

(1088) Zümer 39/65-66.

(1089) Nisâ 4/48.

(1090) Tirmizî (3556). Elbânî “sahih” demiştir.

(1091) Tirmizî (3370). Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Elbânî “hasendir” demiştir.

(1092) Tirmizî (2139). Selmân-ı Fârisî *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Elbânî “hasendir” demiştir, bkz: *es-Sahih*a (154).

Ardından şu ayeti okumuştur: **“Rabbiniz buyurdu ki: ‘Bana dua edin, size icabet edeyim’...”**⁽¹⁰⁹³⁾

Burada ibadetin duaya hasredilmesi küllî bir hasır değildir; yani duanın tüm ibadet türlerini kapsadığı anlamına gelmez. Bilakis bununla kastedilen, duanın büyüklüğüne ve makamının şerefine dikkat çekmektir. O, ibadetin özü, halisi ve en büyük rüknüdür. Bu durum, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in *“Hac Arafat’tır.”*⁽¹⁰⁹⁴⁾ ve *“Din nasihattir.”*⁽¹⁰⁹⁵⁾ sözleri gibidir.

Allah Kendisine Dua Edilmesini Emretmiştir

Ey Allah’ın kulları, Allah Kendisine dua edilmesini emretmiştir. Allah’ın yapılmasını emrettiği her şey, vacip veya müstehap bir ibadettir. Nitekim yukarıda geçen ayette şöyle buyrulmuştur: **“Rabbiniz buyurdu ki: Bana dua edin, size icabet edeyim. Şüphesiz Bana ibadet etmekten büyüklenenler, alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir.”**⁽¹⁰⁹⁶⁾ Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Rabbimize yalvararak ve gizlice dua edin.”**⁽¹⁰⁹⁷⁾

Aynı şekilde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de Allah’a dua edilmesini emrederek şöyle buyurmuştur: *“Rükûda Rab Teâlâ’yı tazim edin. Secdede ise duayı çok yapın; zira orada duanızın kabul edilmesi umulur.”*⁽¹⁰⁹⁸⁾

Ey Allah’ın kulları, Allah’ın vücubiyet veya istihbab yoluyla emrettiği her şey, tüm âlimlerin katında ibadettir.⁽¹⁰⁹⁹⁾

Dua Diğer İbadetleri de Kapsar

Ey Müslümanlar, dua başka ibadetleri de içinde barındırır. Şöyle ki: Dua eden kişi rağbet ve korku içindedir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(1093) Ebû Dâvûd (1479), Tirmizî (2969) ve diğerleri, Nu’mân b. Beşîr *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Şeyh Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1094) Nesâî (3016) ve diğerleri, Abdurrahman b. Ya’mer *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1095) Müslim (55), Temîm ed-Dârî *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(1096) Mü’min 40/60.

(1097) A’râf 7/55.

(1098) Müslim 479.

(1099) Şeyh Abdullah b. Abdurrahman Ebâ Butayn *rahimehullah*, *Te’sîsü’t-Takdîs fî Keşfi Telbîsî Dâvûd b. Cercîs* (s. 127) adlı eserinde ifade etmiştir.

“Bize umarak ve korkarak dua ederlerdi.”⁽¹¹⁰⁰⁾ Rağbet ve korku da birer ibadettir. Çünkü Allah, **“Ancak Rabbine rağbet et.”**⁽¹¹⁰¹⁾ ve **“Yalnızca Benden korkun.”**⁽¹¹⁰²⁾ buyurarak bunları emretmiştir.

Aynı şekilde dua, Allah’tan korkmayı ve Allah katındakini ummayı da içerir. Bunlar da Allah’ın emretmiş olması hasebiyle birer ibadettir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer müminler iseniz Benden korkun.”**⁽¹¹⁰³⁾, **“Allah’a kulluk edin ve ahiret gününü umun.”**⁽¹¹⁰⁴⁾

Duanın ibadet olduğunun bir delili de namazın bir parçası olmasıdır. Namaz kılan kişi, namazın başından sonuna kadar duadan ayrılmaz. Fâtihadâ, secdede, iki secde arasında ve son teşehhüdde dua eder.

Dua İbadetinde Allah’ı Birlemenin Vücubiyeti

Ey müminler, Kur’an ve Sünnet, duada yalnızca Allah’ın birlenmesini emretmekte ve O’ndan başkasına dua etmeyi yasaklamaktadır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Rabbimize yalvararak ve gizlice dua edin.”**⁽¹¹⁰⁵⁾; **“Allah’ın lütfundan isteyin.”**⁽¹¹⁰⁶⁾

Şeyh Abdurrahman b. Muhammed b. Kasım⁽¹¹⁰⁷⁾ *rahimehullah* şöyle demiştir: “Allah’ı duada birlemeye gelince; bu husus yaklaşık üç yüz farklı yerde zikredilmiştir. Bazı yerlerde emir kipiyle gelir: **‘Bana dua edin, size icabet edeyim’**,⁽¹¹⁰⁸⁾ **‘Dini O’na has kılarak O’na dua edin’**⁽¹¹⁰⁹⁾ gibi. Bazı yerlerde Allah bunu nehiy (yasaklama) kipiyle zikreder: **‘Allah ile beraber hiç kim-**

(1100) Enbiyâ 21/90.

(1101) İnşirah 94/8.

(1102) Bakara 2/40.

(1103) Âl-i İmrân 3/175.

(1104) Ankebût 29/36.

(1105) A’râf 7/55.

(1106) Nisâ 4/32.

(1107) Şeyh Abdurrahman, Necid’in tanınmış âlimlerindendir. Hicri 1319 yılında doğmuş ve birçok Necid aliminden ders almıştır. Şeyh, ilmî mirasa, kaynaklarından alarak hizmet etmesi, ardından onları tahkik edip yayımlamasıyla temayüz etmiştir. Bunların en belirgin olanı İbn Teymiyye’nin fetvalarıdır. Şeyh’in pek çok telifi ve şerhi bulunmaktadır. Şeyh Abdurrahman hicrî 1392 yılında vefat etmiştir *rahimehullah*. Allah ona geniş rahmetiyle merhamet eylesin.

(1108) A’râf 7/29.

(1109) Cinn 72/18.

seye dua etmeyin⁽¹¹¹⁰⁾ gibi. Bazen bunu tehdit ile birlikte zikreder: **‘Allah ile beraber başka bir ilaha dua etme, yoksa azap edilenlerden olursun.’**⁽¹¹¹¹⁾ gibi. Bazen de ulûhiyete ve ibadete layık olanın sadece O olduğunu takrir ederek zikreder: **‘Allah ile beraber başka bir ilaha dua etme, O’ndan başka ilah yoktur.’**⁽¹¹¹²⁾ gibi. Bazı yerlerde hitap, dua edeni inkâr (kınama) manasındadır: **‘Allah’ı bırakıp da sana fayda da zarar da veremeyecek şeylere dua etme.’**⁽¹¹¹³⁾ gibi. Bazı yerlerde haber verme ve sorgulama manasındadır: **‘De ki: Allah’tan başka dua ettiklerinize bir baksanıza! Yeryüzünden neyi yaratmışlar, bana gösterin! Yoksa göklerde bir ortaklıkları mı var?’**⁽¹¹¹⁴⁾ Bazı yerlerde ise nehiy ve inkâr kipiyle emrederek **‘De ki: Allah’tan başka ilah olduğunu sandıklarınızı çağırın (dua edin)! Onlar göklerde de yerde de zerre ağırlığına bir şeye sahip değildirler.’**⁽¹¹¹⁵⁾ buyurur. Bazı yerlerde ise duanın ibadetin ta kendisi olduğu ve onu Allah’tan başkasına sarf etmenin şirk olduğu belirtilir: **‘Allah’ı bırakıp da kıyamet gününe kadar kendisine icabet edemeyecek kimseye dua edenden daha sapık kim olabilir?.. Onlar, kendilerine yapılan bu ibadeti inkâr edeceklerdir.’**⁽¹¹¹⁶⁾ Yine **‘Sizden ve Allah’tan başka dua ettiklerinizden uzaklaşıyorum..’** ayetinden **‘Onlardan ve Allah’tan başka ibadet ettiklerinden uzaklaşınca..’**⁽¹¹¹⁷⁾ kısmına kadar olan ayetler buna delildir.

Hadis-i şerifte **‘Dua ibadetin ta kendisidir.’** buyrulmuştur.⁽¹¹¹⁸⁾ Tirmizî ve başkaları bu hadisi sahih kabul etmiştir. Hadiste fasıl zamiri ve lam-ı tarifli haber kullanılarak hasr (sınırlama) yapılmıştır; yani gerçek ibadetin dua olduğu ve onun her ibadetin özü olduğu ifade edilmiştir. Duada O’na bir kimse- nin/şeyin ortak koşulması yasaklanmıştır. Hatta Peygamberi *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında bile şöyle buyurmuştur: **‘De ki: Ben ancak Rabbime dua**

(1110) Şuarâ 26/213.

(1111) Kasas 28/88.

(1112) Yunus 10/106.

(1113) Ahkâf 46/4.

(1114) Sebe 34/22.

(1115) Ahkâf 46/5.

(1116) Ahkâf 46/6.

(1117) Meryem 19/48.

(1118) Meryem 19/49.

ederim ve O'na hiç kimseyi ortak koşmam.⁽¹¹¹⁹⁾ Ayrıca Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamayacağını haber vermiştir.⁽¹¹²⁰⁾

Ey Allah'ın kulları, duada Allah'ın birlenmesinin vücubiyetine dair delillerden biri de İbn Abbas *radıyallahu anhumâ*'nın rivayet ettiği şu hadistir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “İstediğin zaman Allah'tan iste, yardım dilediğin zaman Allah'tan yardım dile.”⁽¹¹²¹⁾

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Rabbimiz Teâlâ her gece, gecenin son üçte biri kaldığında dünya semasına iner ve şöyle buyurur: ‘Bana dua eden yok mu, ona icabet edeyim? Benden isteyen yok mu, ona vereyim? Benden mağfiret dileyen yok mu, onu bağışlayayım?’”⁽¹¹²²⁾

Allah'tan Başkasına Dua Etmenin Yasaklanması

Ey Müslümanlar, Allah'tan başkasına dua etmenin yasak olduğuna dair İbn Mes'ûd *radıyallahu anh*'in Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den rivayet ettiği şu hadiste açık bir nehiy gelmiştir: “Kim, Allah'tan başka bir dengi⁽¹¹²³⁾ (O'na ortak) çağırarak (dua ederek) ölürse ateşe girer.”⁽¹¹²⁴⁾

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kıyamet günü cehennemden; görecek iki gözü, işitecek iki kulağı ve konuşacak bir dili olan bir boyun çıkar ve şöyle der: Ben üç sınıf kişi için görevlendirildim: Her inatçı zorbaya, Allah ile beraber başka bir ilaha dua eden her kişiye ve tasvirilere (suret yapanlara).”⁽¹¹²⁵⁾

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur'an ile bereketlendirsin, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah'tan kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

(1119) Cinn 72/20.

(1120) *es-Seyfü'l-Meslûl alâ Âbidi'r-Resûl*, s. 131-132.

(1121) Tirmizî (2516), Ahmed (1/303). Elbânî “sahihdir” demiştir.

(1122) Buhârî (1145), Müslim (1772) ve diğerleri.

(1123) “Nid,” misil ve benzer demektir.

(1124) Buhârî (4497). Abdullah b. Mes'ûd *radıyallahu anh* rivayet etmiştir.

(1125) Tirmizî (2574), Elbânî “sahihdir” demiştir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹¹²⁶⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelelerinden razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et, din düşmanı olan düşmanlarını helak et ve muvahhid kullarına yardım eyle.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları, fitnelerin görünen ve görünmeyen her türlü kötülüğünü; özellikle ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden uzaklaştırsın ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

DUA İBADETİNE GİRİŞ – İKİNCİ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliği en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Al-lah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insan-ları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹¹²⁷⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul gön-dermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’**

(1127) Zâriyât 51/56.

diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹¹²⁸⁾ Allah, kullarının, ibadette başkasını Kendisine ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹¹²⁹⁾**

Şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul şirk üzere ölürse Allah’ın bunu bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”⁽¹¹³⁰⁾**

İstiğâse Duanın Türlerindendir

Ey müminler, önceki hutbelerde duanın yüce bir ibadet olduğu, Allah’ın pek çok ayette onu özellikle zikrettiği ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in onun şerefini sahih hadislerde beyan ettiği açıklanmıştı. Aynı şekilde duanın çeşitli türleri olduğu da beyan edilmişti; bunlardan biri istiğâsedir. *İstiğâse*, duanın en belîğ lafızlarından ve en hususi türlerindendir. *İstiğâse*, darlık ve sıkıntı anında yapılırken; dua, hem darlık hem de genişlik zamanlarını kapsayan daha genel bir kavramdır. Bu sebeple her istiğâse bir duadır, ancak her dua bir istiğâse değildir.

İstiğâse kısımlara ayrılır; bir kısmı İslam milletinden çıkaran büyük şirk iken, bir kısmı ise caizdir.

Mahlûka yapılması caiz olan *istiğâse*; hayatta olan, orada hazır bulunan ve gücü yeten bir kimseden, insanların yapabileceği bir işte yardım istemektir. Bir adamın, kardeşinden, boğulmaktan kurtarmasını, bir saldırganı defetmede yardım etmesini veya yırtıcı bir hayvanı öldürmesini istemesi buna örnektir. Nitekim Musa *aleyhisselâm*’ın kıssasında, İsrailoğullarından olan kişinin Kıptî’ye karşı ondan yardım istemesi üzerine Musa’nın ona yardım etmesi buna örnektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Kendi taraftarı olan kişi, düşmanına karşı ondan yardım istedi. Musa da ona bir yumruk indirip canını aldı.”⁽¹¹³¹⁾**

(1128) Enbiyâ 21/25.

(1129) Zümer 39/65-66.

(1130) Nisâ 4/48.

(1131) Kasas 28/15.

Şirk olan istiğâse ise ancak Allah'ın gücünün yeteceği konularda mah-lûktan yardım istemek ve sığınmaktır. Bir kabir sahibinden, kendisini iyileş-tirmesini, sıkıntısını gidermesini veya kendisine bir hayır getirmesini iste-mek gibi eylemler caiz olmayıp büyük şıktır.

Allah ve Rasûlü, sıkıntıların giderilmesi için yalnızca Allah'tan istiğâ-se edilmesini emretmiştir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Darda kalan dua ettiği zaman ona icabet eden ve kötülüğü gideren kimdir?”**⁽¹¹³²⁾ Yine şöyle buyrulmuştur: **“Siz Rabbinizden yardım diliyordunuz, O da size icabet etmişti.”**⁽¹¹³³⁾; **“De ki: Ne dersiniz, size Allah'ın azabı gelse veya kıyamet gelip çatsa, eğer doğru söyleyenler iseniz Allah'tan başkasına mı dua edersiniz? Bilakis, yalnız O'na dua edersiniz; O da dilerse (kaldırıl-ması için) dua ettiğiniz sıkıntıyı giderir ve siz ortak koştuklarınızı unu-tursunuz.”**⁽¹¹³⁴⁾

Ey Allah'ın kulları, ancak Allah'ın gücünün yeteceği konularda yalnızca Allah'tan yardım istemek (istiğâse etmek) peygamberlerin yoludur. Enes *radi-yallahu anhu*'nın rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir sıkıntıya düştüğünde şöyle derdi: **“Ey Hayy ve Kayyûm olan Allah'ım! Rahmetinle Sen-den yardım diliyorum.”**⁽¹¹³⁵⁾

Yine onun aktardığına göre Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Ey Celâl ve İkrâm sahibi' zikrine sınımsız sarılın.”**⁽¹¹³⁶⁾ Yani bu zikri bırakma-yın, ona devam edin ve dualarınızda bunu çokça söyleyin.⁽¹¹³⁷⁾

İbn Abbas *radiyallahu anhu*ma'nın rivayet ettiğine göre Allah'ın Nebisi *sallalla-hu aleyhi ve sellem* sıkıntı anında şöyle derdi:

“Azîm ve Halîm olan Allah'tan başka ilah yoktur. Arş-ı Azîm'in Rabbi Al-lah'tan başka ilah yoktur. Göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve Arş-ı Kerîm'in Rabbi Allah'tan başka ilah yoktur.”⁽¹¹³⁸⁾

(1132) Neml 27/62.

(1133) Enfâl 8/9.

(1134) En'âm 6/40-41.

(1135) Tirmizî (3524). Elbânî “sahihdir” demiştir.

(1136) Tirmizî (3525). Elbânî “sahihdir” demiştir.

(1137) *en-Nihâye fî ğaribi'l-hadis* adlı esere bakınız.

(1138) Müslim 2730. Ahmed (1/268) ve İbn Mâce (3883) benzerini rivayet etmiştir.

Esmâ bt. Ümeys *radıyallahu anha* şöyle rivayet etmiştir; Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana sıkıntı anında söyleyeceğim şu kelimeleri öğretti: “Allah benim Rabbimdir; O’na hiçbir şeyi ortak koşmam.”⁽¹¹³⁹⁾

Yalnızca Allah’tan yardım istemek (istiğase) tüm peygamberlerin *aleyhi-müselâm* yoludur. İbn Abbas *radıyallahu anhuma*’nın rivayet ettiğine göre “Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!”⁽¹¹⁴⁰⁾ sözünü İbrahim *aleyhisselâm*, ateşe atıldığında söylemiş; Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* de insanlar kendisine “İnsanlar size karşı toplandılar, onlardan korkun” dediklerinde söylemiştir.⁽¹¹⁴¹⁾

Eyyub *aleyhisselâm*’ın başına malı ve evladı konusunda bela gelmiş ve hepsi tamamen gitmişti. Sonra hastalığa müptela olmuş; Allah’ı zikrettiği kalbi ve dili dışında hiçbir yeri sağlam kalmamıştı. Öyle ki yanında oturanlar ondan uzaklaşmış, şehrin bir kenarında tek başına bırakılmıştı. İnsanlardan eşi dışında ona şefkat gösteren hiç kimse kalmamıştı; o ise ancak tek olan Allah’tan yardım dilemişti: “Eyyub da ‘Başıma bir bela geldi, Sen merhametlilerin en merhametlisin’ diye Rabbine nida etmişti. Biz de onun duasına icabet ettik ve üzerindeki sıkıntıyı giderdik.”⁽¹¹⁴²⁾

Aynı şekilde Allah’ın nebisi Yunus b. Mattâ *aleyhisselâm*, kendisini balık yuttuğunda Rabbinden yardım dilemişti de balık onun ne etini yemiş ne de kemiğini kırmıştı. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “Karanlıklar içinde, ‘Senden başka ilah yoktur, Sen münezzehsin, şüphesiz ben zalimlerden oldum’ diye nida etti. Biz de onun duasına icabet ettik.”⁽¹¹⁴³⁾

Aynı şekilde Zekeriya *aleyhisselâm* kendisine bir çocuk bahşetmesi için Rabbinden yardım dilemiş; eşi kısır olduğu halde Allah ona icabet ederek yardım etmiştir: “Zekeriya da Rabbine: ‘Rabbim, beni tek başıma bırakma, Sen varislerin en hayırlısısın’ diye nida etmişti. Biz de onun duasına icabet ettik.”⁽¹¹⁴⁴⁾

(1139) İbn Mâce (3882) rivayet etmiştir; *es-Sahîha* (2755) adlı eserinde belirttiği üzere El-bânî “sahihtir” demiştir

(1140) Âl-i İmrân 3/173.

(1141) Buhârî (4563) rivayet etmiştir.

(1142) Enbiyâ 21/83-84.

(1143) Enbiyâ 21/87-88.

(1144) Enbiyâ 21/89-90.

İstiâze, Duanın İkinci Türüdür

Ey Müslümanlar, istiâze (sığınma), duanın türlerinden biridir ve Allah yalnızca kendisine sığınılmasını emrederek şöyle buyurmuştur: “**De ki: Saba-
bahın Rabbine sığınırım.**”⁽¹¹⁴⁵⁾; “**De ki: İnsanların Rabbine sığınırım.**”⁽¹¹⁴⁶⁾

Şeyhülislam Takiyuddin *rahimehullah* şöyle demiştir: “İstiâze (sığınma), isticâre (himaye isteme) ve istiğâse (yardım isteme) türlerinin tamamı duadır ve bunlar birbirine yakın lafızlardır.”

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de istiâzeyi *dua* olarak isimlendirmiştir; *Sünen*’de geçtiği üzere bir adam “Ey Allah’ın Rasûlü, bana kendisiyle dua edeceğim bir dua öğret” deyince o şöyle buyurmuştur: “*De ki: Allah’ım! Ku-
lağımın şerrinden, gözümün şerrinden, dilimin şerrinden, kalbimin şerrinden
ve nutfemin şerrinden Sana sığınırım.*”⁽¹¹⁴⁷⁾

Ebû Hureyre *radiyallahu anh* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle dua ederdi: “*Allah’ım! Açlıktan Sana sığınırım, çünkü o ne kötü bir ar-
kadaştır. Hainlikten de Sana sığınırım, çünkü o ne kötü bir huydur.*”⁽¹¹⁴⁸⁾ Ebû Dâvud, hadisi sahih bir isnatla rivayet etmiştir.

Sünen’de Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şu kelimelerle dua ederdi: “*Allah’ım! Cehennem fitnesinden ve
cehennem azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden Sana sığınırım.*”⁽¹¹⁴⁹⁾

Sahîh-i Müslim’de geçtiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in dua-
larından biri de şuydu: “*Allah’ım! Verdiğin nimetin zevalinden, afiyetin de-ğiş-
mesinden, ansızın gelecek cezandan ve her türlü gazabından Sana sığınırım.*”⁽¹¹⁵⁰⁾

Hâsılı, bu delillerin getirilmesinden murat; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sel-
lem*’in ve ashabının kelimasında istiâzenin (sığınmanın) *dua* olarak adlandırıl-
dığını kanıtlamaktır. Bu sebeple bazı hadis imamları, *istiâze* hadislerini hadis
kitaplarının “Dualar” bölümlerine dâhil etmişlerdir.

Yüce Allah, cahiliye Araplarının bir vadiye veya tehlikeli bir yere indik-
lerinde, kendilerine bir kötülük isabet etmesinden koruması için o yerin

(1145) Felak 113/1.

(1146) Nâs 114/1.

(1147) Ebû Dâvûd (1551) rivayet etmiştir. Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1148) Ebû Dâvûd (1547) rivayet etmiştir. Elbânî “hasendir” demiştir.

(1149) Ebû Dâvûd (1543) rivayet etmiştir. Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1150) Müslim (6943) rivayet etmiştir.

cinlerinin büyüğüne sığınmalarını (istiâze etmelerini) kınamıştır. Cinler, insanların kendilerine sığındığını görünce onların korku ve dehşetini (rehak), yani korku ve yılgınlıklarını artırmışlardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“İnsanlardan bazı kimseler cinlerden bazı kimselere sığınarlardı, onlar da bunları daha sapkın hale getirirlerdi.”**⁽¹¹⁵¹⁾

Eğer istiâzenin dua, duanın da ibadet olduğu sabit olunca; istiâzenin ancak tek olan ve ortağı bulunmayan Allah’a yapılabileceği sonucuna varılır. Kim Allah’tan başkasına sığınırsa, o, kişiyi İslam milletinden çıkaran büyük şirki işlemiş olur.

İstiâne, Duanın Bir Türüdür

Ey müminler, *istiâne* (yardım isteme) de bir dua türüdür ve iki kısımdır:

Birincisi: Kendisinden istenmesi, ancak Allah’a yakışan istiânedir. Bu, şu ayette işaret edilen husustur: **“Ancak Sana kulluk eder ve ancak Senden yardım dileriz.”**⁽¹¹⁵²⁾ İbadet üzere olan mutlak yardımı ancak Allah verir. Kalbe ilim ve hidayet yerleştirmek, zahiri ve batını güçleri yaratmak buna örnektir. Dolayısıyla bu tür yardımı mahlûktan istemek, ibadet olması hasebiyle şirktir. Zira tüm ibadetler ancak Allah’tan istenir.

İstiânenin ikinci türü, mahlûkun gücünün yettiği konularda ondan yardım istemektir ki bu caizdir. Bunun delili Allah Teâlâ’nın şu sözüdür: **“İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın.”**⁽¹¹⁵³⁾

Bir adamın, kardeşinden, binek hayvanına binmek için yardım istemesi buna örnektir. Çünkü bu, mahlûkun gücü dâhilindedir ve o kimse hayatta olup orada hazırdır. Buna benzer örnekler çoktur.

Özetle; mahlûktan yardım istemek; onun hayatta, hazır ve muktedir olması şartıyla caizdir. Eğer bu üç şart bir arada bulunmazsa caiz olmaz. Hatta bir kabir sahibinden bir zararı defetmesini veya bir yarar sağlamasını istemek gibi durumlar, İslam milletinden çıkaran büyük şirk seviyesine ulaşabilir.

Allah Teâlâ beni ve sizi yüce Kur’an ile bereketlendirsın, içindeki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden bizi faydalandırsın. Bu sözümü söyler, Allah’tan

(1151) Cinn 72/6. *Tefsîru İbn Kesîr*, Cin suresi 6. ayetin tefsirine bakınız.

(1152) Fâtiha 1/5.

(1153) Mâide 5/2.

kendim ve sizin için mağfiret dilerim; O'na istiğfar edin, şüphesiz O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

İkinci Hutbe

Allah'tan Başkasına Dua Etmenin Batıllığı

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki duanın tüm ibadetler içindeki yüce konumuna rağmen; pek çok insanın Allah ile mahlûkatı ortak koştuğu ibadetlerin başında dua gelmektedir. Allah Kur'an'ın iki yerinde Kendisinden başkasına yapılan duayı *batıl* olarak nitelendirmiştir. Birinci yer, Hac suresindeki şu ayettir: **“Bu, Allah'ın hakkın ta kendisi olması, O'ndan başka dua ettiklerinin ise batıl olması sebebiyledir.”**⁽¹¹⁵⁴⁾ İkinci yer ise Lokman suresindeki şu ayettir: **“Bu, Allah'ın hakkın ta kendisi olması, O'ndan başka dua ettiklerinin ise batıl olması sebebiyledir.”**⁽¹¹⁵⁵⁾

Ey Allah'ın kulları, Allah'tan başkasına dua etmek elli yönden batıldır.⁽¹¹⁵⁶⁾ Bunlardan biri; Allah Teâlâ'nın dua ve diğerleri dâhil tüm ibadetlerin ancak tek olan ve ortağı bulunmayan Zatına yapılmasını emretmiş olmasıdır. Kim bunlardan birini -ortak veya bağımsız olarak- Allah'tan başkasına sarf ederse, Azîm olan Allah'a şirk koşmuş olur. Bunun delili Allah Teâlâ'nın şu sözüdür: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹¹⁵⁷⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹¹⁵⁸⁾ Allah, kullarının, ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹¹⁵⁹⁾

(1154) Hac 22/62.

(1155) Lokman 31/30.

(1156) Bkz. Mâcid b. Süleymân er-Rassî, *Hamsûne delîlen alâ butlânî duâi ğayrillâh ve aynı müellifin Keşfü'l-ġitâ an ayney men ceale beynehû ve beynellâhi vâsîtaten fi'd-duâ*. Bunlar internet ağında aynı başlıkla yayımlanmıştır.

(1157) Zâriyât 51/56.

(1158) Enbiyâ 21/25.

(1159) Zümer 39/65-66

Şirkin en büyük günah olduğunu ve kul bunun üzerine ölürse Allah'ın onu bağışlamayacağını beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar.”**⁽¹¹⁶⁰⁾

Allah'tan başkasına dua etmenin batıllığının bir yönü de Kur'an ve Sünnet'in duada ihlasa vurgu yapması ve başkasına sarf edilmesini yasaklamasıdır. Bunun bir kısmı Allah Teâlâ'nın şu sözündedir: **“Rabbimize yalvararak ve gizlice dua edin.”**⁽¹¹⁶¹⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Darda kalan dua ettiği zaman ona icabet eden ve kötülüğü gideren, sizi yeryüzünün halifeleri kılan kimdir?”**⁽¹¹⁶²⁾ Yine şöyle buyurmuştur: **“Kullarım Beni sana soracak olurlarsa, şüphesiz Ben yakınım. Dua edenin nidasına, Bana dua ettiği zaman icabet ederim.”**⁽¹¹⁶³⁾

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın lütfundan isteyin.”**⁽¹¹⁶⁴⁾

Ey Allah'ın kulları, duada Allah'ın birlenmesi meselesinin Kur'an'da yaklaşıklık üç yüz farklı yerde çeşitli şekillerde zikredildiğini daha önce açıklamıştık.⁽¹¹⁶⁵⁾

Allah'tan başkasına dua etmenin batıllığının bir diğer yönü de âlimlerin, bunu yapanın kâfir olacağı hususundaki icmasıdır. Pek çok âlim, Allah'tan başkasına dua etmenin İslam milletinden çıkaran büyük şirk olduğu konusundaki icmayı nakletmiştir. Bunlardan biri de Şeyhülislam Ebû'l-Abbas Ahmed b. Teymiyye *rahimehullah*'tır. O şöyle demiştir: “Ölüden ve orada bulunmayan kimseden -nebi olsun veya başkası olsun- bir şey istemek, Müslümanların imamlarının ittifakıyla, münker haramlardır. Bunu ne Allah ne de Rasûlü emretmiş; ne sahabe ne de onlara güzellikle uyan tabiîn yapmıştır. Müslümanların imamlarından hiçbirisi bunu güzel görmemiştir. Bu, Müslümanların dininden zorunlu olarak bilinen bir husustur.”⁽¹¹⁶⁶⁾

(1160) Nisâ 4/48

(1161) A'râf 7/55

(1162) Neml 27/62.

(1163) Bakara 2/186.

(1164) Nisâ 4/32.

(1165) Şinkîti *rahimehullah*'ın, *el-Advâ* adlı eserinde Hucurât suresinin 2. ayetinin tefsirinde, onun “İkinci mesele ki bu en önemli meselelerdendir...” dediği yerden itibaren duada Allah'ın birlenmesinin vacip olduğu hakkında söylediklerine de bakınız.

(1166) *el-İstiğâse fi'r-reddi ale'l-Bekrî* (s. 331).

Yine şöyle demiştir: “Müslüman âlimlerin hiçbiri, ne bir nebi ne bir melek ne bir salih zat ne de bir başkası olsun; Allah Teâlâdan yardım istenen (istiğâse) her konuda mahlûkattan da yardım istenebileceğini söylememiştir. Bilakis bunun mutlak olarak caiz olmadığı, İslam dininden zaruri olarak bilinen bir husustur.”⁽¹¹⁶⁷⁾

Şöyle de demiştir: “Kim melekleri ve peygamberleri aracı kılar; onlara dua eder, onlara tevekkül eder ve menfaat sağlamak ile zararları defetmek için onlardan talepte bulunursa -günahların bağışlanmasını, kalplerin hidayete ermesini, sıkıntıların giderilmesini ve ihtiyaçların karşılanmasını onlardan istemek gibi- o, Müslümanların icmasıyla, kâfirdir.”⁽¹¹⁶⁸⁾

Sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹¹⁶⁹⁾ Allah’ım! Kullun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslâm’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremle, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1167) *Mecmûu’l-Fetâvâ* (1/103). Ayrıca *el-Fetâvâ’l-Kübrâ* (4/506, İhtiyârâtü Şeyhi’l-İslâm, Mürtedin Hükümü Babı, Yay: Dâru’l-Kalem, Beyrut) eserinde söylediklerine bakınız.

(1168) *Mecmûu’l-Fetâvâ* (1/124).

(1169) Ahzâb 33/56.

DUA İBADETİNE GİRİŞ – ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur ve yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde sakının ve ancak Müslümanlar olarak can verin.”⁽¹¹⁷⁰⁾

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulundunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir.”⁽¹¹⁷¹⁾

“Ey iman edenler! Allah’tan sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır.”⁽¹¹⁷²⁾

İmdi... Şüphesiz kelamın en hayırlısı Allah'ın kelamı, hidayetin en hayırlısı Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hidayetidir. İşlerin en şerlisi sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat dalalettir; her dalalet de ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”⁽¹¹⁷³⁾**

(1170) Âl-i İmrân 3/102.

(1171) Nisâ 4/1.

(1172) Ahzâb 33/70-71.

(1173) Zâriyât 51/56.

Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹¹⁷⁴⁾ Allah, kullarının, ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹¹⁷⁵⁾

Şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul bu üzere ölürse Allah’ın bunu bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”**⁽¹¹⁷⁶⁾

Duanın Kabulü İçin Şer’î Sebeplerin Beyanı Hakkında Bir Fasil

Ey müminler, geçen hutbede Allah Teâlâ’nın kulları için duanın kabulüne vesile olacak şer’î sebepler meşru kıldığını zikretmiştik. Kim bu sebepleri takip eder ve onları araştırıp yerine getirirse, Allah Teâlâ’nın izniyle onun duası icabet edilmeye yakındır. Okuyucunun hak ile batılı birbirinden ayırt edebilecek bir basiret üzere olması için aşağıda bu sebepler ve kısımları sıralanmıştır. Zira bizler bidat olan sebepleri bilip onlardan kaçındığımızda ve şer’î sebepleri bilip onlarla amel ettiğimizde, Allah Teâlâ’nın izniyle işimizde basiret üzere olmuş oluruz.

Duanın kabulüne vesile olan sebepler altı türdür:

Birincisi: Dua edenin bizzat kendisiyle ilgili sebepler.

İkincisi: Dua edenin yerine getirdiği bir ibadetle ilgili sebepler.

Üçüncüsü: Dua edenin haliyle ilgili sebepler.

Dördüncüsü: Duanın vaktiyle ilgili sebepler.

Beşincisi: Zamana ve mekâna bağlı sebepler.

Altıncısı ve sonuncusu: Duanın adabıyla ilgili sebepler.

(1174) Enbiyâ 21/25.

(1175) Zümer 39/65-66.

(1176) Nisâ 4/48.

Birinci tür: Dua edenin bizzat kendisiyle ilgili sebepler

Ey Allah'ın kulları, bir kimsenin duasının kabul olması için kendisiyle ilgili olan sebepler, Allah'ın kullarına emrettiği emirleri uygulaması ve yasakladıklarını işlemekten kaçınmasıdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“İman edip salih ameller işleyenlerin dualarına icabet eder ve onlara lüt-fundan fazlasını verir.”**⁽¹¹⁷⁷⁾ Yani onların dualarını kabul eder. Burada icabeti imana ve salih amele bağlamıştır.

Yine şöyle buyurmuştur: **“Kullarım Beni sana soracak olurlarsa şüphesiz Ben yakınlım. Dua edenin nidasına, Bana dua ettiği zaman icabet ederim. Öyleyse onlar da Benim davetime icabet etsinler ve Bana iman etsinler ki doğru yolu bulabilsinler.”**⁽¹¹⁷⁸⁾ Allah, dualarına icabet ettiği kimseleri itaatleri işleyip kötülükleri terk etmek demek olan *kulluk* vasfıyla nitelemiştir.

Ebü Hureyre *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Üç kişi vardır ki duaları reddolunmaz: Allah'ı çokça zikreden, mazlumun duası ve adil imam.”**⁽¹¹⁷⁹⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadiste, Allah'ı çokça zikreden, Allah'ın emrini yerine getirdiği için duasının kabule yakın olduğunu beyan etmiştir. Aynı şekilde adil imam da tebaası hakkında Allah'a itaat ettiği için böyledir ki bu küçümsenecek bir salih amel değildir.

Salih kişinin duası kabule yakın olduğu için sahabiler başlarına bir müsibet geldiğinde kendileri adına dua etmesi için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelirlerdi. Malumdur ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* salihlerin en başıdır. Habbâb b. Eret şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Kâbe'nin gölgesinde hırkasına yaslanmışken ona şikâyet ettik ve “Bizim için yardım dilemeyecek misin? Bizim için Allah'a dua etmeyecek misin?” dedik.⁽¹¹⁸⁰⁾

Hâsılı, dua eden kişi ne kadar salih ve Rabbine ne kadar yakın olursa duası da icabete o kadar yakın olur.

(1177) Şûrâ 42/26.

(1178) Bakara 2/186.

(1179) Beyhakî, *Şuabü'l-İmân* (588, 7358). Elbânî, *es-Sahîha* (1211) adlı eserinde buna “hasen” demiştir.

(1180) Buhârî (3612).

Duanın kabul edilme sebeplerinin ikinci türü: Dua edenin yerine getirdiği bir ibadetle ilgili sebepler (Dokuz tanedir)

1. Ey Müslümanlar, duanın kabul edilme sebeplerinden biri, duanın belirlili hallerde yapılmasıdır. Namazda selam vermeden önceki dua buna örnektir. Ebû Ümâme el-Bâhili şöyle demiştir: “Ey Allah’ın Rasûlü, hangi dua daha çok dinlenir/kabule şayandır?” O da “*Gecenin son yarısı ile farz namazların arkasından yapılan dua.*” buyurdu.⁽¹¹⁸¹⁾ Yani namazın sonunda, selamdan önce yapılan dua kastedilmiştir. Zira bir şeyin arkası, ondan bir parçadır.

İbn Mesud şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebû Bekir ve Ömer *radiyallahu anhuma* ile birlikteyken ben namaz kılıyordum. (Teşehhüd için) Oturduğumda Allah’a sena ile başladım, sonra Peygamber’e salât getirdim, daha sonra kendim için dua ettim. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “İste, sana verilsin. İste, sana verilsin.” buyurdu.⁽¹¹⁸²⁾

2. Ey Allah’ın kulları, duanın kabul edildiği hallerden biri de kulun secdeyken yaptığı duadır. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şu sözüdür: “*Secdeye gelince, orada çokça dua etmeye çalışın; çünkü secdede yapılan duanın kabul edilme ihtimali yüksektir.*”⁽¹¹⁸³⁾

Ebû Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kulun Rabbine en yakın olduğu ân, secdede olduğu ândır. Öyleyse orada çokça dua edin.*”⁽¹¹⁸⁴⁾

3. Ey Müslümanlar, duanın kabul edildiği hallerden biri de oruçlunun duasıdır. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şu sözüdür: “*Üç dua vardır ki reddolunmaz: Babanın duası, oruçlunun duası ve yolcunun duası.*”⁽¹¹⁸⁵⁾

4. Ey Allah’ın kulları, duanın kabul edildiği hallerden biri de hacı ve umrecinin duasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah yolunda gaza eden, hacca giden ve umre yapanlar Allah’ın heyetidir (misafir-*

(1181) Tirmizî (3499); Nesâî, *el-Kübrâ* (9856). Elbânî buna hasen demiştir.

(1182) Tirmizî (593). Elbânî, “Hasen-sahihtir” demiştir.

(1183) Müslim (479). İbn Abbas’tan rivayet edilmiştir. Abdullah b. Ahmed, *Zevâidü'l-Müsne'd* (1/155) adlı eserinde Ali’den rivayet etmiştir; *el-Müsne'd* muhakikleri “hasen ligayrihi” demiştir

(1184) Müslim (482).

(1185) Beyhakî (3/345). Enes b. Mâlik’ten rivayet edilmiştir. Elbânî, *es-Sahîha* (1797) adlı eserinde bunu tahric etmiştir.

leridir). *Allah onları çağırdı, onlar icabet ettiler; O'ndan istediler, O da onlara verdi.*"⁽¹¹⁸⁶⁾

5. Ey Allah'ın kulları, duanın kabul edildiği hallerden biri de Mültezem'de yapılan duadır. Mültezem, Kâbe'nin Hacerü'l-Esved ile Kâbe kapısı arasında uzanan kısımdır. İnsanlar oraya yapışıp (iltizam edip) dua ettikleri için bu isimle anılmıştır. Orada dua etmenin faziletine delil; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in göğsünü, yüzünü, kollarını ve avuçlarını Rûkn (Hacerü'l-Esved) ile kapının arasına koymasındır.⁽¹¹⁸⁷⁾ Bu, tavaf esnasında olurdu. Mekke'nin fethinde kendisinin ve ashabının yanaklarını Beyt'in üzerine koydukları ve Rasûlullah *sallallahu aleyhivesellem*'in onların ortasında olduğu rivayet edilmiştir.⁽¹¹⁸⁸⁾

Mücâhid şöyle demiştir: "İbn Abbas'ın yanına geldim, Rûkn ile kapı arasında Allah'a sığınyordu."⁽¹¹⁸⁹⁾

Şeyhülislam İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Eğer kişi Mültezem'e -ki orası Hacerü'l-Esved ile kapının arasındır- gelip göğsünü, yüzünü, kollarını ve avuçlarını oraya koyarak dua edip Allah Teâlâ'dan ihtiyacını isteyebilir. Bunu veda tavafından önce de yapabilir. Zira bu iltizamın, veda hali ile diğer haller arasında bir farkı yoktur. Sahabîler Mekke'ye girdiklerinde bunu yaparlardı... Şayet kapının yanındadır ve Beyt'e yapışmadan dua ederse bu da güzeldir..."⁽¹¹⁹⁰⁾

6. Ey müminler, duanın kabul edildiği hallerden biri de zemzem suyu içerken yapılan duadır. Câbir'den rivayet edilen hadis gereği Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Zemzem suyu ne niyetle içilirse onun içindir.*"⁽¹¹⁹¹⁾

7. Ey Allah'ın kulları, Allah'ın duanın kabulü için meşru kılıp öğrettiği salih amellerden biri de Allah Teâlâ'ya esmâ-i hüsnâsı ve yüce sıfatlarıyla tevessül etmektir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**En güzel isimler**

(1186) İbn Mâce (2893). Elbânî, *es-Sahîha* (1820) adlı eserinde buna "hasendir" demiştir.

(1187) Ebû Dâvûd (1899), İbn Mâce (2962), Beyhakî (5/93). Amr b. Şuayb, babasından; o da dedesinden rivayet etmiştir. İbn Mâce "ve yanaklarını" lafzını eklemiştir. Elbânî, *es-Sahîha* (2138) adlı eserinde bu hadisi ve peşinden gelen eseri zikrederek "hasendir" demiştir.

(1188) Ebû Dâvûd (1898), Ahmed (3/431), Beyhakî (5/92).

(1189) Abdürrezzâk (9047). Elbânî yukarıda zikredilen yerde buna "sahihtir" demiştir.

(1190) *Mecmû'u'l-Fetâvâ* (26/142).

(1191) Ahmed (3/357), İbn Mâce (3062). Elbânî sahih demiştir.

Allah'ındır, O'na o isimlerle dua edin.”⁽¹¹⁹²⁾ Bu, “Ya Rahmân, bana merhamet et,” “Ya Rezzâk beni rızıklandır,” “Ya Gaffâr beni bağışla” ve benzeri sözler söylemek gibidir.

8. Ey Müslümanlar, Allah'ın duanın kabulü için meşru kılıp öğrettiği salih amellerden biri de hayatta olan, hazır bulunan ve dua etmeye gücü yeten salih bir kimsenin duasıyla tevessül etmektir. Bir Müslümanın; dindarlık ve istikamet ehli bir kimseye gidip, ondan, içinde bulunduğu bir sıkıntının giderilmesi veya muvaffakiyet gibi konularda Allah Teâlâ'ya kendisi için dua etmesini istemesidir. Bu, duanın kabul edilme sebeplerindendir. Bu sebeple sahabîler başlarına bir musibet geldiğinde veya kuraklık olduğunda kendileri için dua etmesi için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem'e* gelirlerdi. Bu durum bazı seleften de nakledilmiştir.

9. Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'nın duanın kabulü için meşru kıldığı salih amellerden biri de dua edenin, yaptığı bir salih amelle tevessül etmesidir. Kişinin, “Allah'ım! Sana olan imanım, Rasûlüne olan bağlılığım ve anne-babama olan iyiliğim hürmetine beni bağışla, bana merhamet et, içinde bulunduğum sıkıntıyı gider ve bana çocuk nasip eyle” gibi sözler söylemesidir.

Salih amellerle tevessül etmenin meşruiyetine delil; Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de müminlerin ateş azabından korunmak için imanlarıyla tevessül ettiklerini zikretmesidir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Rabbimiz! Şüphesiz biz, ‘Rabbimize iman edin’ diye imana çağıran bir davetçiyi işittik ve hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilerle beraber al.”**⁽¹¹⁹³⁾

Başka bir delil de üzerlerine mağaranın ağzı kapanan üç kişinin yaptıkları salih amellerle tevessül etmeleridir. Birincisi anne-babasına yaptığı iyilikle, ikincisi zinadan kaçınmasıyla, üçüncüsü ise ticarî işlemlerindeki emanetiyle tevessül etmiş; bunun üzerine kapalı kaya açılmış ve dışarı çıkmışlardır. Bu kıssa *Sahîhayn'da* İbn Ömer'den rivayet edilmiştir.⁽¹¹⁹⁴⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü-

(1192) A'râf 7/180.

(1193) Âl-i İmrân 3/193.

(1194) Buhârî (2215), Müslim (2743).

mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹¹⁹⁵⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

DUA İBADETİNE GİRİŞ – DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerhlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Al-lah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insan-ları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹¹⁹⁶⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul gön-dermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’**

diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹¹⁹⁷⁾ Allah, kullarının ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹¹⁹⁸⁾**

Yüce Allah, şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve şirk üzere ölen kişiyi bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”⁽¹¹⁹⁹⁾**

Duanın Kabul Edilme Sebeplerinin Üçüncüsü: Dua Edenin Dua Anındaki Hali

1. Ey Allah’ın kulları; geçmiş hutbelerde duanın yüce bir ibadet olduğu, Allah’ın onu birçok ayette özel olarak zikrettiği ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in de pek çok sahih hadiste onun şerefini beyan ettiği gerçeği ortaya konulmuştu. Aynı şekilde duanın kabul edilme sebeplerinden birinci ve ikinci sebep hakkında konuşulmuştu. Bugün ise dua edenin haliyle ilgili olan ve sayısı beş olan üçüncü sebep hakkında konuşacağız. Bunların ilki mazlumun duasıdır, zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Muâz’ı Yemen’e gönderdiğinde şöyle buyurmuştur: **“Mazlumun duasından sakın; çünkü onunla Allah arasında hiçbir perde yoktur.”⁽¹²⁰⁰⁾**

2-3. Duanın kabul edilme sebeplerinden ikisi de babanın, çocuğu lehine veya aleyhine yaptığı dua ile aynı şekilde yolcunun duasıdır. Delili Peygamber’in şu sözüdür: **“Üç dua vardır ki reddolunmaz: Babanın duası, oruçlunun duası ve yolcunun duası.”⁽¹²⁰¹⁾**

4. Ey Allah’ın kulları; duanın kabul edilme sebeplerinden biri de Müslüman bir kulun, Müslüman kardeşi için, gıyabında yaptığı duadır. Ebu’d-Derdâdan rivayet edilen hadise göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle bu-

(1197) Enbiyâ 21/25.

(1198) Zümer 39/65-66.

(1199) Nisâ 4/48.

(1200) Buhârî (1496) ve Müslim (19) rivayet etmiştir.

(1201) Tahrici daha önce geçmişti.

yurmuştur: “*Hangi Müslüman kul, kardeşi için gıyabında dua ederse mutlaka melek, ‘Sana da bir misli olsun’ der.*”⁽¹²⁰²⁾

5. Ey müminler; duanın kabul edilme sebeplerinden biri de horoz ötüşü işitildiğinde yapılan duadır. Hadiste şöyle buyrulmuştur: “*Horozların ötüşünü işittiğiniz zaman Allah’ın lütfundan isteyin; çünkü onlar bir melek görmüşlerdir. Eşeğin anırmasını işittiğinizde ise şeytandan Allah’a sığının; çünkü o bir şeytan görmüştür.*”⁽¹²⁰³⁾

Duanın Kabul Edilme Sebeplerinin Dördüncüsü: Duanın Faziletli Vakitlerde Yapılmasına Özen Göstermek

1. Ey Allah’ın kulları; duanın kabul edilme sebeplerinden biri de duanın belirli vakitlerde yapılmasına özen göstermektir. Bunların sayısı beştir ve ilki cuma günü içinde bulunan faziletli saattir. Ebû Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* cuma gününden bahsederek şöyle buyurmuştur: “*Onda öyle bir saat vardır ki Müslüman bir kul namaz kılar halde ona denk gelip Allah Teâlâ’dan bir şey isterse Allah ona mutlaka istediğini verir.*” Eliyle o vaktin azlığına ve çabuk geçtiğine işaret etmiştir.⁽¹²⁰⁴⁾

Hadisteki “*namaz kılar halde*” ifadesi “dua eder halde” demektir. “*Onu azımsaması*” ifadesinde ise vaktin kısalığına ve hızlıca geçip gittiğine işaret vardır.

Bu saatin belirlenmesi hakkında Câbir’den rivayet edilen hadiste Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Cuma günü on iki saattir. Onda öyle bir saat vardır ki onda Müslüman bir kul Allah’tan bir şey isterse Allah ona vermemezlik etmez. Onu ikindiden sonraki son saatte arayın.*”⁽¹²⁰⁵⁾

2. Duanın kabulünün umulduğu vakitlerden biri de gecenin ortasıdır. Câbir *radıyallahu anh* şöyle rivayet etmiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şöyle dediğini işittim: “*Gecede öyle bir saat vardır ki Müslüman bir kimse ona*

(1202) Müslim (2732) rivayet etmiştir, lafız ona aittir; kıssanın tamamı için *el-Müsne'd* (6/452) adlı esere bakınız.

(1203) Buhârî (3303) ve Müslim (2729) Ebû Hureyre’den rivayet etmiştir.

(1204) Buhârî (935) ve Müslim (852) rivayet etmiştir.

(1205) Ebû Dâvûd (1048) ve Nesâî (1388) rivayet etmiştir, lafız ona aittir; Elbânî “sahihtir” demiştir.

denk gelip Allah'tan dünya ve ahiret işine dair bir hayır isterse, mutlaka Allah ona istediğini verir. Bu her gece böyledir.”⁽¹²⁰⁶⁾

Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Rabbimiz her gece gecenin son üçte biri kaldığında dünya semasına iner ve şöyle buyurur: ‘Kim Bana dua eder ki ona icabet edeyim? Kim Benden ister ki ona vereyim? Kim Benden bağışlanma diler ki onu bağışlayayım?’”⁽¹²⁰⁷⁾

3. Duanın kabulünün umulduğu vakitlerden biri de gece uyanma anı, yani geceleyin uyanıldığı zamandır. Bu, gecenin geneli için geçerlidir. Delili Ubâde b. Sâmit *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen şu hadistir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim geceleyin uyanır da ‘Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr, elhamdülillâhi ve sübhânallâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh' dedikten sonra ‘Allah'ım, beni bağışla’ der veya dua ederse icabet olunur. Eğer abdest alıp namaz kılarsa namazı kabul edilir.”⁽¹²⁰⁸⁾

Ebû Ümâme el-Bâhilî *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim: “Kim yatağına temiz (abdestli) olarak girer ve Allah'ı zikreder, gecenin herhangi bir saatinde uyanıp da Allah'tan dünya veya ahiret işine dair bir şey isterse, mutlaka Allah ona istediğini verir.”⁽¹²⁰⁹⁾

4. Duanın kabulünün umulduğu vakitlerden biri de Ramazan ayıdır. Hadiste şöyle buyrulmuştur: “Şüphesiz her gün ve gecede (yani Ramazan ayında) Allah'ın ateşten azat ettiği kimseler vardır ve her kulun kabul edilen bir duası vardır.”⁽¹²¹⁰⁾

5. Duanın kabulünün umulduğu vakitlerden biri de ezan ile kamet arasıdır. Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu*

(1206) Müslim (757) rivayet etmiştir.

(1207) Buhârî (1145) ve Müslim (758) rivayet etmiştir.

(1208) Buhârî (1154) rivayet etmiştir.

(1209) Ebû Dâvûd (5042), Tirmizî (3526) ve Nesâî, *el-Kübrâ* (10573) adlı eserinde rivayet etmiştir; Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1210) Ahmed (2/254) rivayet etmiştir; *el-Müsne'd* muhakkikleri (12/420): “İsnadı Şeyhayn'ın şartına göre sahihtir” demiştir. Bezzâr da kendi senediyle *Keşfü'l-Estâr* (962) adlı eserde rivayet etmiştir; Elbânî, *Sahihu't-Terğîb* (1002) adlı eserinde “Hasen li-gayrihi” demiştir.

aleyhi ve sellem buyurmuştur: “Ezan ile kamet arasında yapılan dua reddolunmaz.”⁽¹²¹¹⁾

Amr b. Âs *radıyallahu anh*’tan gelen bir eserde bir adamın, “Ey Allah’ın Rasûlü, müezzinler (aldıkları sevapla) bize üstünlük sağlıyorlar” demesi üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Onların söylediği gibi söyle, bitirdiğin zaman ise iste ki sana verilsin.”⁽¹²¹²⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr’dur ve Rahîm’dır.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹²¹³⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştı; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi! Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1211) Ebû Dâvûd (521) rivayet etmiştir, lafız ona aittir; Tirmizî (212) ve Ahmed (3/155) de rivayet etmiştir; Elbânî “sahihtir” demiştir.

(1212) Ebû Dâvûd (524) rivayet etmiştir; Elbânî “Hasen sahihtir” demiştir.

(1213) Ahzâb 33/56.

DUA İBADETİNE GİRİŞ – BEŞİNCİ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Al-lah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insan-ları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹²¹⁴⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul gön-dermedik ki ona: ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’**

diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹²¹⁵⁾ Allah, kullarının ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹²¹⁶⁾

Şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul şirk üzere ölürse Allah’ın onu bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”**⁽¹²¹⁷⁾

Ey Allah’ın kulları; geçmiş hutbelerde duanın yüce bir ibadet olduğu, Allah’ın onu birçok ayette özel olarak zikrettiği ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in de pek çok sahih hadiste onun şerefini beyan ettiği gerçeği ortaya konulmuştu. Aynı şekilde dua edenin yerine getirdiği takdirde duasının kabule yakın olacağı dört tür sebep açıklanmıştı. Bugün ise Allah’ın izniyle beşinci ve altıncı türler hakkında konuşacağız.

Duanın Kabul Edilme Sebeplerinin Beşincisi: Duanın Kabul Edildiği Mekânlara Özen Göstermek

1. Ey Allah’ın kulları; duayı kabule yakın kılan sebep türlerinden biri de duanın kabul edildiği mekânlara özen göstermektir. Bunlar iki tanedir. İlki hacı için Arefe günü yapılan duadır. Hadiste şöyle buyrulmuştur: **“Duaların en hayırlısı Arefe günü yapılan duadır.”**⁽¹²¹⁸⁾

2. İkinci mekân ise Meş’ar-i Haram’dır. Burası Müzdelife’nin son kısmında, Mina tarafında yer alır. Hacı için bayram sabahı o mekânda yapılan dua kabule yakındır. Bunun delili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in haccının yapılışını anlatan Câbir hadisidir. Orada şöyle geçmektedir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Müzdelife’de geceledi. Sabah namazını kılınca devesine bindi ve Meş’ar-i Haram’a geldi. Kibleye yönelerek Allah’a dua etti, O’nu tekbir etti,

(1215) Enbiyâ 21/25.

(1216) Zümer 39/65-66.

(1217) Nisâ 4/48.

(1218) Tirmizî (3585) rivayet etmiştir. Elbânî “hasendir” demiştir.

tehlil getirdi ve O’nu birledi. Hava iyice aydınlanana kadar orada vakfeye devam etti.”⁽¹²¹⁹⁾

Dolayısıyla o vakitte o mekânda dua etmeye özen göstermek Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e uymak adına sünnet olan bir iştir ve Allah’ın izniyle icabete yakındır.

Duanın Kabul Edilme Sebeplerinin Altıncısı:

Duanın Adabıyla Süslenmek

Ey Müslümanlar; duayı kabule yakın kılan sebeplerden biri de duanın adabıyla ilgili sebeplerdir. Bunların başlıcaları on dört tanedir:

1. Allah hakkında hüsnüzan beslemek ve icabetten emin olmaktır. Hadiste şöyle buyrulmuştur: “*Allah’a, icabet edeceğine kesin olarak inanmış bir halde dua edin.*”⁽¹²²⁰⁾ Yani Allah sizi hayal kırıklığına uğratmaz. Bu durum ancak dua eden kişi ümidinde sadık kalıp duayı ihlasla yaptığında gerçekleşir. Çünkü kişinin ümidi tam olmazsa duası da ihlaslı ve yakarış dolu olmaz. Zira kalp hükümdar, azalar ise köledir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah Teâlâ şöyle buyurur: Ben kulumun Benim hakkındaki zannı üzereyim. Beni zikrettiği zaman Ben onunla beraberim.*”⁽¹²²¹⁾ Müslim’in bir rivayetinde ise şöyledir: “*Bana dua ettiği zaman Ben onunla beraberim.*”⁽¹²²²⁾

2. Ey Allah’ın kulları; duanın kabul edilme sebeplerinden biri de ısrarla, incelikle, ihlasla ve yalvararak dua etmektir. Zira ihlas ve zillet göstermek icabetin sırrıdır. Bu, Allah Teâlâ’nın şu sözüyle amel etmektir: “**Rabbimize yalvararak ve gizlice dua edin.**”⁽¹²²³⁾

Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Bir kimse herhangi bir kaygı veya üzüntüye kapıldığında, ‘Allah’ım! Ben Senin kulum; kulun olan erkek ve kadının çocuğuyum. Perçemim Senin elindedir. Benim hakkımda Senin hükmün*

(1219) Müslim (1218) rivayet etmiştir.

(1220) Tirmizî (3479) ve Hâkim (1/493) Ebû Hureyre’den tahrîc etmiştir. Elbânî, *es-Sahîha* (594) adlı eserinde “hasendir” demiştir.

(1221) Buhârî (7405) ve Müslim (2675) Ebû Hureyre’den tahrîc etmiştir.

(1222) *Sahîh-i Müslim* (2685).

(1223) A’râf 7/55.

geçerlidir. Senin kazan benim hakkımda adalettir. Kendini isimlendirdiğin veya yaratıklarından birine öğrettiğin ya da kitabında indirdiğin yahut katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın her bir isminle; Kur'anı kalbimin baharı, göğsümün nuru, üzüntümün cilasası ve kaygımın gidericisi yapmanı Senden dilerim' derse, mutlaka Allah Teâlâ onun kaygı ve üzüntüsünü giderir ve yerine ferahlık verir.”

Denildi ki: “Ey Allah'ın Rasûlü! Onu öğrenmeyelim mi?” Şöyle buyurdu: “Elbette; onu işiten kimsenin onu öğrenmesi gerekir.”⁽¹²²⁴⁾

3. Kalp huzuruyla dua etmektir. Bu, Ebû Hureyre'den rivayet edilen hadis gereğidir: “Allah'a, icabet edeceğine kesin olarak inanmış bir halde dua edin. Bilin ki Allah, gafil ve lakayt bir kalpten gelen duaya icabet etmez.”⁽¹²²⁵⁾

Yani dua ederken kalbin hazır olması, ne söylediğini kavraması gerekir. İzzet ve celal sahibi Rabbine hitap ettiğini hatırla. Sen zelil bir kul olarak Mevlâ'na; bilincinde olmadığın sözlerle veya içeriğini anlamadan, manasını kavramadan tekrarlamaya alıştığın sıradan cümlelerle hitap etmen sana yakışmaz.⁽¹²²⁶⁾

4. Ey Allah'ın kulları; duayı kabule yakın kılan sebep türlerinden biri de elleri semaya kaldırarak O'na olan fakirliği/muhtaçlığı göstermektir. Bunda Aziz ve Cebbâr olan Allah'a karşı zillet ve ihtiyaç içinde olduğunu izhar etmek vardır. Selmân-ı Fârisî'den rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Rabbiniz hayâ sahibi olup Kerîm'dir. Kulu ellerini O'na kaldırdığı zaman onları boş çevirmekten hayâ eder.”⁽¹²²⁷⁾

5. Ey Allah'ın kulları; duanın adabından biri de şayet dua mağfîret talebiyle ilgiliyse günahı itiraf etmektir. Peygamberlerin istiğfarlarını tefekkür eden kimse bunu açıkça görür. Âdem aleyhisselam şöyle demiştir: “**Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen mutlaka zıyan edenlerden oluruz.**”⁽¹²²⁸⁾

(1224) Ahmed, *el-Müsned* (1/391) adlı eserinde rivayet etmiştir. Elbânî, *es-Sahîha* (199) adlı eserinde “sahih” demiştir. Duanın gizli yapılması hususunda İbn Teymiyye'nin *Mecmû'ül-Fetâvâ* (15/15-22) adlı eserinde zikrettiği on fayda vardır.

(1225) Tahrici az önce geçmişti.

(1226) Abdullah el-Hudayrî, *Kitâbü'd-Duâ* (s. 23), Naşir: Medâru'l-Vatan, Riyad.

(1227) İbn Mâce (3865), İbn Hibbân (3/160). Elbânî sahih demiştir.

(1228) A'râf 7/23.

Yüce Allah, Zünnûn hakkında şöyle buyurmuştur: **“Zunnûn’u da an. Hani o, öfkeli bir halde gitmişti de kendisini sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Sonunda karanlıklar içinde, ‘Senden başka ilah yoktur, Sen münezzehsin, şüphesiz ben zalimlerden oldum’ diye nida etmişti.”**⁽¹²²⁹⁾

Ebû Bekir es-Siddîk *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellam*’e “Bana namazımda okuyacağım bir dua öğret” dedi. O da şöyle buyurdu: “Şöyle de: *Allah’ım! Şüphesiz ben kendime çokça zulmettim. Günahları ise ancak Sen bağışlarsın. Katından bir mağfiretle beni bağışla ve bana merhamet et. Şüphesiz Sen Gafûr ve Rahîm’sin.*”⁽¹²³⁰⁾

Şeddâd b. Evs *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellam* şöyle buyurmuştur: “İstiğfarın efendisi, kulun şöyle demesidir: *Allah’ım! Sen benim Rabbimsin, Senden başka ilah yoktur. Beni Sen yarattın, ben Senin kulunum. Gücüm yettiğince Senin ahdin ve vadin üzereyim. İşlediğim şeylerin şerrinden Sana sığınırım. Üzerimdeki nimetini itiraf ederim; günahımı da itiraf ederim. Beni bağışla; çünkü günahları ancak Sen bağışlarsın.*”⁽¹²³¹⁾

6. Duanın adabından biri de halini arz etmektir. Meryem suresinin başındaki Zekeriya’nın duası buna örnektir: **“Rabbim! Şüphesiz bende kemik gevşedi, baş yaşlılık akıyla tutuştu. Rabbim! Sana dua etmekle hiçbir zaman bedbaht olmadım.”**⁽¹²³²⁾ Zekeriya; yaşlılık ve halin zayıflığı gibi rahmeti ve şefkati celbedecek şeylerle duasına zemin hazırlamış, sonra da geçmişte Allah’ın kendisine olan icabetiyle tevessül ederek **“Sana dua etmekle hiçbir zaman bedbaht olmadım”** demiştir.

Musa o iki kadının hayvanlarını suladığında şöyle demiştir: **“Rabbim! Şüphesiz bana indireceğin her hayra muhtacım.”**⁽¹²³³⁾ Kadınlardan biri onu babasının yanına çağırmaya geldiğinde ona hayır gelmiş; böylece takva sahibi bir eş, salih bir kayınbaba ve kendisini fakirlikten kurtaracak bir iş bulmuştur: **“Derken o iki kadından biri utana utana yürüyerek ona geldi:**

(1229) Enbiyâ 21/87.

(1230) Buhârî (834), Müslim (2705).

(1231) Buhârî (6306).

(1232) Meryem 19/4.

(1233) Kasas 28/24.

‘Babam, bizim için sulamanın ücretini vermek üzere seni çağırıyor’ dedi.”⁽¹²³⁴⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹²³⁵⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Dinin düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgın hastalığı, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelereinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1234) Kasas 28/25.

(1235) Ahzâb 33/56.

DUA İBADETİNE GİRİŞ – ALTINCI BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹²³⁶⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona: ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’**

diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹²³⁷⁾ Allah, kullarının ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹²³⁸⁾

Yüce Allah şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul şirk üzere ölürse Allah’ın bunu bağışlamayacağını şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”**⁽¹²³⁹⁾

Ey Allah’ın kulları; geçmiş hutbelerde duanın yüce bir ibadet olduğu, Allah’ın onu birçok ayette özel olarak zikrettiği ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in de pek çok sahih hadiste onun şerefini beyan ettiği gerçeği ortaya konulmuştu. Dua edenin yerine getirdiği takdirde duasının kabule yakın olacağı beş sebep hakkında konuşulmuş ve altıncı sebep altında yer alan bazı türlere değinilmişti. Bugün Allah’ın izniyle o türlerin geri kalanını konuşacağız.

7. Duanın adabından biri de duanın başında Allah’a sena etmektir. Bunun deliline gelince; Büreyde el-Eslemîden rivayet edildiğine göre o, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte mescide girmiş, o sırada namaz kılan bir adamın şöyle dua ettiğini görmüştür: “Allah’ım! Senin Allah olduğuna, Senden başka ilah bulunmadığına, bir olduğuna, Samed olduğuna, doğurmadığına ve doğurulmadığına, hiçbir şeyin O’na denk olmadığına şehadet ederek Senden istiyorum.” Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: *“Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki o, Allah’tan ism-i azamî ile istedi. O isim ki onunla istendiği zaman verilir, onunla dua edildiği zaman icabet edilir.”*⁽¹²⁴⁰⁾

Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte otururken bir adam namaz kılmış, sonra şöyle dua etmiştir: *“Allah’ım! Hamd Sana aittir, Senden başka ilah yoktur. Sen bol bol*

(1237) Enbiyâ 21/25.

(1238) Zümer 39/65-66.

(1239) Nisâ 4/48.

(1240) Tirmizî (3475), İbn Hibbân (3/174), İbn Mâce (3857), Ahmed, *el-Müsned* (5/349, 360). Elbânî “sahih” demiştir.

verensin (Mennân), göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısının (Bedî). *Ey celal ve ikram sahibi! Ey Hayy ve Kayyûm! Senden istiyorum.*” Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “O, Allah’a ism-i azamî ile dua etti. O isim ki, onunla dua edildiği zaman icabet edilir, onunla istendiği zaman verilir.”⁽¹²⁴¹⁾ Yine ondan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, kendisini bir iş kederlendirdiğinde şöyle derdi: “*Ey Hayy ve Kayyûm! Rahmetinle yardım dilerim.*”⁽¹²⁴²⁾

Ebû Ümâme radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “*Allah’ın ism-i azamî, Kur’an’daki şu üç sure-dedir: Bakara, Âl-i İmrân ve Tâhâ.*” Kasım⁽¹²⁴³⁾ demiştir ki: “Onları araştırdım, onlar Hayy ve Kayyûm isimleridir.”⁽¹²⁴⁴⁾

İbn Abbas radiyallahu anhuma’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sıkıntı anında şöyle derdi: “*Azîm ve Halîm olan Allah’tan başka ilah yoktur. Büyük arşın Rabbi olan Allah’tan başka ilah yoktur. Göklerin Rabbi, yerin Rabbi ve kerîm olan arşın Rabbi Allah’tan başka ilah yoktur.*”⁽¹²⁴⁵⁾

Ali b. Ebî Tâlib radiyallahu anh şöyle demiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem başıma bir sıkıntı geldiğinde şöyle dememi öğretti: “*Halîm ve Kerîm olan Allah’tan başka ilah yoktur. Büyük arşın Rabbi olan Allah’ı tesbih ederim, O ne yücedir! Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’dır.*”⁽¹²⁴⁶⁾

Sa’d b. Ebî Vakkâs radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “*Zunnûn’un (Yunus) balığın karnındayken yaptığı dua şudur: ‘Senden başka ilah yoktur, Sen münezzehsin, şüphesiz ben zalimlerden oldum.’ Herhangi bir konuda bu dua ile dua eden hiçbir Müslüman yoktur ki Allah ona icabet etmesin!*”⁽¹²⁴⁷⁾

Bu ve benzeri hadisler; dua eden kişinin, duasına başlamadan önce Allah’a sena etmesi gerektiğini ifade eder. Zira bu, Aziz olan Allah’ın huzurun-

(1241) Ebû Dâvûd (1495), Tirmizî (3544), Nesâî (1300), İbn Mâce (3858), Ahmed (3/158).

Lafız Ebû Dâvûd’a aittir, Elbânî *sahih* demiştir.

(1242) Tirmizî (3524). Elbânî *hasen* demiştir.

(1243) Eseri Ebû Ümâme’den rivayet eden ravidir.

(1244) Hâkim, *el-Müstedrek* (1/505). Elbânî, *es-Sahîha* (746) adlı eserinde *hasen* demiştir; ayrıca bkz. *Sahîhu’l-Câmi* (980).

(1245) Buhârî (6346), Müslim (2730).

(1246) Ahmed, *el-Müsneid* (1/91). *el-Müsneid* muhakkikleri *sahih* demiştir.

(1247) Tirmizî (3505), Nesâî, *el-Kübrâ* (10417). Elbânî *sahih* demiştir.

da O'na içtenlikle yakarmak ve lütfunu celbetmeye çalışmak demektir. Bu durum kalbin kırık olmasına ve O'nun huzurunda boyun bükülmesine vesile olan sebeplerden biridir ki bu da Allah'ın izniyle duanın kabul edilmesini sağlar.

Ey Allah'ın kulları; duadan önce sena etmenin en büyük örneklerinden biri Fâtiha suresidir. Çünkü o iki kısımdır; ilki sena/övgü, ikincisi ise duadır. Sena kısmı şu sözdür: **“Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır. O, Rahmân’dır, Rahîm’dir. Din gününün malikidir.”**⁽¹²⁴⁸⁾

İkinci kısım ise surenin geri kalanı olan dua ve ümit kısmıdır: **“Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil.”**⁽¹²⁴⁹⁾

Ey müminler; Allah'ın rubûbiyetini zikrederek O'na sena etmek, sena çeşitlerinin en büyüğüdür. Dua edenin “Ya Rabbi, Senden şunu şunu istiyorum” demesi gibi. Bu sebeple Kur'an'daki duaların çoğu O'nun rubûbiyetinin zikriyle başlar. Allah Teâlâ'nın şu sözleri buna örnektir: **“Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.”**⁽¹²⁵⁰⁾; **“Rabbimiz! Unutursak veya hata edersek bizi sorumlu tutma.”**⁽¹²⁵¹⁾; **“Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi saptırma.”**⁽¹²⁵²⁾ ayetleri ile bunlar dışındaki pek çok ayet böyledir.

8. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmektir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* namaz kılan bir adamı işitmiş; o adam Allah'ı tazim edip O'na hamdetmiş ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e salât getirmiştir. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Dua et, icabet edilsin; iste, sana verilsin.”**⁽¹²⁵³⁾

Bir rivayette Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* o adam için **“Bu adam acele etti”** buyurmuş, sonra onu çağırmış ve ona veya başkasına şöyle demiştir:

(1248) Fâtiha 1/2-4.

(1249) Fâtiha 1/6-7.

(1250) Bakara 2/201.

(1251) Bakara 2/286.

(1252) Âl-i İmrân 3/8.

(1253) Ebû Dâvûd (1331), Tirmizî (3476), Nesâî (1283). Tirmizî: “Bu hadis hasendir” demiş; Elbânî *sahih* demiştir.

“Biriniz namaz kıldığında (dua edeceği zaman) Allah’a hamd ve sena ile başlasın, sonra Peygamber’e salât getirsin, daha sonra da dilediği şeyi istesin.”⁽¹²⁵⁴⁾

Ömer b. Hattâb *radıyallahu anh* şöyle demiştir: “Dua, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e salât getirene kadar yerle gök arasında durdurulur; ondan hiçbir şey yukarı çıkmaz.”⁽¹²⁵⁵⁾

Ali b. Ebî Tâlib *radıyallahu anh*’tan mevkuf olarak rivayet edildiğine göre “Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’e ve Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ailesine salât getirilene kadar her dua perdelidir.”⁽¹²⁵⁶⁾

9. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de icabet için acele etmemektir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sizden biri acele edip ‘Dua ettim de bana icabet edilmedi’ demediği sürece duası kabul olunur.”⁽¹²⁵⁷⁾

Sahih-i Müslim’deki rivayette ise şöyledir: “Kul, günah olan bir şeyi veya akrabalık bağıını kesmeyi istemediği ve acele etmediği sürece duası kabul olunmaya devam eder.” Sahabe, “Ey Allah’ın Rasûlü! Acele etmek nedir?” deyince şöyle buyurdu: “‘Dua ettim, dua ettim ama bana icabet edildiğini görmedim’ der ve o anda vazgeçerek duayı terk eder.”⁽¹²⁵⁸⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Günah veya akrabalık bağıını kesme içermeyen bir dua ile dua eden hiçbir Müslüman yoktur ki Allah ona şu üç şeyden birini vermiş olmasın: Ya duasını dünyada hemen kabul eder ya onu ahirete saklar ya da ondan, istediği şey kadar bir kötülüğü savar.” Oradakiler, “O halde çokça dua edelim” dediler. O da “Allah’ın (lütü) daha çoktur.” buyurdu.⁽¹²⁵⁹⁾

(1254) Tirmizî (3477), İbn Huzeyme (1/351), Beyhakî (2/148). Tirmizî, “Bu hadis hasen-sahihtir” demiş, Elbânî de *sahih* demiştir.

(1255) Tirmizî (486). Elbânî *sahih* demiştir.

(1256) Taberânî, *el-Evsat* (725). Elbânî, *es-Silsiletü’s-Sahîha* (2035) adlı eserinde *sahih* demiştir. Derim ki: Bu tür bir eserin merfu hükmü vardır; zira böyle bir söz içtihatla söylenecek bir şey değildir.

(1257) Buhârî (6340), Müslim (2735).

(1258) Müslim (2735).

(1259) Ahmed (3/18); Buhârî, *el-Edebü’l-Müfred* (710). Ebû Saîd el-Hudrî’den rivayet edilmiştir. Elbânî, *el-Edebü’l-Müfred* kitabında *sahih* demiş; *el-Müsned* muhakkikleri (17/214) ise “İsnadı ceyyiddir” demiştir.

Ey Allah'ın kulları; icabetin gecikmesi Allah'ın bildiği bir hikmetten dolayı olabilir. İnsan nefsi malı ve zenginliği sever; eğer Allah insanlara bol mal vererek dualarına hemen icabet etseydi belki de yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yaparlardı. Allah şu sözünde doğru söylemiştir: **“Eğer Allah kullarına rızkı bol bol verseydi yeryüzünde azgınlık ederlerdi. Fakat O, dilediği ölçüde indirir. Şüphesiz O, kullarından hakkıyla haberdardır, onları hakkıyla görendir.”**⁽¹²⁶⁰⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki Allah *sübhânehû ve teâlâ* size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹²⁶¹⁾ Allah'ım! Kullun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi! Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1260) Şûrâ 42/27.

(1261) Ahzâb 33/56.

DUA İBADETİNE GİRİŞ – YEDİNCİ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Al-lah'a itaat edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insan-ları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹²⁶²⁾ Rasûlleri de bunun için göndermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasûl gön-dermedik ki ona: ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’**

diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹²⁶³⁾ Allah, kullarının ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹²⁶⁴⁾

Yüce Allah şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul şirk üzere ölürse Allah’ın bunu bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”**⁽¹²⁶⁵⁾

Ey Allah’ın kulları! Geçmiş hutbelerde duanın yüce bir ibadet olduğu, Allah’ın onu birçok ayette özel olarak zikrettiği ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in de pek çok sahih hadiste onun şerefini beyan ettiği gerçeği ortaya konulmuştu. Dua edenin, yerine getirdiği takdirde duasının kabule yakın olacağı beş sebep hakkında konuşulmuştu. Aynı şekilde altıncı sebep olan duanın adabıyla süslenme başlığı altında yer alan bazı türlere değinilmişti. Bugün Allah’ın izniyle o türlerin geri kalanını konuşacağız.

10. Duanın adabından biri de “cevâmiü’l-kelim” (az sözle çok mana ifade eden) dualar etmek ve ayrıntılara girmeyi terk etmektir. Âişe *radiyallahu anha* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* cevâmi olan duaları sever, bunun dışındakileri ise bırakırdı.”⁽¹²⁶⁶⁾

Müslim’in Ferve b. Nevfel el-Eşcaî’den rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: Âişe *radiyallahu anha*’ya Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Allah’a neyle dua ettiğini sordum. O şöyle buyurdu: **“Allah’ım! İşlediğim şeylerin şerrinden ve işlemediğim şeylerin şerrinden Sana sığınırım”** derdi.⁽¹²⁶⁷⁾

İbn Ebî Mûsâ’nın, babasından; onun da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den rivayet ettiğine göre, o şöyle dua ederdi: **“Rabbim! Günahımı, cahilliğimi, her işimdeki aşırılığımı ve Senin benden daha iyi bildiğin hatalarımı**

(1263) Enbiyâ 21/25.

(1264) Zümer 39/65-66.

(1265) Nisâ 4/48.

(1266) Ebû Dâvûd (1482), İbn Ebî Şeybe (29156). Elbânî *sahih* demiştir.

(1267) Müslim (2716).

bağışla. Allah'ım! Hatalarımı, kasıtlı yaptıklarımı, cahilliğimi ve şaka yollu yaptıklarımı bağışla; bunların hepsi bende mevcuttur. Allah'ım! Önce işlediğim ve sonra işleyeceğim, gizlediğim ve açığa vurduğum günahlarımı bağışla. Öne alan Sensin, arkaya bırakan Sensin ve Sen her şeye kadirsin."⁽¹²⁶⁸⁾

Enes *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in en çok yaptığı dua şuydu: "*Rabbimiz! Bize dünyada daa ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.*"⁽¹²⁶⁹⁾

İmâdüddîn İbn Kesîr *rahimehullah* şöyle demiştir: "Dünyadaki iyilik; afiyet, geniş bir ev, güzel bir eş, bol rızık, faydalı ilim, salih amel, rahat bir binek, güzel bir sena/övgü vb. gibi müfessirlerin ifadelerinde yer alan tüm dünyevî talepleri kapsar. Bunlar arasında bir çelişki yoktur, çünkü hepsi dünyadaki *iyilik* kavramının içine dâhildir. Ahiretteki iyilik ise bunların en yücresi olan cennete girmek, Arasat'taki⁽¹²⁷⁰⁾ o büyük korkudan emin olmak, hesabın kolaylaşması ve diğer salih ahiret işleridir. Ateşten korunmak ise dünyada haramlardan ve günahlardan kaçınmak, şüpheleri ve yasakları terk etmek gibi buna vesile olacak işlerin kolaylaşmasını gerektirir."⁽¹²⁷¹⁾

Ey Müslümanlar; şüphe yok ki Kitap ve Sünnet'te yer alan dualar cevâmî'l-kelim kabilindendir, hatadan korunmuştur ve bereketlidir. Bunlara bağlı kalmak; hiçbir faydası olmayan boş sözlere, yapmacık secilere, detaylı tasvirlerle, sözü uzatmaya ve dolambaçlı ifadelere bağlı kalmaktan daha hayırlıdır.

Buna işaret eden rivayetlerden biri Ebû Nuâme'nin naklettiğine göre Abdullah b. Mugaffel, oğlunun, "Allah'ım! Cennete girdiğimde oranın sağ tarafındaki beyaz köşkü Senden isterim" dediğini işitmiş ve şöyle demiştir: "Yavrucuğum! Allah'tan cenneti iste ve ateşten O'na sığın. Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim: '*Bu ümmet içinde temizlikte ve duada haddi aşan bir topluluk olacaktır.*'"⁽¹²⁷²⁾

(1268) Buhârî (6398), Müslim (2719). Lafız Buhârî'ye aittir.

(1269) Buhârî (6389), Müslim (2690).

(1270) Arasât: *Arsa* kelimesinin çoğuludur; üzerinde bina bulunmayan geniş alan demektir. Bkz. *en-Nihâye*.

(1271) *Tefsîru Sûreti'l-Bakara*, ayet no: 201.

(1272) Ebû Dâvûd (96), İbn Mâce (3864), İbn Hibbân (15/166). Elbânî *rahimehullah* "sahih" demiştir.

Yine Ebû Nuâme'nin İbn Sa'd'dan rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: “Babam benim, ‘Allah’ım! Senden cenneti, onun nimetini, sevincini ve şöyle şöyle olmasını isterim; ateşten, onun zincirlerinden, bukağlarından ve şöyle şöyle olmasından Sana sığınırım’ dediğimi işitti ve şöyle dedi: Yavrucuğum! Ben *Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem*’in, ‘*Duada haddi aşan bir topluluk olacaktır*’ buyurduğunu işittim. Onlardan olmaktan sakın. Eğer sana cennet verilirse, içindeki hayırla birlikte verilmiş olur; eğer ateşten korunursan, içindeki şerden de korunmuş olursun.”⁽¹²⁷³⁾

İbn Abbas *radiyallahu anhum*a şöyle demiştir: “Duadaki secili sözlere bak ve onlardan sakın. Zira ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ve ashabının ancak bundan sakındıklarını gördüm.”⁽¹²⁷⁴⁾ Yani, onlar ancak bu sakınma eylemini yaparlardı.

Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Zikirlerin ve duaların en faziletli ibadetlerden olduğunda şüphe yoktur. İbadetlerin temeli ise hevaya ve bidate değil, tevkife (nassa) ve ittibaya dayanır. Nebvî zikirler ve dualar, bir kimsenin zikir ve dua olarak yöneleceği en faziletli şeylerdir. Bu yolu takip eden kimse eman ve selamet üzeredir. Elde edilecek faydalar ve sonuçlar ise dille ifade edilemez, insan idrakiyle kuşatılamaz. Bunların dışındaki zikirler bazen haram, bazen mekruh olabilir; hatta içinde pek çok insanın fark edemediği şirk unsurları bulunabilir ki bunların detayı uzundur.

Hiç kimsenin insanlar için mesnun olmayan/sünnet kılınmayan bir zikir veya dua türü ortaya koyup, bunu insanların beş vakit namaza devam ettikleri gibi devam edecekleri düzenli bir ibadet (vird) haline getirme yetkisi yoktur. Aksine bu, Allah’ın izin vermediği bir din icat etmektir (bidattır). Ancak kişinin bazen, başkaları için bir sünnet haline getirmeksizin yaptığı dualar farklıdır; eğer içinde haram bir mana olduğu bilinmiyorsa, bunun haramlığına kesin hükmedilemez. Fakat insan farkında olmadan içinde böyle bir anlam bulunabilir. Bu durum, insanın darda kaldığında o an kalbine doğan dualarla yakarması gibidir; bu ve benzeri şeyler kabule yakındır.

Ancak şer’î olmayan bir vird edinmek ve şer’î olmayan bir zikri yol edinmek yasaklanan şeylerdendir. Bununla birlikte şer’î dualarda ve zikirlerde

(1273) Ebû Dâvûd (1480). Elbânî, “Hasen-sahih” demiştir.

(1274) Buhârî (6337).

sahih taleplerin ve yüce maksatların en son noktası mevcuttur. Bunları bırakıp da sonradan uydurmuş bidat zikirlerle ancak cahil, ihmalkâr veya haddi aşan kimse sapar.”⁽¹²⁷⁵⁾

11. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de duada azimli ve kararlı olmak, gevşeklik göstermemektir. Enes *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz dua ettiğinde, isteğinde azimli olsun. ‘Allah’ım! Dilersen bana ver’ demesin. Çünkü Allah’ı zorlayacak hiçbir güç yoktur.”⁽¹²⁷⁶⁾ İşi Allah’ın dilemesine bırakmak, kulun icabete ihtiyacı olmadığı hissini uyandırır; bu sebeple yasaklanmıştır. Vacip olan, dilemeye bırakmadan azimli olmaktır.

12. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de duayı üç defa tekrarlamaktır. Delili İbn Mesud *radıyallahu anh* hadisidir: “Dua ettiği zaman üç defa eder, istediği zaman üç defa isterdi.”⁽¹²⁷⁷⁾ Nevevî *rahimehullah* bu hadisin şerhinde, “Burada duayı üç kere tekrarlamanın müstahap olduğu vardır” demiştir.

13. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de duayı her halükarda; yani bollukta, darlıkta ve gaflete düşmeden sürdürmektir. Zira bu, darlık anında duanın kabul edilmesine sebeptir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sıkıntılı ve kederli anlarında Allah’ın kendisine icabet etmesi kimi sevindiriyorsa, bolluk anında duayı çokça yapın.”⁽¹²⁷⁸⁾

14. Duanın kabul edilme sebeplerinden biri de yediğinin helal ve temiz olmasıdır. Bunun delili Ebû Hureyre *radıyallahu anh* hadisidir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Allah tayyibtir (temizdir), ancak tayyib olanı kabul eder. Allah müminlere, peygamberlere emrettiği şeyi emrederek şöyle buyurmuştur: ‘Ey peygamberler! Temiz olan şeylerden yiyin ve salih amel işleyin. Çünkü Ben yaptıklarımızı hakkıyla bilenim.’”⁽¹²⁷⁹⁾ Yine şöyle

(1275) *Mecmûu’l-Fetâvâ* 22/510-511.

(1276) Buhârî (6338) ve Müslim (2678). Fayda: Nevevî *rahimehullah* hadisin şerhinde şöyle demiştir: “Âlimler bunun kerahet sebebinin şu olduğunu söylemişlerdir: Dileme (meşîet) ifadesi ancak kendisine zorlama yapılabilecek kimseler hakkında gerçeklik kazanır. Allah Teâlâ ise bundan münezzehtir, O’nu kimse zorlayamaz.”

(1277) Müslim (1794).

(1278) Tirmizî (3382), Elbânî *sahih* demiştir.

(1279) Mü’minûn 23/51.

buyurmuştur: ‘Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiklerimizin temiz olanlarından yiyin.’⁽¹²⁸⁰⁾ Sonra uzun yolculuğa çıkmış, saçları başı dağılmış,⁽¹²⁸¹⁾ toza toprağa bulanmış,⁽¹²⁸²⁾ ellerini semaya uzatarak ‘Ya Rabbi! Ya Rabbi!’ diye dua eden bir adamdan bahsetti. Hâlbuki onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ve haramla beslenmiştir. Böyle birinin duasına nasıl icabet edilsin?’⁽¹²⁸³⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹²⁸⁴⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi! Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzektir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1280) Bakara 2/172.

(1281) Eş’as: Saçı dağılmış, birbirine karışmış demektir.

(1282) Ağbar: Rengi tozdan dolayı bulanmış demektir.

(1283) Müslim (1015).

(1284) Ahzâb 33/56.

DUA İBADETİNE GİRİŞ – SEKİZİNCİ BÖLÜM

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâ'dan sakının ve O'nu murakabe edin. Allah'a itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ, mahlûkatı Kendisine ibadet etmeleri ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamaları için yaratmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹²⁸⁵⁾ Rasûlleri de bunun için gönder-miştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Senden önce hiçbir rasul gönderme-dik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye**

vahyetmiş olmayalım.”⁽¹²⁸⁶⁾ Allah, kullarının ibadette Kendisine başkasını ortak koşmalarını yasaklayıp şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolunmuştur: Eğer ortak koşarsan, şüphesiz amelin boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun. Hayır, yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹²⁸⁷⁾

Yüce Allah şirkin günahların en büyüğü olduğunu ve kul şirk üzere ölürse Allah’ın bunu bağışlamayacağını bize şöyle beyan etmiştir: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.”⁽¹²⁸⁸⁾**

Ey Allah’ın kulları; geçmiş hutbelerde, dua edenin, yerine getirdiği takdirde duasının kabule yakın olacağı sebepler ortaya konulmuştu. Bugün ise duanın kabul edilme sebeplerine dair İbnü’l-Kayyim *rahimehullah*’ın kelamından şu faydalı bilgileri alacağız. O *rahimehullah ed-Dâ’ ve’d-Devâ* adlı kitabının mukaddimesinde şöyle demiştir:

“Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır: Şifa bulmak ve rukye yapmak için kullanılan zikirler, ayetler ve dualar bizzat kendiliğinden faydalı ve şifa vericidir. Fakat bunlar mahallin (uygulanan kişinin) kabulünü, failin (dua edenin) himmet gücünü ve etkisini de zorunlu kılar. Şifa geciktiği zaman bu; ya failin etkisinin zayıflığından ya mahallin bu etkiyi kabul etmemesinden ya da ilacın nüfuz etmesine engel olan güçlü bir maninin bulunmasından kaynaklanabilir. Tıpkı bu durumun maddî ilaçlar ve hastalıklar için de geçerli olması gibi. Bir ilacın etki etmemesi bazen tabiatın o ilacı kabul etmemesinden, bazen de ilacın etkisini göstermesini engelleyen güçlü bir maniden dolayı olabilir. Eğer tabiat, ilacı tam bir kabulle alırsa, beden ondan faydalanması da bu kabul oranında olur. Aynı şekilde kalp de rukye ve sığınma dualarını tam bir kabulle alırsa ve rukyeyi yapanın da etkili bir nefesi ve tesirli bir himmeti varsa, bu durum hastalığın zail olmasında etkili olur.

Dua da böyledir; o, hoşlanılmayan şeyi defetmede ve istenen şeyi elde etmede en güçlü sebeplerden biridir. Fakat bazen; ya duanın kendisindeki bir

(1286) Enbiyâ 21/25.

(1287) Zümer 39/65-66.

(1288) Nisâ 4/48.

zayıflıktan -ki bu, duanın içinde haddi aşma olduğu için Allah'ın sevmediği bir dua olmasıdır- ya da kalbin zayıflığından ve dua anında Allah'a yönelip O'nun üzerinde yoğunlaşmamasından dolayı etkisi gecikebilir. Bu durumdaki kalp, oldukça gevşek bir yaya benzer; ondan çıkan ok çok zayıf bir şekilde çıkar.

Yahut icabete engel olan haram yemek, zulüm, günahların kalpler üzerindeki pası, gafletin, şehvetin ve oyun-eğlencenin kalbi istila edip ona galip gelmesi gibi maniler sebebiyle de icabet gecikebilir. Nitekim *Müstedrekü'l-Hâkim*'de yer alan ve Ebû Hureyre *radıyallahu anh'*tan rivayet edilen hadiste Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Allah'ı, icabet edeceğine kesin olarak inanmış bir halde çağırın. Bilin ki Allah, gafil ve lakayt bir kalpten gelen duayı kabul etmez.”⁽¹²⁸⁹⁾

Bu dua, hastalığı gideren faydalı bir ilaçtır, ancak kalbin Allah'tan gafil olması onun gücünü iptal eder.

Aynı şekilde haram yemek de duanın gücünü iptal eder ve onu zayıflatır. *Sahîh-i Müslim*'de (s. 10) yer alan ve Ebû Hureyre *radıyallahu anh'*tan rivayet edilen hadise göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ey insanlar! Allah *tayyibtir* (temizdir), ancak *tayyib olanı kabul eder*. Allah müminlere, peygamberlere emrettiği şeyi emrederek şöyle buyurmuştur: ‘Ey peygamberler! Temiz olan şeylerden yiye ve salih amel işleyin. Çünkü Ben yaptıklarınızı hakkıyla bilenim.’ Yine şöyle buyurmuştur: ‘Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiklerimizin temiz olanlarından yiye.’ Sonra uzun yolculuğa çıkmış, saç başı dağılmış, toza toprağa bulanmış, ellerini semaya uzatarak ‘Ya Rabbi! Ya Rabbi!’ diye dua eden bir adamdan bahsetti. Hâlbuki onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ve haramla beslenmiştir. Böyle birinin duasına nasıl icabet edilsin?”⁽¹²⁹⁰⁾

Daha sonra o *rahimehullah* şöyle demiştir: “Dualar ve taavvüzler (sığınma duaları) silah konumundadır. Silah ise sadece kendi keskinliğiyle değil, onu kullanan kişiyle de etkilidir. Ne zaman ki silah hiçbir kusuru olmayan tam bir silah olur, onu kullanan bilek güçlü olur ve engel de bulunmazsa; işte o zaman düşmanda bir yara açılır. Eğer bu üç unsurdan biri eksik kalırsa etki de geri kalır. Şayet duanın kendisi salih değilse veya dua eden kişi dua eder-

(1289) Tahriri daha önce geçmişti.

(1290) Tahriri daha önce geçmişti; kitabın 10. sayfasındaki sözü burada bitmektedir.

ken kalbiyle dilini birleştirememişse yahut icabete bir engel varsa, o zaman etki hâsıl olmaz.”⁽¹²⁹¹⁾

Yine o *rahimehullah* şöyle demiştir: “Eğer dua; kalbin hazır olması, tüm benliğiyle istenen şeye yoğunlaşması ile birleşir ve icabet vakitlerinden olan şu altı vakte (Gecenin son üçte biri, ezan vakti, ezan ile kamet arası, farz namazların bitimi -selamdan önce-, cuma günü imamın minbere çıkışından namaz bitene kadar olan vakit ve o günün ikindiden sonraki son saati) denk gelirse, ayrıca dua edenin kalbinde bir huşu, Rabbinin huzurunda bir kırıklık, O’na karşı bir zillet, yalvarış ve incelik bulunursa; kibleye yönelirse, abdestli olursa, ellerini Allah’a kaldırırsa, Allah’a hamd ve sena ile başlarsa, sonra kulu ve Rasûlü Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salât getirirse, isteginden önce tövbe ve istiğfarda bulunursa, sonra Allah’ın huzurunda isteğinde ısrarcı olursa, O’na sevgiyle yaklaşırsa, korku ve ümit içinde dua ederse, O’na isimleri, sıfatları ve tevhidi ile tevessül ederse ve duasından önce bir sadaka takdim ederse; işte bu duanın reddedilmesi neredeyse imkânsızdır. Özellikle de bu dua, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem’in* içinde ism-i azamın bulunduğunu için icabetin umulduğunu bildirdiği dualar olursa böyledir.”⁽¹²⁹²⁾ Onun *rahimehullah* sözü burada sona ermiştir.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹²⁹³⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

(1291) s. 21.

(1292) s. 14.

(1293) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

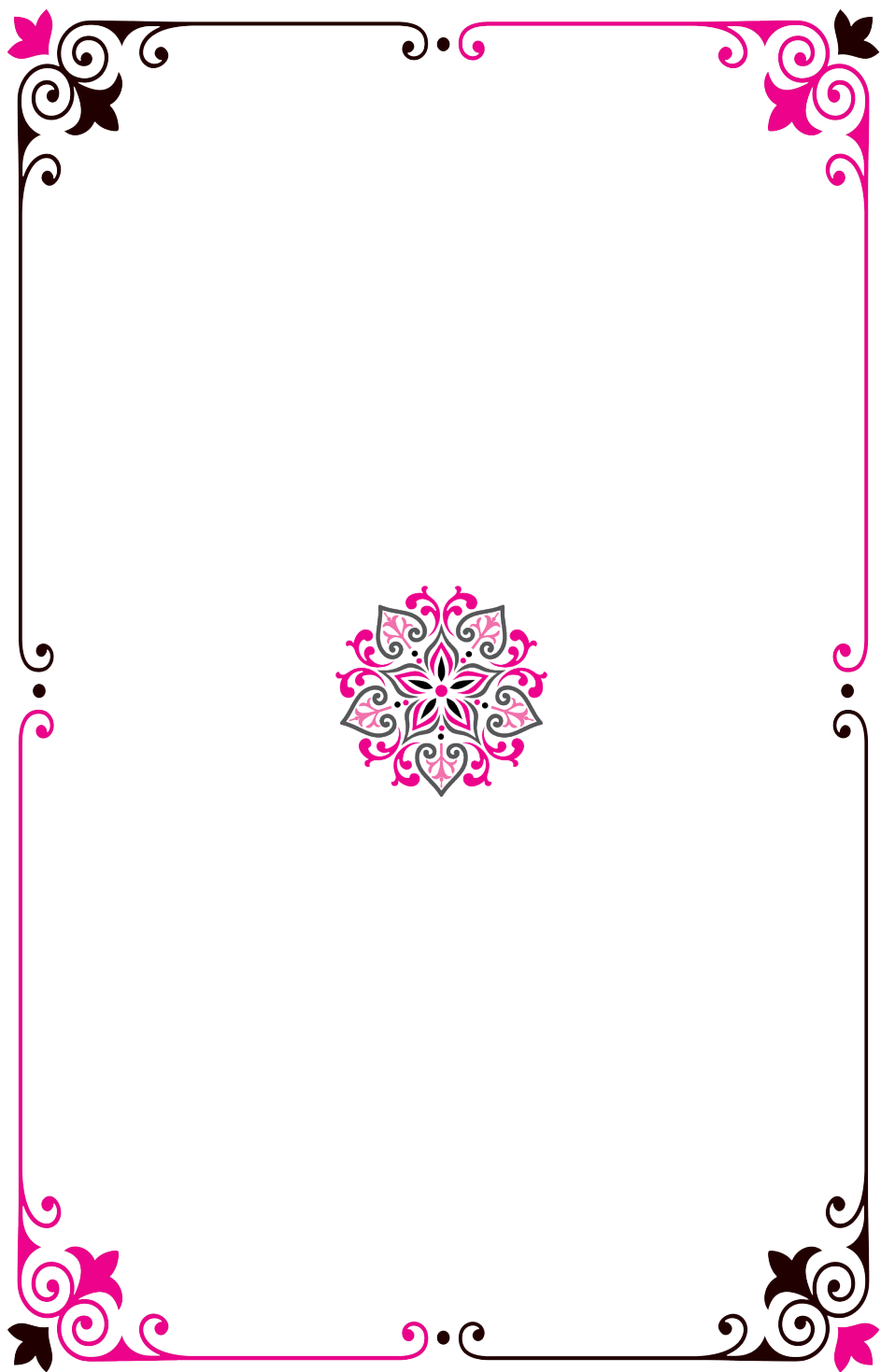
Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

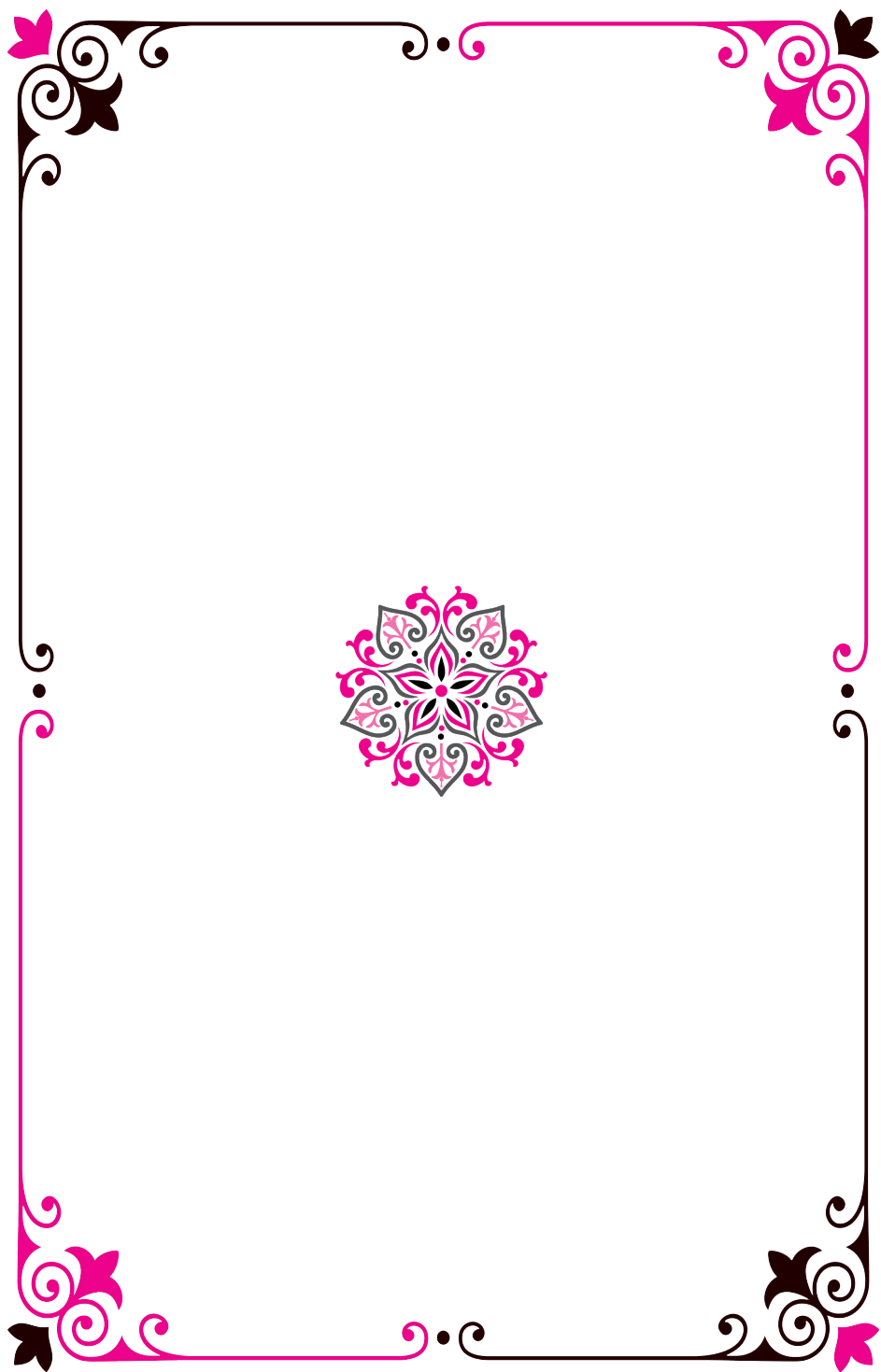
Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

XII- SALİH KİMSELER
HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA
KARŞI UYARI

A- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAKTAN SAKINDIRMA İLE İLGİLİ HUTBELER

1- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 1/3

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na
itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine
kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır.

Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹²⁹⁴⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹²⁹⁵⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹²⁹⁶⁾

Şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹²⁹⁷⁾ Aynı şekilde kim şirk üzere ölürse onun ateş ehlinden olduğunu ve cennetten hiçbir nasibi olmadığını da beyan etmiştir: **“Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmış ve onun varacağı yer ateş olmuştur. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.”**⁽¹²⁹⁸⁾

Ey müminler; ibadetin yalnızca Allah Teâlâ’ya has kılınmasını beyan etmek ve şirkten sakındırmak için Allah, Âdem’den Muhammed’e *-hepsinin üzerine en faziletli salât ve selamlar olsun-* kadar peygamberler göndermiştir. Kim tek ve ortağı olmayan Allah’a kulluğa hidayet edilmişse, Allah’ın, beyan etmesi için Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*’i gönderdiği dosdoğru yola iletilmiş demektir. Kim de bu yoldan sapar ve herhangi bir ibadet türünde O’na başkasını ortak koşarsa, hüsrana uğramış ve kaybetmiştir.

Ey Allah’ın kulları; dosdoğru yola uymak, ibadeti Allah’a ihlasla yapmak, O’na şirk koştuktan kaçınmak ve Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’e; emrettiklerini yaparak, nehyedip sakındırdıklarını terk ederek, haber verdiklerini tasdik ederek ve Allah’a ancak O’nun meşru kıldığı şekilde kulluk ederek iman etmekle olur. Allah’ın rızasına giden yol ancak budur. Kim bu dosdoğru yola muhalefet ederse sapmış ve helak olmuştur. Zira Allah Teâlâ şöyle buyur-

(1294) Zâriyât 51/56.

(1295) Enbiyâ 21/25.

(1296) Zümer 39/65-66.

(1297) Nisâ 4/48.

(1298) Mâide 5/72.

muştur: “Şüphesiz bu, Benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. Başka yollara uymayın; zira o yollar sizi O’nun yolundan ayırır. İşte sakınasınız diye Allah size bunları tavsiye etti.”⁽¹²⁹⁹⁾

Ey müminler; dosdoğru yoldan sapmanın sebepleri pek çoktur. Bunların en tehlikelisi ve en çok vuku bulanı ise dinde aşırılıktır (guluv).

Guluv, -sözlükte- bir şeyde sınırı aşmak ve sınıra tecavüz etmektir.⁽¹³⁰⁰⁾ Şer’i manada ise emir ve nehiyde şer’i sınırı geçmektir. Dinde aşırılık, bizden önceki ehl-i kitabın sapma sebebidir. Allah onları bundan nehyetmiş, ancak onlar vazgeçmemişlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “**De ki: Ey kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırılığa gitmeyin. Daha önce sapmış, birçoklarını da saptırmış ve dosdoğru yoldan uzaklaşmış bir topluluğun heva ve heveslerine uymayın.**”⁽¹³⁰¹⁾

Ey Allah’ın kulları; *guluv*’un akıbeti böyle olduğu için, şefkatli ve merhametli olan kerim Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem* dinde aşırılığa kaçmayı ümmetine yasaklamış ve bunun geçmiş ümmetlerin helak sebebi olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: “*Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakının. Çünkü sizden öncekileri ancak dinde aşırılık helak etmiştir.*”⁽¹³⁰²⁾

Ey Müslümanlar; dinde aşırılığın pek çok sureti vardır. Fakat bunların en tehlikelisi ve en yaygın olanı salih kimseleri yüceltmektir. Bunun şekli; Allah’a has olan haklardan bir kısmının salih kimselere verilmesidir. Bu batıldır; çünkü Allah’ın, hiçbir ortağın kendisiyle paylaşamayacağı hakkı; her yönden mutlak kemal, mutlak zenginlik ve mutlak tasarruf yetkisidir. O’ndan başkası ibadet edilmeye ve ilah edinilmeye layık değildir. Kim yaratılmışlardan biri hakkında, ona bu özelliklerden bir pay verecek kadar aşırı giderse; onu âlemlerin Rabbi ile bir tutmuş olur ki bu, şirkin en büyüğüdür.

Ey Allah’ın kulları; aşırılığa düşenlerin başında ehl-i kitap gelir. Hristiyanlar, İsa *aleyhisselâm*’ı yüceltmede o kadar ileri gittiler ki onun Allah olduğunu iddia ettiler. Bir kısmı onun Allah’ın oğlu olduğunu, bir kısmı ise

(1299) En’âm 6/153.

(1300) Bkz. *en-Nihâye fî Garîbi ’l-Hadîs*.

(1301) Mâide 5/77.

(1302) Sahih hadistir. Nesâî (3057), İbn Mâce (3029) -lafız ona aittir-, Ahmed (1/215) ve diğerleri İbn Abbas *radıyallahu anhuma*’dan rivayet etmişlerdir. Elbânî, *es-Silsiletü’s-Sahîha* (1283) adlı eserinde *sahih* demiştir.

üçün üçüncüsü olduğunu söylediler. Allah, onların söylediklerinden yüce ve münezzehtir.

Yahudiler ise genel olarak peygamberleri, özel olarak da İsa *aleyhisselâm*'ı yermeye aşırıya kaçtılar. Onun bir zina çocuğu olduğunu söylediler -Allah'ın nebisi bundan fersah fersah uzaktır- ve pek çok peygamberi katlettiler. Nitekim Allah Kur'an'da onlar hakkında şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın ayetlerini inkâr edenler, peygamberleri haksız yere öldürenler ve insanlardan adaleti emredenleri öldürenler var ya, onları elem dolu bir azapla müjdele!”**⁽¹³⁰³⁾

Netice itibarıyla, Hristiyanlar peygamberleri, onlara tapacak ve heykellerine kulluk edecek kadar yücelttiler. Yahudiler ise onları öldürecek kadar hafife aldılar. Orta ümmet olan İslam ümmeti ise onların kadrini bildi; ne Hristiyanlar gibi onlar hakkında aşırıya kaçtı ne de Yahudiler gibi onlara cefa/eziyet etti.⁽¹³⁰⁴⁾

Ey müminler, birtakım insanlar gerek hayatlarında gerekse vefatlarından sonra salih kimseleri yüceltmede şer'i sınırı aşmışlardır. Onlara ya ilahî haklar atfetmişler ya onlara Rabbânî sıfatlar yakıştırmışlar ya da onlara nebevî özellikler vermişlerdir. Bunların tamamı batılın en büyüklerindenidir. İlahî haklar; dua etmek, kurban kesmek ve benzeri şeylerdir. Rabbânî sıfatlar ise onların gayb ilmini bildiğini iddia etmek gibidir. Bazıları da onlara, abdest suyundan veya terinden artanla teberrük etmek gibi sadece Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e has kılınan özellikleri atfetmişlerdir. Bunların hepsinden Allah'a sığınınız.

Bu davranış bir tür guluv/aşırılık örneğidir.

Ey Müslümanlar; bu tür bir aşırılık, ister peygamberler isterse peygamber olmayanlar hakkında olsun, pek çok ümmetin şirke düşmesine yol açmıştır. Bu durum Nuh kavminden Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* ümmetine kadar böyle gelmiştir. Nuh *aleyhisselâm* döneminde şirkin çıkış noktası salih kimseleri yüceltmekten kaynaklanmıştır.

Sahîh-i Buhârî'de geçtiği üzere İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*, Allah Teâlâ'nın **“Sakın ilahlarınızı bırakmayın; hele Vedd'i, Suvâ'i, Yegûs'u, Yeûk'u ve**

(1303) Âl-i İmrân 3/21.

(1304) Mer'î el-Kermî *rahimehullah*, *Şifâu's-Sudûr fî Ziyâreti'l-Meşâhid ve'l-Kubûr* adlı eserinde (s. 52) ifade etmiştir. Naşir: Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz, Mekke.

Nesr'i asla bırakmayın' dediler.”⁽¹³⁰⁵⁾ sözünün tefsirinde şöyle demiştir: “Bunlar, Nuh kavminden salih kimselerin isimleridir. Bu kişiler vefat edince şeytan onların kavmine, ‘Onların oturdukları meclislere anıtlar dikin ve onlara bu kişilerin isimlerini verin’ diye vahyetti. Onlar da bunu yaptılar, ancak henüz bunlara tapılmıyordu. O nesil helak olup ilim unutulunca (başkasına aktarılınca) bu heykellere tapılmaya başlandı.”⁽¹³⁰⁶⁾

Nuh kavminde şirkin ortaya çıkması ve putlara tapılmaya başlanmasından sonra insanlar buna devam etmiş ve bu durum aralarında yayılmıştır. İbn Abbas *radıyallahu anhuma*’nın belirttiği üzere “Nuh kavmindeki o putlar daha sonra Araplara geçti. Vedd; Dûmetü’l-Cendel’de⁽¹³⁰⁷⁾ Kelb kabilesinin, Suvâ; Hüzeyl kabilesinin, Yegûs; önce Murâd sonra Sebe yakınındaki Cûrf’te Gutayf oğullarının, Yeûk; Hemdân kabilesinin, Nesr ise Himyer’in Zü’l-Kelâ ailesinin putu oldu.”⁽¹³⁰⁸⁾

Yukarıda geçen tarihî hakikatlere dayanarak İbnü’l-Kayyim, *Zâdü’l-Me’âd* adlı eserinde ümmetlerin şirkinin çoğunlukla suretler (heykeller) ve kabirler cihetinden olduğunu ortaya koymuştur.⁽¹³⁰⁹⁾

Dolayısıyla şirkin, yani ister ortak koşarak isterse bağımsız olarak Allah ile birlikte başkasına ibadet etmenin asıl kaynağı, salih kimseler hakkında aşırı gitmektir. Bunların tamamından Allah’a sığınız.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki aşırılık (guluv), gerek peygamber olanlar gerekse peygamber olmayanlar hakkında olsun, bizden önceki ümmetlerin sapmasının en büyük

(1305) Nuh 71/23.

(1306) Buhârî (4920) rivayet etmiştir.

(1307) Arap Yarımadası’nın kuzeyinde bir yerdir.

(1308) Buhârî (4920) rivayet etmiştir.

(1309) *Zâdü’l-Me’âd* (3/458).

sebeplerinden biridir; Yüce Allah da ehl-i kitabı bundan nehyetmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Ey kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırılığa gitmeyin. Daha önce sapmış, birçoklarını da saptırmış ve dosdoğru yoldan uzaklaşmış bir topluluğun heva ve heveslerine uymayın.”**⁽¹³¹⁰⁾

İbn Kesîr *rahimehullah* bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Yani hakka uymada sınırı aşmayın; kendisini yüceltmekle emrolunduğunuz kişiyi aşırı övmeyin (yani onu yüceltmede haddi aşmayın). Öyle ki, Mesih hakkında yaptığınız gibi onu peygamberlik dairesinden çıkarıp ilahlık makamına yükseltecek kadar mübalağa yapmayın. O, peygamberlerden bir peygamber olduğu halde siz onu Allah’tan başka bir ilah edindiniz. Bu ise ancak sizin geçmişte sapmış olan o dalalet önderlerinize, yani seleflerinize uymanız sebebiyledir.”

Nisâ suresindeki **“Ey kitap ehli! Dininizde aşırı gitmeyin.”**⁽¹³¹¹⁾ ayetinin tefsirinde ise şöyle demiştir: “Allah Teâlâ ehl-i kitabı aşırılıktan ve aşırı övgüden nehyetmektedir. Bu durum Hristiyanlarda çokça görülür. Zira onlar İsa hakkında sınırı o kadar aşmışlardır ki onu Allah’ın ona verdiği konumun üzerine çıkarmışlardır. Onu peygamberlik dairesinden çıkarıp, tıpkı Allah’a kulluk ettikleri gibi kendisine kulluk ettikleri bir ilah haline getirmişlerdir. Hatta onun dininden olduğunu iddia eden tebaası ve taraftarları hakkında da aşırıya kaçmış, onların masum olduklarını iddia etmiş ve söyledikleri her şeyde -ister hak ister batıl, ister dalalet ister hidayet, ister doğru ister yalan olsun- onlara uymuşlardır. Bu sebeple Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **‘Onlar, Allah’ı bırakıp hahamlarını, rahiplerini ve Meryemoğlu Mesih’i rabler edindiler. Hâlbuki onlara ancak tek bir ilaha kulluk etmeleri emrolunmuştu. O’ndan başka ilah yoktur. O, onların ortak koştuklarından münezzehtir.’**”⁽¹³¹²⁾

Ardından Ömer *radıyallahu anh*’tan rivayet edilen şu hadisi nakletmiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: *“Hristiyanların Meryem oğlu İsa’yı aşırı övdükleri gibi beni de aşırı övmeyin. Ben ancak bir kulum. Öyleyse ‘Allah’ın kulu ve Rasûlüdür’ deyin.”*⁽¹³¹³⁾

(1310) Mâide 5/77.

(1311) Nisâ 4/171.

(1312) Tevbe 9/31.

(1313) Buhârî (3445).

Hülasa, dinde aşırılığın sureti; “Salih kimselere, Allah’a has olan haklardan bir kısmının verilmesidir. Zira Allah’ın, hiçbir ortağın kendisiyle paylaşamayacağı hakkı; her yönden mutlak kemal, mutlak zenginlik ve mutlak tasarruf yetkisidir. O’ndan başkası ibadet edilmeye ve ilah edinilmeye layık değildir. Kim yaratılmışlardan biri hakkında, ona bu özelliklerden bir pay verecek kadar aşırı giderse; onu âlemlerin Rabbi ile bir tutmuş olur ki bu, şirkin en büyüğüdür. Kim salihlerden birini Allah’ın ona verdiği konumun üzerine çıkarırsa, onun hakkında aşırıya kaçmış olur; bu ise şirke ve dini terk etmeye götüren bir vesiledir.”⁽¹³¹⁴⁾

Bundan sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹³¹⁵⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol. Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah’ım! Vatanlarımızda bizi emniyette kıl; idarecilerimizi ıslah eyle, onları doğru yolu bulan hidayet önderleri yap. Allah’ım! Tüm Müslüman idarecileri Kitabınla hükmetmeye, dinini yüceltmeye muvaffak eyle ve onları tebaalarına karşı rahmet vesilesi kıl.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi! Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir. Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1314) Abdurrahman es-Sa’dî *rahimehullah, el-Kavlü’s-Sedîd*, “Âdemoğullarının küfrünün ve dinlerini terk etmelerinin sebebinin salihler hakkında aşırıya gitmek olduğuna dair bab” başlığı altında bunları söylemiştir.

(1315) Ahzâb 33/56.

2- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 2/3

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹³¹⁶⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu**

(1316) Zâriyât 51/56.

halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹³¹⁷⁾ Kullarını, ibadette kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹³¹⁸⁾

Şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki-leri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹³¹⁹⁾ Aynı şekilde şirk üzere ölenin ateş ehlinden olduğunu ve cennetten hiçbir nasibi olmadığını da beyan etmiştir: “Kim Allah’a ortak koşarsa, şüphesiz Allah ona cenneti haram kılmış ve onun varacağı yer ateş olmuştur. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.”⁽¹³²⁰⁾**

Ey müminler; geçmiş hutbede salih kimseler hakkında aşırıya kaçmanın tanımı, bu konuda yapılan uyarılar ve bunun Nuh kavminden ehl-i kitap ümmetlerine kadar geçmiş toplumların helak sebebi olduğu anlatılmıştı. Bu hutbede ise Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla salih kimselerle ilişkilerdeki nebevî hidayetten bahsedeceğiz.

Salih Kimseleri Yüceltme Hususunda İnsanların Durumu

Ey Allah’ın kulları; insanlar salih kimselere muamele hususunda üç kısma ayrılırlar:

- Cefa ehli: Onların haklarını gasp eden, onlara karşı sevgi, bağlılık, vakar ve saygı gibi haklarını yerine getirmeyenler.

- Guluv/Aşırılık ehli: Onları Allah’ın kendilerine verdiği konumun üzerine çıkarırlar.

- Hak ehli: Onları seven, onlara bağlılık gösteren ve gerçek haklarını yerine getirenler. Bunlar, bu kişiler hakkında aşırıya kaçmaktan ve onların masum olduklarını iddia etmekten berîdirler. Aynı şekilde gerçek salihler de İsa aleyhisselâm’ın şu sözünde olduğu gibi Rablerine has olan bir hakkı kendileri

(1317) Enbiyâ 21/25.

(1318) Zümer 39/65-66.

(1319) Nisâ 4/48.

(1320) Mâide 5/72.

için iddia etmekten berîdirler: “**Seni eksiklikten tenzih ederim! Hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz.**”⁽¹³²¹⁾

Ey Allah'ın kulları; dikkat edilmesi gereken bir husus da şudur: Gerçek salihler kendileri hakkında aşırı gidilmesinden nefret eder ve insanları bundan sakındırırlar. Ancak salihlik iddiasında bulunanlar, şöhret ve yükselme arzusu güttükleri için bundan hoşlanırlar. Bunlar aslında salih değil, kötü (talih) kimselerdir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Aşırılık Hakkındaki Uyarıları

Ey Müslümanlar; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* insanları genel olarak aşırılıktan, özel olarak da kendi şahsı hakkında aşırı gidilmesinden sakındırmıştır. Hatta bu uyarıları vefat edeceği hastalığı sırasında, hatta sekerat halindeyken bile yapmıştır. Burada bu konudaki on iki hadisi zikretmekle yetineceğiz:

1. Ömer *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı övdükleri (itrâ) gibi siz de beni aşırı övmeyin. Ben ancak bir kulum. Öyleyse 'Allah'ın kulu ve Rasûlü' deyin.*”⁽¹³²²⁾ Hadisteki “itrâ” ifadesi, övmeye sınırı aşmaktır.⁽¹³²³⁾

2. Kays b. Sa'd *radiyallahu anh* şöyle demiştir: Hîre'ye (Irak'ta bilinen bir şehir) gittim. Oradakilerin, kendi merzubanlarına (cesur süvarilerine) secde ettiklerini gördüm. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelip dedim ki: “Hîre'ye gittim ve insanların merzubanlarına secde ettiklerini gördüm. Ey Allah'ın Rasûlü, secde edilmeye sen daha layıksın.” O ise “*Söyler misin, benim kabrime uğrasaydın ona secde eder miydin?*” diye sordu. Ben “Hayır” dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: “*Öyleyse bunu yapmayın. Eğer birinin bir başkasına secde etmesini emredek olsaydım, Allah'ın, erkeklere verdiği haktan dolayı kadınların, kocalarına secde etmelerini emrederdim.*”⁽¹³²⁴⁾

(1321) Mâide 5/116.

(1322) Buhârî (3445).

(1323) Bkz. *en-Nihâye fî Garîbi'l-Hadîs*.

(1324) Ebû Dâvûd (2140), Dârimî, *Kitâbü's-Salât* (1435), Hâkim (2/187). Elbânî *sahih* demiştir.

3. Muâz *radiyallahu anh* Şam'dan geldiğinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e secde etti. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Bu nedir ey Muâz?*” diye sordu. O da “Şam’a gittim, oradakilerin piskopos ve patriklerine (Hristiyan liderleri) secde ettiklerini gördüm; bunu sana yapmak istedim” dedi. Bunun üzerine Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Bunu yapma! Eğer bir şeyin bir şeye secde etmesini emredecek olsaydım, kadının, kocasına secde etmesini emrederdim.*”⁽¹³²⁵⁾

4. İbn Büreyde'nin, babasından rivayet ettiğine göre bir bedevi, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü, müsaade et de sana secde edeyim” dedi. Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Eğer birinin bir başkasına secde etmesini emredecek olsaydım, kadının, kocasına secde etmesini emrederdim.*”⁽¹³²⁶⁾

5. İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre bir adam, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e “Allah ve sen dilerse” dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Beni Allah ile bir mi (denk mi) tuttun?! Aksine, yalnız 'Allah dilerse' de.*” buyurdu.⁽¹³²⁷⁾ Bir diğer lafızda ise “*Allah'a ortak mı koştun? Yalnız 'Allah dilerse' de*” buyurmuştur.⁽¹³²⁸⁾

6. Abdullah b. Abbas *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Sizden biri, yemin ettiğinde, 'Allah ve sen dilerse' demesin. Aksine, 'Allah dilerse, sonra da sen dilerse' desin.*”⁽¹³²⁹⁾

7. Tufeyl b. Sahbere'den -ki kendisi Âişe *radiyallahu anha*'nın anne bir kardeşidir- rivayet edildiğine göre o, rüyasında bir grup Yahudiye rastladığını görmüş ve onlara “Siz kimlersiniz?” diye sormuştur. Onlar “Biz Yahudileriz” demişlerdir. Tufeyl “Siz ne güzel bir kavim olurdunuz; eğer ‘Üzeyir, Allah'ın oğludur’ demeseydiniz” demiştir. Yahudiler de “Siz de ne güzel bir kavim olurdunuz; eğer ‘Allah ve Muhammed dilerse’ demeseydiniz” diye karşılık

(1325) İbn Mâce (1853), İbn Hibbân (4171). Elbân, *el-İrvâ*'da (7/55) *hasen* demiştir.

(1326) Dârimî, *Kitâbü's-Salât*, “Birine secde etmenin nehyi babı” (1436). Naşir: Dârü'l-Kalem, Şam.

(1327) Nesâî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle* (988), Ahmed (1/214). Lafız Ahmed'e aittir. Nesâî'nin lafzı, “Beni Allah'a denk mi tuttun?” şeklindedir.

(1328) Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred* (783).

(1329) İbn Mâce (2117). Elbânî, *es-Silsiletü's-Sahihâ* (1093) adlı eserinde *hasen* demiştir.

vermişlerdir. Sonra bir grup Hristiyana rastlamış ve “Siz kimlersiniz?” demiştir. Onlar “Biz Hristiyanlarız” demişlerdir. Tufeyl “Siz ne güzel bir kavim olurdunuz; eğer ‘Mesih, Allah’ın oğludur’ demeseydiniz” demiştir. Onlar da “Siz de ne güzel bir kavim olurdunuz; eğer ‘Allah ve Muhammed dilerse’ demeseydiniz” demişlerdir.

Tufeyl sabah olunca bu rüyasını anlattığı kimselere anlatmış, sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e gelerek durumu haber vermiştir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Bunu birine anlattın mı?*” diye sormuş, o da “Evet” demiştir. Namaz kılındıktan sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hutbe vermiş, Allah’a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurmuştur: “*Tufeyl bir rüya görmüş ve bunu sizden bazılarına anlatmış. Sizler öyle bir kelime söylüyordunuz ki size onu yasaklamaktan hayâ ediyordum. Artık, ‘Allah ve Muhammed dilerse’ demeyin.*”⁽¹³³⁰⁾

8. Hâlid b. Zekvân’dan rivayet edildiğine göre Rübeyyi’ bnt. Muavviz şöyle demiştir: Evlendiğim günün sabahında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yanıma geldi ve şu an senin benden uzaklığın kadar⁽¹³³¹⁾ mesafede yatağımın üzerine oturdu. O sırada küçük kızlarımız def çalıyor ve Bedir günü şehit olan babalarımı anıyorlardı. Derken içlerinden biri “İçimizde yarın ne olacağını bilen bir peygamber var” dedi. Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Bu sözü bırak ve daha önce söylediklerini söylemeye devam et*” buyurdu. Başka bir lafızda ise “*Bunu söylemeyin; yarın ne olacağını ancak Allah bilir*” buyurmuştur.⁽¹³³²⁾

9. Âişe *radıyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir düğünde şarkı söyleyen Ensar kadınlarına uğradı. Onlar;

“Ona bir koç hediye etti,

Ağılda öksürdü.

Kocamız toplantıda bulunur

Ve yarın ne olacağını bilir.”

(1330) Ahmed (5/72). Elbânî, *es-Silsiletü’s-Sahîha* (138) adlı eserinde ve Şuayb el-Arnaût, *Müsned* tahkikinde *sahih* demişlerdir.

(1331) Hadiste muhatabın kim olduğu belirtilmemiştir; muhtemelen Âişe *radıyallahu anha*’dan hadisi nakleden râvi Hâlid b. Zekvân’dır.

(1332) Buhârî (5147). Diğer lafız İbn Mâce’ye (1897) aittir ve Elbânî *sahih* demiştir.

şeklinde sözler söylüyorlardı. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “Yarın ne olacağını ancak Allah bilir”⁽¹³³³⁾ buyurdu. Şiirde geçen “mirbed” kelimesi; koyun ve develerin hapsedildiği yer, “nâdi” kelimesi ise insanların toplandığı meclis anlamına gelir.

10. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bununla da kalmamış, guluv kapısını kapatmak için kendisinde bulunan özelliklerle dahi övülmeyi yasaklamıştır. Öyleyse onda bulunmayan rubûbiyet veya ulûhiyet özelliklerini ona nispet ederek övenlerin durumu nasıl olur?! Abdullah b. eş-Şihhîr *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Benî Âmir heyetiyle birlikte Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına gittik ve “Sen bizim seyyidimizsin (efendimizsin)” dedik. O “*Seyyid/Efendi ancak Allah Teâlâ’dır*” buyurdu. Biz “Fazilette en üstünümüz, bağışta en cömerdimizsin”⁽¹³³⁴⁾ dedik. Buyurdu ki: “Sözünüzü söyleyin veya sözünüzün bir kısmını söyleyin; sakın şeytan sizi peşine takıp sürüklemesin.”⁽¹³³⁵⁾

11. Enes *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre bazı insanlar, “Ey Allah’ın Rasûlü! Ey en hayırlımız ve en hayırlımızın oğlu, ey seyyidimiz ve seyyidimizin oğlu!” dediler. Bunun üzerine “*Ey insanlar! Takvaya sarılın, şeytan sizi aldatmasın. Ben Muhammed b. Abdullah’ım; Allah’ın kulu ve Rasûlüyüm. Vallahi beni, Allah’ın beni çıkardığı konumun üzerine yükseltmenizi istemem*” buyurdu.⁽¹³³⁶⁾ “*Takvaya sarılın*” ifadesi; sözlerinizde Allah’tan korkmayı gözetin, demektir.

Bu iki hadis ve benzerlerinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, kendisinde olan özelliklerle bile olsa övgüde aşırılığı yasaklayarak aşırılığın yollarını nasıl kapattığını görüyoruz. O şüphesiz âdemoğlunun efendisi ve insanların en hayırlısıdır; fakat bu övgüler aşırılığa ve nihayetinde ona ibadet edilmesine yol açabileceği için onları uyarılmış ve “*Şeytan sizi peşine takıp sü-*

(1333) Taberânî, *el-Evsat* (3401). İbn Hacer, *el-Feth*’te 5147 numaralı hadisin şerhinde isnadının *hasen* olduğunu belirtmiştir.

(1334) Bkz. *Avnü’l-Ma’bûd*.

(1335) Ebû Dâvûd (4806), Nesâî, *el-Kübrâ* (10076), Buhârî, *el-Edebü’l-Müfred* (211), Ahmed (4/24).

(1336) Ahmed (3/153, 241). *Müsned* muhakkikleri (20/23) Müslim’in şartlarına göre sahih olduğunu belirtmişlerdir.

rüklemesin” buyurmuştur. Yani şeytan sizi yavaş yavaş kandırıp bana karşı aşırılığa düşürmesin, demiştir.

Salih b. Abdülaziz Âl-i Şeyh⁽¹³³⁷⁾ hafızahullah, *Kifâyetü'l-Mütezîd bi Şerhi Kitâbi't-Tevhîd* adlı eserinde şöyle demiştir: “Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde sedd-i zerâi (kötülüğe giden yolların kapatılması) kaidesine dair yüz veya daha fazla delil vardır. Kapatılması gereken en büyük yollar ise şirke ulaştıran yollardır. Kişinin ‘Sen bizim seyyidimizsin’ ve benzeri sözleri bu tür yollardandır.”⁽¹³³⁸⁾

12. Câbir *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* rahatsızlandı; bu yüzden o oturarak, biz de arkasında ayakta namaz kıldık. Ebû Bekir *radıyallahu anh* tekbirleri insanlara duyuruyordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* arkasına dönüp bizi ayakta görünce işaret etti ve oturduk. Namazı onunla birlikte oturarak kıldık. Selam verince şöyle buyurdu: “Az kalsın İranlıların ve Romalıların yaptığını yapacaksınız; onlar kralları otururken önlerinde ayakta dururlar. Öyle yapmayın! İmamla-rınıza uyun; eğer ayakta kılırsa ayakta, oturarak kılırsa oturarak kılın.”⁽¹³³⁹⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* namaz içinde dahi olsalar, kendisi otururken arkadakilerin ayakta durmasını, büyüklere karşı ayakta duranlara benzememeleri için yasaklamış ve kendisi için ayağa kalkılmasından hoşlanan kimsenin ateş ehlinde olacağını beyan etmiştir. Hal böyleyken onun için secde etmek, baş eğmek veya ellerini öpmek nasıldır?!”⁽¹³⁴⁰⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü-mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

(1337) Şeyh Salih, davet imamı Muhammed b. Abdülvehhab *rahimehullah*’ın neslindendir; tev-hid ve akide âlimlerinden olup 1420 yılında İslamî İşler ve Evkaf Bakanlığı yapmış-tır.

(1338) “Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem*’in tevhid sınırlarını koruması ve şirke giden yolları kapat-ması” babının şerhi.

(1339) Müslim (413).

(1340) *Mecmûu'l-Fetâvâ* (27/93).

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki -Allah size merhamet etsin- salihler ve evliya hakkında aşırıya kaçmak; kâfirlerin ve aşırı bidat ehlinin yoludur. Şia ve aşırı sufiler, iddia ettikleri üzere, masum oldukları gerekçesiyle evliyanın ve imamların teşri, helal ve haram kılma hakkına sahip olduklarına inanırlar. Bu sebeple onlara göre bu kişilerin sözleri, tabi olunması gereken birer delildir.⁽¹³⁴¹⁾

Aşırı Rafizîler, masum olduklarını iddia ettikleri imamlarını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den üstün tutarlar. Aşırı sufiler de büyüklerini Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tercih eder ve onları ulûhiyet ve rubûbiyet makamına yükseltmeye çalışırlar.⁽¹³⁴²⁾

Aşırıların bir kısmı da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve salihleri yüceltmede o kadar ileri gitmişlerdir ki onlara kulluk etmişler, dua, adak ve kurban gibi ancak Allah'a arz edilmesi gereken ibadetleri onlara arz etmişlerdir. Yahut gaybı bilmek gibi Allah'a has sıfatları onlara yüklemişlerdir ki bu, kabirperestler arasında çokça görülür. Bundan Allah'a sığınırız.

Tüm bu inanışlar -Allah korusun- küfür ve şirkdir; mütevatir naslara ve Müslümanların icmasına aykırıdır.

Sufilerin bir grubu ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i; ashabının hiç bilmediği mevlit kutlamaları, onun makamıyla tevessül etmek ve benzeri bidat türü yüceltmelerle tazim etmişlerdir.

Yüce Allah'ın bizi onlardan kıldığı Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve salihleri şer'î ölçülerle yüceltmış; bidat ve şirk içeren tazim yollarından kaçınmışlardır.

İslam denge dinidir. Salihler hakkında aşırılığı yasakladığı gibi onları yermeyi de yasaklamıştır. Bunun en büyük tezahürleri; kerim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile veya diğer peygamberlerle istihza etmektir ki bu, küfürün en büyüklerindenidir. Yine Rafizîlerin yaptığı gibi ashabına sövmek veya

(1341) Abdurrahman el-Vekîl'in *Hâzihi hiye's-Sûfiyye* adlı kitabına müracaat edilebilir.

(1342) *el-Fikrû's-Sûfî fî Dav'î'l-Kitâbi ve's-Sünne* adlı kitabın 59. sayfasındaki dördüncü bölüme (Hulûl inancı) bakınız.

cahil bir kısım heyecanlı kimselerin -özellikle de Haricî düşüncesiyle kirlenmiş olanların- yaptığı gibi âlimlere sövmek, onları küçümsemek ve onlara dil uzatmak da bu kapsamdadır. Aynı şekilde toplumun ahlakını bozmak ve özgürleşmek isteyen bazı laiklerin yaptığı gibi iyiliği emredip kötülükten sakındıranlarla dalga geçmek de böyledir.

Bundan sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹³⁴³⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1343) Ahzâb 33/56.

3- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 3/3

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kalamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹³⁴⁴⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu**

(1344) Zâriyât 51/56.

halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹³⁴⁵⁾ Kullarını, ibadet-te Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹³⁴⁶⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek de şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹³⁴⁷⁾

Ey müminler; geçmiş hutbede peygamberler ve salihler hakkında aşırıya kaçmaya dair uyarıları içeren hadisler ile insanların peygamberlere ve onlara tabi olanlara muamele etme hususuyla ilgili bilgiler zikredilmişti. Bu hutbe-de ise Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla, onlar hakkındaki aşırılık türlerinden özetle bahsedeceğiz.

Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırıya Kaçmanın Tezahürleri

Ey Allah’ın kulları! Peygamberler ve salihler hakkında gösterilen aşırılığın, yirmiyi aşkın tezahürü vardır. Bunlar, salihlik ve velilik nispet edilen bazıları hayatta olan, bazıları vefat etmiş olan kimseler hakkında bazı insanlar tarafından yapılmaktadır. Allah bizi bundan afiyet üzere kılsın. Bu tezahürler özetle şunlardır:

- Birinci tezahür: Kabirleri mescit edinmek.
- İkinci tezahür: Kabirlerin üzerine mescit inşa etmek.
- Üçüncü tezahür: Kabirlerin üzerine odalar, kubbeler ve benzeri yapılar inşa etmek.
- Dördüncü tezahür: Kabrin toprağını yükseltmek.
- Beşinci tezahür: Kabirlerin üzerinde kandil/ışık yakmak.
- Altıncı tezahür: Kabirleri yüceltmeye dair çeşitli uygulamalar.

(1345) Enbiyâ 21/25.

(1346) Zümer 39/65-66.

(1347) Nisâ 4/48.

- Yedinci tezahür: Seçkin kişileri özel kabirlere defnetmek.
- Sekizinci tezahür: Kabir sahiplerine dua etmek (onlardan bir şeyler istemek).
- Dokuzuncu tezahür: Vefat etmiş salihlerden dua talep etmek.
- Onuncu tezahür: Peygamberlerin ve salihlerin ölüleriyle tevessül etmek.
- On birinci tezahür: Allah'a yapılacak duanın kabir başındayken yapılınca kabul edileceğine inanarak orada dua etmek.
- On ikinci tezahür: Kabirleri ziyaret etmek amacıyla yolculuğa çıkmak.
- On üçüncü tezahür: Kabirleri bayram yeri edinmek.
- On dördüncü tezahür: Kabirlerin başında ibadet kastıyla beklemek (itikâfa girmek).
- On beşinci tezahür: Kabir sahipleri için kurban kesmek.
- On altıncı tezahür: Kabirlerin etrafını tavaf etmek.
- On yedinci tezahür: Salihlerin üzerine yemin etmek.
- On sekizinci tezahür: Kabir sahipleri için adak adamak.
- On dokuzuncu tezahür: Allah'ı, yaratılmışlar arasında aracı kılmak.
- Yirminci tezahür: Kabir sahiplerinden, gizli bir güçle zarar vereceklerine inanarak korkmak.
- Yirmi birinci tezahür: Salihleri heykel ve resim şeklinde tasvir etmek.
- Yirmi ikinci tezahür: Salihlerin kabirleriyle teberrük etmek.
- Yirmi üçüncü tezahür: Peygamberlerin geçtiği yerleri kutsallaştırıp yüceltmek.
- Yirmi dördüncü tezahür: Salihler hakkında rubûbiyet iddiasında bulunmak.
- Yirmi beşinci tezahür: Kâhinler, aşırı sufiler ve benzerleri gibi Allah'tan başkası için gayb ilmi iddiasında bulunmak.

Şu hususa dikkat edilmelidir: Bu tezahürlerin tamamı bizzat şirk olmasa da, bir kısmı şirke düşmeye götüren birer vesiledir. Durumu böyle olan şey-

ler de yasaklanmıştır. Zira şeriatın kaidelerinden biri şudur: Harama vesile olan şey de haramdır ve vesileler, amaçların hükmünü alır.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki -Allah size merhamet etsin- peygamberler, salihler ve evliya hakkında aşırıya kaçmak; kâfirlerin ve aşırı bidat ehlinin yoludur. Şia ve aşırı sufiler, iddia ettikleri üzere masum oldukları gerekçesiyle evliyanın ve imamların teşri, helal ve haram kılma hakkına sahip olduklarına inanırlar. Bu sebeple onlara göre bu kişilerin sözleri, tabi olunması gereken birer delildir.⁽¹³⁴⁸⁾

Aşırı Rafizîler, masum olduğunu iddia ettikleri imamlarını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den üstün tutarlar. Aşırı sufiler de büyüklerini Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e tercih eder, onları ulûhiyet ve rubûbiyet makamına yükseltmeye çalışırlar.⁽¹³⁴⁹⁾

Aşırıların bir kısmı da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve salihleri yüceltmede o kadar ileri gitmişlerdir ki onlara kulluk etmişler, dua, adak ve kurban gibi ancak Allah'a arz edilmesi gereken hâlis hakları onlara arz etmişlerdir. Yahut gaybı bilmek gibi Allah'a has sıfatları onlara yüklemişlerdir ki bu durum kabirperestler arasında çokça görülür. Bundan Allah'a sığınırız.

Tüm bu inanışlar -Allah korusun- küfür ve şirk; mütevatir naslara ve Müslümanların icmasına aykırıdır.

Sufilerin bir grubu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i; ashabının hiç bilmediği mevrit kutlamaları, onun makamıyla tevessül etmek ve benzeri bidat türü yüceltmelerle tazim etmişlerdir.

(1348) Bk. Abdurrahman el-Vekîl, *Hâzihi hiye's-Sûfiyye*.

(1349) *el-Fikrû's-Sûfî fî Dav'i'l-Kitâbi ve's-Sünne* kitabına bakınız, s. 59, Dördüncü Bölüm: Hulûl inancı.

Yüce Allah'ın bizi onlardan kıldığı Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve salihleri şer'î ölçülerle yüceltmış; bidat ve şirk içeren tazim yollarından kaçınmışlardır.

İslam denge dinidir; salihler hakkında aşırılığı yasakladığı gibi onları yermeyi de yasaklamıştır. Bunun en büyük tezahürleri; kerim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile veya diğer peygamberlerle istihza etmektir ki küfrün en büyüklerindendir. Yine Rafizîlerin yaptığı gibi ashabına sövmek veya bir kısım cahil ve heyecanlı kimselerin -özellikle de Haricî düşüncesiyle kirlenmiş olanların- yaptığı gibi âlimlere sövmek, onları küçümsemek ve onlara dil uzatmak da bu kapsamdadır. Aynı şekilde toplumun ahlakını bozmak ve özgürleşmek isteyen bazı laiklerin yaptığı gibi iyiliği emredip kötülükten sakındıranlarla dalga geçmek de böyledir.

Bundan sonra bilin ki *-Allah size merhamet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹³⁵⁰⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî, gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

B- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRILIK TEZAHÜRLERİ İLE İLGİLİ HUTBELER

1- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMANIN BİRİNCİ TEZAHÜRÜ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leycidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğın en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır.

Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹³⁵¹⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹³⁵²⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹³⁵³⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek de şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹³⁵⁴⁾

Ey müminler; geçmiş hutbede peygamberler ve salihler hakkında aşırıya kaçmanın tezahürleri genel olarak zikredilmiş ve bunların yirmiyi aşkın olduğu beyan edilmişti. Bu hutbede ve sonrasında ise bu tezahürleri, onlardan sakındıran şer’î delilleriyle birlikte detaylı bir şekilde zikredeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Salihleri yüceltmenin en büyük tezahürü, onların kabirlerini mescit edinmektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabirlerin mescit edinilmesini nehyettiğine dair pek çok hadis gelmiştir. Bu nehiy, ondan, hastalığının ağırlığına ve şiddetine rağmen vefat edeceği sırada tekrar tekit edilmiş; hatta ruhunu teslim etmek üzereyken bir kez daha vurgulanmıştır. Bu durum konunun ne kadar tehlikeli ve önemli olduğunu göstermektedir; zira ruhun çekilmesi bile onu, kabirlerin mescit edinilmesini yasaklamaktan alıkoymamıştır. Bu babda Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den yirmiden fazla hadis varit olmuştur ki bunların bazıları şunlardır:

Birincisi: Cündeb b. Abdullah el-Becelî *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’i ölmeden beş (gece) önce şöyle buyururken işittim: *“...Haberiniz olsun ki sizden öncekiler*

(1351) Zâriyât 51/56.

(1352) Enbiyâ 21/25.

(1353) Zümer 39/65-66.

(1354) Nisâ 4/48.

peygamberlerinin ve salihlerinin kabirlerini mescit ediniyorlardı. Dikkat edin! Siz kabirleri mescit edinmeyin. Ben sizi bundan nehyediyorum."⁽¹³⁵⁵⁾

İkincisi: Âişe *radıyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, kalkamadığı (vefat ettiği) hastalığında şöyle buyurmuştur: "Peygamberlerinin kabirlerini mescit edinen Yahudi ve Hristiyanlara Allah lanet etsin." Âişe *radıyallahu anha* şöyle demiştir: "Eğer bu uyarı olmasaydı onun kabri açıkta bırakılırdı; ancak kabrinin mescit edinilmesinden korkuldu."⁽¹³⁵⁶⁾

Âişe *radıyallahu anha*'nın bu sözü; eğer sahabenin, insanların Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini, yanında namaz kılınacak bir mescit edinmelerinden korkmasaydı, onu dışarıya (mezarlığa) defnedeceklerini ve kabrinin diğer kabirler gibi insanlar için görünür olacağını açıkça ifade etmektedir. Bu sebeple onun üzerine mescit inşa etmek veya kabrinin yanında namaz kılmak isteyenlerin yolunu kapatmak için onu evine defnetme hususunda icma etmişlerdir.

Ey müminler; *kabirleri mescit edinmek* ifadesi iki şeyi kapsamaktadır: Kabrin üzerine mescit inşa etmek veya bir bina olmasa dahi kabrin yanında namaz kılmak.⁽¹³⁵⁷⁾

Kabirlerde namaz kılmanın haramlığına dair üçüncü delil; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidinin yerinin, inşa edilmeden önce müşriklerin mezarlığı olmasıdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onların kabirlerini açtırmış, ölülerin kalıntılarını naklettirmiş, sonra toprağı düzeltmiş ve mescidi inşa etmiştir. Kabrin bulunduğu yer, ancak kabirler oradan kaldırıldıktan sonra mescit edinilmiştir.⁽¹³⁵⁸⁾

Ey Allah'ın kulları; kabirlerde namaz kılmanın haramlığına dair dördüncü delil, sahabenin bunu yapanlara karşı çıkmasıdır. Sahabenin *radıyallahu anhum* inkârı/karşı çıkışı delil olarak yeterlidir; zira onlar kıyamete kadar Müslümanların önderleridir. Enes *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Bir gün namaz kılıyordum, önümde fark etmediğim bir kabir vardı.

(1355) Müslim 532.

(1356) Buhârî (1330); Müslim (529), lafız Müslim'e aittir.

(1357) İbn Teymiyye *rahimehullah*, *Mecmû'u'l-Fetâvâ* 27/160.

(1358) Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*'tan rivayet edilen Buhârî (428) ve Müslim (524) hadislerinde geçmektedir.

Ömer bana, “Kabir! Kabir!” diye seslendi. Ben onun “Ay!” (kamer) dediğini sandım. Yanımdakilerden biri, “Kabri kastediyor” dedi; bunun üzerine oradan uzaklaştım.⁽¹³⁵⁹⁾ Sabit’ten -Abdürrezzâk’ın rivayetinde- nakledildiğine göre şöyle demiştir: “Enes namaz kılmak istediğinde elimden tutar ve kabirlerden uzaklaşırdı.” Bu durum, kabirlerin yanında namaz kılmanın haramlığının sahabe katında yerleşmiş bir asıl olduğunu göstermektedir.

Beşinci delil; kabirlerin yanında namaz kılmanın haramlığına dair görüşün Enes, Abdullah b. Amr, Hasan el-Urnî, Müseyyeb b. Râfi, Hayseme b. Abdurrahman el-Medenî, İbrâhim en-Nehaî, İbn Sîrîn ve Mekhûl gibi saha-be ve tabiînden oluşan büyük bir topluluktan nakledilmesidir.⁽¹³⁶⁰⁾

Altıncı delil: Kabirlerin mescit edinilmesinin yasak oluşuna dair bir diğer hususa gelince, salihlerin kabri başında namaz kılmak faziletli bir iş olsaydı hayra en hırslı ve onu en iyi bilenler olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabının bunu mutlaka yapacak olmasıdır. Hâlbuki onlar böyle bir şey yapmamışlardır. Onlar kıyamete kadar Müslümanların önderleridir. Üstelik Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* faziletli yerleri bize bildirmiş; ümmetini üç mescit ve Kuba Mescidi gibi yerlerde namaz kılmaya teşvik etmiştir.

Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Ümmetin selefin-den; ne sahabe ne tabiîn ne de tebe-i tabiîn döneminden hiç kimse, peygamberlerin ve salihlerin kabirleri yanında namaz kılmayı veya dua etmeyi amaçlamamış; gıyaplarında da kabirleri başında da onlardan bir şey istememiş, onlardan yardım dilememişlerdir.”⁽¹³⁶¹⁾

Yedinci delil; kabirlerin mescit edinilmesinin yasak oluşu hususunda İslam imamlarının ittifak etmesidir. Müslümanların icmasının şer’î delil olduğu malumdur. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Şüphesiz Allah Teâlâ ümmetimi dalalet üzerinde birleştirmez. Allah’ın eli cemaatin üzerindedir.*”⁽¹³⁶²⁾ ve “*Allah’ın eli cemaatle beraberdir.*”⁽¹³⁶³⁾ buyurmuştur.

(1359) Buhârî, *Kitâbü’s-Salât*’ta muallak olarak rivayet etmiş; Hafız ise *Tağlîku’t-Ta’lik*’te mevsul olarak getirmiştir.

(1360) Bu görüşler için bkz. *Musannef*, İbn Ebî Şeybe 7574, 7578, 7581, 7582, 7585.

(1361) *Mecmûu’l-Fetâvâ* 27/81.

(1362) İbn Ömer *radiyallahu anh*’tan rivayetle Tirmizî (2167). Elbânî *sahih* demiştir.

(1363) İbn Abbas *radiyallahu anhuma*’dan rivayetle Tirmizî (2166). Elbânî *sahih* demiştir.

İbn Receb el-Hanbelî *rahimehullah* “Peygamberlerinin kabirlerini mescit eden Yahudi ve Hristiyanlara Allah lanet etsin.” hadisinin şerhinde, imamların kabirlerin yanında namaz kılmanın haramlığı konusundaki ittifakını şöyle nakletmiştir: “İslam imamları bu mana üzerinde -yani kabirlerin yanında namaz kılmanın haramlığı hususunda- ittifak etmişlerdir.”⁽¹³⁶⁴⁾

Aynı şekilde İbn Teymiyye *rahimehullah* da bu icmayı şöyle nakleder: “Eğer bir kimse, o bölgenin bereketinden faydalanmak amacıyla peygamberlerin veya salihlerin kabirleri yanında namaz kılmayı kastederse; bu, Allah ve Rasûlüne açıkça karşı gelmek, Allah’ın dinine muhalefet etmek ve Allah’ın izin vermediği bir din uyduurmaktır. Çünkü Müslümanlar, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in dininden zaruri olarak bildikleri üzere şu konuda icma etmişlerdir: Herhangi bir kabrin yanında namaz kılmanın -hangi kabir olursa olsun- o kabir sebebiyle bir fazileti yoktur. O bölgede namaz kılmanın hiçbir üstünlüğü yoktur, aksine şera’atında (günah bakımından) farklılığı vardır.”⁽¹³⁶⁵⁾

Kabirlerin Yanında Namaz Kılmanın Haramlığı Hakkında Mezhep İmamlarının Sözleri

Ey Allah’ın kulları! Yukarıda geçen şer’î delillere dayanarak bazı mezhep imamları kabirlerin yanında namaz kılmanın haram olduğu yönünde fetva vermişlerdir. Bu yönde fetva verenler arasında Şâfiî,⁽¹³⁶⁶⁾ Ahmed⁽¹³⁶⁷⁾ ve İbn Kudâme⁽¹³⁶⁸⁾ de bulunmaktadır.

Özet

Ey Allah’ın kulları; yukarıda geçen ve delaleti kesin olan hadislerden, kabirlerin yanında namaz kılmanın haram olduğu bizlere açıkça belli olmuştur.

(1364) İbn Receb, *Fethu’l-Bârî* (3/248), Kitâbü’s-Salât, “Kiliselerde Namaz Kılmak” babı.

(1365) *İktidâu’s-Sırâti’l-Müstakîm* (2/193).

(1366) *el-Ümm*, Kitâbü’l-Cenâiz, “Definden Sonraki İşler” babı (1/278). Nevevî de ondan, benzer şekilde (972 numaralı hadis şerhinde) ve İbn Receb, *Fethu’l-Bârî*’de (3/248) nakletmiştir: “Şâfiî *rahimehullah* şöyle demiştir: Hem kendisi hem de sonrakiler için fitne çıkması korkusuyla, bir yaratılmışın kabrinin mescit edinilecek kadar yüceltilmesini kerih görüyorum.”

(1367) Ebû Bekir el-Esrem’in İmam Ahmed’den naklettiği sözler; İbn Receb, *Fethu’l-Bârî* (3/195).

(1368) *el-Mugnî*, “Necaset İçinde Namaz Kılmak vb.” babı (2/468).

Bunu yapanlara karşı şiddetli bir azarlama içeren şu beş farklı üslup varken başka söze ne gerek var:

- Birincisi: Bunu yapanların lanetlenmesi.
- İkincisi: Bunun Yahudi ve Hristiyanların sünnetlerinden ve yollarından olduğunun belirtilmesi.
- Üçüncüsü: “Edinmeyin...” gibi ifadelerle bu fiilin açıkça yasaklanması.
- Dördüncü: Bunu yapan kimse için Allah’ın onunla savaşması, yani Allah’ın ona düşman olması şeklinde beddua edilmesidir.
- Beşincisi: Bunu yapanların kıyamet günü Allah katında “yaratılmışların en şerlisi” olarak nitelendirilmesi.

Allah’a ve ahiret gününe iman eden bir mümin, bu kadar caydırıcı uyarıdan sonra kabirlerin yanında namaz kılmanın haramlığı konusunda hiç tartışmaya girer mi?!

Ey Allah’ın kulları; kabirleri mescit edinenlerin durumları iki kısma ayrılır:

- Birincisi: Putperestlerin, putları karşısında yaptığı gibi, bizzat kabrin kendisine namaz kılmak ve ona secde etmektir. Bu, şüphe götürmez apaçık bir küfürdür.
- İkincisi: Namaz ile sadece Allah Teâlâ’yı kastetmekle birlikte, kabrin yanında kılınan namazın diğer yerlerde kılınan namazdan daha faziletli olduğuna inanarak kabir yanında namaz kılmaktır. İşte Nebvî hadislerde yasaklanan asıl suret budur.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

Kabirlerin Yanında Namaz Kılmanın Yasaklanma Sebeplerini Beyan Eden İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakı-

nın. Bilin ki İslam şeriatı, kabirlerin yanında namaz kılmayı şu altı sebeple yasaklamıştır:

Birinci sebep: Kabirlerin yanında namaz kılanların çoğunun, orada namaz kılmanın özel bir bereketi, diğer yerlerde kılınan namazlara nispetle bir üstünlüğü/fazileti olduğuna inanmasıdır. Bu inancın Allah'ın kitabında da Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde de hiçbir aslı yoktur. Zira şeriat; Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevi, Mescid-i Aksa ve Medine'deki Kuba Mescidi dışındaki hiçbir yerin namaz kılma açısından üstünlüğü olduğunu bildirmemiştir.

Buna binaen kabirlerin yanında namaz kılmak bidattır ve sonradan uydurulmuş amellerdendir. Bilindiği üzere bidatler sahiplerine geri çevrilir, Allah katında kabul edilmez; aksine bunu yapanın büyük bir günah kazanmasına sebep olur. Nitekim İrbâd b. Sâriye *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “...İşlerin sonradan uydurulanlarından sakının; zira sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat da dalalettir.”⁽¹³⁶⁹⁾

Âişe *radıyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kim bizim bu işimizde (dinimizde) ondan olmayan bir şeyi sonradan uydurursa, o reddedilmiştir.”⁽¹³⁷⁰⁾ Müslim'in bir rivayetinde ise “Kim bizim işimize (dinimize) uymayan bir amel işlerse, o reddedilmiştir.”⁽¹³⁷¹⁾ buyrulmuştur.

İkinci sebep: Kabrin yanında namaz kılmaya iten saikin, kabir sahibini yüceltmek olmasıdır. Oysa namaz kılanın kalbinde hâkim olması gereken duygu, sadece Allah Teâlâ'yı yüceltmek olmalıdır.

Üçüncü sebep: Kabri başında namaz kılarak kabir sahibini yüceltmenin zamanla katlanarak artması ve sonunda ibadetlerin bir kısmının bizzat o kabir sahibine yapılmasına; ona secde ve rükû edilmesine, ona dua edilmesine, onun için kurban kesilmesine ve kabrin tavaf edilmesine kadar varmasıdır. Böylece -Allah'a sığınırız- putperestliğe düşülmüş olur. Nevevî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Âlimler dediler ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, kendi kabrinin

(1369) Ebû Dâvûd (4607) ve diğerleri; Elbânî *rahimehullah sahih* demiştir.

(1370) Buhârî (2697); Müslim (1718).

(1371) Müslim (1718).

ve başkasının kabrinin mescit edinilmesini; onu yüceltmede aşırıya kaçılmasından ve onunla fitneye düşülmesinden korktuğu için yasaklamıştır. Nitekim bu durum geçmişte pek çok ümmetin küfre düşmesine yol açmıştır.”⁽¹³⁷²⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* da şöyle demiştir: “Şüphesiz Allah’a ortak koşmanın (şirkin) asıllarından biri; kabirleri mescit edinmektir.”⁽¹³⁷³⁾ Yine şöyle demiştir: “En büyük bidatlerden ve şirk sebeplerinden biri de kabirlerin yanında namaz kılmak, onları mescit edinmek ve üzerlerine mescit inşa etmektir.”⁽¹³⁷⁴⁾

Dördüncü sebep: Bu sebep mescitlerin içindeki kabirlerle ilgilidir. Mescitlere kabir inşa edilmesi, Allah’ın mescitlerin inşa edilmesini meşru kıldığı asıl hikmete aykırıdır. Bu hikmet, mescitlerin hiçbir ortağı olmaksızın sadece Allah’a has kılınmasıdır. Mescitlerin içine kabir inşa etmek ise buraları hem Allah’ın hem de yaratılanların evi haline getirerek Allah ile mahlûkat arasında bir ortaklık kurmaktır.

Beşinci sebep: Bu da mescitlerdeki kabirlerle ilgilidir. Allah Teâlâ mescitlerin inşa edilmesini peygamberler, âlimler veya salihler olsun, ölüleri yüceltmek için değil; sadece Allah’ı yüceltmek ve sadece O’na namaz kılmak için meşru kılmıştır. Dolayısıyla buralarda namaz kılmak yasaklanmıştır; çünkü namaz kılanın kalbindeki yüceltme duygusu sadece Allah’a has değildir, aksine o kabirdeki kişi de bu duyguya ortak edilmektedir.

Altıncı sebep: Bu da mescitlerdeki kabirlerle ilgilidir. Allah Teâlâ ölülerin mescitlere defnedilmesini asla meşru kılmamıştır. Bunu ne Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ne ashabı ne de faziletli ilk üç nesil yapmıştır. Buna binaen mescitlere kabir yapmak Allah’ın dininde bir bidattir ve her bidat dalalettir. Nitekim İrbâd b. Sâriye *radiyallahu anh*’tan rivayet edilen hadis yukarıda geçmişti.

Bundan sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygam-**

(1372) *el-Minhâc bi Şerhi Sahîh-i Müslim b. el-Haccâc*, 529 numaralı hadisin şerhi.

(1373) *Mecmû’l-Fetâvâ* 27/191.

(1374) İbn Teymiyye, *el-Cevâbü’l-Bâhir li Men Se’lehu min Evliyâi’l-Umûr Ammâ Eftâ bihi fi Ziyâreti’l-Mekâbir*; *Mecmû’l-Fetâvâ* 27/327, 328.

ber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”⁽¹³⁷⁵⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def et ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

2- Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırılığın İkinci Tezahürü:

KABİRLERİN ÜZERİNE MESCİT İNŞA ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na
itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine
kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır.
Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk
etsinler diye yarattım.”**⁽¹³⁷⁶⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹³⁷⁷⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹³⁷⁸⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹³⁷⁹⁾

Ey müminler; geçmiş hutbede salihler hakkında aşırıya kaçmanın birinci tezahürü olan kabirleri mescit edinme, yani oraları ibadet ve namaz yeri kılma konusu zikredilmişti. Bu hutbede ise salihler hakkında aşırılığın ikinci tezahürü olan salihlerin kabirleri üzerine mescit inşa etme konusunu ele alacağız.

Ey Allah’ın kulları; bazı topluluklar sadece kabirlerin yanında namaz kılmakla yetinmemişler; aksine farz olsun nafile olsun namazın orada sürekli ve yerleşik hale gelmesi için üzerlerine mescitler inşa etmişlerdir. Bunu yaparken kabirli mescitlerde kılınan namazın kabirsiz mescitlerde kılınandan daha sevap olduğuna ve bu mescitlerde yapılan duaların daha çabuk kabul edileceğine inanmışlardır. Hatta bazıları bu tür mescitleri inşa etmek için büyük meblağlar harcamakta, sonra da oraya defnedilmeyi vasiyet etmektedir!

Eğer Nebvî sünnete müracaat edersek Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bunu yapanları lanetlediğini ve onların kıyamet günü Allah katında yaratılmışların en şerlisi olduğunu açıkça belirttiğini görürüz.

Âişe *radıyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre Ümmü Habîbe ve Ümmü Seleme *radıyallahu anhuma*, Habeşistanda gördükleri ve içinde resimler bulunan bir kiliseyi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e anlatmışlardır. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Onlar, içlerinde salih bir adam öldüğünde kabrinin üzerine bir mescit inşa ederler ve içine o resimleri

(1377) Enbiyâ 21/25.

(1378) Zümer 39/65-66.

(1379) Nisâ 4/48.

yaparlarmış. İşte onlar, kıyamet günü Allah Teâlâ katında yaratılmışların en şerlisidir.”⁽¹³⁸⁰⁾

İbn Abdilber *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu hadis, Müslümanların peygamberlerin, âlimlerin ve salihlerin kabirlerini mescit edinmelerini haram kılmaktadır.”⁽¹³⁸¹⁾

İbn Receb *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu hadis, salihlerin kabirleri üzerine mescit inşa etmenin ve Hristiyanların yaptığı gibi buralara onların resimlerini yapmanın haramlığına delalet eder. Şüphe yok ki bunların her biri tek başına da haramdır. Zira insan resmi yapmak haramdır; kabirlerin üzerine mescit inşa etmek de diğer nasların delalet ettiği üzere tek başlarına da haramdır.”⁽¹³⁸²⁾

Ey Müslümanlar; kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin kerih görüldüğüne dair sahabeden gelen nakillerden biri de İbn Ebî Şeybe’nin *Musannef* adlı eserinde Enes *radiyallahu anh*’tan rivayet ettiği bir rivayettir. Enes kabirlerin arasında mescit inşa edilmesini kerih görürdü.⁽¹³⁸³⁾

Ey Allah’ın kulları; tabiînden gelen nakiller arasında ise İbn Ebî Şeybe’nin kendi senediyle İbrâhim en-Nehaî’den rivayet ettiği şu söz yer alır: “O, kabrin üzerine mescit yapılmasını kerih görürdü.”⁽¹³⁸⁴⁾

Ey müminler; hadislerde gelen yasaklamalara binaen dört mezhep âlimi de kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin haram olduğunu söylemişlerdir. Bu haramlığı ifade edenler arasında Ebû Hanîfe’nin öğrencisi Muhammed eş-Şeybânî,⁽¹³⁸⁵⁾ *el-Câmi’ li Ahkâmi’l-Kur’ân* adlı eserinde Malîkî âlim Kurtubî,⁽¹³⁸⁶⁾ *el-Ümm* adlı eserinde Şâfiî,⁽¹³⁸⁷⁾ Nevevî⁽¹³⁸⁸⁾ ve İbn Kudâme⁽¹³⁸⁹⁾ bulunmaktadır.

(1380) Buhârî (427); Müslim (528), lafız Müslim’e aittir.

(1381) *et-Temhîd*, Kitâbü’l-Câmi, “Yahudilerin Medine’den Çıkarılması” babı (14/326).

(1382) İbn Receb, *Fethu’l-Bârî*, 427 numaralı hadis şerhi.

(1383) *Musannef*, İbn Ebî Şeybe, no: 7579.

(1384) *Musannef*, İbn Ebî Şeybe, no: 11743.

(1385) *Kitâbü’l-Âsâr*, s. 45.

(1386) *el-Câmi’ li Ahkâmi’l-Kur’ân* (10/388, 389), Kehf Suresinin 21. âyetinin tefsiri.

(1387) *el-Ümm*, Kitâbü’l-Cenâiz, “Definden Sonraki İşler” babı. Müttekaddim âlimler katında kerahet ifadesinin haramlık manasına geldiği daha önce açıklanmıştı.

(1388) *el-Mecmû’* 5/289.

(1389) *el-Muğnî* 3/441, özetle.

Hatta İbn Teymiyye *rahimehullah* bu konuda âlimlerin icmasını nakletmiştir. Kendisine, “İçinde kabir bulunan bir mescitte insanların cemaat ve cuma namazı için toplanıp namaz kılması sahih midir? Kabir düzlenmeli mi, yoksa üzerine bir engel veya duvar mı yapılmalı?” diye sorulduğunda şöyle cevap vermiştir: “Hamd Allah’adır. İmamlar bir kabrin üzerine mescit inşa edilemeyeceği hususunda ittifak etmişlerdir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*; ‘Sizden öncekiler peygamberlerinin kabirlerini mescit ediniyorlardı. Dikkat edin! Siz kabirleri mescit edinmeyin. Ben sizi bundan nehyediyorum’ buyurmuştur. Bir ölünün mescide defnedilmesi de caiz değildir. Eğer mescit defenden önce varsa; ya kabir düzlenerek ya da yeniyse açılarak (nakledilerek) durum değiştirilir. Eğer mescit kabirden sonra inşa edilmişse; ya mescit kaldırılır ya da kabir görüntüsü giderilir. Kabrin üzerindeki mescitte ne farz ne de nafil namaz kılınır, zira bu yasaklanmıştır.”⁽¹³⁹⁰⁾

Yine şöyle demiştir: “Onun kabirleri mescit edinmeyi yasaklaması, üzerlerine mescit inşa etmeyi ve yanlarında namaz kılmayı kapsar. Her ikisi de -âlimlerin ittifakıyla- yasaklanmıştır. Zira onlar nassın delalet ettiği üzere kabirlerin üzerine mescit inşa edilmesini nehyetmişler, hatta bunun haram olduğunu açıkça belirtmişlerdir.”⁽¹³⁹¹⁾

Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın İslam’da Sonradan Çıkan Bir Uygulama Olduğuna Dair Bölüm

Faydalı olması adına İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Aynı şekilde meşhed (ziyaretgah) olarak adlandırılan kabirlerin üzerine inşa edilmiş mescitler İslam’da sonradan ortaya çıkmıştır. Buralara yolculuk yapmak da İslam’da sonradan uydurulmuş bir iştir; faziletli ilk üç nesilde bunlardan hiçbir şey inşa edilmemiştir.”¹

Hatta o *rahimehullah*, kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin ancak üçüncü asrın sonlarında görüldüğünü şu sözlerle ortaya koymuştur: “Meşhedlerin ortaya çıkması ve yayılması, Abbasî hilafetinin zayıfladığı, ümmetin parçalandığı, Müslümanları aldatan zındıkların çoğaldığı ve bidat ehlinin sözünün yayıldığı dönemlerde olmuştur. Bu da üçüncü asrın sonlarında Muktedir’in

(1390) *Mecmûu 'l-Fetâvâ* 22/194, 195.

(1391) *İktidâu 's-Sırâtı 'l-Müstakîm* 2/774, 775.

devletinden itibaren başlamıştır. Zira o dönemde Mağrip topraklarında Ubeydî el-Kaddahî Karâmîta ortaya çıkmış, sonra Mısır topraklarına gelmişlerdir. Buna yakın bir zamanda da içlerinde zındıklık ve kuvvetli bidatler barındıran Büveyhoğulları zuhur etmiştir.”²

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın Yasaklanma İletini Beyan Eden İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki kabirlerin üzerine bina yapmanın yasaklanma illeti; bu ziyaret-gâhları görenlerin kalbinde kabir sahibine yönelik aşırı tazim duygusunun oluşması ve bunun dua, adak gibi çeşitli ibadetlerin ona yöneltilmesine yol açmasıdır. Şevkânî *rahimehullah*, *Şerhu’s-Sudûr fî Tahrîmi Ref’i’l-Kubûr* adlı kitabında kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin yasaklanma sebebini şöyle açıklamıştır:

“Cahil bir kimse; üzerine kubbe yapılmış bir kabri görüp oraya girdiğinde, kabir üzerindeki görkemli örtüleri, parıldayan kandilleri ve etrafta tüten güzel kokulu buhurdanlıkları müşahade edince; hiç şüphesiz kalbi o kabre karşı tazimle dolar. Zihni bu ölünün makamını hayal etmekten aciz kalır. İçini kaplayan bu dehşet ve heybet duygusu, kalbine şeytanî akideleri eker. Bu durum, şeytanın Müslümanlara kurduğu en büyük tuzaklardan ve kulları saptırmak için kullandığı en güçlü vesilelerdendir. Bu hal onu İslâm’dan yavaş yavaş uzaklaştırır; öyle ki o kabir sahibinden, ancak Allah Teâlâ’nın güç yetirebileceği şeyleri istemeye başlar ve müşriklerin safına dâhil olur.

Bu şirk, bazen o kabri o halde ilk gördüğünde veya ilk ziyaretinde gerçekteleşir. Çünkü aklına ister istemez şu gelir: Hayatta olanların bu ölüye gösterdiği olağanüstü ihtimam, ancak ondan bekledikleri dünyevî veya uhrevî bir fayda içindir. Kendini o kabri ziyaret eden, başında bekleyen ve köşelerine tutunanların yanında küçük görür. Şeytan, insanlar arasından edindiği

kardeşlerini o kabrin başına diker de onlar gelen ziyaretçileri aldatırlar. Me-seleyi onların gözünde büyütürler; kendilerinden birtakım şeyler uydurup bunu ölüye nispet ederler ki gafil olanlar bunu fark edemez.

O ölü hakkında ‘keramet’ adını verdikleri yalanlar uydurup insanlar arasında yayarlar. Bu yalanlar dilden dile dolaşır; ölülere hüsnüzan besleyen ve bu yalanları kabul etmeye meyilli olan kimseler bunları duydukları gibi anlatırlar. Böylece cahil halk, büyük bir inanç belasına düşer; mallarının en değerlilerini o ölü için adarlar ve en sevdikleri mülklerini onun kabrine vak-federler. Bunu yapmakla o ölünün makamı sayesinde büyük bir hayra ve ecre nail olacaklarını, bunun büyük bir yakınlık, faydalı bir itaat ve kabul olunmuş bir hasene olduğunu sanırlar. Böylece şeytanın insanlar arasından o kabrin başında görevlendirdiği kardeşlerinin amacı hâsıl olur. Onlar bu işleri, halkı bu dehşetli manzaralarla korkutmayı ve yalanlar uydurmayı; ancak değersiz kimselerin değersiz dünya mallarından bir pay koparmak için yaparlar.

Bu lanetli bahane ve iblisçe vesile ile kabirler üzerine yapılan vakıflar ço-ğalmış ve devasa boyutlara ulaşmıştır. Öyle ki meşhur olanların kabirlerine yapılan vakıfların gelirleri toplansa, Müslüman köylerinden büyük bir kö-yün halkını doyuracak miktara ulaşır. Eğer bu batıl vakıflar satılsaydı Allah onunla büyük bir fakir kitlesini zengin ederdi. Bunların tamamı Allah’a isyan yolunda yapılan adaklardır. Hâlbuki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den ‘*Al-lah’a isyan olan konuda adak olmaz*’ buyurduğu sahih olarak sabit olmuştur.

Şüphe yok ki bu aldatılmış kimselerin çoğundan, birisi çıkıp da Allah’a itaat ve yakınlık vesilesi olan bir iş için o adadığı şeyi isteseydi asla vermezdi. Bakın, şeytanın bu insanlarla oynaması onları ne kadar derin ve karanlık bir uçuruma sürüklemiştir! İşte bu, kabirleri yükseltmenin, inşa etmenin, süsle-menin ve kireçle boyamanın mefsedetlerinden biridir.⁽¹³⁹²⁾

Özetle; kabirlerin üzerine mescit inşa etmek haramdır ve buna bağlı olarak kabirlerin mescitlerin içine alınması da haramdır. Şeriatın emri; me-zarlıkların ayrı, mescitlerin ayrı tutulmasıdır. Çünkü Yüce Allah mescitleri ölülerin gömülmesi için, mezarlıkları da namaz kılınması için meşru kılma-mıştır. Mescitler sadece ibadet, mezarlıklar ise sadece defin içindir. Bu se-beple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Namazlarınızın*

(1392) Şevkânî, *Şerhu’s-Sudûr*, s. 30-34.

bir kısmını evlerinizde kılın; oraları kabirlere çevirmeyin.”⁽¹³⁹³⁾ Bu hadis, kabirlerin namaz kılma yeri olmadığına delildir.

Bundan sonra bilin ki *-Allah size merhamet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹³⁹⁴⁾

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem’e* salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1393) Müslim 777.

(1394) Ahzâb 33/56.

3- Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırılığın Üçüncü Tezahürü:

KABİRLERİN KİREÇLE BOYANMASI, ÜZERLERİNE ODALAR VE KUBBELER İNŞA EDİLMESİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹³⁹⁵⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹³⁹⁶⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹³⁹⁷⁾ Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹³⁹⁸⁾

Ey müminler; geçmiş hutbede salihler hakkında aşırıya kaçmanın ikinci tezahürü olan kabirlerin üzerine mescit inşa etme konusu zikredilmiş ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bu konudaki yasaklayıcı delilleri beyan edilmişti. Bu hutbede ise salihler hakkında aşırılığın üçüncü tezahürü olan salihlerin kabirleri üzerine kubbeler ve odalar inşa etme konusunu ele alacağız.

Giriş

Ey Allah’ın kulları! Bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan uygulamalardan biri de kabirlerin üzerine tuğla,⁽¹³⁹⁹⁾ mermer veya seramik ile bina yapılması yahut kireç ile boyanmasıdır ki buna *tecsîs*⁽¹⁴⁰⁰⁾ denir. İster bu bina doğrudan kabrin dış yüzeyine yapılsın isterse kabrin üzerinde bir kubbe veya oda şeklinde olsun; tüm bunlar şu beş sebepten dolayı şer’an haramdır:

Birinci sebep: Ölüünün defnedilmesi hususunda Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in rehberliğine aykırı olmasıdır.

İkinci sebep: Binanın, ölüünün yüceltilmesine ve hakkında aşırıya kaçılmasına sebep olmasıdır. Zira ziyaretçiler kabrin üzerinde bir bina gördükle-

(1396) Enbiyâ 21/25.

(1397) Zümer 39/65-66.

(1398) Nisâ 4/48.

(1399) Tuğla (Âcurr): Pişmiş çamurdan yapılan bir tür tuğla. Bkz. *Lisânü’l-Arab*.

(1400) Tecsîs: Yapıların kireç (gass) ile boyanmasıdır. Kireç, beyaz bir boya olup süsleme için kullanılır ve sürüldüğü yeri sağlamlaştırır; çünkü kuruduğunda sertleşir. Eğer kabrin toprağına sürülürse, toprağın sabit kalmasına ve yok olmamasına sebep olur. Günümüzde buna *alçı* da denilmektedir.

rinde bu onları etkiler ve ölünün kalplerindeki yeri büyür. Böylece kalpleri ona bağlanır, ardından ona dua eder ve ona yönelirler. Maalesef bazı Müslüman beldelerinde durum böyledir. Meşru olan ise kabri bina yapmadan bırakmaktır ki bu hususta bütün Müslümanlar eşittir.

Üçüncü sebep: İlk ölen kişi çürüdükten sonra oraya defnedilecek olanlar için arazinin kapatılmasıdır. Çünkü insanlar binayı yıkıp yerine başka bir ölüyü defnetmekten çekineceklerdir. Bu durumda yapılan bina, sonradan defnedilecek olanlar için yerin daralmasına ve kısıtlanmasına yol açar. Hâlbuki ilk kabrin yok olmasına imkân tanınsa, oraya yeni bir ölü defnedilebilir.

Dördüncü sebep: Eğer insanlar her yüce gördükleri kişi için bir bina yap-salardı, şehirler dirilerin binaları yerine ölülerin binalarıyla dolardı. Bunda ise gizli olmayan bir meşakkat vardır.

Beşinci sebep: Kabirleri kireçle boyamak bir tür övünme ve dünya hayatının süsüdür. Oysa orası ahiret menzillerindendir ve övünme yeri değildir; ölüyü ancak salih ameli süsler.

Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın Yasaklandığına Dair Deliller

Ey Müslümanlar; kabirlerin üzerine bina yapmanın yasaklandığına dair Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den, ashabından ve tabiînden birçok hadis, eser ve imamların sözleri varit olmuştur. Bunların bazıları şunlardır:

Câbir *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrin kireçle boyanmasını, üstüne oturulmasını ve üzerine bina inşa edilmesini nehyetmiştir.”⁽¹⁴⁰¹⁾

Ümmü Seleme *radıyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrin üzerine bina inşa edilmesini veya kireçle boyanmasını nehyetmiştir.”⁽¹⁴⁰²⁾

Ebu Said el-Hudrî *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabirlerin üzerine bina inşa edilmesini, üzerlerine oturulmasını veya üzerlerinde namaz kılınmasını nehyetmiştir.”⁽¹⁴⁰³⁾

(1401) Müslim (970).

(1402) Ahmed (6/299). *Müsned* muhakkikleri “başka yollarla sahihtir” (44/179) demişlerdir.

(1403) Ebû Ya‘lâ, *Müsned*’inde (1020) rivayet etmiş; Elbânî *rahimehullah*, *Tahzîrû’s-Sâcid* (s. 22) adlı eserinde isnadının *sahih* olduğunu belirtmiştir.

Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın İslam'da Sonradan Çıkan Bir Bidat Olduğu

Ey Allah'ın kulları! Kabirlerin üzerine bina yapmak İslam'da sonradan ortaya çıkmıştır. Bunun delili şudur: Medine-i Münevvere'deki Baki Mezarlığı; sahabenin önde gelenlerinden, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ehl-i beytinden ve tabiînin büyüklerinden oluşan çok büyük bir topluluğu barındırmaktadır. Ancak selef-i salihin kabirler üzerine bina yapmaktan ve onları kireçle boyamaktan kaçınması, onların çoğunun kabir izlerinin silinmesine yol açmıştır. Bu sebeple onlardan sadece sınırlı sayıda kişinin kabri bilinmektedir.⁽¹⁴⁰⁴⁾ Bunu Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ* adlı kitabında belirtmiştir.

İmamların Kabirler Üzerine Bina Yapmaktan Sakındıran Fetvaları

İmam Malik *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabirlerin kireçle boyanmasını, üzerlerine bina inşa edilmesini ve üzerine bina edilen bu taşları kerih görüyorum.”⁽¹⁴⁰⁵⁾

Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Lahitte tuğla kullanılması mekruhtur; Ebu Hanîfe ve arkadaşları da bunu kerih görmüştür. Çünkü tuğla, binayı sağlamlaştırmak içindir; kabir ve içindekiler ise çürümeye terk edilmiştir. Dolayısıyla onu sağlamlaştırmak uygun olmaz. Bu hususta taş ile tuğla aynı hükümdedir.”⁽¹⁴⁰⁶⁾

Şâfiî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabrin kireçle boyanmamasını tercih ederim; çünkü bu süse ve gösterişe benzer. Ölüm ise bunların yeri değildir. Muhacirlerin ve Ensarın kabirlerini kireçle boyanmış olarak görmedim. Mekke'deki idarecilerin, buralarda inşa edilen yapıları yıktığını gördüm ve fakihlerin bunu ayıpladığını görmedim.”⁽¹⁴⁰⁷⁾

İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “Aynı şekilde kabirlerin üzerindeki kubbelerin de tamamı yıkılmalıdır. Çünkü bunlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e isyan üzere tesis edilmiştir. Zira o, yukarıda geçtiği üzere ka-

(1404) *Vefâü'l-Vefâ bi Ahbâri Dâri'l-Mustafâ*, s. 916.

(1405) *el-Müdevvene* 1/189.

(1406) Kurtubî, *el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'an*, Kehf Suresinin 21. ayetinin tefsiri, özetle.

(1407) *el-Ümm*, Kitâbü'l-Cenâiz, “Definden Sonraki İşler” babı.

birler üzerine bina yapılmasını nehyetmiştir. Ona isyan ve muhalefet üzere bir bina tesis etmek haramdır ve böyle bir binanın yıkılması, gasp edenin binasının yıkılmasından çok daha önceliklidir.”⁽¹⁴⁰⁸⁾

Ey Allah'ın kulları; büyük âlim Muhammed b. Ali eş-Şevkânî *rahimehullah* kabirlerin üzerine bina yapmanın haram olduğu ve kabrin oda, kubbe, mescit veya başka bir şeyle örtülmeyip üzerinin semaya açık olması gerektiği hususunda Müslümanların icmasını nakletmiştir.”⁽¹⁴⁰⁹⁾

Geçen Üç Tezahür Hakkındaki Sözün Özeti Olan İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki geçen üç tezahür hakkındaki sözün özeti şudur: Kabirlerin yanında namaz kılmak ve üzerlerine mescit inşa etmek şer'i nasların delaletiyle haramdır. Aynı şekilde üzerlerine oda ve kubbe yapmak da haramdır. Zira bu durum geçmiş ümmetlerde olduğu gibi onlara ibadet edilmesine vesiledir. Vesileler ise amaçların hükmünü alır. Vacip olan; mescitlerin ayrı, kabirlerin ayrı tutulması ve kabirlerin üzerinin semaya açık olmasıdır. Mescitler mezarlık olsun diye inşa edilmediği gibi, kabirler de mescit olsun diye yapılmamıştır. Allah en iyisini bilir.

Bundan sonra bilin ki -Allah size merhamet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁴¹⁰⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol. Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et. Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahiri gerekse batını- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

(1408) *İğâsetü'l-Lehfân* 1/380.

(1409) *Şerhu's-Sudûr fî Tahrîmi Ref'i'l-Kubûr* s. 20.

(1410) *Ahzâb* 33/56.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

4- Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırılığın Dördüncü Tezahürü:

KABRİN TOPRAĞININ YÜKSELTİLMESİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁴¹¹⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

(1411) Zâriyât 51/56.

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁴¹²⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁴¹³⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁴¹⁴⁾**

Ey müminler; geçmiş hutbede salihler hakkında aşırıya kaçmanın üçüncü tezahürü olan kabirlerin kireçle boyanması ve üzerlerine oda ile kubbeler inşa edilmesi konusu zikredilmiş; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bu konudaki yasaklayıcı delilleri beyan edilmişti. Bu hutbede ise salihler hakkında aşırılığın dördüncü tezahürü olan, kabir sahibini yüceltmek amacıyla kabir toprağının yükseltilmesi konusunu ele alacağız.

Giriş

Ey Allah’ın kulları; bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan uygulamalardan biri de kabir toprağının seviyesinin yükseltilmesidir. Aşağıda geleceği üzere, bir kabir olduğunun anlaşılması ve üzerine basılarak yahut oturularak saygısızlık edilmemesi için bir karış miktardan fazlası yasaklanmıştır. Yasaklanma illeti ise kabrin seviyesini yükseltmenin kabir sahibini yüceltmeye yol açmasıdır. Vacip olan, bir karışlık miktar hariç, kabrin yerle bir (müsavi) kılınmasıdır.

Kabir Toprağını Yükseltmenin Yasaklandığına Dair Deliller

Ey Müslümanlar; kabir toprağının yükseltilmesinin yasaklandığına dair Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’den ve ashabından *radiyallahu anhum* birçok hadis ve eser varit olmuştur. Bunların bazıları şunlardır:

(1412) Enbiyâ 21/25.

(1413) Zümer 39/65-66.

(1414) Nisâ 4/48.

Müminlerin emîri Ali *radıyallahu anh*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra hilafeti üstlendiğinde, emniyet müdürü olan Ebû'l-Heyyâc el-Esedî'yi kabirler üzerine inşa edilenleri yıkması için göndermiştir. Ebû'l-Heyyâc el-Esedî şöyle demiştir: Ali b. Ebî Tâlib bana, "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in beni gönderdiği görevle seni görevlendireyim mi? Yok etmedik hiçbir heykel veya resim bırakma; düzlemedik yerden yüksek hiçbir kabir bırakma" dedi.⁽¹⁴¹⁵⁾ Buradaki "müşriften" ifadesi, *yüksek olan* anlamındadır.

Değerli okuyucu, dikkat et: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* heykellerin yok edilmesi ile yüksek kabirlerin düzlenmesini birlikte zikretmiştir. Çünkü ikisi de Allah'tan başkasına ibadet edilmesine yol açan vesilelerdir. Güç ve kuvvet ancak Azîm olan Allah'ındır.

Câbir *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrin üzerine bina inşa edilmesini, üzerine toprak eklenmesini veya kireçle boyanmasını yasaklamıştır." Süleyman b. Musa⁽¹⁴¹⁶⁾ ise şu lafzı eklemiştir: "Veya üzerine yazı yazılmasını."⁽¹⁴¹⁷⁾

Sahabe ve İlim Ehlinin Sözlerinde Kabir Toprağını Yükseltmenin Yasaklığı

Ey Allah'ın kulları; Muaviye *radıyallahu anh* şöyle demiştir: "Kabirleri düzlemek sünnettendir. Yahudi ve Hristiyanlar kabirlerini yükseltmişlerdir, siz onlara benzemeyin."⁽¹⁴¹⁸⁾

Şâfiî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Kabrin üzerine kendi toprağından başka toprak eklenmemesini, yeryüzünden sadece bir karış veya o civarda belirginleştirilmesini tercih ederim."⁽¹⁴¹⁹⁾ Yine şöyle demiştir: "Kabrin sadece bir kabir olduğu anlaşılın, üzerine basılmasın ve oturulmasın diye o kadar yükseltilmesini tercih ederim; fazlasını ise kerih görürüm."⁽¹⁴²⁰⁾

(1415) Müslim 969.

(1416) O, hadis ravilerinden biridir.

(1417) Ebû Dâvûd (3226); Nesâî (2026), lafız Nesâî'ye aittir; Hâkim; Elbânî *sahih* demiştir. Naşir: Mektebetü'l-Gurabâ.

(1418) Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr* (19/352); ilk kısmını İbn Ebî Şeybe, *Musannef*'te (11797) rivayet etmiştir.

(1419) Şâfiî, *el-Ümm*, Kitâbü'l-Cenâiz, "Definden Sonraki İşler" babı, özetle.

(1420) *Sünen-i Tirmizî* 3/367.

Daha önce geçtiği üzere, kabirlerin yükseltilmesine dair yasaktan “tesnîm” müstesna tutulmuştur. Tesnîm; kabrin bir kabir olduğunun anlaşılması, üzerine oturulmaması, basılmaması ve tekrar açılmaması için deve hörgücü gibi bir karış kadar yükseltilmesidir.

Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabirde ‘tesnîm,’ deve hörgücünden alınma bir tabir olup bir karış kadar yükseltilmesidir.”⁽¹⁴²¹⁾

İbn Kudâme *rahimehullah* şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Ali *radiyallahu anh’a* ‘Yok etmediğin hiçbir heykel/resim bırakma; düzlemediğin yerden yüksek hiçbir kabir bırakma’ sözü sebebiyle kabrin ancak çok az bir miktar yükseltilmesi müstehaptır.” Ardından şöyle eklemiştir: “Kabri tesnîm etmek (hörgüç şekli vermek), dümdüz yapmaktan daha faziletlidir.”⁽¹⁴²²⁾ Malik, Ebû Hanîfe ve Sevrî de bu görüştedir.”⁽¹⁴²³⁾

Ey müminler; kabirlerin çamurlanması -yani üzerinin bir miktar çamurla kaplanması veya definden sonra su serpilmesi- kabirleri yükseltme kapsamına girmez. Çünkü bunda amaç, hörgüç kısmının sabitlenerek bir kabir olduğunun bilinmesini sağlamaktır. İbn Ebî Şeybe kendi senediyle Hasan-ı Basrî’den, kabir üzerine su serpilmesinde bir sakınca görmediğini rivayet etmiştir.”⁽¹⁴²⁴⁾ Yine Ebû Cafer’den de kabir üzerine su serpilmesinde bir sakınca olmadığına dair rivayet nakletmiştir.”⁽¹⁴²⁵⁾

Tirmizî *rahimehullah* şöyle demiştir: “İlim ehlinde bazıları -ki aralarında Hasan-ı Basrî de vardır- kabirlerin çamurla kaplanmasına ruhsat vermişlerdir. Şâfiî de ‘Kabrin çamurla kaplanmasında bir sakınca yoktur’ demiştir.”⁽¹⁴²⁶⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

(1421) Kurtubî, *el-Câmi’ li-Ahkâmi’l-Kur’ân*, Kehf Suresinin 21. ayetinin tefsiri, özetle.

(1422) Yani orta kısmının uç kısımlarından daha yüksekte olmasıyla deve hörgücü şeklinin verilmesidir; her tarafı eşit olan düz (müsattah) şeklin aksinedir.

(1423) *el-Muğnî*, Kitâbü’l-Cenâiz 3/435-437.

(1424) *Musannef*, no: 12055.

(1425) *Musannef*, no: 12056.

(1426) Tirmizî bunu *Sünen*’inde Câbir *radiyallahu anh*’ın 1052 numaralı hadisini zikrettikten sonra söylemiştir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁴²⁷⁾ Allah'ım! Kullun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

5- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ÇEŞİTLİ DİĞER TEZAHÜRLERİ - 5 - 8

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın O'na isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁴²⁸⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁴²⁹⁾ Kullarını, ibadette kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: *“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”*⁽¹⁴³⁰⁾ Şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: *“Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”*⁽¹⁴³¹⁾

Ey müminler; geçmiş hutbede salihler hakkında aşırılığa kaçmanın dördüncü tezahürü olan kabir toprağının yükseltilmesi konusu zikredilmiş; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in ve sahabenin bu konudaki yasaklayıcı delilleri beyan edilmişti. Bu hutbede ise salihler hakkında aşırılığın çeşitli diğer tezahürlerini ele alacağız.

Giriş

Ey Allah’ın kulları; bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan uygulamalardan biri de kabirlerin üzerinde kandil yakmaktır, yani oraların kandil, lamba ve benzeri şeylerle aydınlatılmasıdır. Kabirleri aydınlatanlar bununla, kabri karanlık olmasın diyerek ölüyü yüceltmeyi amaçlamaktadırlar. Bu ise yerilmiş bir aşırılıktır. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashâbı vefat ettiklerinde, içlerinden hiçbiri kabrinin aydınlatılmasını vasiyet etmemiştir. Eğer bu meşru bir iş olsaydı, bunu yapmaya en layık olanlar onlardı. Ayrıca kabirlerde kandil yakmak, malın faydasız bir yere harcanmasıdır; oysa Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* malın boşa harcanmasını nehyetmiştir.

Bazı İslam İmamlarının Kabirlerde Kandil Yakılması Hakkındaki Sözleri

Ey Müslümanlar; fakihler kabirlerde kandil yakılmasının haram olduğunu açıkça belirtmişlerdir. İbn Kudâme *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabirlerin üzerinde kandil yakılması caiz değildir. Çünkü bunda malın faydasız yere

(1429) Enbiyâ 21/25.

(1430) Zümer 39/65-66.

(1431) Nisâ 4/48.

boşa harcanması ve kabirleri yüceltmede, putları yüceltmeye benzeyecek şekilde aşırıya kaçılması söz konusudur.”⁽¹⁴³²⁾

İbn Hacer el-Heytemî⁽¹⁴³³⁾ *rahimehullah* da kabirlerin aydınlatılmasını büyük günahlardan saymış ve *ez-Zevâcir an İktirâfi'l-Kebâir* adlı kitabında şöyle demiştir:

“Yüz yirmi birinci, yirmi ikinci ve yirmi üçüncü büyük günah: Kabirlerin mescit edinilmesi veya üzerinde kandil yakılması, kadınların kabirleri ziyaret etmesi ve cenazeleri takip etmeleridir.”

Uyarı

Ey Allah'ın kulları, “Gece vakti defin sırasında yolu, defin yerini ve benzeri şeyleri görmek için lamba ve benzeri şeylerle aydınlatmanın hükmü nedir?” diye sorulacak olursa cevap şudur: Bu durumda, defin işlemini gerçekleştirenlerin yolu ve defin yerini görebilmeleri için yanlarında bir lamba bulundurmalarında ve işleri bitince onu geri götürmelerinde bir sakınca yoktur.⁽¹⁴³⁴⁾

Kabirleri Yüceltmenin Çeşitli Diğer Tezahürleri

Ey müminler; kabirleri yüceltme tezahürlerine dâhil olan diğer hususlar şunlardır: Kabirlerin üzerine perdeler asmak, buralara halılar sermek ve mermerler döşemek, kabre özel bir örtü giydirmek, üzerine bolca koku dökmek, kapısına özel hizmetçiler, bakıcılar ve muhafızlar tayin etmek, insanların kabre bakması için pencere/şebeke yapmak, süslü sandukalar koymak, kabrin üzerine ve tavanına perdeler asmak ve kabrin duvarına el sürerek teberrükte bulunmak...

Tüm bunlar, zamanın geçmesi ve cahilliğin yayılmasıyla birlikte geçmiş ümmetlerin düştüğü putperestliğe yol açabilir. Bu tür uygulamaların tamamen yasaklanması, fesada götüren bu yolun kökten kesilmesi içindir.

(1432) *el-Muğnî* 3/440, 441, özetle.

(1433) O, Ahmed b. Muhammed b. Muhammed b. Ali b. Hacer el-Heytemî eş-Şâfiî'dir. Şâfiî fakihî ve mutasavvıftır. Mekke'ye gelmiş ve vefat edene kadar orada ikamet etmiştir. Hicri 973 yılında vefat etmiştir. (Bkz. İbnü'l-İmâd, *Şezerâtü 'z-Zeheb*).

(1434) Bkz. Muhammed b. Useymîn *rahimehullah*, *el-Kavlü 'l-Müfîd alâ Kitâbi'l-Tevhîd* 1/429.

Bu da şer'i hükümlerin yasallaşmasındaki temel gaye olan maslahatların celbi ve -ister bizzat kendisi olsun ister yol açacağı sonuç itibarıyla olsun-mefsedetlerin defi ilkesine en uygun olanıdır.⁽¹⁴³⁵⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor ve kendim ile sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki kabirleri yüceltme tezahürlerinden biri de toplumun seçkin kişilerini Müslümanların genel mezarlıklarına değil, özel kabirlere defnetmektir. Oysa Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliği, ister âlim ister ileri gelen ister halktan biri olsun, insanlar arasında hiçbir ayırım yapmadan ölülerin mezarlıklara defnedilmesi yönündeydi. Sahabe ve tabiînden oluşan ümmet de bu yol üzere yürümüştür.

Unutmamak gerekir ki şeriat bu hususta sadece peygamberleri müstesna kılmıştır. Çünkü peygamberler öldükleri yere defnedilirler. Nitekim Ebû Bekir es-Siddîk *radiyallahu anhu*'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den asla unutmadığım bir şey işittim; o şöyle buyurdu: *‘Allah bir peygamberin ruhunu, ancak defnedilmeyi istediği yerde kabzeder.’*”⁽¹⁴³⁶⁾

Bundan sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁴³⁷⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve onlara kıyamet gününe kadar güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din

(1435) Hüseyin b. Muhammed el-Mağribî, *el-Bedrü'l-Temâm* (4/232, 233), tasarrufla.

(1436) Tirmizî (1039); Şeyh Şuayb el-Arnaût tarikleri ve şahitleriyle sahih olduğunu belirtmiştir (2/502).

(1437) Ahzâb 33/56.

düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhit kullarına yardım et. Allah'ım! Bizden pahalılığı, vebayı, faizi, zinayı, depresimleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

6- Peygamberler ve Salihler Hakkındaki Aşırılığın Dokuzuncu Tezahürü: **ÖLÜLERDEN KENDİLERİ İÇİN ALLAH'A DUA ETMELERİNİ İSTEMEK**

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğın en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁴³⁸⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁴³⁹⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁴⁴⁰⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁴⁴¹⁾

Ey Müslümanlar; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla yeni bir tezahürden, yani duaların kabul edilmesi ümidiyle salihlerin kabirleri başında Allah’a dua etme konusundan bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları; bazı insanlar şöyle demektedir: “Salihlere (ölülere) dua etmenin büyük şirk olduğu yönünde zikrettiklerinizi kabul ettik. Artık bir ölüden, bir misvak dalı kadar küçük bir şey dahi olsa hiçbir şey istemeyeceğiz. Fakat hayattakilerin hayattakilerden Allah’a dua etmelerini istemesi gibi, salih ölülerden bizim için Allah Teâlâ’ya dua etmelerini istememizde bir engel var mıdır? Mesela ‘Ey Allah’ın Rasûlü, bizim için Allah’a dua et’ veya ‘Ey Bedevî, benim için Allah’a dua et’ yahut ‘Ey Seyyide Nefise, bana bir çocuk vermesi için Allah’a dua et’ desek veya benzeri dualar etsek?”

Cevap şudur: Bu fiil altı yönden hatalıdır:

Birincisi: Ölüler kendilerine seslenenlerin nidasını aslen duymazlar; öyleyse onlardan dua istemek nasıl doğru olabilir?! Allah Teâlâ bunu Kur’an’ın pek çok yerinde kesin hükme bağlamıştır, buna iman etmek vaciptir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Eğer onlara dua ederseniz, sizin duanızı işitmezler.**

(1439) Enbiyâ 21/25.

(1440) Zümer 39/65-66.

(1441) Nisâ 4/48.

İşitseler bile size cevap veremezler.”⁽¹⁴⁴²⁾ Başka bir ayette ise şöyle buyurur: “Dirilerle ölüler bir olmaz. Şüphesiz Allah, dilediğine işittirir. Sen ise kâbirlerdekilere işittirecek değilsin.”⁽¹⁴⁴³⁾

Ey müminler; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kendisinin, vefat ettikten sonra ümmetinin hallerini bilmeyeceğini açıkça ifade etmiştir. Ümmetinden olan insanların ise vefatlarından sonra insanların hallerini bilmesi, hele ki sözlerini duyup onlara dua etmesi çok daha imkânsızdır. Abdullah b. Abbas radiyallahu anhumadan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir öğüt vererek hitap etmek için ayağa kalktı -hadisin devamını zikretti- ve orada Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Haberiniz olsun ki ümmetimden bazı adamlar getirilecek ve sol tarafa (cehenneme) götürülecekler. Ben, ‘Ey Rabbim, onlar benim ashabım!’ diyeceğim. Bana, ‘Onların senden sonra neler uydurduklarını sen bilmezsin’ denilecek. Ben de salih kulun dediği gibi diyeceğim: ‘Aralarında bulduğum müddetçe onlara şahittim. Beni vefat ettirdiğinde ise onlar üzerinde gözetleyici yalnız Sendin.’*”⁽¹⁴⁴⁴⁾

Meleklerin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e “Onların senden sonra neler uydurduklarını sen bilmezsin” demesi ve onun da İsa *aleyhisselam*’ın “Aralarımda bulduğum müddetçe onlara şahittim. Beni vefat ettirdiğinde ise onlar üzerinde gözetleyici yalnız Sendin” sözüyle istişhad etmesi; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, vefat ettikten sonra ümmetinin hallerini bilmeyeceğine mutlak delildir. Eğer Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* böyleyse, ondan aşağı mertebedeki insanların bunu bilmemesi hayli hayli böyledir.

Ey Müslümanlar; ölülerden dua istemenin batıl olduğunun ikinci yönü şudur: Eğer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettikten sonra yapacağı duanın kabul edilmeye yakın olduğunu bilseydi, ümmetine, vefat ettikten sonra da kendisinden dua istemelerini öğretirdi. Ashabına, “Ben öldüğümde benden dua isteyin” derdi. Zira o, ümmetine çok şefkatli ve merhametlidir; hele ki ümmetinin başına fitneler ve belalar geleceğini, dünya hayatının doğası gereği ihtiyaçları olacağını bildiği halde bunu söylememesi düşünülemez. Aksine biz bunun tam tersini görüyoruz; Peygamber *sallallahu aleyhi ve*

(1442) Fâtır 35/14.

(1443) Fâtır 35/22.

(1444) Buhârî (4625); Müslim (2860).

sellem ümmetine, kendisinden dua istemeyi değil, kendisine dua etmelerini öğretmiştir. Nitekim teşehhüd duasında bize şöyle dua etmemizi öğretmiştir: “Allah’ım! İbrahim’e ve İbrahim’in ailesine salât ettiğin gibi Muhammed’e ve Muhammed’in ailesine de salât eyle. Şüphesiz Sen övülmeye layıksın, şerefi yücesin. İbrahim’e ve İbrahim’in ailesine bereket verdiğin gibi Muhammed’e ve Muhammed’in ailesine de bereket ver. Şüphesiz Sen övülmeye layıksın, şerefi yücesin.”

Aynı şekilde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ümmetinden, cennette sadece bir kula nasip olacak bir derece olan “Vesile”yi kendisine vermesini Allah’tan istemelerini talep etmiştir. Abdullah b. Amr *radiyallahu anhum*’dan rivayet edildiğine göre o, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’i şöyle buyururken işitmiştir: “Müezzini duyduğunuz zaman onun söylediklerinin aynısını söyleyin. Sonra bana salât getirin; zira kim bana bir defa salât getirirse Allah ona on defa salât eder. Sonra benim için Allah’tan Vesile’yi isteyin. O, cennette Allah’ın kullarından sadece birine layık olan bir mertebedir; o kulun ben olacağımı umuyorum. Kim benim için Vesile’yi isterse şefaati ona helal olur.”⁽¹⁴⁴⁵⁾

Ey Allah’ın kulları; ölümlerden dua istemenin batıl olduğunun üçüncü yönü şudur: Sahabe *radiyallahu anhum*, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimizin vefatının hemen ardından; Üsâme ordusunun gönderilmesi, zekât vermeyenlerle savaşılması, hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in defnedileceği yer gibi pek çok meselede ihtilafa düşmüşlerdi. Ancak kabrine gidip sorunlarının çözülmesi için ondan dua istemediler. Daha sonraki dönemlerde, “Remâde Yılı”nda olduğu gibi büyük bir kıtlık ve kuraklık yaşadılar. Yine de hiçbir sahabî Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabrine gidip, hayattayken yaptıkları gibi Allah’ın onlara yağmur indirmesi için dua etmesini istemedi. Eğer böyle bir şey olsaydı, mutlaka kitaplarda korunur ve bize kesinlikle nakledilirdi. Çünkü bu tür meseleler insanların nakletmek için can attığı konulardır. Sahabe döneminde de faziletli ilk üç asırda da böyle bir şey yaşanmadığına göre, bunun sonradan uydurulmuş bir bidat olduğu anlaşılır. Bidat olan her şeyden ise sakınmak vaciptir.

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Ölüden bir şey istemek meşru değildir; ne vaciptir ne müstehap ne de mubah. Bunu sahabeden veya onlara

(1445) Müslim (384).

güzellikle uyan tabîinden hiç kimse yapmamıştır. Ümmetin selefinden hiç kimse bunu müstehap görmemiştir. Çünkü bunda ağır bir mefsedet vardır, hiçbir maslahat yoktur. Şeriat ise sadece halis veya ağır basan maslahatları emreder. Bu eylemde ağır basan bir maslahat yoktur. Aksine ya katıksız bir mefsedettir ya da mefsedeti maslahatından üstündür. Her iki durumda da meşru değildir.”⁽¹⁴⁴⁶⁾

Ey Müslümanlar; ölümlerden dua istemenin batıl olduğunun dördüncü yönü şudur: Ölümlerden dua istemek, bizzat ölünün kendisine dua etmeye (ondan yardım istemeye) götüren güçlü bir vesiledir. Bu ise cehennemde ebedî kalmaya sebep olan büyük şirktir. İslam hukukunun kaidelerinden biri de “harama götüren vesilenin de haram olması”dır. Şöyle ki: Bir ölüden dua isteyen kimsenin kalbi ona bağlanır. Sonra dua istemek için bizzat kabrini kastetmeye başlar. Nitekim müşrikler, onlara benzeyen ehl-i kitap ve Müslümanların bidatçıları bu yola düşmüşlerdir. Şeytan onları ölüden dua istemekten ölünün bizzat kendisine dua etmeye (ibadet etmeye) adım adım sürüklemiştir.

Ey Allah’ın kulları; ölümlerden dua istemenin batıl olduğunun beşinci yönü şudur: Akıl da şeriatın gösterdiğine delalet eder. Allah’ın insana verdiği iştme ve algılama duyuları ölümle birlikte yok olur. Hatta ölünün tüm bedeni çürür ve duyu organlarıyla birlikte toprakta yok olur. Sahih hadiste geçtiği üzere, insanın sadece “acbü’z-zeneb” denilen kuyruk sokumu kemiği -insanın omurgasının en sonundaki küçük kemik- kalır.⁽¹⁴⁴⁷⁾

Ey müminler; ölümlerden dua istemenin batıl olduğunun altıncı yönü şudur: Ölünün, kendisine seslenenin sözünü duyduğunu söylemek aklen de batıldır. Ölü, aradaki bu yoğun toprak ve çamur engeline rağmen dirinin sözünü nasıl işitebilir?!

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

(1446) *Kāide Celîle*, s. 71-72.

(1447) Buhârî (4814) ve Müslim (2955) Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir. Müslim’in lafzı şöyledir: “...İnsanın her şeyi çürür; ancak bir tek kemiği kalır; o da acbü’z-zenebdir. Kıyamet günü yaratılış ondan terkip edilecektir.”

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki ölülerin dirilerin kelamını işitmesi meselesinde, kendileri için ölülerden Allah Teâlâ'ya dua etmelerini isteyenlerin delil getirebileceği bazı kapalı hususlar ortaya atılabilir.

Bunlardan biri Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözüdür: “*Kul kabrine konulup arkadaşları ondan ayrıldığında, o onların ayakkabılarının sesini işitir. Derken ona iki melek gelir...*”⁽¹⁴⁴⁸⁾

Şöyle derler: “Bu hadis, ölünün dirinin sözünü mutlak olarak işittiğini ifade etmez mi?”

Cevap şudur: Ölünün, kendisini uğurlayanların ayakkabı seslerini işitmesi genel bir durum değildir. Aksine, hadiste geldiği üzere, ölünün kabrine konulduğu ve iki meleğin ona geldiği o özel vakte hastır. Sonra bu işitme sona erer, devam etmez. Dolayısıyla nasta genellik yoktur ve nassı ihtimalinin ötesinde bir manaya hamletmek caiz değildir.

Ey Allah'ın kulları; ölülerin dirilerin hitabını işittiğini söyleyenlerin delil getirdiği hususlardan biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, ümmetine, kabirleri ziyaret ettiklerinde şöyle demelerini öğretmiş olmasıdır: “*Selam size ey Müslüman ve müminler yurdunun ahalisi! Bizler de inşallah size katılacağız. Allah bizden önce gidenlere de sonra gelenlere de rahmet eylesin. Bizim ve sizin için Allah'tan afiyet dileriz.*”⁽¹⁴⁴⁹⁾

Derler ki: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ölülere, hitap zamiriyle ‘*Selam size/Esselâmu aleykum*’ diye hitap etmesi, onların işittiğine delildir; aksi halde muhatap zamiriyle hitap etmenin maksadı nedir?”

Bu şüphenin cevabı şudur: Bir söze muhatap zamiriyle başlamak, hitap edilenin mutlaka işitmesini gerektirmez. Bu, sadece orada bulunanları bir faydaya karşı uyarmak ve o meseleyi nefiste hazır kılmak içindir, işittirmek kastıyla değil. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hilali gördüğünde, hilal işitmediği halde şöyle derdi: “*Allah'ım! Onu üzerimize bereket, iman,*

(1448) Buhârî (1374); Müslim (2870).

(1449) Müslim (974); İbn Mâce (1547); Ahmed (5/353).

selamet ve İslam ile doğdur. (Ey hilal!) Benim Rabbim de senin Rabbin de Allah'tır."⁽¹⁴⁵⁰⁾

Hatta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'ye hitaben şöyle buyurmuştur: "Vallahi sen Allah'ın topraklarının en hayırlısı ve Allah'a en sevimli olansın. Eğer senden çıkarılmasaydım asla çıkmazdım."⁽¹⁴⁵¹⁾

Aynı şekilde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, oğlu İbrahim vefat ettiğinde ona hitaben şöyle dediği sabit olmuştur: "Göz yaşarır, kalp hüüzlenir; biz ancak Rabbimizin razı olacağı şeyi söyleriz. Ey İbrahim! Biz senin ayrılığından dolayı gerçekten mahzunuz."⁽¹⁴⁵²⁾

Yine *Sahihayn*'da sabit olduğu üzere Ömer b. el-Hattâb, Hacerü'l-Esved'in işitmediğini bildiği halde ona hitap ederek şöyle demiştir: "Vallahi biliyorum ki sen zarar veya fayda vermeyen bir taşsın. Eğer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in seni öptüğünü görmeseydim seni öpmezdim."⁽¹⁴⁵³⁾

Sindî *rahimehullah* bu hadisin şerhinde şöyle demiştir: "Söz her ne kadar taş a hitap olsa da maksat, orada bulunanlara, amacın sadece Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e uymak olduğunu, taşı yüceltmek olmadığını işittirmektir."⁽¹⁴⁵⁴⁾

Cansız varlıklara hitap etmenin onların işitmesini gerektirmediği sabit olduğuna göre; mezarlığa girince kabir ehline hitap etmek de onların işitmesini gerektirmez. Aksine bu, dua edenin, duasını derinden hissetmesini amaçlayan taabbüdî (ibadet içerikli) bir emirdir. Allah en iyisini bilir.

Bundan sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin."**⁽¹⁴⁵⁵⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

(1450) Tirmizî (3451); Elbânî *sahih* demiştir (*Silsiletü's-Sahîha*, 1816).

(1451) Tirmizî (3925); İbn Mâce (3108); Ahmed (4/305); Elbânî *sahih* demiştir.

(1452) Buhârî (1303); Müslim (2315).

(1453) Buhârî (1597); Müslim (1270).

(1454) *Hâşiyetü's-Sindî alâ Süneni'n-Nesâî*, 2936 numaralı hadis.

(1455) Ahzâb, 33/56.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin kötülüklerini uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

7- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın Onuncu Tezahürü:

SALİHLERİN BİZZAT ZATLARI VEYA ALLAH KATINDAKİ MAKAMLARI İLE TEVESSÜL ETMEKTİR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁴⁵⁶⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁴⁵⁷⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁴⁵⁸⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁴⁵⁹⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani salihlerin zatlarıyla tevessül etme konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! *Tevessül* kelime olarak, bir ihtiyacın karşılanması için bir vesileyi sebep kılarak istenen şeye yakınlaşmaktır. Terim olarak ise şer’î bir maslahatı elde etmek için Allah’a itaat ederek O’na yakınlaşmaktır.

İbn Cerîr, Allah Teâlâ’nın **“Ey iman edenler! Allah’tan sakının ve O’na (yaklaşmaya) vesile arayın.”**⁽¹⁴⁶⁰⁾ buyruğunun tefsirinde şöyle demiştir: “Yani Allah’ın haber verdiği sevaba inanan ve tehdit ettiği azaptan korkanlar; Allah’ın emir ve yasaklarına itaat ederek O’ndan sakının. Rabbinize ve peygamberinize olan imanınızı salih amellerinizle gerçekleştirin. O’nu razı edecek amelleri işleyerek O’na yakınlaşmaya çalışın. *Vesile*, bir kimsenin ‘Şu şeyle falan kişiye tevessül ettim,’ yani ‘ona yakınlaştım’ sözünden gelir.”

İbn Kesîr *rahimehullah*, *vesilenin* Allah’a yakınlık (kurbet) manasına geldiği hususunda icma naklederek şöyle demiştir: “İmamların bu konudaki beyanlarından sonra, müfessirler arasında vesilenin Allah’a yakınlık olduğu hususunda bir ihtilaf yoktur.”

(1457) Enbiyâ 21/25.

(1458) Zümer 39/65-66.

(1459) Nisâ 4/48.

(1460) Mâide, 5/35.

Ey Müslümanlar! Şer'i tevessül üç şekilde olur:

Birincisi: Allah Teâlâ'nın güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla O'na tevessül etmek. Nitekim Allah Teâlâ **“En güzel isimler Allah'ındır, O'na bu isimlerle dua edin”** buyurmuştur.⁽¹⁴⁶¹⁾ Bunun manası, “Ey Rahmân, bana merhamet et,” “Ey Rezzâk, beni rızıklandır,” “Ey Gaffâr, beni bağışla” gibi ifadeler kullanıp Allah'ın güzel isimlerini vesile kılarak dua etmektir. Tevessülün bu türü meşrudur ve duanın kabul olma sebeplerindendir.

İkincisi: Hayatta ve hazır olan salih bir kimsenin duasıyla tevessül etmek. Bir Müslüman, şiddetli bir darlığa düştüğünde veya başına bir musibet geldiğinde, takva ve istikamet sahibi birine gidip ondan, içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtulması için Allah Teâlâ'ya dua etmesini isteyebilir. Bu, duanın icabetine vesiledir. Delili ise şu ayettir: **“O, iman edip salih ameller işleyenlerin dualarına icabet eder ve onlara lütfundan fazlasını verir.”**⁽¹⁴⁶²⁾ Bu sebeple sahabe, başlarına bir sıkıntı geldiğinde, kendileri için dua etmesi için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelirlerdi. Habbâb b. Eret *radıyallahu anh* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Kâbe'nin gölgesinde hırkasına yaslanmışken ona (maruz kaldığımız eziyetlerden) şikâyetle bulunduk ve ‘Bizim için Allah'tan yardım dilemez misin? Bizim için dua etmez misin?’ dedik.”⁽¹⁴⁶³⁾

Ömer b. el-Hattâb *radıyallahu anh* şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: *“Tabînin en hayırlısı Üveys denilen bir adamdır. Onun bir validesi vardır, kendisinde de bir beyazlık (alaca hastalığı izi) vardı. Onu bulduğunuzda sizin için istiğfar etmesini isteyin.”*

Bu sebeple Ömer b. el-Hattâb, Yemen'den yardımcı kuvvetler⁽¹⁴⁶⁴⁾ geldiğinde onlara, “Aranızda Üveys b. Âmir var mı?” diye sorardı. Nihayet Üveys'i bulunca ona, “Benim için istiğfar et” dedi, o da onun için istiğfar etti.⁽¹⁴⁶⁵⁾

Yine siyahî bir kadın, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelerek “Ben sar'a nöbeti geçiriyorum ve (o esnada) üzerim açılıyor, benim için Allah'a dua et” dedi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* *“İstersen sabret, senin için cennet vardır;*

(1461) A'râf, 7/180.

(1462) Şûrâ, 42/26.

(1463) Buhârî (3612).

(1464) “Emdâd” kelimesi, İslam ordularına yardım için gelen gaziler topluluğudur. Bkz. Nevvî, *Şerhu Sahih-i Müslim*.

(1465) Müslim (2542).

istersen sana afiyet vermesi için Allah'a dua edeyim" buyurdu. Kadın, "Sabrederim, ancak üzerimin açılmaması için dua et" dedi, o da ona dua etti.⁽¹⁴⁶⁶⁾

Enes b. Mâlik *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, halk kıtlığa maruz kaldığında Ömer b. el-Hattâb *radıyallahu anh*, Abbas b. Abdülmuttalib'i vesile kılarak yağmur duası yapar ve şöyle derdi: "Allah'ım! Bizler daha önce Peygamberimizi vesile kılarak Senden yağmur dilerdik de Sen bize yağmur verirdin. Şimdi ise Peygamberimizin amcasını vesile kılarak Senden yağmur diliyoruz, bize yağmur ver." Derken onlara yağmur verilirdi.⁽¹⁴⁶⁷⁾ Buradaki "Peygamberimizi vesile kılmak" lafzı onun duasıyla; "Peygamberimizin amcasını vesile kılmak" lafzı da onun duasıyla tevessül etmek manasındadır.

Ey Allah'ın kulları; bu kıssadan anlıyoruz ki bir kimsenin salah ve takva sahibi olması, duasının kabulüne bir sebeptir. Eğer bu durum Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e olan akrabalık ile birleşirse nur üzerine nur olur. Ancak salah ve takva olmayan bir akrabalık bağı, asla bir vesile değildir. Eğer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yakınlık tek başına Allah'a yaklaştırsaydı, amcası Ebû Tâlib'e veya Ebû Leheb'e ahirette fayda sağlardı. Hâlbuki bu onlar için mümkün değildir!

Özetle, hayatta olan salih kimselerden dua istemek meşrudur. Ancak insan bunu alışkanlık haline getirmemeli veya darlık anında sadece dua istediği salih kişilere güvenerek bizzat dua etmeyi bırakmamalıdır. Aksine kalbini Allah'a bağlamalıdır; bununla beraber salih kimselerden dua istemesinde bir sakınca yoktur. Allah en iyisini bilir.

Ey müminler; meşru tevessül türlerinin üçüncüsü, dua edenin bizzat kendisinin işlediği salih bir ameli vesile kılmasıdır. Mesela kişinin: "Allah'ım! Sana olan imanım, Rasûlüne olan bağlılığım veya anne-babama yaptığım iyilik hürmetine beni bağışla, bana merhamet et, içinde bulunduğum sıkıntıyı gider veya bana bir çocuk nasip eyle" gibi dualar etmesidir.

Salih amellerle tevessül etmenin meşruiyetine dair delil, Allah Teâlâ'nın Kur'an-ı Kerim'de, müminlerin, günahlarının örtülmesi için imanlarını ve sile kıldıklarını zikretmesidir: **"Rabbimiz! Şüphesiz biz, 'Rabbimize iman edin' diye imana çağıran bir davetçiye işittik ve hemen iman ettik. Rabbi-**

(1466) Buhârî (5652); Müslim (2576).

(1467) Buhârî (1010).

miz! Bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilerle beraber al.”⁽¹⁴⁶⁸⁾

Ayrıca buna dair delillerden biri de bir mağarada mahsur kalan ve mağaranın ağzı büyük bir kayayla kapanan üç kişinin kıssasıdır. Bu kişilerden biri anne-babasına yaptığı iyiliği, ikincisi zinadan kaçınarak gösterdiği iffetini, üçüncüsü ise emanete olan sadakatini vesile kılarak dua etmiş; bunun üzerine kaya açılmış ve onlar da oradan çıkmışlardır.⁽¹⁴⁶⁹⁾

Ey Allah’ın kulları! Şer’î tevessülün tanımını ve üç türü hakkındaki sözlerimizi tamamladık. İkinci hutbede ise Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bidat olan tevessülden bahsedeceğiz.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki bidat olan tevessül, Allah’ın, bir maksadı elde etmek için vesile kılmadığı şeylerle O’na yakınlaşmaya çalışmaktır. Ölümlerin zatları, makamları veya hakları ile Allah’a tevessül etmek buna örnektir. Mesela bir kimse-nin, “Allah’ım! Peygamberinin makamı hürmetine veya kabrinin hakkı yahut bereketi hürmetine günahımı bağışla, sıkıntımı gider” yahut “Allah’ım! Filan kişinin Senin katındaki makamı veya hakkı hürmetine beni rızıklandır” demesi gibi.

Bunu yapanlar, bu tevessüllerinin maksada ulaşmak için bir sebep olduğuna inanırlar. Hakikat ise şudur: Bu tevessül batıldır, bir sebep değildir, aksine bidattir. Bidat olan her şey ise günah kazanma sebebidir. Bunun beyanı iki yöne dayanır:

Birincisi: Ölümlerin Allah katındaki makamı ve kadrinin faydası başkalarına değil, sadece ölümlerin kendisine aittir. Dolayısıyla bir kimsenin makamını

(1468) Âl-i İmrân, 3/193.

(1469) Buhârî (2215), lafız ona aittir; Müslim (2743).

vesile ederek istemenin, isteyene icabet edilmesine sebep olacağına inanmak doğru değildir. Çünkü iki durum arasında bir alaka yoktur. Bu, bir adamın bir emîre veya vezire gidip “Sana, filan kişinin sana olan itaati ve senin yanındaki makamı hürmetine istiyorum, bana şunu şunu ver” demesine benzer. Bu, istenen kişiyle ilgisi olmayan yabancı biriyle ilgili bir durumdur ve emîrin bu sebeple isteğe cevap vermesini gerektirmez. Aynı şekilde bir insan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bizzat zatı ile tevessül ederse, onun zatı ve Allah katındaki kadr-i kıymeti tek başına duanın kabulünü gerektirmez. Aksine bir insan Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yoluna uyması ve ona itaati ile tevessül ederse, bu kabul sebebidir. Çünkü bu, Allah’a ve Rasûlüne itaat olan bir amelle tevessüldür.

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Şayet O’na onların duasıyla da kendi amellerimizle de tevessül etmeyip sadece onların zatlariyle tevessül edersek; onların zatlari duamızın kabulünü gerektiren bir sebep değildir. Bu durumda biz vesile olmayan bir şeyle tevessül etmiş oluruz. Bu da ne Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den sahih bir nakille gelmiştir ne de selef arasında meşhurdur.”⁽¹⁴⁷⁰⁾ Yine şöyle demiştir: “Dua eden kişi ‘Filan kişinin hakkı için’ dediğinde; eğer o kişi onun için dua etmemişse ve kendisi de o kişiye tabi olması, muhabbeti ve itaati ile değil de sadece onun zatı ve Rabbinin ona verdiği ikram ile istiyorsa, istenilenin gerçekleşmesini gerektiren bir sebeple istemiş olmaz.”⁽¹⁴⁷¹⁾

Ey Allah’ın kulları; peygamberlerin ve salihlerin makamlarıyla tevessül etmenin batıl olmasının ikinci yönü ise bu fiilin Allah’ın kitabında ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde hiçbir aslının olmamasıdır. Sahabe veya tabiînden hiçbirinin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabri başında veya uzağında onunla tevessül ettiği zikredilmemiştir. Hatta bu durum faziletli ilk üç asırda aslen bilinmiyordu, sahih duaların hiçbirinde de geçmemektedir. Bu konudaki nakiller ancak zayıf, merfû ve mevkûf hadislerde veya sözü delil olmayan kimseler aracılığıyla gelmiştir. Eğer ölümlerle tevessülün İslam dininde aslı olsaydı Allah dinini korumayı üstlendiği için bu bize kesinlikle nakledilirdi. Sahabiler hicretten önce Mekke’de işkence görürken Peygam-

(1470) *Kāide Celile fi’l-Teveşşül ve’l-Vesile*, s. 275.

(1471) *İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakîm*, 2/786.

ber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zatıyla tevessül etmiyor, "Allah'ım, Peygamberinin makamı hürmetine bizi bu sıkıntıdan kurtar" demiyorlardı. Oysa büyük bir sıkıntı içindeydiler; sadece Allah'a dua ediyorlar veya daha önce geçtiği üzere Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gidip kendileri için dua etmesini istiyorlardı.

Daha sonra sahabe *radıyallahu anhum* bu yol üzere devam etmiştir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i en iyi tanıyan ve Kur'an'ın pek çok yerinde vahiyyle muvafakat sağlayan Ömer b. el-Hattâb *radıyallahu anh*, "Remâde Yılı" diye bilinen şiddetli kıtlık zamanında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in makamı veya zatıyla tevessül etmemiştir. Aksine, hem Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e yakınlığı hem de salahı ve takvası sebebiyle amcası Abbas b. Abdülmuttalib'den, yağmur yağması için Allah'a dua etmesini istemiştir. Bu da göstermektedir ki Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bizzat zatıyla tevessül etmek meşru değildir ve aslen bilinmemektedir. Meşru olan, Ömer *radıyallahu anh*'ın yaptığı gibi hayatta ve orada hazır olan salih bir kişinin duasıyla tevessül etmektir. Eğer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zatıyla tevessül etmek sahabe ve tabiîn nezdinde bilinen bir şey olsaydı, Ömer *radıyallahu anh*'ın daha faziletli olan bu vesileyi bırakıp başkasına yönelmesine karşı çıkanlar olurdu ve ona "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zatıyla tevessül etmek, peygamber olmayanın duasından daha evladır" denirdi.⁽¹⁴⁷²⁾

Ey müminler! Muhammed b. Useymîn *rahimehullah* şöyle demiştir: "Peygamberler ile tevessül iki çeşittir: Onlara olan muhabbet ve onlara uymakla tevessül ki bu, Allah'ın Âl-i İmrân suresinin sonunda akıl sahiplerinden naklettiği üzere meşrudur. Diğeri ise bizzat zatlarıyla tevessüldür; bu ise yasaktır. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den bu konuda hiçbir şey gelmemiştir, o ümmetine bunu öğretmemiş ve sahabe de bunu yapmamıştır."⁽¹⁴⁷³⁾

Özetle; -ister hayatta isterse ölü olsunlar- salihlerin zatlarıyla tevessülün faziletli ilk üç asırda hiçbir yeri yoktur. Tevessül, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve diğer salihler hayattayken onların dualarıyla yapıldı. Vefatlarından sonra ise dualarıyla da zatlarıyla da tevessül etmek vaki olmamıştır. Dolayısıyla bunun, sakınılması gereken bir bidat olduğu aşikârdır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Kim bizim bu işimiz (dinimiz) üzere

(1472) Bkz. Elbânî, *et-Tevessül*, s. 61.

(1473) *Nûrun ale'd-Derb* programındaki sözlü cevabından özetle.

olmayan bir amel işlerse o reddedilir.” Ayrıca “Sonradan uydurulan işlerden sakının; zira uydurma her iş bidattır ve her bidat dalalettir.” buyurmuştur.

Şu hususa da dikkat edilmelidir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in makamıyla tevessülün haram olduğunu söylemek, onun Allah katında makamı olduğunu inkâr etmek değildir. Ehl-i Sünnet buna ve diğer peygamberlerin de bir makamı olduğuna kesin olarak inanır. Ancak mesele bu makamla tevessül etmektir; bu ise dinde bir bidattır ve Allah da Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* de bunu emretmemiştir.

Ey Allah’ın kulları! Sonuç olarak; bu konuda zayıf ve uydurma hadisler varit olmuştur. İnsanların bir kısmı bunların zayıf olduğunu bilmeden onlara tutunmaktadır. En meşhur uydurma hadislerden biri “Benim makamımla tevessül edin, çünkü benim makamım Allah katında büyüktür” hadisidir. İbn Teymiyye *rahimehullah*, “Bu hadis yalandır; Müslümanların hadis ehlinin itibar ettiği kitaplarının hiçbirinde yoktur, ilim ehlinen kimse bunu zikretmemiştir” demiştir.⁽¹⁴⁷⁴⁾ Bekir Ebû Zeyd *rahimehullah* ise “Mahlûkat ile (onun hakkı veya makamı ile) isteme hakkındaki hadisler ya çok zayıf ya da uydurmadır. Bu, heva ehlinin büyük mesele haline getirdiği konulardandır. Şeyhülislam İbn Teymiyye *rahimehullah* bu konuyu eserlerinde açıklığa kavuşturmuştur” demiştir.⁽¹⁴⁷⁵⁾

Bundan sonra bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁴⁷⁶⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin kötülüklerini uzaklaştı ey âlemlerin Rabbi!

(1474) *Kāide Celile*, s. 252.

(1475) *et-Tevhîd bimâ kîle: Lâ yasihhu fîhi hadîs*, s. 132.

(1476) Ahzâb, 33/56.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

8- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Birinci Tezahürü: **KABİRLERİN BAŞINDA ALLAH TEÂLÂ'YA YAPILAN DUALARIN KABUL EDİLECEĞİNE İNANMAK**

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin." (Al-i İmran, 102)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir." (Nisa, 1)

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir." (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **"Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım."**⁽¹⁴⁷⁷⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁴⁷⁸⁾ Kullarını, ibadette kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁴⁷⁹⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁴⁸⁰⁾

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani duaların kabul edileceği inancıyla özellikle bazı mekânlarda, özellikle de peygamberlerin veya salih zatların kabirleri başında dua etme konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz. Öyle ki birinin bir kabrin yanına gidip “Ya Rabbi, bana çocuk ver!” “Ya Rabbi, borcumu ödememi sağla” ve benzeri dualar ettiğini görürsünüz.

Ey Müslümanlar; duaların kabulü için özellikle kabirleri seçmek beş yünden batıldır:

Birincisi: Yüce Allah’ın kitabında veya Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde, kabirlerin başında Allah’a dua etmenin faziletli olduğuna dair hiçbir delil yoktur. İslam şariatında, Kitap ve Sünnet’te yer almayan her ibadetin reddedileceği kuralı vardır. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Kim bizim bu işimizde (dinimizde) ondan olmayan bir şeyi uydurursa, o reddedilir.*” buyurmuştur.⁽¹⁴⁸¹⁾

Diğer bir rivayette ise “*Kim bizim işimiz üzere olmayan bir amel işlerse o reddedilir.*”⁽¹⁴⁸²⁾ demiştir.

(1478) Enbiyâ 21/25.

(1479) Zümer 39/65-66.

(1480) Nisâ 4/48.

(1481) Hadiste geçen “emir”den kasıt *dindir*.

(1482) Müslim (1718).

Ey Allah'ın kulları! İkinci yöne gelince; eğer kabirlerin başında dua etmek -vacip veya müstehap olarak- meşru bir iş olsaydı, sahabe *radiyallahu anhum* bunu Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri başında yapardı. Faziletli ilk üç asırda selef-i salihinden böyle bir uygulama nakledilmemiştir. Sahabe defalarca kuraklık yaşamış ve başlarına büyük musibetler gelmiştir; ancak onların ne Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ne de büyük sahabilerin kabrine gelip Allah'a dua ettikleri asla nakledilmemiştir. Bu durum, onların bu fiilin bidat olduğu hususunda icma ettiklerini gösterir.

İbn Kayyım *rahimehullah* meşru ziyaret hakkında şunları söylemiştir: “Bu, vefatına kadar yirmi küsur yıl boyunca Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabir ehli hakkındaki sünnetidir. Bu, hulefâ-yi râşidînin sünneti, tüm sahabe ve onlara güzellekle uyan tabiînin yoludur. Yeryüzündeki herhangi bir beşer; onlardan birinin, bir ihtiyacı olduğunda kabirlere yönelip orada dua ettiklerine, kabirlere el sürdüklerine, orada namaz kıldıklarına veya kabir sahipleri hürmetine Allah'tan bir şey istediklerine dair sahih, hasen, zayıf veya munkatı bir tek nakil getirebilir mi? Bize bu konuda tek bir eser veya tek bir harf gösterebilir.”⁽¹⁴⁸³⁾

Ey müminler; üçüncü yöne gelince; selef-i salihinden nakledilen, onların, kabirleri sadece ziyaret amacıyla ziyaret ettikleridir, orada duanın kabulünü aramak için değil. Âlimlerin bu babda söylediklerinden biri de İmam Malik *rahimehullah*'ın, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri başında dua etmeyi bidat saymasıdır. O şöyle demiştir:

“Medine ehlinde camiye girip çıkanların her seferinde kabrin başında durması gerekmez, bu sadece yabancılar (yolcular) içindir.” Ayrıca “Yolculuktan gelen veya yolculuğa çıkacak olanın kabrin başında durup Peygamber'e, Ebû Bekir'e ve Ömer'e salât ve dua etmesinde sakınca yoktur” demiştir. Kendisine, “Medine ehlinde bazıları yolculuktan gelmedikleri halde günde bir veya birkaç kez, bazen Cuma günleri kabrin başında durup bir süre selam verip dua ediyorlar” denilince şöyle cevap vermiştir:

“Beldemizdeki fıkıh ehlinin hiçbirinden bu bana ulaşmadı. Bunu terk etmek daha evladdir. Bu ümmetin sonu, ancak başı neyle ıslah oluyorsa onunla

(1483) İbn Kayyım, *İğâsetü'l-Lehfân*, s. 367-368.

ıslah olur. Ümmetin ilklerinden böyle bir şey yaptıkları bana ulaşmadı. Yolculuktan gelen veya gidecek olan hariç, bunu yapmak mekruhtur.”⁽¹⁴⁸⁴⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* bu konuda şöyle der: “Malik, kendi zamanının en âlimidir. O ve Medine ehli, selam verdikten sonra dua için durmayı mekruh görmüşlerdir. Müstehap olanın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e ve iki arkadaşına dua etmek (selam vermek) olduğunu belirtmişlerdir. Bu da her vakit değil, sadece yolculuk dönüşü veya öncesi içindir; çünkü bu bir selamlaşmadır ve selam verilmesi gerekenin evi, selam vermek için her vakit ziyaret edilmelidir.”⁽¹⁴⁸⁵⁾

Ey Allah’ın kulları; dördüncü yöne gelince; bu fiili tetikleyen şey, kabir sahiplerini yüceltmektir. Oysa bir Müslümanın duaya ve diğer ibadetlere yönelmesindeki saik, mahlûkatı değil Allah’ın ve Rasûlünün emrini yüceltmek olmalıdır.

Beşinci yöne gelince; salihlerin kabri başında Allah’a dua etmek, bizzat kabir sahibine dua etmeye (ondan istemeye) götüren en büyük vesiledir. Celâleddin es-Süyûtî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabirlerin başında; bir adamın orada dua edip kabul edildiği veya oraya adak adayıp ihtiyacının görüldüğü gibi etkileyici hikâyeler anlatılır. İşte putlara da bu tür şeylerle tapılmış, yeryüzünde şirk bu tür şüphelerle ortaya çıkmıştır.”⁽¹⁴⁸⁶⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakı-

(1484) Bu sözleri Kadı İyâz *rahimehullah*, *eş-Şifâ bi-Tâ’rîfi Hukûki’l-Mustafâ* adlı kitabında, (2/98-99), “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabrini ziyaretin hükmü, onu ziyaret edip selam verenin fazileti, nasıl selam verileceği ve dua edileceği” babında İmam Malik’ten nakletmiş ve Serahsî’nin *el-Mebsût* kitabına atfetmiştir. Aynı şekilde İbn Teymiyye de *Mecmûu’l-Fetâvâ*’da (27/118) nakletmiştir.

(1485) İbn Teymiyye, *Mecmûu’l-Fetâvâ*, 27/118.

(1486) Süyûtî, *el-Emru bi’l-İttibâ’ ve’n-Nehyu ani’l-İbtidâ’*, s. 123.

nın. Bilin ki kabirlerin başında dua etme meselesinde sözün özü şudur: İslam şeriatında kabirlerin başında dua etmenin herhangi bir fazileti olduğuyula veya duaların kabulüyle ilgili özel bir durum yoktur. Aksine kabirler, nehir kıyıları, yol kenarları ve sayısı ancak Allah tarafından bilinen diğer herhangi bir yer gibidir; buralarda dua etmenin (mekân olarak) üstünlüğü bulunmamaktadır.

Durum böyleyken, Allah'a dua etmek için özellikle kabirleri seçmek bidattir. Orada dua etmenin fazileti olduğunu iddia etmek ise Allah hakkında bilgisizce konuşmak sayılır ki bu, büyük günahlardandır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Rabbim ancak açık ve gizli hayâsızlıkları, günahı, haksız yere sınırı aşmayı, hakkında hiçbir delil indirmedığı bir şeyi Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.”**⁽¹⁴⁸⁷⁾

Ey Allah'ın kulları! Mezarlığı ziyaret eden kimse için meşru olan, kabir ehline selam vermesi ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den gelen şu duayı okumasıdır: **“Selam size ey müminler ve Müslümanlar yurdunun ahalisi! Allah bizden, önce gidenlere de sonra gelenlere de rahmet eylesin. Şüphesiz bizler de inşallah size katılacağız.”**⁽¹⁴⁸⁸⁾

Büreyde el-Eslemî *radiyallahu anhu* hadisinde ise şu ekleme yer alır: **“Bizim ve sizin için Allah'tan afiyet dilerim.”**⁽¹⁴⁸⁹⁾

Bundan sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁴⁹⁰⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Halifelelerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

(1487) A'raf, 7/33.

(1488) Müslim (974), Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edilmiştir.

(1489) Müslim (975).

(1490) Ahzâb, 33/56.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

9- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On İkinci Tezahürü:

SALİHLERİN KABİRLERİNE YOLCULUK YAPMAK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na
itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine
kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır.
Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk
etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁴⁹¹⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁴⁹²⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁴⁹³⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁴⁹⁴⁾

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani salihlerin kabirlerine yolculuk yapma konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Kabirleri yüceltme tezahürlerinden biri de onlara yolculuk yapmaktır. Bu fiili yapmak caiz değil, haramdır. Zira ibadet kastıyla yolculuk ancak üç mescide yapılır. Buna şu dört hadis delalet eder:

1. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sadece üç mescit için bineklerin yükü bağlanır (yolculuk yapılır): Mescid-i Haram, Mescid-i Aksâ ve benim şu mescidim.”⁽¹⁴⁹⁵⁾ Yani Mescid-i Nebvî.

Bûsîrî⁽¹⁴⁹⁶⁾ *rahimehullah* adı geçen hadisin şerhinde şöyle demiştir: “Bineklerin yükünü bağlamak, *yolculuktan* kinayedir. Manası şudur: Mescitler arasında yolculuk yapmak amacıyla sadece bu üç mescide yolculuk yapmak için binite yük yüklenir. İlim öğrenmek, âlimleri ve salihleri (hayattayken) ziyaret etmek, ticaret ve benzeri amaçlarla yapılan yolculuklar bu yasak kapsamı-

(1492) Enbiyâ 21/25.

(1493) Zümer 39/65-66.

(1494) Nisâ 4/48.

(1495) Buhârî (1995) ve Müslim (827) Ebû Said *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir; ayrıca Buhârî (1189) ve Müslim (1397) Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

(1496) Ahmed b. Ebî Bekir el-Bûsîrî el-Kinânî eş-Şâfiî; Mısırlı hadis hafızlarındandır. Zevâid kitapları telif etmiştir, en büyüğü *İthâfû’l-Mehere bi-Zevâidi’l-Mesânidi’l-Aşere*’dir. O *rahimehullah* miladî 1436 (hicrî 840) yılında vefat etmiştir. Bkz. Zirikli, *el-A’lâm*, 1/104.

na girmez. Aynı şekilde Medine ehlinin Kubâ Mescidi'ni ziyaret etmesi gibi yolculuk gerektirmeyen diğer mescit ziyaretleri de bu yasağa dâhil değildir. Allah en iyisini bilir.”⁽¹⁴⁹⁷⁾

2. Ey Müslümanlar; kabirlere yolculuk yapmayı yasaklayan hadislerden biri de Leys'in Şehr'den rivayet ettiği şu hadistir: Şehr dedi ki: Biz Tur Dağı'na gitmek isterken Ebû Said ile karşılaştık. O şöyle dedi: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: ”*Sadece üç mescit için binekler sürülür*”⁽¹⁴⁹⁸⁾ (yani yolculuk için develere binilir): *Mescid-i Haram, Medine Mescidi ve Beytü'l-Makdis*.”⁽¹⁴⁹⁹⁾

3. Ey müminler; kabirlere yolculuk yapmayı yasaklayan hadislerden biri de Ebû Basra el-Gıfârî *radiyallahu anh*'tan gelmiştir. O, Tur Dağı'ndan dönen Ebû Hureyre *radiyallahu anh* ile karşılaşınca ona, “Nereden geliyorsun?” diye sordu. Ebû Hureyre, “Tur'dan” dedi. Bunun üzerine Ebû Basra, “Eğer oraya çıkmadan önce sana yetişseydim gitmezdin. Çünkü ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: *‘Ancak üç mescit için binekler koşturulur: Mescid-i Haram'a, benim şu mescidime ve İliya Mescidi'ne -veya Beytü'l-Makdis'e-* (ravi burada şüphe etmiştir).”⁽¹⁵⁰⁰⁾ Hadisteki “*koşturulur*” ifadesinden kasıt, oraya gitmek için yolculuk bineklerine binilmesidir.

Sindî *rahimehullah* hadisın şerhinde şöyle demiştir: “Yani bu üç mescit dışında hiçbir mescit (veya mekân) için yolculuk yapmak amacıyla bineğe binilmez. Ebû Hureyre Tur'da namaz kılmayı kastetmişti, bu yüzden onun yolculuğu bir mescide yolculuk yapmak gibi (ibadet amaçlı) idi.”⁽¹⁵⁰¹⁾

4. Ey Allah'ın kulları! Kabirlere yolculuk yapmanın haramlığına dair bir delil de bu eylemin faziletli ilk üç asrın mensupları olan sahabe ve tabiîn tarafından yapılmamış olmasıdır. İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Peygamberlerin ve salihlerin kabirlerine yolculuk yapma işi, İmam Malik

(1497) *Misbâhu'z-Züccâce fî Zevâidi İbni Mâce*. Ayrıca bkz. İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/249-250.

(1498) “Matî:” Binek devesi demektir. Hadisteki “yük bağlanmaz” veya “sürülmez” ifadele-ri yolculuğa çıkılmamasını ifade eder. Bkz. İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*.

(1499) Ahmed 3/93; Ebû Ya'lâ 1326; Şuayb el-Arnaût, *el-Müsned* haşiyesinde (18/383) şa-hitleriyle birlikte *sahih* demştir.

(1500) Ahmed 6/7; Malik, *el-Muvatta* 1/108 no: 16. Elbânî, *Sahîhu'l-Câmi* 'de (737) isnadın *sahih* olduğunu belirtmiştir.

(1501) Bkz. *el-Müsned* 39/267.

zamanına kadar İslam'da mevcut değildi. Bu ancak sahabe, tabiîn ve tebe-i tabiîn asırlarından sonra ortaya çıkmıştır.”⁽¹⁵⁰²⁾

5. Kabirlere yolculuk yapmanın haramlığına dair delillerden biri de imamların bu konudaki ittifakıdır. İbn Teymiyye *rahimehullah* bu ittifakı şöyle nakletmiştir: “Müslümanların ittifakıyla; hiç kimse Arafat dışındaki bir yerde vakfe yapmak için yolculuğa çıkamaz. Ne Mescid-i Aksâda ne de peygamberlerden, meşayihden veya başkalarından birinin kabri başında vakfe yapmak (durmak) için yolculuk yapılır. Hatta âlimlerin en zahir olan görüşüne göre, hiçbir kabri ziyaret etmek amacıyla yolculuğa çıkılmaz.”

Yine şöyle demiştir: “Bu babın aslı şudur: İslam şeriatında namaz kılmak, dua etmek, zikir çekmek veya Kur'an okumak gibi ibadetleri yapmak maksatlarıyla yönelinecek bir mekân yoktur; bunlar için en uygun yer ancak Müslümanların mescitleri ve hac meşairidir (hac ibadetinin yapıldığı yerlerdir). Ancak kabirler üzerine inşa edilen meşhedler (türbeler) -ister mescit yapılsın isteryapılmasın-, bazı peygamberlere veya salihlere nispet edilen makamlar,⁽¹⁵⁰³⁾ mağaralar, kovuklar veya Allah'ın Musa ile konuştuğu Tur Dağı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vahiy gelmeden önce içinde ibadet ettiği Hira Mağarası, Allah'ın '**ikinin ikincisi olarak mağaradayken**' buyruğunda bahsettiği mağara, Şam'daki Kasiyun Dağı'nda bulunan ve 'Kan Mağarası' denilen yer ile onun doğu ve batı tarafında yer alan ve birine *İbrahim makamı*, diğerine *İsa makamı* denilen yerler ve yeryüzünün doğusunda ve batısındaki benzeri yerler için ziyaret amacıyla yolculuk yapmak meşru değildir. Şayet bir kimse buralara gitmeyi adarsa, -Müslüman imamların ittifakıyla- bu adağını yerine getirmesi gerekmez. Hatta *Sahihayn*'da Ebû Hureyre ve Ebû Said'den -başkalarından da rivayet edilmiştir- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğu sabittir: '*Sadece üç mescit için bineklerin yükü bağlanır* (yolculuk yapılır): *Mescid-i Haram, Mescid-i Aksâ ve benim şu mescidim*.'⁽¹⁵⁰⁴⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı; Şam, Irak, Mısır, Horasan ve Mağrip gibi beldeleri fethettiklerinde bu mekânlara yönelmemişler, buraları

(1502) *Mecmûu'l-Fetâvâ* 27/386.

(1503) Makamlar: *Makam* kelimesinin çoğuludur, eser (iz) manasına gelir. Meşhur olan Makam-ı İbrahim de bunun bir örneğidir ki orada İbrahim *aleyhisselam*'ın ayak izleri bulunmaktadır.

(1504) Tahrici daha önce geçti.

ziyaret etmemişler ve buralarda namaz kılıp dua etmeyi kastetmemişlerdir. Aksine onlar peygamberlerinin şeriatına sımsıkı sarılmışlar ve Allah'ın, haklarında şöyle buyurduğu mescitleri imar etmişlerdir: **'Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder.'**⁽¹⁵⁰⁵⁾ Başka bir ayette **'Deki: Rabbim adaleti emretti. Her mescitte yüzünüzü O'na döndürün,'**⁽¹⁵⁰⁶⁾ diğerinde ise **'Şüphesiz mescitler Allah'ındır. O halde Allah ile birlikte hiç kimseye dua (ibadet) etmeyin.'**⁽¹⁵⁰⁷⁾ buyrulmuştur.⁽¹⁵⁰⁸⁾

Ey Allah'ın kulları! Pek çok insan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nehyettiği şeyleri yapmıştır. Bazı insanların kabirleri ziyaret etmekten ve onlara yolculuk yapmaktan başka işleri kalmadığını, dinden neredeyse sadece bunu bildiklerini görürsünüz. Öyle ki, onlardan biri övünerek “Şu yerdeki seyyid filancanın kabrini, bu yerdeki Şeyh filancanın kabrini ziyaret ettim” der. Hatta bazı cahillerde aşırılık o seviyeye ulaşmıştır ki, bu yolculuğuna “hac” adını verir ve “Filancanın kabrine hacca gitmek istiyorum” der. Sapıklıktan ve kalp körlüğünden Allah'a sığınırız.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki bazı insanlar Medine-i Münevvere'ye gitmek istediklerinde yolculuklarıyla Mescid-i Nebevî'yi ziyaret etmeye değil de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini ziyaret etmeye niyet etmektedirler ki bu bir hatadır. Meşru olan ise kalbiyle Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini değil Mescid-i Nebevî'yi ziyaret etmeye niyet etmektir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrini değil, Mescid-i Nebevî'yi ziyaret etmeyi teşvik

(1505) Tevbe, 9/18.

(1506) A'râf, 7/29.

(1507) Cin, 72/18.

(1508) İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 27/137-139, özetle.

etmiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: “Benim şu mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Haram hariç diğer mescitlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.”⁽¹⁵⁰⁹⁾

Buna binaen, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabrini kast ederek yolculuğa çıkmak Allah’ın dininde bir bidattır; Allah ve Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu emretmemiştir ve bu fiil, sahibine geri döndürülür. Bidat işleyen kimse sevap değil günah kazanır. Bir insanın üç mescit dışındaki bir mescit için yolculuğa çıkmasının bidat olduğu bir gerçek iken, bir kabir için yolculuğa çıkması nasıl caiz olabilir?!

Ey Allah’ın kulları! Eğer Müslüman, Mescid-i Nebevî’yi ziyaret edip orada namaz kıldıktan sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e selam vermek isterse, bunda bir sakınca yoktur, aksine müstehaptır. Çünkü bu fiil yolculuk ve binek yüklemek kapsamına girmez. Ancak Medine’de ikameti süresince bunu çok sık yapmamalıdır. Zira bu, kabri sürekli ziyaret edilen bir yer edinmek olur ki “*Kabrimi bayram yeri edinmeyin*” hadisiyle bu yasaklanmıştır. Yani kabri çok sık ziyaret edip de oraya dönük durmayın demektir. Kişinin Medine’ye geldiğinde ve oradan ayrılmak istediğinde -İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*’dan rivayet edildiği üzere- selam vermesi yeterlidir. Daha sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in yanına defnedilmiş olan Ebû Bekir ve Ömer’e de selam verir.

Aynı şekilde Kubâ Mescidi’ne gidip orada iki rekât namaz kılması müstehaptır. Zira orada kılınan iki rekat namaz, bir umreye denktir. Bu hem Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den hem de İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*’dan sabit olmuştur.

Ayrıca Mescid-i Nebevî’nin yanındaki Bakî mezarlığını ziyaret ederek orada defnedilmiş olan sahabeye, tabiîne ve diğerlerine selam vermek de meşrudur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Bakî mezarlığını ziyaret eder, oradakilere dua eder ve onlara rahmet dilerdi.

Yine Uhud Dağı’nın yanındaki Uhud Şehitliği’ni ziyaret etmek, diğer kabir ziyaretlerinde olduğu gibi ibret almak, hatırlamak ve oradakilere dua etmek niyetiyle selam vermek de müstehaptır.

(1509) Buhârî (1190); Müslim (1394) Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

Ey müminler; bazı insanlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini ziyaret etmek için yolculuğa çıkmanın caiz olduğuna dair birtakım hadislerle delil getirmişlerdir. “*Kim Mekke’ye hacca gider de sonra mescidimde beni ziyaret ederse ona iki kabul olunmuş hac sevabı yazılır.*” ve “*Kim Beyt’i hacceder de beni ziyaret etmezse bana cefa etmiş olur.*” gibi hadisler bunlardandır. Ancak bu hadisler tahkik edildiğinde isnatlarının zayıf olduğu görülür; bunlarla delil getirilmez. Ayrıca bu rivayetler sahih hadislerle ve şeriatın kaidelerine muhaliftir. Mümin kimseye düşen, işlerin birbirine karışmaması için dikkatli ve uyanık olmaktır.

Bundan sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin-, size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.**”⁽¹⁵¹⁰⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz eyle; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin kötülüklerini uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

10- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Üçüncü Tezahürü:

KABİRLERİ BAYRAM YERİ EDİNMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğın en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁵¹¹⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

(1511) Zâriyât 51/56.

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁵¹²⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁵¹³⁾

Yüce allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁵¹⁴⁾**

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani kabirleri bayram yeri edinme konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Bayram (id), zaman veya mekân olarak insanların gelişini alışkanlık haline getirdiği şeydir. Şîrâzî *rahimehullah* şöyle demiştir: “İd kelimesi, dönmek ve tekrar etmek manasına gelen ‘avd’ kökünden türetilmiştir; çünkü o tekrarlanır.”⁽¹⁵¹⁵⁾

Bayramlar şer’î ve bidat bayram olmak üzere ikiye ayrılır. Şer’î bayramlar da iki kısımdır: Zamanla ilgili olanlar -ki bunlar sadece Ramazan ve Kurban bayramlarıdır- ve Mekânla ilgili olanlar -ki insanların ibadet etmek için gitmeyi âdet edindikleri üç mescit ve hac günlerindeki hac meşairi ile ilgili olan bayramlardır-.

Bidat olan bayramlar, yılın belirli vakitlerinde bazı mekânlara tekrar tekrar gitmek ve oralarda toplanmaktır. Buraların en meşhuru kabirlerdir. İnsanlar kabirleri Muharrem ayında Aşure günü, Receb veya Şaban aylarında, Şaban’ın on beşinde, Arefe gününde, Cuma günlerinde, bayram günlerinde veya başka belirli günlerde ziyaret etmeyi âdet edinirler. Hatta bazen buralara yolculuk yaparlar. Bu fiil şüphesiz haramdır. Haram olmasının delili; Pey-

(1512) Enbiyâ 21/25.

(1513) Zümer 39/65-66.

(1514) Nisâ 4/48.

(1515) Nevevî, *el-Mecmû’*, 5/5.

gamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendi kabrinin bu şekilde ziyaret edilmesini yasaklamış olmasıdır. Bu yasak, ister peygamber olsun ister olmasın, ister yolculukla olsun ister olmasın tüm kabirleri kapsar.

Ebû Hureyre *radıyallahu anı*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Kabrimi bayram yeri edinmeyin. Evlerinizi de kabristana çevirmeyin. Nerede olursanız olun bana salât getirin; zira salâtınız bana ulaşır.”⁽¹⁵¹⁶⁾

İkinci delil ise Hasan b. Hasan b. Ali b. Ebî Tâlib *radıyallahu anhuma*'nın, Süheyl b. Ebî Süheyl'i Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrinin yanında görünce gösterdiği tepkidir. Ona “Seni neden kabrin yanında görüyorum?” diye sordu. Süheyl “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e selam verdim” deyince Hasan şöyle dedi: “Mescide girdiğin zaman selam ver.”⁽¹⁵¹⁷⁾

Ardından şunu ekledi: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: ‘Kabrimi bayram yeri edinmeyin, evlerinizi de mezarlığa çevirmeyin. Allah Yahudilere lanet etsin; peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler. Bana salât getirin; zira nerede olursanız olun salâtınız bana ulaşır.’ Sizinle Endülüste olan kimse (bu konuda) eşittir.”⁽¹⁵¹⁸⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri yeryüzündeki en faziletli kabirdir. O kabrin bayram yeri edinilmesi yasaklandığına göre, kim olursa olsun başkasının kabrinin bayram yeri edinilmesinin yasaklanması evleviyetle caizdir. Sonra o bu yasağı ‘Evlerinizi kabristana çevirmeyin’ sözüyle birleştirmiştir; yani evlerinizi namazdan, duadan ve Kur’an okumaktan mahrum bırakarak onları kabir hükmüne sokmayın. Böylece evlerde ibadet edilmesini emretmiş, kabirlerin yanında ibadet

(1516) Ebû Ya‘lâ, *el-Müsned*, 1/361, no: 469; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef*, 7541; İsmâil el-Kâdî, *Fazlu’s-Salâti ale’n-Nebî*, 20. Elbânî bu hadisin yolları ve şahitleriyle *sahih* olduğunu belirtmiştir.

(1517) Burada mescide girerken sünnet olan şu selamı kastetmektedir: “Sizden biri mescide girdiğinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e selam versin, sonra ‘Allah’ım, bana rahmet kapılarını aç’ desin.” Ebû Dâvûd (465); Tirmizî (465); İbn Mâce (772). Elbânî *sahih* demiştir.

(1518) Saîd b. Mansûr, *Sünen*; İbn Teymiyye, *el-İktizâ*, 1/302. Elbânî “isnadı kuvvetlidir” demiştir. Bkz. *Ahkâmü’l-Cenâiz*, s. 280.

aranmasını yasaklamıştır. Bu, Hristiyanların ve onlara benzeyen müşriklerin yaptığıının tam tersidir.”⁽¹⁵¹⁹⁾

Ey Allah'ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in “*Nerede olursanız olun bana salât getirin; zira salâtınız bana ulaşır*” buyruğu, salât ve selamın kendisine yakından ulaştığı gibi uzaktan da ulaştığına dair açık bir delildir. Çünkü Allah'ın yeryüzünde gezen ve ümmetinin selamını Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaştıran melekleri vardır. Nitekim o şöyle buyurmuştur: “*Şüphesiz Allah'ın yeryüzünde gezen melekleri vardır, onlar ümmetinden gelen selamı bana ulaştırırlar.*”⁽¹⁵²⁰⁾ Dolayısıyla selam vermek için kabre yaklaşmaya, orayı tekrar tekrar ziyaret etmeye veya selam vermek için belirli mevsimler ve vakitler tahsis etmeye gerek yoktur; zira verilen selam, dünyanın her yerinden ona ulaşacaktır. Hasan b. Hasan'ın “Sizin ile Endülüs'te olan kimse eşittir” demesinin sebebi de budur.

Ey müminler! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini sürekli ziyaret etmenin sefelin yoluna aykırı olduğunun delillerinden biri de sefelin imamlarından olan İmam Malik'in bunu mekruh görmesidir. İmam Malik *rahimehullah* şöyle demiştir: “Medine ehlinden camiye girip çıkanların her seferinde kabrin başında durması gerekmez, bu sadece yabancılar (yolcular) içindir.”

Yine şöyle demiştir: “Yolculuktan gelen veya yolculuğa çıkacak olanın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri başında durup ona salât etmesinde, kendisine, Ebû Bekir'e ve Ömer'e dua etmesinde bir sakınca yoktur.”

Kendisine, “Medine ehlinden bazıları yolculuktan gelmedikleri veya gitmedikleri halde günde bir veya birkaç kez, bazen cuma günleri veya diğer günlerde kabrin başında durup bir süre selam verip dua ediyorlar” denilince şöyle demiştir: “Bu, beldemizdeki fıkıh ehlinin hiçbirinden bana ulaşmadı. Bunu terk etmek daha evladır. Bu ümmetin sonu, ancak başı neyle ıslah oluyorsa onunla ıslah olur. Ümmetin ilklerinin böyle bir şey yaptıkları bana ulaşmadı. Yolculuktan gelen veya gidecek olan hariç bunu yapmak mekruhtur.”⁽¹⁵²¹⁾

(1519) İbn Teymiyye, *İktizâu's-Sırâti'l-Müstakîm*, 2/662.

(1520) Nesâî (1281); Ahmed (1/452). Elbânî, *Sahîhu'n-Nesâî* de (1215) *sahih* demiştir.

(1521) Bu sözleri Kadı İyâz *rahimehullah*, *eş-Şifâ bi-Ta'rîfi Hukûki'l-Mustafâ* adlı kitabında, (2/98-99), “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrini ziyaretin hükmü, onu ziyaret edip selam verenin fazileti, nasıl selam verileceği ve dua edileceği” babında İmam

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Muhacirler ve ensar; Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali *radiyallahu anhum* dönemlerinde her gün beş vakit namaz için mescide gelirlerdi. Bununla beraber, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bundan hoşlanmadığını ve kendilerini bundan nehyettiğini bildikleri için kabre gelip selam vermezlerdi. Onlar, hayattayken selam verdikleri gibi mescide girip çıkarken ve teşehhüdde ona selam verirlerdi.”⁽¹⁵²²⁾

Ey Allah’ın kulları! Yukarıda anlatılanlardan anlaşıldığı üzere, ister Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabri olsun isterse başkasınınki olsun, her hafta veya her cuma gibi belirli periyotlarla kabirleri sürekli ziyaret etmek haramdır. Meşru olan ziyaret; belirli bir zaman tayin etmeden, oradakilere mağfiret dilemek ve ahireti hatırlamak amacıyla yapılan ziyaretir. Bunun dışındaki amaçlar, kabirleri ibadete varacak derecede aşırı yüceltmeye yol açar.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki bazı insanlar, kabirleri çok sık ziyaret etmenin meşruiyetine dair, sahih olduğunu sandıkları birtakım hadislerle delil getirmişlerdir. Ancak bu rivayetler incelenip tahkik edildiğinde, dinde itimat edilemeyecek derecede zayıf oldukları görülür. “Her cuma günü anne-babasının veya onlardan birinin kabrini ziyaret eden kimsenin günahları bağışlanır ve hanesine iyilik olarak yazılır” hadisi buna bir örnektir; bu hadis çok zayıftır. Aynı şekilde bu babda varit olan diğer hadisler de benzer durumdadır.

Bundan sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-*, size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam**

Malik’ten nakletmiş ve Serahsî’nin *el-Mebsût* kitabına atfetmiştir. Aynı şekilde İbn Teymiyye de *Mecmûu’l-Fetâvâ*’da (27/118) nakletmiştir.
(1522) İbn Teymiyye, *İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakîm*, 2/724-725.

verin.”⁽¹⁵²³⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Hâlifelerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

11- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Dördüncü Tezahürü:

KABİRLERİN BAŞINDA BEKLEMEK (UKÛF) VE ONLARI TAVAF ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk**

etsinler diye yarattım.”⁽¹⁵²⁴⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁵²⁵⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁵²⁶⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁵²⁷⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani kabirlerin başında beklemek (ukûf) konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Müslümanlar; *ukûf*, *itikâf* kökünden gelir ve bir şeye devam etmek, oraya bağlanıp kalmak demektir. *Ukûf* (bir yerde ibadet kastıyla beklemek) meşru ve memnu (yasaklanmış) olmak üzere ikiye ayrılır. Meşru olanı; namaz, zikir ve Kur’an okumak gibi Allah’a itaat olan işler için mescitlerde itikâfa girmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Mescitlerde itikâfa olduğunuz sürece hanımlarınıza yaklaşmayın.”**⁽¹⁵²⁸⁾ İtikâfa giren kimse mescide bağlanır ve oradan çıkmaz.

Yasaklanmış olan *ukûf* ise Allah’a isyan olan bir fiil üzere beklemektir. Allah Teâlâ’nın İbrahim *aleyhisselam* kıssasını anlattığı şu ayet buna örnektir: **“Hani o, babasına ve kavmine, ‘Nedir şu başında bekleyip (âkifûn) durduğunuz heykeller?’ demişti.”**⁽¹⁵²⁹⁾ Yani o heykellerin yanında duruyor, onlara ibadet etmek için oradan ayrılmıyorlardı.

(1524) Zâriyât 51/56.

(1525) Enbiyâ 21/25.

(1526) Zümer 39/65-66.

(1527) Nisâ 4/48.

(1528) Bakara, 2/187.

(1529) Enbiyâ, 21/52.

Bazı insanlar ölüleri yüceltmede o kadar aşırıya kaçmışlardı ki sevap ve mükâfat umarak salihlerin kabirleri başında beklemek, günlerce orada namaz kılmak ve dua etmek için kabirlere bağlanma noktasına gelmişlerdir.

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bir ağacın, taşın, heykelin veya heykel dışı bir şeyin yanında yahut bir peygamberin veya başkasının kabri yahut makamı başında beklemek ve orada ikamet etmek Müslümanların dininden değildir. Aksine bu, Allah’ın, kitabında haber verdiği müşriklerin dinindendir.

Nitekim şöyle buyurmuştur: **‘Andolsun ki daha önce İbrahim’e rüşdünü vermiştik ve Biz onu biliyorduk. Hani o, babasına ve kavmine, ‘Sizin şu başında bekleyip durduğunuz heykeller nedir?’ demişti.’** İşte bu, müşriklerin ukûfudur, diğeri ise Müslümanların itikâfıdır. Müminlerin itikâfı, mescitlerde, ortağı olmayan tek Allah’a ibadet etmek içindir; müşriklerin bekleyişi ise Allah’tan başka umdukları veya korktukları şeyler ile şefaathçi edindikleri kimselerin başındadır.”⁽¹⁵³⁰⁾

Yine şöyle demiştir: “Bu sebeple selef, her zaman ve mekânda Peygamber’e salât ve selamı çokça getirirdi; ancak kabri başında hatim indirmek, mum yakmak, yemek ve su dağıtmak, kaside okumak ve benzeri şeyler için toplanmazdı. Aksine bunlar bidattir. Onlar onun mescidinde; namaz, Kur’an tilaveti, zikir, dua, itikâf, Kur’an ve ilim öğretmek-öğrenmek gibi diğer mescitlerde de meşru olan amelleri yaparlardı.”⁽¹⁵³¹⁾

Ey Allah’ın kulları; ibadet kastıyla cansız nesnelerin başında beklemek cahiliye ehlinin sıfatlarındanıdır. Ebû Vâkid el-Leysî *radıyallahu anh* şöyle anlatmıştır: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte Huneyn tarafına çıktık. Biz küfürden yeni kurtulmuş (yeni Müslüman olmuş) kimselerdik. Müşriklerin çevresinde bekledikleri ve silahlarını üzerine astıkları, “Zâtü Envât” denilen bir sedir ağacı vardı. Biz de bir sedir ağacının yanından geçtik ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Onların Zâtü Envât’ı olduğu gibi bizim için de bir Zâtü Envât belirle” dedik.

Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “*Allahu Ekber! Bu tıpkı İsrailoğullarının, Musa’ya, ‘Onların ilahları olduğu gibi bize*

(1530) İbn Teymiyye, *İktizâu’s-Sırâti’l-Müstakim*, 2/827-828, özetle.

(1531) İbn Teymiyye, *Mecmûu’l-Fetâvâ*, 26/156.

de bir ilah yap' demesi gibidir. Şüphesiz siz, sizden öncekilerin yoluna (senen) uyacaksınız.”⁽¹⁵³²⁾ Yani sizden öncekilerin gittiği yolu takip edeceksiniz.

Özetle ey Allah'ın kulları; kabirler başında beklemek (ukûf), yerilmiş bir aşırılıktır. Bu Allah'ın emrettiği bir şey değil, aksine Allah ve Rasûlünün yasakladığı bir durumdur. Şirkin vesilelerinden ve cahiliye yollarındandır. Kim şer'î bir itikâf yapmak istiyorsa Allah'a itaat etmek için mescitlerde itikâfa girsin, Allah en iyisini bilir.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki ölüleri yüceltmenin aşırı tezahürlerinden biri de kabirlerin etrafında dönerek tavaf etmektir. Bu, açık bir şirktir. Zira tavaf bir ibadettir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“O eski evi (Kâbe'yi) tavaf etsinler.”**⁽¹⁵³³⁾ Tavafın ibadet olduğu sabit olduğuna göre, onu Allah'tan başkasına yöneltmek de şirktir.

Malumdur ki Allah, Kâbe -Allah onun şerefini, azametini, keremini ve heybetini artırsın- dışında hiçbir yerin tavaf edilmesini meşru kılmamıştır. Dolayısıyla Kâbe dışında, türbelerin ve kabirlerin etrafında tavaf eden kimse, Allah'a sığınırız ki büyük şirke düşmüş olur.

Bundan sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁵³⁴⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Hali-felerinden, ashabından, tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

(1532) Tirmizî (2180). Elbânî rahimehullah sahîh demiştir.

(1533) Hac, 22/29.

(1534) Ahzâb, 33/56.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirk ve müşrikleri zelil et. Din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin kötülüklerini uzaklaştır ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

12- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Beşinci Tezahürü:

KABİR SAHİPLERİ İÇİN KURBAN KESMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-
ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-
lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum
bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan
ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki
Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

**“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak
Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

**“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan;
ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-
nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık
haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-
leyicidir.”** (Nisa, 1)

**“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah
amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-
lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.”** (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise
Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan
uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır,
her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-
at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk
etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim
şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler
diye yarattım.”**⁽¹⁵³⁵⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁵³⁶⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁵³⁷⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁵³⁸⁾

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden, yani kabir sahipleri için kurban kesme konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Müslümanlar; kurban kesmek büyük bir ibadettir. Allah Teâlâ’nın, bu ibadeti Kur’an-ı Kerim’in birçok yerinde en büyük ibadet nişanesi olan namazla birlikte zikretmesi onun büyüklüğüne delalet eder. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O’nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.”**⁽¹⁵³⁹⁾ Ayette geçen “nüsuk” kelimesi “kurban kesmek” manasındadır. Allah Teâlâ yine, **“Şüphesiz Biz sana Kevser’i verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.”**⁽¹⁵⁴⁰⁾ buyurmuştur.

Ey müminler; namazın ve kurbanın şanı büyüktür. Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* çok namaz kılan ve çok kurban kesen birisiydi. Hacca gittiğinde yüz deve kurban etmişti; oysa kendisi ve beraberindeki ehl-i beyti için bundan çok daha azı yeterliydi.

(1536) Enbiyâ 21/25.

(1537) Zümer 39/65-66.

(1538) Nisâ 4/48.

(1539) En’âm, 6/162-163.

(1540) Kevser, 108/1-2.

Kurban ibadetinin azametinde delalet eden hususlardan biri de bu ibadette hem infak hem de kan akıtma ibadetlerinin birleşmesidir. Zira kurban kesen kimse o hayvanı almak için malını harcamaktadır. Ayrıca kurban keserken Allah'tan yardım dileyerek (besmele çekerek) Rubûbiyet tevhidini; hayvanı kesmekle yalnızca Allah'a yaklaşmayı murad ederek de Ulûhiyet tevhidini gerçekleştirmiş olur.

Ey Allah'ın kulları; kurbanın ibadet olduğuna dair diğer bir delil de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Kurban Bayramı'nda udhiye kurbanını, yeni doğan çocuk için akika kurbanını ve hacda hedy kurbanını sünnet kılmış olmasıdır. Hatta Allah Teâlâ, hedy kurbanının kanının akıtılmasını takvadan saymıştır: **“Onların ne etleri ne de kanları Allah’a ulaşır; fakat O’na sadece sizin takvanız ulaşır.”**⁽¹⁵⁴¹⁾ Yani O’na ulaşan sizin takvanızdır. Malumdur ki Allah'ın emrettiği ve üzerine sevap vâdettiği her şey ibadettir; bu meselenin kuralı budur.

Ey Müslümanlar! Nitekim Allah Teâlâ kurbanlık develeri Kendisinin nişanelerinden saymış ve onları kesmeyi hayra bağlamıştır: **“Kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin için Allah'ın nişanelerinden kıldık; onlarda sizin için hayır vardır.”**⁽¹⁵⁴²⁾

Özetle; kurban kesmek, namaz ve oruç gibi ibadetler arasında yer alan en faziletli itaatlerden ve Allah'a en çok yaklaştıran itaatlerden biridir. Bu ibadeti Allah'tan başkasına yönelten, şüphesiz ki şirk koşmuş olur, Allah en iyisini bilir.

Ey Allah'ın kulları! Kurban kesmenin ibadet olduğu sabit olduğuna göre, onu Allah'tan başkası için yapmak da haram olur, hatta ibadette şirk olur. Bu sebeple Allah'tan başkası adına kurban kesmenin haram olduğuna dair deliller varit olmuştur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Allah'tan başkası adına kurban kesene Allah lanet etsin. Anne-babasına lanet edene Allah lanet etsin. Bir bidatçıyı (veya suçluyu) barındırana Allah lanet etsin. Arazinin sınırlarını değiştirene Allah lanet etsin.”**⁽¹⁵⁴³⁾

(1541) Hac, 22/37.

(1542) Hac, 22/36.

(1543) Müslim (1978). Ali *radıyallahu anh*'tan rivayet edilmiştir.

Selmân-ı Fârisî *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: “Bir adam bir sinek yüzünden cennete girdi, bir adam da bir sinek yüzünden cehenneme girdi.” Yanındakiler, “Bu nasıl olur?” diye sorunca şöyle anlattı: “İki adam, yanından geçen herkesin bir şey kurban etmeden geçmesine izin vermedikleri büyük bir putu olan bir kavme uğradılar. O kavim adamlardan birine, ‘Kurban kes!’ dedi. Adam, ‘Yanımda (kurban edecek) hiçbir şey yok’ cevabını verdi. Onlar, ‘Bir sinek bile olsa kurban et!’ dediler. O da bir sinek kurban etti. Onlar da yolu açtılar. Adam bu yüzden cehenneme girdi. Diğerine, ‘Sen de, bir sinek bile olsa kurban et!’ dediler. O ise ‘Allah *azze ve celle*’den başka hiçbir varlık için kurban kesmem!’ dedi. Bunun üzerine boynunu vurdular, o da cennete girdi.”⁽¹⁵⁴⁴⁾

Birinci adam, Allah’tan başkası adına kurban kestiği için, kurban ettiği şey sinek gibi değersiz bir varlık da olsa cehenneme girmiştir. Diğerisi ise Allah’tan başkası için kurban kesmekten, -küçük bir şey de olsa- bunun şirk olması hasebiyle kaçındığından dolayı cennete girmiştir.

Bu kıssada şirkin günahının büyüklüğü ve ona düşmenin ne kadar kolay olduğu anlatılmaktadır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ne kadar doğru söylemiştir: “*Cennet her birinize ayakkabısının bağından daha yakındır, cehennem de öyledir.*”⁽¹⁵⁴⁵⁾

“Burada dur ve sadece Allah’a gösterilmesi gereken ihlas ve tazim konusunda şeriatın hikmetini düşün; bu tazim sinek gibi en değersiz bir şeyle dahi olsa Allah’tan başkasına gösterilmemelidir. Peki, malların en kıymetlileriyle gösterilirse hali nice olur?! Allah yardımcımız olsun.”⁽¹⁵⁴⁶⁾

Ey Allah’ın kulları! Allah’tan başkası adına kurban kesmenin haramlığına dair başka bir delil de Müslümanların bu konudaki icmasıdır. Hâfız İbn Kesîr *rahimehullah*, “**Allah’tan başkası adına kesilenler**” ayetinin tefsirinde bu icmayı şöyle nakletmiştir: “Yani, üzerine Allah’tan başkasının adı anılarak kesilen her şey haramdır. Çünkü Allah Teâlâ, mahlûkatının Kendi azîm is-

(1544) İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef*, 33028; Ahmed, *ez-Zühed*, no: 84; Ebû Nuaym, *el-Hilye*, 1/261. Selmân-ı Fârisî’den mevkuf olarak rivayet edilmiş, Abdülkadir el-Arnaût, *Kitâbü’t-Tevhîd* tahririnde *sahih* demiştir.

(1545) Buhârî (6488); Ahmed (1/387). İbn Mes’ûd *radiyallahu anh*’tan rivayet edilmiştir.

(1546) Abdüllatif b. Abdurrahman b. Hasan, *Minhâcü’t-Te’sîs ve’t-Takdîs fî Keşfi Şübühâtî Dâvûd b. Cercîs*, s. 247.

miyle kesilmesini farz kılmıştır. Ne zaman ki bu yoldan sapılıp da kurban üzerine bir putun, tâğutun veya mahlûkattan herhangi birinin adı anılır, o kurban -icma ile- haram olur.”⁽¹⁵⁴⁷⁾

İmam Nevevî, *Şerhu Sahîh-i Müslim*’de, “Allah’tan başkası adına kurban kesene Allah lanet etsin” hadisinin şerhinde şöyle demiştir: “Allah’tan başkası adına kurban kesmekten maksat; birinin kurbanı put, haç, Musa, İsa -selam üzerlerine olsun- veya Kâbe ve benzerleri adına kesmesidir. Bunların tamamı haramdır ve bunu kesen ister Müslüman ister Hristiyan isterse Yahudi olsun bu kurban helal olmaz. Şâfiî bunu açıkça belirtmiş ve arkadaşlarımız da bu konuda ittifak etmiştir. Eğer bununla beraber Allah’tan başkasını yüceltmeyi ve ona ibadet etmeyi kastetmişse, bu küfür olur. Şayet kesen kişi bundan önce Müslümansa, bu kesme eylemiyle mürted olur.”

Şevkânî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Sahibini İslam surlarının dışına çıkaran ve dinin en yüksek yerinden baş aşağı fırlatan büyük kötülüklerden biri de; pek çok insanın sahip olduğu hayvanların en güzelini getirip o kabrin başında, kabir sahibine yakınlaşmak amacıyla ve ondan bir şeyler umarak kesmesidir. Böylece kurbanını Allah’tan başkası için adanmış ve bir puta ibadet etmiş olur. Zira ‘put’ dedikleri dikili taşlar adına kurban kesmekle, ‘kabir’ dedikleri bir ölünün mezarı adına kurban kesmek arasında hiç fark yoktur. İsimlerin farklı olması hakikati değiştirmez, helal veya haram kılma hükmünü etkilemez. Kim içkiye başka bir isim verip onu içerse, onun hükmü, -Müslümanların ittifakıyla- içki içenle aynıdır.”⁽¹⁵⁴⁸⁾

Ey müminler! Günümüzde Allah’tan başkası adına kurban kesmenin tezahürlerinden biri de cinler için kurban kesmektir. Bu, her ne kadar hutbe konumuz olan ölümler hakkında aşırılık kapsamında olmasa da faydalı olması açısından zikrediyoruz. Bazı insanlar -Allah onlara hidayet versin- bir ev satın aldıklarında veya bir kuyu kazdıklarında, cinler kendilerinden razı olsun ve bir zarar vermesin diye kurban keserler. Bu, cahiliye müşriklerinin yaptığına benzer. Onlar bir vadiye indiklerinde oranın cinlerinin büyüklerine sığınarlardı. Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur: **“Doğrusu insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklere sığınarlardı da bu onların az-**

(1547) İbn Kesîr, *Tefsîru ’l-Kur’âni ’l-Azîm*, Mâide Suresinin 3. ayetinin tefsiri.

(1548) Şevkânî, *Şerhu’s-Sudûr fî Tahrîmi Ref’i’l-Kubûr*, s. 34.

gınlıklarını artırır.”⁽¹⁵⁴⁹⁾ Bu şirkittir. Vacip olan, yalnızca Allah’a sığınmak ve yalnızca O’ndan yardım dilemektir.

Ey Allah’ın kulları! Yine bazı insanların, bir insana musallat olan cini razı edip çıkmasını sağlamak amacıyla kurban kesmesi de bu kabildendir, bu da şirkittir. Cinin çıkması için ona kurban kesmek şirk olan bir vesiledir ve bunun zararı cinin musallat olmasından daha büyüktür. Yapılması gereken; cini Allah ile korkutmak, yaptığı zulmün cezasını hatırlatarak öğüt vermektir. Eğer cin Müslüman ise öğüt alıp çıkabilir, Müslüman değilse de Kur’an okunması onu daraltır ve çıkar. Her halükarda cinlerin fasık ve kâfirleri Kur’an dinlemeye tahammül edemezler; özellikle de okuyan kişi salih ve istikamet sahibi biriyse. Malumdur ki Kur’an hem maddî hem manevî hastalıklar için şifadır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Biz Kur’an’dan, müminler için şifa ve rahmet olan şeyler indiriyoruz. O, zalimlerin ise sadece ziyanını artırır.”**⁽¹⁵⁵⁰⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının.

Bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁵⁵¹⁾

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Halifelelerinden ve ashabından razı ol; tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan da razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanı olan düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

(1549) İbn Kesîr, *Tefsîru ‘l-Kur’âni ‘l-Azîm*, Cin Suresinin tefsiri.

(1550) İsrâ, 17/82.

(1551) Ahzâb, 33/56.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır; bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslümanların ülkelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

13- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Altıncı Tezahürü: **ONLARIN ÜZERİNE YEMİN ETMEK VE ONLARA ADAK ADAMAK**

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğın en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na ita-at edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁵⁵²⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁵⁵³⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁵⁵⁴⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁵⁵⁵⁾

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise iki yeni tezahürden; yani salihlerin üzerine yemin etme ve onlara adak adama konularından Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları; salihleri yüceltme tezahürlerinden biri de onlara yemin etmektir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Abbas b. Abdülmuttalib, Bedevî, Ali b. Ebî Tâlib veya başkaları üzerine yemin etmek şirktir. Çünkü yemin etmek, üzerine yemin edilen varlığa, ancak Allah’a layık olan bir tazimi göstermeyi gerektirir. Bu ise tazimde şirktir. Ayrıca yemin eden kimse, üzerine yemin ettiği zatı -ölü veya uzakta olsa dahi- her şeyi gören ve duyan bir şahit makamına koymuş olur. Oysa mahlûk, gaib olduğunda ne görür ne de duyar. Ona yemin eden ise ona ancak Allah’a ait olan sıfatları vermiş olur.

Ey müminler; Allah’tan başkasına yemin etmenin haramlığına dair delil, Sa’d b. Ubeyde *radiyallahu anh*’tan nakledilen şu hadistir: İbn Ömer *radiyallahu anhuma*, bir adamın “Hayır, Kâbe’ye yemin olsun ki!” dediğini duyunca ona şöyle dedi: “Allah’tan başkasına yemin edilmez. Çünkü ben, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şöyle buyurduğunu işittim: ‘*Kim Allah’tan başkasına yemin ederse, şüphesiz kâfir olmuş veya şirk koştur.*’”⁽¹⁵⁵⁶⁾ Yine Ömer *radiyallahu anh*

(1553) Enbiyâ 21/25.

(1554) Zümer 39/65-66.

(1555) Nisâ 4/48.

(1556) Ebû Dâvûd (3251); Tirmizî (1535); Ahmed (2/125). Elbânî *sahih* demiştir.

şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana “Şüphesiz Allah, babalarınız üzerine yemin etmenizi size yasaklıyor” buyurdu.⁽¹⁵⁵⁷⁾

Nevevî *rahimehullah* bu hadisin şerhinde şöyle demiştir: “Âlimler dediler ki: Allah’tan başkasına yemin etmenin yasaklanmasındaki hikmet şudur: Yemin, üzerine yemin edilenin yüceltilmesini gerektirir. Azamet ve yücelik ise hakikatte Allah’a mahsustur; bu konuda başkası O’na denk tutulamaz.” İbn Abbas’tan ise şöyle rivayet edilmiştir: “Allah’a yüz kere yemin edip günahkâr olmam, başkasına yemin edip sözümde durmamdan daha hayırlıdır.”

Ey Allah’ın kulları! Selefin şu inceliği kavraması ne kadar manidardır: Onlar, Allah adına yalan yere yemin etmeyi, başkası adına doğru yere yemin etmekten daha ehven görürlerdi. Abdürrezzak, *el-Musannef*’inde Vebre’den şöyle rivayet eder: Abdullah -İbn Mesud mu, İbn Ömer mi emin değilim- şöyle demiştir: “Allah adına yalan yere yemin etmem, başkası adına doğru yere yemin etmemden bana daha sevimlidir.”

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Melekler, peygamberler, meşayih, krallar ve başkaları üzerine yemin etmek yasaklanmıştır ki -imamların ittifakıyla- bu yemin münakit olmaz (geçerli değildir). Sadece Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* üzerine yemin edilmesinde ihtilaf etmişlerdir; ancak âlimlerin cumhuru onun da başkasının da üzerine yapılan yeminin geçerli olmayacağı görüşündedir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, ‘Kim yemin edecekse Allah’a yemin etsin veya sussun’ ve ‘Kim Allah’tan başkasına yemin ederse şirk koşmuştur’ buyurmuştur. Dolayısıyla kişinin şeyhi üzerine, onun türbesi üzerine, hayatı üzerine, Allah katındaki hakkı üzerine, krallar üzerine, sultanın nimeti üzerine, kılıç, Kâbe veya babası üzerine yemin etmesi yasaklanmıştır, onun -Müslümanların ittifakıyla- yemini geçerli olmaz.”⁽¹⁵⁵⁸⁾

Şeyh Hamed b. Nâsır b. Muammer⁽¹⁵⁵⁹⁾ *rahimehullah* şöyle demiştir: “Yemin etmeye gelince; Allah bize bunu emretmemiş, aksine ‘**Yeminlerinizi koruyun**’ buyurarak onu muhafaza etmemizi emretmiştir. Bunun manası ‘yemin etmeyin’ veya ‘yemininizi bozmayın’ şeklindedir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve*

(1557) Buhârî (6647); Müslim (1646).

(1558) *Mecmûu’l-Fetâvâ* (11/506).

(1559) Hamed b. Nâsır Âl-i Muammer; 1747 yılında Uyeyne’de doğmuş, Muhammed b. Abdülvehhâb gibi âlimlerden ders almış ve Mekke kadılığı yapmıştır. 1810’da vefat etmiştir.

sellem'in bazı yerlerde yemin etmiş olması buna aykırı değildir; zira içinde üstün bir maslahat varsa yemin etmek müstehap olur. Âlimler Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den nakledilen yeminleri buna yormuşlardır; o, ümmetin imanının artması ve kalplerinin mutmain olması gibi maslahatlar için yemin etmiştir. Maslahat dışındaki yeminler ise meşru değildir; ancak doğru olduğu sürece mubahtır.”⁽¹⁵⁶⁰⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki adak, ibadetlerden bir ibadettir; çünkü Allah Teâlâ adaklarını yerine getirenleri övmüştür. Allah da ancak bir ibadeti yerine getirenleri över, sırf mubah bir eylemi yapanları övmez. Şeyh Muhammed b. Salih el-Useymin *rahimehullah*, **“Onlar adaklarını yerine getirirler ve kötülüğü her yeri kuşatmış olan bir günden korkarlar”** ayetinin tefsirinde şöyle demiştir:

“Allah Teâlâ onları adaklarını yerine getirmeleri sebebiyle övmüş ve bunu cennete girmelerine vesile olan sebeplerden saymıştır. Bir eylem ancak ibadet olduğu takdirde cennete girme sebebi olabilir. Bu da adağı Allah'tan başkasına yöneltmenin şirk olmasını gerektirir.”⁽¹⁵⁶¹⁾

Ey Müslümanlar! Ölülerini yüceltme tezahürlerinden biri de onlar için adak adamaktır. Bir kimsenin salih bir zatın kabrine gidip oraya mal veya yemek gibi adaklar sunması; ondan da hastasına şifa, sıkıntısının giderilmesi ve benzeri taleplerde bulunması bu kabildendir. Şüphesiz bu, İslam milletinden çıkararak büyük bir şirktir. Çünkü adak bir ibadettir, ibadetlerden herhangi birinin Allah'tan başkasına yöneltilmesi ise asla caiz değildir.

(1560) *en-Nübzetü 'ş-Şerîfetü'n-Nefise fî'r-Reddi ale'l-Kubûriyyîn*, s. 58-59.

(1561) *el-Kavlü'l-Müfid alâ Kitâbi't-Tevhid*, 1/317.

Ey müminler! Adağın Allah'tan başkası için yapılmasının haram olduğuna dair delillerden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu buyruğudur: “*Ancak Allah'ın rızası murad edilen şeyler hakkında adak adanır.*”⁽¹⁵⁶²⁾

Ey Allah'ın kulları; Allah'tan başkasına adak adamanın örnekleri hakkında Şeyh Mer'î b. Yusuf el-Kermî el-Hanbelî *rahimehullah*, *Şifâu's-Sudûr fî Ziyâreti'l-Meşâhid ve'l-Kubûr* adlı kitabında şöyle demiştir: “Adak adayanların bazıları ‘hastalandım ve adak adadım’, bazıları ‘denize açıldım ve adak adadım’, bazıları ‘hapsedildim ve adak adadım’, bazıları da ‘yoksulluğa düştüm ve adak adadım’ demektedir. Onların kalplerine, bu adakların istediklerini elde etmede veya korktuklarını defetmede bir sebep olduğu yerleşmiştir.

Oysa Sâdık ve Masdûk olan Peygamber, -bırakın günah olanı- Allah'a itaat için adanan adağın bile (tek başına) hayra sebep olmadığını, sadece diğer sebepler gibi kaderle muvafakat sağladığını haber vermiştir. Sonra pek çok insanın şöyle dediğini görürsün: ‘Filan kabir veya filan meşhed adağı kabul ediyor.’ Bununla şunu kastediyorlar: İhtiyaçları görülsün diye oraya adak adadılar, ihtiyaçları görülünce de buna aldandılar.”⁽¹⁵⁶³⁾

Ey müminler! Allah'tan başkasına adak adamak, Müslüman âlimlerin, haram olduğu üzerinde icma ettiği meselelerdendir. İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu sebeple -Müslümanların ittifakıyla- kabirler üzerindeki meşhedlere yağ da mum da dirhem de başka bir şey de adamak meşru değildir.”⁽¹⁵⁶⁴⁾

Eğer biri “Allah'tan başkası için adanan adağı yerine getirmenin hükmü nedir?” diye sorarsa, cevap şudur: Onu yerine getirmek haramdır. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kim Allah'a itaat etmeyi adanmışsa O'na itaat etsin. Kim de Allah'a isyan etmeyi adanmışsa O'na isyan etmesin* (adağını yerine getirmesin).”⁽¹⁵⁶⁵⁾

(1562) Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, 3273; Ahmed, *el-Müsne'd*, 2/185. Onlar Amr b. Şuayb'dan; o, babasından; o da dedesinden nakletmiştir. *Sahîhu Ebî Dâvûd*'da Şeyh Elbânî ve *el-Müsne'd* muhakkikleri hadisin *hasen* olduğunu belirtmişlerdir.

(1563) *Şifâu's-Sudûr fî Ziyâreti'l-Meşâhid ve'l-Kubûr*, s. 69-70, özetle. Yayıncı: Mekke, Mekketbetü Nizâr Mustafa el-Bâz.

(1564) *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 24/319.

(1565) Buhârî, *Sahîhu'l-Buhârî*, 6700, Âişe *radıyallahu anha*'dan rivayet etmiştir.

Bundan sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁵⁶⁶⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Hali-felerinden, ashabından, tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzelliikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır ey âlemle-rin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

14- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Yedinci Tezahürü

ONLARI HEYKEL VE TİMSAL ŞEKLİNDE TASVİR ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk**

etsinler diye yarattım.”⁽¹⁵⁶⁷⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: “Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁵⁶⁸⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: “Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁵⁶⁹⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁵⁷⁰⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise vefat edenleri heykeller ve suretler şeklinde tasvir etme tezahüründen Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları; ölüleri yüceltme tezahürlerinden biri de onları heykeller ve timsaller şeklinde tasvir etmektir. Bu ise iki temel sebepten dolayı yasaklanmıştır:

Birincisi: Bu tür tasvirler, Allah’ın yaratmasına benzetmeye çalışmak ve O’na öykünmektir.

İkincisi: Bu iş, sureti yapılan kimseye ibadet edilmesine giden bir vesiledir. Nitekim geçmişteki müşrikler, salih kimseleri ve onların yaşantılarını hatırlamak kastıyla bu suretlere tazim göstermişler. Bu durum Nuh *aleyhisselam*’ın kavminde olduğu gibi heykeller yapılmasına ve daha sonra gelen nesillerin onlara tapmasına sebep olmuştur.

Sahîhu’l-Buhârî’de geldiği üzere İbn Abbas *radıyallahu anhuma*, Allah Teâlâ’nın “**Dediler ki: Sakın ilahlarınızı bırakmayın; ne Vedd’i, ne Suvâ’ı, ne Yegûs’u, ne Yeûk’u ne de Nesr’i bırakın.**”⁽¹⁵⁷¹⁾ ayetinin tefsirinde şöyle

(1567) Zâriyât 51/56.

(1568) Enbiyâ 21/25.

(1569) Zümer 39/65-66.

(1570) Nisâ 4/48.

(1571) Buhârî 4920.

demiştir: “Bunlar Nuh kavminden salih adamların isimleriydi. Bunlar vefat edince şeytan onların kavmine, ‘Onların oturdukları meclislere heykeller (anıtlar) dikin ve bunlara onların isimlerini verin’ diye ilham etti. Onlar da bunu yaptılar. Ancak henüz bunlara tapılmıyordu. Ne zaman ki o nesil helak oldu ve ilim unutulup kaldırıldı, işte o zaman bu heykellere tapılmaya başlandı.”⁽¹⁵⁷²⁾

İbn Cerir de kendi isnadıyla Muhammed b. Kays’tan Yegûs, Yeûk ve Nesr hakkında şunu rivayet etmiştir: “Bunlar Âdemoğullarından salih bir kavimdi. Onlara uyan ve onları örnek alan takipçileri vardı. Vefat ettiklerinde, onlara uyan arkadaşları, ‘Eğer onların suretlerini yaparsak onları hatırladığımızda ibadet etmeye daha arzulu oluruz’ dediler ve suretlerini yaptılar. Onlar da vefat edip yerlerine başkaları gelince İblis onlara yanaşarak, ‘Sizden öncekiler bunlara ibadet ediyordu da bunlar sayesinde yağmur yağdırılıyordu’ dedi, böylece onlara tapmaya başladılar.”⁽¹⁵⁷³⁾

İbnü’l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “Seleften pek çok kişi şöyle dedi: Bunlar Nuh *aleyhisselam*’ın kavminden salih kimselerdi. Vefat ettiklerinde (insanlar) kabirlerinin başında beklediler (ukûf), sonra heykellerini yaptılar, aradan uzun zaman geçince de onlara taptilar.”⁽¹⁵⁷⁴⁾

Nuh kavminde şirkin ve putperestliğin başlamasından sonra bu durum insanlar arasında yayılarak devam etti. Nitekim İbn Abbas *radiyallahu anhum*a, Nuh kavmindeki bu putların daha sonra Araplara geçtiğini, Vedd’in Devmetü’l-Cendel’deki Kelb kabilesine, Suvâ’n Hüzeyle, Yegûs’un Murâd’a, Yeûk’un Hemdân’a ve Nesr’in de Himyer’e ait olduğunu belirtmiştir.⁽¹⁵⁷⁵⁾ Katâde ise “Bu ilahlara Nuh kavmi tapıyordu, sonra Araplar da bunları edindiler” demiştir.⁽¹⁵⁷⁶⁾

Bu tarihî gerçeklere dayanarak İbnü’l-Kayyim, *Zâdü’l-Meâd* adlı eserinde, ümmetlerin şirkinin çoğunlukla suretler ve kabirler cihetinden olduğunu ifade etmiştir.⁽¹⁵⁷⁷⁾ Şöyle demiştir: “Ruhanîlere ve yıldızlara tapanlar da bun-

(1572) *İbn Cerîr Tefsiri*, Nuh Suresi: 24. ayet.

(1573) *İğâsetü’l-Lehfân* 1/332.

(1574) Arap Yarımadası’nın kuzeyinde bir yer adı.

(1575) Buhârî’nin rivayet ettiği İbn Abbas hadisinin devamına bakınız.

(1576) *İbn Cerîr Tefsiri*, Nuh Suresi: 24. ayet tefsiri, 12/254.

(1577) *Zâdü’l-Meâd* 3/458.

ların suretleri olduğunu iddia ettikleri putlar edindiler. Put edinmenin aslı, gaib olan bir mabudun şekli üzere olmasıdır; onu temsilen ve onun yerine geçmesi için o şekil ve surette yapmışlardır. Yoksa akıl sahibi birinin kendi eliyle bir odun veya taşı yontup sonra da onun ilahı olduğuna inanmayacağı malumdur.”⁽¹⁵⁷⁸⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Aristo’dan yaklaşık üç yüz yıl sonra Roma ve Yunan topraklarında Mesih *aleyhisselam*’ın dini zahir olduğunda, içlerinde bidatler çıkana kadar tevhid üzereydiler. Sonra duvarlara nakşedilmiş suretler yaptılar ve bu suretleri (eski putların) yerine koydular. Putlara tapılmasının en büyük sebeplerinden biri suretler yapmak ve kabirleri yüceltmektir.”⁽¹⁵⁷⁹⁾

Ey Allah’ın kulları! Putperest insanın tabiatı, ilahları cisimleştirmeye ve tazim edilen ölüleri somut suretlere dönüştürmeye meyillidir. Bu sebeple, suret ve heykel edinmeyi yasaklayan pek çok hadis varit olmuştur:

1. Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre; Ümmü Habibe ve Ümmü Seleme, Habeşistan’da gördükleri ve içinde resimler/suretler bulunan bir kiliseden bahsettiler. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Onlar, içlerinden salih bir adam ölüp gittiğinde kabrinin üzerine bir mescit bina ederler ve içine o suretleri yaparlar. İşte onlar, kıyamet gününde Allah azze ve celle katında mahlûkatın en şerlileridir.”⁽¹⁵⁸⁰⁾

İbn Receb *rahimehullah* bu hadis hakkında şöyle demiştir: “Bu hadis, salihlerin kabirleri üzerine mescit bina etmenin ve Hristiyanların yaptığı gibi onların suretlerini oralara yapmanın haramlığına delalet eder. Şüphe yok ki, bu iki fiilin her biri tek başına da haramdır. İnsan sureti yapmak haram olduğu gibi, kabirlerin üzerine mescit bina etmek de -nasların delaletiyle- tek başına haramdır.”⁽¹⁵⁸¹⁾

Ey Müslümanlar! Kıymetli okuyucu, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in heykel ve kabir edinmeleri “Allah katında mahlûkatın en şerlileri” olarak vasfettiğini iyice tefekkür etmelidir.

(1578) *İğâsetü’l-Lehfân* 975.

(1579) *el-Cevâbü’s-Sahîh li-men Beddele Dîne’l-Mesih* 1/346, özetle.

(1580) Buhârî 427, Müslim 528; lafız Müslim’e aittir.

(1581) İbn Receb, *Fethu’l-Bâri*, 427.

2. Ey müminler! Ölülerin heykel şeklinde tasvir edilmesinin haram olduğuna dair bir diğer delil, Ebü'l-Heyyâc el-Esedî'den nakledilen şu hadistir: Ali b. Ebî Tâlib bana şöyle dedi: "Seni, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in beni gönderdiği görevle göndereyim mi? Gördüğün hiçbir heykeli/timsali yok etmeden, hiçbir yüksek kabri de yerle bir edip düzlemeden bırakma."⁽¹⁵⁸²⁾ Nesâî'nin lafzında ise "Evdeki hiçbir sureti yok etmeden bırakma" şeklindedir. Buradaki *yok etmek*, başını kopararak silmek veya sureti tamamen parçalamak anlamındadır.

3. Ey Müslümanlar! Said b. Ebî'l-Hasan'dan rivayet edilen şu eser de bu konudaki delillerdendir: Bir adam İbn Abbas'a gelerek, "Ben şu suretleri yapan biriyim, bana bu konuda fetva ver" dedi. İbn Abbas, "Bana yaklaşt" dedi, adam yaklaştı. "Daha da yaklaşt" dedi, adam iyice yaklaşıncı elini onun başının üzerine koydu ve şöyle dedi: "Sana Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den işittiğimi haber vereyim mi? Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken işittim: '*Her musavvir (suret yapan) ateştedir. Yaptığı her bir suret için bir nefis/can yaratılır ve o kişi cehennemde bu suretlerle azap olunur.*' Eğer mutlaka suret yapacaksan, ağaçları ve canı olmayan şeyleri yap."⁽¹⁵⁸³⁾

4. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "*Kıyamet günü cehennemden, gören iki gözü, işiten iki kulağı ve konuşan bir dili olan bir boyun uzanır ve şöyle der: Ben üç sınıf insana vekil kıldım: Her inatçı zorbaya, Allah ile beraber başka bir ilaha dua edene ve musavvirlere (suret/heykel yapanlara).*"⁽¹⁵⁸⁴⁾

5. Ey Allah'ın kulları! Heykel edinmenin çirkinliğini gösteren bir diğer husus, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Mekke'yi fethettiğinde Beyt-i Harâm'ı suretli putlardan temizlemeyi emretmesidir. Kendisi de bizzat mübarek elleriyle onları kırmıştır. Sayıları üç yüz altmış olan bu putlar hakkında İbn Mesud *radıyallahu anh* şöyle anlatır: "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* fetih günü Mekke'ye girdiğinde Kâbe'nin etrafında dikili üç yüz altmış put vardı."⁽¹⁵⁸⁵⁾

(1582) Müslim.

(1583) Buhârî 2225, Müslim 2110; lafız Müslim'e aittir.

(1584) Tirmizî 2574. Elbânî *sahih* demiştir.

(1585) Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Âlimlerimiz dediler ki: Putların bu sayıda olması, her gün bir puta tazim etmelerinden ve en büyüklerine iki gün ayırmalarındandır." Bkz: *el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'an*, İsrâ Suresi: 81. ayet tefsiri.

Elindeki değnekle onlara vurmaya başladı, şöyle diyordu: ‘*Hak geldi, batıl zail oldu, ‘Hak geldi; batıl ne bir şeyi başlatabilir ne de geri getirebilir.*’⁽¹⁵⁸⁶⁾

6. Ey Müslümanlar! Kâbe’nin içinde İbrahim, İsmail ve İshak’ın -*selam üzerlerine olsun-* ellerinde fal oklarıyla kısmet ararken resmedilmiş suretleri vardı.⁽¹⁵⁸⁷⁾ Bu suretler safranla silindi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onlar dışarı çıkarılmadan Kâbe’ye girmedi. Şöyle buyurdu: “*Allah onları kahretsin! İbrahim asla fal oklarıyla kısmet aramazdı.*”⁽¹⁵⁸⁸⁾ Buhârî’nin bir rivayetine göre ise “*İbrahim resmedilmiş; peki neden fal oklarıyla kısmet arıyor?*”⁽¹⁵⁸⁹⁾ buyurmuştur.

İmam Ahmed, Câbir b. Abdullah *radıyallahu anhuma*’dan şunu rivayet etmiştir: “Kâbe’de suretler vardı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ömer b. Hattâb’a, onları silmesini emretti. Ömer bir bezi ıslatıp onlarla suretleri sildi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Kâbe’ye girdiğinde artık içinde o suretlerden hiçbir iz kalmamıştı.”⁽¹⁵⁹⁰⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur:

(1586) Buhârî 4280, Müslim 1781.

(1587) İbn Cerîr *rahimehullah*, Mâide suresinin başındaki “**fal oklarıyla kısmet aramanız**” (ezlâm) ayetinin anlamını şöyle açıklar: “Sizin için taksim edilen veya edilmeyen şeyin bilgisini fal oklarıyla talep etmenizdir. Şöyle ki: Cahiliye ehli birisi yolculuğa veya savaşa çıkmak istediğinde ‘ezlâm’ denilen okları çevirirdi. Bu okların bazısında ‘Rabbim bana emretti’, bazısında ‘Rabbim beni nehyetti’ yazardı. Eğer üzerinde emredildiği yazan ok çıkarsa işine devam eder; nehyedildiği yazan çıkarsa vazgeçerdi. Bu yüzden ayette ‘**fal oklarıyla kısmet aramanız**’ buyrulmuştur; çünkü bu fiilleriyle sanki oklarından kendileri için taksim yapmasını istiyorlardı.” Özetle son buldu.

(1588) Buhârî 4288, İbn Abbas *radıyallahu anhuma*’dan rivayet etmiştir.

(1589) Buhârî 3351.

(1590) Ahmed, 3/396; eserin muhakikleri “hadis sahihtir, bu isnad hasendir” demişlerdir.

“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”⁽¹⁵⁹¹⁾

Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

15- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Sekizinci Tezahürü

PEYGAMBERLERİN VE SALİHLERİN UĞRADIĞI YERLERİ SADECE BU SEBEPLE ZİYARET EDEREK ALLAH'A İBADET ETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk**

etsinler diye yarattım.”⁽¹⁵⁹²⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁵⁹³⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁵⁹⁴⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁵⁹⁵⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise yeni bir tezahürden; yani sadece oradan geçtikleri gerekçesiyle peygamberlerin ve salihlerin uğradığı yerleri ve eserlerini ziyaret ederek Allah’a ibadet etme konusundan -Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla- bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Şeyh Abdülaziz b. Baz *rahimehullah*, eserleri (tarihî mekânları) tazim etme konusu hakkında şöyle demiştir: “Eserleri tazim etmek; binalar yapmak, yazılar yazmak ve kâfirlere benzemekle olmaz. Eserleri tazim etmek, ancak o eser sahiplerine; şanlı amellerinde, övgüye değer ah-laklarında, sözle, amelle, davetle ve sabırla gerçekleştirdikleri salih cihatlarında uymakla olur. Salih selef, kendi seleflerinin eserlerini bu şekilde tazim ederlerdi. Eserleri binalarla, süslemelerle ve benzeri şeylerle tazim etmek ise salih selefin rehberliğine aykırıdır. Bu ancak Yahudi ve Hristiyanlar ile onlara benzeyenlerin sünnetidir. Bu durum, gerçeklerin şahitlik ettiği ve sünnet kitaplarında bilinen hadis ve eserlerin delalet ettiği üzere; şirkin, peygamberlere ve evliyalara ibadet etmenin en büyük vesilelerindendir.”⁽¹⁵⁹⁶⁾

(1592) Zâriyât 51/56.

(1593) Enbiyâ 21/25.

(1594) Zümer 39/65-66.

(1595) Nisâ 4/48.

(1596) *Mecmûu Fetâvâ ve Makâlât Müteneve* 1/391, Semâhatü’ş-Şeyh Abdülaziz b. Abdul-lah b. Baz *rahimehullah*. Bu nakil, “Mustafa Emin’e Reddiye” başlıklı makalenin bir kısmıdır.

Ey müminler! Bazı insanların tazim ettiği en meşhur eserlerden biri, Mekke'de bulunan ve Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nübüvvetten önce içinde ibadet ettiği Hira Mağarası'dır. Bu mağarayı tazim etmek, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in risaletinden sonra, onun döneminde de hulefa-i raşidinin ve sonrakilerin döneminde de bilinmeyen, sonradan uydurulmuş bidatlerdendir.

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Onun Hira Mağarası'nda ibadet etmesi nübüvvetten önceydi. Allah ona nübüvvet ve risalet ihsan edip yaratılanlara ona imanı, itaati ve ittibayı farz kıldığında; kendisi ve halkın en faziletlisi olan ilk muhacirlerle birlikte Mekke'de on küsur sene ikamet etti. Ancak kendisi de ashabından biri de Hira'ya gitmedi. Sonra Medine'ye hicret etti ve dört umre yaptı: Müşriklerin Beyt'i ziyaretini engellediği Hudeybiye umresi, ertesi yıl kaza ettiği Kaza Umresi⁽¹⁵⁹⁷⁾ (ki bu sırada ashabıyla Mekke'de üç gün kaldılar), Mekke fethinden sonra Ci'râne'den⁽¹⁵⁹⁸⁾ yaptığı umre ve son olarak Veda Haccı ile birlikte yaptığı dördüncü umresi. Bütün bunlarda; ne kendisi ne de ashabından biri Hira Mağarası'na gitmiş, ne orayı ne de Mekke çevresindeki başka bir mekânı ziyaret etmiştir. Orada Mescid-i Haram, Safa ile Merve arası, Mina, Müzdelife ve Arafat dışında bir ibadet mekânı yoktu.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra raşid halifeleri ve diğer ilk Müslümanlar da namaz kılmak veya dua etmek için Hira Mağarası ve benzeri yerlere yürümediler. Aynı şekilde Kur'an-ı Kerim'de **'ikisi mağaradayken'** şeklinde zikredilen ve Mekke'nin güneyindeki Sevr Dağı'nda bulunan mağara hakkında da ümmetine oraya yolculuk etmeyi, orayı ziyaret etmeyi, orada namaz kılıp dua etmeyi meşru kılmamıştır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'de Mescid-i Haram dışında bir mescit de bina etmemiştir; orada bulunan Mevlid Mescidi ve diğerleri sonradan ihdas edilmiştir. Ümmetine doğduğu yerin ziyaretini veya Mina'nın arkasındaki Akabe Biatı yerinin ziyaretini meşru kılmamıştır. Eğer bu işler Allah'ın sevap vereceği müstehap bir meşruiyet taşıyor olsaydı, bunu en iyi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bilir

(1597) Umretü'l-Kadiyye'ye bu ismin verilme sebebi -ki buna Kaza Umresi de denir- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir önceki yıl müşriklerin engel olması nedeniyle yapmadığı umresini kaza etmek için bunu yerine getirmiş olmasıdır.

(1598) el-Ci'râne: Mekke'nin sınırında bulunan ve Harem bölgesi dışında (Hill) yer alan bir mevkidir.

ve ashabına öğretirdi. Ashabı da bunu sonrakilerden daha iyi bilir ve buna daha çok rağbet ederlerdi. Onlar bunların hiçbirine iltifat etmediklerine göre, bunların ibadet ve yakınlık sayılmayan bidatler olduğu anlaşılmış olur. Kim bunları ibadet ve yakınlık haline getirirse, onların yolundan başkasına uymuş ve Allah'ın izin vermediği bir dini meşru kılmış olur.

Eğer durum, vahyin ve risaletin başladığı, Kur'an'ın nazil olduğu ve Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in İslam'dan önce ibadet ettiği Hira Mağarası ile Allah'ın üzerine sekinetini indirdiği Sevr Mağarası gibi yerlerde böyleyse; diğer peygamberlerin makamları oldukları iddia edilen yerlerin (doğru oldukları sabit olsa bile) namaz veya dua için amaçlanması haydi haydi meşru olmaz. Kaldı ki bu yerlerin çoğunun uydurma olduğu veya doğruluğunun bilinmediği ortadadır.”⁽¹⁵⁹⁹⁾

Ey Allah'ın kulları! İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bilakis, vahyin inmeye başladığı ve nübüvvetten önce yöneldiği Hira Mağarası'na, nübüvvetten sonra Mekke'de ikamet ettiği süre boyunca ne kendisi ne de ashabından biri yönelmiştir. Vahyin indiği günü bir ibadetle veya başka bir şeyle seçkin kılmadığı gibi, vahyin başladığı mekânı veya zamanı da herhangi bir şeyle seçkin kılmamıştır. Bu ve benzeri sebeplerle mekânları ve zamanları kendiliğinden ibadetlerle seçkin/ayrıcalıklı kılan kimse, Mesih'in hallerine ait zamanları mevsimler ve ibadetler haline getiren; doğum günü, vaftiz günü ve onun diğer hallerini bayram edinen kitap ehli gibidir.”⁽¹⁶⁰⁰⁾

Şeyh Muhammed Hâmid el-Fıkî *rahimehullah*, Arafat Dağı'nın yanındaki kayalıkları tazim etme meselesi hakkında şöyle demiştir: “Kayalıkların, Arafat'ın diğer yamaçlarına karşı bir üstünlüğü yoktur. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* o gün kendisine bir işi düşüp onunla karşılaşmak isteyenler için bir işaret olsun diye orada durmuştur. Nitekim o gün devesinden düşüp ölen kimse hakkında kendisine soru sormaları gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Allah en iyisini bilendir.”⁽¹⁶⁰¹⁾

Ey müminler! Tazim edilmesiyle meşhur olan yerlerden biri de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in doğduğu söylenen yerdir. Bu yerin gerçekten sa-

(1599) İktizâu's-Sırâti'l-Müstakîm, 2/806-808.

(1600) Zâdü'l-Meâd 1/58-59.

(1601) Tahkikini yaptığı *el-İktizâ* eserinin haşiyesi s. 428-429.

bit olduğu varsayılsa bile, onu tazim etmek caiz değildir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ümmetini buna teşvik etmemiştir. Eğer bunda bir hayır olsaydı, bize sahih bir hadisle bunu beyan ederdi.

Şeyh Salih b. Fevzân el-Fevzân *hafizahullah*, “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in Doğum Yeri Olduğu Sanılan Yerin Muhafaza Edilmesi” başlıklı makalesinde şöyle demiştir:

“Hamd Allah’a, salât ve selam Peygamberimiz Muhammed’e, ailesine ve ashabına olsun. Bundan sonra; Mekke-i Mükerrerme’de Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in doğum yeri olduğu iddia edilen mekân hakkında gazetelerde yazılar yazılmakta ve toplantılarda bu konu konuşulmaktadır. Buranın tarihî bir eser olarak korunması ve baki kalması gerektiği söylenmektedir. Biz de diyoruz ki:

1- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in doğum yeri, Kur’an ve Sünnet’ten bir nas ile sabit değildir. Eğer bunu bilmede bizim için bir hayır olsaydı, Allah ve Rasûlü bunu açıklardı.

2- Şeyh Ebû Süleyman’ın iddia ettiği gibi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in doğum yeri tarihî olarak sabit olsaydı bile, onu korumak bizim için meşru olmazdı. Çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı orayı korumamış ve ona önem vermemişlerdir. Asıl önem verilmesi gereken, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in vasiyet ettiği gibi kendisinin ve halifelerinin sünnetidir.

3- Menasiklerin ve ibadetlerin eda edildiği Mescid-i Haram, Mina, Müzdelife ve Arafat gibi kutsal mekânların korunması vaciptir. Mekke’deki evler ve mülkler ise sahiplerine aittir; diğer malları gibi onları satarlar ve miras bırakırlar. Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke’ye geldiğinde kendisine, “Yarın evinde mi konaklayacaksın?” diye sorulduğunda “*Akîl bize bir yer veya ev bıraktı mı ki?*” buyurmuştur.⁽¹⁶⁰²⁾

Yani Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hicret edip evlerini ve mallarını bırakarak Medine’ye göç ettiğinde, Akîl b. Ebî Tâlib buraları satmıştı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke’ye geldiğinde Ebtah ve Muallâ gibi neresi kolaysa orada konaklardı.

(1602) Buhârî 1588, Müslim 1351.

4- Bu mekânların korunması, cahilleri ve sapanları buralarla teberrük etmeye ve buraları ziyaret etmeye teşvik eder. Hatta buraların hac ibadetinin bir parçası olduğu sanılabilir.

Allah muvaffak kılan ve doğru yola iletendir. Allah, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât eylesin.”⁽¹⁶⁰³⁾ (Fetva Daimî Kurulu Üyesi ve Büyük Âlimler Heyeti Üyesi)

Ey Allah'ın kulları! Bazı yerlerin fazileti, buralarda namaz kılmanın veya buralarda nöbet tutmanın (ribat) üstünlüğü hakkında Cidde, Kudüs'teki kaya (Sahra), Humus, Merv, Yemen, Lübnan, Afrika ülkeleri, Mısır ve diğer yerlerle ilgili pek çok zayıf veya uydurma hadis varit olmuştur. Bu hadislerin hiçbirisi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sabit olmamıştır.⁽¹⁶⁰⁴⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki şer'i naslar ve seleften gelen eserler; peygamberlerin uğradığı, yaşadığı veya kendilerine vahiy indiği yerleri ibadet ve namaz mekânı edinmenin bidat olduğuna delalet etmektedir. Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu meşru kılmamıştır. Eğer bu müstehap bir iş olsaydı, ümmetine bunu açıkça gösterirdi. Zira o, ümmetine her ne hayır varsa göstermiş, her ne şer varsa ondan da sakındırmıştır. Nitekim Ebû Zer *radiyallahu anh* şöyle demiştir: “Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* bizi bıraktığında, gökyüzünde kanat çırpın bir kuş dahi yoktu ki bize ondan bir ilim zikretmiş olmasın.”⁽¹⁶⁰⁵⁾

(1603) Fevzân'ın Ebû Süleyman'a reddiyesi S. Arabistan'ın *el-Vatan* gazetesinde, 22 Cemâziyelevvel 1434 hicrî, Miladî 30-4-2013 tarihinde yayınlanmıştır.

(1604) Bu hadisler için bakınız: *Mevsûatü'l-Ehâdîsi ve'l-Âsâri'd-Daîfeti ve'l-Mevdûati*, Ülkelere ve Mekânlar Kitabı 15/85 ve devamı, Yayıncı: Mektebetü'l-Maârif, Riyad.

(1605) Ahmed b. Hanbel 5/153, 162. *Müsned* muhakkikleri *hasen* demiştir, 38/290. Taberânî (1647) başka bir yoldan Ebû Zer *radiyallahu anh*'tan rivayet etmiştir. Ayrıca bakınız: *es-Sahîha* 1803.

Buna binaen, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, ziyaret edilmesini meşru kılmadığı mekânları ziyaret etmek meşru değildir. Bunlar ister Medine'de olsun, ister Mekke'deki Hira Mağarası veya "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in evi" diye adlandırılan yer olsun, isterse İslam dünyasının çeşitli yerlerinde, Şam'da veya başka bölgelerde yaygın olan mekânlar olsun; hepsi dinde sonradan ihdas edilmiş işlerdir. Mekke'ye seyahat eden kimse için en efdal olanı, Mekke veya Medine haremindedir kalmak, nafileleri, zikri, Kur'an tilavetini ve tavafı çoğaltmaktır. Selefin yaptığı ve Kitap ile Sünnet'in delalet ettiği yol budur. Allah en iyisini bilendir.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin."**⁽¹⁶⁰⁶⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid hali-felerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Se-nin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanla-rı ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştı. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

16- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın On Dokuzuncu ve Yirminci Tezahürü:

ONLARDAN GİZLİCE KORKMAK VE ONLARA RUBUBİYET SIFATLARI ATFETMEK

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk**

etsinler diye yarattım.”⁽¹⁶⁰⁷⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: “Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁶⁰⁸⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁶⁰⁹⁾**

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁶¹⁰⁾**

Ey müminler; geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise iki yeni tezahürden; yani gizli korku ve onlara rubûbiyet sıfatları atfedilmesi konularından Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Kabir sahipleri hakkında yapılan aşırılığın tezahürlerinden biri de onlardan gelecek bir saldırıdan veya cezadan korkacak derecede onları yüceltmektir. İslam’a nispet edilen bazı kimseler, türbe sahiplerinden, tıpkı Allah Teâlâ’dan korkar gibi korkar hale gelmişlerdir. Öyle ki, bazıları bir velinin kabrinin yanından geçerken “Koru/ört” diyerek Allah’tan başkasından korunma talep etmektedir. Bu korku, büyük şirk kabul edilir; çünkü korku iki çeşittir:

Birincisi doğal korkudur. Bu; aslan, hırsız veya saldırgan bir düşman gibi doğal ve hissedilir şeylerden korkmaktır. Bu korku yerilmez; çünkü bu, Allah’ın insanları üzerinde yarattığı fitrî bir özelliktir.

İkinci tür ise gizli korkudur. Bu; bir mahlûkun; Allah’ın iradesine, ilmine ve gizli idaresine benzer bir iradeye, ilme ve gizli bir güce sahip olduğuna inanmaktır. Kişi, Allah’tan korktuğu gibi o mahlûktan da korkar; kendisine

(1607) Zâriyât 51/56.

(1608) Enbiyâ 21/25.

(1609) Zümer 39/65-66.

(1610) Nisâ 4/48.

bir hastalık veya fakirlik isabet ettirmesinden endişe eder. İşte bu tür korkuya gizli korku denir ve buna düşen kimse şirk koşmuş olur. Çünkü gizli korku, yalnızca Allah'a yöneltilmesi gereken bir ibadettir; kim bunu Allah'tan başkasına yönelirse, yani kim Allah'tan başkasından korkarsa, o, şirk/ortak koşturmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onlardan korkmayın, eğer müminler iseniz Benden korkun.”**⁽¹⁶¹¹⁾

Gerçek şu ki bu evrenin idaresi ve içindeki her şeyin takdiri, tek başına, ortağı olmayan Allah'ın elindedir. Kulların, Allah'ın kendilerine imkân verdiği alanlar dışında bir takdir, idare veya iradeleri yoktur. Kim kendisinin veya çocuklarının başına bir hastalık veya ölüm geleceğinden dolayı Allah'tan başkasından korkarsa, Allah'ın haklarından bir hakkı başkasına vermiş ve bu yüce kalbî ibadeti Allah ile mahlûkatı arasında ortak kılmış olur.

Ne yazık ki bazı putperest türbeler, suçluların ve kaçakların sığındığı, korkanların emniyet bulmak için koştığı güvenli alanlar haline getirilmiştir. O dönemlerde hiçbir yönetici, suçu veya cinayeti ne olursa olsun bir türbeye sığınan suçluyu oradan yakalayıp çıkarmaya, türbenin hürmetini ihlal etmeye cesaret edemezdi. Çoğu zaman türbeye sığınan suçlular, orada gömülü olan kişiye duyulan saygıdan veya onun intikamından ve gücünden korkulduğu için affedilirdi.⁽¹⁶¹²⁾

İbn Teymiyye, büyük günah işleyen bir grubun, bir ölünün kubbesini veya kubbenin başındaki hilali gördüklerinde kötülük yapmaktan korktuklarını zikretmiştir. Onlardan biri, arkadaşına, “Yazıklar olsun sana, bu, kubbenin hilalidir!” derdi. Onlar hilalin altında gömülü olandan korkuyorlar da gökleri ve yeri yaratan Allah'tan korkmuyorlardı!⁽¹⁶¹³⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

(1611) Âl-i İmrân 3/175.

(1612) Bkz: *el-İnhirâfâtü'l-Akadiyye ve'l-İlmiyye fi'l-Karneyni'r-Râbiâ Aşere ve'l-Hâmise Aşere*, Buhât ez-Zehrânî s. 339.

(1613) Bkz: *el-İstiğâse fi'r-Reddi ale'l-Bekri* 2/469.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki salihleri yüceltmenin en büyük ve en çirkin tezahürlerinden biri de rızık verme, diriltme, öldürme ve çocuk verme gibi evrenin işlerini idare etme türündeki rubûbiyet sıfatlarından bir kısmına onların sahip olduğuna inanmak veya onlara gayb ilmini atfetmektir.

Gerçek şu ki bu fiiller, tek başına, ortağı olmayan Allah'a mahsustur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Rabbiniz Allah, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva edendir. O, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örter. Güneş, ay ve yıldızlar hep O'nun buyruğu ile size boyun eğmişlerdir. Bilin ki yaratma da emir de yalnız O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir.”**⁽¹⁶¹⁴⁾ Ayette geçen **“emir”** ifadesi; yaratma, rızık verme, diriltme, öldürme vb. gibi evrenin idaresi ve tasarrufu ile ilgili olarak Allah'ın tüm rubûbiyet fiillerini kapsar.

Kim Allah'ın fiillerinden herhangi birini Allah ile mahlûkatı arasında ortak kılsa, o, Allah'ın, mahlûkatı üzerindeki rubûbiyetini inkâr etmiş olur ki bu şirkin en çirkin türüdür. Allah bu konuda Peygamberine bile şöyle seslenmiştir: **“Bu işte senin yapacağın bir şey yoktur.”**⁽¹⁶¹⁵⁾ Durum böyleyken, makamca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den daha aşağıda olan evliyaların, özellikle de ölümlerinden sonra evrende tasarruf yetkisine sahip olduklarını söyleyen insanlar bulursunuz!

Aynı şekilde Allah Teâlâ gayb ilmi konusunda da tek olduğunu haber vererek şöyle buyurmuştur: **“De ki: Göklerde ve yerde Allah'tan başka kimse gaybı bilemez.”**⁽¹⁶¹⁶⁾ Sünnete gelince; Hâlid b. Zekvân'dan rivayet edildiğine göre Rubeyyi' bnt. Muavviz şöyle demiştir: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* evlendiğim gün yanıma girdi ve senin şu an benden uzaklığın kadar yakınıma, yatağımın üzerine oturdu. Küçük kız çocuklarımız def çalmaya ve Bedir günü öldürülen babalarımın iyiliklerini sayıp dökmeye başladılar. Derken içlerinden biri, “Aramızda yarın ne olacağını bilen bir peygamber var” dedi.

(1614) A'râf 7/54.

(1615) Âl-i İmrân 3/128.

(1616) Neml 27/65.

Bunun üzerine Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Bu sözü bırak ve daha önce söylediklerini söylemeye devam et” buyurdu.⁽¹⁶¹⁷⁾ Bir lafızda ise şöyle buyurmuştur: “Bunu söylemeyin. Yarın ne olacağını ancak Allah bilir.”⁽¹⁶¹⁸⁾

Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir düğünde şarkı söyleyen Ensar kadınlarına rastladı. Onlar;

“Ona ağılda ses çıkaran bir koç hediye etti,

Kocanız da meclistedir ve yarın ne olacağını bilir.”

şeklinde sözler söylüyorlardı. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Yarın ne olacağını ancak Allah bilir.” buyurdu.⁽¹⁶¹⁹⁾

İbn Ömer *radiyallahu anhuma*’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Gaybın anahtarları beştir, onları Allah’tan başkası bilemez: Yarın ne olacağını ancak Allah bilir, rahimlerin neyi eksilteceğini ancak Allah bilir, yağmurun ne zaman geleceğini ancak Allah bilir, hiçbir kimse hangi toprakta öleceğini bilemez ve kıyametin ne zaman kopacağını ancak Allah bilir.”⁽¹⁶²⁰⁾

Dolayısıyla, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i veya evliya olarak vasıflandırılan ondan daha aşağı mertebedeki insanları, onları yüceltmek gayesiyle beşeriyet dairesinden çıkarıp rubûbiyet dairesine sokanlar ve onlara Rabbin bazı sıfatlarını yakıştıranlar; ancak İslam’dan çıkan, onu getireni yüceltme bahanesiyle dini yıkmaya çalışan müşrik sapkınlardır. İslam’ı lekelemek ve onun en büyük esasını yıkmak isteyen sihirbazlar, kâhinler ve astrologlar da bu gruptandır. Bu durum, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in bizzat kendisiyle savaşmak ve kalplerdeki köklerini kurutmak için gönderildiği putperestliğe geri dönmektir. Şüphesiz biz Allah’a aidiz ve sonunda O’na döneceğiz.⁽¹⁶²¹⁾

(1617) İbn Hacer *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu hadiste, içinde aşırılığa ve guluva kaçmayan övgü ve mersiyeleri dinlemenin caiz olduğuna işaret vardır.”

(1618) İbn Mâce 1897; Elbânî *sahih* demiştir. Hadisin aslı Buhârî’dedir (5147).

(1619) Taberânî, *el-Evsat* 3401; İbn Hacer, *Fethu’l-Bârî*’de (5147 numaralı hadisin altında) isnadının *hasen* olduğunu belirtmiştir.

(1620) Buhârî 4797.

(1621) Bkz: Şeyh Ahmed en-Necmî, *Evdahu’l-İşâre fi’r-Reddi alâ men Ecâze’l-Memnû’ min-ne’z-Ziyâre*, s. 305-306, küçük tasarruflarla.

Şeyh Abdurrahman b. Muhammed b. Kasım *rahimehullah* şöyle demiştir: “Sonra onların çoğu sınırı aşmış ve rubûbiyet konusundaki şirklerinin yanı sıra, ulûhiyet konusundaki şirk denizlerinde de boğulmuşlardır. Velilerin ve salihlerin evrendeki idare ve etkide ortak olduklarını, kaderin getirdiği işlerin çekip çevrilmesinde payları olduğunu iddia etmişlerdir. Lanetli İblis onlara, bunun salihler hakkında en güzel inanç olduğunu ve bunun Allah’a yakın velilerin kerameti olduğunu ilham etmiştir. Zalimlerin söylediklerinden Allah çok yücedir; müşrik düşmanlarının iftiralarından münezzehtir; onların vasıflandırmalarından, arşın Rabbi olan Allah’ı tesbih ederiz.”⁽¹⁶²²⁾

Müslüman beldelerindeki akidevî sapmaları inceleyen bir araştırmacı şöyle demiştir: “Rubûbiyet şirkinden olarak, kabirperestlerin türbeler ve sahipleri hakkındaki inançları açıkça ortaya çıkmıştır. Onların duyduklarına, gördüklerine ve kendilerine yönelenlere icabet ettiklerine; gaybı ancak Allah bildiği halde onların da gaybı bildiklerine inanırlar.

Yine onların evrende tasarruf ve etki güçleri olduğuna, yaratma, yok etme, diriltme, öldürme, hastalıkları iyileştirme, fayda ve zarar verme, verme ve mahrum bırakma, zengin etme ve fakirleştirme, eşyanın hakikatini değiştirme gibi beşer takatinin üstündeki işlere güç yetirdiklerini sanırlar. Ayrıca kabirperestler, türbe sahiplerinin dünyada ve ahirette yükseltme ve alçaltma, sıkıntıları giderme, ihtiyaçları karşılama, günahları silme ve bağışlama gücüne sahip olduklarını iddia etmişlerdir.”⁽¹⁶²³⁾

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- kişiler hakkında aşırıya kaçanlar arasında, özellikle de Sufilerde, yeryüzünde evrene etki etme özelliği olan bazı şahısların bulunduğu inancı yayılmıştır. Bunlara “Abdal, Nukabâ, Nucebâ, Evtâd, Aktâb ve Gavs” gibi isimler verirler. Bunların tamamı hurafe ve vehimlerden ibarettir.

Abdal terimi, *değiştirmek* anlamına gelen *tebdil* kökünden gelir. Sufilere göre *abdâl*; yedi kişidir ki bunlardan biri bir yerden ayrıldığında yerine kendi suretinde bir ceset bırakır, böylece kimse onun yokluğunu anlamaz. Bu apaçık bir hurafedir.

(1622) *es-Seyfü'l-Meslûl alâ Âbidi'r-Resûl* s. 200.

(1623) Hâlid Ebü'l-Fütûh, *Afyûnü's-Suûbi'l-İslâmiyye, en-Netâicü ve'l-Âsâr*, Dem'attün ale't-Tevhîd s. 61'den naklen.

Nukabâ terimi ise *nakîb*'den gelir. Sözlükte *nakîb*; bir şeyi çok iyi bilen ve onu çokça araştıran kimsedir.⁽¹⁶²⁴⁾ Sufi ıstılahında *nukabâ* ise “Batın” ismine hakikatiyle eren, insanların iç dünyalarına vakıf olan kimselerdir. Sırların perdeleri onlara açıldığı için gönüllerde gizli olanları çıkarırlar ve sayıları üç yüzdür.⁽¹⁶²⁵⁾ Sufilerin bu teriminin Allah’ın kitabında ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde hiçbir aslı yoktur. Aksine bu batıldır. Zira gönüllerde olanlar gaybtır, gaybı da ancak Allah Teâlâ bilir.

Nucebâ terimi ise *necîb*'den gelir. Sözlükte *necîb*; kerem sahibi ve faziletli kimsedir.⁽¹⁶²⁶⁾ Sufi ıstılahında *nucebâ* ise insanların işlerini ıslah etmek ve onların yüklerini yüklenmekle görevli olan ve sadece mahlûkatın hakları konusunda tasarrufta bulunan kırk kişidir.⁽¹⁶²⁷⁾ Bu terimin de Allah’ın kitabında ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in sünnetinde geçen bir aslı yoktur; hatta ona zıddır. Zira evreni ayakta tutan yalnızca Allah Teâlâ’dır.

Evtâd terimi ise *vetid* (direk/kazık) kelimesinden gelir. Sözlükte *vetid*; duvara veya yere çakılan ahşap veya metal parçadır. Sufi ıstılahında *evtâd* ise; dünyanın dört yönünde (doğu, batı, kuzey, güney) yerleri olan dört adamdır. Allah Teâlâ’nın nazar mahalli oldukları için Allah o yönleri onlar sayesinde korur.⁽¹⁶²⁸⁾ Şüphesiz bu, çürütülmesine bile gerek olmayan bir hurafedir. Allah, emrini koruyan ve yasaklarından sakınan insanları yeryüzünün neresinde olurlarsa olsunlar korur; sadece dört yön ehliyle sınırlı değildir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* İbn Abbas *radıyallahu anhumâ*’ya şöyle buyurmuştur: “*Sen Allah’ı (n dinini) koru ki Allah da seni korusun.*”⁽¹⁶²⁹⁾

Aktâb terimi ise *kutub*’dan gelir. Sözlükte *kutub*; değirmen taşının üzerinde döndüğü mil/eksendir. Bir *kavmin kutbu* onların efendisidir.⁽¹⁶³⁰⁾ Sufi ıstılahında *kutub* ise; her zamanda Allah Teâlâ’nın dünyadaki nazar mahalli olan tek bir adamdır. Çaresiz kalanların ona sığınması hasebiyle “Gavs”

(1624) Bkz: *en-Nihâye*.

(1625) el-Kâşânî, *Mu’cemü Istilâhâtî’s-Sûfiyye* s. 116.

(1626) Bkz: *en-Nihâye*.

(1627) el-Kâşânî, *Mu’cemü Istilâhâtî’s-Sûfiyye* s. 114.

(1628) Dr. Abdülmün’im Hanefî, *Mu’cemü Istilâhâtî’s-Sûfiyye* s. 264.

(1629) Ahmed b. Hanbel 1/293. *Müsned* muhakkikleri ve *Riyâzu’s-Sâlihîn* tahkikinde Arnaût *sahih* demiştir.

(1630) Bkz: *el-Mu’cemü’l-Vasît*.

olarak da isimlendirilir. Hiç şüphesiz bu batıldır. Çaresizlere imdat eden Allah'tır, kalplerin kendisine sığındığı Allah'tır. *Kutub*'a bağlanmak İslam'ın aslına ve dinin temeline aykırıdır.

İbn Teymiyye *rahimehullah* bu putperest terimlerin batıl olduğunu açıklamış ve onlarla ilgili şüpheleri çürütmüştür; ayrıntı isteyenler oraya müracaat edebilirler.⁽¹⁶³¹⁾

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁶³²⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin kötülüklerini uzaklaştı.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1631) Bkz: *el-Furkân beyne Evliyâi'r-Rahmân ve Evliyâi'ş-Şeytân* s. 70-74; *Mecmû'u'l-Fetâvâ* 27/96.

(1632) Ahzâb 33/56.

17- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın Yirmi Birinci Tezahürü

YASAKLANAN TEBERRÜK (HUTBE 1/1)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁶³³⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-**

(1633) Zâriyât 51/56.

den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁶³⁴⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vah-yolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁶³⁵⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁶³⁶⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın bir kısım tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise salihlerle teberrük konusundan Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! *Bereket*, hayrın bir şeyde çok olması ve onda sabit kalmasıdır. Bir kişi için “mübarek adam” denildiğinde, onun, hayrı ve başka-larına faydası çok olan kişi olduğu kastedilir. Kur’an-ı Kerim de hayrının ve menfaatlerinin çokluğu, o hayrın onda yerleşik olması sebebiyle bizzat Allah tarafından *mübarek* olmakla vafedilmiştir.

Teberrük ise bereketi istemek ve onu aramaktır. Bereketin kaynağı, tek başına, ortağı olmayan Allah’tır; onu yaratan ve hibe eden O’dur. Rızık, zafer ve afiyet nasıl ki yalnızca Allah’tan ise ve bunları yaratan, veren O ise, bereketin sahibi de yalnızca Allah’tır. İnsanlar bereketin kendisinden geldiğini sanmasınlar diye Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yolculuklarından birinde bu gerçeği bizzat beyan etmiştir.

Câbir *radiyallahu anı*’nın rivayetine göre, Müslümanların yanında su azal-dığı bir gün Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Bir miktar su arayın*” buyurdu. İçinde az miktar su olan bir kap getirdiler. Elini kabın içine soktu ve şöyle dedi: “*Mübarek temizleyici suya haydi buyurun; bereket ise Allah’tandır.*” Su-

(1634) Enbiyâ 21/25.

(1635) Zümer 39/65-66.

(1636) Nisâ 4/48.

yun Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in parmaklarının arasından fışkırdığını gördüm.⁽¹⁶³⁷⁾ Hadiste asıl vurgulanan nokta, “*Bereket Allah’tandır*” sözüdür.

Bereketin yalnızca Allah’tan geldiği sabit olduğuna göre, bereketin Allah’tan başkasından istenmesi ve aranması (bu istenen kişi ister hayatta isterse ölü olsun, ister bir peygamber isterse salih bir adam olsun fark etmeksizin) duada şirk kabul edilir. Meşru olan, bereketi yalnızca Allah’tan istemektir.

Ey müminler; teberrükün bir kısmı İslam şariatında meşru, bir kısmı ise memnudur (yasaktır). *Meşru teberrük* beş şeyde olur: Sözlerde, fiillerde, mekânlarda, zamanlarda ve zatlarda.

Sözlerle olan şer’î teberrük; Allah’ı zikretmek, Kur’an okumak ve dua etmektir. Bunun bereketi, Allah’ın bu zikir ve dualara verdiği ecirde, maddî ve manevî hastalıklara şifada, şeytana karşı korunmada ve dinî-dünyevî menfaatlerin elde edilmesinde gizlidir.⁽¹⁶³⁸⁾

Fiillerle olan teberrük; cemaatle namaz kılmak, hac, cihat ve ilim talep etmek gibi amellerdir. Bereketi ise bu fiilleri yapma karşılığında va’dedilen ecir, günahların bağışlanması ve Allah’a basiret üzere ibadet edilmesidir.

Mekânlarla olan teberrük; Allah’ın bazı yerleri daha fazla bereketle seçkin kılmasıyla olur. Genel olarak mescitler, özel olarak ise üç mescit (Mescid-i Haram, Mescid-i Nebevî, Mescid-i Aksa) böyledir. Buraların bereketi, buralarda kılınan namazın ecrinde ve duaların kabulünde tecelli eder.

Mübarek mekânlardan biri de Mekke’dir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* orası hakkında şöyle buyurmuştur: “*Vallahi sen Allah’ın yeryüzündeki en hayırlı toprağısın ve Allah’a en sevimli olan yersin. Eğer senden çıkarılmasaydım, çıkmazdım.*”⁽¹⁶³⁹⁾ Mekke’nin bereketi, orada ibadet edenin ecrinin katlanma-

(1637) Buhârî (3579), Câbir *radıyallahu anıh*’tan rivayet etmiştir; Tirmizî (3633), Nesâî (77), Ahmed (1/460) ve Dârimî, Mukaddime’de, “Allah’ın Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e parmaklarının arasından su akıtarak ikramda bulunması” babında Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhumâ*’dan rivayet etmişlerdir.

(1638) İbnü’l-Kayyim, *el-Vâbilü’s-Sayyib mine’l-Kelimi’t-Tayyib* kitabında zikrin yüzü aşkın faydası olduğunu belirtmiş, bunlardan yetmiş sekiz tanesini zikretmiştir; faydalanan isteyen oraya bakabilir.

(1639) Tirmizî (3925) -lafız ona aittir-, İbn Mâce (3108) ve Ahmed (4/305), Abdullah b. Adî *radıyallahu anıh*’tan rivayet etmişlerdir. Elbânî, *Sahihu’t-Tirmizî*’de *sahih* demiştir.

sıyla olur. Zira orada kılınan bir namaz, diğer mescitlerde kılınan yüz bin namazdan daha hayırlıdır.

Aynı şekilde Medine-i Münevvere de mübarek mekânlardandır. Allah orayı daha fazla bereketle seçkin kılmıştır. Süfyan b. Ebî Züheyr *radıyallahu anı*, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den şunu işittiğini rivayet etmiştir: “*Yemen fethedilecek. Bir grup insan (insanları Medine'den çıkmaya teşvik ederek) gelecek, ailelerini ve kendilerine uyanları alıp (Medine'den) gidecekler. Oysa bilselerdi Medine onlar için daha hayırlıydı. Şam fethedilecek. Bir grup insan gelecek, ailelerini ve kendilerine uyanları alıp gidecekler. Oysa bilselerdi Medine onlar için daha hayırlıydı. Irak fethedilecek. Bir grup insan gelecek, ailelerini ve kendilerine uyanları alıp gidecekler. Oysa bilselerdi Medine onlar için daha hayırlıydı.*”⁽¹⁶⁴⁰⁾

Mübarek mekânlardan biri de Şam'dır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “Şam'a ne mutlu!” buyurmuştur. “Niçin ey Allah'ın Rasûlü?” diye sorulunca, “Çünkü Rahman'ın melekleri kanatlarını onun üzerine germiştir” buyurmuştur.⁽¹⁶⁴¹⁾ Şam'ın bereketine, “**Kulunı geceleyin Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya yürüten Allah noksan sıfatlardan münezzehtir.**”⁽¹⁶⁴²⁾ ayeti de delalet eder. Aksa'nın çevresi, Şam bölgesidir.

Kim rızkının bol olması veya fitnelerden korunma ümidiyle Medine, Mekke veya Şam'da ikamet ederse, bu talebinin hâsıl olması umulur. Bu mekânlarla şer'i teberrağın vasfı işte budur.

Ey Müslümanlar; mekânlarla teberrağın bir kısmı bidat, hatta şirktir. Kabirlerle, kabirlerin üzerine bina edilen yapıların duvarlarıyla, pencereleriyle ve benzeri şeylerle teberrağda bulunmak bu kabildendir. Bu, büyük bir münkerdir; zira kabirlerin başında ibadet kastıyla beklemek, onlara el sürmek, onları öpmek, buralarda veya buralara yönelik dua etmek ve benzeri fiiller şirkin ve putperestliğin aslıdır. Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Allah'ım, kabrimi tapılan bir put eyleme! Peygamberlerinin kabirlerini mescit edinen bir kavme Allah'ın laneti şiddetli olmuştur.*”⁽¹⁶⁴³⁾

(1640) Buhârî 1875, Müslim 1388.

(1641) Ahmed 5/185. Elbânî *rahimehullah*, *Sahîhu'l-Câmi'* (3920) eserinde Zeyd b. Sâbit *radıyallahu anı* hadisinden *sahih* demiştir.

(1642) İsrâ 17/1.

(1643) *Mecmû'u'l-Fetâvâ* 27/79.

Eğer bunlarla teberrük etmede bir hayır olsaydı, mahlûkatın en hayırlısı ve ümmetine en fazla nasihat edici olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buna işaret ederdi. Sahabe de onun *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrinde bunu yapardı. Fakat sahabenin, bunun bidat olduğu konusunda icma ettiklerini görüyoruz; bunun beyanı inşallah yakında gelecektir.

Ey Allah'ın kulları, teberrük; Ramazan ayı, Zilhiccenin ilk on günü ve Aşure günü gibi yüce Şeriat'ın içlerinde bereket olduğunu bildirdiği zamanlarla da olur. Bu zamanlarda teberrük, Allah'ın, kendisiyle yakınlaşmaya teşvik ettiği, Kur'an tilaveti, namaz, sadaka ve benzeri salih amelleri işleyerek olur; zira bunlara büyük bir ecir verilmektedir.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki teberrük, zatlarla, yani kişilerle de olur. Bu durum yalnızca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e hastır; bunun da meşru olanı ve yasak olanı vardır. Meşru olanı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hayattayken bizzat bedenine temas eden şeylerdir; yani tükürüğü, burun akıntısı, abdest suyu fazlası, teri, saçı ve yemek fazlasıdır. Allah tüm bunlarda bereket kılmıştır. Dolayısıyla birazdan açıklanacağı üzere bunlarla teberrükte bulunmak ve bunlarla şifa aramak caizdir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bunun dışında kalan eşyaları, mesela odasının duvarları ve benzeri şeylerle teberrük etmek bidattir. Aynı şekilde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* dışındaki şahıslarla teberrük etmek de bidat bir teberrüktür. Çünkü teberrük, ancak Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında ve özellikle onun şerefli bedenine temas eden şeyler hakkında varit olmuştur. Diğer insanların ise, ister sahabe olsunlar isterse onlardan aşağıda olsunlar, zatlarında bir bereket özelliği taşıdıklarına dair bir delil gelmemiştir. Dolayısıyla onlarla teberrük etmek, kaçınılması gereken bidatlerdendir.

• Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bizzat zatıyla teberrük türlerinden biri, onun şerefli tükürüğüyle teberrüktür. Bunun deliline gelince; Ali *radıyallahu anh* gözünden rahatsızlandığında, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onu çağırması ve gözüne tükürmüştür; Ali de Allah'ın izniyle iyileşmiştir.⁽¹⁶⁴⁴⁾

• Bir tür de onun teriyle teberrüktür. Delili, *Sahîh-i Buhârî*'de Enes'ten gelen rivayettir: Ümmü Süleym, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* için bir deri serer, o da orada kaylule uykusuna yatar. Enes dedi ki: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* uyuduğunda Ümmü Süleym onun terinden ve saçından alır, bir şişede toplardı. Sonra onu “sekk” (başkasına eklenen bir koku türü) içinde biriktirirdi. Enes b. Mâlik vefat edeceği zaman, hanûta bu sekkten konulmasını vasiyet etti ve hanûta ondan konuldu.⁽¹⁶⁴⁵⁾ Hanût; ölümlerin kefenlerine ve bedenlerine sürülen bir koku türüdür.

• Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bizzat zatıyla teberrük türlerinden biri de onun nuhamesi (burun veya boğaz akıntısı) ve abdest suyu fazlası ile teberrüktür. Bunun delili, Hudeybiye Antlaşması kıssası bağlamında Misver b. Mahreme ve Mervan'dan gelen şu rivayettir: “Vallahi Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bir nuhame çıkardığında o mutlaka onlardan birinin avucuna düşer, o da bunu yüzüne ve cildine sürerdi. Onlara bir şey emrettiğinde emrini yerine getirmek için birbirleriyle yarışarlardı. Abdest aldığı anda ise abdest suyu (fazlası) için neredeyse birbirleriyle savaşırlardı.”⁽¹⁶⁴⁶⁾

• Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bizzat zatıyla teberrük türlerinden biri de onun şerefli eliyle teberrüktür. Bunun delili şudur: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiği hastalığında Muavvizât'ı okuyup kendi üzerine üflüyordu. Hastalığı ağırlaştığında Âişe *radıyallahu anha* onun eline üfler, sonra bereketinden dolayı onun elini onun vücuduna sürerdi.”⁽¹⁶⁴⁷⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in eli mübarek olduğu için sahabe, onun şerefli elinin temas etmesi sebebiyle yemek fazlasıyla da teberrük ederlerdi. Bu meyanda Ebû Eyyûb el-Ensârî *radıyallahu anh*, kaptaki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in parmak izlerini takip eder ve oradan yerdi. Ondan rivayet edildiğine

(1644) *Sahîh-i Buhârî* 4210, Müslim 2406, Sehl b. Sa'd *radıyallahu anh*'tan rivayet etmiştir.

(1645) *Buhârî* 6281.

(1646) *Buhârî* 2734.

(1647) *Sahîh-i Buhârî* 5735, Müslim 2192.

göre o şöyle demiştir: “Ey Allah’ın Rasûlü, sen bana yemeği gönderirdin, ben de bakardım; parmaklarının izini gördüğüm yere elimi koyardım.”⁽¹⁶⁴⁸⁾

İşte bunlar, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şerefli vücuduna temas eden şeylerle yapılan şer’î teberrükün beş tezahürüdür. Ancak bu uygulamalar, o eserlerin yok olup gitmesi sebebiyle onun *sallallahu aleyhi ve sellem* vefatıyla birlikte durmuştur.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁶⁴⁹⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştı. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1648) Müslim 2053, Ahmed 5/420, -lafız ona aittir-.

(1649) Ahzâb 33/56.

18- Peygamberler ve Salihler Hakkında Gösterilen Aşırılığın Yirmi İkinci Tezahürü

YASAKLANAN TEBERRÜK (HUTBE 1/2)

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur; kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan, ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve Rasûlüdür.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁶⁵⁰⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁶⁵¹⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koşmaktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁶⁵²⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁶⁵³⁾

(1650) Zâriyât 51/56.

(1651) Enbiyâ 21/25.

(1652) Zümer 39/65-66.

(1653) Nisâ 4/48.

Ey müminler; önceki hutbede *meşru teberrük* konusunu işlemiştik. Bugün ise *yasaklanan (memnu) teberrükten* Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla bahsedeceğiz.

Ey Allah'ın kulları; yasaklanan teberrük, bereketin geçmesi ümidiyle; dürüst ve salih olduğu sanılan kişilerin ellerine veya elbiselerine el sürmek gibi, İslam şeriatının, içinde bereket olduğuna dair delil göstermediği şeylerden bereket aramaktır. Bu durum üç sebepten dolayı yasaktır:

- Birincisi: El sürülen o elde veya elbisede aslen bereketin varlığına dair hiçbir delil yoktur. Dolayısıyla bu, Allah hakkında ilimsizce konuşmak olur.

- İkincisi: Allah *azze ve celle*'den başkasından bereket ummanın, hak olan İlah'tan başkasını ilahlaştırmamanın bir çeşidi kabul edilir. Bu sebeple Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebû Vâkıd el-Leysî *radiyallahu anh* hadisinde bu durumu *ilahlaştırma* olarak adlandırmıştır: Ebû Vâkıd el-Leysî *radiyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı Huneyne doğru yola çıktılar. Müşriklerin yanında ibadet kastıyla bekledikleri, teberrükte bulundukları ve daha keskin olacağı inancıyla kılıçlarını üzerine astıkları "Zâtü Envât" (yani, dallı budaklı) denilen büyük ve yeşil bir ağacın yanından geçtiler. Bunun üzerine, "Ey Allah'ın Rasûlü! Onların olduğu gibi bizim için de bir Zâtü Envât belirle" dediler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "*Sübhânallah! Bu, Musa'nın kavminin, Musa'ya, 'Onların ilahları olduğu gibi bizim için de bir ilah yap'*⁽¹⁶⁵⁴⁾ demesi gibidir. Nefsîm elinde olan Allah'a yemin olsun ki sizden öncekilerin yoluna mutlaka uyacaksınız."(1655)

• Bu hadiste görüyoruz ki İslam'a yeni girmiş olan ve cahiliye izleri henüz ruhlarından tamamen silinmemiş olan bazı sahabîler; müşriklerin bir ağacın yanında uzun süre bekleyip ondan bereket beklemelerinden ve silahlarına güç vereceği zannıyla dallarına asmalarından etkilenmişlerdir. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendileri için de bereketlenecekleri bir ağaç belirlemesini istediklerinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, Allah'ı, bereketi başkasının getireceği inancından tenzih etmek için veya onların bu sözüne şaşırarak "*Subhânallah*" demiştir.

(1654) A'râf 7/138.

(1655) Tirmizî 2180, -lafız ona aittir-; Ahmed 5/218. Elbânî, *Sahîhu't-Tirmizî*'de *sahih* demiştir.

• Sonra şöyle buyurmuştur: “Bu, Musa’nın kavminin, Musa’ya, ‘**Onların ilahları olduğu gibi bizim için de bir ilah yap**’ demesi gibidir.” Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onların bu teberruk talebini “teellüh,” yani ibadet/ilahlaştırma olarak isimlendirmiştir. Allah’tan başkasına ibadet etmek ise haramdır.⁽¹⁶⁵⁶⁾

• Ardından “Sizden öncekilerin yoluna mutlaka uyacaksınız” buyurarak, önceki ümmetlerin cansız varlıklardan (cemadat) bereket umma yöntemini takip edeceklerini bildirmiştir. Bu durum sadece Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* asrına has değildir, geneldir. Özellikle Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, “Rabbimize kavuşuncaya kadar, gelen her zaman, bir öncekinden daha kötüdür.”⁽¹⁶⁵⁷⁾ hadisi gereğince ahir zamanda bu tehlike daha da pekişmektedir.

Bu hadisten şu faydalar çıkarılmaktadır:

• Cansız varlıklardan bereket isteyen kimseye karşı sert tavır alınmalıdır.

• Batıldan hakka dönen bir kimsenin kalbinde o batıla dair bazı kalıntıların kalabileceği anlaşılmaktadır.

• Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, orduyu, şirkin kalıntılarından arındırmak için durdurmuştur. Ancak cihada gidiyor olması onu bu konuda konuşmaktan alıkoymamıştır; çünkü konu akideyle ilgilidir. Belki de içlerinden biri bu inanç üzere ölseydi, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte savaşması ona fayda vermeyecekti.

• Kabirlerle teberruk etmek, ağaçlarla teberruk etmekle aynı cinstendir. Zira ikisi de cansız varlıklara yakınlaşma yoluyla onlardan bereket umma ortak paydasında birleşir.

- Ey Allah’ın kulları; şahıslarla teberrukün yasaklanma sebeplerinin üçüncüsü, zat ile teberrukün yalnızca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e has olmasıdır. Çünkü Allah, onun zatını mübarek kılmış ve insanlara onunla teberruk etmeyi meşru kılmıştır. Sahabe dahi olsalar başkaları ona kıyas edilemez. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in zatı ve eserleri dışındaki bir zatın bünyesine bereketin girdiğine dair hiçbir delil gelmemiştir. Dolayısıyla başkalarıyla teberruk etmek bidatlerden ve şahıslar hakkında aşırıya kaçmaktan sayılır; bu ise onlara ibadet edilmesine yol açan bir durumdur.

(1656) Ahmed en-Necmî, *Evdahu’l-İşâre fi’r-Reddi alâ men Ecâze’l-Memnû’ mine’z-Ziyâre* s. 503.

(1657) Buhârî 7068, Enes *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

• Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* dışındaki yaratılmışların zatlarıyla teberrük etmenin batıl olduğuna, sahabenin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra kimseden bereket ummaması delil olarak yeterlidir. Eğer Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dışındakilerle teberrük caiz olsaydı, insanlar onlarla teberrük ederdi. Çünkü onlar Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra insanların en faziletlieleridir. Onlar, Allah'ın Tevrat, İncil ve Kur'an'da övdüğü, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnetinde methettiği ve Allah'ın Peygamberine arkadaşlık etmeleri için seçtiği kimselerdir.

Ahmed b. Yahya en-Necmî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Onlardan (yani sahabeden) hiçbirinin Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra biriyle teberrük ettiği nakledilmemiştir. Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali *radiyallahu anhum*'dan daha faziletli kim gelebilir? Bilakis, onlardan sonra cennetle müjdelenen diğer altı kişiden daha faziletli kim gelebilir? Hatta onlardan sonra Bedir ehlinden daha faziletli kim gelebilir? Hatta Bedir ehlinden sonra ağaç altında biat edenlerden daha faziletli kim gelebilir? Hatta onlardan sonra diğer sahabeden daha faziletli kim gelebilir? Durum böyleyken, onlardan, ne faziletçe aşağı olanın daha üstün olandan bereket umduğu, ne de tabiînin bir sahabeden bereket umduğu nakledilmiştir. Bu, onların, bu durumun hayat-tayken Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e has olduğu konusundaki icmalarıdır. Onlardan hiçbirinin vefatından sonra onunla veya kabriyle teberrük ettiği sahih olarak gelmemiştir. Bu konuda varit olan her şey uydurmadır ve Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabına atılmış iftiradır. Bunları uyduranlar hak ettikleriyle karşılaşsınlar! Kim ölülerle, ölülerin türbeleriyle ve ziyaret-gâhlarıyla teberrük etmenin dinden ve salih selevin yolundan olduğunu iddia ederse, o, Allah'a büyük bir iftira atmış, yalan ve bühtanda aşırı gitmiş olur. İşlediği suçun cezasını ve dini yıkmak için uydurduğu yalanların karşılığını mutlaka bulacaktır.”⁽¹⁶⁵⁸⁾

İmamların Salihlere El Sürülmesine Karşı Çıkması

Ey Allah'ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den aşağı mertebede olanlara el sürmek büyük bir münkerdir. Bu yüzden imamlar bunu reddetmişlerdir. Bu meyanda Ali b. Abdân et-Tayâlisî şöyle demiştir: “Elimi

(1658) Ahmed en-Necmî, *Evdahu'l-İşâre fi'r-Reddi alâ men Ecâze'l-Memnû' mine'z-Ziyâre s.* 208, küçük tasarrufla.

Ahmed b. Hanbel'e sürdürdüm, sonra da o bakarken elimi kendi bedenime sürdürdüm. Bunun üzerine çok şiddetli bir şekilde öfkелendi, üzerini silkelemeye başladı ve 'Bunu kimden öğrendiniz?' diyerek bu durumu çok sert bir şekilde reddetti."⁽¹⁶⁵⁹⁾

Nevevî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Fudayl b. İyâd *rahimehullah* yaklaşık olarak şöyle demiştir: 'Hidayet yollarına uy, takipçilerin azlığı sana zarar vermesin. Sapıklık yollarından sakın, helak olanların çokluğuna aldanma.' Kimin aklına, eliyle dokunmanın ve benzeri şeylerin bereket için daha etkili olduğu gelirse, bu onun cahilliğinden ve gafletindendir. Çünkü bereket ancak şeriata uygun olandadır; doğruya muhalefet ederek nasıl fazilet aranabilir?"⁽¹⁶⁶⁰⁾

Ey Müslümanlar; Suudî Arabistan Fetva Kurulu tarafından salihlerle teberraük etmenin hükmü hakkında bir fetva yayınlanmıştır, metni şöyledir: "Hayattaki salih zatlarla teberraük etmek bidattir. Çünkü sahabe *radıyallahu anhum* bunu kendi aralarında; ne raşid halifelerle ne de başkalarıyla yapmışlardır. Ayrıca bu durum onlara şirk koşmaya bir vesiledir, dolayısıyla terk edilmesi vaciptir. Eğer o salih kişinin kendi tasarrufuyla fayda veya zarar verdiğine, evrende tasarrufta bulunduğuna ve benzeri şeylere inanılırsa bu büyük şirk olur. Sahabenin Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile yaptığı abdest suyu ve saçıyla teberraük etme işine gelince; Allah onun bedeninde, saçında ve terinde bereket kıldığı için bu ona has özelliklerdendir ve başkası ona ilhak edilemez. Başarı Allah'tandır. Allah, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam eylesin."⁽¹⁶⁶¹⁾

Ey Allah'ın kulları; sahabe ve onlardan sonra gelen selef-i salihin *rahimehumullah*, el sürülen yer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri bile olsa, kabirlere el sürmenin bidat olduğu konusunda icma etmişlerdir. Buna dair delillerin bazıları şunlardır:

- Enes *radıyallahu anh*'tan rivayet edildiğine göre; o, elini Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrinin üzerine koyan bir adamı görmüş ve onu bundan

(1659) İbn Ebî Ya'lâ, *Tabakâtü'l-Hanâbile* 1/228, Ali ismindekilerin zikri, Tahkik: Dr. Abdurrahman el-Useymin.

(1660) Nevevî, *el-Mecmû'* 8/257-258, küçük kısaltmalarla.

(1661) İlmî Araştırmalar ve Fetva Daimî Kurulu, Fetva no: 5316. Üye: Abdullah b. Kuûd, Üye: Abdullah b. Gadyân, Başkanvekili: Abdurrezzâk Afîfî, Başkan: Abdülaziz b. Abdullah b. Baz.

nehyederek şöyle demiştir: “Biz Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında böyle bir şey bilmezdik.”⁽¹⁶⁶²⁾

• Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*'da İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*'dan şöyle rivayet eder: O, bir yolculuktan geldiğinde önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrine gider, ona salât ve selam getirip dua ederdi, ancak kabre el sürmezdi. Sonra Ebû Bekir'e selam verir, ardından da “Selam sana ey babacığım” diyerek babasına selam verirdi.⁽¹⁶⁶³⁾

Ey Müslümanlar; kabirlere el sürerek ve onları öperek teberrükte bulunmanın haramlığına delalet eden hususlardan biri de şudur: Cansız varlıklara el sürmek; onlara el süren, onlardan isteyen, onlarla teberrük ve istigasede bulunan cahiliye ehlinin, putperestlerin ve Lât, Uzzâ ve Menât gibi putlara tapan kitap ehlinin yoludur. Müslümana düşen, onlara benzemek değil, onlara muhalefet etmektir.

Mezhep Âlimlerinin Kabirleri Meshetmeyi Yericî Sözleri

Ey Allah'ın kulları! Sahabenin fetvaları ve şer'î kaideler ışığında, mezhep âlimleri de cansız varlıklara el sürmenin haramlığına fetva vermişlerdir. Semhûdî eş-Şâfiî⁽¹⁶⁶⁴⁾ *rahimehullah*, kabrin üzerine el koymanın hükmü hakkında şunları kaydeder: “Mâlik, Şâfiî ve Ahmed, kabrin üzerine el koymayı en şiddetli şekilde reddetmişlerdir.”⁽¹⁶⁶⁵⁾

İbn Kudâme şöyle demiştir: “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrinin duvarına el sürmek veya onu öpmek müstehap değildir.” Ahmed b. Hanbel bu konuda, “Ben böyle bir şey bilmiyorum” demiştir. el-Esrem ise “Medine ehli ilim erbâbını gördüm; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabrine el sürmezler, bir kenarda durup selam verirlerdi” demiştir. Ebû Abdullah (İmam Ahmed) da “İbn Ömer de böyle yapardı” buyurmuştur.⁽¹⁶⁶⁶⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Kabri meshetmek, yanında namaz kılmak veya orada yapılan duanın başka yerlerde yapılandan daha fazi-

(1662) Nüreddin es-Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ bi Ahbâri Dâri'l-Mustafâ* 4/1402.

(1663) Beyhakî, *Şuabü'l-İmân* 8/88-89, No: 3854.

(1664) O, Ali b. Abdullah es-Semhûdî'dir (v. 911). Meşhur eseri *Vefâü'l-Vefâ*'dır. Geniş biyografisi için bakınız: Sehâvî, *ed-Dav'ü'l-Lâmi*, 5/218.

(1665) Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ bi Ahbâri Dâri'l-Mustafâ*, 4/1402.

(1666) İbn Kudâme, *el-Muğnî*, Hac kitabının sonu, 5/468, Hicr baskısı, Mısır.

letli olduğuna inanarak dua kastıyla oraya yönelmek, kabir için adak adamak ve benzeri davranışlar Müslümanların dininden değildir. Aksine bunlar, şirkin şubelerinden olan çirkin bidatlerdendir. Allah en iyi bilendir.”⁽¹⁶⁶⁷⁾

Hatta İbn Teymiyye *rahimehullah*, kabir Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabri dahi olsa, genel olarak cansız varlıklara, özel olarak da kabirlere el sürmenin veya onları öpmenin haramlığı konusunda âlimlerin icmasını naklederek şöyle demiştir: “İmamlar; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in kabrine el sürülmeyeceği ve onun öpülmeyeceği konusunda ittifak etmişlerdir. Tüm bunlar tevhidi korumak içindir. Zira Allah’a şirk koşmanın temellerinden biri kabirleri mescit edinmektir.”⁽¹⁶⁶⁸⁾

Yine şöyle demiştir: “Aynı şekilde Peygamberimizin hücresinin, Halil İbrahim’in hücresinin ve içinde bir peygamber veya salih zat bulunan diğer kabirlerin duvarlarını öpmek veya onlara el sürmek -imamların ittifakıyla- müstehap değildir, aksine yasaklanmıştır. Bunlara secde etmek ise küfürdür. Aynı şekilde mahlûka, Rabbe hitap edilir gibi ‘Günahlarımı bağışla’ veya ‘Düşmanıma karşı bana yardım et’ şeklinde seslenmek de böyledir.”⁽¹⁶⁶⁹⁾

Şeyh Abdurrahman b. Sa’dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Âlimler; ağaç, taş, mekân ve ziyaretgâh (meşhed) gibi şeylerle teberrük etmenin meşru olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir. Zira bu teberrük onlar hakkında aşırıya kaçmaktır ve bu durum zamanla onlara dua ve ibadet etmeye götürür. Bu ise daha önce geçtiği üzere büyük şirktir. Bu kural; Makâm-ı İbrâhim, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hücresi ve Kudüs’teki Sahra taşı gibi faziletli yerler de dâhil her şey için geneldir. Hacerü’l-Esved’i istilâm etmek ve öpmek ile Kâbe’nin Rûkn-i Yemânî’sini istilâm etmeye gelince; bu, Allah’a kulluk, O’nu tazim ve O’nun azametini boyun eğmektir. Bu, ibadetin ruhudur ve Yaradan’ı tazimdir. Diğeri ise mahlûku tazim ve onu ilahlaştırmadır. İkisi arasındaki fark; ihlas ve tevhid olan Allah’a dua ile, şirk ve ortak koşma olan mahlûka dua arasındaki fark gibidir.”⁽¹⁶⁷⁰⁾

(1667) İbn Teymiyye, *Mecmû’l-Fetâvâ* 24/321.

(1668) İbn Teymiyye, *er-Reddu ale’l-İhnâî* s. 149.

(1669) İbn Teymiyye, *Mecmû’l-Fetâvâ* 27/136.

(1670) Abdurrahman b. Sa’dî, *el-Kavlû’s-Sedîd fî Makâsîdî’t-Tevhîd*, “Ağaç ve taşla teberrük edenler” babı, özetle.

Bereket Umarak Kâbe'ye El Sürmenin Hükmü

Ey müminler; bereket umarak Kâbe'ye (veya aksamına) el sürenlere gelince; onlara şöyle denilir: Taberânî, *el-Mu'cem*'inde⁽¹⁶⁷¹⁾ ve Abdürrezzâk, *el-Musannef*'inde⁽¹⁶⁷²⁾ Nesîr b. Zu'lûk'tan şöyle rivayet etmişlerdir: İbnü'z-Zübeyr insanların Makâm-ı İbrahim'e el sürdüklerini görmüş ve onları bundan nehyederek şöyle demiştir: "Siz el sürmekle emrolunmadınız, sadece orada namaz kılmakla emrolundunuz."

Katâde, "İbrahim'in makamını namazgâh edinin"⁽¹⁶⁷³⁾ ayetinin tefsirinde şöyle demiştir: "Onlara sadece orada namaz kılmaları emredildi, orayı meshetmeleri emredilmedi. Muhakkak ki bu ümmet, kendinden önceki ümmetlerin yüklenmediği bir şeyi (kendi kendine) yüklenmiştir."⁽¹⁶⁷⁴⁾

Yöneticilere ve Hisbe Görevlilerine Uyarı

Ey Allah'ın kulları! Yöneticilerin ve hisbe görevlilerinin, tazim edilen ve çoğunlukla teberrük için inşa edilen cansız yapıları yıkmaları vaciptir. İbnü'l-Kayyim *rahimehullah* şöyle demiştir: "Yıkmaya ve iptal etmeye güç yetirdikten sonra; şirk mahallerini ve tağutları bir gün bile bırakmak caiz değildir. Çünkü bunlar küfür ve şirkin şiarlarıdır, münkerlerin en büyüğüdür. Güç yetirildiği takdirde onlara onay vermek asla caiz olmaz. Allah'tan başka tapılan putlar ve tağutlar haline getirilen kabirlerin üzerine inşa edilmiş ziyaretgâhların (meşhed); tazim, teberrük, adak ve öpmek için yönelinen taşların hükmü de böyledir. Bunları ortadan kaldırmaya güç yetirildiği takdirde yer yüzünde onlardan hiçbir şey bırakmak caiz değildir. Bunların çoğu Lât, Uzzâ ve Menât konumundadır, hatta onların yanında işlenen ve onlarla yapılan şirk daha büyüktür. Allah'tan yardım istenir."⁽¹⁶⁷⁵⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü-

(1671) Taberânî, *el-Mu'cemül-Kebîr*, ismi Abdullah olanların *Müsned*'lerinden bir parça s. 53, Tahkik: Târik b. Avadullah.

(1672) Abdürrezzâk, *el-Musannef* 5/49.

(1673) Bakara 2/125.

(1674) İbn Cerîr, *Câmiu'l-Beyân* (ilgili ayetin tefsiri); Ezrakî, *Ahbâru Mekke*, "Makamdaki eser ve İbrahim *aleyhisselam*'ın orada durması hakkında gelenler" babı, 1/532.

(1675) İbnü'l-Kayyim, *Zâdül-Meâd* 3/506.

mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki bazı insanlar, kabirlere el sürmeyi, Hacerü'l-Esved'e el sürmeye ve onu öpmeye kıyas etmişler ve amellerinin doğruluğu için buna dayanmışlardır!

Bu şüpheye verilecek cevap şudur: Bu kıyas, “kıyas-ı maal-fârık” olduğu için fasittir. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Hacerü'l-Esved'i, bu insanların kastettiği gibi taştan bereket ummak için değil, Allah'a ibadet kastıyla öpmüştür. Nitekim Ömer *radıyallahu anhu* Hacerü'l-Esved'in yanına geldiğinde şöyle demiştir: “Vallahi ben biliyorum ki sen zarar da fayda da vermeyen bir taşsın. Eğer Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in seni öptüğünü görmeseydim, seni öpmezdim.”⁽¹⁶⁷⁶⁾

Ey Allah'ın kulları! Abdurrahman b. Sa'dî *rahimehullah*'ın daha önce geçen şu sözü bunu açıklar: “Hacerü'l-Esved'i istilâm etmek, öpmek ve Kâbe'nin Rûkn-i Yemânî'sini istilâm etmek; Allah'a kulluk, O'nu tazim ve O'nun azametini boyun eğmektir. Bu, ibadetin ruhudur. Bu, Yaradan'ı tazim ve O'na ibadettir. Diğerisi ise mahlûku tazim ve onu ilahlaştırmadır. İkiisi arasındaki fark; ihlas ve tevhid olan Allah'a dua ile, şirk ve ortak koşma olan mahluka dua arasındaki fark gibidir.”⁽¹⁶⁷⁷⁾

Ey müminler; bazı selef âlimlerinden kabirleri meshetmeye dair bazı eserler nakledilmiştir; ancak tetkik ve inceleme yapıldığında onların zayıf eserler oldukları anlaşılır, onlara itibar edilmez. Dolayısıyla dikkatli olmak gerekir. Zira İslam; kabir, taş, ağaç veya başka ne olursa olsun cansız varlıklara bağlanmayı iptal etmek ve kalbi yalnızca Allah'a bağlamak için gelmiştir.

Sonra bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât eder-**

(1676) Buhârî 1597, Müslim 1270, İbn Ömer *radıyallahu anhumâ*'dan rivayet etmiştir.

(1677) Abdurrahman b. Sa'dî, *el-Kavlü's-Sedîd fî Makâsîdî't-Tevhîd*, “Ağaç ve taşla teberrik edenler” babı, özetle.

ler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.⁽¹⁶⁷⁸⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabîinden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

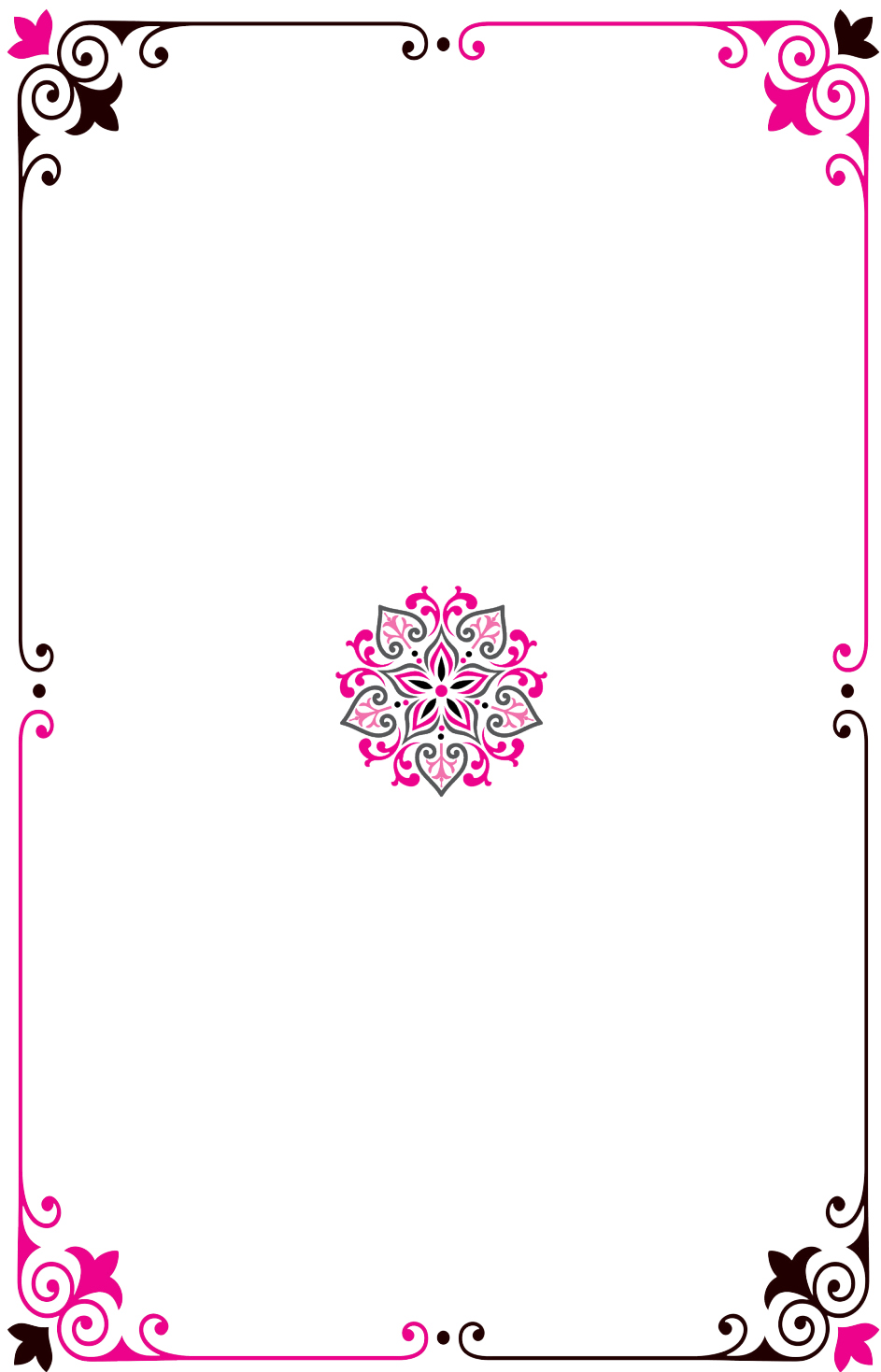
Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1678) Ahzâb 33/56.

XIII- KABİRLERE SAYGISIZLIK
ŞEKİLLERİ, ŞER'Î VE ŞİRK İÇEREN
KABİR ZİYARETİ VE KABİRCİLİK
DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI
İLE İLGİLİ HUTBELER

1- ÖLÜLERİN DİRİLER ÜZERİNDEKİ MEŞRU HAKLARI

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetten mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretilen yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelim; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar, Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁶⁷⁹⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu**

halde Bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁶⁸⁰⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁶⁸¹⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁶⁸²⁾

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde kabirlere karşı yapılan ve kaçınılması gereken bazı saygısızlıkların beyanı yapılmıştı. Bugün ise ölülerin Müslüman kardeşleri olan diriler üzerindeki meşru haklarından -Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla- bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! İslam şeriatı kâmil bir şeriattır. Mahlûkatın gerek dirilerinin gerekse ölülerinin haklarını beyan etme konusunda İslam’dan daha güzelini getiren başka bir şariat yoktur. Müslüman ölülerin, hayatta olan kardeşleri üzerindeki haklarından bazıları şunlardır:

Birincisi: Onlara dua etmek, rahmet dilemek ve bağışlanmalarını istemek. Bu, ister kabirlerini ziyaret ederken olsun isterse uzaktan olsun fark etmez. Bunun delili, Allah Teâlâ’nın müminlerin vasfı hakkındaki şu sözüdür: **“Onlardan sonra gelenler derler ki: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce imanla geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla; iman edenlere karşı kalplerimizde bir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz Sen çok şefkatli, çok merhametlisin.”**⁽¹⁶⁸³⁾

Âişe *radiyallahu anha*’dan rivayet edildiğine göre, Cibrîl *aleyhisselam* Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e gelerek şöyle demiştir: “Rabbin, Bakî ehlinin yanına gidip onlar için istiğfarda bulunmanı emrediyor.” Âişe *radiyallahu anha* dedi ki: “Ey Allah’ın Rasûlü, onlara nasıl diyeyim?” diye sordum. Buyurdu ki: **“Şöyle de: Selam size ey mümin ve Müslümanlar diyarının halkı! Allah bizden önce**

(1680) Enbiyâ 21/25.

(1681) Zümer 39/65-66.

(1682) Nisâ 4/48.

(1683) Haşr 59/10.

gidenlere de sonra kalanlara da rahmet etsin. Şüphesiz biz de inşallah size katılacağız."⁽¹⁶⁸⁴⁾

Ey müminler! Ölülerin diriler üzerindeki ikinci, üçüncü ve dördüncü hakları; onlar adına sadaka vermek, kaza oruçlarını tutmak ve onlar için hac yapmaktır. Buna delil, Büreyde b. el-Husayb'ın şu rivayetidir: Ben Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında otururken bir kadın gelip şöyle dedi: "Ben anneme bir cariye tasadduk etmiştim, annem öldü." Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Ecrin vacip oldu, miras ise o cariyeyi sana geri döndürdü." buyurdu. Kadın, "Ey Allah'ın Rasûlü, annemin üzerinde bir aylık oruç borcu vardı, onun yerine oruç tutabilir miyim?" diye sordu. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, "Onun yerine oruç tut." buyurdu. Kadın, "O hiç hac yapmamıştı, onun yerine hac yapabilir miyim?" deyince "Onun yerine hac yap." buyurdu.⁽¹⁶⁸⁵⁾

Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Kim üzerinde oruç borcu varken ölürse, onun yerine velisi oruç tutar."⁽¹⁶⁸⁶⁾

Ey Müslümanlar! Ölülerin diriler üzerindeki beşinci hakkı; onların kötülüklerini konuşmaktan kaçınmaktır. Ölülere sövmekten nehyeden birçok hadis ve eser varit olmuştur:

Âişe *radiyallahu anha*'dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Ölülere sövmeyin; çünkü onlar önceden gönderdikleri amellerine kavuşmuşlardır."⁽¹⁶⁸⁷⁾ İbn Ebî Şeybe kendi isnadıyla Âişe *radiyallahu anha*'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Ölülerinizi hayırdan başka bir şeyle anmayın."⁽¹⁶⁸⁸⁾ Yine İbn Ebî Şeybe kendi isnadıyla Abdullah b. Amr *radiyallahu anhumu*'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Ölüye söven kimse, helak olmanın eşğine gelen kimse gibidir."⁽¹⁶⁸⁹⁾

Ey Allah'ın kulları; ölülerin diriler üzerindeki altıncı hakkı; vasiyetinin, üçte biri geçmemek kaydıyla ve varsa borçları ödendikten sonra yerine getirilmesidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Birinize ölüm geldiği zaman,**

(1684) Müslim 974.

(1685) Müslim 1149.

(1686) Müslim 79.

(1687) Buhârî 1393.

(1688) İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 11989.

(1689) İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 11988.

eğer bir hayır (mal) bırakacaksa, anaya, babaya ve yakın akrabaya meşru bir şekilde vasiyet etmek, takva sahipleri üzerine bir borç olarak yazıldı. Her kim işittikten sonra onu değiştirirse, bunun günahı ancak onu değiştirenlerin boynunadır. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”⁽¹⁶⁹⁰⁾

Ey müminler! Ölülerin diriler üzerindeki yedinci hakkı; borçlarının ödenmesidir. Bunun delili İbn Abbas *radiyallahu anhumâ*’nın rivayet ettiği şu hadistir: Bir kadın, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e gelerek, “Annem vefat etti, üzerinde bir aylık oruç borcu var” dedi. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* “*Annenin borcu olsaydı onu öder miydin?*” buyurdu. Kadın “Evet” dedi. Buyurdu ki: “*Allah’ın borcu ödenmeye daha layıktır.*”⁽¹⁶⁹¹⁾ Bu hadisten, ister mal olsun isterse oruç gibi ibadetler olsun, ölünün borçlarını ödemenin vacip olduğu anlaşılmaktadır.

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları, Allah’tan sakının.

Bilin ki -*Allah size rahmet etsin*- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁶⁹²⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

(1690) Bakara 2/180-181.

(1691) Müslim 1148.

(1692) Ahzâb 33/56.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

2- ŞER'Î VE ŞİRK OLAN KABİR ZİYARETLERİ

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerhlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁶⁹³⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu**

halde Bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁶⁹⁴⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁶⁹⁵⁾**

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁶⁹⁶⁾**

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde kabirlere karşı yapılan ve kaçınılması gereken bazı saygısızlıklar beyan edilmişti. Bugün ise şer’î ve şirk olan kabir ziyareti türlerinden-Allah’ın kolaylaştırdığı kadarıyla- bahsedeceğiz.

Ey Allah’ın kulları! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, ümmetine; ibret ve öğüt almak ve ölümü hatırlamak amacıyla kabirleri ziyaret etmeyi meşru kılmıştır. Yine kabristana girildiğinde ölümlere selam vermek ve onlara dua etmek de meşru kılınan işlerdendir. Ebû Hureyre *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kabirleri ziyaret edin; çünkü o, ölümü hatırlatır.”⁽¹⁶⁹⁷⁾**

Ebû Saîd *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Ben sizi kabir ziyaretinden nehyetmiştim; artık onları ziyaret edin, çünkü onlarda ibret vardır.”⁽¹⁶⁹⁸⁾**

İbn Büreyde’nin, babasından rivayet ettiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Sizi kabir ziyaretinden nehyetmiştim; artık onları ziyaret edin.”⁽¹⁶⁹⁹⁾**

Nesâî’nin lafzında ise şöyledir: **“Sizi kabir ziyaretinden nehyetmiştim; kim ziyaret etmek isterse etsin, ancak hucr/çirkin söz söylemeyin.”** Hucr, çirkin ve müstehcen söz demektir. Cahiliye Arapları başlarına bir musibet geldiğinde

(1694) Enbiyâ 21/25.

(1695) Zümer 39/65-66.

(1696) Nisâ 4/48.

(1697) Müslim 976.

(1698) Ahmed 3/38; *el-Müsned* muhakkikleri (17/429) *sahih* demıştır.

(1699) Müslim 977 -lafız ona aittir-, Tirmizî 1054; Ahmed 3/63, Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallahu anh*’tan rivayet etmiştir.

Allah'ın takdirine öfkelenir ve “ey zamanın hüsrânı” gibi çirkin sözler söylerlerdi.

Netice itibarıyla kabir ziyaretinden maksat iki şeydir: Birincisi, ahireti hatırlamak, ikincisi ise ölüye rahmet ve mağfiret dileyip Allah'tan ona afiyet isteyerek dua etmektir. Kim bu meşru kuraldaki hikmeti artırır veya değiştirirse, Allah'ın dininde ondan olmayan bir şey ihdas etmiş olur, bu ameli de kabul edilmeyip reddedilir. Nitekim Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Kim bizim bu işimize (dinimize) uymayan bir amel işlerse o reddedilmiştir.*” buyurmuştur.

Ahmed er-Rûmî el-Hanefî,⁽¹⁷⁰⁰⁾ *el-Mecâlisü'l-Erbâa min Mecâlisi'l-Ebrâr* adlı kitabında şöyle demiştir: “Buna göre, kabirleri ziyaret etmek isteyen her erkeğin bu ziyaretten nasibi, hayvanlar gibi kabrin etrafında dönmek (tavaf etmek) olmamalıdır. Aksine oraya geldiğinde kabir ehline selam vermeli; Allah'tan rahmet, mağfiret ve afiyet dilemelidir. Sonra toprak altında olanlardan, ailesinden ve sevdiklerinden kopanlardan ibret almalıdır... Ardından kendini ölmüş, kabre girmiş, malı, ailesi, çocukları ve tanıdıkları kendisinden gitmiş, tek başına kalmış gibi tasavvur etmelidir. Şimdi ona soru soruluyor, ne cevap verecek? Hali ne olacak? Orada bulunduğu müddetçe bu ibretle meşgul olmalı ve bu tehlikeli, büyük işlerden kurtulmak için Mevlasına sığınıp O'na iltica etmelidir.”⁽¹⁷⁰¹⁾

Sonra şöyle devam etmiştir: “Bidat olan ziyaret ise; kabirlerin yanında namaz kılmak, etrafında tavaf etmek, onları öpmek, el sürmek, yanakları kabrin toprağına sürmek, toprağından almak, kabir sahiplerine dua edip onlardan yardım istemek; onlardan zafer, rızık, afiyet, çocuk, borç ödeme, sıkıntıların giderilmesi ve darda kalanların kurtarılması gibi, putperestlerin, putlarından istedikleri ihtiyaçları istemek amacıyla yapılan ziyaretir. Bu bidat ve şirk olan ziyaretin aslı onlardan (putperestlerden) alınmıştır. Müslüman âlimlerin ittifakıyla bunların hiçbirisi meşru değildir. Zira bunu Âlemlerin Rabbinin Rasûlü de sahabe de tabiîn de dinin diğer önderlerinden

(1700) O, Osmanlı Devleti âlimlerinden olan ve “Rûmî” diye bilinen Ahmed b. Muhammed el-Akhisârî el-Hanefî'dir. Şer'î ilimlerle meşgul olmuş ve eserler vermiştir; vefatı hicrî 1043'tür. Geniş biyografisi için bkz: *Hediyyetü'l-Ârifin* 1/157, *Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye*, 1413.

(1701) *el-Mecâlisü'l-Erbâa* s. 56-57, özetle ve küçük tasarruflarla.

biri de yapmamıştır. Bilakis sahabe, bundan çok daha küçük olan şeyleri bile reddetmişlerdir.

Selef-i Salih tevhidi her şeyden arındırmış ve onun sınırlarını korumuştur. Öyle ki, Velid b. Abdülmelik zamanında Nebevî hücre camiye dâhil edilmeden önce, sahabe ve tabiîn oraya namaz, dua ve ibadet cinsinden bir şey için girmezlerdi. Bunların hepsini mescitte yaparlardı. Onlardan biri Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e selam verdiğiğinde dua etmek isterse, kibleye yönelir, sırtını kabrin duvarına döner ve öyle dua ederdi. Bu, âlimler arasında tartışmasız bir konudur; onlar sadece selam verme vaktinde nereye döneleceği hususunda ihtilaf etmişlerdir.

Ebû Hanîfe, "Selam verirken de kibleye döner, kabre dönmez" demiştir. Diğerleri ise "Dua ederken kabre dönülmez, aksine dua kabrin yanında yapılmış olmasın diye kibleye dönülür" demişlerdir. Zira dua, ibadettir; nitekim merfu hadiste, "*Dua ibadetin kendisidir*" buyrulmuştur.

Selef-i Salih ibadeti yalnızca Allah Teâlâ'ya has kılmışlar ve kabirlerin yanında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in izin verdiği; selam vermek, onlar için Allah'tan rahmet, mağfiret ve afiyet istemek dışında bir şey yapmamışlardır. Bunun sebebi, ölünün amelinin kesilmiş olması ve kendisine dua edecek, şefaet edecek birine muhtaç olmasıdır... Nitekim Osman b. Affân'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ölünün defin işi bitince başında durur ve şöyle derdi:

"*Kardeşiniz için mağfiret dileyin ve onun için sebat (kararlılık) isteyin; çünkü o şu an sorgulanmaktadır.*"⁽¹⁷⁰²⁾

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yirmi küsur yıl boyunca kabir ehli hakkındaki sünneti budur. Raşid halifelerin sünneti, tüm sahabe ve tabiîn'in yolu da budur. Ancak bidat ve dalalet ehli, kendilerine söylenen sözü başka bir sözle değiştirdiler. Onlar, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hem ölüye hem ziyaretçiye iyilik olsun diye meşru kıldığı ziyaretini; ölüden isteme ve ondan yardım alma şekline dönüştürdüler. Bu, Abdullah b. Mesud'un, hakkında şöyle dediği fitneden başka bir şey değildir: 'İçinde büyüğün yaşlandığı, küçüğün yetiştiği, insanların sünnet edindiği, değiştirildiğinde ise 'sünnet de-

(1702) Ebû Dâvûd 3221. Elbâni *sahih* demiştir.

ğiştirildi' denilecek bir fitne sizi kapladığında haliniz ne olur?" Şeyh Ahmed er-Rûmî *rahimehullah*'ın sözü burada bitmiştir.⁽¹⁷⁰³⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının. Bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* yukarıda anlatılanlardan yola çıkarak kabir ziyaretlerinin üç kısma ayrıldığı sonucuna varabiliriz: Şer'i, bidat ve şirk olan ziyaretler.

- *Şer'i ziyaret*: Ziyaretçinin, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ve ahabının kabir ziyaretindeki maksadını, yani ahireti hatırlamayı ve ölüye dua etmeyi kastettiği ziyarettir.

- *Şirk olan ziyaret*: Ziyaretçinin, ziyaret ettiği ölüye yakınlaşmayı kastettiği ziyarettir. Ona dua etmek, ondan ihtiyaçlarını istemek, onun için kurban kesmek, ona adak adamak, kabrini tavaf etmek veya kabrine secde etmek bu kabildendir.

- *Bidat olan ziyaret* ise ziyaretçinin, dinde varit olmayan bidat işleri yapmayı kastettiği ziyarettir. Ancak bu işler insanı İslam dininden çıkarmaz. Kabirlerin yanında, orada yapılan ibadetin bir üstünlüğü/fazileti olduğu zannıyla Allah'a dua etmek veya Kur'an okumak böyledir. Bunu yapanın ameli bidattır ve ibadeti reddedilmiştir. Çünkü bunu nebevî rehberliğe aykırı olarak yapmıştır. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, kabirlerin yanındaki ibadetlerin fazileti olduğunu söylememiştir. Aksine o *sallallahu aleyhi ve sellem*, "*Kim bizim bu işimize (dinimize) uymayan bir amel işlerse o reddedilmiştir.*" buyurmuştur.

Sonra bilin ki *-Allah size rahmet etsin-* Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam**

(1703) *el-Mecâlisü'l-Erbaa* s. 59-63, özetle. Müellif *rahimehullah*, nakledilen kelamının bir kısmında İbnü'l-Kayyim *rahimehullah*'ın *İğâsetü'l-Lehân* kitabından istifade etmiştir.

verin.”⁽¹⁷⁰⁴⁾ Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

3- KABİRLERİN TAHKİR EDİLMESİ – BEŞ TEZAHÜR

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfi-ret dileriz. Nefislerimizin şerhlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden Al-lah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini saptıracak, hidayetden mahrum bıraktığını da hidayete erdirecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve elçisidir.

“Ey iman edenler! Allah’tan, O’na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.” (Al-i İmran, 102)

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın üretip yayan Rabbinizden sakının. Adı-nı kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözet-leyicidir.” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin ki Allah amellerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Rasû-lüne itaat ederse, muhakkak büyük bir kurtuluşa ermiştir.” (Ahzab, 70)

İmdi... Sözlerin en hayırlısı, Allah'ın kelamı; rehberliğin en hayırlısı ise Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberliğidir. İşlerin en şerlisi, sonradan uydurulanlardır. Sonradan uydurulan her şey bidattır, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁷⁰⁵⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Sen-den önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu**

halde Bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım.”⁽¹⁷⁰⁶⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koştuktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah’a kulluk et ve şükredenlerden ol!”⁽¹⁷⁰⁷⁾**

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah’a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”⁽¹⁷⁰⁸⁾**

Ey müminler! Geçmiş hutbelerde bazı Müslüman beldelerinde yaygın olan kabirler konusundaki aşırılığın (yüceltmenin) tezahürleri beyan edilmişti. Bugün ise kabirlerin tahkir edilmesi (onlara saygısızlık yapılması) konusundan -Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla- bahsedeceğiz. İslam orta yol dinidir; kabirlerin aşırı yüceltilmesini yasakladığı gibi, onlara saygısızlık yapılmasını da yasaklamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurarak ne doğru söylemiştir: **“Böylece sizi, insanlar üzerine şahitler olmanız, Rasûl'ün de sizin üzerinize şahit olması için orta bir ümmet kıldık.”⁽¹⁷⁰⁹⁾**

Ey Müslümanlar; kabirlerin tahkir edilmesinin dört tezahürü vardır:

Birincisi: Kabrin üzerine oturmak veya ona basmaktır. Bunun nehyedildiğine delil, Merted el-Ganevî hadisidir ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: **“Kabirlerin üzerine oturmayın ve onlara doğru namaz kılmayın.”⁽¹⁷¹⁰⁾** Yine şöyle buyurmuştur: **“Sizden birinizin bir kor üzerine oturup da elbisesinin yanması, sonra o ateşin cildine kadar ulaşması, kendisi için bir kabrin üzerine oturmasından daha hayırlıdır.”⁽¹⁷¹¹⁾** Bir rivayette ise **“Bir kabre basmasından...”⁽¹⁷¹²⁾** şeklindedir. Câbir *radıyallahu anh* ise şöyle demiştir:

(1706) Enbiyâ 21/25.

(1707) Zümer 39/65-66.

(1708) Nisâ 4/48.

(1709) Bakara 2/143.

(1710) Müslim 972, Nesâî 759, “Kabirlere doğru namaz kılmayın ve üzerlerine oturmayın” lafzıyla. Ahmed 4/135, “Kabirlerin üzerine oturmayın ve üzerlerinde namaz kılmayın” lafzıyla rivayet etmişlerdir.

(1711) Müslim 971.

(1712) Ahmed 2/528. *el-Müsne'd* muhakkikleri *sahih* demiştir.

“Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabrin kireçlenmesini (alçı ile sıvanmasını), üzerine oturulmasını ve üzerine bina yapılmasını yasakladı.”⁽¹⁷¹³⁾

Ey müminler! Kabirlerin tahkir edilmesinin ikinci tezahürü, kabirlerin arasında ayakkabı ile yürümektir. Bunun nehyedildiğine delil, Beşîr b. el-Hasâsiyye *radıyallahu anh*’ın şu rivayetidir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kabirlerin arasında ayakkabıları ile yürüyen bir adam gördü ve şöyle buyurdu: “Ey şu ‘sebtîyye’ (ayakkabı türü) *sahibi! Onları çıkar.*”⁽¹⁷¹⁴⁾ Kabristan içinde, henüz kabir bulunmayan uzak alanlarda veya yürümek için hazırlanmış yollarda ayakkabı ile yürümeye bir beis yoktur; haram olan, kabirlerin hemen arasında yürümektir.

Ey Allah’ın kulları! Kabirlerin tahkir edilmesinin üçüncü tezahürü, kabristanda hacet gidermek ve üzerlerinde yürümektir. Ukbe b. Âmir *radıyallahu anh*’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir kor veya bir kılıç üzerinde yürümem yahut ayakkabımı ayağıma dikmem, bana, bir Müslümanın kabri üzerinde yürümemden daha sevimlidir. Kabirlerin ortasında hacetimi gidermişim veya çarşının ortasında gidermişim; buna hiç aldırış etmem (ikisi de aynıdır).”⁽¹⁷¹⁵⁾

İbn Teymiyye *rahimehullah* şöyle demiştir: “Müslüman kabrinin, sünnetin getirdiği bir hürmeti vardır. Zira orası ölmüş Müslümanın evidir. İttifakla, kabir üzerine necis bir şey bırakılmaz. Bize ve âlimlerin çoğunluğuna göre kabre basılmaz, kabir çığnenmez ve ona yaslanılmaz. Ölüler rahatsız edecek kötü söz ve fiillerle onlara komşuluk edilmez. Kabrin yanına gelindiğinde sahibine selam vermek ve ona dua etmek müstehaptır. Müslüman ne kadar faziletli ise hakkı da o kadar kuvvetlidir.”⁽¹⁷¹⁶⁾

Ey müminler! Kabirlerin tahkir edilmesinin dördüncü tezahürü, kabirlerin deşilmesidir. Bunun haramlığına delil, Mâlik’in Amre bt. Abdurrahman’dan rivayet ettiği şu sözdür: “Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* muhtefî ve muhtefiyeye (erkek ve kadın kabir soyguncusuna), yani kabir deşicilere

(1713) Müslim 970.

(1714) Ebû Dâvûd 3230, Nesâî 2048, İbn Mâce 1568; Ahmed 5/83 -lafız ona aittir- rivayet etmişlerdir. Elbânî, *Sahîhu Ebî Dâvûd*’da *hasen* demiştir.

(1715) İbn Mâce 1577; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 11773. Elbânî, *İrvâü’l-Galîl* (63) eserinde *sahih* demiştir.

(1716) İbn Teymiyye, *İktidâü’s-Sırâtî’l-Müstakîm* 2/665.

lanet etti.”⁽¹⁷¹⁷⁾ Diğer taraftan, kabri deşmek, ölünün kemiklerinin kırılması-na sebebiyet verir ki Müslüman bir ölünün kemiğini kırmak haramdır. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, “*Müminin kemiğini ölüyken kırmak, onu diriyken kırmak gibidir.*”⁽¹⁷¹⁸⁾ buyurmuştur. Ancak ölü tamamen çürüyüp toprak olmuşsa (eski mezarlıklarda olduğu gibi), yer darlığı gibi bir ihtiyaç hâsıl olduğunda kemiklerini kenara çekerek yerine başkasını defnetmek caiz olur.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü-mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sakının.

Bilin ki -Allah size rahmet etsin- Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁷¹⁹⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid hali-felerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Se-nin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanla-rı ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

(1717) Mâlik, *el-Muvatta*, Cenâiz kitabı -lafız ona aittir-, “el-İhtifâ hakkında gelenler” babı; Beyhakî, *el-Kübrâ* 8/270.

(1718) Ebû Dâvûd 3207; Ahmed 6/58 -lafız ona aittir- Âişe *radıyallahu anha*'dan rivayet etmişlerdir. Elbânî, *Sahihu Ebî Dâvûd*'da *sahih* demiştir.

(1719) Ahzâb 33/56.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân

MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI

MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 1

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur; kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan, ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve Rasûlüdür.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâ'dan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁷²⁰⁾ Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁷²¹⁾ Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koşmaktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁷²²⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁷²³⁾

(1720) Zâriyât 51/56.

(1721) Enbiyâ 21/25.

(1722) Zümer 39/65-66.

(1723) Nisâ 4/48.

Ey müminler; geçmiş hutbelerde kabirlerin tahkir edilmesine dair bilinmesi gereken bazı tezahürler beyan edilmişti. Bugün ise, İslam ümmeti içinde kabirci düşüncenin kalıcı olmasının ve yayılmasının sebeplerinden -Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla- bahsedeceğiz.

Ey Allah'ın kulları! Kabirci düşünce birkaç asırdır İslam ümmetinin bedenini kemirmektedir. Bu kemirmenin on bir ana kaynağı vardır ki bunlar şunlardır:

1. Maddî Menfaatler: Kabirlerin “sedene”si -yani o kabirlerin hizmetini yürüten ve işlerini yöneten kimseler-, yüceltilen kabirlerin bulunduğu belde halkı, hatta bazı devletlerin kasaları bu işten maddî kazanç sağlamaktadır!

Sedene'ye gelince; kabirlerden elde edilen gelirler onlar için temel geçim kaynağı kabul edilir. Binlerce kabir hizmetkârına, vakıflar veya sosyal işler bakanlıkları tarafından; tıpkı hâkimler, öğretmenler ve cami imamı gibi düzenli maaşlar ve maddî yardımlar yapılmaktadır.

Bunun yanı sıra, kabirlere verdikleri hizmet sayesinde elde ettikleri resmî olmayan başka gelirler de vardır. Her yerden gelen ziyaretçiler tarafından bu kabirlere sunulan adaklar ve sadakalar, sedenenin bu görevlerde kalmaya devam etmesi için en önemli motivasyon kaynağıdır. Oraya getirilen kurbanlıkları ve hayvanları ise saymıyorum bile. Büyük şair Hâfız İbrahim rahimehullah şu dizeleriyle ne kadar doğru söylemiştir:

“Hayattakilerimiz bir dirhem rızık bulamazken,

Ölüler binlerce, milyonlarca rızıklanıyor.

Keşke o çukurda yatanların şansına sahip olsaydım,

Zira taşlarının başında namazlar kılınıyor.”

Örneğin türbe örtüsü veya velinin sarığı değiştirileceği zaman sedene, resmi olmayan bir ticaret süreci başlatır: Eski örtüyü ve sarığı küçük parçalara ayırırlar, sonra bu parçaları büyük meblağlar karşılığında satar. Şunu söylemekle bir sırrı ifşa etmiş olmuyorum; bu kabir hizmetkârlarının bazıları, o ülkelerin en zengin insanları arasındadır.⁽¹⁷²⁴⁾

(1724) Hâlid Muhammed Hâmid, “Âsıfetü'l-Evhâm” makalesinden tasarrufla; bu makale bütünüyle *Demâatun ale't-Tevhîd* (s. 173) kitabında nakledilmiştir.

Ey Allah'ın kulları! Sedenenin bu para tahsilatı yılın her günü devam eder. O kabir ve türbe sahiplerini onurlandırmak için düzenlenen “mevlit” günlerinde ise sedene dışındaki bölge halkının, eşi benzeri görülmemiş ticarî hareketlilikten nasıl faydalandığını sormayın bile! Restoranlar ve kafeler yirmi dört saat boyunca müşteri ağırlar; türbeyi kokulandırmak için kullanılan buhur ve parfümlerin satışı en yüksek seviyelere ulaşır. Diğer tüccarlar da kira gelirleri ve ziyaretçilere/turistlere yapılan satışlarla ihya olurlar. Hatta bazı tüccarlar borçlarını ödemeyi mevlit mevsimine ertelerler!

Hatta bu kabirlere ayrılan adak kutuları ve vakıflar, içinde çokça türbe barındıran bazı devletlerin önemli ekonomik kaynaklarından biri haline gelmiştir.

2. Ey Müslümanlar! Kabirci düşüncenin kalıcı olmasının ikinci faktörü, manevî menfaatlerdir. Bu menfaat, türbe hizmetkârlarının ve benzerlerinin sahip olduğu “itibar” ve “şeref” şeklinde tezahür eder. Türbe hizmetkârı, türbeye hizmet etmesi sebebiyle toplumda makam ve itibar kazanır. Güya o ölüye yakınlığı ve ölünün ondan “razı olması” sebebiyle türbe sahibinin bereketi ona geçmiştir. Hatta bazı ziyaretçiler, “bereket alabilmek” için o hizmetkâra el sürer hale gelmişlerdir.

İşin garip tarafı şudur: Bazı toplumlarda türbelerin varlığı bir övünç kaynağına dönüşmüştür. Türbesi çok olan belde halkı, türbesi olmayanlara veya az olanlara karşı “velilerinin çokluğu” ile övünürler. Oysa İslam dininde, bir beldede salihlerin kabirlerinin bulunması bir övünç meselesi değildir. Eğer öyle olsaydı, Medine'deki sahabe, orada binlerce sahabe ve tabiîn kabrinin, Uhud şehitlerinin ve bizzat Nebvî kabrin bulunmasıyla dışarıdakilere karşı övünürlerdi. Fakat böyle bir şey asla olmamıştır. Bilkis onlar ne Nebvî kabre ne de diğerlerine hizmetkârlık, örtü olarak veya başka bir şeyle müdahale etmişlerdir. Oysa onlar Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ve sahabenin haklarını en iyi bilenlerdir ve kıyamete kadar bu ümmetin en faziletlieleridir.

3. Ey müminler! Kabirci düşüncenin yayılmasının üçüncü faktörü, bazı hükümdarların kabirleri tazim etmesidir. Yöneticilerin, hakkı veya -Allah korusun- batılı destekleme konusundaki yetki ve nüfuzları bilinen bir gerçektir. Kabirleri tazim eden ve onları inşa eden o yöneticilerden biri, Emevîlerin

Mısır valisi Ubeydullah b. es-Serî b. el-Hakem'dir. Kahire'de Seyyide Nefi-se'nin kabri üzerine ilk türbeyi o inşa etmiştir.⁽¹⁷²⁵⁾

Sultan Kalavun es-Sâlihî ise miladî 1279 (hicrî 678) yılında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kabri üzerine ilk kubbeyi yaptıran kişidir.⁽¹⁷²⁶⁾ Osmanlı Devleti'ne gelince; onların sadece Geylânî türbesine bir yılda yaptıkları har-cama, Mekke ve Medine'ye (Haremeyn-i Şerifeyn) yaptıkları harcamanın kat kat üzerindeydi.⁽¹⁷²⁷⁾ Bilindiği üzere Osmanlılar, Küçük Asya'ya (Anadolu) yerleşmeden önce tasavvuf tarikatı şeyhlerinin eliyle İslam'ı benimsemişler-di.⁽¹⁷²⁸⁾ Bu sebeple kabirler konusundaki aşırılığa güçlü bir destek vermişlerdir.

Diğer taraftan, tevhid ehli yöneticilerin kabirlerin tazim edilmesine karşı duruşu bambaşkadır. Bunun bir örneği, İmam Suûd b. Abdülaziz b. Muham-med b. Suûd'un, Osmanlı Devleti valilerinden Süleyman Paşa'ya yazdığı şu mektuptur: "Hicrî 1222 yılında Nebevî hücreyi -ona salât ve selamın en faziletlisi ol-sun- açtığımızda, Sultanınız Selim'in bir mektubunu gördük. Amcasının oğlu vasıtasıyla Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e gönderdiği bu mektupta; ondan yardım diliyor, ona dua ediyor ve Hristiyanlar ile diğer düşmanlara karşı kendisinden zafer istiyordu. Mektupta öyle bir zillet, boyun eğme, ibadet ve huşu vardı ki bu sizin yalanınıza şahitlik etmektedir.

Mektubun başı şöyledir: '(Bu mektup) Kulcağızın⁽¹⁷²⁹⁾ Sultan Selim'dendir. İmdi, ey Allah'ın Rasûlü! Bize zarar dokundu, başımıza defetmeye güç yetire-medğimiz kötülükler geldi. Haç sahipleri, Rahmân'ın kullarına galip geldi. Onlara karşı senden zafer ve yardım diliyoruz, onları bizden uzaklaştırıp kır-manı istiyoruz.' Mektupta bu minvalde daha pek çok söz zikredilmiştir."⁽¹⁷³⁰⁾

Aynı şekilde Memlûk Devleti sultanlarından bazıları da böyledir. Örneğin Sultan Kayıtbay, Ahmed el-Bedevî'ye çok hayrandı ve ona büyük bir inançla

(1725) Bkz: *Mesâcidü Mısır ve Evliyâuhü's-Sâlihûn* 1/126. Not: Bu yüzden yöneticilere hida-yet için dua etmek, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat nezdinde en önemli işlerdendir. Zira yönetici dalalette olursa, sapıklığını sultanın gücüyle yayar. Allah'tan yardım istenir.

(1726) Bkz: *Tahkîku'n-Nusra bi Telhîsi Meâlimi Dâri'l-Hicre* s. 81.

(1727) Bkz: Behîr ez-Zehrânî, *el-İnhirâfâtü'l-İtikâdiyye ve'l-İlmiyye fi'l-Karneyni'r-Râbi' Aşe-re ve'l-Hâmis Aşere* s. 308.

(1728) Bkz: *et-Turuku's-Sûfiyye beyne's-Sâseti ve's-Siyâse*.

(1729) Mektupta geçen "Ubeydik" (küçük kulun) ifadesiyle bizzat Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e kulluk/ibadet edildiğine dikkat ediniz!

(1730) *ed-Durerü's-Seniyye fi'l-Ecvibeti'n-Necdiyye* 1/304.

bağlıydı. Hicrî 888 yılında onun türbesini ziyaret etmiş, makamını genişletmiş ve orada devasa binalar inşa ettirmiştir. Bu Sultan Kayıtbay, genel olarak şeyhlere ve evliyalara inanır, onlara büyük bir ilgi ve yönelim duyardı.⁽¹⁷³¹⁾

Mağrip'te (Fas) Sultan Hasan b. Muhammed (v. hicrî 1311) yönetime geldiğinde, derhal İdrisî türbesine kurbanlar sunmaya koşmuştur.⁽¹⁷³²⁾

Eski Yemen sultanları ise bu konuda öncülük etmişlerdir. Altıncı asrın sonu ve yedinci asrın başında yaşayan İmam Abdullah b. Hamza, Zeydiyye yöneticilerine türbe (meşhed) inşa etme sünnetini(!) getiren ilk kişidir; ondan önce kimseden böyle bir şey kaydedilmemiştir. Hadramut'ta inşa edilen ilk kubbe ise hicrî 648'de vefat eden Sultan Mesud b. Yemânî'nin kubbesidir. Zeydiyye diyarlarındaki tazim edilen türbelerin çoğu imamlara ve yakınlarına aittir. Fakir veya zayıf bir adam için yapılmış bir türbeye rastlamanız zordur. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh; dini kişisel hırslarına binek yaptılar!

Ey Allah'ın kulları! Zeydiyye Devleti ile çağdaş ve rakip olan Eyyûbî Devleti sultanlarının çoğu da kendilerine has kubbelerin altına defnedilmişlerdir. Eyyûbî Devleti'nin enkazı üzerinde kurulan ve kurucusu Nûreddin Ömer b. Ali b. Rasûl'e (v. hicri 647) nispet edilen Rasûlî Devleti ise, sultanlarının kabirleri vasıtasıyla Yemen'de kabir kültürünü kökleştirmiş ve Ahmed b. Alvân gibi salih olduğuna inanılan kişilerin kabirleri üzerine türbeler inşa edilmesini üstlenmişlerdir.⁽¹⁷³³⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm'dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları! Allah'tan sa-

(1731) *es-Seyyid el-Bedevî ve Devletü'd-Derâvîş* s. 141.

(1732) *el-İnhirâfâtü'l-İtikâdiyye ve'l-İlmîyye fi'l-Karneyni'r-Râbi' Aşere ve'l-Hâmis Aşere* s. 331.

(1733) Yemen topraklarındaki aşırılık tezahürleri ile ilgili bilgiler; Ahmed b. Hasan el-Muallim'in, *el-Kuburiyye.. Neşetühâ, Âsâruhâ, Mevkifü'l-Ulemâ minhâ* adlı kitabının (s. 263-273) bir özettir.

kının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁷³⁴⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştı. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1734) Ahzâb 33/56.

MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 2

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur; kimi de saptırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan, ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve Rasûlüdür.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁷³⁵⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁷³⁶⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koşmaktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁷³⁷⁾

Şirkin en büyük günah olduğunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁷³⁸⁾

(1735) Zâriyât 51/56.

(1736) Enbiyâ 21/25.

(1737) Zümer 39/65-66.

(1738) Nisâ 4/48.

Ey müminler; önceki hutbede İslam ümmeti içindeki Kuburî düşüncenin üç kaynağını zikretmiştik. Bugün ise bilinmesi ve sakınılması gereken üç kaynağı daha -Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla- ele alacağız.

4. Ey Allah'ın kulları! Bazı ülkelerde kabirleri yüceltme düşüncesinin kalıcı olmasının dördüncü kaynağı, o beldelerdeki bazı "âlimlerin" bu fikri benimsemesi ve ona davet etmesidir. Âlimlerin inançlarındaki bozulmanın ülkelere ve insanlara etkisi ne büyüktür! Âlimlerin -ister iyi niyetle isterse kötü niyetle olsun- hatası, halkın büyük çoğunluğu ile dinin gerçek maksatları, Kitap ve Sünnet'teki hidayet arasında en büyük perdedir. Zira insanlar dinî konularda genellikle âlimlerine tabidirler. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* âlimin hatasından sakındırarak şöyle buyurmuştur:

"Ümmetim adına en çok korktuğum üç şey vardır: Âlimin hatası, münafığın Kur'an üzerinden tartışması ve erkeklerin boynunu vuran dünya (hırsı)."⁽¹⁷³⁹⁾

Aynı şekilde Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, saptırıcı önderlerden -yani kötü âlimlerden- de sakındırarak "Ümmetim için ancak saptırıcı önderlerden korkarım."⁽¹⁷⁴⁰⁾ buyurmuştur. Ömer *radiyallahu anhu* da şöyle demiştir: "Zamanı şu üç şey bozar: Saptırıcı önderler, münafığın hak olan Kur'an üzerinden tartışması ve âlimin hatası."⁽¹⁷⁴¹⁾

Bu sapmanın örneklerinden biri olarak, İmam el-Mehdî'nin, *el-Bahrü'z-Zahhâr* adlı eserinde naklettiğine göre, Şeyh Yahya b. Hamza şöyle demiştir: "Mesele: Faziletli kişilerin kabirleri üzerine kubbe ve türbe yapılmasında bir beis yoktur. Zira Müslümanlar bunu uygulamış ve reddedilmemiştir." İmam el-Mehdî de *el-Ezhâr* adlı eserinde ona uymuştur. İmam Şevkânî *rahimehullah* ise *Şerhu's-Sudûr fî Tahrîmi Ref'i'l-Kubûr* adlı kitabında bu görüşü reddetmiştir.

5. Ey Allah'ın kulları! Kabirci düşüncenin yayılmasındaki beşinci faktör, yöneticilerin kendi kişisel çıkarlarını gerçekleştirmek adına dini istedikleri gibi şekillendirmek için kabirci şeyhlerden faydalanmalarıdır. Mevlüt törenleri ve sultanın haşmeti gibi durumlarda, o yöneticinin, evliyalı sevdiği ve

(1739) Beyhakî, *Şuabü'l-İmân* 10311. Dârekutnî merfu oluşunu illetli görmüş, mevkuf oluşunu tercih etmiştir.

(1740) Ebû Dâvûd 4252, Tirmizî 2229, Ahmed 5/278. Elbânî *sahih* demiştir.

(1741) Beyhakî, *el-Medhal ile's-Süneni'l-Kübrâ* 833.

salih bir adam olduğu imajını vermek için -maddî bir bedel karşılığında veya karşılıksız olarak- bu şeyhler kullanılır. Mısır'daki krallık döneminde Sufiler; kralın doğum günü gibi özel günlere dinî bir kimlik kazandırıyor, kraliyet ailesinden ölenler için yas törenleri düzenliyor, karşılığında ise yöneticilerden maddî ve manevî mükâfatlar alıyorlardı.

Bu sebeple, bu tarikatlar ve sembol isimlerine resmî koruma kalkanı oluşturulmuş, siyasîler bu fikirlere bizzat ikna olmasalar bile, o fikirlerin halk arasında güvenle yayılmalarının önü açılmıştır.⁽¹⁷⁴²⁾ Hatta bazı yöneticiler, halkı kendilerinden uzaklaştırıp oyalamak için bu yapıları kullanmışlardır.

Nitekim araştırmacı Ali b. Behî ez-Zehrânî şöyle der: “O dönemdeki birçok kral ve hükümdar, bu türbelere inanmaktan ziyade insanların duygularını tatmin etmek, sadakatlerini kazanmak ve Allah'tan başka tapılan bu yerlerle halkı meşgul etmek için buraları inşa edip harcamalar yapmışlardır. Böylece zulüm ve baskılarına karşı oluşabilecek isyanların önünü almışlardır. Hatta bu durum, yönetici için bir adalet ve salahiyet alameti sayılmıştır; kim ‘velilere’ ikramda bulunur, kabirlerine türbeler, kubbeler diker ve onların eşiklerine yüz sürerse, o kişi zalimlerin en zalimi olsa bile halkı nezdinde ‘salih ve sevilen hükümdar’ kabul edilmiştir.”⁽¹⁷⁴³⁾

6. Ey müminler; kabirci düşüncenin kalıcı olmasının altıncı faktörü, halk desteği toplamak amacıyla yapılan siyasî ve hizipler arası istismardır. Seküler ve sosyalist kesimler; insanların duygularını uyuşturan, tevekkül, kader, züht ve dünyadan el çekme adı altında onları idarî mekanizmalara müdahale etmekten veya münkeri reddetmekten alıkoyan tarikatları istismar etmişlerdir. Örneğin Mısır'daki seküler Vefd partisi, halk desteği kazanmak için Bağdâdiyye ve Afifiyye tarikatlarını kullanmıştır. Hatta bu durum öyle bir rezalete varmıştır ki Afifiyye tarikatının başına şeyhin vefatından sonra bu seküler partinin bir üyesi olan Ahmed es-Sâkit geçmiştir!⁽¹⁷⁴⁴⁾

(1742) Abdülaziz Mustafa, “Seyfû's-Siyâse” makalesinden; *Dem'atun ale't-Tevhîd*'de (s. 205-206) nakledilmiştir.

(1743) Behî ez-Zehrânî, *el-İnhirâfâtü'l-İtikâdiyye ve'l-İlmiyye* s. 296-297.

(1744) Abdülaziz Mustafa, “Seyfû's-Siyâse” makalesi; *Dem'atun ale't-Tevhîd* s. 207.

Sadece sekülerler değil, sosyalistler de bu saf kabirci kitleyi kendileri için fırsat bilmişlerdir. Sosyalist devrimden sonra, “Tarikat Şeyhlerinin Şeyhi” makamına gelecek kişinin artık tarikat meclisince değil, bizzat siyasî otorite tarafından belirlenmesi kuralını getirmişlerdir.⁽¹⁷⁴⁵⁾

Ey Allah’ın kulları! 1954 yılında Mısır devletinin bazı İslamî gruplarla yaşadığı çatışmalardan sonra rejim, halka devletin onayladığı bir “dindarlık modeli” sunma ihtiyacı hissetti. Bu doğrultuda seçilmiş şeyh görevden alınarak yerine hükümetin desteklediği isimler atandı. Tarikat ehli kitleler, devletin en güçlü gruplara bile neler yapabildiğini görünce, yeni “ıslah edici” düzene boyun eğmek zorunda kaldılar.

Daha sonra tarikatların yüksek meclisi tarafından çıkarılan dergi, adeta hükümetin sözcüsü haline gelerek her türlü sosyalist ve devrimci icraatı dinî gerekçelerle meşrulaştırmaya başladı. Birçok insan, hükümet şemsiyesi altında “güvenli bir dindarlık” yolu olarak tasavvufa yöneldi. Bu dönemde; iktidar partisinin aslında hiç inanmadığı hurafeler, büyücülük ve bidatler, İslam’ın gerçek ıslah edici özünü boşaltmak ve devrimci sosyalizmin hizmetine sunmak için kasten canlandırıldı.

Siyasî otorite, diğer tüm davet hareketlerinin aleyhine olacak şekilde tasavvuf çarkını ileriye doğru itmeye devam etti. Öyle ki, devletin en çok desteklediği tarikatın başına kendi adamlarını getirdiler. Bu hükümet destekli şeyh 1967’de ölünce onun üzerine bir türbe yapıldı, etrafında efsaneler örüldü ve hayatı boyunca kendisinin bile ruhunun duymadığı “kerametler ve mucizeler” ona atfedildi. Bu destek sonraki dönemlerde de sürdü; sayıları eliliye yaklaşan bu tarikatlar, doğrudan devlet başkanlığına bağlı ve özel bütçesi olan yegâne dinî faaliyet haline geldi.⁽¹⁷⁴⁶⁾

Hatta siyasetçiler, kendilerine muhalif olan dinî akımları vurmak için bu kabirci düşünceyi kullandılar. “Siyasette din, dinde siyaset yoktur” diyen sekülerlerin, İslamî uyanışı engellemek için bu “din tezahürlerini” tam bir fırsatçılıkla destekledikleri görüldü. Bir araştırmacının dediği gibi: “Rejim, kendini şiddet yanlısı gruplara karşı ‘gerçek İslam’ın koruyucusu’ gibi göstermek istiyordu. Plan, İslamî grupların fikirlerine seküler fikirlerle cevap

(1745) “Seyfû’s-Siyâse” makalesi; *Dem’atun ale’t-Tevhid* s. 208.

(1746) “Seyfû’s-Siyâse” makalesi, *Dem’atun ale’t-Tevhid* s. 208-209.

vermek değil, bizzat İslam'ın kendi alanı içinde onlarla rekabet ederek durumu muğlaklaştırmaktı. Böylece çatışma İslam ile 'İslam dışı' arasında değil, 'doğru İslam' ile 'yanlış İslam' arasındaymış gibi sunuldu.”

Bu temel üzerine, rejim ile tasavvuf arasında İslamî gruplara karşı bir ittifak kuruldu. Rejim bu yapıyı halk nezdinde saygın bir dinî model olarak kullanarak imajını düzeltti. Tarikat ehli ise kendilerini türbeleri yıkmakla tehdit eden gruplara karşı devletin kanatları altına sığındı. Bu sebeple devlet yetkilileri, Mısır'ın her yerindeki çeşitli tasavvufi kutlamalara katılmaya özel bir önem vermişlerdir.⁽¹⁷⁴⁷⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözümü söylüyor, kendim ve sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum. O'ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîmdir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının. Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁷⁴⁸⁾

Allah'ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe kadar onlara güzellekle uyanlardan razı ol.

Allah'ım! İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah'ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanları ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştır. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi. Rabbimiz!

(1747) Ammâr Ali Hasan, *es-Sûfiyye ve's-Siyâse fî Mısır*, s. 103-104, özetle.

(1748) Ahzâb 33/56.

Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehdir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 3

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur; kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan, ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve Rasûlüdür.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁷⁴⁹⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁷⁵⁰⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koşmaktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁷⁵¹⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁷⁵²⁾

(1749) Zâriyât 51/56.

(1750) Enbiyâ 21/25.

(1751) Zümer 39/65-66.

(1752) Nisâ 4/48.

Ey müminler; önceki hutbelerde İslam ümmeti içindeki kabirci düşüncenin altı kaynağını zikretmiştik. Bugün ise, önemi nedeniyle müstakil bir hutbe olarak ele alacağımız yedinci kaynağı -Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla- konuşacağız.

7. Ey Allah'ın kulları! Kabirci düşüncenin kalıcı olmasının yedinci faktörü, sömürgecilerin, kendi sömürgeci hedeflerine ulaşmak için bu düşüncüyü desteklemeleridir. İngiliz ve Fransız işgalciler, Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen siyasî partilerden daha az zeki değildiler. İngilizler, tasavvufî düşüncenin insanların duygularını uyuşturmadaki, onları kendileriyle uğraştırmaktan, hatta kötülüğü reddetmekten alıkoymadaki rolünü kavradıkları an; Müslüman beldelerini işgal edebilmek için bu kabirci düşüncüyü desteklemeye gayret ettiler.

“Bu sebeple Mısır ve diğer yerlerdeki işgal yetkilileri, tarikatların faaliyetlerini serbestçe yürütmesine büyük özen gösterdiler. İşgal kuvvetlerinin İçişleri Bakanlığı üzerindeki kontrolü, bu tarikatları denetlemelerine, hareket tarzlarını öğrenmelerine ve onları işgalciye daha fazla hizmet edecek yöne sevk etmelerine imkân tanıdı. Sonuçta işgal yetkilileri, egemenlik kurdukları topraklarda bu yapıları kucakladılar.”⁽¹⁷⁵³⁾ Böylece o ülkeleri kontrol etmek kolaylaştı.

O “derviş” geçinen kabirciler de bu istilacı işgalcilere vefa borçlarını ödeldiler. Onların varlığına meşruiyet kazandırıp halk nezdinde kalışlarını gerekçelendirdiler. İş öyle bir boyuta ulaştı ki 1919 devrimi sırasında Mısır'daki bazı tarikat şeyhleri, İngilizlerin Mısır'da kalmasını talep eden imzalar topladılar! Bu kişilerden biri de Semmâniyye tarikatı şeyhi Muhammed İbrahim el-Cemel idi.⁽¹⁷⁵⁴⁾

İmam Muhammed el-Beşîr el-İbrâhîmî *rahimehullâh* şöyle demiştir: “Hangi vakitte ve hangi yolda gidersen git; tüm geçitlerde, tepelerde ve dağ başlarında parlayan beyaz kubbeler görürsün... Hakikati sorarsan, sana şu cevabı verecektir: Bu kubbelerin birçoğu, Avrupalı sömürgeciler⁽¹⁷⁵⁵⁾ tarafından ge-

(1753) Abdülaziz Mustafa'nın “Seyfî's-Siyâse beyne nusrati'l-hak ve muzâherati'l-bâtıl” makalesinden. Bkz: *Dem'atun ale't-Tevhîd* s. 205.

(1754) Bir önceki dipnotun devamına bakınız, s. 204-205.

(1755) Bunlar, Fransa'nın Cezayir'de yatırım yapmaları için getirdiği sivil insanlardır. Fransa onlara Cezayirliilerin topraklarını ve evlerini vermiş, Cezayirliilerden de kendi çiftliklerinde çalışan işçiler olarak onlara görevliler atamıştır.

niş çiftliklerinin kenarlarına inşa edilmiştir. Bu şaşkınlara kubbelere olan tutkusunu, onlara duydukları saygıyı ve Abdülkadir Geylânî'ye olan takdislerini bildikleri için; çiftliklerini hırsızlıktan ve tahribattan korumak amacıyla bunu yaptılar.

Her sömürgeci, çiftliklerini hırsızlıktan emin kılmak, bekçilerden ve bekçilik masraflarından kurtulmak için bu tür bir veya iki kubbe inşa eder. Sonra dinlerini ve dünyalarını kaybetmiş olan bu kör taklitçilere; her yıl orada mevsimlik törenler düzenleme, adaklar için büyük paralar harcama, kubbeleri boyama⁽¹⁷⁵⁶⁾ ve onarma işini bırakır.

Hatta sömürgeci, onlarla beraber 'zerde'ye (türbelerin başında yapılan bir tür kutlama) katılır, kurban kesiminde onlara eşlik eder ki halk onun hakkında 'velileri seven, onlara hizmet eden biri' desin. Bu inancı ruhlarına iyice yerleştirdiğinde ise, ansızın topraklarını ellerinden çekip alır ve onları oradan sürer. İşte bu şeytanî yöntemle sömürgeciler, o verimli toprakları ele geçirip cennet bahçelerine çevirdiler."⁽¹⁷⁵⁷⁾

Ey Müslümanlar! Fransızlar bu hurafeleri, inandıkları için değil, Ceza-yirlielerin kendi mülklerine -ki bunlar aslında Fransızlar tarafından gasp edilmiş Cezayir topraklarıydı- el uzatmasını engellemek için hile olarak yaptılar.

Bakin, İslam'a nispet edilen bu kabirciler üzerindeki hurafelerin etkisi nereye ulaştı; tevhidi zayı ettiler, böylece hem dinlerini hem de dünyalarını zayı ettiler.

İmam el-İbrâhîmî *rahimehullah* şöyle demiştir: "Genel sömürgecilik tarihini araştırın ve halkları yok etmek için kullanılan silah türlerini inceleyin; bu 'tarikatçılık' denilen türün etkisini göreceksiniz. Eğer bu durum Doğu'da gizli kaldıysa veya İngiliz sömürgeciliğinde izleri çok net belirmediyse bile, Fransız sömürgeciliğinin Cezayir'de ve genel olarak Kuzey Afrika'da, Batı ve Orta Afrika'da kök salması ancak tarikatlar vasıtasıyla ve onlar sayesinde olmuştur. Tanınmış bir Fransız askerî komutanın şu sözü meseleyi her yönüyle özetlemektedir:

(1756) Yani, onları beyaz renge boyama.

(1757) *Âsârü'l-İmâm Muhammed el-Beşîr el-İbrâhîmî* 3/321, toplayan: Ahmed Tâlib el-İbrâhîmî *hafızahullah*, tasarrufla.

‘Bir tarikat şeyhini kazanmak, bizim için tam donanımlı bir ordu hazırlamaktan daha faydalıdır. Sayıları milyonları bulsa da onları boyun eğdirmek için paralara ve ordulara güvenseydik, o şeyhin tek bir sözünün sağladığı faydayı elde edemezdik. Zira gücümüze boyun eğilmesinin sonu güvenli değildir, çünkü bu kalpten gelen bir boyun eğme değildir. Oysa şeyhin sözü bize hem kalpleri hem bedenleri hem de malları çeker.’”

İmam el-İbrâhîmî sözlerine şöyle devam eder: Sömürgeciler Cezayir’de bu şeyhleri daima ‘Fransa’nın dostları’ olarak adlandırmışlardır.”⁽¹⁷⁵⁸⁾

Şeyh Ahmed Hammânî⁽¹⁷⁵⁹⁾ *rahimehullah* da şöyle demiştir: “Türbeperestlik sömürge gölgesinde öyle gelişmişti ki büyük sömürgeciler, mallarını koruması için tarlalarına ‘Sidi Abdülkadir’ türbesi yaptırır olmuşlardı. Halk oradan bir şey çalmaya, Allah’tan korktuğundan daha çok korkuyor, o türbe sömürgecinin halktan gasp ettiklerinin ‘bekçisi’ oluyordu.”⁽¹⁷⁶⁰⁾

Araştırmacı Dr. Ali b. Muhammed ed-Dehîlullah, *et-Ticâniyye* adlı kitabında şöyle nakleder: “Cezayir’in ilk Fransız valisi Mareşal Bugeaud’nun, büyük nüfuza sahip Ticâniyye tarikatı şeyhine gönderdiği mektupta şu ifade yer alır: ‘Eğer Ticâniyye tarikatının sempatik tutumu olmasaydı, Fransızların fethedilen bu topraklara yerleşmesi çok daha zor bir hadise olurdu.’”⁽¹⁷⁶¹⁾

Ey Allah’ın kulları! Fransızların bu hilelerine bir diğer örnek de Mısır’ın millî kahramanı Mustafa Kamil’in *el-Mes’eletü’ş-Şarkıyye* kitabında zikrettiği şu garip kıssadır: “Fransa’nın Tunus’taki Kayrevan şehrini işgali sırasında meşhur olan bir olay vardır: Bir Fransız, Müslüman olduğunu söyleyip Seyyid Ahmed el-Hâdî adını almış, şeriat ilimlerinde ilerleyip Kayrevan’daki büyük bir camiye imam olmuştur. Fransız askerleri şehre yaklaştığında halk savunma hazırlığına girişmiş ve bu zata gelerek camideki -kerametine inandıkları- bir şeyhin türbesine danışmasını istemişlerdir. ‘Seyyid Ahmed’ türbeye girmiş, sonra dışarı çıkarak başlarına gelecek felaketleri abartarak an-

(1758) *Âsâru’l-İmâm Muhammed el-Beşîr el-İbrâhîmî* 5/143.

(1759) O, Ahmed b. Muhammed b. Mesud Hammânî’dir; Allâme İbn Bâdis’in talebesidir, sonra lisansüstü eğitim aşamasına kadar öğrenim görmek için Zeytune Camii’ne gitmiştir, 1419 hicri yılında vefat etmiştir *Allah rahmet eylesin*.

(1760) *Fetâvâ eş-Şeyh el-Allâme Ahmed Hammânî*, toplayan ve takdim eden: Mustafa Sâbir, Yayıncı: Âlemü’l-Ma’rife, Cezayir.

(1761) *et-Ticâniyye*, Ali b. Muhammed ed-Dehîlullah, s. 61, Dâru Taybe, Riyad.

latmış ve şöyle demiştir: ‘Şeyh size teslim olmanızı nasihat ediyor, çünkü bu şehrin düşmesi artık kaçınılmazdır.’ Bu saf insanlar onun sözüne uymuş ve Kayrevan şehrini zerre kadar savunmamışlardır. Fransızlar 26 Ekim 1881’de şehre ellerini kollarını sallayarak girmişlerdir.”⁽¹⁷⁶²⁾

Bakin ey Allah’ın kulları, o dervişler bu ölünün farkında olmadan gaybı bildiğine nasıl inanmışlardı.

Şeyh Abdülaziz b. Faysal er-Râcihi *hafizahullah* şöyle demiştir: “Haçlı Hristiyanlar geçen asırda bu hurafeleri yaymaya çalıştılar; kabirlerin başında yapılanları süsleyerek insanları dinlerinden putperestliğe yöneltip sömürgecilere karşı görevlerinden uzaklaştırdılar. Hatta bazı Cezayirli bana anlattı ki Fransızlar Cezayir’i istila ettiklerinde, halkın salih bildiği bazı türbe ve makamlara halkı toplar, sonra topları oraya çevirirlerdi. Topları -hile gereği- mermisiz, sadece barutla doldurur ve ateşlerlerdi. Top gürleyince halk türbenin yıkıldığını sanır ama duman dağılıp türbenin yerinde durduğunu görünce ona olan bağlılıkları ve inançları daha da artardı!”

Ezherli Şeyh Ahmed b. Hasan el-Bâkürî de (v. 1405) kabirlerin süslenmesini ve üzerlerine cami yapılmasını nehyeden bir fetvasında şunu anlatır: “Şarklı büyüklerden biri ona sömürgecilerin Asya’daki taktiklerini anlatmış. Sömürgeciler, Hindistan’dan Bağdat’a giden kervanların rotasını kendi çıkarları olan yeni bir yola çevirmek istemişler ama başaramamışlar. En sonunda bir hileye başvurmuşlar: Gitmesini istedikleri yol üzerine kısa mesafelerle türbeler ve kubbeler inşa etmişler. Buralarda büyük velilerin yattığına, kerametler görüldüğüne dair söylentiler yaymışlar. Haberler her yere yayılınca kervanlar o yolu kullanmaya başlamış ve yol canlanmış!” Şeyh Elbânî *rahimehullah* bu kıssayı *Tahzîrû’s-Sâcid* eserinde Bâkürî’den nakletmiştir.⁽¹⁷⁶³⁾

Netice itibarıyla; kabirlerin ve türbelerin aşırı yüceltilmesi, düşmanların Müslümanlara musallat olmasının ve İslam ile yeryüzünü imar etme vazifesinin ümmetin ömründen bir asırdan fazla çalınmasının temel sebebi olmuştur. Allah’tan yardım istenir.

(1762) Bkz: *et-Tasavvuf beyne’l-hakki ve’l-halk*, Muhammed Fihri Şakfe, s. 211.

(1763) *Müccânebetü ehli’t-thubûr, el-musalline fi’l-meşâhidi ve inde’l-kubûr* s. 337-339.

Yüce Allah, Azîm olan Kur'an'ı benim ve sizin için mübarek kılsın. Bu sözümü söylüyor ve hem kendim hem sizin için Allah'tan bağışlanma diliyorum.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah'adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. Ey Allah'ın kulları, Allah'tan sakının.

Bilin ki Allah Teâlâ size büyük bir emir vererek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”**⁽¹⁷⁶⁴⁾

Allah'ım! Muhammed'e salât ve selam eyle. Raşid halifelerden, ashabın tamamından ve onlara güzellikle uyanlardan razı ol. İslam'ı ve Müslümanları aziz kıl, şirki ve müşrikleri zelil et. Din düşmanlarını helak eyle. Ülkemizi ve tüm Müslüman beldelerini pahalılıktan, salgından, faizden, zinadan, depremlerden ve fitnelerin her türlüünden koru.

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân

MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 4

Birinci Hutbe

Şüphesiz hamd, Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse onu saptıracak yoktur; kimi de saptırsa ona hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki tek olan, ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, O'nun kulu ve Rasûlüdür.

Ey Müslümanlar; Allah Teâlâdan sakının, O'nu murakabe edin, O'na itaat edin, sakın isyan etmeyin. Bilin ki Allah Teâlâ mahlûkatı, Kendisine kulluk etsinler ve Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmasınlar diye yaratmıştır. Nitekim şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁷⁶⁵⁾

Rasûllerini de bunun için göndermiştir: **“Senden önce hiçbir rasûl göndermedik ki ona, ‘Benden başka ilah yoktur, şu halde Bana kulluk edin’ diye vahyetmiş olmayalım.”**⁽¹⁷⁶⁶⁾

Kullarını, ibadette Kendisine bir başkasını ortak koşmaktan nehyederek şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki sana da senden öncekilere de şöyle vahyolundu: Eğer ortak koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette ziyan edenlerden olursun. Hayır! Yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol!”**⁽¹⁷⁶⁷⁾

Yüce Allah şirkin en büyük günah olduğunu bize beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah, Kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri ise dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa kuşkusuz büyük bir günah iftira etmiş olur.”**⁽¹⁷⁶⁸⁾

(1765) Zâriyât 51/56.

(1766) Enbiyâ 21/25.

(1767) Zümer 39/65-66.

(1768) Nisâ 4/48.

Ey müminler; geçmiş hutbelerde İslam ümmeti içindeki kabirci düşüncenin yedi kaynağı zikredilmişti. Bunların bilinmesi gerekir. Bugün ise Allah'ın kolaylaştırdığı kadarıyla, geriye kalan dört kaynağı konuşacağız.

8. Ey Allah'ın kulları! Kabirci düşüncenin kalıcı olmasının sekizinci faktörü, "mirası/kültürü koruma" iddiasıdır. Bazı aydınlar, Allah'a şirk koşulan o türbelerin "mirası koruma" bahanesiyle muhafaza edilmesini talep etmektedir. Bu kişiler böyle yapmakla, Allah'ın ve Rasûlünün, yüceltilen kabirler üzerine inşa edilenlerin yıkılması ve izlerinin silinmesi emrine karşı gelmektedir.

9. Ey müminler! Kabirci düşüncenin kalıcı olmasının dokuzuncu faktörü, kabirler hakkında aşırılığı belirleyen bu "yıkıcı" ilmî mirasın nesilden nesile, asırdan asra kitaplarda, risalelerde ve benzeri eserlerde aktarılmasıdır. Bu miras; kabirler hakkında aşırılığı belirleyen aklî şüpheleri, zayıf ve uydurma hadisleri barındırmakta ve bunları insanlar arasında yaymaktadır. Bu insanlar çeşit çeşittir: Kimisi hakkı arar ama nerede bulacağını bilmez. Kimisi hakkı arar ve nerede bulacağını bilir. Kimisi hakkı arayan bir cahildir ve ona yol gösterecek kimseleri vardır. Kimisi hakkı arayan bir cahildir ama ona yol gösterecek kimsesi yoktur. Kimisi hakkı bilen ve ona yol gösteren bir âlimdir. Kimisi hakkı bilen ama ondan yüz çeviren bir âlimdir. Kimisi de hakkı bildiği halde ondan yüz çeviren, hevasına ve şeytanına olan taassubu sebebiyle insanları ondan alıkoyan bir âlimdir.

Ey Allah'ın kulları! Kabirciliğin yıkıcı mirasının yayılmasına yardımcı olan şeylerden biri de, birçok İslam devletinde bu miras üzerinde ilmî bir denetimin bulunmamasıdır. Oysa İslam akidesine aykırı olan kitapları engellemek bu devletlerin görevidir.

10. Ey Müslümanlar! Kabirci düşüncenin kalıcı olmasının onuncu faktörü, ilmin azlığı ve cehaletin çokluğudur. Cehalet, hurafenin yayılmasındaki en güçlü kaynaklardan biridir. Özellikle de ibadet tevhidinin manası, şartları ve onu bozan şeyler konusundaki cehalet...

Abdullah b. Amr b. el-Âs *radiyallahu anhum*a şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu işittim: "*Allah, ilmi kulların arasından çekip alarak kabzetmez. Lakin ilmi, âlimlerin ruhunu kabzederek alır. Öyle ki, hiçbir âlim bırakmadığında insanlar cahil önderler edinirler. Onlara*

soru sorulur, onlar da bilgisizce fetva verirler; böylece hem saparlar hem de saptırırlar.”⁽¹⁷⁶⁹⁾

Abdullah b. Mesud ve Ebû Mûsâ *radıyallahu anhumâ*’dan rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “*Kıyametin hemen öncesinde öyle günler vardır ki o günlerde cehalet iner, ilim kaldırılır ve her/ cinayetler çoğalır.*”⁽¹⁷⁷⁰⁾

Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh* şöyle demiştir: “İçinde büyüğün yaşlandığı, küçüğün yetiştiği ve insanların sünnet edindiği bir fitne sizi kapladığında haliniz ne olur? Öyle ki o (fitne) değiştirildiğinde ‘Sünnet değiştirildi!’ derler.” Dediler ki: “Bu ne zamandır ey Ebû Abdurrahman?” Dedi ki: “Okuyucularınız (kurrâ) çoğalıp fakihleriniz (dini kavrayanlar) azaldığında, emîrlerinizi çoğalıp emînleriniz azaldığında ve ahiret ameliyle dünya istendiğinde.”⁽¹⁷⁷¹⁾

Yüce Allah, Azîm olan Kur’an’ı benim ve sizin için mübarek kılsın; oradaki ayetlerden ve hikmetli zikirlerden beni ve sizi faydalandırsın. Bu sözü mü söylüyor, kendim ve sizin için Allah’tan bağışlanma diliyorum. O’ndan bağışlanma dileyin; şüphesiz O, Gafûr ve Rahîm’dir.

İkinci Hutbe

Hamd, yalnız Allah’adır. Salât ve selam, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olanın üzerine olsun. İmdi... Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakının.

11. Bilin ki ey müminler; kabirci düşüncenin kalıcı olmasının on birinci faktörü, ataların ve dedelerin taklit edilmesidir. Bu faktör, halkın -ister hak isterse batıl olsun- üzerinde bulundukları yolda yürümeye devam etmek için tutundukları en güçlü amillerden biridir. Oysa vacip olan, hakkı deliliyle bilmek ve insanın bir “immea”⁽¹⁷⁷²⁾ (taklitçi) olmamasıdır; yani insanlar iyilik yapınca iyilik yapan, kötülük yapınca kötülük yapan biri olmamalıdır. İmam Abdülaziz b. Muhammed b. Suûd *rahimehumullah* şöyle demiştir: “Âdet/gelenek

(1769) Buhârî 100, Müslim 2673 ve diğerleri rivayet etmiştir.

(1770) Buhârî 7063, Müslim 2672 ve diğerleri rivayet etmiştir.

(1771) Dârimî, el-Mukaddime, 22. bab “Zamanın değişmesi ve onda meydana gelenler.”

(1772) *İmmea*; görüşünün zayıflığı nedeniyle her önüne gelene “Ben seninleyim” diyen ve hiçbir şeyde sebat etmeyen kişi. Bkz: *el-Mu’cemü’l-Vasîf*.

mâliktir (insana hükmeder);⁽¹⁷⁷³⁾ kötüyü iyiye çevirir. Rasûllere hiçbir şeyle, âdet kadar büyük bir düşmanlık edilmemiştir.”⁽¹⁷⁷⁴⁾

İmam doğru söylemiştir. Nitekim Allah Teâlâ, müşriklerin durumunu ve şirklerindeki hüccetlerini vasfederek şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz biz babalarımızı bir ümmet (din) üzerinde bulduk ve biz onların izinden giderek hidayete erenleriz’... İşte böyle, senden önce de hangi memleketeye bir uyarıcı göndermişsek, oranın şımarık zenginleri mutlaka şöyle demişlerdir: ‘Biz babalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk ve biz onların izlerine uyanlarız’... (Uyarıcı) dedi ki: ‘Eğer size, babalarınızı üzerinde bulduğunuz şeyden daha doğrusunu getirmişsem de mi?’ Onlar ‘Doğrusu biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz’ dediler.”**⁽¹⁷⁷⁵⁾ Ayrıca onlar hakkında şöyle buyurmuştur: **“Dediler ki: Babalarımızı onlara tapıyor bulduk.”**⁽¹⁷⁷⁶⁾

Şeyh Abdurrahman b. Sa’dî *rahimehullah* şöyle demiştir: “Bu sapık müşriklerin, sapık babalarını taklit ederek getirdikleri bu delilden maksat, hakkın ve hidayetin peşinden gitmek değildir. Bu ancak ellerindeki batıla yardım etmek için sergilenen katı bir taassuptur.”⁽¹⁷⁷⁷⁾

Ey Allah’ın kulları! Bu hutbeyle İslam ümmetine, özellikle de son asırlarda giren kabirleri tazim etme düşüncesinin kaynakları ve sebepleri zikredilmiş oldu ki bunlar toplamda on bir tanedir. Bu kaynakların en büyüklerinden biri de kabirlerin mescit edinilmesi, dua, namaz, kurban ve adak yeri haline getirilmesi gibi tazimin en büyük tezahürlerini yasaklayan nebevî hadislerin uygulanmasındaki ihmalkârlıktır. Cündeb b. Abdullah el-Becelî *radiyallahu anh*’ın rivayet ettiği şu hadis buna örnektir. O, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in, vefatından beş (gece) önce şöyle buyurduğunu işitmiştir:

“...Dikkat edin! Sizden öncekiler, peygamberlerinin ve salihlerinin kabirlerini mescit ediniyorlardı. Sakın ha, siz kabirleri mescit edinmeyin! Ben sizi bundan nehyediyorum.”⁽¹⁷⁷⁸⁾

(1773) Yani, kişinin davranışlarına malik olur ve onları kontrol eder.

(1774) *ed-Durerü’s-Seniyye* 1/ 278.

(1775) Zuhurf, 43/22-24.

(1776) Enbiya, 21/53.

(1777) *Teyşîru’l-Kerîmî’r-Rahmân fî Tefsîri Kelâmi’l-Mennân*, Zuhurf Suresi: 23.

(1778) Müslim 532.

Bu hadislerden biri de Âişe *radiyallahu anhâ* validemizin rivayetidir. O şöyle demiştir: Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* kalkamadığı (vefatıyla sonuçlanan) hastalığı sırasında şöyle buyurdu: “*Allah Yahudi ve Hristiyanlara lanet etsin; peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler.*” Âişe *radiyallahu anhâ* validemiz devamla şöyle dedi: “Eğer bu korku olmasaydı onun kabri dışarıda (açıkta) olurdu. Lakin kabrinin mescit edinilmesinden korkuldu.”⁽¹⁷⁷⁹⁾

Daha sonra bilin ki -*Allah size rahmet etsin*- Allah Teâlâ size büyük bir emir ve-rerek şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle se-lam verin.**”⁽¹⁷⁸⁰⁾ Allah’ım! Kulun ve Rasûlün Muhammed’e salât ve selam eyle. Raşid halifelerinden ve ashabından razı ol. Tabiînden ve kıyamet gününe ka-dar onlara güzellikle uyanlardan razı ol.

Allah’ım! İslam’ı ve Müslümanları aziz eyle; şirki ve müşrikleri zelil et. Senin düşmanların olan din düşmanlarını helak eyle ve muvahhid kullarına yardım et.

Allah’ım! Bizden pahalılığı, salgını, faizi, zinayı, depremleri, imtihanla-rı ve fitnelerin -gerek zahirî gerekse batınî- kötülüklerini uzaklaştı. Bunu özellikle bizim ülkemizden ve genel olarak tüm Müslüman beldelerinden def eyle ey âlemlerin Rabbi!

Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.

İzzet sahibi Rabbin, onların isnat ettikleri vasıflardan münezzehtir.

Gönderilen tüm peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah’adır.

Hutbeyi hazırlayan: Mâcid b. Süleymân er-Rassî

(1779) Buhârî 1330, Müslim 529, lafız Müslim’e aittir.

(1780) Ahzâb 33/56.

İÇİNDEKİLER

I- İMANIN ESASLARI İLE İLGİLİ HUTBELER

A- ALLAH'A İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER.....	7
1- ALLAH'IN VARLIĞINA İMAN	7
Birinci Hutbe	7
* Aklın Allah'ın varlığına delaleti:	8
İkinci Hutbe	10
2- ALLAH'IN RUBÛBİYETİNE İMAN	14
Birinci Hutbe	14
İkinci Hutbe	16
3- İBADETİN YALNIZCA ALLAH'A HAS KILINMASININ GEREKLİLİĞİ.....	19
Birinci Hutbe	19
İkinci Hutbe	23
4- ALLAH'IN İSİM VE SIFATLARINA İMAN.....	26
Birinci Hutbe	26
İkinci Hutbe	31
B- MELEKLERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER	33
MELEKLERE İMAN HAKKINDA KISA BİR HUTBE	33
Birinci Hutbe	33
İkinci Hutbe	41
C- KİTAPLARA İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER	43
KİTAPLARA İMAN HAKKINDA KISA BİR HUTBE	43
İkinci Hutbe	48
D- PEYGAMBERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER	51
1- PEYGAMBERLERE İMANIN GEREKLERİ	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE	51
Birinci Hutbe	51
İkinci Hutbe	54
2- PEYGAMBERLERE İMANIN GEREKLERİ	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE	57

Birinci Hutbe	57
İkinci Hutbe.....	61
E- ÂHİRET GÜNÜNE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER	64
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 1/8.....	64
Birinci Hutbe	64
İkinci Hutbe.....	67
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 2/8.....	70
İkinci Hutbe.....	73
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR	
HUTBE - BÖLÜM 3/8 (HESAP VE CEZAYA İMAN)	76
İkinci Hutbe.....	80
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR	
HUTBE - BÖLÜM 4/8 (CENNETİN ON VASFI)	82
Birinci Hutbe	82
İkinci Hutbe.....	88
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 5/8 (CEHENNEMİN VASFI)	91
İkinci Hutbe.....	97
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA KISA BİR	
HUTBE - BÖLÜM 6/8 (BAZI KIYAMET SAHNELERİ).....	99
İkinci Hutbe.....	103
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE - BÖLÜM 7/8 (KIYAMET GÜNÜNDEKİ	
ŞEFAAT TÜRRLERİ)	106
İkinci Hutbe.....	110
AHİRET GÜNÜ'NE İMANIN GEREKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE – BÖLÜM 8/8 (KABİR FİTNESİ,	
AZABI VE NİMETİNE İMAN)	113
İkinci Hutbe.....	119

H- HAYRIYLA VE ŞERRİYLE KADERE İMAN İLE İLGİLİ HUTBELER.....	121
KADERE İMANIN MANASI HAKKINDA KISA BİR HUTBE.....	121
Birinci Hutbe	121
İkinci Hutbe	124

II- PEYGAMBERE İMAN ETMEYİ PEKİŞTİREN HUTBELER

1- “MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM YÜCE ALLAH’IN RASÛLÜDÜR” ŞEHADETİNİ GERÇEKLEŞTİRMENİN ŞARTLARI VE ONU BOZAN UNSURLAR.....	129
Birinci Hutbe	129
İkinci Hutbe	132
2- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM’E İMAN ETMENİN GEREKLERİ	135
İkinci Hutbe	142
3- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM’İN KADRİNİN YÜCELİĞİNE DAİR ON DELİL	145
Birinci Hutbe	145
İkinci Hutbe	149
4- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM’İN HAKLARINDAN BİRİSİ DE ONA İTAAT ETMEKTİR.....	151
Birinci Hutbe	151
İkinci Hutbe	154
5- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM’İN HAKLARINDAN BİRİ DE ONA İSYAN ETMEKTEN SAKINMAKTIR.....	156
Birinci Hutbe	156
İkinci Hutbe	160
6- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM’İN HAKLARINDAN BİRİ DE ONU SEVMEKTİR	162
Birinci Hutbe	162
İkinci Hutbe	165
7- SAHABEYE SAYGI DUYSUN EHL-İ SÜNNET	

VE'L-CEMAAT'İN İTİKADÎ ESASLARINDANDIR	168
Birinci Hutbe	168
(Sahabe radiyallahu anhum'un Özellikleri)	168
Sahabe radiyallahu anhum'un On Dört Özelliği	169
İkinci Hutbe.....	173
Sahabenin Kendi Aralarındaki Fazilet Dereceleri	173
Sahabenin Ümmet Üzerindeki Haklarının Özeti.....	173
8- PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE HANIMLARINA SAYGI DUYMAKTIR	175
Birinci Hutbe	175
İkinci Hutbe.....	178
9- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN HAKLARINDAN BİRİ DE EHL-İ BEYT'İNE HÜRMET ETMEKTİR.....	180
Birinci Hutbe	180
İkinci Hutbe.....	183
10- MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'İN ÜZERİMİZDEKİ ON HAKKI.....	185
Birinci Hutbe	185
İkinci Hutbe.....	189
11- NEBİ SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'E SALÂT GETİRMENİN FAYDALARI	190
Birinci Hutbe	190
İkinci Hutbe.....	193
12- NEBEVÎ HİCRET'TEN ON ALTI DERS	196
İkinci Hutbe.....	202

III- İSLAM'I BOZAN UNSURLARLA İLGİLİ HUTBELER

İSLAM'I BOZAN BİRİNCİ UNSUR: ALLAH'A ŞİRK KOŞMAK.....	207
Allah'ı İbadette Birlemek Tüm Şariatların Ortak Gereğidir.....	207
Bütün Şariatların Üzerinde Birleştiği Hususlardan Biri de Şirkin Haram Olmasıdır	208

Şirkin Tanımı.....	209
İnsanlar Tevhid Üzereydi, Sonra Salih Kişilere Gösterilen Aşırı Tazim Sebebiyle Nuh Kavminde Şirk Vuku Buldu ve Bunun Üzerine Allah, Nuh'u Gönderdi	209
Şirk Tevhidin Üç Türünde de Vuku Bulur	210
İkinci Hutbe	212
Şirk Altı Yönden Çirkindir	212
Sonuç	214
İSLAM'I BOZAN İKİNCİ UNSUR: MÜŞRİKLERİ TEKİR	
ETMEMEK, KÜFÜRLERİNDE ŞÜPHEYE DÜŞMEK VEYA	
DİNLERİNİ SAHİH GÖRMEK.....	
Allah'a İman ve Tağutu İnkâr Etmenin Vacip Oluşu.....	215
İslam'ı Bozan Unsurlardan Olan Müşrikleri Tekfir Etmemenin Sebeplerinin Beyanı	216
Tağutu İnkâr Etmenin Önemi	217
Tağutu İnkâr Etmek Beş Şeyle Gerçekleşir	218
Küfürden Berî Olmak Tüm Azalarla Olur	218
Küfürden Berî Olmak Sadece İbadetteki Şirki Değil Tüm Küfür Türlerini Kapsar	218
İkinci Hutbe	219
Müşriklerin Küfründe Şüpheye Düşenin Hükmü.....	219
Kâfirlerin Mezhebini ve Dinini Sahih Görenin Hükmü.....	220
Rafizîlerle Yakınlaşma Daveti Müşriklerin Dinini Güzelleştirme Kapsamındadır	221
Sonuç	221
İSLAM'I BOZAN ÜÇÜNCÜ UNSUR.....	
Birinci Hutbe	223
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliğinin En Faziletli ve En Kamil Rehberlik Olduğu	223
İkinci Hutbe	227
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliğinin	

Her Zamana ve Mekâna Uygun Olduğu	227
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Rehberliğinden	
Başka Bir Yolun Daha Hayırlı Olduğuna veya Allah'ın	
Hükmünden Başka Bir Hükmün Daha Hayırlı Olduğuna	
İnanan Kimsenin Kâfir Olacağı.....	228
Hutbenin Hatimesi	229
İSLAM'I BOZAN DÖRDÜNCÜ UNSUR: İSLAM DİNİNİN	
HERHANGİ BİR HÜKMÜNDEN NEFRET ETMEK	230
Birinci Hutbe	230
Dini Sevmek İmanın Gereklerindendir	230
Dini Sevdiren Sebepler.....	231
Dinden Nefret Etmek İslam'ı Bozan Şeylerdendir	232
Dinden Nefret Etmek Kâfirlerin ve Münafıkların Sıfatlarındandır.....	233
İkinci Hutbe.....	233
Dinden Nefret Etmenin Günümüzdeki Örnekleri ve	
Bu Sıfata Sahip Olanlar.....	233
Dinden Nefret Etmek Nefislerde Gizli Bir Ameldir	234
Hutbenin Hatimesi	234
İSLAM'I BOZAN BEŞİNCİ UNSUR: DİNİN EMİRLERİNDEN	
HERHANGİ BİRİYLE ALAY ETMEK.....	236
Birinci Hutbe	236
Dini Tazim Etmek İmanın Gereklerindendir	236
Din İle Alay Etmek İslam'ı Bozan Şeylerdendir	237
Dinle Alay Edenin Kâfir Olduğuna Dair Şer'î Deliller.....	237
Âlimlerin, Din İle Alay Etmenin Küfür Olduğu Yönündeki İcması.....	238
Dinle Alay Etmekten Sakındırma.....	238
Dini Alaya Almaya Dair Uygulamalı Örnekler	239
Müslümanların ve Yöneticilerin Dinle	Alay
Edenlere Karşı Görevi.....	240
İkinci Hutbe.....	241
Dini Alaya Almak Genel Olarak Kâfirlerin, Özel Olarak da	

Yahudilerin ve Münafıkların Sıfatıdır	241
Hutbenin Hatimesi	242
İSLAM'ı BOZAN ALTINCI UNSUR: SİHİR YAPMAK	243
Birinci Hutbe	243
Sihrin Tanımı, Kısımları ve Örnekleri	243
Büyücünün Kâfir Olduğuna ve Sihirle Uğraşmanın Haramlığına Dair Deliller	245
Büyücü, Rubûbiyet ve Ulûhiyet Tevhidindeki Bir Araya Getirmiştir	Şirki 247
Büyücü Sihir Konusunda Kendisine Yardımcı Olan Şeytandan ve İnsanlardan Ne Kazanır?	247
Müslümanların ve Yöneticilerin Büyücülere Karşı Görevi	248
İkinci Hutbe	249
Sihirden Korunma Yolları ve Sihre Maruz Kaldıktan Sonra Tedavi Yolları	249
7- İSLAM'ı BOZAN YEDİNCİ UNSUR: KEHANET	251
Allah'ın Gayb İlmi Sıfatında Tek Olması	251
Kâhin ve Arrafın Tanımı	252
Kâhinlerin Gayb İlmi İddiasındaki Kaynakları	252
Gayb İlmi İddia Edenlerden Biri de Müneccimlerdir	254
Kâhinlere, Arraflara ve Müneccimlere Gitmenin Yasaklığına Dair Deliller	256
Kehanetin En Çok Kimler Arasında Yaygın Olduğunun Beyanı.....	257
İkinci Hutbe	257
Kehanet Kapsamına Giren Diğer Hususlar	257
8- İSLAM'ı BOZAN SEKİZİNCİ UNSUR: MÜSLÜMANLARA KARŞI KÂFİRLERİ DESTEKLEMELİK	261
Allah'a İman Müminleri Dost Edinmeyi Gerektirir	261
Allah'a İman Küfre ve Kâfirlerin Şahsına Buğzetmeyi Gerektirir, Kâfirleri Dost Edinmenin (Muvâlât) Anlamı.....	262
Kâfirleri Dost Edinmenin (Tevelli) Anlamı ve Hükmü.....	262

İkinci Hutbe.....	263
Kâfire Buğzetmek Ona Zulmetmeyi Gerektirmez, İslam Adalet Dinidir.....	263
9- İSLAM’I BOZAN DOKUZUNCU UNSUR: İSLAM ŞERİATININ DIŞINA ÇIKMANIN CAİZ OLDUĞUNA İNANMAK	265
Birinci Hutbe	265
İslam Şeriatı Tüm Sekaleyn (İnsan ve Cin) İçin Geneldir.....	265
Yüce Allah Tüm Peygamberlerden, Eğer Yetişirlerse Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e Tabi Olup Onun Şeriatına Girmeleri Üzere Söz Almıştır	266
İslam Şeriatı, Kendisinden Önceki Şeriatları Neshetmiştir.....	267
İslam Şeriatının Kıyamet Saatine Kadar Devam Edeceği Gerçeğinin Temellendirilmesi	267
Şeriatın İslam ile, Peygamberlerin Muhammed ile, Kitapların Kur’an ile Son Bulmasına Dair Özet.....	267
İslam Şeriatının Dışına Çıkmanın Caiz Olduğuna İnanmak İslam’ı Bozan Unsurlardandır	267
Bu Konuda Sapan Bazı Fırkaların Açıklanması.....	268
İkinci Hutbe.....	270
Bazı Şeriatlara İnanıp Bazılarını İnkâr Etmek İslam Şeriatının Dışına Çıkmak Kapsamındadır.....	270
Cehalet ve Kibrin, Mutasavvıfları ve Laikleri İslam Şeriatının Dışına Çıkmanın Caiz Olduğu İncancına Düşüren İki İllet Olduğunun Açıklanması.....	271
İSLAM’I BOZAN ONUNCU UNSUR: İSLAM DİNİNDEN ONU ÖĞRENMEYEREK VE ONUNLA AMEL ETMEYEREK YÜZ ÇEVİRMEK	273
Birinci Hutbe	273
İslam Şeriatına Boyun Eğmenin Vacip Oluşu.....	273
Allah’ın Dininden Yüz Çevirmenin Tanımı ve Onun İslam’ı Bozan Unsurlardan Olduğunun Beyanı	275

Allah'ın Dininden Yüz Çevirmekten Sakındırma	276
Allah'ın Dininden Yüz Çevirenin Aklına ve Fikrine Şeytan Hükmetmiştir.....	276
Allah'ın Dininden Yüz Çevirmek Kâfirlerin ve Münafıkların Sıfatlarındandır	277
Birinci Hutbenin Hatimesi	277
İkinci Hutbe	277
İlim ve Amelin Sevabı	277
İkinci Hutbenin Hatimesi.....	278

IV- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ HUTBELER

1- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA

BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 1 – 5)	283
Birinci Hutbe	283
İslam Şeriatının Özellikleri.....	285
İkinci Hutbe.....	286

2- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA

KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 6 – 10)	288
Birinci Hutbe	288
İkinci Hutbe.....	291

3- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA

KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 11 – 15)	294
Birinci Hutbe	294
İkinci Hutbe.....	297

4- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA

KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 16 – 20)	299
Birinci Hutbe	299
İkinci Hutbe.....	302

5- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA

KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 21 – 25)	304
Birinci Hutbe	304

İkinci Hutbe.....	307
6- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 26 – 32)	309
Birinci Hutbe	309
İkinci Hutbe.....	312
7- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 33 – 38)	314
Birinci Hutbe	314
İkinci Hutbe.....	316
8- İSLAM ŞERİATININ ÖZELLİKLERİ HAKKINDA	
KISA BİR HUTBE (ÖZELLİKLER 39 – 42)	318
İkinci Hutbe.....	320

V- NAMAZ İLE İLGİLİ HUTBELER

1- CUMA GÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ.....	325
İkinci Hutbe.....	330
2- CUMA NAMAZININ ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ.....	331
İkinci Hutbe.....	336
3- NAMAZIN ÖNEMİ	338
Birinci Hutbe	338
İkinci Hutbe.....	341
4- CEMAATLE NAMAZA KOŞMANIN VACİPLİĞİNE VE NAMAZA GİTMEYİP TİCARET VE BENZERİ İŞLERLE MEŞGUL OLMANIN HARAMLIĞINA DAİR ON DELİL	343
Birinci Hutbe	343
İkinci Hutbe.....	347
5- NAMAZ VAKİTLERİNE ERKEN GELMENİN FAZİLETİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE	349
Birinci Hutbe	349
İkinci Hutbe.....	351

VI- FAZİLETLİ GÜNLER İLE İLGİLİ HUTBELER

1- ZİLHİCCENİN İLK ON GÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ VE FAZİLETLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE.....	355
Birinci Hutbe	355
İkinci Hutbe	360
2- AREFE GÜNÜNÜN ÖZELLİKLERİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE.....	362
Birinci Hutbe	362
İkinci Hutbe	365
3- KURBAN BAYRAMI HUTBESİ – YİRMİ DURAK	367
Birinci Hutbe	367
İkinci Hutbe	371
4- MUHARREM AYINI YÜCELTMEK VE AŞURE ORUCU FAZİLETİNİN BEYANI	373
Birinci Hutbe	373
İkinci Hutbe	378

VII- RAMAZAN AYI İLE İLGİLİ HUTBELER

1- RAMAZAN AYINDAN ÇIKARILACAK ON HİKMET	383
Birinci Hutbe	383
İkinci Hutbe	386
2/1 RAMAZAN AYININ OTUZ HUSUSİYETİ İLE İLGİLİ KISA BİR HUTBE	388
Birinci Hutbe	388
İkinci Hutbe	391
2/2 RAMAZAN AYININ OTUZ HUSUSİYETİ İLE İLGİLİ KISA BİR HUTBE	394
Birinci Hutbe	394
İkinci Hutbe	398
3- RAMAZAN AYINDA KUR'AN OKUMAYI ÇOĞALTMAYA TEŞVİK HAKKINDA KISA BİR HUTBE	401
Birinci Hutbe	401

İkinci Hutbe.....	404
4- KADİR GECE'Sİ'NİN ON HUSUSİYETİ HAKKINDA KISA BİR HUTBE....	406
Birinci Hutbe	406
İkinci Hutbe.....	410
5- RAMAZAN BAYRAMI HAKKINDA ON VAKFE/DURAK -	
KISA BİR HUTBE	413
Birinci Hutbe	413
İkinci Hutbe.....	415
VIII- BEYTÜ'L-MAKDİS VE MESCİD-İ AKSA'NIN ON HUSUSİYETİ	
BEYTÜ'L-MAKDİS VE MESCİD-İ AKSA'NIN ON HUSUSİYETİ	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE.	421
İkinci Hutbe.....	427
IX- YERYÜZÜNDE BOZGUNCULUK YAPMANIN	
YASAKLANMASI HUSUSUNDA UYARI	
YERYÜZÜNDE BOZGUNCULUK YAPMANIN YASAKLANMASI	
HAKKINDA KISA BİR HUTBE	433
İkinci Hutbe.....	436
X- KORONA - HASTALIĞI VE TEDAVİSİ -	
KORONA: HASTALIK VE TEDAVİ HAKKINDA	441
Birinci Hutbe	441
İkinci Hutbe.....	446
XI- TEVHİD VE ONA AYKIRI OLAN ŞEYLER İLE İLGİLİ	
HUTBELER	
A- TEVHİD TÜRLERİ İLE İLGİLİ HUTBELER	453
1- TEVHİDİN KISIMLARI – 1. BÖLÜM (RUBUBİYET TEVHİDİ).....	453
Tevhidin Birinci Kısımının Beyanı; Rubûbiyet Tevhidi.....	454
İkinci Hutbe.....	457
2- TEVHİDİN İKİNCİ KISMININ BEYANI;	
İBADET (ULÛHİYET) TEVHİDİ, 2/1 BÖLÜM	459

Tevhidin Vacip Olmasının Delilleri	460
İbadet Tevhidi Tüm Peygamberlerin Davetidir	462
İbadet Tevhidinin Önemi	462
İkinci Hutbe	463
3- TEVHİDİN İKİNCİ KISMININ BEYANI;	
İBADET (ULÛHİYET) TEVHİDİ, 2/2 BÖLÜM	465
Birinci Hutbe	465
Latif Bir Fayda.....	466
İbadet Tevhidini Nakzeden Şeylerin Beyanı	466
Allah’a İbadette Şirk Koşmanın Batıllığına Dair	
Şer’î ve Aklî Burhanlar	467
İkinci Hutbe	471
4- TEVHİDİN ÜÇÜNCÜ KISMININ BEYANI; İSİM VE SIFAT TEVHİDİ.....	474
Birinci Hutbe	474
İkinci Hutbe	479
B- KELİME-İ TEVHİD İLE İLGİLİ HUTBELER.....	482
1- “LA İLAHE İLLALLAH”IN MANASI VE	
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİN ŞARTLARI	482
“La İlahe İllallah” Lafzının Makamı	483
İlah Kelimesinin Manasının Detaylandırılması	483
“La İlahe İllallah”ın Manası	484
İkinci Hutbe	484
Tevhid Şهادeti “La İlahe İllallah”ı Gerçekleştirmenin	
Şartları Hakkında.....	484
2- İBADETİN TANIMI VE İKİ RÜKNÜNÜN BEYANI	487
İbadetin Tanımı	488
İbadetin İki Rüknu	488
İbadetin Tahkiki.....	489
İkinci Hutbe	489

İbadetin İki Türü	489
Sonuç	490
3- İBADETİN KABUL EDİLMESİNİN İKİ ŞARTI	492
Birinci Hutbe	492
İbadetin Kabul Şartları	493
İbadetin İkinci Şartının Detayı	493
İkinci Hutbe.....	495
C- DUA İLE İLGİLİ HUTBELER	497
DUA İBADETİNE GİRİŞ – BİRİNCİ BÖLÜM	497
Birinci Hutbe	497
Dua Yüce Bir İbadettir	498
Allah Kendisine Dua Edilmesini Emretmiştir	499
Dua Diğer İbadetleri de Kapsar	499
Dua İbadetinde Allah'ı Birlemenin Vücubiyeti	500
Allah'tan Başkasına Dua Etmenin Yasaklanması	502
İkinci Hutbe.....	503
DUA İBADETİNE GİRİŞ – İKİNCİ BÖLÜM	504
İstiğâse Duanın Türlerindendir	505
İstiâze, Duanın İkinci Türüdür.....	508
İstiâne, Duanın Bir Türüdür.....	509
İkinci Hutbe.....	510
Allah'tan Başkasına Dua Etmenin Batıllığı.....	510
DUA İBADETİNE GİRİŞ – ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	513
Birinci Hutbe	513
Duanın Kabulü İçin Şer'î Sebeplerin Beyanı Hakkında Bir Fasıll.....	514
İkinci Hutbe.....	519
DUA İBADETİNE GİRİŞ – DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	520
Birinci Hutbe	520
İkinci Hutbe.....	524

DUA İBADETİNE GİRİŞ – BEŞİNCİ BÖLÜM	525
İkinci Hutbe	530
DUA İBADETİNE GİRİŞ – ALTINCI BÖLÜM	531
İkinci Hutbe	536
DUA İBADETİNE GİRİŞ – YEDİNCİ BÖLÜM	537
İkinci Hutbe	542
DUA İBADETİNE GİRİŞ – SEKİZİNCİ BÖLÜM	543
İkinci Hutbe	546

XII- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI

A- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAKTAN SAKINDIRMA İLE İLGİLİ HUTBELER.....	551
1- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 1/3.....	551
Birinci Hutbe	551
İkinci Hutbe	555
2- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 2/3	558
Salih Kimseleri Yüceltme Hususunda İnsanların Durumu.....	559
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Aşırılık Hakkındaki Uyarıları	560
İkinci Hutbe	565
3- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRIYA KAÇMAYA KARŞI UYARI – 3/3	567
Birinci Hutbe	567
Peygamberler ve Salihler Hakkında Aşırıya Kaçmanın Tezahürleri.....	568
İkinci Hutbe	570
B- SALİH KİMSELER HAKKINDA AŞIRILIK TEZAHÜRLERİ İLE İLGİLİ HUTBELER.....	572

1- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA AŞIRIYA

KAÇMANIN BİRİNCİ TEZAHÜRÜ	572
Birinci Hutbe	572
Kabirlerin Yanında Namaz Kılmanın Haramlığı	
Hakkında Mezhep İmamlarının Sözleri	576
Özet.....	576
Kabirlerin Yanında Namaz Kılmanın Yasaklanma Sebeplerini	
Beyan Eden İkinci Hutbe	577

2- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA AŞIRILIĞIN

İKİNCİ TEZAHÜRÜ: KABİRLERİN ÜZERİNE MESCİT İNŞA ETMEK.....	581
Birinci Hutbe	581
Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın İslam'da Sonradan Çıkan	
Bir Uygulama Olduğuna Dair Bölüm	584
Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın Yasaklanma	
İlletini Beyan Eden İkinci Hutbe	585

3- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA AŞIRILIĞIN

ÜÇÜNCÜ TEZAHÜRÜ: KABİRLERİN KİREÇLE BOYANMASI,	
ÜZERLERİNE ODALAR VE KUBBELER İNŞA EDİLMESİ.....	588
Giriş.....	589
Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın Yasaklandığına Dair Deliller.....	590
Kabirlerin Üzerine Bina Yapmanın İslam'da	
Sonradan Çıkan Bir Bidat Olduğu	591
İmamların Kabirler Üzerine Bina Yapmaktan Sakındıran Fetvaları.....	591
Geçen Üç Tezahür Hakkındaki Sözü'n Özeti Olan İkinci Hutbe.....	592

4- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA AŞIRILIĞIN

DÖRDÜNCÜ TEZAHÜRÜ: KABRİN TOPRAĞININ YÜKSELTİLMESİ.....	594
Birinci Hutbe	594
Giriş.....	595
Kabir Toprağını Yükseltmenin Yasaklandığına Dair Deliller.....	595

Sahabe ve İlim Ehlinin Sözlerinde Kabir

Toprağını Yükseltmenin Yasaklığı..... 596

İkinci Hutbe 598

5- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN

AŞIRILIĞIN ÇEŞİTLİ DİĞER TEZAHÜRLERİ - 5 - 8 599

Birinci Hutbe 599

Giriş..... 600

Bazı İslam İmamlarının Kabirlerde

Kandil Yakılması Hakkındaki Sözleri 600

Uyarı..... 601

Kabirleri Yüceltmenin Çeşitli Diğer Tezahürleri 601

İkinci Hutbe 602

6- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDAKİ AŞIRILIĞIN

DOKUZUNCU TEZAHÜRÜ: ÖLÜLERDEN KENDİLERİ İÇİN

ALLAH'A DUA ETMELERİNİ İSTEMEK 604

İkinci Hutbe 609

7- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN

AŞIRILIĞIN ONUNCU TEZAHÜRÜ: SALİHLERİN BİZZAT ZATLARI

VEYA ALLAH KATINDAKİ MAKAMLARI İLE TEVESSÜL ETMEKTİR.....612

İkinci Hutbe 616

8- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN

AŞIRILIĞIN ON BİRİNCİ TEZAHÜRÜ: KABİRLERİN BAŞINDA

ALLAH TEÂLÂ'YA YAPILAN DUALARIN KABUL

EDİLECEĞİNE İNANMAK..... 621

Birinci Hutbe 621

İkinci Hutbe 624

9- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN

AŞIRILIĞIN ON İKİNCİ TEZAHÜRÜ: SALİHLERİN

KABİRLERİNE YOLCULUK YAPMAK 627

Birinci Hutbe	627
İkinci Hutbe.....	631
10- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON ÜÇÜNCÜ TEZAHÜRÜ: KABİRLERİ BAYRAM YERİ EDİNMEK.....	634
İkinci Hutbe.....	638
11- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON DÖRDÜNCÜ TEZAHÜRÜ: KABİRLERİN BAŞINDA BEKLEMEK (UKÛF) VE ONLARI TAVAF ETMEK.....	640
Birinci Hutbe	640
İkinci Hutbe.....	643
12- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON BEŞİNCİ TEZAHÜRÜ: KABİR SAHİPLERİ İÇİN KURBAN KESMEK.....	645
Birinci Hutbe	645
İkinci Hutbe.....	650
13- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON ALTINCI TEZAHÜRÜ: ONLARIN ÜZERİNE YEMİN ETMEK VE ONLARA ADAK ADAMAK	652
Birinci Hutbe	652
İkinci Hutbe.....	655
14- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON YEDİNCİ TEZAHÜRÜ: ONLARI HEYKEL VE TİMSAL ŞEKLİNDE TASVİR ETMEK.....	658
Birinci Hutbe	658
İkinci Hutbe.....	663
15- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON SEKİZİNCİ TEZAHÜRÜ: PEYGAMBERLERİN VE SALİHLERİN UĞRADIĞI YERLERİ SADECE BU SEBEPLE ZİYARET	

EDEREK ALLAH'A İBADET ETMEK.....	665
İkinci Hutbe	670
16- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN ON DOKUZUNCU VE YİRMİNCİ TEZAHÜRÜ: ONLARDAN GİZLİCE KORKMAK VE ONLARA RUBUBİYET SIFATLARI ATFETMEK	672
Birinci Hutbe	672
İkinci Hutbe	675
17- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN YİRMİ BİRİNCİ TEZAHÜRÜ: YASAKLANAN TEBERRÜK (HUTBE 1/1)	680
Birinci Hutbe	680
İkinci Hutbe	684
18- PEYGAMBERLER VE SALİHLER HAKKINDA GÖSTERİLEN AŞIRILIĞIN YİRMİ İKİNCİ TEZAHÜRÜ: YASAKLANAN TEBERRÜK (HUTBE 1/2)	687
İmamların Salihlere El Sürülmesine Karşı Çıkması.....	690
Mezhep Âlimlerinin Kabirleri Meshetmeyi Yericî Sözleri.....	692
Bereket Umarak Kâbe'ye El Sürmenin Hükmü	694
Yöneticilere ve Hisbe Görevlilerine Uyarı	694
İkinci Hutbe	695
XIII. KABİRLERE SAYGISIZLIK ŞEKİLLERİ, ŞER'Î VE ŞİRK İÇEREN KABİR ZİYARETİ VE KABİRCİLİK DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI İLE İLGİLİ HUTBELER	
1- ÖLÜLERİN DİRİLER ÜZERİNDEKİ MEŞRU HAKLARI.....	697
Birinci Hutbe	697
İkinci Hutbe	700
2- ŞER'Î VE ŞİRK OLAN KABİR ZİYARETLERİ	702
Birinci Hutbe	702

İkinci Hutbe.....	706
KABİRLERİN TAHKİR EDİLMESİ – BEŞ TEZAHÜR	708
Birinci Hutbe	708
İkinci Hutbe.....	711
MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI	
MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 1.....	713
Birinci Hutbe	713
İkinci Hutbe.....	717
MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 2.....	719
Birinci Hutbe	719
İkinci Hutbe.....	723
MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 3.....	725
Birinci Hutbe	725
İkinci Hutbe.....	730
MEZARLARA TAPINMA DÜŞÜNCESİNİN KAYNAKLARI – 4.....	731
Birinci Hutbe	731
İkinci Hutbe.....	733

